

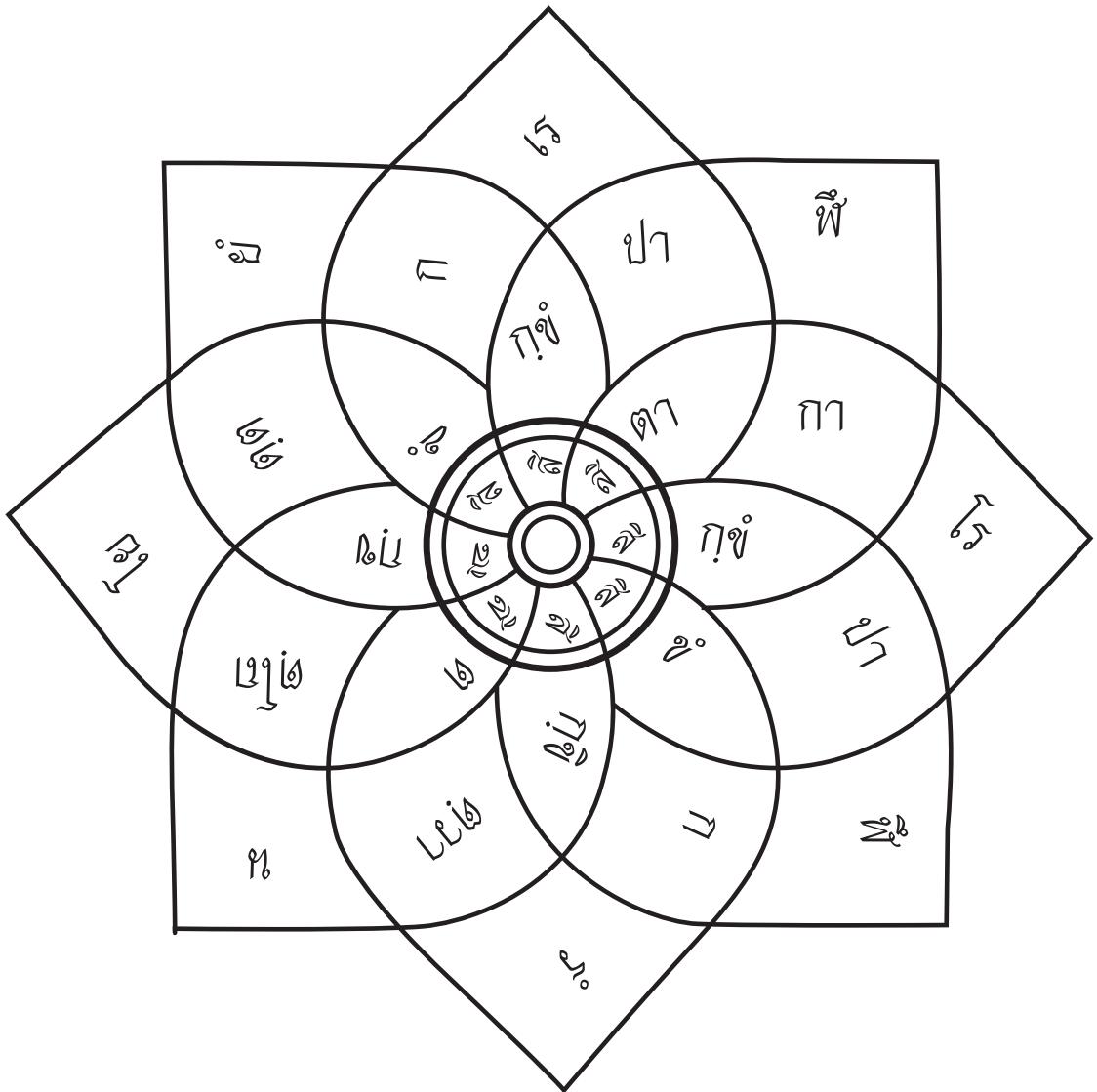
ป่าพิสิ加ชา

และ

สีททสังเขป

โดย
พระอาจารย์ชนกภิวังศา อัครมหาณัณฑิต

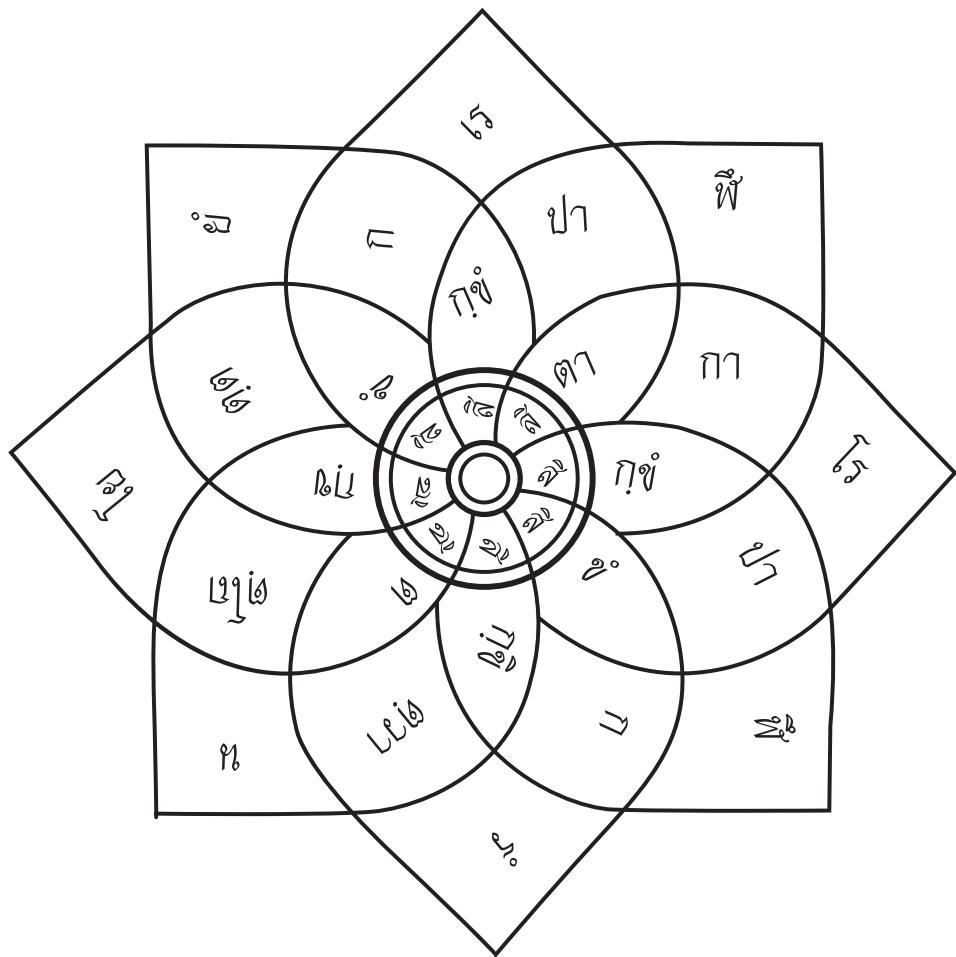
ปาพิสิกขา และสัททสังเขป

โดย
พระอาจารย์ชนกภิวัช อัครมหาบัณฑิต

ชื่อหนังสือ :	ปาพิสิกขา และสัทหสังขป
ISBN :	978-616-565-558-3
จัดทำโดย :	วัดท่ามະໂອ ต.เวียงเหนือ อ.เมือง จ.ลำปาง
ผู้แต่ง :	พระอาจารย์ชนกภิวัช อัครมหาบัณฑิต
ผู้แปล :	พระนันทะสีรี
ตรวจทาน :	พระนันทะสีรี พระมหาธิดพงศ์ อุตุตมปัญโญ
วัน/เดือน/ปีพิมพ์ :	ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒
พิมพ์ครั้งที่ ๒ :	จำนวน ๒,๐๐๐ เล่ม จัดพิมพ์เผยแพร่เป็นธรรมทาน โดย สาขุชนร่วมกันเป็นเจ้าภาพ
สถานที่พิมพ์ :	ห้างหุ้นส่วนจำกัด ประยูรสาล์นไทย การพิมพ์ ๔๔/๑๓๒ หมู่ ๖ ถนนกำนัลแม่น แขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพฯ ๑๐๑๕๐ โทรศัพท์ ๐ ๒๘๒๐ ๐๓๗๗, ๐ ๒๘๐๒ ๐๓๗๙ โทรสาร ๐ ๒๘๐๒ ๐๓๗๘ มือถือ 08-1566-2540

ปาพิสิกขา และสัททสังเขป

โดย
พระอาจารย์ชนกภิวัช อัครมหาบัณฑิต

สิกุ๊ ป้าพี สิตาการ
สิกุ๊ตวน สิตตุโล โย

สิกุ๊ ป้าพี สิข์ กร,
สิกุ๊ตุย์ สิข์ กเร.

บุคคลใด คึกขายากนายาพี มีความยินดี คึกขายาพาพิสิกขา ให้สำเร็จ
ยิ่งแล้ว ขอให้บุคคลนั้น จงช่วยทำศาสนาให้เจริญถึงที่สุดด้วยเกิด

คำนำ

(ในการพิมพ์ครั้งที่ ๑)

คัมภีร์ในไวยากรณ์ทั้งหลายมีคัมภีร์กัจจายนไวยากรณ์เป็นต้น ได้ชื่อว่าเป็นทางไปสู่พระไตรปิฎก ฉะนั้นผู้ที่ประนันจะท่องเที่ยวไปในพระไตรปิฎก ก็จำต้องไปโดยทางไวยากรณ์สายนี้เท่านั้น แต่ในขณะเดียวกันผู้ที่กำลังเดินอยู่ในทางสายนี้ส่วนมากมักจะเลี่ยงลงข้างทางไปบ้าง เกิดความท้อแท้แล้วไปสู่ทางอื่นเสียบ้าง ฉะนั้นผู้ที่มีความสามารถท่องเที่ยวไปในพระไตรปิฎกจึงมีจำนวนน้อย ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าคัมภีร์ไวยากรณ์เหล่านั้นกว้างขวางมาก กำหนดจำกัดได้ยาก จึงไม่เหมาะสมที่จะนำมาเป็นหลักสูตรของนักศึกษาบาลีชั้นเบื้องต้นในสมัยนี้ เพราะฉะนั้นท่านอาจารย์ ชนกาวิวัฒ (อดุคุมหาปณุธิต) จึงได้เขียนไวยากรณ์ย่ออันมีชื่อว่า ปาพิสิกขา และ สทุตสุแขข ขึ้นเพื่อเป็นหลักสูตรของนักศึกษาเหล่านั้น หนังสือนี้เป็นหนังสือเล่มเล็ก ๆ เล่มหนึ่งก็จริง แต่ก็สามารถข้ามมหาสมุทรคือพระไตรปิฎกได้เหมือนกับกุ้งถึงจะตัวน้อยนิด แต่ก็สามารถข้ามทะเลหลวงได้เช่นกัน ในประเทศไทยมานี้ พากนักศึกษา อาศัยหนังสือเล่มนี้แล้วเป็นผู้ชำนาญภาษาบาลีมีมิใช่น้อย และข้าพเจ้าก็เช่นกัน อาศัยหนังสือเล่มนี้แล้วได้รับบริญาณป่าพารคุ จากรัฐบาลพม่า

ครั้นต่อมา พ.ศ. ๒๕๒๗ ข้าพเจ้าได้มาอยู่ในประเทศไทย สามเณรจำรูญ ธรรมดา ได้ขอให้ข้าพเจ้าสอนภาษาพม่าเพื่อจะไปเรียนพระไตรปิฎกต่อที่ประเทศไทย ดังนั้น ข้าพเจ้า จึงสอนเขาโดยใช้หนังสือเล่มดังกล่าวมาแล้วนั้น โดยวิธีแปลมาจากภาษาพม่าเป็นภาษาไทย ด้วยหวังว่าสามเณรจะเข้าใจภาษาพม่าได้โดยง่าย และอีกประการหนึ่ง เมื่อสอนจบแล้ว ก็จะได้หนังสือปาพิสิกขา ฉบับอักษรไทย ไว้เป็นคู่มือของนักศึกษาภาษาบาลีเบื้องต้นด้วย และความหวังของข้าพเจ้าก็สัมฤทธิ์ผล เมื่อกิจมุสามเณรได้มาขอตัณฑบบที่เป็นตัวเขียน "ไปถ่ายเอกสาร นำมาสอนบ้าง เรียนบ้าง ต่อมาก็ได้พิมพ์ต้นฉบับเป็นรูปเล่มเรียบร้อยแล้ว

ก็ในขณะนั้นข้าพเจ้ามีความเข้าใจในภาษาไทยน้อยอยู่ ดังนั้นการแปลเป็นสำนวนภาษาไทย จึงเป็นภาระของสามเณรจำรูญ ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า สามเณรจำรูญ เป็นผู้แปลหนังสือเล่มนี้ ก็ในหนังสือเล่มนี้ประกอบด้วย ปาพิสิกขา, สทุตสุแขข และแบบฝึกหัดในการพูด การเขียนและประโยคพิเศษท้ายหนังสือ ก็ในปาพิสิกขา呢 บทเรียนหนึ่ง ๆ ยังจำแนกออกเป็น๓ ส่วนคือ ให้แปลประโยคภาษาบาลีเป็นภาษาไทย กลับภาษาไทยเขียนให้เป็นภาษาบาลี และ

ข้อควรทราบ ในประโยชน์ภาษาบาลีที่จะแปลเป็นไทยนั้น นักศึกษาควรท่องให้คล่องปากก่อนแล้วจึงแปล และในขณะแปลก็ต้องเขียนก็ต้องเขียน หากจำศพไม่ได้ ก็ให้ดูในข้อควรทราบในขณะเขียน ก็ควรสังเกตประโยชน์ภาษาบาลีที่เราแปลไปแล้วนั้นเป็นตัวอย่าง กับที่เรียนหนึ่ง ๆ มีทั้งแปล และเขียน เช่นนี้ จึงควรเรียนบทเรียนละ ๒ วัน โดยวันแรกท่อง และแปล ต่อมาวันที่ ๓ จึงเขียน

บทในบาลีมีอยู่ ๔ บท คือ นามบท อักษรบท อุปสัคบท และนิมาตรบท ก็ในบททั้ง ๔ นั้น ในประโยชน์หนึ่ง ๆ มีนามบทเป็นส่วนมาก รองลงมา ก็อักษรบท นิมาตรมีส่วนน้อย อุปสัคบทนั้นติดอยู่ข้างหน้าของบทอื่น ๆ มีอักษรเป็นต้นแล้ว ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรสอนหนังสือเล่มนี้วันละสองรอบ คือปาริสิกขารอบหนึ่ง และสุทโธสุขป รอบหนึ่ง ส่วนผู้ศึกษาด้วยตนเองควรศึกษาสุทโธสุขป (นามปทมาลา และอักษรปทมาลา) ก่อนเพื่อจะได้เข้าใจวิถีติดและวิธีสำเร็จรูปแล้วจึงศึกษา ปาริสิกขาร ในภายหลัง

เมื่อนักศึกษาเรียนจบ ปาริสิกขาร และสุทโธสุขป แล้ว ควรวัดความเข้าใจของตัวเองด้วยการเรียนในแบบฝึกหัดการพูด การเขียน หากรู้ว่าเรายังไม่เข้าใจดี ก็ควรเรียนปาริสิกขาร และสุทโธสุขป อีกรอบหนึ่ง ก็จะเข้าใจในการพูดและการเขียนขึ้น อย่าพิงเบื้องหน่ายในการเรียนช้า

และในขณะเรียน ครูสอนควรแบ่งนักศึกษาออกเป็นสองฝ่ายโดยให้ฝ่ายหนึ่งอ่านบาลี และให้อีกฝ่ายหนึ่งแปล หรือถ้ามีความสามารถคำตอบก็ให้ฝ่ายหนึ่งถาม อีกฝ่ายหนึ่งตอบลับกันไป เช่นนี้นักศึกษาก็จะเรียนกันอย่างสนุกสนาน ไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการศึกษาและยังได้ชื่อว่า ปฏิบัติฐานของการเรียนพระไตรปิฎกให้นักศึกษาอีกด้วย

ข้าพเจ้าขอให้ผู้ที่ได้ใช้หนังสือเล่มน้อยนี้ อันเปรียบเหมือนลูกศรชี้ทางลัดแก่บุคคลผู้เดินทาง จงบรรลุถึง “ปาริปารุ” เท呦ญ

ปาริสิกข์ สุนิสสา	ภเวท ปาริปารุ,
นิสสา นิม ตถาณ เอปี	กวนตุ ปาริปารุ.

พระนันทะสิริ

วัดท่ามะโอล จ. ลำปาง

๑๒ กันยายน ๒๕๖๗

คำนำ

(ในการพิมพ์ครั้งที่ ๒)

ໂສຕູນໍ ປາທກວາຍ ປາພິສີກຸ່ມ ສຸມຖົມ,
ເສັ່ນ ກຕວານ ໂສຕາໂຣ ໂທນຸ້ມ ເປົ້ອງປາກ.

ຂອນກີ່າຍາທັງໝາຍທຳປາພິສີກ່າທີ່ຈັດພິມພື້ນໃໝ່ຢ່າງດີໃຫ້ເປັນສະພານ ເພື່ອຄວາມເປັນ
ບາທສູານຂອງກີ່າຍາ ຈຶນເປັນຜູ້ຄື່ອງແໜ່ງພະໄຕຮົມປິກດ້ວຍເທອນ

ພຣະນັນທະສິຣີ
ວັດທ່າມະໂອ ຈ.ລຳປາງ
๑ ພຶດສະພາ ๒๕๖๒

คำปราศรัย

หนังสือ "ปาพิสิกษา และสัททสังเขป" เล่มนี้ เคยจัดพิมพ์มาแล้วครั้งหนึ่ง เมื่อ ๓๐ กว่าปีที่แล้ว หนังสือดังกล่าวได้หมด慢慢านพอสมควร กอปรกับในปีนี้ ท่านพระอาจารย์นันทะ ได้กลับมาอยู่ที่วัดท่ามะโ'o และได้เปิดเรียนนาฬิകรัง โดยท่านเริ่มสอนภาษาบาลีจาก "ปาพิสิกษาและสัททสังเขป" เป็นการบูรพ์พื้นฐาน โดยนำหนังสือเก่าไปถ่ายเอกสารมาเรียนมาสอน ซึ่ง มีค่าจ่ายค่อนข้างสูง อีกอย่าง หนังสือปาพิสิกษาและสัททสังเขปเล่มเก่า ยังมีข้อบกพร่องผิดพลาดอยู่ส่วนหนึ่ง ทางญาติโยมจึงปรึกษาทางกรรมว่าควรจะทำอย่างไร กรรมก็ได้ให้คำแนะนำไปว่า ควรจัดพิมพ์ใหม่ เพื่อปรับปรุงหนังสือ และจะได้ทำบุญแจกเป็นธรรมทานให้กับผู้สนใจศึกษาภาษาบาลีอีกด้วย โดยกรรมเองได้รับอาสาในการจัดทำต้นฉบับ ตรวจทาน และจัดหาทุนในการจัดพิมพ์รายให้ เพื่อเป็นการบูชาคุณของพระอาจารย์นันทะที่มีต่อกรรม และทดแทนบุญคุณพระอาจารย์ภัททันตชัมมานนันทะ อดีตเจ้าอาวาสวัดท่ามะโ'o ซึ่งเป็นผู้ที่ฟูบานลีใหญ่ให้เกิดขึ้นกับประเทศไทยอีกรัง

ในการจัดพิมพ์ครั้งนี้ ก็ได้รับความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่าย จนหนังสือสำเร็จออกมากลุ่มรวมพิกพอีกรัง ก็ต้องขออนุโมทนากับทุก ๆ ท่าน ที่ร่วมบุญในครั้งนี้

ขอผลบุญในการพิมพ์หนังสือแจกเป็นธรรมทานครั้งนี้ ส่งผลให้กับทุกๆ ท่านที่มีส่วนให้หนังสือ "ปาพิสิกษา และสัททสังเขป" เล่มนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดี จงเป็นผู้มีปัญญาทั้งโลกิยะ และโลกุตรະด้วยกันทุกท่านเทอญ

พระมหาธิพงค์ อุตุممปณุโณ

๒ ธันวาคม ๒๕๖๗

สารบัญ

หน้า

กัณฑ์ที่ ๑

๑.	ไตรสรณมน	๑
๒.	วรรณของปฐมawi กัตติ	๑
๓.	ตุลยตุต - ลิงคตุต	๓
๔.	กัตตา - กิริยา	๔
๕.	วิธีการสอน	๖
๖.	กตตตา - กมุน - กิริยา	๗
๗.	ประโยชน์คำตามที่มี กี ศัพท์พร้อมคำตอบ	๘
๘.	ตติยาivi กัตติที่แปลว่า “ด้วย”	๙
๙.	ตติยาivi กัตติที่แปลว่า “เพราะ”	๑๐
๑๐.	ตติยาivi กัตติที่แปลว่า “ด้วย” (กับด้วย)	๑๑
๑๑.	จตุตถivi กัตติที่แปลว่า “แก”	๑๑
๑๒.	ลงจตุตถivi กัตติ	๑๒
๑๓.	ปัญจมivi กัตติที่แปลว่า “จาก”	๑๔
๑๔.	ฉภูจivi กัตติที่แปลว่า “ของ”	๑๖
๑๕.	จตุตถivi กัตติ ที่แปลว่า “เพื่อ” และจตุตถivi กัตติ ที่แปลว่า “แก”	๑๗
๑๖.	สัตตนมivi กัตติที่แปลว่า “ใน, บน”	๑๘

กัณฑ์ที่ ๒

๑๗.	คำตามที่ประกอบด้วย นุ และคำตอบ	๑๙
๑๘.	ประโยชน์คำตามประกอบด้วย นุ ตอบด้วย น	๒๐
๑๙.	คำตามที่ประกอบด้วย นุ และ น เข้าด้วยกัน	๒๐
๒๐.	ตัวอย่างการวางแผนกิริยาในระหว่าง น และ นุ - นุ	๒๑
๒๑.	ตุลยาริกรณ์วิเสสน - ลงในวรรณปฐมawi กัตติ	๒๒

หน้า

๒๒. ตุลยาธิกรณ์วิเสสน - ลงในอรรถทุติยาวิภัตติ	๒๔
๒๓. ก. ทุติยากริยาวิเสสน	๒๕
๒๔. ข. ทุติยากริยาวิเสสน	๒๖
๒๕. ทุติยาภิภัตติอรรถสัตตนี แปลว่า “ใน”	๒๖
๒๖. ทุติยาภิภัตติ การอужจุนตล์โยค แปลว่า “ตลอด, สื้น”	๒๗
๒๗. ทุติยาภิภัตติ อทุราอужจุนตล์โยค แปลว่า “สื้น, ตลอด”	๒๘
๒๘. ตติยาภิภัตติ แปลว่า “โดย”	๒๙
๒๙. อนาคติย - อนาคต แปลว่า “เมื่อ” (ฉันวี), “ครั้นเมื่อ” (สัตตนี)	๓๐
๓๐. ลกุณ - ลกุขย แปลว่า “ครั้นเมื่อ”	๓๑
๓๑. กมุมวажก	๓๒
๓๒. กตุตตา ๖ กมุม ๑	๓๓
๓๓. ลักษณะประโยคกัมมวажก โดยย่อ	๓๔
๓๔. รวมอรรถของวิภัตติ	๓๖

กัณฑ์ที่ ๓

๓๕. ภริสสันตี อาชยาตวิภัตติ อนาคตกาล = จัก	๓๗
๓๖. อัชชชนี อาชยาตวิภัตติ อดีตกาล = วันนี้ (แล้ว)	๔๑
๓๗. ปัจจามี อาชยาตวิภัตติ (จง, เกิด, ของ)	๔๓
๓๘. สัตตนี อาชยาตวิภัตติ (ควร, พึง)	๔๖
๓๙. กิตก์กริยา อรรถภาวะ และกรรม	๔๘
๔๐. ต ปัจจัยที่กล่าว กตุตตา	๕๐
๔๑. ต ปัจจัย และ ข ปัจจัยที่กล่าว กรรม	๕๑, ๕๒
๔๒. ตโว, ตุ ปัจจัย แปลว่า “อ.อัน, เพื่ออัน”	๕๓
๔๓. ตุน, ตุวน, ตุ瓦 ปัจจัย แปลว่า “แล้ว”	๕๔
๔๔. مان, อนุต ปัจจัย (เมื่อ, อยู่, เป็นปัจจุบันกาล)	๕๕
๔๕. จ, เจวคัพท์	๕๖
๔๖. ป, อปีคัพท์	๕๗
๔๗. วาคัพท์	๕๘

หน้า

๔๙. เอวคัพท์	๕๗'
๕๐. มาคัพท์	๖๐

สัทหสังเขป (ไวยากรณ์ย่อ)

๕๐. ไวยากรณ์ย่อ แบ่งออกเป็น ๖ กัณฑ์	๖๒
๕๑. นามคณะย่อ	๖๒
๕๒. วิกตติ	๖๔
๕๓. ชื่อเรียกวิกตติ ๒ หมวดในวรรณคดี และภีกิ	๖๔
๕๔. บุรุษाथิคณะ	๖๖
๕๕. จิตตาทิคณะ	๖๗
๕๖. กัญญาทิคณะ	๖๘'
๕๗. มโนคณะ	๗๑
๕๘. มโนคณานาทิคณะ	๗๑
๕๙. คุณวันตาทิคณะ	๗๔
๖๐. คัจจันตาทิคณะ	๗๗
๖๑. บุมาทิคณะ	๘๑
๖๒. ราชาทิคณะ	๘๓
๖๓. สัตตานาทิคณะ	๘๘
๖๔. รัตตาทิคณะ	๙๐
๖๕. นาทาทิคณะ อิตถีลิงค์	๙๐๑
๖๖. คหปตานาทิคณะ อิตถีลิงค์	๙๐๔
๖๗. สัพพนามคณะ	๙๐๖
๖๘. ปัจจัยใช้ในวรรณของวิกตตินาม ๑๕ ตัว	๙๒๖
๖๙. คำนำอาขยาต	๙๒๗
๗๐. อาขยาต	๙๒๗'
๗๑. ภูราทิคณะ	๙๓๐
๗๒. รูราทิคณะ	๙๓๗

หน้า

๗๓.	ทิวาทิกณะ	๑๔๓
๗๔.	สวาทิกณะ	๑๔๔
๗๕.	กิยາทิกณะ	๑๔๕
๗๖.	คหทิกณะ	๑๔๖
๗๗.	ตนาทิกณะ	๑๔๗
๗๘.	จุราทิกณะ	๑๔๘
๗๙.	สนธิกัณฑ์	๑๔๙
๘๐.	สนธิ ๕ อาย่าง	๑๕๐
๘๑.	วรรณะ ๔ ตัว	๑๕๑
๘๒.	ธนิตอักษระ ๑๐	๑๕๒
๘๓.	สระสนธิ	๑๕๓
๘๔.	พยัญชนะสนธิ	๑๖๑
๘๕.	นิคคหิตสนธิ	๑๖๒
๘๖.	อาคมสนธิ	๑๖๓
๘๗.	นิคคหิตโลปสนธิ	๑๖๔
๘๘.	อาเทสสนธิ	๑๖๕
๘๙.	อุปสกุคนิปัต	๑๖๖
๙๐.	สมากัณฑ์	๑๖๗
๙๑.	สามาถโดยย่อ มี ๖ อาย่าง	๑๖๘
๙๒.	อพุยยีการสามาถ	๑๖๙
๙๓.	กมุนธารยสามาถ	๑๗๐
๙๔.	ทิคุสามาถ	๑๗๑
๙๕.	ตบุปริสสามาถ	๑๗๒
๙๖.	พหุพุพิทธิสามาถ	๑๗๓
๙๗.	ทวนุทสามาถ	๑๗๔
๙๘.	ตั้ทธิตกัณฑ์	๑๗๕
๙๙.	ตั้ทธิปัจจัยแบ่งออกเป็น ๖ หมวด	๑๗๖

หน้า

๑๐๐. อปจุจตุทុនិត	๗៨១
๑๐๑. อเนកតុតុទុនិត	៧៨២
๑០២. ភារពុទុនិត	៧៨៣
១០៣. វិសេសតុទុនិត	៧៨៤
១០៤. អស់សតុតិទុនិត	៧៨៥
១០៥. តងុខ្មាតុទុនិត	៧៨៥
១០៦. កំដែបត៉ែងខ្មាត	៧៨៦
១០៧. អុយិយពុទុនិត	៧៨៧
១០៨. កិតក់កណ្ឌីយោ	៧០០
១០៩. តាមនេះ ៣	៧០០
១១០. ប៉ារីយីថីលែងនៅតាមនេះឡើងនៅ	៧០១

การផើកចាន មើល និងជួយបាតី

១១១. បឋមីនទី ១ មហោសចក្ខុមរាយពុទុ	៧០៦
១១២. បឋមីនទី ២ គាមពាររាយពុទុ	៧០៧
១១៣. បឋមីនទី ៣ មហោសចប្បុពិធីរាយពុទុ	៧០៨
១១៤. បឋមីនទី ៤ សុមនាកេវិរពុទុ	៧០៩
១១៥. បឋមីនទី ៥ ឧទុណ្ឌូបែតិករាយពុទុ	៧១០
១១៦. បឋមីនទី ៦ វាសុលពុត្តាកេវិរពុទុ	៧១១
១១៧. បឋមីនទី ៧ តាបសសាយរាយពុទុ	៧១៥
១១៨. បឋមីនទី ៨ ប្បូរុណុប្បូរាជរាយពុទុ	៧១៦
១១៩. បឋមីនទី ៩ មាតុតារពុទុ	៧១៧
១២០. បឋមីនទី ១០ តួសានាពួសានវិវាទរាយពុទុ	៧១៨

ខ្លួនពាណិជ្ជកម្ម

១២១. ប្រព័ន្ធផិតេជ្ជកម្ម	៧២២
១២២. ក្រុមការងារជាមុន	៧៣០

ປາພິສຶກຫາ

ກົດທີ່ ១

១. ໄຕສຣນຄມນ໌

១. ພຸຖືໍ ສຣນ ດູຈະມີ.	ຂ້າພເຈົ້າ ຂອຄົງພຣະພຸທທເຈົ້າ ວ່າເປັນທີ່ພື້ນ
២. ອົມມຳ ສຣນ ດູຈະມີ.	ຂ້າພເຈົ້າ ຂອຄົງພຣະສັກທຣມ ວ່າເປັນທີ່ພື້ນ
៣. ສຳໜັກ ສຣນ ດູຈະມີ.	ຂ້າພເຈົ້າ ຂອຄົງພຣະສົງສົງ ວ່າເປັນທີ່ພື້ນ

ຂ້ອຄວຣທຣາບ

ພຍັງໝະແລ່ນີ້ ດື່ອ ຊົ່ວ, ອົມ, ຂົ່ມ, ລາ ຕ້ອງສວດອອກເລີ່ມຫັກ ၅ ໃນຂະກລ່າວວ່າ “ພຸຖືໍ” ຕ້ອງນ້ອມໄຈຮັກຄົງພຣະພຸທທເຈົ້າເລີ່ມນີ້ອນກັບວ່າພຣະອົງຄົງທຽບພຣະໜົມໝູ່ ແລະ ໃນຂະກລ່າວວ່າ “ອົມມຳ” ຕ້ອງນ້ອມໄຈຄົງພຣະສັກທຣມ ១០ ປະກາຣ ດື່ອ ມຣຄ ៥, ພລ ៥, ນີພພານ ១ ແລະ ພຣະໄຕປີ້ງກົດ ១ ແລະ ໃນຂະກລ່າວວ່າ “ສຳໜັກ” ຕ້ອງນ້ອມໄຈຮັກຄົງພຣະອົງສົງສົງ ៥ ຈຳພວກ

ອໍທໍາ ອ.ຂ້າພເຈົ້າ ດູຈະມີ ຍ່ອມຄົງ ພຸຖືໍ ທີ່ຈົ່ງພຣະພຸທທເຈົ້າ ສຣນ ວ່າເປັນທີ່ພື້ນ. (ຫລັງຈາກ ສຣນ ຕັພທີ່ ລົບ ອົດ ຕັພທີ່)

ໃນກົດທີ່ນີ້ຈະແສດງອຣຣາຂອງວິກັດຕິທີ່ປ່າຍແລະມີໃຊ້ມາກເທົ່ານັ້ນ

២. ອຣຣາຂອງປັບປຸງວິກັດຕິ (ທ່ອງ)

ອຢ	ອ.ໜາຍນີ້, ແກ້ວມືນີ້, ທີ່ຈົ່ງ ສິ່ງນີ້
ອົມ	ອ.ໜາຍ ທ. ເຫັນນີ້ ທີ່ຈົ່ງ ຂອງ ທ. ເຫັນນີ້
ອົມາ	ອ.ໜູ້ງ ທ. ເຫັນນີ້.
ຕວ	ອ.ທ່ານ ທ., ເຮົອ, ເອງ, ມື້ງ
ຕຸມເຫ	ອ.ທ່ານ, ເຮົອ ທ., ເອງ ທ., ມື້ງ ທ.
ອໍທໍາ	ອ.ຂ້າພເຈົ້າ, ກຣະພມ, ດີຈັນ, ຖຸ
ມຢ	ອ.ຂ້າພເຈົ້າ ທ., ກຣະພມ ທ., ດີຈັນ ທ., ຖຸ ທ.

ข้อควรจำ

อย์, อิเม, อิมา, อิมคัพท์ทั้งสามนี้ใช้กับลิงก้าลตัวเรา พอที่จะจับต้องได้
 อย์ ศัพท์เป็น “ເອກວຈນະ” สำหรับใช้กับลิงก้าลเมชีวิต เช่น ผู้ชาย, ผู้หญิง
 อิเม ศัพท์เป็น “ພທວງຈນະ” สำหรับใช้กับเพศชายเท่านั้น สองคนเข็นไป
 อิมา ศัพท์เป็น “ພທວງຈນະ” สำหรับใช้กับเพศหญิงสองคนเข็นไป
 ตุ่ว ศัพท์เป็น “ເອກວຈນະ” สำหรับใช้กับคนกำลังพูดกับเรา
 ตุ่มเห ศัพท์เป็น “ພທວງຈນະ” สำหรับใช้กับคนกำลังพูดกับเรา สองคนเข็นไป
 อห ศัพท์เป็น “ເອກວຈນະ” สำหรับใช้กับตัวเราเอง
 มย ศัพท์เป็น “ພທວງຈນະ” สำหรับใช้กับตัวเราเอง สองคนเข็นไป
 ศัพท์ทั้ง ๔ เหล่านี้คือ ตุ่ว, ตุ่มเห, อห, มย ใช้ได้ไม่จำกัดลิงค์ คือใช้ได้ทั้ง ๓ ลิงค์

สำหรับท่อง

กีนาໂມ	- มີ້ອວ່າວ່ໄຣ ? (สำหรับเพศชาย)
ກືນາມາ	- ມີ້ອວ່າວ່ໄຣ ? (สำหรับเพศชายหลายคน)
ກືນາມາ	- ມີ້ອວ່າວ່ໄຣ ? (สำหรับเพศหญิง)
ສຸທັກ ນາມ	- ມີ້ອວ່າສຸທັກ
ສາມແນຣາ ນາມ	- ຂໍອວ່າສາມແນຣ ກ.

ข้อควรทราบ

นามคัพท์ (ที่เป็นนิบາต) เป็นເອກວຈນະเสมอ เช่น “ສາມແນຣາ ນາມ” ในที่นามคัพท์
 ไม่ต้องออกคำเนี้ยงພທວງຈນະ ส่วน “ນາມ” ต้องแปลเป็นພທວງຈນะ

ท่องและแปล

๑. ອາວູໂສ ສາມແນຣ ..... อย์ ທາຣໂກ ກືນາໂມ.
๒. ກນຸເຕ ພຸຖຮກຸຫິດ ..... อย์ ທາຣໂກ ສຸເທັກ ນາມ.
๓. ໄກຕີ ກລຸເລ ..... อย์ ທາຣິກາ ກືນາມາ.

๔. ໂກ ປຸຣີສ	ອຍໍ ທາຣິກາ ມາລິນີ ນາມ.
៥. ໂກ ທາຣກ	ຕຸວໍ ກື້ນາໂມ.
๖. ໂກ ສມຄ	ອທໍ ພຸທູຮຣກຸໂໂຕ ນາມ.
໗. ໂກຕີ ທາຣິເກ	ຕຸວໍ ກື້ນາມາ.
໘. ໂກ ປຸຣີສ	ອທໍ ອຈຸດຣາ ນາມ.
໙. ໂກ ສາມແນຣ	ອຍໍ ວິຫາໂຣ ກື້ນາມາ.
໑໐. ໂກນຸໂຕ ສມຄາ	ອຍໍ ວິຫາໂຣ ທ່ານະໂອ ນາມ.

ຂໍ້ອຄວຽກທາບ

ບທເທົ່ານີ້ ຄື່ອ “ອາງຸໂສ, ກນຸເຕ, ໂກນຸໂຕ, ໂກດີ” ໃຊ້ສໍາຫັບຮ້ອງເຮີກຫົ້ວ້າຂານຮັບ, ເພະ “ອາງຸໂສ” ຄັ້ງທີ່ກວ່າມີຜູ້ມີອາຍຸນ້ອຍກວ່າແປລວ່າ “ຜູ້ມີອາຍຸ” ສ່ວນ “ກນຸເຕ” ໃຊ້ກັບຜູ້ໃຫຍ່ກວ່າແປລວ່າ “ຂ້າແຕ່ທ່ານຜູ້ເຈີລູ” ອາງຸໂສ ສາມແນຣ ຜູ້ອ່ອນສາມແນຣຜູ້ມີອາຍຸ ກນຸເຕ ພຸທູຮຣກຸໂໂຕ ຂ້າແຕ່ທ່ານພຸທູຮຣກຸໂໂຕຜູ້ເຈີລູ ສາມແນໂຣ, ພຸທູຮຣກຸໂໂຕ, ທາຣໂກ, ສມໂໄນ ແລກປ່າມາລາເໜີອັນກັບ ປຸຣີສັກັນ. ທາຣິກາຄັ້ງທີ່ ແລກເໜີອັນ ກລຸລາກັນ ວິທີແຈກນັກສຶກຂາພຶ້ງດູໃນນາມຄະໄວຢາກຮົນ ທີ່ກຳລັງເຮີຍນອ່ງໆ

๓. ຕຸລຸຍຕຸດ - ລົງຄຕຸດ

ທ່ອງແລະແປລ

๑. ອຍໍ ກື້ນາໂມ ?	ອຍໍ ພຸທູຮຣກຸໂໂຕ ນາມ.
໒. ອີເມ ກື້ນາມາ ?	ອີເມ ສາມແນຣາ ນາມ.
໓. ກື້ນາມາ ?	ອທໍ ສຸທັກ ນາມ.
໔. ຕຸມຸເທ ກື້ນາມາ ?	ມຍໍ ສມຄາ ນາມ.

ຂໍ້ອຄວຽກທາບ

ໃນປະໂຍດທີ່ໄມ່ມີກົດຍາ ເຊັ່ນ ອຍໍ ພຸທູຮຣກຸໂໂຕ ນາມ ເຮີກວ່າ ຕຸລຸຍຕຸດ ເພຣະມີອຣດ ເດືອກກັນ (ຄົນເດືອກກັນ) ແລະເຮີກວ່າ ລົງຄຕຸດ ເພຣະເປັນເພີ່ງອຣດຂອງລົງຄໍທ່ານນີ້, ປະໂຍດ

ที่มี กีคัพท์ เป็นประโยชน์คำราม และประโยชน์ อย் พุทธกรกูโจ นาม เป็นประโยชน์คำตอบ.
(อย் อ.ภิกขุนี้ พุทธกรกูโจ นาม ชื่อว่า พุธรักขิตะ)

๔. ก็ตตา - กิริยา (ห่อง)

วิภัตติ ติ, อนุติ. สि, ถ. มิ, ม. (...อยู่, ย่อม..., จะ...)

จะเปลี่ยนประโยชน์เหล่านี้ เป็นภาษาไทย

อย் กวต.	อิเม ภวนติ.
ตุ่ว กวสิ.	ตุ่มเห กวาถ.
อห์ ภามิ.	มย ภาม.

ข้อควรทราบ

วิภัตติสองตัวข้างหน้า คือ ติ, อนุติ ใช้ประกอบกับนามศัพท์ที่ไม่ใช่ ตุ่มเห, อุมห เช่น อย், อิเม เป็นต้น วิภัตติสองตัวกลาง คือ สि, ถ ใช้ประกอบกับ ตุ่มหศัพท์ คือ ตุ่ว, ตุ่มเห.

วิภัตติสองตัวสุดท้ายคือ มิ, ม ใช้ประกอบกับ อุมหศัพท์ คือ อห์ มย.

บททั้งหลายเหล่านี้ คือ อย் อิเม, ตุ่ว ตุ่มเห, อห์ มย เป็นบทกัตตา (ผู้กระทำ) ส่วน กวต และ ภวนติ เป็นต้น เป็นบทกิริยา. คำพูดประโยชน์ที่ประกอบด้วย “กัตตา และ กิริยา” เรียกว่า “วากุย” (บางครั้งไม่มีกิริยาคือได้)

กัตตา - กิริยา (ห่อง)

จะแปลประโยชน์เหล่านี้เป็นภาษาไทย

ໂທຕີ,	ໂທນຸຕີ.	ໂທສີ,	ໂທດ.	ໂທມີ,	ໂທມ.
ອຕຸຖື,	ສນຸຕີ.	ອສີ,	ອຕຸດ.	ອມຸທິ,	ອມຸຫ.
๑. พຸຖໂທ ໂທຕີ.		ພຸຖ້າ ໂທນຸຕີ.			
๒. ຕຸວໍ ໂທສີ.		ຕຸມເຫ ໂທດ.			

๓. อห โใหม.	มย โใหม.
๔. กળุภา อตุถี.	กળุปาย สนุติ.
๕. ตว อสี.	ตมุเห อตุถ.
๖. อห อมุหិ.	มย อมุห.
๗. สิทธุตุโถ พุทโธ ໂහຕិ.	
๘. หารកា สามเณร ໂหนតិ.	
๙. อาວូສ ព្រំ កីនាអី អសិ.	
១០. อห ភនុពេ (พុទ្ធរកិច្ច នាម) อមុហិ. (ត្រួតពិនិត្យរបស់ខ្លួន)	
១១. ភនុពេ ពុមុេ កីនាមា អតុត.	
១២. មយ អាពូស សមណា នាម អមុហ.	

គរពរាប

ໂහຕិ, ໂ້ອນຕិ	- យូមមី, យូມបើន.
អតុតិ, សនុតិ	- មីօយុ
សិថិមុតិ	- សិវិមុត្តរាជក្រុមរ

ທែងជា ចងແປលປ្រៃយកហេល់នឹងបើនភាសាអាមេរិក

១. ໂក พុធុទ ໂហតិ.	សិថិមុតិ ឬ សិវិមុត្តរាជក្រុមរ.
២. ໂក សិតិ.	ទាហែក សិតិ.
៣. កា ប្រតិ.	ទាវកា ប្រតិ.
៤. កេ គុណុតិ.	បុរិសា គុណុតិ.
៥. កាយិ អាគគុណុតិ.	កળុបាយិ អាគគុណុតិ.

ចងបែលបើនភាសាអាមេរិក

- ក. អ.ព្រះពុទ្ធមេដ្ឋាន យូមសេត្តែត្រូវ
ខ. អ.សាមណោរ យូមបើ

- ค. อ.เด็กหญิง ย่อมน่อน
- ข. อ.่าน ย่อมหุง
- ง. อ.่าน ท. ย่อมไป
- จ. อ.ข้าพเจ้า ย่อมมา
- ฉ. อ.เด็กชาย เป็นสามเณร ย่อมเป็น

พึงทราบ

โก	- อ.ไคร	สยติ	- ย่อมน่อน
เก	- อ.ไคร ท.	ปจนาติ	- ย่อมหุง
กา	- อ.หญิงคนไหน	คจนติ	- ย่อมไป
กาก	- อ.หญิง ท. เหล่าไหน	อาคจุณติ	- ย่อมมา

๕. วิธีการสอน

ในวันแรก ให้นักเรียนท่องบาลีและแปลให้เข้าใจก่อน วันต่อไป จึงให้เขียนและแยกปทมาลาของบทที่เป็น กตุตา.

---

๑. อตุถิ นุ ثارโ哥.	อาม... อตุถิ ثارโ哥.
๒. คจุณติ นุ กลญา.	อาม... คจุณติ กลญา.
๓. สยติ นุ ตว.	อาม... สยามิ อห.
๔. ปจนาติ นุ ทาริกาโย.	อาม... ปจนาติ ทาริกาโย.

จะเปลี่ยนเป็นภาษาบาลี

ก. อ.่าน ย่อมมา หรือ ?	ครับ อ.ข้าพเจ้า ย่อมมา
ข. อ.่าน ย่อมไป หรือ ?	ครับ อ.ข้าพเจ้า ย่อมไป
ค. อ.เด็กชาย ท. ย่อมมี หรือ ?	ครับ อ.เด็กชาย ท. ย่อมมี

พึงทราบ

อตุติ นุ - ย่อมมีหรือ ? ปจนาติ นุ - ย่อมหุงหรือ ? อาม - ครับ

ในเวลาสาม - ตอบกับนักเรียน ต้องแสดงกริยาอาการให้เข้ากับสภาพของคำสาม เช่น ทำตาโพรงขึ้น แสดงอาการอย่างรู้ พร้อมกับพูดว่า “อตุติ นุ” (มีหรือ ?) ผู้ตอบก็ เช่นกัน ลงคีรีะพร้อมกับตอบว่า “อาม”

---

๖. กตุตา - กมุม - กริยา

๑. หารโภค มงคล คุณติ.
๒. หาริกา กตุต์ ปจติ.
๓. บุริสา คำม์ ภาคคุณติ.
๔. พุทธิ ธรรมม์ เทสติ.

จะเปลี่ยนเป็นภาษาบาลี

- ก. อ.เด็กชาย ท. ย่อมไป สู่หนทาง
- ข. อ.เด็กหญิง ท. ย่อมหุง ซึ่งข้าว
- ค. อ.บุรุษ ย่อมมา สู่หมู่บ้าน
- ฉ. อ.พระพุทธเจ้า ท. ย่อมทรงแสดง ซึ่งธรรม

พึงทราบ

ผู้กระทำเรียกว่า “กตุตา”, สิ่งที่ถูกกระทำเรียกว่า “กมุม”, อาการไป อาการหุงเป็นต้น เรียกว่า “กริยา”, กตุตา แปลออกสำเนียงว่า “อันว่า”, กมุม ออกสำเนียงว่า “ซึ่ง” หรือ “สู่”, เทสติ - ย่อมแสดง, มงคล - หนทาง, คำม์ - หมู่บ้าน, กตุต์ - ข้าว

---

๗. ประโยชน์คำถ้าที่มี กี ศัพท์พร้อมคำตอบ

๑. อาวุโส สามเณร...	โภ ธรรมม์ เทเสติ.
๒. ภนute พุทธรากขิต...	พุทธิช ธรรมม์ เทเสติ.
๓. โภ ปูริส...	เก มงคล คุณนุติ.
๔. โภ ทารก...	กุลบາโย มงคล คุณนุติ.
๕. โภติ กบุณ...	กา ภตุต ปจติ.
๖. โภ ปูริส...	ทาริกา ภตุต ปจติ.

จะเปลี่ยนเป็นภาษาบาลี

- ก. ดูก่อนบุรุษ อ.ไคร ท. ย้อมแสดง ชึ่งธรรม
 ข. ดูก่อนนางสาวน้อย อ.หญิง ท. เหล่าไหน ย้อมหุง ชึ่งข้าว
 ค. ดูก่อนเด็กชาย อ.ไคร ย้อมมา สู່หมູນບ້ານ
 ຂ. ดูก่อนบุรุษ ท. อ.ท่าน ท. ย้อมໄປ สູ່หมູນບ້ານ
 ງ. ดูก่อนสามเณร อ.เข้าพเจ้า ย้อมໄປ สູ່ຄຸນ
-

ท่องและแปล

๑. พุทธิช น กวต.	๒. ทารโภ น สยต.
๓. ภตุต นตุต.	๔. มນຸສຸສາ น សນຸຕິ.
๕. ຕຸວໍ สามเณรໂ น อສີ.	๖. อທໍ ມນຸສຸໂສ ນ ອມහີ.
๗. ทาริกา ภตุต น ปຈຕ.	๘. ປຸ່ຮຸສາ ມຄຸດ ນ ຄຸລຸນຸຕິ.
๙. สามเณรฯ ธรรมม์ น ເທເສນຸຕິ.	

จะเปลี่ยนเป็นบาลี

- ก. อ.นางสาวน้อย เป็นพระพุทธเจ้า ย้อมไม่เป็น
 ข. อ.เด็กชาย ไม่มีอยู่
 ค. อ.ข้าว ท. ไม่มีอยู่

- ໝ. ອ.ທ່ານ ເປັນນຸ່ມຍິ່ງ ຢ່ອມໄມ່ເປັນ
- ໝ. ອ.ນາງສາວນ້ອຍ ທ. ຢ່ອມໄມ່ຫຸ່ງ ຜຶ່ງຂ້າວ
- ຈ. ອ.ຂ້າພເຈົ້າ ທ. ຢ່ອມໄມ່ມາ ສູ່ໜຸ່ມບ້ານ

ຂໍ້ອຄວຣທຣາບ

ນ ຄັ້ນທີ່ເປັນບົກລ່າວອຮຣຄປຸງເສດ ເພຣະລະນັ້ນຈຶ່ງຕ້ອງແປລພຣັນກັບບົກທີ່ຖຸກປຸງເສດນັ້ນ
ເຊັ່ນ ນ ກວຕີ - ຢ່ອມໄມ່ມື້, ນ ສຍຕີ - ຢ່ອມໄມ່ນອນ, ນ ຄຈຸນຕີ - ຢ່ອມໄມ່ໄປ ເປັນຕັ້ນ

ຂ. ຕຕີຍາວິກັດຕິທີ່ແປລວ່າ “ດ້ວຍ” ທ່ອງແລະແປລ

- ່. ທາຣໂກ ປາເທນ ດາມ ຄຈຸນຕີ.
- ້. ທາຣິກາໂຍ ສກເກູນ ນຄຣ ຄຈຸນຕີ.
- ່. ບຸຣີໂສ ອຸດົກເຄີນ ເທວນຄຣ ຄຈຸນຕີ.
- ່. ມນຸສຸສາ ນາວາຍ ຂລບູຮິນຄຣ ອາຄຈຸນຕີ.
- ່. ສາມເຄີໂຣ ຍນຸຕຸນາວາຍ ສີ້ໜ້າປີ ຄຈຸນຕີ.
- ໬. ອາຄຈຸນສີ ນຸ ຕວໍ ອາວຸໂສ ນຄຣ ອຸດົກເຄີນ.
- ່. ນາທ ກນຸເຕ ອຸດົກເຄີນ ນຄຣ ອາຄຈຸນມີ.
ວາຢູ່ຢາແນນ ອາຄຈຸນມີ.

ຈົງແປລື່ຍັນເປັນນາລື

- ກ. ອ.ທ່ານ ຢ່ອມມາ ສູ່ໜຸ່ມບ້ານ ດ້ວຍອະໄຣ ?
- ຂ. ອ.ຂ້າພເຈົ້າ ຢ່ອມມາ ສູ່ນຄຣ ດ້ວຍຮຣັໄຟ
- ຄ. ອ.ທ່ານ ຢ່ອມມາ ສູ່ໜຸ່ມບ້ານ ດ້ວຍເທົ່າຫີ່ອ ?
- ໝ. ອ.ຂ້າພເຈົ້າ ຢ່ອມໄມ່ມາ ສູ່ໜຸ່ມບ້ານ ດ້ວຍເທົ່າ

พึงทราบ

**ป่าโท - เท้า, สกզ - เกรวี่ยน, นคร - นคร, ทีป - เกาะ, รถ - รถ, อคุคริโอด - รถไฟ,
อสุสโตร - รถม้า, ว่ายาน้ำ, อากาสยา - เครื่องบิน, นาวา - เรือ, ยนตนาวา - เรือยนต์,
อคุคินava - เรือไฟ.** บทเหล่านี้นักศึกษาพึงแยกตามลิงค์และการรันต์นั้น ๆ

---

๙. ตติยาภิกัตติที่แปลว่า “เพราะ” ท่องและแปล

๑. ตวໍ ອາວູໂສ ແກນ ວສລີ ?
๒. ອທໍ ກນຸເຕ ອນຸແນນ ວສາມີ.
๓. ตวໍ ອາວູໂສ ແກນ ໂກຄໍ ລກສີ ?
๔. ອທໍ ກນຸເຕ ທາແນນ ໂກຄໍ ລກາມີ.
៥. ມນຸສຸສາ ອາວູໂສ ແກນ ສຸ່ ລກນຸຕີ ?
- ໆ. ມນຸສຸສາ ກນຸເຕ ສື່ເລັນ ສຸ່ ລກນຸຕີ.
- ໇. ສຕຸຕາ ອາວູໂສ ແກນ ນິພຸພານໍ ປາປຸ່ນນຸຕີ ?
- ່. ສຕຸຕາ ກນຸເຕ ກວານາຍ ນິພຸພານໍ ປາປຸ່ນນຸຕີ.

งดแปลเป็นบาลี

- ก. ແນະທ່ານຜູ້ມີອາຍຸ ອ.ທ່ານ ຍ່ອມຫຸ່ງ ຜຶ້ງຂ້າວ ເພຣະເທດອະໄຣ ?
- ຂ. ອ.ຂ້າພເຈົ້າ ຍ່ອມອຢູ່ ເພຣະຂ້າວ ພາມໄດ້
- ຄ. ອ.ສັຕິງ ທ. ຍ່ອມໄດ້ ຜຶ້ງອະໄຣ ເພຣະຖານ ?

พึงทราบ

**ວສຕີ - ຍ່ອມອຢູ່, ລກສີ - ຍ່ອມໄດ້, ປາປຸ່ນນຸຕີ - ຍ່ອມຄຶງ, ອນຸນໍ - ຂ້າວ, ມນຸສຸໂສ, ນໂຣ -
ມນຸຍິ່ງ, ສຕຸໂຕ - ສັຕິງ, ທານໍ - ທານ, ສີລຳ - ຄືລ (การตັ້ງกาย ວາຈາ ໄຈໄວ້ດ້ວຍເຈີ), ກວານາ - ກວານາ
(การເຈີລູ່ກົມມັງງຽບພື້ນອນຮມຈິຕ), ກື - ອະໄຣ, ໂກໂຄ - ທັກພົມ**

---

๑๐. ตติยาภิภัตติที่แปลว่า “ด้วย” (กับด้วย) ท่องและแปลเป็นไทย

๑. ตุ่ง เกน สห วิหารสี ?
๒. อห พุทธเนน สห วิหารามี.
๓. พุทธโค เกน สหที นคร คุณติ ?
๔. พุทธโค สำเภา สหที นคร คุณติ.
๕. ปณุธิตา พาเลหิ วินา วิหาร อาคคุณติ.
๖. ปณุธิตา เกหิ วินา วิหาร อาคคุณติ ?

จงเปลี่ยนเป็นบาลี

- ก. อ.ข้าพเจ้า ย่อмолูํ กับ ด้วยท่าน
- ข. อ.ท่าน ย่อмолูํ กับ ด้วยข้าพเจ้า
- ค. อ.บันทิต ย่อмолูํ กับ ด้วยคนพาลหรือ ?
- ฆ. อ.คนพาล ย่อмолูํ เว้น ด้วยบันทิต
- ง. อ.พระพุทธเจ้า ย่อmolเด็จมา กับ ด้วยพระสงฆ์
- จ. อ.พระสงฆ์ ย่อmolไม่มา เว้น ด้วยพระพุทธเจ้า

พึงทราบ

วิหารามิ - ย่อmolอยู่, สห, สหที - กับ, วินา - เว้น, ปณุธิตो - บันทิต, ตยา - ด้วยท่าน

๑๑. จตุตถีภิภัตติที่แปลว่า “แก่” ท่องและแปล

๑. มณุสุสาน กาสุส ทาน แทนติ.
๒. มณุสุสาน ส้มสุสาน ทาน แทนติ.
๓. รุจุติ กาสุส สจุจ.
๔. รุจุติ ส้มสุสาน สจุจ.

៥. ຮູຈັຕີ ນຸ ທາຮກສຸສ ສາຫຼຸ.
- ໆ. ກສຸສ ສາຫຼຸ ນ ຮູຈັຕີ.
- ໇. ໝມຕີ ນຸ ສໍ້ມສຸສ ກມມຳ.
- ່. ອາມ ໝມຕີ ລໍ່ມສຸສ ກມມຳ.
- ້. ນກ່າມຕີ ນ ສໍ້ມສຸສ ກມມຳ.
- ໊. ອາມ ນກ່າມຕີ ສໍ້ມສຸສ ກມມຳ.

ຂໍ້ຄວາຣທາບ

๑๒. ລົງຈຸຕຸຕົວວິກັດຕີ

ໃນທີປະກອບກັບ ທາຮາຕຸ ເຊັ່ນ ສໍ້ມສຸສ ເທິ.
 ໃນທີປະກອບກັບ ຮູຈັຕີ ເຊັ່ນ ຮູຈັຕີ ສໍ້ມສຸສ.
 ໃນທີປະກອບກັບ ຂນູຮາຕຸ ເຊັ່ນ ໝມຕີ ສໍ້ມສຸສ.
 ໃນທີປະກອບກັບ ລົງຈຸຕຸ ເຊັ່ນ ລາເທີ ທາຮກສຸສ.
 ໃນທີປະກອບກັບ ຢຸກຮາຕຸ ເຊັ່ນ ອາຈົຍສຸສ ລັດຖໍ່ ຮາເຮຕີ, ຢາຮຍຕີ.
 ອິນສາມືກສຸສ ອິນ ຢາຮຍຕີ.

ໃນທີປະກອບ ນໂມ ບທ ເຊັ່ນ ນໂມ ຕສຸສ ກວໂໂທ. (ສ່ວນໃນທີປະກອບ ນມາມີ ຕ້ອງລັງ
 ທຸຕິຍາວິກັດຕີ ເຊັ່ນ ພຸຖຸໜ້າ ນມາມີ)

ຈຸຕຸຕົວວິກັດຕີຍັງລັງໄດ້ໃນທີປະກອບກັບ ອາໂຮເຈຕີ, ທີ່ມີອຣດກາຮກລ່າວ ທີ່ເກີດ,
 ກລຍຕີ, ອາມນຸ່າເຕີ ເປັນຕົ້ນ ແລະໃນທີປະກອບກັບ ສີລາມຮາຕຸ ມຸນຮາຕຸ ເປັນຕົ້ນ. ຄໍາວ່າ
 “ກາຣປະກອບ” ມາຍຄືນມີເນື້ອຄວາມເກີຍວ່າງກັນ ເຊັ່ນ ສໍ້ມສຸສ ເທິ ຢ່ອມຄວາຍ ແກ່ພະສົງໝໍ
 ໃນປະໂຍຄນີ້ ກາຣຄວາຍແລະພະສົງໝໍມີຄວາມເກີຍວ່າງກັນ

ທ່ອງແລະແປລ

- ່. ລາເທີ ນຸ ທາຮກສຸສ ກາຕຸຕົ້ນ.
- ້. ນຈຸລາເທີ ທາຮກສຸສ ກາຕຸຕົ້ນ.
- ໊. ສີສຸໄສ ກສຸສ ລັດຖໍ່ ຮາເຮຕີ.
- ໋. ສີສຸໄສ ອາຈົຍສຸສ ລັດຖໍ່ ຮາເຮຕີ.
- ໌. ໂກ ອິນສາມືກສຸສ ອິນ ຮາເຮຕີ.

๖. อิณายิโก อิณสามิกสุส อิณ หารยติ.
๗. อาจาริโย สีสุสาน กี อาโรเจติ.
๘. อาจาริโย สีสุสาน ธรรมกholm อาโรเจติ.
๙. พุทธิโธ เกส ธรรมม่ เทเสติ.
๑๐. พุทธิโธ เทวนนุสุสาน ธรรมม่ เทเสติ.
๑๑. โภ กค沃โต โนม.
๑๒. โสห โนม กค沃โต, โนม สตุตนุน สมุมาสมพุทธาน.

ข้อควรทราบ

ภาษาบาลีกับภาษาไทยของเรามีวิธีใช้ต่างกันบ้าง เช่น รูจุจติ สัมสุส (ตามความบาลีว่า) ย่อมชอบใจ แก่พระสงฆ์ (ความไทยว่า) พระสงฆ์ย่อมชอบใจ เพราะฉะนั้น ในจตุตถี วิภัตตินี้ นักศึกษาควรสังเกตให้ดีและจำวิธีใช้เป็นพิเศษ

รูจุจติ - ย่อมชอบใจ, **ขมติ** - ย่อมชอบใจ, **สจุจ** - คำจริง, **กมุม** - การงาน, **สาทุ** - ของหวาน, **ชาเหติ** - ย่อมทิว (ประณานกิน), **ชาเรติ** - ยอมทรงไว้, ย่อมก็น, **อาโรเจติ** - ย่อมบอก, อิณสามิกโภ - เจ้าหนี่, อิณายิโก - ลูกหนี่, **โสห** - ข้าพเจ้านั้น, **สตุตนุน** - เจ้าพระองค์, **สิสุโส** - ลูกคิมย์, **ฉตุต** - ร่ม, **ธรรมกholm** - พระธรรมกถา

จะเปลี่ยนเป็นบาลี

- ก. อ.ท่าน ย่อมถวาย ชึ่งทาน แก่ใคร ?
- ข. อ.คำจริง ย่อมชอบใจ แก่พระสงฆ์หรือ ?
- ก. อ.กรรม ย่อมไม่ชอบใจ แก่ใคร ?
- ข. อ.รสอร่อย ย่อมชอบใจ แก่ใคร ?
- ก. อ.อาจารย์ ย่อมทรงไว้ (ก็น) ชึ่งร่ม แก่ลูกคิมย์หรือ ?
- ข. อ.อาจารย์ ย่อมไม่ทรงไว้ (ก็น) ชึ่งร่ม แก่ลูกคิมย์
- ก. อ.ลูกหนี่ ย่อมทรงไว้ ชึ่งหนี่ แก่เจ้าหนี่หรือ ?
- ข. อ.สามเณร ย่อมแสดง ชึ่งธรรมกถา แก่เด็ก ท.
- ก. อ.ข้าพเจ้า ย่อมชอบน้อม ต่อพระพุทธเจ้า ทึ้งเจ้าพระองค์
- ข. อ.ลูกคิมย์ ย่อมให้ ชึ่งทาง แก่อาจารย์

- ภ. อ.อาจารย์ ท. ย่อມແສດງ ຜົ່ງຮຽນການ ແກ່ລູກຄືຍິ່ງ ທ.
 ჲ. อ.ຂ້າພເຈົ້າ ຍ່ອມນອນນ້ອມ ຕ່ອພະຫວັນ
 ທ. อ.ທ່ານນັ້ນ ຍ່ອມໄມ່ຄວາຍ ຜົ່ງທານ ແກ່ພະສົງໝໍ ເພຣະເຫດຖອະໄຣ ?
-

๓. ປັບປຸງມີວິກັດຕິທີແປລວ່າ “ຈາກ” ຄຳກລອນ (ທ່ອງ)

“ແຕ່ ຈາກ” ປັບປຸງມີນີ້ລັງໄດ້ ສດຸງ, ກລັວ, ແລະ ລົງ, ເຮີມ, ເລ່າຮີຍນ,
ໃນທີ່ ໄກລ, ໄກລີ, ເວັນ, ພ້າຍແພີ, ອອກ, ຕກ, ເພີຍຈົດຈຳຄຳນີ້ເອຍ

ຂໍ້ຄວາຣທາບ

ລົງປັບປຸງມີວິກັດຕິທີປະກອບກັບຮາຕຸເຫດລ່ານີ້ ດືອ	
ຮາຕຸທີ່ມີອຣຄວ່າ ພຶກອອກ	ເຊັ່ນ ດາມາ ອເປນຸຕິ - ຍ່ອມຫຼືກອອກ ຈາກບ້ານ
ຮາຕຸທີ່ມີອຣຄວ່າ ຕກ	ເຊັ່ນ ຮຸກຫາ ປຕນຸຕິ - ຍ່ອມຕກ ຈາກຕັນໄຟ້
ຮາຕຸທີ່ມີອຣຄວ່າ ລົງ	ເຊັ່ນ ປພຸພຕາ ໂອໂຮນຸຕິ - ຍ່ອມລົງ ຈາກງູເຫາ
ຮາຕຸທີ່ມີອຣຄວ່າ ກລັວ	ເຊັ່ນ ໂຈຣາ ກາຍຕີ - ຍ່ອມກລັວ ຈາກໂຈຣ
ຮາຕຸທີ່ມີອຣຄວ່າ ສດຸງ	ເຊັ່ນ ປປປາ ອຸຕຸຕສຕິ - ຍ່ອມສດຸງ ຈາກນາປ
ຮາຕຸທີ່ມີອຣຄວ່າ ສຶກໝາ	ເຊັ່ນ ອາຈຣີຍມຸຫາ ສົບປັບ ອຸຄຄຸນໝາດີ - ຍ່ອມຮີຍນ ໜຶ່ງຄືລປະ ຈາກອາຈາຣີ
ຮາຕຸທີ່ມີອຣຄວ່າ ແພີ	ເຊັ່ນ ພຸຖ້ສຸມາ ປຣາເໜຸຕິ ຕິຕຸລິຍາ - ອ.ເດີຍຮີ່ຍີ່ ທ. ຍ່ອມພ້າຍແພີ ຈາກພຣະພູທີ່ຈົ້າ
ຮາຕຸທີ່ມີອຣຄວ່າ ເວັນ	ເຊັ່ນ ປານາຕີປາຕາ ວິຣາມົມີ - ອ.ຂ້າພເຈົ້າ ຍ່ອມເວັນ ຈາກການມ່າສັດວົ
ຮາຕຸທີ່ມີອຣຄວ່າ ເຮີມຕັນ	ເຊັ່ນ ທິມວຕາ ປກວນຸຕິ ມາຫານທີໂຍ - ອ. ແມ່ນໍ້າໄຫຼູ່ ທ. ຍ່ອມເຮີມມາ ຈາກງູເຫາທີມາລັຍ
ຮາຕຸທີ່ມີອຣຄວ່າ ໄກລ	ເຊັ່ນ ດາມາ ທູ່ຮໍ - ໄກລ ຈາກໜູ່ບ້ານ ອາຮາ ສາສນາ - ໄກລ ຈາກສາສນາ
ຮາຕຸທີ່ມີອຣຄວ່າ ໄກລີ	ເຊັ່ນ ດາມາ ສນຸຕິກິ່ມ - ໄກລີ ຈາກໜູ່ບ້ານ

อปาน หมายถึง สถานที่มีบ้านเป็นต้นที่มีบุคคลเป็นต้น ออกจากบ้านนั้นไปตามตัวอย่างที่แสดงไว้ข้างบน

ท่องและแปล

๑. สามเณร กฎ อะเปนุติ ?
๒. สามเณร คามา อเปนุติ ?
๓. ราชা กฎ นิคุคโต ?
๔. ราชা นครา นิคุคโต.
๕. ทรโ哥 กฎ ปตติ ?
๖. ทรโ哥 รุกษา ปตติ ?
๗. บุรีสี กฎ โอโรหติ ?
๘. บุรีสี เคหา โอโรหติ.
๙. มนุสุส่า เกหิ ภายนุติ ?
๑๐. มนุสุส่า ใจเรหิ ภายนุติ ?

พึงทราบ

อะเปนุติ - ย่อมาหลีกออก, นิคุคโต - ย่อมาอกไป, ออกไปแล้ว, ปตติ - ย่อมาตก, โอโรหติ - ย่อมาลง, กฎ - จากไหน, ภายติ - ย่อมาล้าว, เคห - เรือน, ใจ - ใจ, รุกษา - ต้นไม้, ปพพด - ภูเขา

จงแปลเป็นไทย

๑. กลุบยาโโย เกหิ อุตตสนุติ.	กลุบยาโย พาเลหิ อุตตสนุติ.
๒. สีสุส่า กฎ สิปุปี อุคคณหนุติ.	สีสุส่า อาจริยโต สิปุปี อุคคณหนุติ.
๓. สามเณร กฎ อุปชัล คณุหนุติ.	สามเณร อุปชัลภายมุหา อุปชัล คณุหนุติ.
๔. ติตุถิยา กฎ ปราเซนุติ.	ติตุถิยา พุทธสุมา ปราเซนุติ.
๕. มหานทิโย กฎ ปกวันุติ.	มหานทิโย หิมวตา ปกวันุติ.
๖. คามो นครโต กីវ ឃូវ.	คามो นครโต ឃូនាំ ឃូវ.
๗. อาស្ឋុនិ នុ ខាងត្រូវ គម្លែង នគរពួ.	ន อาស្ឋុនិ ភនុពេញ នគរពួ គម្លែង. គាត់ ឃូវ.

พึงทราบ

อุตุสนธิ - ย่อมสตั้ง, คณหนุติ - ย่อมถือเอา, อุคคณหาดิ - ย่อมเรียน, ปราเซนต์ - ย่อมแพ้, ป่วนติ - ย่อมเริ่ม, กีว ทูโร - ไกลเท่าไร, อุปชัญญาย - พระอุปัชฌาย์, คาวต์ - หนึ่งคาวตุ, โยชน์ - หนึ่งโยชน์

จะเปลี่ยนเป็นภาษาไทย

- ก. อ.ท่าน ย่อมมา จากที่ไหน ?
- ข. อ.ข้าพเจ้า ย่อมมา จากนคร
- ค. อ.ข้าพเจ้า ท. ย่อมออกไป จากบ้าน
- ฆ. อ.เต็กชาย ย่อมตกไป จากต้นไม้
- ง. อ.บันทิต ท. ย่อมกลัว จากบាប
- จ. อ.คนพาล ท. ย่อมไม่สะตั้ง จากบាប
- ฉ. อ.ท่าน ย่อมเรียน ซึ่งคิลปะ จากใคร ?
- ช. อ.ข้าพเจ้า ท. ย่อมเรียน ซึ่งคิลปะ อาจารย์
- (TM) อ.สามเณร ย่อมถือเอา ซึ่งพระอุปัชฌาย์ จากสำนัก ของพระอุปัชฌาย์
- ญ. อ.หมู่บ้าน ย่อมเริ่ม แต่ไหน ?
- ฎ. อ.เมือง ไกล จากหมู่บ้าน เท่าไร ?
- ฏ. อ.หมู่บ้าน ไกล จากเมือง หรือ ?

นักศึกษาพึงสังเกตดูวิธีการใช้ในจตุตถีวิภัตติทั้งสองนี้ให้พิเศษกว่าวิภัตติอื่น ๆ และ
ลงกำหนดจดจำไว้ให้ดี

๑๕. ฉันรู้วิภัตติที่แปลว่า “ของ” ท่องและแปล

๑. อิท กสุล សนุตກ.	๒. อิท มม សนุตກ.
๓. อิท กสุล วตุถ.	๔. อิท มม วตุถ.
๕. อิท กสุล เคห.	๖. อิท มม เคห.

១. ອຍໍ ກສຸສ ປຕູໂຕ	៤. ອຍໍ ເມ ປຕູໂຕ.
៥. ອີທໍ ກສຸສ ຈິວໆ.	៦. ອີທໍ ເມ ຈິວໆ.
៧. ອີທໍ ນຸ ເຕ ສນຸຕກໍ.	៨. ນຍິທໍ ນມ ສນຸຕກໍ, ທາຮກສຸສ ສນຸຕກໍ.

ຈົບປ່ອຍືນເປັນບາລີ

- ກ. ອ.ວັດຄຸນີ້ ມີໃໝ່ ຂອງພມ
 ខ. ອ.ວັດຄຸ ຖ. ແກ່ລ່ານີ້ ມີໃໝ່ ຂອງພມ
 ດ. ອ.ບາຕຣ ຂອງຂ້າພເຈົ້າ ພາມໄດ້

ຂ້ອຄວຣທຣານ

ອີທໍ - ອ.ວັດຄຸນີ້ (ໃຊ້ຄັພທົ່ວໄຮກີໄດ້ທີ່ເປັນນຸ່ງສກລິງຄໍ), ອິມານີ - ອ.ວັດຄຸ ຖ. ແກ່ລ່ານີ້,
 ອຍໍ - ອ.ບຸດຄຄລິນີ້ ທີ່ ຮູ່ອ ບຸຽນ ທີ່ ຮູ່ອ ແກ່ງິນີ້, ເຕ, ຕວ, ຕຸຍໍ່ທຳ - ຂອງທ່ານ, ເມ, ນມ, ມຍໍ່ທຳ - ຂອງ
 ຂ້າພເຈົ້າ, ສນຸຕກໍ - ທຣັພຢີ, ປຕູໂຕ - ບາຕຣ, ຈິວໆ - ຈິວຣ, ວຕຸຄໍ - ຜ້າ, ນຍິທໍ (ນ + ອີທໍ)

១៥. ຈຕຸຕຄືວິກັດຕີ ທີ່ແປລວ່າ “ເພື່ອ”

ແລະ ຈຕຸຕຄືວິກັດຕີ ທີ່ແປລວ່າ “ແກ່” ທ່ອງແລະ ແປລ

១. ພຸຖໂຣ ແນສໍ ອຕຸຕາຍ ອຸປຸປ່ອຫຼື.
២. ພຸຖໂຣ ສຕຸຕານໍ ອຕຸຕາຍ ອຸປຸປ່ອຫຼື.
៣. ພຸຖໂຣ ແກສໍ ທິຕາຍ ສຸຫຍ ອຸປຸປ່ອຫຼື.
៤. ພຸຖໂຣ ເທວມນຸສຸສານໍ ທິຕາຍ ສຸຫຍ ອຸປຸປ່ອຫຼື.
៥. ຕ່ວໍ ກິມຕຸຕາຍ ດານໍ ຄຈຸລສີ.
៦. ອທໍ ປິນຕຸຕາຍ ດານໍ ຄຈຸລາມີ.
៧. ອີທໍ ແກສໍ ກຕຸຕໍ.
៨. ອີທໍ ອາຄນຸຕຸການໍ ກຕຸຕໍ.

จะเปลี่ยนเป็นบาลี

- ก. อ.ท่าน ย่อมมา เพื่อประโยชน์ แก่ใคร ?
- ข. อ.ข้าพเจ้า ย่อมhung ซึ่งข้าว เพื่อประโยชน์ แก่ท่าน
- ค. อ.วิหารนี้ เพื่อประโยชน์ แก่ข้าพเจ้า

ควรทราบ

อุตุถาย - เพื่อประโยชน์, พิถาย - เพื่อเกื้อกูล, สุขาย - เพื่อความสุข, อุปปุชชติ - ย่อมเสด็จอุบัติขึ้น, กิมตุถาย - เพื่อประโยชน์อะไร, ปิณฑาย - เพื่อก้อนข้าว, เกส - แก่ชนท. เหล่าไหน, อาคนุตุกาน - แก่อ่าคันตุกกะ ท.

๑๖. สัตตมีวิภัตติที่แปลว่า “ใน, บน” ท่องและแปล

- ๑. พุทธิ อนาคตปิณฑิกสุส อาราม วิหารติ.
- ๒. ปณุทิตา พุทธิ ปลีทนติ.
- ๓. ทารก สายเน สายนุติ.
- ๔. พาโล ป้าลุมี รอมติ.
- ๕. อากาเส ศกุณา ปกุชนุนติ.
- ๖. ติเลสุ เตล ติภูจติ.

จะเปลี่ยนเป็นบาลี

- ก. อ.เด็กหญิง ย่อมhung ซึ่งข้าว ในบ้าน
- ข. อ.ข้าพเจ้า ท. ย่อมไม่นอน ในบ้าน
- ก. อ.คนพาล ย่อมเลื่อมໄล ในพระพุทธเจ้า หรือ ?
- ข. อ.มนุษย์ ท. ย่อมบินไม่ได้ ในอากาศ
- ก. อ.ท่าน ย่อมนอน เพราะเหตุไร ?

ข้อควรทราบ

วิหารดี - ย่อมประทับอยู่, ารามโโม - วัด, ปลีทนุตติ - ย่อมเลื่อมใส, رمติ - ย่อมยินดี, ปักกุณฑุนุตติ - ย่อมบินไป, ย่อมเหาะ, ย่อมแล่นไป, อนาคตปีกุณฑิกโก - อนาคตบินพิเศษเจริญ, สยันนำ - ที่นอน, อากาโซ - อากาศ, ศกุโโน - นก, ติลัม - งา, เตลัม - น้ำมัน, ติภูรติ - ย่อมตั้งอยู่

ຈົບກັນທີ່ ۳

កំណើនទៅវិញ ២

๓). คำ妄ที่ประกอบด้วย นุ และ คำตอบ
ท่องและแปล

๑. เทสติ นุ อาวุโส พุทธิ์ธ ชุมม์.
  ๒. สาม... เทสติ พุทธิ์ธ ชุมม์.
  ๓. คุณสี นุ อาวุโส... ตุ่ว คำม.
  ๔. สาม... คุณามิ อห คำม.
  ๕. ปจฉ นุ โภติโย... ตุ่มเห ภตต.
  ๖. สาม... ป้าม มย ภตต.

จะเปลี่ยนเป็นภาษาไทย

- ก. ดูก่อนท่านผู้มีอายุ อ.พระพุทธเจ้า ท. ย่อมทรงแสดง ชี้งธรรม หรือ ?

ข. ครับ อ.พระพุทธเจ้า ท. ย่อมทรงแสดง ชี้งธรรม ท.

ค. ดูก่อนผู้มีอายุ อ.ເຮືອ ท. ຢ່ອມໄປ ສູ່ມຸ່ນ້ານ ທີ່ວິ່ວ ?

ມ. ครับ อ.ຫັພເຈົ້າ ທ. ຢ່ອມໄປ ສູ່ມຸ່ນ້ານ

ງ. ໂອ* ນາງສາວນ້ອຍ อ.ເຮືອ ຢ່ອມຫຸ່ງ ທີ່ໜ້າວ ທີ່ວິ່ວ ?

ຈ. ເຈົ້າກໍ່ ອ.ດິຈິນ ຢ່ອມໜ່ງ ທີ່ໜ້າວ ທ.

* ໂຄ ດຳນີ້ເປັນຄຳແສດງ ອາລາໄນ ດຳຮັກງານເຮົາກ

ข้อควรทราบ

บทอาลปนะ เช่น อາວູໂສ, ກນຸເຕ ໂດຍມາກໃຊ້ເຮີຍໄວ້ຫລັງບທແຮກຂອງປະໂຍດ ແຕ່ໃນບາງທີ່ຫົວໜ້າປະໂຍດຈະເຮີຍໄວ້ຕັນປະໂຍດກີ່ໄດ້ ດັ່ງທີ່ໄດ້ແສດງໄວ້ໃນກົມທີ່ ១ ແລ້ວ ເພຣະຈະນັ້ນໃນກົມທີ່ນີ້ ຈຶ່ງວາງໄວ້ຫລັງບທແຮກ ເວລາແປລ ຕ້ອງແປລອາລປະກ່ອນ ແລ້ວຈຶ່ງແປລປະຫານກົມຢາ ແລະບທກຽມຕາມລຳດັບໄປ

๑๙. ປະໂຍດຄໍາຄາມປະກອບດ້ວຍ ນຸ ຕອບດ້ວຍ ນ ທ່ອງແລະແປລ

១. ອົຕົດ ນຸ ອາວູໂສ ກຕຸຕຳ.
២. ນົຕົດ ກນຸເຕ ກຕຸຕຳ.
៣. ສນຸຕິ ນຸ ອາວູໂສ ມນຸສຸສາ.
៤. ນ ສນຸຕິ ກນຸເຕ ມນຸສຸສາ.
៥. ອລື ນຸ ຕຸວໍ ອາວູໂສ ສາມເນໂຣ.
៦. ນ ອມຸທີ ກນຸເຕ ອໜໍ ສາມເນໂຣ.
៧. ປັຈິ ນຸ ອາວູໂສ ທາຣິກາ ກຕຸຕຳ.
៨. ນ ປັຈິ ກນຸເຕ ທາຣິກາ ກຕຸຕຳ.
៩. ຄຈຸນລື ນຸ ອາວູໂສ ຕຸວໍ ຄາມ.
១០. ນ ຄຈຸລາມີ ກນຸເຕ ອໜໍ ຄາມ.

២០. ຄໍາຄາມທີ່ປະກອບດ້ວຍ ນຸ ແລະ ນ ເຂົ້າດ້ວຍກັນ ທ່ອງແລະແປລ

១. ອົຕົດ ນຸ ອາວູໂສ ພຸຖົໂຮ.
២. ອາມ ກນຸເຕ ພຸຖົໂຮ ອົຕົດ.
៣. ເທເສຕີ ນຸ ອາວູໂສ ພຸຖົໂຮ ອມນຳ.
៤. ອາມ ກນຸເຕ ພຸຖົໂຮ ອມນຳ ເທເສຕີ.

๑๕. ปจดิ นนຸ ଆୟୋସ ກົມໝາ ກຕຸທຳ.
  ๑๖. ນນຸ ປັດທິ ກນຸເຕ ກົມໝາ ກຕຸທຳ.
  ๑๗. ຄຈົນສີ ນນຸ ຕົວ ຎଆୟୋସ ຄາມ.
  ๑๘. ນນຸ ຄຈົນມື ກນຸເຕ ອໍາ ຄາມ.

จะเปลี่ยนเป็นบาลี

- ก. แนะนำต่อผู้มีอายุ อ.ท่าน ท. ยอมเป็นสามเณรหรือ ?
ข. ข้าแต่ท่านผู้เจริญ อ.ข้าพเจ้า ท. ยอมไม่เป็นสามเณร
ค. แนะนำต่อผู้มีอายุ ท. อ.ท่าน ท. ยอมหุง ซึ่งข้าวหรือ ?
ง. ข้าแต่ท่านผู้เจริญ อ.ข้าพเจ้า ท. ยอมไม่หุง ซึ่งข้าว
จ. แนะนำต่อผู้มีอายุ อ.สามเณร มีอยู่ มิใช่หรือ ?
ฉ. ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ครับ อ.สามเณร มีอยู่
ฉ. แนะนำต่อผู้มีอายุ อ.ท่าน ย่อมหุง ซึ่งข้าว มิใช่หรือ ?
ช. ข้าแต่ท่านผู้เจริญ อ.ข้าพเจ้า ย่อมหุง ซึ่งข้าว
ฌ. อ.ไคร ยอมหุง ซึ่งข้าว
ญ. อ.นางสาวน้อยนั่นเที่ยว ยอมหุง ซึ่งข้าว

น - ไม่, นุ - หรือ, นน - มิใช่หรือ, (ต้องแปลเข้ากับกริยา) เช่น อาทิติ นน - มีอยู่
มิใช่หรือ ? เทสติ นน - ยอมแสดง มิใช่หรือ ? គុណពិ នន - ยอมไป มิใช่หรือ ?

๒๐. ตัวอย่างการวางแผนกิริยาในระหว่าง น และ นุ - นุ
ท่องและแม่อ

๑. น គຈនສີ ນຸ້ ຕວ່າມ ມຄດ.
  ๒. ອາມ ນ គຈລາມີ ອທ່າມ ມຄດ.
  ๓. ນ គຈນສີ ນຸ້ ຕວ່າມ ຄາມ.
  ๔. ອາມ ອທ່າມ ຄາມ ນ គຈລາມີ.
  ๕. ນ ປຈສີ ນຸ້ ຕວ່າມ ກຕຸຕຳ.
  ๖. ຄາມ ອທ່າມ ກຕຸຕຳ ນ ປາມີ.

ตัวอย่างการวางแผนกิริยาในระหว่าง น และ นໍາ ท่องและแปล

- ๗. น ອຕຸລື ນນຸ ພາໂລ.
- ๘. ອຕຸລືເວົວ ພາໂລ.
- ๙. ນ ດຈຸລະສິ ນນຸ ຕຸວໆ ດາມໆ.
- ๑๐. ອາມ ອທໍ ດາມໆ ນ ດຈຸລາມີ.
- ๑๑. ນ ປຈສິ ນນຸ ຕຸວໆ ກຕຸຕຳ.
- ๑๒. ອາມ ອທໍ ກຕຸຕຳ ນ ປາມີ.

จะเปลี่ยนเป็นนาฬิกา

- ກ. ຂ້າແຕ່ທ່ານຜູ້ເຈົ້າຢູ່ອ.ພຣະພຸທະເຈົ້າ ໄມມີອູ້ຫົ່ວ້ອ ?
- ຂ. ແນະຜູ້ມີອາຍຸ ອ.ພຣະພຸທະເຈົ້າ ມີອູ້
- ກ. ແນະຜູ້ມີອາຍຸ ອ.ສາມເນຣ ຍ່ອມໄມ່ຫຸ້ງ ຜຶ່ງຂ້າວຫົ່ວ້ອ ?
- ຂ. ຄຮັບ ອ.ສາມເນຣ ທ. ຍ່ອມໄມ່ຫຸ້ງ ຜຶ່ງຂ້າວ

ควรทราบ

ນ - ໄມ, ດຈຸລຕີ - ຍ່ອມໄປ, ນຸ - ຫົ່ວ້ອ, ສໍາເລົງເປັນ ນ ດຈຸລຕີ ນຸ - ຍ່ອມໄມ່ໄປຫົ່ວ້ອ ?
 ນ ດຈຸລຕີ ນຸ - ຍ່ອມໄມ່ໄປ ມີໃຊ່ຫົ່ວ້ອ ? ນ ອຕຸລື ນນຸ - ຍ່ອມໄມ່ມີ ມີໃຊ່ຫົ່ວ້ອ ? ນ ໂທີ ນຸ -
 ຍ່ອມໄມ່ເປັນ ມີໃຊ່ຫົ່ວ້ອ ? ນັກຄືກາພິ້ງແປລໄປຕາມບທອຍ່າງນີ້

ท่องและแปล

- ๑. ພຸຖົໂທ ໂທີ.
- ๒. ພຸຖົໂທ ນ ໂທີ.
- ๓. ພຸຖົໂທ ໂທີ ນຸ.
- ๔. ພຸຖົໂທ ໂທີ ນນຸ.
- ៥. ພຸຖົໂທ ນ ໂທີ ນຸ.
- ໆ. ພຸຖົໂທ ນ ໂທີ ນນຸ.

ข้อควรทราบ

ประโยชน์ที่มี น เช่น น ໂທຕີ - ຍ່ອມໄມ່ເປັນ, ประโยชน์ທີ່ມີ ນຸ ເຊັ່ນ ໂທຕີ ນຸ - ຍ່ອມເປັນ ທີ່ວິ່ອ ? ປະໂຍດທີ່ປະກອບດ້ວຍ ນ ແລະ ນຸ ເຂົ້າກັນ ເຊັ່ນ ໂທຕີ ນຸ - ຍ່ອມເປັນ ມີໃຫ້ທີ່ວິ່ອ ? ປະໂຍດທີ່ແຍກ ນ ອອກຈາກ ນຸ (ມີກົດຍາໃນຮະຫວ່າງ) ເຊັ່ນ ໂທຕີ ນຸ - ຍ່ອມໄມ່ເປັນທີ່ວິ່ອ ? ນຸ ຈະຕ້ອງອູ່ຢູ່ທັງກົດຍາເສມອ ລ່ວນ ນ ຕ້ອງອູ່ຢູ່ທັງກົດຍາເສມອ ເຊັ່ນ ໂທຕີ ນຸ - ຍ່ອມໄມ່ເປັນ ມີໃຫ້ທີ່ວິ່ອ ? ປະໂຍດເຊັ່ນນີ້ມີອູ່ຢູ່ ແລະ ປະໂຍດທ່ານນີ້ (ຂ້ອ ๒ ຄື່ງ ๖) ນັກຄືກົດຍາພຶດປະກອບປະໂຍດ ທີ່ແສດງໄວ້ແລ້ວ ຕາມຄວາມຮູ້ຂອງຕະນະເຄີດ

๒๑. ຕຸລູຍາທິກຣນວິເສສນ - ລົງໃນອຮຣລປ້ອມວິກັດຕີ (ວິເສສນະ ບທຂໍາຍາ ມີວິກັດຕີແລະສກາພເໜີອັນກັນກັບ ວິເສສຍະ ບທຖຸກຂໍາຍາ)

ທ່ອງແລະແປລ

๑. ເອໂໂກ ບຸຮົງໄສ ວິທາຮໍາ ອາດຈຸດຕີ.
๒. ຕຸວໍ ມໜນໂຕ ປະຸທິໂຕ ອລີ.
๓. ຕຸມເຫ ມໜນຕາ ປະຸທິຕາ ອທຸຄ.
๔. ອທໍ ມໜນໂຕ ປະຸທິໂຕ ອມທີ.
៥. ມຍໍ ມໜນຕາ ປະຸທິຕາ ອມທຸ.
- ໆ. ອລີ ນຸ ຕຸວໍ ພາໂລ ມນຸສຸໄສ.
- ໇. ນາທໍ ອມທີ ພາໂລ ມນຸສຸໄສ ປະຸທິໂຕມທີ.

ຈົງເປົ້າຢືນເປັນບາລີ

- ກ. ອ.ມນຸຍີ ດັນທີ່ ຍ່ອມໄປ ສູ່ໜຸ່ງບ້ານ
- ຂ. ອ.ບັນທຶທ ທ. ຜູ້ປະເສົາຮົງ ຍ່ອມເຂົ້າໄປນ່ຳໄກລ໌ ຊຶ່ງພະພຸທົງເຈົ້າ
- ຄ. ອ.ຂ້າພເຈົ້າ ທ. ເປັນດັນພາລ ພາມໄດ້
- ໆ. ອ.ບຸຮົມ ຜູ້ປະເສົາຮົງ
- ໇. ອ.ບຸຮົມ ຜູ້ປະເສົາຮົງ ດັນທີ່
- ່. ອ.ນາງສາວນ້ອຍ ຜູ້ປະເສົາຮົງ

- ល. ន.វ.សារណ៍ីយ ជ្រើរសិទ្ធិ គន្លឹង
  - ខ. ន.ទីកាទាយ ជ្រើនេខាត គន្លឹង
  - ម. ន.ទីកាទុង ជ្រើនតាត គន្លឹង

ควรทราบ

บทวิเสสนะ แปลไม่ออกสำเนียงภาษาไทยนิบາต เช่น เอโก บูรีโซ อ.บูรุษ คนหนึ่ง และแปลว่า ผู้, มี, อัน เช่น มหาโนโต - ผู้ประเสริฐ (ในอิตถีลิงค์ เป็น มหาনุตี, นปุ่งสกอลิงค์ เป็น มหาನುತ್), พาโล - ผู้โน่, ตรูโนม - ผู้เป็นหนั่ม, เลโก - ผู้คลาด

๒๒. តុលាយាមិករណវិសេសន - សង្គមនរភាពុទ្ធផាតិយាជីវិក័ត្និ

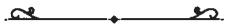
๑. อห์ เอกิ ทาริก ปสุสามิ.
  ๒. กษณ อกรูป ทารก โอลเกติ.
  ๓. อิจฉสี นุ ตว พาล สีสส.
  ๔. น อิจฉามิ อห พาล สีสส., อิจฉามิ อห ปณฑิต สีสส.
  ๕. สมณ เชตวน นาม อาราม อาคจันติ.

จงเปลี่ยนเป็นนาฬิกา

- ก. อ.ข้าพเจ้า ยื่นไม่บรรลุนา ซึ่งบุรุษ ผู้โง่
  - ข. อ.มนุษย์ ท. ยื่นดู ซึ่งนางสาวน้อย ผู้ผลิต
  - ก. อ.เด็กชาย ป้อมมา สุ่วัด ซึ่งอ้วว่าท่ามะโอ
  - หม. อ.กิกมุ ท. ยื่นไม่ได้ ซึ่งก้อนข้าว ที่มีรีสอร์อย
  - ง. อ.ชายหนุ่ม ผู้รูปหล่อยิ่ง ยื่นไม่ได้ ซึ่งหญิงสาว ผู้รูปงามยิ่ง
  - จ. ซึ่งบุรุษ ผู้ยิ่งใหญ่
  - ฉ. ซึ่งบุรุษ ผู้ประเสริฐ คนหนึ่ง
  - ช. ซึ่งนางสาวน้อย ผู้ประเสริฐ คนหนึ่ง

ควรทราบ

ปสุสามิ - ย้อมเท็น, โอลोเกติ - ย้อมแลดู, อิจฉามิ - ย้อมปราณາ, อกรูป - ผู้มีรูปงาม, เชตวน์ นาม - ชื่อว่าเชตวัน, อารามิ - สวน, อุทยาน, วัด

๒๓. ก. ทุติยากริยาวิเสสนะ ท่องและแปล

๑. หารโภ สุข สายติ.
๒. อห ทุกข์ น สยาม.
๓. หาริกา โOrth'n มุทุ น ปจติ.
๔. โOrth'โน มุทุ น ปจติ.
๕. ปริโล เอกมนุต นิลีทติ.
๖. ตัว เอกมนุต น นิลีทลี.

จะเปลี่ยนเป็นบาลี

- ก. อ.ท่าน ย่อมนอน เป็นสุข หรือ ?
- ข. อ.ข้าพเจ้า ย่อมนอน เป็นสุข ย่อมไม่อุญ เป็นทุกข์
- ค. อ.ข้า ย่อมสุก อ่อนนุ่ม หรือ ?
- ฉ. อ.เด็กหญิง ย่อมนั่ง เรียบร้อย

ข้อควรทราบ

บทที่ทำกริยาให้เศษขึ้น เรียกว่า “กริยาวิเสสน” เช่น สุข สายติ. (สายติ - ย่อมนอน สุข - เป็นสุข) เพราะจะนั่น บทว่า สุข จึงเป็นบทขยายกริยาการนอนให้พิเศษขึ้น ว่านอน เป็นสุข มิใช่นอนเป็นทุกข์. ปจติ - ย่อมหุง, นิลีทติ - ย่อมนั่ง, สุข - ความสุข, ทุกข์ - ความทุกข์, มุทุ - อ่อนนุ่ม, บทเหล่านี้ อาจารย์บางท่านมีความเห็นว่า เป็น ปสมนุต วิเสสนบท (วิเสสนะ ที่ลงปฐมาไว้กัตติ) เอกมนุต - เรียบร้อย (ในที่อันสมควร)

๒๔. ข. ทุติยากริยาวิเสสน ท่องແລະແປລ

๑. ມນຸສຸສາ ສື່ໜໍ ຄຈຸນຸຕີ.
๒. ສມຄາ ສົນກິ ຄຈຸນຸຕີ.
๓. ວິສາຂາ ນາມ ກລຸພາ ສົນກິ ອາຄຈຸນຸຕີ.
๔. ພາລາ ກລຸພາໄໂຍ ສື່ໜໍ ສື່ໜໍ ອາຄຈຸນຸຕີ.
៥. ສາມເນຣາ ປຣິມຄູທລໍ ນິວາເສນຸຕີ, ປຣິມຄູທລໍ ປາຮູປນຸຕີ.
- ໆ. ສມຄາ ກາຍປຸປາລກໍ ນ ຄຈຸນຸຕີ.
- ໇. ສມຄາ ສຸງສຸງກາຮກໍ ນ ກຸລຸໜຸນຸຕີ.

ຈົບເປັນເປັນນາລື

- ກ. ອ.ທ່ານ ທ. ຈົມາ ຂ້າ ຈ ທີ່ອ ອຢ່າມາເຮົວ
- ຂ. ອ.ທ່ານ ທ. ຍ່ອມໄມ່ນຸ່ງ ຍ່ອມໄມ່ຫ່ມ ເປັນປຣິມຄູທລໍ
- ຄ. ອ.ທ່ານ ທ. ຍ່ອມກິນ ເລີ່ຍັດັ່ງໜີ້ດ ຈ

ຄວາມຮາມ

ນິວາເສນຸຕີ - ຍ່ອມນິ້ນ, ປາຮູປນຸຕີ - ຍ່ອມຫ່ມ, ປຣິມຄູທລໍ - ເປັນປຣິມຄູທລໍ, ກາຍປຸປາລກໍ - ເດີນໂຄລົງກາຍ (ແກວ່າງກາຍ), ສຸງສຸງກາຮກໍ - ທຳເລີ່ຍໜີ້ດ ຈ, ສື່ໜໍ - ເຮົວ, ສົນກິ - ຂ້າ ຈ, ຄ່ອຍ ຈ, ກຸລຸໜຸນຸຕີ - ຍ່ອມລັນ, ກິນ, ໂອທນໍ - ຜົ່ງໜ້າວ, ໂອທໂນ - ຜ້າວ

๒๕. ທຸຕິຍາວິກັດຕິອຣຣດສັຕ້ມີ ແປລວ່າ “ໃນ” ທອງແລະແປລ

໑. ເອກ ສມຍ ກຄວາ ຮາຊຄເහ ວິທຣຕີ ຂີ່ມຸກຸງເງູ ປພົພເຕ.
໒. ສມຄາ ປຸ່ພຸພຸ່ນ່ສມຍ ດາມ ປິນ່ຖາຍ ປວິສນຸຕີ.
໓. ປຽໂສ ອຄາຮ ອ່າມວາສຕີ.
໔. ມນຸສຸສາ ເອກມນຸຕີ ນິລື່ທຸນຸຕີ.

ຈົງເປົ້າຍັນເປັນບາລີ

- ກ. ໃນສັນຍໍທີ່ ອ.ຂ້າພເຈົ້າ ຢ່ອມອູ່ ໃນເມືອງລຳປາງ
- ຂ. ອ.ທ່ານ ທ. ຢ່ອມເຂົ້າໄປ ສູ່ເມືອງ ໃນເວລາເຊົ້າ ເພື່ອບິນທາຕ
- ຄ. ອ.ຂ້າພເຈົ້າ ຢ່ອມອູ່ ໃນວັດທ່າມະໂອ
- ໆ. ອ.ຂ້າພເຈົ້າ ທ. ຢ່ອມນັ່ງ ໃນທີ່ຄວາມສ່ວນຂ້າງໜຶ່ງ

ຄວາມທຣານ

ປະລິສຸດີ - ຢ່ອມເຂົ້າໄປ, ອະຫວາສົດີ - ຢ່ອມອູ່, ນິສີທີ - ຢ່ອມນິ່ງ, ເອກ ສມຍໍ - ໃນສັນຍໍທີ່, ປຸ່ພຸພັນຮ່າຍສມຍໍ - ໃນເວລາເຊົ້າ, ອຄາຮໍ - ໃນບ້ານ, ເອກນຸດໍ (ເອກໍ + ອນຸດໍ) - ໃນທີ່ຄວາມສ່ວນຂ້າງໜຶ່ງ, (หากເປັນກວາງວິເສດນະ ແປລວ່າ ເຮີຍນ້ອຍ) ປຸ່ພຸເຕ - ບນກູເຫາ, ດິຈຸລົງກູເແງ - ຂໍ້ອວ່າ ດິຈຸລົງກູເແງ, ຮາຊຄເຫ - ໃນເມືອງຮາຊຄຄຸທໍ່

໨໬. ຖຸຕິຍາວິກັດຕີ ກາລອຈຸຈຸນຸຕສີໄຢົດ ແປລວ່າ “ຕລອດ, ສິນ” ທ່ອງແລະແປລ

- ່. ມາສຳ ມີສົກໂນ ໂທດີ.
- ້. ສພຸພກາລີ ວິຫາໂຣ ຮມໝີໂຍ.
- ໊. ຕີຍານຳ ສຍຕີ.
- ໋. ອິມສົມີ ວິຫາເຣ ອິມຳ ເຕມາລີ ວສຸລີ ອຸເປມີ.

ຈົງເປົ້າຍັນເປັນບາລີ

- ກ. ອ.ຂ້າ ມີອູ່ ຕລອດໜຶ່ງເດືອນ
- ຂ. ອ.ພຣະນົມ ນ່າຮື່ນຮມຍໍ ຕລອດກາລທັງປາງ
- ຄ. ອ.ເຕັກຫາຍ ຍ່ອມນອນ ຕລອດສາມຍາມ
- ໆ. ອ.ເຮາ ຢ່ອມອູ່ ໃນວັດນີ້ ຕລອດໜຶ່ງເດືອນ

ข้อควรทราบ

อจุนตส์โยค คือ สภาพของวัตถุลีงของมี ข้าว เป็นต้น, กิริยา มีการไปเป็นต้น, และคุณมีความน่ารื่นรมย์เป็นต้นที่เป็นไป (มีอยู่) ตลอดกาลเวลาหรือตลอดระยะเวลาโดยไม่หมดไป (ขาดช่วงลง) ในระหว่างที่กล่าวถึง

رمณ์โย - น่ารื่นรมย์, อุเปติ - ย้อมเข้าไป, มี索ทโน (มัส + โอดโน) ข้าวคลุกเนื้อ, สพุพกาน - ตลอดกาลทั้งปวง, ติyanā - ตลอดสามยาม หรือ ตลอดราตรี, อิม เตมาส - ตลอดสามเดือนนี้, วสุส - ตลอดพระยา, (การอยู่จำในฤดูฝน), มาส - ตลอดหนึ่งเดือน

๒๗. ทุติยาવิภัตติ อุทราอจุนตส์โยค แปลว่า “สีน, ตลอด” ท่องและแปล

๑. โยชน์ วนราชิ ปกาสตि.
๒. คาวุต ปพุพโต ทีโ莫.
๓. โກล์ ສชุมายติ.

จะเปลี่ยนเป็นบาลี

- ก. อ.ราวดี ယาว ตลอดหนึ่งโยชน์
- ข. อ.ข้าพเจ้า ท. ย้อมเห็น ซึ่งกูเข้า อันมีความยَا หนึ่งคาวุต
- ค. อ.ท่าน ท. ย้อมไป ตลอดหนึ่งโ哥ะ

ข้อควรทราบ

อุทาหรณ์เหล่านี้เป็น อจุนตส์โยค หมายถึง ความยَاหรือระยะเวลา แปลว่า ตลอด, สีน หรือ ลีง, ปกาสตि - ย้อมปากภู, สชุมายติ - ย้อมสาธาย, โยชน์ - ตลอดหนึ่งโยชน์, วนราชิ - ราวดี, โ哥ล์ - ตลอดหนึ่งโ哥ะ (ระยะเวลา ๕๐๐ ช่วงคันธู เป็นหนึ่งโ哥ะ, ๔ โ哥ะ เป็นหนึ่งคาวุต, ช่วงคันธูที่โกงแล้วเป็น ๔ ศอก) ทีโ莫 - อันมีความยَا

๒๙. ຕติยวິກັດຕີ ແປລວ່າ “ໂດຍ” ທ່ອງແລະແປລ

๑. ອມໜາກ ພຸຖໂຮ ໂຄຕຸເຕັນ ໂຄຕໂມ ນາມ ໂທຕີ.
๒. ຜາຕີຢາ ສາກີໂຍ ນາມ ໂທຕີ.
๓. ນາເມນ ສີທຸຫຼຸໂຄ ນາມ ກຸມາໂຣ ໂທຕີ.
๔. ປກຕີຢາ ອກົງໂປ.
៥. ຜາຕີຢາ ໂສພສວສູໂສ.

ຈົບປ່ອຍືນເປັນນາລື

- ກ. ອ.ຂ້າພເຈົ້າ ຍ່ອມນອບນ້ອມ ຜົ່ງພະພຸທົເຈົ້າ ທຽບພະນາມວ່າໂຄຕມະ ໂດຍພະໂຄຕຣ
- ຂ. ອ.ຂ້າພເຈົ້າ ທ. ຍ່ອມນອບນ້ອມ ຜົ່ງພະພຸທົເຈົ້າ ທຽບພະນາມວ່າສາກີຍະ ໂດຍຕະກູລ
- ຄ. ອ.ທ່ານ ຍ່ອມເຫັນ ຜົ່ງພະຮາຊກຸມາຮ ທຽບພະນາມວ່າລີທັກະ ຜູ້ມື້ງປູປັບອັນດາງມ
ໂດຍປກຕີຫີ່ອ ?
- ໆ. ອ.ທ່ານ ມື້ອາຍຸ ເທົ່າໄຣ ໂດຍກຳເນີດ ?

ຄວາມຮາມ

ໂຄຕຸເຕັນ - ໂດຍພະໂຄຕຣ, ຜາຕີຢາ - ໂດຍຕະກູລ (ຂໍ້ອ ๒), ຜາຕີຢາ - ໂດຍກຳເນີດ (ຂໍ້ອ ៥),
ປກຕີຢາ - ໂດຍປກຕີ (ມີໄດ້ຕົບແຕ່ງ), ກຸມາໂຣ - ພະຮາຊກຸມາຮ, ອກົງໂປ - ຜູ້ມື້ງປູປັບອັນດາງ,
ໂສພສວສູໂສ - ຜູ້ມື້ງພະໜນມໍ ១៦ ພຣໝາ, ກຕົວສູໂສ - ມື້ອາຍຸເທົ່າໄຣ (ໃນນາລື ຄ້າຈະຄາມ ໃຊ້ເປັນ
ກຕົວສູໂສສີ), ປສຸສສີ, ທກຸຂສີ - ຍ່ອມເຫັນ, ອມໜາກ - ຂອງເຮົາ ທ.

๒๙. อนาคต - อนาคต แปลว่า “เมื่อ” (ฉบับจีวิภัตติ) “ครั้นเมื่อ” (สัตตมีวิภัตติ) ท่องและแปล

๑. หารกสุส รุทโต, ปิตา ปพุพชติ.
๒. หารเก รุทนุสุมี, ปิตา ปพุพชติ.
๓. เวสุวนุสรสุส เปกุหโต, ชูชโก หารเก เนติ.
๔. มหาชน เปกุขามาน, มหา คิลัน เนติ.

จะเปลี่ยนเป็นบาลี

- ก. เมื่อเด็ก ร้องไห้อยู่, อ.แม่ ย้อมออกไป จากบ้าน
- ข. เมื่อกิกุ ดูแลอยู่, อ.โจร ย้อมขโนย ซึ่งบัตรและจีวร
- ค. เมื่ออาจารย์ กล่าวอยู่, อ.ลูกศิษย์ ท. ย้อมนอน
(ใช้ฉบับจีวิภัตติได้)

หมายเหตุ

คำว่า “อนาคต” หมายถึง สิ่งที่ถูกไม่ไยดี (ถูกเมิน) และคำว่า “อนาคต” หมายถึง ผู้ไม่ไยดี (ผู้เมิน) ขณะนั้น ในที่นี้ เด็ก คือ หารก เป็นผู้ถูกไม่ไยดี (ถูกเมิน) จึงต้องลงฉบับจีวิภัตติ ระหว่างที่ รุทโต เป็นบทกริยาอาการร้องไห้ของเด็ก จึงต้องลงฉบับจีวิภัตติ หรือสัตตมีวิภัตติ เหมือนกับหารก ส่วนพ่อ คือ ปิตา เป็นผู้แสดงความไม่ไยดี ต้องลงปฐมวิภัตติ เพราะเป็นกัตตา (ประธาน) ของกริยาอาชญาต นี้เป็นลักษณะของประโยคอนาคต

ข้อควรทราบ

ปพุพชต - ย้อมบัวช, เนติ - ย้อมนำไป, รุทนุสุมี, รุทโต, ครั้นเมื่อ, เมื่อร้องไห้อยู่,
เปกุหโต, เปกุขามาน - เมื่อ, ครั้นเมื่อแลดูอยู่, เวสุวนุโกร - พระเจ้าเวสันดร, ชูชโก -
พระมหาณัชชก, มหาชน - ครั้นเมื่อมหาชน, มหา - ความตาย, คิลาร์ - คนไข้

๓๐. ลกุณ - ลกุญ แปลว่า “ครรั่นเมื่อ” ท่องและแปล

๑. ໂພນສູຕະ ຂ້າຍມານີ, ມາຕາ ປົມໂທຕີ.
๒. ກິກູ້ສຸ ກຸດເຕສຸ, ບຸຮີໂສ ປັຈາກຈຸນຕີ.
๓. ເອວໍ ວຸຕະຕີ, ບຸຮີໂສ ປົງວິຈນໍ ນ ເທຕີ.
๔. ເອວໍ ວຸຈຸມາໂນ ທາຣໂກ ອາຄຈຸນຕີ.

ຈົບປ່ອຍເປັນນາລື

- ກ. ຄຮັນເມື່ອເດີກ ເກີດອູ່, ອ.ພ່ອ ຍ່ອມຂອບໃຈຢຶງ
- ຂ. ຄຮັນເມື່ອເດີກຫຼູງ ກິນຂ້າວແລ້ວ, ອ.ແມ່ ຍ່ອມໄປ
- ຄ. ອ.ຂ້າພເຈົ້າ ເມື່ອອູ່ ທີ່ວັດທ່າມະໂອ ຍ່ອມເຂັ້ນ ຜົ່ງປາພິສິກຂານີ້

หมายเหตູ

คำว่า “ลกุณ” หมายถึง สิ่งที่เป็นเครื่องหมายสำหรับจดจำของบุคคล ส่วน ลกุญ หมายถึงบุคคลผู้จดจำสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยเครื่องหมายนั้น ละนັ້ນในที่นີ້ ແມ່ດີໃຈในขณะพระโพธิสัตว์เกิด “โพธิสัตว์” ຈຶ່ງต้องลงสัตตมິວັກຕີ ແລະ “ชาຍມານີ” เป็นกิริยาการเกิดของโพธิสัตว์ຈຶ່ງມິວັກຕີເໝື່ອນກັບ โพธิสัตว์ ส่วน ມາຕາ ເປັນຜູ້ແສດງຄວາມດີໃຈອັນເປັນ ກັດຕາຂອງກິりຍາອາຂຍາຕ ຈຶ່ງต้องลงປະສົມາວັກຕີນີ້ເປັນລັກຂະນະຂອງປະໂຍດລັກຂະນະ

ຂ້ອຄວາມທຣາມ

ປົມໂທຕີ - ຍ່ອມຍິນດີ, ປັຈາກຈຸນຕີ - ຍ່ອມກັບມາ, ຂ້າຍມານີ - ເກີດອູ່, ກຸດເຕສຸ - ເມື່ອກິນແລ້ວ, ເອວໍ ວຸຕະຕີ - ຄຮັນເມື່ອລ່າວແລ້ວ ອຢ່າງນີ້, ວຸຈຸມາໂນ - ເມື່ອຄູກລ່າວອູ່, ວິຫຣນຸໂຕ - ເມື່ອອູ່, ລິ້າມີ - ຍ່ອມເຂັ້ນ, ເອວໍ - ອຢ່າງນີ້, (ບາງແກ່ ມານປັຈິຍແລະອນຸຕ ປັຈິຍ ມີຮູບເປັນປະສົມາວັກຕີ ກີ່ແປລວ່າ “ເມື່ອ” ໄດ້ ເຊັ່ນ ອໍາ ທ່າມະໂອອາຮາມ ວິຫຣນຸໂຕ (ວິຫຮມາໂນ) ອິນ ປາລີສິກຸ່ມ ສີກຸາມີ. ອ.ກະຮົມ ເມື່ອອູ່ ທີ່ວັດທ່າມະໂອ ຍ່ອມສຶກຍາ ຜົ່ງປາພິສິກຂານີ້)

๓. ກມ່ນວາຈກ (ຕ້ອງທ່ອງ)

๑. ຕົດຍາ ກົດຕາ, ປສມາ ກນຸມ (ບທ ກົດຕາ ເປັນຕົດຍາວິກັດຕີ ບທກຣມເປັນປະຫຼາມວິກັດຕີ)
๒. ໃນປະໂຍຄກຣມວາຈກເວລາແປລຕ້ອງໄສ່ຄໍາວ່າ “ຖູກ” ອີ່ວ່າ “ອັນເຂາ” ເຂົ້າມາທີ່ກິຣຍາ
๓. ວິກັດຕີສອງຕົວແຮກ ສໍາຮັບນາມສັພົກ ສອງຕົວລາງ ສໍາຮັບ ຕຸມຸ່ນສັພົກ ສ່ວນ
ສອງຕົວໜັງ ສໍາຮັບອມຸ່ນສັພົກ

ວິກັດຕີ (ທ່ອງ)

ເຕ	ອນຸເຕ	ເສ	ເວຸຫ	ເອ	ເມຸ່ນ
ຄຈຸ້ນື່ຢີເຕ	ຄຈຸ້ນື່ຢີນຸເຕ	ຄຈຸ້ນື່ຢີເສ	ຄຈຸ້ນື່ຢີເວຸຫ	ຄຈຸ້ນື່ຢີເອ	ຄຈຸ້ນື່ຢີເມຸ່ນ

ຂໍ້ຄວາຮຽບ

ໃນປະໂຍຄກັດຕູວາຈກ ເຊັ່ນ ບຸຮີໂສ ມຄຸຄໍ ຄຈຸນີຕີ ກົດຕາຕ້ອງລົງປະຫຼາມວິກັດຕີ ແລະ ບທກຣມ
ຕ້ອງລົງຖຸຕົດຍາວິກັດຕີ ສ່ວນປະໂຍຄກົມວາຈກໄມ່ເປັນເຊັ່ນນັ້ນ ດືອບທກັດຕາຕ້ອງລົງຕົດຍາວິກັດຕີ
ເປັນ ບຸຮີເສັນ ບທກຣມຕ້ອງລົງປະຫຼາມວິກັດຕີ ເປັນ ມຄຸໂຄ ໃນປະໂຍຄກັດຕູວາຈກ ກິຣຍາກລ່າວລຶງ
ກົດຕາ (ຜູ້ກະທຳ) ຕ້ອງແປລ ຄຈຸນີຕີ ວ່າ ຢ່ອມໄປ ສ່ວນໃນປະໂຍຄກົມວາຈກ ຕ້ອງເພີ່ມຄໍາວ່າ ຖູກ
ຫີ່ວ່າອັນເຂາ ເຂົ້າມາ ເຊັ່ນ ຄຈຸ້ນື່ຢີເຕ ຢ່ອມຖູກໄປ ອີ່ວ່າ ອັນເຂຍ່ອມໄປ ໃນປະໂຍຄກັດຕູວາຈກ ນັກສຶກຍາ
ປະກອບວິກັດຕີອາຂຍາຕມີ ຕີ ແລະ ອຸນຸຕີ ໄທ່ຽນກັບກົດຕາ (ປະຫານ) ທັ້ງປະໂຍຄແລະ ວຈນະ
ເຊັ່ນໄຮ ແມ່ນໃນປະໂຍຄກົມວາຈກນີ້ ນັກສຶກຍາກີ່ຕ້ອງປະກອບວິກັດຕີອາຂຍາຕມີ ເຕ ແລະ ອຸນຸເຕ
ເປັນຕັ້ນ ໄທ່ຽນກັບບທກຣມ (ປະຫານ) ທັ້ງເອົກພຈນີ້ ພູ້ພຈນີ້ ແລະ ສັພົກ໌ ๓ ດືອ ນາມສັພົກ໌
(ບຸຮີໂສ, ບຸຮີສາ ຈ) ຕຸມຸ່ນສັພົກ໌ (ຕຸວ່າ, ຕຸມ່ເຫ), ອມຸ່ນສັພົກ໌ (ອໝໍ, ມຍໍ) ເຊັ່ນນັ້ນ ຈົນສັງເກດດູວອຸທາຮຣນ໌
ທີ່ຈະກລ່າວຕ່ອງໄປ

อุทาหรณ์ของประโยชน์ ก้มมวาก ท่องและแปล

๑. ប្រើសេន មគ្គុ គ្រុងឯពេ.
  ២. ប្រើសេន មគ្គកា គ្រុងឯនុពេ.
  ៣. ប្រើសេន ពាត់ គ្រុងឯតេស.
  ៤. ប្រើសេន ពុមុំហេ គ្រុងឯវេហ.
  ៥. ប្រើសេន ឧហ៊ា គ្រុងឯឱយ.
  ៦. ប្រើសេន មី គ្រុងឯយាមេហ.

ข้อควรทราบ

ในประโยคกัมมawaจก บทกรรมและบทกริยาต้องมีวิจนะและประโยคตรงกันเสมอ เช่น
บทกริยาเป็นเอกพจน์ นามคัพท์ บทกรรม ก็ต้องเป็นนามที่เป็นเอกพจน์ หากว่าบทกรรมเป็น^๑
อむหคัพท์ พหุพจน์ กริยา ก็ต้องเป็นอむหโยค พหุพจน์ ตรงกันเสมอ ส่วน กัตตา (บทที่เป็น^๒
ตติยาวิภัตติ) เป็นได้ทั้ง ๓ คัพท์ คือ นามคัพท์ ตุมหคัพท์ อmuหคัพท์ ทั้งเอกพจน์และพหุพจน์
โปรดลังเกตดูอุทาหรณ์ในบทเรียนต่อไป

၃၂. ဂုဏ်စာ ၄ မျက် ၁

ในที่นี้หมายความว่ากรรม (มคุโโค) บทเดียว แต่ก็ตต้า สามารถเปลี่ยนได้ ๖ รูปแบบ
หรือ ๖ ประโยค

หากว่าบทกรรมมี ๖ บท หรือ ๖ รูป คือ มคุโโค, มคุค่า, ตุ่ว, ตุ่มเห, อห์, มย์ ก็จะได้รูปกัตตา ๓๖ รูป หรือ ๓๖ ประโยค ดังต่อไปนี้ คือ

บทกัตตา	บทกรรม	บทกริยา
១. ប្រើសេន	មគ្គុក	គុណិតពេទ.
២. ប្រើលេខី	មគ្គុក	គុណិតពេទ.
៣. ពយា	មគ្គុក	គុណិតពេទ.
៤. ពុម្ពហេហិ	មគ្គុក	គុណិតពេទ.

៥. ມຍາ	ມຄໂຄ	ຄຈົລືຍເຕ.
ໆ. ອມເທິ	ມຄໂຄ	ຄຈົລືຍເຕ.
១-៦. ບຸຮີເສນ ១ ອມເທິ	ມຄຄາ	ຄຈົລືຍນຸຕ.
១-៦. ບຸຮີເສນ ១ ອມເທິ	ຕວ່າ	ຄຈົລືຍເສ.
១-៦. ບຸຮີເສນ ១ ອມເທິ	ຕຸມໜເທ	ຄຈົລືຍເວຸຫ.
១-៦. ບຸຮີເສນ ១ ອມເທິ	ອໜໍ	ຄຈົລືຍເຢ.
១-៦. ບຸຮີເສນ ១ ອມເທິ	ມຍໍ	ຄຈົລືຍາມຸຫ.

$$6 \times 6 = 36$$

ຂໍ້ຄວາຣທຣາບ

ນັກສຶກຂາຄວາຣສັງເກຕບທກຣມດື່ອ ມຄໂຄ ບທເດີຍມີກົດຕາ (ບທທີ່ລົງຕະຍາວິກັດຕີ
ທັງເອກວຈນະແລ້ພ່ວງຈນະ) ໄດ້ລຶ່ງ ៦ ບທ. ສ່ວນບທກຣມມີ ມຄດ ເປັນຕົ້ນ ກີ່ເປົ້າມີກົດຕາໄດ້
ເຊັ່ນເດີຍກັບປະໂຍຄຂອງ ມຄໂຄ ແລະຕ້ອງຮະລືກໄວ້ເສມວ່າ ຄ້ານທກຣມເປັນ ຕຸມໜ້າພົໍ່ ບທກຣຍາ
ກີ່ຕ້ອງເປັນຕຸມໜ້າພົໍ່ເປັນຕົ້ນ ຕ້ອງຕຽກກັນເສມວ່າ

ຈົງແປລເປັນໄທ

១. ກະບຸໝາຍ ກົດຕິ ປຸຈຸເຕ.
២. ພຸຖເຮັນ ອມໂນ ແທລືຍເຕ.
៣. ຕຍາ ກົດຕານີ ປຸຈຸນຸເຕ.
៤. ມຍາ ທານເນ ໄກຄາ ລພຸກນຸເຕ.
៥. ຕຸມໜ້າ ສີເລັນ ສຸຂານີ ລພຸກນຸເຕ.
៦. ສມແນທີ ກວານາຍ ນິພຸພານ ປາປີຍເຕ.
៧. ປັນທິທີ ວິນາ ພາເລທີ ວິຫາໂຣ ອາຄຈົລືຍເຕ.
៨. ອມເທິ ສຳໜັກ ທານານີ ທີຢູ່ນຸເຕ.
៩. ສີສຸເລທີ ອາຈຣີຍສຸສ ດັບຕິ ຮາຮີຍເຕ.
១០. ພຸຖເຮັນ ແກວມນຸ້ສຸສານ ອມໂນ ແທລືຍເຕ.
១១. ສີສຸເລທີ ອາຈຣີຍໂຕ ສີປຸປີ ອຸຄຄູຫຸເຕ.

๑๒. พุทธน สตุตาน อดุลย ธรรม เทลีเต.
๑๓. มนิ ปัญญา คำโน จุลีเต.
๑๔. บุรีเสพิ อาคนุตุกาน ภตุํ ทีบเต.

หมายเหตุ: ประโยชน์ตัวอย่างเหล่านี้นำมายังประโยชน์ตัวอย่างที่เคยได้แสดงไปแล้วเปลี่ยนแปลงให้เป็นประโยชน์ก้มวากเท่านั้น

๓๓. ลักษณะประโยชน์ก้มวาก โดยย่อ

๑. บทกรรมต้องเป็นปฐมาวิกตติ
๒. บทกัดตาต้องเป็นติติยาวิกตติ หรือปัญจกีวิกตติ
๓. บทกริยาต้องเป็นอัตตนอบท คือ เต, อนเต, เส, เวห, เอ, เมห เท่านั้น และต้องมีอีกคำ และ ยปัจจัย ประกอบอยู่ด้วยเป็นส่วนมาก

ควรทราบ

ปุจเต	- (อันเข้า) ย้อมหุง	ลพุกนูเต	- (อันเข้า) ย้อมได
เทลีเต	- (อันเข้า) ย้อมแสดง	ปาปีเต	- (อันเข้า) ย้อมถึง
ทีบเนต	- (อันเข้า) ย้อมถวาย	ธารีเต	- (อันเข้า) ย้อมทรงไว
อุคคุยหเต	- (อันเข้า) ย้อมเรียน		

เมื่อจะใชบทกรรมเป็น ตุ๊ว, ตุมเห, อห, มย ก็ต้องประกอบกริยาเป็น ปุจเส, ปุจเวห, ปุเจ, ปุจำเมห เป็นต้น ตามแบบอย่างที่ได้แสดงไปแล้ว

จงเปลี่ยนเป็นบาลี

๑. อ.ท่าน (ข้าว) อันนางสาวน้อย ย้อมหุง
๒. อ.ข้าพเจ้า ท. (พระธรรม) อันพระพุทธเจ้า ผู้ประเสริฐ ย้อมทรงแสดง
๓. อ.ข้าพเจ้า (ทรัพย์) อันท่าน ท. ย้อมได เพราทาน
๔. อ.ท่าน ท. (ความสุข) อันข้าพเจ้า ท. ย้อมได เพราศีล
๕. อ.พระนิพพาน อันสามเณร ย้อมถึง เพราภวนา

๖. อ.วิหาร อันข้าพเจ้า ท. เว้น จากคนพาล ท. ย่อมมา
๗. อ.ทาน ท. อันท่าน ย่อม Crowley แก่พระสงฆ์
๘. อ.ร่ม อันอาจารย์ ย่อมไม่ทรงไว้ แก่ลูกคิมย์
๙. อ.ท่าน (พระธรรม) อันพระพุทธเจ้า ย่อมแสดง แก่สัตว์ ท.
๑๐. อ.ข้าพเจ้า (คิลป์) อันท่าน ท. (ลูกคิมย์) ย่อมเรียน จากอาจารย์
๑๑. อ.ท่าน (หมู่บ้าน) อันข้าพเจ้า ย่อมไป เพื่อก้อนข้าว
๑๒. อ.ข้าพเจ้า (ข้าว) อันท่าน ท. ย่อมหุง เพื่อประโยชน์ แก่อาคันตุกะ ท.
๑๓. เมื่อพระเจ้าเวสสันดร ทรงทดสอบรอยู่, อ.เด็ก ท. อันพระมหาณชูชก ย่อมนำไป
๑๔. เมื่อกิกนุ ฉันข้าวอยู่, อ.บ้าน อันบุรุษ ย่อมกลับมา

หมายเหตุ: ในแบบฝึกหัดนี้ คำในวงเล็บมี (ข้าว) เป็นต้น เป็นคำสมนุติ ท่าน (ตุ่ง)
ให้เป็นข้าว (โจทโโน) ถูกหุง เป็นต้น

---

๓๔. รวมอรรถของวิภาคติ

๑. ปฐมวิภาคติ แปลว่า อันว่า
 เช่น ปริโล คุณติ. อ.บุรุษ ย่อมไป
 มคโค คุณจីเต. อ.หนทาง ย่อมถูกไป
-

๒. ทุติยาวิภาคติ แปลว่า ชื่น, สุ่, ยัง, สื้น, ตลอด, กะ, เสภาพ, ใน.
 การแปลเนื้อความของกริยาวิเสสนะ ไม่ต้องออกสำเนียงอย่างตันบิata เช่น
 เอกมนุต - ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง, สุข - สบาย, กายปุปจารก - การคงอยู่, สม - เสมอ,
 วิสม - ไม่เสมอ
-

๓. ตติยาวิภาคติ แปลว่า ด้วย, โดย, อัน, ตาม, เพราะ, มี, ด้วยทั้ง, ใน
 ตติยาวิภาคติติงในอรรถ กรณะ (เครื่องมือ) ให้แปลว่า “ด้วย” เช่น ปางเหน คุณติ
 - ย่อมไป ด้วยเท้า, ส่วนที่ลงในกัตตา แปลว่า “อัน” เช่น ปริเสน มคโค คุณจីเต - อ.ทาง

อันบุรุษ ย่อมาไป, ที่ลงในอรรถเหตุ ให้แปลว่า “พระ” เช่น ทาน เอกค瓦 - ผู้มีทรัพย์ เพาะการให้ทาน

ในที่ประกอบกับ สห คัพท์ สหธี คัพท์ หรือไม่ประกอบกับคัพท์เหล่านี้ แต่ลงในอรรถ ของ สห คัพท์ ก็ต้องแปลว่า “กับด้วย” เช่น สำเนา สหธี - กับ ด้วยพระองค์, ล้วนตติยาภิกัตติ ที่แปลออกสำเนียงว่า “โดย” นั้น เป็นตติยาภิกัตติที่ลงในอรรถ “วิเสสน” เช่น โคตุเตน โคตโน นาໂຄ - พระพุทธเจ้า พระนามว่าโคดม โดยพระโคตร. (ในที่นี้เป็น กินุนาธิกรณนามวิเสสน) และตติยาภิกัตติที่เป็น “กิริยาภิเสสน” แปลว่า “โดย” เช่น สมเน ชาวดี - ย่อมาวิ่ง โดยพร้อม กัน, นอกจากอรรถเหล่านี้แล้ว ตติยาภิกัตติ ยังแปลว่า “ใน” ได้อีก (ตติยาภิกัตติลงในอรรถ สัตตนี) เช่น “แทน สมเยน” ในสมัยนั้น

๔. จตุตถีภิกัตติ แปลว่า แก่, เพื่อ, ต่อ

จตุตถีภิกัตติ เช่น สำสุส เทติ - ย่อมาวิ่ง แก่พระองค์, อตุลาย อุปปชุติ - เลี้ยวอุบัติขึ้น เพื่อประโยชน์, อาคนุตุกานัม ภตุต - กัตร (เพื่อประโยชน์) แก่อาคนุตุกะ ท.

๕. ปัญจมีภิกัตติ แปลว่า แต่, จาก, กว่า, เหตุ, พระ, โดย

ปัญจมีภิกัตติ นอกจากจะแปลว่า “จาก” เช่น คามา จากหมู่บ้าน เป็นต้นแล้ว ยังสามารถแปลออรรถได้อีกหลายอย่าง เช่น สีลสุมา หิน ทาน ตា กว่าคีล, กสุมา - พระเหตุไร, ยสما - พระเหตุใด

สำหรับปัญจมีภิกัตติ ยังมีปัจจัยบางตัวลงแท่นได้ เช่น “โตปัจจัย” อุทาหรณ์ ทานโต - จากทาน, กว่าทาน, พระทาน, อนิจูโต - โดยความไม่แน่นอน หรือ ไม่แน่นอน (โตปัจจัย ใน อนิจูโต มีอรรถ = อติ แปลว่า “อนิจูโต - ว่าไม่เที่ยง”)

๖. ฉกฉีภิกัตติ แปลว่า แห่ง, ของ, เมื่อ, อัน, ซึ่ง, แห่ง...หนา, บรรดา, กว่า

ฉกฉีภิกัตติ นอกจากจะแปลว่า แห่ง, ของ เช่น บุรุษ - ของบุรุษ แล้วยังแปลได้ อีกมาก เช่น

๑. คำสุส ปูชิโต - อันชาวบ้าน บูชาแล้ว
๒. พาลาน อสาวนา - การไม่ซ่องเสพ ซึ่งคนเลว
๓. คำวีน กณุหา - บรรดาแม่ัว ท. แม่ัวดำ
๔. ชุมนาน ปวร์ - ประเสริฐ กว่าธรรม ท.
๕. หารกสุส รุหโต - เมื่อเด็ก ร้องให้อยู่

๗.* สัตตมีวิกตติ แปลว่า ใน, ใกล้, ที่, ครั้นเมื่อ, ในพระ, เหนือ, บน, ใน...หนา,
บรรดา, ด้วย, เพาะ, ซึ่ง

สัตตมีวิกตติ นอกจจากจะแปลว่า “ใน” เป็นต้นแล้วยังแปลเนื้อความอย่างอื่น
ได้อีก เช่น

กิกูสุ ภุตุเตสุ	- ครั้นเมื่อกิกู ท. ฉันแล้ว
กิกูสุ โภชัยมาเนสุ	- ครั้นเมื่อกิกู ท. อันบุคคล ให้ฉันอยู่
หารเก รุทนุเต	- ครั้นเมื่อเด็ก ร้องให้อยู่
ชุมเม เทสิยมาเน	- ครั้นเมื่อพระธรรม ถูกแสดงอยู่
คำวีสุ กณุหา	- บรรดาแม่โค ท. อ.แม่ัวดำ
หตุเลสุ ปิณฑาย จนุติ	- อ.กิกู ท. ย่อมเที่ยวไป เพื่อบินทาง ด้วยมือ ท.
จมุเมสุ หลุบเต	- (เลือดava) ย่อมถูกฆ่า ในเพาะหนัง ท.
กิกูสุ อภิวะเนนติ	- ย่อมให้ ซึ่งกิกู ท.
สาวตุลิย คอมสุสามิ	- ข้าพเจ้า จักไป ถูเมืองสาวัตถี

๘. ตร, ณ, ธ, ន, ທາ, ທີ, ໜ, ທັນ, ອົງ, ທາຈນ, ທານີ, ຮທີ, ຊຸນາ ປັຈຍ້ເຫລຳນີ້
ສ່ວນมากອກສໍາເນົາງວ່າ “ໃນ” ທີແປລອຍ່າງອື່ນ ເຊັ່ນ อັນວ່າ, ຊຶ່ງ, ພຣິ້ງ ສູ່ມີໃຫ້ນອຍ

อຸທາຮຽນທີ່ແປລວ່າ “ໃນ” ເຊັ່ນ ຍຕຽນ, ຍຕຸລ - ໃນທີ່ໄດ, ສພພົມ - ໃນທີ່ທັງປະງ,
ອິຫ - ໃນກພນີ້, ກທາ - ໃນກາລໄຣ, ຍໍທ - ໃນທີ່ໄດ, ກຸທາຈນ - ໃນກາລບາງຄັ້ງ (ແຕ່ໄຫ້ແຕ່ໄຮມາ),
ກໍທ - ໃນທີ່ໄຫ້, ອຸນາ - ໃນກາລນີ້ ເປັນຕົ້ນ. ໃນບາງທີ່ແປລອຍ່າງອື່ນໄດ້ອີກ ເຊັ່ນ ກຸໍທ ຄຈຸລສີ -

* ອອຮຄຂອງວິກຕິມີ ປັບມາ ອັນວ່າ, ຖຸດີຍາ ຊຶ່ງ, ສູ່ ເປັນຕົ້ນຄື່ງສັດຕິມີ ໃນ, ໄກສີ ເປັນຕົ້ນ ຕ້ອງທ່ອງໃຫ້ຈຳໄດ້ ຈຶ່ງຈະມີປະໂຍໝນ໌ນາກ

อ.ท่าน ย่อมไป สุ่มที่ไหน, ยตุร = ยสุมา เพราเหตุไร, ยตุร = โย อ. บุคคลใด ดังนี้ เป็นต้น,
ที่แปลดังนี้ ในพระบาลีมีน้อยมาก

คำสั่ง

จะท่องข้อความสำคัญ ๆ ให้คล่องแคล่ว แล้วดูอุทาหรณ์ที่แสดงไว้แล้วนั้นด้วย อย่าได้
เกียจคร้านเมื่อหน่ายต่อการท่องบ่นเพียงเท่านี้เลย เพราะว่าการทรงจำได้มากจะมีประโยชน์
ช่วยเหลือเรามากที่เดียวในการศึกษาพระบาลีชั้นสูง ๆ ต่อไป

จบกัณฑ์ที่ ๒

กัณฑ์ที่ ๓

๓๔. ภวิสสันตี อาขยาตวิภัตติ อนาคตกาล = จัก (ท่อง)

๑. สุสติ, สุสนุติ. สุสสี, สุสต. สุสามิ, สุสาม.
๒. ภวิสสติ, ภวิสสนติ. ภวิสสสี, ภวิสสต. ภวิสสามิ, ภวิสสาม.
๓. ค米สสติ, ค米สสนติ. ค米สสสี, ค米สสต. ค米สสามิ, ค米สสาม.
๔. เหสสติ, เหสสนติ. เหสสสี, เหสสต. เหสสามิ, เหสสาม.

ข้อควรทราบ

อนาคต คือกาลที่ยังมาไม่ถึง หรือยังไม่เกิดขึ้น (กาลข้างหน้า) และกริยาที่จะมีขึ้น¹
แน่นอน เรียกว่า อนาคต มีคำแปล (อรรถ) ว่า “จะ” และ “จัก”

ภวิสสติ - จักมี, เหสสติ - จักเป็น, นิกุขมิสสติ - จักออกไป, ทสุสติ - จักให้, หรือ
จักถวาย, ทสุสาม - จักให้, วกุขสิ - จักกล่าว, เဟติ, เဟพิติ - จักเป็น

จะแสดงอุทาหรณ์ที่ได้กล่าวไว้ไปแล้วโดยเปลี่ยนกริยาให้เป็นอนาคตกาล สำหรับ
ในกัณฑ์นี้ ข้าพเจ้าจะแสดงเพียงส่วนน้อยเท่านั้น และพึงจำไวว่า วิภัตติสองตัวแรก
สำหรับประกอบกับนามคัพท์ สองตัวกลาง สำหรับประกอบกับ ตุมหลัคพท์ และสองตัวหลัง
สำหรับประกอบกับ อມหลัคพท์

อุทาหรณ์กิริยาอนาคตกาล

๑. อนาคตเต เมตตาเยย์ โย นาม พุทโธ ภวิสุตติ.
๒. วสิสุสติ นุ ตัว อิมสุมี วิหาร เอ อิม เตมาสัม.
๓. นาห วสิสุสามิ อิมสุมี วิหาร เอ อิม เตมาสัม.
๔. อห ทารเกน สทธี อดคุครีเคน เทวนคร คเมสุสามิ.
๕. นย อิมสุมี วิหาร สำมสุส อิมานิ จีวรานิ ทสุสาม.
๖. ตุมเห อิมสุมา วิหาร นิกุขมิสุสต.
๗. นย เทวนครโต ลำปางนกร คเมสุสาม.
๘. อิห จีร นม สนุตอก เหสุสติ.
๙. ทาริกา กสุมา สำมสุส อตุถาย ภตต น ปจิสุสติ.

จะเปลี่ยนเป็นบาลี

๑. เขา ท. จักเป็นคนพาก ในอนาคต
๒. สตตว ท. จักถึง ชื่งอบาย
๓. ข้าพเจ้า ท. จักไป สู่กรุงเทพฯ ด้วยเครื่องบิน
๔. ชน ท. จักถวาย ชื่งทาน แก่พระสงฆ์
๕. ท่าน ท. จักไป สู่เมืองลำปาง จากเมืองเชียงใหม่ ด้วยรถไฟ
๖. จีวนี้ จักเป็นของมืออยู่ (สมบัติ) แห่งกิกนุ
๗. ข้าพเจ้า จะอยู่ ในวัดนี้ ตลอด ๓ เดือนนี้

ประโยชน์รวมก

๑. มยา ทารเกหิ สทธี อดคุครีเคน เทวนกร คจุนីสุสต.
๒. ตยา อิมสุมี วิหาร กิกนุสำมสุส อิมานิ จีวรานิ ทិយសุสต.
๓. อุเมหิ ทเวนกรโต ลำปางนกร อดคุครีเคน อาทเมียสุสต.
๔. ทาริกาย กสุมา สำมสุส อตุถาย ภตต น ปจจิสุสต.

จะเปลี่ยนเป็นบาลี

๑. เมืองลำปาง อันบุรุษ จักไป กับ ด้วยหญิงสาว
  ๒. เมืองลำปาง อันท่าน ท. จักมา จากกรุงเทพฯ ด้วยรถไฟ
  ๓. อ.ข้าว อันท่าน จักไม่หุง
  ๔. อ.ท่าน (ทาง) ท. อันข้าพเจ้า จักไป
  ๕. อ.ข้าพเจ้า (ข้าว) ท. อันท่าน จักหุง
-

๓๖. อัชชตานី อาขยาตวิភัตติ อดีตกาล = วันนี้ (แล้ว)

ท่องและแปล

อี, อุ, ไอ, ตุต, อี, มุหา.

อี	- อกวี, กวี, อกวិ, កវិ.	อุ	- อกวຸ, ກວຸ, ອກວິສຸ, ກວິສຸ.
ไอ	- อກໄວ, ກໄວ, ອກວີ, ກວີ.	ตุต	- ອກວິຕຸຕ, ກວິຕຸຕ, ອກວຸຕຸຕ, ກວຸຕຸຕ.
อី	- อກវី, ກវី.	มุหา	- ອກວິມຸຫາ, ກວິມຸຫາ, ອກວິມຸໜ, ກວິມຸໜ.

ข้อควรทราบ

อดีต หมายถึงกิริยาการกระทำ หรือเรื่องราวที่ล่วงเลยไปแล้ว ขณะนั้น จึงแปลกิริยา
อกวี, กวี ว่า ได้เป็นแล้ว ocomasī - ได้ไปแล้ว, ohośī - ได้เป็นแล้ว, oheśū - เขา ท. ได้เป็นแล้ว,
othasī - ได้ให้แล้ว ดังนี้เป็นต้น และบทอดีตกิริยาซึ่งมีการเปลี่ยนไปเก็บลายรูปแบบ

ขอให้นักศึกษาจะเปลี่ยนอุทาหรณ์ที่ได้แสดงไปแล้วนั้น ให้เป็นอดีตกิริยา ตามความ
สามารถที่จะทำได้ สำหรับในที่นี้จะแสดงเฉพาะอุทาหรณ์บางอย่างเท่านั้น

ประโยชน์กัตตุวاجก ที่เป็นอดีต

๑. โකตโน นาม พุทธิ โลเก โอหสี.
๒. อห อิมสุみて วิหาร อิม เตมาลัม อวสี.
๓. มย ตยา สห นาวาย ชลบุรีนคร ocomimūha.

๔. ตุมเหง พุทธศาสนา สัมสุส จีวร อาทิต.
๕. ตุมเหง กูโต อิม นคร เกน อาคมิตุต.
๖. นัย เทวนครโต อิม ลำปางนคร อดุคิรเคน อาคมิมุหা.
๗. อิมสุนี นคร สัมสุส มหาวิหาร โอลลสี.
๘. อเหสุ อตีตมุธานัม อรหนูโต สมมาสมพุทธชา.

ประโยคกรรมวاجก ที่เป็นอดีต

๑. อุมเหหิ ทาริกาหิ สห นาวย ชลบุรีนกร คุณลียิตุต.
๒. ตุมเหหิ พุทธศาสนา สัมสุส จีวร ทียิตุต.
๓. นยา เทวนครโต ลำปางนคร วาญญาเนน อาคมียิตุต.

ข้อควรทราบ

สมมาสมพุทธชา - พระพุทธเจ้า ท., อรหนูโต - ผู้สมควรได้รับการบูชาอย่างพิเศษ,
อเหสุ 'ได้ทรงมีแล้ว, อุท่าน - ในกาล, อตีต - อันล่วงเลยไปแล้ว. (วิกฤติอาขยาตที่ไม่ได้
นำมาในที่นี้ ยังมีอีกมาก เมื่อศึกษาค้นคว้าด้วยภารณ์ ก็จะได้รู้เอง)

จะเปลี่ยนเป็นภาษาบาลี (กตุตุวاجก)

๑. อ.พระพุทธเจ้า เป็นพระราชา พระนามว่า เวสสันดร ได้เป็นแล้ว
๒. อ.ข้าพเจ้า ท. ไปแล้ว สู่กรุงเทพฯ ด้วยรถไฟ
๓. อ.ท่าน มาแล้ว จากที่ไหน ด้วยอะไร (โดยอะไร)
๔. อ.ข้าพเจ้า มาแล้ว จากเมืองลำปาง ด้วยรถไฟ
๕. อ.ข้าพเจ้า ได้ถวายแล้ว ซึ่งอาหาร (บิณฑะ) แก่พระสงฆ์ ที่กรุงเทพฯ

จะเปลี่ยนเป็นภาษาบาลี (กมมวاجก)

๑. อ.กรุงเทพฯ อันข้าพเจ้า ไปแล้ว ด้วยรถไฟ
๒. อ.เมืองเชียงใหม่ อันท่าน ท. มาแล้ว จากเมืองลำปาง ด้วยเครื่องบิน

ข้อควรทราบ

ยังไม่ได้วางกริยาหลาย ๆ อย่างไว้ จึงยังไม่ต้องศึกษา ตุมหากาญ และ อມหากาญ ในที่นี้แสดงเฉพาะ นามโภคพอเป็นตัวอย่างเท่านั้น ในเบื้องต้น นักศึกษาพึงกำหนดจะจำลักษณะ กมมวจาก ไว้ก่อน

สำหรับกริยาว่า គุฉีຍືຕຸດ เป็นต้น พึงทราบว่าແປلغ อา ວັກຕິເປັນ ຕຸດ ວິທີ່ແປلغ อา ວັກຕິໃນປະໂຍດ ກມມວາຈັກ ເປັນ ຕຸດ ນີ້ ໃນພະບາລີມໄສ້ມາກ

๓๗. ປັບປຸງມື ອາຂຍາຕວິກັດຕິ (ຈງ, ເຄີດ, ຂອຈົງ)

ທົ່ວ

ຕຸ	ອນຸຕຸ	ຕຳ	ອນຸຕຳ
ທີ	ຄ	ສຸສຸ	ໄວ້ຫ
ມີ	ມ	ເອ	ອາມເສ
ກວຕຸ, ກວເ	ກວນຸຕຸ	ກວຕຳ	ກວນຸຕຳ
ກວາທີ, ກວ	ກວຄ	ກວສຸສຸ	ກວໄວ້ຫ
ກວາມີ, ກວເ	ກວາມ	ກວເ	ກວາມເສ
ກວຕຸ, ກວເ, ກວຕຳ	- (ເຫາ) ຈົງເປັນ		
ກວ, ກວາທີ, ກວສຸສຸ	- (ທ່ານ) ຈົງເປັນ		
ກວເ, ກວາມີ	- (ຂ້າພເຈົ້າ) ຈົງເປັນ		

ກລອນລົງປັບປຸງມືວິກັດຕິໃນທີ...

ມີຄວາມหวັງ ກາຮສບດ ປະຈຸດດ່າ
ນັງຄັນວ່າ ອັນວອນ ຕອນສອບຄາມ
ປຣາລານາ ເຊື້ອງເຊື້ອງ ເພື່ອແນະນຳ
ດ້ວຍຄົ້ອຍຄຳ ເຮີຍກ ນິມນຕີ ປັບປຸງມື.

๑. อรรถ อาณฑุติ - จง (บังคับ)

เช่น คุณ อาวูโส ตัว คำม.

อาวูโส ดูก่อนท่านผู้มีอายุ ตัว อ.ท่าน คุณ จงไป คำม สู่หมู่บ้าน
อาคจันอาวูโส ตัว วิหาร.

อาวูโส ดูก่อนท่านผู้มีอายุ ตัว อ.ท่าน อาคจุณ จงมา วิหาร สุวิหาร

๒. อรรถ อชุณภูษ - ขอจง (อ่อนหวาน)

เช่น เทสตุ ภนุเต ภค瓦 ธมม.

ภนุเต ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ภค瓦 อ.พระผู้มีพระภาคเจ้า เทสตุ ขอจงแสดง
ธมม ซึ่งธรรม

๓. อรรถ ยajan - ขอจง (การขอ)

เช่น ทพาหิ เม คำวร.

ตุ่ว อ.ท่าน ทพาหิ ขอจงให้ คำวร ซึ่งบ้านล่วย เม แก่เรา

เช่น อิม จีร ມยุห แทม.

ตุ่ว อ.ท่าน แทม ขอจงให้ อิม จีร ซึ่งจีวนี้ มยุห แก่เรา

๔. อรรถ ปตุณนา - จง (ประทาน)

เช่น อย สุมนมาลา ปิยา ໂหนມ ภาภเว.

อห อ.ดิฉัน ปิยา เป็นผู้เป็นที่รักของบุคคลอื่น หรือ เป็นหลิงสาวผู้น่ารัก
อย สุมนมาลา อิว เพียงดัง อ.ดอกมะลินี้ ໂหนມ จงเป็น ภาภเว ในกพน้อย
กพใหญ่ หรือ ในทุก ๆ กพเกิด

๕. ก. อรรถ อาสิกุษ - จง (ความหวังสำหรับตน)

เช่น อห อเวโร ໂหนມ อพญาปชุโชค ໂหนມ อนีโไม ໂหนມ สุชี อตุtan ปริหารมิ.

อห อ.ข้าพเจ้า อเวโร ໂหนມ จงเป็นผู้ไม่มีเร魌 อพญาปชุโชค ໂหนມ จงเป็นผู้ไม่มี
ความทุกข์ใจ อนีโไม ໂหนມ จงเป็นผู้ไม่มีความทุกข์กาย สุชี เป็นผู้มีความ
สุขกายสุขใจ (หดตัว) เป็น ปริหารมิ จงบริหาร (ตลอดชีวิต) อตุtan
ซึ่งกายของตนเกิด

๖. อรรถ อาสิกุษ - จง (ความหวังสำหรับคนอื่น)

เช่น สพุเพ สตุตา อเวรา ໂහນຸ້າ อพญาปชุชา ໂහນຸ້າ ອນີ້ມາ ໂහນຸ້າ ສູ່ ອຕຸtan
ປຣຫຽນຸ້າ.

ສตุตา อ.ສัตວ ທ. สพุเพ ທັງປວງ อเวรา ໂහນຸ້າ ຈະເປັນຜູ້ໄມ້ເວຣເຄີດ

อพุยาปชชา ໂທນຸ້າ ຈະເປັນຜູ້ໄມ່ມີຄວາມທຸກໆໃຈເລີດ ອນີ້ຈາ ໂທນຸ້າ ຈະເປັນຜູ້ໄມ່ມີຄວາມທຸກໆກາຍເລີດ ສຸຂື້ ອຕຸຕານໍ ປຣິທຣນຸ້າ ຈະເປັນຜູ້ມີຄວາມສຸກາຍສຸຂື້ໃຈບຣິຫາຮື່ງກາຍຂອງຕົນເລີດ

๖. ອຣຣຄ ສປປ - ຈົງ (ກາຮສາບແຊ່ງດ້ວຍຄວາມໂກຮົງ)

ເຊັ່ນ ອຍໍ ວສໂລ ມຣຕຸ.

ອຍໍ ວສໂລ ອ.ຄນຄ່ອຍນີ້ ມຣຕຸ ຈົງຕາຍ

๗. ອຣຣຄ ສປປ - ຈົງ (ກາຮສາບານເພື່ອແສດງຄວາມບຣິສຸທີ່ເປັນຕົ້ນ)

ເຊັ່ນ ເອກິກາ ສຍເນ ເສດຖ ຍາ ເຕ ອມເພ ອວາຫຣີ.

ຍາ ອ.ຫລູງໃດ ອວາຫຣີ ຂໂມຍແລ້ວ ອມເພ ຜຶ່ງພລມະມ່ວງ ທ. ເຕ ຂອງທ່ານສາ ອ.ຫລູງນັ້ນ ເອກິກາ ເປັນຫລູງຜູ້ເດືອຍ ເສດຖ ຈົນອນ ສຍເນ ບນທຶນອນ

๘. ອຣຣຄ ສມປຸຈຸຈາ ຈັກ (ຄຳຄາມເພຣະໄມ່ແນ່ໃຈ)

ເຊັ່ນ ກີ່ ນຸ້ ໂກ ອກີ່ມຸນໍ ວາ ວິນຍໍ ວາ ສຸໂຄນີ ກີ່ ?

ໂກ ຊ້າແຕ່ທ່ານຜູ້ເຈີ່ງ ອໍາ ອ.ຊ້າພເຈົ້າ ອກີ່ມຸນໍ ວາ ສຸໂຄນີ ກີ່ ນຸ້ ຈັກຝຶ່ງ
ອກີ່ຮຽມຫຼືອໜອ (ອຸທາຫຸ) ຫົ້ວວ່າ ວິນຍໍ ວາ ສຸໂຄນີ ກີ່ ນຸ້ ຈັກຝຶ່ງ ຜຶ່ງວິນຍໍ
ຫຼືອໜອ (ໜາຍຄວາມວ່າ ຈັກເຮີຍນັ້ນກີ່ອກີ່ຮຽມກ່ອນຫຼືອໜອຈັກເຮີຍນັ້ນກີ່ວິນຍໍ
ວິນຍໍກ່ອນ)

๙. ອຣຣຄ ວິທີ - ພຶ້ງ (ແນະນຳວິທີທຳ)

ເຊັ່ນ ເອວໍ ປຸລຸ່ມ ກໂຮຕຸ ໂກ.

ໂກ ຊ້າແຕ່ທ່ານຜູ້ເຈີ່ງ ປຸລຸ່ມໂລ ອ.ບຸກຄລ ກໂຮຕຸ ພຶ້ງກະທຳ ປຸລຸ່ມ ຜຶ່ງບຸກ
ເອວໍ ອຢ່າງນີ້

๑๐. ອຣຣຄ ອາມນຸ່ຕນ - ເສີ່ງ (ເຊື້ອເສີ່ງ)

ເຊັ່ນ ອາຄຈຸຕຸ ກວໍ. ກວໍ ອ.ທ່ານ ອາຄຈຸຕຸ ເສີ່ງມາ
ເອຕຸ ນິສີ່ທຸ. ນິສີ່ທຸ ເສີ່ງນັ້ນ ເອຕຸ ໃນທີ່ນີ້

๑๑. ອຣຣຄ ນິມນຸ່ຕນ ຂອງຈ (ນິມນຕີ)

ເຊັ່ນ ອົງວາເສດຖ ເມ ກົດຕຳ ກຄວາ ສ່ວາຕານາຍ ຕຳ.

ກນຸເຕ ຊ້າແຕ່ພຣະອົງຄົ່ງເຈີ່ງ ກຄວາ ອ.ພຣະຜູ້ມີພຣະກາຄເຈົ້າ ອົງວາເສດຖ
ຂອງຮັບ ຕຳ ກົດຕຳ ຜຶ່ງກັດນັ້ນ ເມ ຂອງຊ້າພເຈົ້າ ສ່ວາຕານາຍ ເພື່ອປະໂຍ້ນ
ແໜ່ງປັດປຸງໂມທຍ້ອນຈະມີໃນວັນພຽງນີ້ ຫຼືອເພື່ອກາຮັດວາການໃນວັນພຽງນີ້

ຈົບເປັນເປັນນາລື

- ກ. ອຸກອ່ອນຜູ້ມີອາຍຸ ອ.ເຮືອ ຈົງທຸກ ທີ່ຈຳກັດ
 ຂ. ແນະສາມແນຣ ຜູ້ມີອາຍຸ ອ.ເຮືອ ຈົງແສດງ ທີ່ຈົດ
 ຄ. ຂ້າແຕ່ທ່ານຜູ້ເຈົ້າ ອ.ທ່ານ ຂອງຈິກ ທີ່ຈົງ
 ກ. ອ.ຂ້າພເຈົ້າ ຂອງຈົບເປັນຜູ້ມີປັບປຸງ ໃນທຸກ ຖໍາ ກພເຄີດ
 ຂ. ອ.ຂ້າພເຈົ້າ ຂອງຈົບເປັນຄົນພາລ ໃນທຸກ ຖໍາ ກພເຄີດ
 ຈ. ອ.ອາຈາຣຍ ຂອງຂ້າພເຈົ້າ ຈົບເປັນຜູ້ໄມ້ມີເວຣ
 ລ. ອ.ຄົນຄ່ອຍນີ້ ຈົບເປັນໃໝ່ ໃນນຽກ (ສບຄ)
 ທ. ອ.ຂ້າພເຈົ້າ ຈົບເປັນໃໝ່ ໃນນຽກ (ສາບານ)
 ຜ. ຂ້າແຕ່ອາຈາຣຍ ອ.ຂ້າພເຈົ້າ ຈັກເຮີຍ ທີ່ຄົ້ມກົງປາພິສິກາ ທີ່ຈົດ
 ມ. ໂອ... ສາມແນຣ ອ.ເຮືອ ຈົງພັນ ທີ່ຈຳກັດ ອຢ່າງນີ້
 ລູ. ຂ້າແຕ່ທ່ານອາຈາຣຍ ອ.ທ່ານ ນິມນຕິນໍ້າ ໃນທີ່ນີ້
 ປູ. ຂ້າແຕ່ທ່ານຜູ້ເຈົ້າ ອ.ທ່ານ ຂອງຈົບເປັນ (ຫົ່ງກັຕົກ) ເພື່ອພັນອາຫານໃນວັນພຽງນີ້

ຈນອຮຣລັບປຸງມີວິກັດຕີ

————— • —————

ຕະແ. ສັດຕະນີ ອາຂຍາຕວິກັດຕີ (ຄວ, ພຶງ)

ທ່ອງແລະແປລ

ເອຍຸຍ	ເອຍຸຍໍ	ເອັດ	ເອົ່ວ
ເອຍຸຍາສີ	ເອຍຸຍາຄ	ເອົໂດ	ເອຍຸຍາໄວ່
ເອຍຸຍາມີ	ເອຍຸຍາມ	ເອຍຸຍໍ	ເອຍຸຍາເມຸ່ຫ

ກເວຍຸຍ, ກເວ	ກເວຍຸຍໍ	ກເວຄ	ກເວຮໍ
ກເວຍຸຍາສີ, ກເວ	ກເວຍຸຍາຄ	ກເວໂຄ	ກເວຍຸຍາໄວ່
ກເວຍຸຍາມີ, ກເວ	ກເວຍຸຍາມ	ກເວຍຸຍໍ, ກເວ	ກເວຍຸຍາເມຸ່ຫ

ควรทราบ

ภาวะ, ภาวะ - พึงเป็น, สเจ ภาวะยุ่ง - หากว่า พึงเป็นไซร์, คจเฉยญาลี - พึงไป, (อրรถ อนุมติ คือการอนุญาตแก่บุคคลผู้ประธานาธิการประจำไปว่า ถ้าต้องการไป ก็ไปได้) สำหรับอรหณ ของสัตตนมีวิกตติเหมือนกับปัญญาลีวิกตติ ได้แสดงไว้แล้วเป็นส่วนมาก

คจเฉย, คจเฉ - พึงไป, ปเจยย, ปเจ - พึงหุง, ลเกยย, ลเก - พึงได้, สิยา อสุส - พึงเป็น (ເອຍຍວິກຕີ), ລືຢູ່, ອສສູ - พึงเป็น (ເອຍຸຍວິກຕີ), ສເຈ ອສສຄ - ถ้าว่า พึงเป็นไซร์ (ເອຍຍາຄວິກຕີ), ສເຈ ອສສຳ - ถ้าว่า พึงเป็นไซร์ (ເອຍຍາມວິກຕີ)

ท่องและแปล

๑. อยໍ ກຸມາໂຣ ພຸຖຸໂຣ ກາວຍຸຍ.
๒. ໂກນໂຕ ກາຮກາ ຕຸມເຫ ປັນທິດາ ກາວຍຸຍາດ.
๓. ການເຕ ມີ ພາລາ ນ ກາວຍຸຍາມ.
๔. ອທ ກວກເວ ປີໂຍ ກາວຍຸຍໍ.
៥. ອາງຸໂສ ຕຸວ່ ຄາມ ຄຈເລຍຸຍາລີ.
- ໆ. ເອທີ ອາງຸໂສ, ຄາມ ປີຜຸ້ຫາຍ ຄຈເລຍຸຍາລີ.
- ່. ສເຈ ຕຸມເຫ ປຸ່ລຸ່ມ ກາຮຍຸຍາດ, ປຸ່ລຸ່ເນ ສຸກຕີ ປາປຸ່ເນຍຸຍາໄວ່.
- ້. ສເຈ ອຍໍ ກາຮໂກ ພາໂລ ອສສ, ນີຣຍໍ ປາປຸ່ເນຍຍ.

จะเปลี่ยนเป็นบาลี

- ก. ອ.ທາຮກນີ້ ເປັນບັນທຶກ ພົງເປັນ
- ຂ. ອ.ທ່ານ ທ. ເປັນຄົນພາລ ໄມ່ພົງເປັນ
- ຄ. ອ.ຂ້າພເຈົ້າ ທ. ເປັນບັນທຶກ ຖຸກ ຖ ພົງເປັນ
- ໆ. ດູກ່ອນຜູ້ມີອາຍ ອ.ທ່ານ ພົງມາ ສູ່ວັດ
- ງ. ດູກ່ອນຜູ້ມີອາຍ ອ.ເຮອ ຈົມາ, (ອ.ເຮອ) ພົງໄປ ສູ່ມືອງລຳປາງ
- ຈ. ถ้าว่า ອ.ຂ້າພເຈົ້າ ເປັນຄົນພາລ ພົງເປັນໄຊຮ້, ພົງຄົງ ທຶ່ງນຽກ
- ້. ถ้าว่า ອ.ທ່ານ ທ. ພົງກະທຳ ທຶ່ງບຸນໝໄຊຮ້, ພົງໄປ ສູ່ສວරຄ

គរទរាប

ការយុយ - ពើងបៀន, ការយុយាត - ពើងបៀន, ន ការយុយាត - មិត្តបៀន, ខេហិ - ចាំមា, សេដ
ការយុយាត - តាតវា អ.ថាន ធម. ពើងក្រោមធគ្មៅ, បាបុណ្ណុយាងុវុ - ពើងតឹង, សុគិតិ - ចិងសុគិតិ (ភពិតិ),
ិតិយិ - បៀនជូនបៀនទីរកទីរកឬបៀនជាយុងអុំជូនរក, និរឯម - ចិងនរក

៣៨. កិតក់កិរិយា នរណាពាហះ ននករម ពុពុ និនិ ប៉ែលីយ (ថែង)

ិតិពុដា, កិតិពុដា, រានិនិ	- គរបៀន, ពើងបៀន
គុណពុដា, គុណិនិ	- (អ៊ានិមិ) ឲ្យ, គរឲ្យ, ពើងឲ្យ
កតុពុដា, កាតុពុដា, ករុណិនិ	- (អ៊ានិមិ) ករាតា, គរករាតា, ពើងករាតា
ិតិពុដា	- (អ៊ានិមិ) ិតា, គរិតា, ពើងិតា
វិតិពុដា	- (អ៊ានិមិ) វិតា, គរិតា, ពើងិតា
រមណិនិ	- (អ៊ានិមិ) រំណិត, គរំណិត, ពើងរំណិត
ិតិពុដា, សាទិនិ	- (អ៊ានិមិ) ិតា, គរិតា, ពើងិតា
បិតិពុដា	- (អ៊ានិមិ) បិតា, គរិតា, ពើងិតា

ថែងននករម

ប្រយោជន៍រាងរាង

១. សាមណេនេន នាម ធមុនេន កិតិពុដា, ន ឧធមុនេន.
២. ធមុនេន ិតិពុដា.

ប្រយោជន៍រាងរាង

៤. ឱ្យ ក្រុងពេនករំ គុណពុដា, ន ិចិញ្ញិងិម៉ែនករំ.
៥. ធមុនេន ិតិពុដា, ន ឧធមុនេន.
៦. ិតិពុដា, ន ិចិញ្ញិងិម៉ែនករំ.
៧. ិតិពុដា, ន ិចិញ្ញិងិម៉ែនករំ.

ข้อควรทราบ

ในประโยคการวิจารณ์ บทกัตตา จะต้องลงตติยาวิภัตติ, ในที่มีกรรม บทกรรม ต้องลงทุตติยาวิภัตติ บทกริยา ลง เต วัตตามานาวิภัตติ ปรัสสนบท เอกวจนะ หรือ สิปฐมาวิภัตติ นปุ่งสกลิงค์เท่านั้น

ในประโยคกัมมมาจก บทกรรมและบทกริยา จะต้องลงปฐมาวิภัตติ มีลิงค์ และวจนะ เหมือนกัน

ทฤษฎี - คนสุภาพ, คนที่ฝึกแล้ว, สนับนิภูฐาน - คำสอนนิยฐาน, ตัดสินใจ

จะเปลี่ยนเป็นบาลี

- ก. อันข้าพเจ้า พึงเป็นคนสุภาพ พึงเป็น
- ข. อันคนพาล ไม่พึงเป็นบัณฑิต
- ก. อ.หนู่บ้าน อันกิกขุ ท. พึงไป เพื่อก้อนข้าว
- ฉ. อ.บุญ อันมนุษย์ ท. พึงกระทำ เพื่อความสุข ในกาลข้างหน้า
- ง. อ.พระธรรม อันพระพุทธเจ้า พึงทรงแสดง แก่เทวดาและมนุษย์ ท.
- จ. อ.หนู่บ้าน อันข้าพเจ้า พึงไป
- ฉ. อ.อกุศล อันคนพาล พึงกระทำ, (อ.อกุศล) อันบัณฑิต ไม่พึงกระทำ
- ช. อ.วัด ของข้าพเจ้า ท. อันข้าพเจ้า ท. พึงยินดี (รื่นรมย์), อ.บ้าน ของท่าน ท.
อันข้าพเจ้า ท. ไม่พึงยินดี ?
- ณ. อ.คำพูด ของอาจารย์ อันลูกคิมย์ ควรฟัง, อ.คำพูด ของคนพาล (อันลูกคิมย์)
ไม่ควรฟัง
- ญ. อ.นาตร อันนกิกขุ ควรเผา (รม)
- ฎ. อ.คำสอนนิยฐาน อันข้าพเจ้า ท. ควรจดจำ
- ฎ. อ.ลูกคิมย์ อันอาจารย์ พึงรู้

៤០. ព័ត៌មានទីក្រុង កតុតា (ថែង)

ភូទ	- បើនແລ៉ວ
គូទ	- ឱរແລ៉ວ, យំអិរិ, ឯំសិរិ, យំអិសិ
រូទ	- ិនីដីແລ៉ວ
អភិវូទ	- ិនីិយិងແລ៉ວ
ខាតូទ	- បើនແລ៉ວ, កិចិដីແລ៉ວ
មូទ	- ធមួយແລ៉ວ
ិនូទ	- ិនីឲ្យແລ៉ວ, ិងីឲ្យແລ៉ວ, ិចិងីឲ្យແລ៉ວ
បុទូទ	- ិនីແລ៉ວ, បររូទិនីແລ៉ວ
វិនុនូទ	- ិនីកាំលើ, ិនីកាំលើ
ិនុនូនូទ	- ិនីកាំលើ, ិនីកាំលើ
សុកនូទ	- ិនីកាំលើ
ិនីកនូទ	- ិនីកាំលើ
ិនីកុនូទ	- ិនីកាំលើ
ិនីកុនូនូទ	- ិនីកាំលើ
ិនីកុនូនូនូទ	- ិនីកាំលើ, ិនីកាំលើ, ិនីកាំលើ
ិនីកុនូនូនូនូទ	- ិនីកាំលើ, ិនីកាំលើ, ិនីកាំលើ, ិនីកាំលើ

ថែងແລະ បេត

១. បុរីតិ គាមំ បារាំង គូទ.
២. ឧហ៍ ឬុទ្ធសាសន់ រូទ.
៣. មាតិទូ បុតូទិ ខាតូទ.
៤. បុតូទិ មូទ, បុតូទិ មោទ, បិតា វូទិ.
៥. តាមណែនូវ ឬុទ្ធសាសន់ ន រូទ, ិនីកនូទ.

ចំណេះចំណេះ

- ក. ឧ.វេតា តែងតែ ឱរ
- ខ. ឧ.បាតរ ិនីកាំលើ
- គ. ឧ.មុខីយ៍ ធមួយ ិនីកាំលើ

ຂໍອຄວາມທຣາບ

ບທກົດກົງຍາທີ່ເປັນກົດຕູວາຈາກ ຕ້ອງລົງປະມາວິກັດຕີ ແລະມີ ລົງຄໍ ວຈນະ ເໜືອນກັບ
ບທກົດຕາ ແລະ ຕ ປັຈັຍ ເປັນຕົ້ນ ເປັນໄດ້ທັງ ๓ ກາລ

ແຮ. ຕ ປັຈັຍທີ່ກລ່າວ ກຣມ (ທ່ອງ)

ກໂໂຕ	- (ອັນເຫາ) ກຣທຳແລ້ວ, ກຣທຳແລ້ວ
ຫໂຕ	- (ອັນເຫາ) ຝ່າແລ້ວ
ປຸເກຸໂໂຕ	- (ອັນເຫາ) ກຣທຳໄວ້ຂ້າງໜ້າ, ຕັ້ງໄວ້ຂ້າງໜ້າ
ບຣຸໂໂຕ, ບຣິວາຣິໂຕ	- (ອັນເຫາ) ແວດລ້ອມແລ້ວ
ທຖ້ໂໄມ	- (ອັນໄຟ) ໄໝມແລ້ວ
ທກູໂໂຈ	- (ອັນງູ) ກັດແລ້ວ
ອນຸສິ້ນໂໂຈ	- (ອັນເຫາ) ສັ້ນສອນແລ້ວ
ທິກູໂໂຈ	- (ອັນເຫາ) ເຫັນແລ້ວ
ງຸສີຕົ້ມ	- (ອັນເຫາ) ປະພຸດຕິແລ້ວ
ນນຸໂໂນ	- (ອັນເຫາ) ປກປິດແລ້ວ
ສຸໂຕ, ສຸຕົ້ມ	- (ອັນເຫາ) ພຶງແລ້ວ, ພຶງແລ້ວ
ນຸຕຸຕົ້ມ	- (ອັນເຫາ) ກລ່າວແລ້ວ
ລຖຸໂໂຈ	- (ອັນເຫາ) ໄດ້ແລ້ວ
ປຸກູໂໂຈ	- (ອັນເຫາ) ຄາມແລ້ວ
ປສກູໂໂຈ	- (ອັນເຫາ) ສරຽມເສຣີຢູ່ແລ້ວ
ກຸດຸໂໂຕ	- (ອັນເຫາ) ກິນແລ້ວ
ປິຕໍ	- (ອັນເຫາ) ດື່ມແລ້ວ

ທ່ອງແລະແປລ

๑. ມຍາ ປຸ່ລຸ່ມໍ່ ກຕໍ, ນ ປາປິ.
๒. ຕຍາ ປຸຣິໂຕ ຫໂຕ, ມຍາ ນ ຫໂຕ.
๓. ອາຈຣິໂຍ ລືສຸເສທີ ປຸເກຸໂໂຕ.

๔. พุทธิ ภิกขุสัมเณ ปริวาริโต. (ปริวูโต) ?
 ๕. อคุคินา โนโร ททุโตร.

จะเปลี่ยนเป็นบาลี

- ก. อ.นางสาวน้อย อันข้าพเจ้า เห็นแล้ว
 ข. อ.คีล อันข้าพเจ้า ประพฤติแล้ว
 ค. อ.บาน อันคนพาล ปกปิดแล้ว
 ฉ. อ.สามเณร อันอาจารย์ สั่งสอนแล้ว

ข้อควรทราบ

บทกิตก์ กิริยาที่เป็นก้มมัวจาก ต้องลงประนามวิจารณ์ และมีลิงค์ วจนะ เหมือนบทกรรม

๖ ปัจจัยที่กล่าวกรรม (ท่อง)

ทุกกร	- (อันเข้า) กระทำได้โดยลำบาก หรือกระทำโดยยาก
ทุลลโภ, ทุลลภ	- (อันเข้า) ได้โดยลำบาก, ได้โดยยาก
ทุทุทส	- (อันเข้า) เห็นโดยลำบาก, เห็นได้ยาก
สุกร	- (อันเข้า) กระทำได้โดยสะดวก, กระทำได้ง่าย
สุลภ	- (อันเข้า) ได้โดยสะดวก, ได่ง่าย
สุทส	- (อันเข้า) เห็นโดยสะดวก, เห็นได้ง่าย

ท่องและแปล

๑. พาเลน ปุญญ ทุกกร, ปานี สุกร.
 ๒. ปณุทิเตน ปานี ทุกกร, ปุญญ สุกร.
 ๓. โลกสุมี มณุสุสภารโว ทุลลโภ, น สุลลโภ.
 ๔. ปรีส วชช สุทส, อตุตโน วชช ทุทุทส.

จะเปลี่ยนเป็นบาลี

- ก. ดูก่อนท่านผู้มีอายุ.... อ.ความเป็นมนุษย์ ( ) ได้โดยง่าย ในโลกหรือ ?
 ข. ข้าแต่ท่านผู้เจริญ.... อ.ความเป็นมนุษย์ ( ) ได้ไม่ง่าย (ได้ยาก) ในโลก
 ค. ดูก่อนท่านผู้มีอายุ.... อ.บุญ อันคนพาก กระทำได้ง่ายหรือ ?
 ฉ. ข้าแต่ท่านผู้เจริญ.... อ.บุญ อันคนพาก กระทำได้ยาก
 ก. ดูก่อนท่านผู้มีอายุ.... อ.โทหย ของบุคคลอื่น เห็นได้ง่ายหรือ ?
 จ. ข้าแต่ท่านผู้เจริญ.... ครับ เห็นได้ง่าย
 ฉ. ดูก่อนท่านผู้มีอายุ.... อ.โทหย ของตน เห็นได้ยาก มิใช่หรือ ?

๔๒. ตัว, ตุ ปัจจัย แปลว่า “อ.อัน, เพื่ออัน” (ท่อง)

คนตัว, คนตุ	- เพื่ออันไป
กأتัว, กາตุ	- เพื่ออันกระทำ
กวิตุ	- เพื่ออันมี, เพื่ออันเป็น
ทกฎจົ້າ	- เพื่ออันเห็น, เพื่ออันเฝ้า
رمิตุ	- เพื่ออันยินดี (เพื่ออันรื่นรมย์)
ปฏิตุ	- เพื่ออันhung
ປຕත්	- เพื่ออันลึง, เพื่ออันบรรลุ
ໂສත්	- เพื่ออันฟัง
ວສิต්	- เพื่ออันอยู่
ຈິນທິຕ්	- เพื่ออันตัด
ກິນທິຕ්	- เพื่ออันทำลาย
ວນທິຕ්	- เพื่ออันໄหว
ຈຣິຕ්	- เพื่ออันเที่ยวไป
ປວສີຕ්	- เพื่ออันเข้าไป

ท่องและแปล

๑. ທາຣໂກ ປຸ່ລຳ ກາຕຸ້ ວິຫາරໍ ຄຈຸດຕີ.
๒. ທາຣິກາ ຮມ່ນໍ ໂສຕຸ້ ອິຈຸນຕີ.
๓. ຕຸໍວໍ ລືບປັໍ ອິຈຸນລີ.
๔. ມຍໍ ພຸທຸ໌ ວຸທິຕຸ້ ວິຫາරໍ ຄມືສຸສາມ.
៥. ອາວຸໂສ ເອຄ, ປິນໝາຍ ຈົງຕຸ້ ດາມໍ ບວິສຸສາມ.

ຈົນເປົ້າ

- ກ. ອ.ທ່ານ ຍ່ອມໄມ່ປະຕົກນາ ເພື່ອຟັງ ຜົ່ງຮົງ
- ຂ. ອ.ຂ້າພເຈົ້າ ທ. ຍ່ອມປະຕົກນາ ເພື່ອເຮີຍນ ຜົ່ງຄືລປະ
- ຄ. ອ.ທ່ານ ທ. ຈົນ ສູ່ວັດ ເພື່ອຟັງ ຜົ່ງຮົງ
- ໆ. ອ.ຂ້າພເຈົ້າ ຍ່ອມຫຸ່ງ ຜົ່ງຂ້າວ ເພື່ອໄປ ສູ່ນຄຣ

ແຕ. ຕຸນ, ຕຸວານ, ຕຸວາ ປິຈັຍ ແປລວ່າ “ແລ້ວ”

(ທ່ອງ)

ຫຼຸຖວາ	- ເປັນແລ້ວ
ກາຕຸນ, ກຕຸວານ, ກຕຸວາ	- ກະທຳແລ້ວ
ທຖວາ	- ໄທແລ້ວ, ຄວາຍແລ້ວ, ປະທານແລ້ວ
ສຸຖວານ, ສຸຖວາ	- ພົງແລ້ວ
ຄນຸຕຸນ, ຄນຸຕຸວານ, ຄນຸຕຸວາ	- ໄປແລ້ວ
ກຸຖວານ, ກຸຖວາ	- ກິນແລ້ວ
ປິຈຸຕຸນ, ປິຈຸຕຸວານ, ປິຈຸຕຸວາ	- ຫຸ່ງແລ້ວ
ວນຸທິຕຸວານ, ວຸທິຕຸວາ	- ໄກວ້ແລ້ວ

ທ່ອງและแปล

๑. ນນຸສຸສາ ທານໍ ທຖວາ ສຄຄຳ ປຳປຸ່ນີສຸສຸນຕິ.
๒. ສາມແນຣາ ສື່ລຳ ສາມທີຍິຕຸວາ ສຸກຕີ ຄຈຸນີສຸສຸນຕິ.

๓. หารกา ສີປຸປິ ສຶກຸຫຼາວ ປັນທີຕາ ກວິສຸສນຸຕີ.
៤. ອໍທຳ ພຸຖົ່ມ ວຸທີຫຼາວ ປິບຸທາຍ ດານົ່ມ ປິວລືຕຸ່ມ ຄມືສຸສາມີ.
៥. ພາລາ ປາປີ ກຕວານ ນິຮຍເ ປິຈຸສຸສນຸຕີ.

ຈົງເປົ້າຍັນເປັນບາລີ

- ກ. ອ.ນາງສາວນ້ອຍ ຫຸ້ງແລ້ວ ຜົ່ງຂ້າວ ຢ່ອມກິນ
- ខ. ອ.ຂ້າພເຈົ້າ ກິນແລ້ວ ຜົ່ງຂ້າວ ຈັກອອນ
- ຄ. ອ.ທ່ານ ທ. ນອນແລ້ວ ຈົງເຮັຍນ ຜົ່ງຄືລປະ
- ໝ. ອ.ສາມເນຣ ທ. ເຖິງໄປແລ້ວ ເພື່ອກ້ອນຂ້າວ ຈະມາ ສູ່ວັດ
- ງ. ອ.ເດືອກຫາຍ ອູ້ແລ້ວ ໃນວັດ ຈັກອ່ານ ຜົ່ງໜັ້ງສື່ອ
- ຈ. ອ.ທ່ານ ທ. ໄກວ້ແລ້ວ ຜົ່ງພຣະພຸທະເຈົ້າ ຈົນອອນ

ແຜ. ມານ, ອນຸຕ ປິຈັຍ (ເມື່ອ, ອູ້, ເປັນປິຈຸບັນກາລ)

ກວມາໂນ, ກວນໂຕ	- ເປັນອູ້, ເມື່ອເປັນ
ສາມາໂນ, ສນຸໂຕ	- ມື່ອຢູ່, ເມື່ອນີ
ຄຈຸມາໂນ, ຄຈຸນໂຕ	- ໄປອູ້, ເມື່ອໄປ
ປົມາໂນ, ປຈນໂຕ	- ຫຸ້ງອູ້, ເມື່ອຫຸ້ງ
ກໂຮນໂຕ	- ກະທຳອູ້, ເມື່ອກະທຳ
ວິທຽນໂຕ	- ອູ້ອູ້, ເມື່ອອູ້
ວນຸ່ມາໂນ, ວຸທຸນໂຕ	- ໄກວ້ອູ້, ເມື່ອໄກວ້

ທ່ອງແລະແປລ

១. ຕຸວໍ ດານ ຄຈຸນໂຕ ປິນຸທໍ ລກິສຸສລີ.
២. ອໍທຳ ປິນຸທໍ ລກມາໂນ ກຸລຸ່ມສຸສາມີ.
៣. ທາຣິກາ ກຕຸຕໍ ປົມານາ ພຸຖົ່ມ ຈິຕຸເຕັນ ວຸທຸຕີ.
៤. ທາຣໂກ ກຕຸຕໍ ກຸລຸ່ມມາໂນ ສຍືຕຸ່ມ ອິຈຸນຕີ.
៥. ອາຈຣິໂຍ ອມຮປ່ຽນຄເຣ ມາດຄນູ່ຮາມເມ ວິທຽນໂຕ ອິມ ປາພລິກຸ່ມ ລິຫຕີ.

ຈົນເປັນນາລື

- ກ. ອ.ຂ້າພເຈົ້າ ເມື່ອເປັນເດືອກ ຍ່ອມຍູ້ໃນວັດນີ້
- ຂ. ອ.ທ່ານ ເມື່ອຮຶບຮັບ ຜົ່ງຄິລປະ ຈົນພັງ ຜົ່ງຄຳ ຂອງອາຈາຣຍ
- ຄ. ອ.ບັນທຶກ ເມື່ອກະທຳ ຜົ່ງບຸນ ຍ່ອມທຳ ເພື່ອຄື່ງ ຜົ່ງພຣະນິພພານ
- ໆ. ອ.ຂ້າພເຈົ້າ ເມື່ອຍູ້ທີ່ວັດທ່າມະໂອ ໃນນະຄຳປາກ ເຮີນແລ້ວ ຜົ່ງປາພິສິກຂາ

ຂະໜາດ ແລ້ວ ເຈົ້າ

ໃນປະໂໄຍດ໌ນີ້ມີ ຈ ຄັພທີ່ຕົວເລີຍກີ່ມີ ຈ ຄັພທີ່ສອງສາມຕົວກີ່ມີ ສໍາຫັບໃນທີ່ນີ້ ສອງສາມຕົວນີ້ ສ່ວນມາຈະເຫັນ ເຈົ້າ ອີ່ຢ່າງໜ້າ (ເຈົ້າ ກັບ ຈັກກົດນີ້ ທາກອຍູ້ໃນຈຸດຜົມຍະ (ຮ້ອຍແກ້ວ) ແລ້ວ ເຈົ້າ ຕົວອູ້ໜ້າ ຈັກກົດແນ່ນອນ, ແຕ່ໃນຄາຕາ ບາງຄັ້ງກົ່ວາງ ເຈົ້າ ໄວ ໃ້ວ່າ ຂ້າງໜັງ ຈັກກົດບັນກັງ ແລະບາງຄັ້ງກົ່ວາງ ຈັກກົດໄວ້ໜັງ ເຈົ້າ ໄວແນ່ນອນ)

ໃນປະໂໄຍດ໌ (ວາກຸຍ) ທີ່ມີ ຈັກກົດຕົວເລີຍ ໃຫ້ແປລວ່າ “ດ້ວຍ, ອື່ນໍ້າ, ກີ່, ກົ່ຈິງ” ຄໍານີ້ ຈ ສອງສາມຈັກກົດ ໃຫ້ແປລວ່າ “ດ້ວຍ”

ທ່ອງແລະແປດ

ຈຸດຜົມຢັ້ງປະເທດ ປຸ່ພຸພ ເຈົ້າ ປຣ ຈ	ນອກຈາກຄາຕາ ເຈົ້າ ກ່ອນ ຈ,
ຄາຕາ ປະເທດ ເຈົ້າ ຈ ອົນຍິຕ	ໃນຄາຕາ ຈ ກ່ອນ ເຈົ້າ ກີ່ມີ.

ຈົນແປດເປັນໄທ

- ່. ພຸຖໂນ ໂລເກ ອຸປປ່ອຍຕີ, ໂສ ຈ ທົມມຳ ເທເສຕີ, ຕ ທົມມຳ ເທວາ ເຈົ້າ ມນຸສຸສາ ຈ ສຸດນຸຕີ.
- ້. ພຸຖ ເທວາ ມນຸສຸສາ ຈ ມຸຄລານີ ອຈິນຸຕູ່.
- ່. ອທ ພຸຖອຸຈ ທົມມຸຈ ສຳໝັງ ສຣນ ດໂຕ.
- ໅. ອເສວາ ຈ ພາລານຳ ປຸ່ອມຸຕົມ ເສວາ,
- ໆ. ປຸ່ອມຸຕົມ ຈ ປຸ່ອມຸຕົມ ເອຕ ມຸຄລານີ.

จงเปลี่ยนเป็นบาลี

๑. อ. ข้าพเจ้า ย่อ McGrath ให้ชี้พระพุทธเจ้าด้วย ชี้พระธรรมด้วย ชี้พระสังฆ์ด้วย
  ๒. อ.เทวดา ท. ด้วย อ.มนูญย์ ท. ด้วย เป็นอันมาก ย่อ McGrath ชี้พระพุทธเจ้า ว่าเป็น
ที่พึง
  ๓. อ.การคบ (ເສພ) ชี้คนพลา ด้วย อ.การไม่คบ (ໄມ່ເສພ) ชี้บัณฑิตด้วย อ.การไม่
บູชา ชี้บັນທຶດ ຜູ້ຄວາມບູชาด้วย อ.ສາມລິ່ງເຫລຸນີ້ เป็นອວມຄລ ຍ່ອມເປັນ
-

๔๖. ປີ, ອປົກພົກ

ປີ ແລະ ອປົກພົກ ແປລວ່າ “ແມ້, ກີ, ດ້ວຍ, ແລະ” ທີ່ແໜ່ອນກັບ ຈ ຜົກພົກ ທີ່ແສດງມາແລ້ວ
ທີ່ແປລວ່າ “ດ້ວຍ, ແລະ” ນັ້ນ ແສດອຮຣຄາກຮວບຮມທີ່ກັນແລະກັນ ເຊັ່ນ ພຣະສາງົບຕົວແລະ
ພຣະໂມຄຄົລລານະ

ອຸທາຮຣນ໌ຂອງ ປີ ແລະ ອປົກພົກ

๑. ພາໄລ ທານໍ ນ ເທີ, ສື່ລຳ ນ ຮກທີ.
๒. ອ ໃກ ພຸຖົງປີ ດມມີປີ ສົມນ ຄໂໂຕ.
ນາງຄັ້ງ ປີ ແລະ ອປົກພົກ ກລ່າວອຮຣຄ ສມາກວານາ (ກາຍກຍ່ອງ)
๓. ພຸຖໂຮປີ* ຕ ດມນ ລົດວາ ພຸຖກກວໍ ຄໂໂຕ.
ແມ້ ອ.ພຣະພຸທົຈ້າ ຕຣັສຽແລ້ວ ທີ່ຮຣມນັ້ນ ທຮຖືແລ້ວ ທີ່ຄວາມເປັນແໜ່ງພຣະພຸທົຈ້າ
ໝາຍຄວາມວ່າ ພຣະຮຣມທີ່ພຣະອອງຄໍຕຣັສຽນັ້ນ ປຣະເສຣົງທີ່ສຸດ ດາສາມັງ
ຈະຕຣັສຽໜ່ອນພຣະອອງຄໍນໄດ້ແລຍ ເພຣະລະນັ້ນ ອປົກພົກໃນທີ່ນີ້ ກລ່າວສຣເສຣົງພຣະພຸທົຈ້າ ແລະ
ພຣະຮຣມວ່າປຣະເສຣົງຈິງ ๆ

---

* ຄົງໃນກາຍາබາລີ ມີອຮຣຄທີ່ແຕກຕ່າງອອກໄປ ແຕ່ໃນກາຍາໄທຢ່ວນມາກແປລວ່າ ແມ້ເພິ່ນຮູ້ວ່າ ແມ້ໃນທີ່ນີ້ ເປັນກາຍກຍ່ອງສຣເສຣົງ
ພຣະພຸທົຈ້າແລະພຣະຮຣມ

๔. อป* ทิพุเพสุ กาเมสุ รตี โส นาธิคจุณติ.

อ.เขานั้น ย่อมไม่ได้ ซึ่งความยินดี แม้ในกาม ท. อันเป็นทิพย์

อปิศพทในที่นี้ สรรเสริญกามที่เป็นทิพย์ด้วย สรรเสริญผู้ไม่ยินดีในการที่เป็นทิพย์ นั้นด้วย หมายความว่า ในเทวโลกนั้น มีกามคุณที่น่ายินดีมากเพียงใด พระโพธิสัตว์กี้ยัง ไม่ประสงค์เสวยกามคุณนั้น แล้วเหตุใด พระองค์จะมายินดีกามคุณของมนุษย์ ซึ่งเป็น ของต่ำเล่า

ในบางครั้ง อปิศพท ยังกล่าวอรรถ ครหา - การติเตียน เช่น

๕. สามีเกน อุ๊ อุ๊ติ อุสุสาหิยมาโน สุนໂ逡ปி ทัํสติ.

แม้ อ.สุนัข ผู้อันเจ้าของ ให้เกิดความพยายามอยู่ (บุแหย) ด้วยเสียงว่า อุ อุ ย่อมกัด (ยังกัดได้)

อปิศพทในที่นี้ กล่าวอรรถ ครหา เพราะเอาสุนัขมาเปรียบเทียบกับคน สุนัขเป็น สัตว์เดร็จลานที่ต่าชนิดหนึ่ง แต่เมื่อเจ้าของ บุให้กัดขโมยเป็นต้น ก็ยังกัดตามคำยุนั้น (เพราะ เชื่อคำของเจ้าของ) แล้วท่านทั้งหลายผู้ได้سمญานามว่ามนุษย์ล่ะ ทำไม่พยายามประพฤติ ตามคำของสัตบุรุษมีพระพุทธเจ้าเป็นต้นที่ทรงแนะนำไว้

๖. สารถินา ปชาชิยมาโน โโคโนปี อุชุมคุํ คจุติ.

แม้ อ.วัว ตัวอันนายสารถ ขับไปอยู่ ย่อมไป สู่ทางอันตราย

หมายความว่า วัวเป็นสัตว์เดร็จลาน ยังสามารถไปตรงได้ แต่ทำไมเล่า ท่านทั้งหลาย ผู้มีอาจารย์คอยตักเตือนลั้งสอนอยู่ จึงไม่ประพฤติตรง ๆ

อปิศพท ไขข้อ ๕ - ๖ ติเตียน สุนัขและวัวด้วย ติเตียนผู้ไม่มีความพยายาม และ ผู้ไม่ประพฤติตรง ๆ ด้วย

* อปิ ศพทเป็น อภูฐานปยุตต ประกอบในที่ไม่สมควร เวลาแปล ต้องย้ายมาไว้หลัง กาเมสุ เป็น กาเมสุ อปิ

ແຕ. ວາຄັ້ນພົບ

ໃນນາງຄັ້ງ ວາ ສັບພົບ ກລ່າວອຣຣດ ສມຸຈຸຍ - ລວມຮຽນ ທີ່ແປລວ່າ “ດ້ວຍ” ທີ່ອີງ “ແລະ” ເໜືອນກັນ ຈ ແລະ ອປີ ສັບພົບ ເຊັ່ນ

๑. ຮາຊໂຕ ວາ ໂໂຣໂຕ ວາ ອາຮຖຸ ຄຸນຫຼຸດ.

ຈົງລືອເອາ ຜົ່ງການອາຮັກຂາ ຈາກພຣະຣາຊາດ້ວຍ ຈາກໂຈຣດ້ວຍ

ໃນນາງຄັ້ງ ບຣດາ ວາ ສັບພົບ ២ - ៣ ຕ້າວ ເປັນຕົ້ນ ລວມກັນອູ້ໃນປະໂໄດ (ວາກຸຍ) ກລ່າວ ເນື້ອຄວາມ ວິກັບປີ (ໄມ່ແນ່ນອນ) ໄດ້ແກ່ ເນື້ອຄວາມອ່າງໄດ້ອ່າງໜຶ່ງ ເຊັ່ນ

๒. ອີທິ ກາຕຸຕຳ ອມໝາກ ທຸວິນຸ້ນ ປົໂທີ, ຕຸວໍ ວາ ກຸລຸຊສສຸ, ອຳ ວາ ກຸລຸຊສສຸສາມີ.

ອ.ຂ້າວນີ້ ຢ່ອມໄມ່ເພີ່ງພອ ແກ່ເຮົາ ທ. ២ ດນ, ອ.ທ່ານ ຈັກລັນ ທີ່ອີງ, ທີ່ວ່າ ອ.ກະຣາມ ຈັກລັນ

ແຕ. ເວຄັ້ນພົບ

ຫາກວ່າປະໂໄດສອງປະໂໄດນີ ປະຮານຕ່າງກັນ ມີກີຣຍາກລ່າວອຣຣດເໜືອນກັນ ປະໂໄດ ໜຶ່ງນີ້ ເວຄັ້ນພົບ ອີກປະໂໄດໜຶ່ງໄມ່ມີ ເວຄັ້ນພົບນີ້ ມີເນື້ອຄວາມທ້າມປະຮານຂອງປະໂໄດອື່ນ ນອກຈາກປະໂໄດຂອງຕົນ ມີຄໍາແປລວ່າ “ນັ້ນເຖີວ” ທີ່ວ່າ “ເຫັນນັ້ນ” ຫາກໃນທີ່ໄມ່ມີເນື້ອຄວາມທ້າມ ກີ່ກຳເນື້ອຄວາມຂອງປະໂໄດນັ້ນໃຫ້ແນ່ນອນ ໄມ່ເປັນອ່າງອື່ນ

ເຊັ່ນ - ສເຈ ອີທິ ກາຕຸຕຳ ອມໝາກ ທຸວິນຸ້ນ ປົໂທີ, ຕຸວໍ ມາ ກຸລຸ່າທີ, ອໝເມວ ກຸລຸຊສສຸສາມີ.

ຄ້າວ່າ ອ.ຂ້າວນີ້ ຢ່ອມໄມ່ເພີ່ງພອ ແກ່ເຮົາ ທ. ២ ດນ ໄຊຮ້, ອ.ທ່ານ ຈອຢ່າຈັນ, ອ.ກະຣາມນັ້ນເຖີວ ຈັກລັນ

- ອຳ ປິມຸຫາຍ ຈົງຕຸວາ ສຍເມວ ກຸລຸຊື່.

ອ.ກະຣາມ ເຖີວໄປແລ້ວ ເພື່ອບິນທຬບາຕ ຈັນແລ້ວ ດ້ວຍຕົນເອງນັ້ນເຖີວ

๔๙. มาศัพท์

มา ศัพท์ กล่าวเนื้อความปฏิเสธ - ห้าม แปลว่า “อย่า, ไม่” มีได้ในประโยคที่มีกริยา
อาชญาตเป็น ปัญjmวิภัตติ, อัชชตโนวิภัตติ และหิยยตตโนวิภัตติเท่านั้น มีในปัญjmวิภัตติเป็น
ส่วนมาก

เช่น มา เต ภานุตวนุตรายा. (ภานุตุ + อนุตรายा)

อ.อันตราย ท. จงอย่ามี แก่ท่าน (ขออันตรายทั้งหลาย จงอย่ามีแก่ท่าน)

สรุปข้อควรจำ

จัศพท์ ปิจัศพท์ และ วาศัพท์ มีอรรถรวมรวมในที่มีสภาพเหมือนกันได้เท่านั้น อุปมา
เหมือนแองหมู แणกไก่ และแองอื่น ๆ หากเป็นประเภทเดียวกัน ก็เทรวมกันได้ คนก็ เช่นกัน
หากมีสภาพเหมือนกันหรือตรงกัน ก็รวมเข้าหมู่เดียวกันได้

เอว ศัพท์ ก็ห้ามซึ่งคุณที่เหมือนกันเท่านั้น หากไม่เหมือนกัน ก็ไม่จำเป็นที่จะต้อง^๑
ห้ามเลย เพราะฉะนั้น ในที่รวมรวมและในที่ห้าม ก็ต้องรวมรวม กัตตา กับ กัตตา, ห้าม
กัตตา กับ กัตตา เป็นต้นเท่านั้น

สำหรับ ปิ และ อปิ ศัพท์ที่เป็น สมภารана (ยกย่อง) ต้องตั้งอยู่หลังบทที่กล่าววรรณ
ประเสริฐ และวรรณมาก ตรงกันข้ามกับ ปิ และ อปิ ศัพท์ที่เป็น ครหา (ติเตียน) ซึ่งตั้งอยู่
หลังบทที่กล่าววรรณ เเล้ว และ วรรณ น้อย

จบกัณฑ์ที่ ๓

หมายเหตุ:

ภาษาบาลีที่เป็นภาษาที่มาในพระไตรปิฎกของพระพุทธเจ้า จึงยกที่จะนำมาแสดง
ได้ทั่วทั้งหมด โดยเฉพาะ ปาพิสิกขา แล้ว ได้แสดงเพียงขั้นพื้นฐาน สำหรับนักศึกษา
ผู้ที่จะศึกษาพระบาลีต่อเท่านั้น

นักศึกษาผู้เรียน ปาพิสิกขา และ ส�ุทสุเขป (ไวยากรณ์ย่อ) อันเป็นขั้นพื้นฐานนี้

จนคล่องชำนาญแล้ว หากต้องการเรียน ธรรมบทภูริมงคล องคุตตรนิกายป่าพิ และ วินิจฉัย-ป่าพิ (มหาคุค) ก็คงจะเรียนได้โดยมีอาจารย์ค่อยช่วยเหลือแนะนำงสิ่งบางอย่างที่เห็นว่ายาก ก็จะทำให้เข้าใจง่าย

พระฉะนั้น นักศึกษาที่เรียน ป่าพิสิกขา หนึ่งรอบแล้ว ยังไม่เข้าใจ ยังไม่คล่อง ก็ควรเรียนรอบ ๒ อีก เมื่อคล่องปาก ขึ้นใจแล้ว ก็จะมีประโยชน์มากในการเรียนพระบาลี ขึ้นต่อไป

ย พุทธิ ภาสเต วาจ
ทุกชลสุนต Kiriyay
ธรรม นิพพานปตุติยา,
สา เว วาจาน มุตตมา.
(วงศีสสัญญาป่าพิ)

พระพุทธเจ้าที่ประเสริฐ ทรงตรัสพระว่าเจ้าที่เป็นธรรมได เพื่อการบรรลุพระนิพพานและเพื่อการกระทำซึ่งที่สุดแห่งทุกข์ พระวจานั้น เป็นพระว่าเจ้าที่ประเสริฐ กว่าพระว่าเจ้าทั้งหมดแล

จบป่าพิสิกขา

ສັຫທສັງເຂປ (ໄວຍາກຮນໍຢ່ອ)

៥០. ໄວຍາກຮນໍຢ່ອ ແນ່ງອອກເປັນ ៦ ກຳນົດ

ໃນໄວຍາກຮນໍຢ່ອໜີ້ນປະໂພມຕົ້ນນີ້ ແນ່ງອອກເປັນ ៦ ກຳນົດ ດັ່ງນີ້

១. ນາມຄນະຢ່ອ	២. ອາຂຍາຕຄນະຢ່ອ
៣. ສນິຫຼີຢ່ອ	៤. ສາມາສຢ່ອ
៥. ຕ້ທີຫຼີຢ່ອ	៦. ກິຕກົກຢ່ອ

ນັກສຶກຍາຈະຕ້ອງເຮັນທັງ ៦ ກຳນົດ ໂດຍເຮັມເຮັນຕັ້ງແຕ່ນາມຄນະຢ່ອລົງມາຕາມລຳດັບ
ເນື້ອເຂົ້າໃຈແລະທຽບຈຳນາມຄນະຢ່ອ ອາຂຍາຕຄນະຢ່ອໄດ້ໜົດແລ້ວ ກີ່ຈະສາມາດເຂົ້າໃຈນາມກຳນົດ
ແລະອາຂຍາຕກຳນົດ ໃນຄົມກົງສັພທຄາສຕ່ຣທັງໝາຍໄດ້ ແລະເນື້ອນັກສຶກຍາເຮັນປາພິສຶກຂາເຂົ້າໃຈ
ແລະທຽບຈຳໄວ້ໄດ້ ກີ່ຈະເຂົ້າໃຈໃນກາຮກຳນົດອີກດ້ວຍ

ໄວຍາກຮນໍຢ່ອນີ້ ມີບາງທ່ານອາຈຈະຄືດວ່າເຂົ້າໃນຍ່າງໄມ່ເຄາຮພ ແນູ້ອນກັບຄຳພຸດເລັ່ນ
ຂອງເດືອກ ແຕ່ຄື່ງຍ່າງໄຮ ຊ້າພເຈົ້າກີ່ເຊື່ອເຫຼືອເກີນວ່າ ທ່ານເຫັນໜັນຄຈະຫອບໃຈເນື້ອທຽບຄື່ງ
ຈຸດປະສົງຄົວ່າ ທີ່ເຂົ້າໃນຂຶ້ນມານີ້ ກີ່ເພື່ອໃຫ້ສາມເຜົນຮັນນອຍ ។ ແລະຜູ້ເຮັມເຮັນກາຍາບາລີໄດ້ເຂົ້າໃຈບາລີ
ໜີ້ນປະໂພມກ່ອນ

ເນື້ອໜ້າລູ່ໃນນາມສັພທີ່ຕ່າງ ។ ແລ້ວ ຈະແຕ່ງຄາກີ່ດີ ເຂົ້າໃນຈຸລົມນີຍະ (ຮ້ອຍແກ້ວ) ກີ່ດີ
ຈາກຄົມກົງກີ່ດີ ຮັບເຂົ້າໃຈຄວາມໝາຍໃນພຣະໄຕປຸງກີ່ດີ ໄດ້ໂດຍໄມ່ຍາກ ຈະນີ້ນ້ຳ ຊ້າພເຈົ້າຈະແສດງ
ນາມປົມນາລາ ៣ ຄນະ ຄື່ອຕັ້ງແຕ່ ປຸຣີສ ເປັນຕົ້ນ ລົງສັພພານາມເປັນທີ່ສຸດກ່ອນ ຕາມລຳດັບຂອງ
ວິກິດຕິ ១៦ ຕ້ວາ ຮວມທັງອາລປະນະດ້ວຍ

៥១. ນາມຄນະຢ່ອ

ໃນນາມຄນະຢ່ອນີ້ ທ່ານຈຳແນກນາມສັພທີ່ອອກເປັນ ៣ ປະເທດດ້ວຍກັນ ຄື່ອ

១. ປຸລືລົງຄົໍ	= ປຸງລົງຄົໍ (ເພັນຍາ)
២. ອິຕົກລົງຄົໍ	= ອິຕົກລົງຄົໍ (ເພັນຍົງ)
៣. ນິ້ງສັກລົງຄົໍ	= ນິ້ງສັກລົງຄົໍ (ມີໃຫ້ເພັນຍາມີໃຫ້ເພັນຍົງ)

ศัพท์บางพวkmีวิธีสำเร็จรูปไม่ยากและวงรูปไว้ไม่สับสนรู้ได้ง่าย ก็ถูกสมมติให้เป็น ปุ่งลิงค์ (เพศชาย)

ศัพท์บางพวkmีวิธีสำเร็จรูปยากและวงรูปไว้สับสนรู้ได้ยาก ก็ถูกสมมติให้เป็น อิตถีลิงค์ (เพศหญิง)

ศัพท์บางพวkmีวิธีสำเร็จรูปไม่ง่ายไม่ยากและวงรูปไว้สับสนก็ไม่ใช่ ไม่สับสนก็ไม่ใช่ เช่นนี้ จึงถูกสมมติให้เป็น นปุ่งสกอลิงค์ (เพศกระเทย)

ที่จัดเช่นนี้จัดโดยคล้อยตามสภาพที่มีอยู่ในโลก (โดยสมมติ) หมายความว่าบุคคล บางพวkmีขั้นมีหนวดมีกำลังมากและมีกิริยาอาการมีการยืน เดิน นั่ง นอน เป็นต้น ไม่มี ลับคมคมใน เป็นเหตุให้ผู้พบเห็นรู้ได้ง่ายว่า เป็นชาย เช่นนี้ จึงถูกเรียกว่า ปุ่งลิงค์ (เหตุให้รู้ ถึงความเป็นชาย)

บุคคลบางจำพวkmีสภาพไม่สะอาดมีกิริยาอาการที่ผู้พบเห็นจะรู้อาการเหล่านั้นได้ยาก จึงถูกเรียกว่า อิตถีลิงค์ (เหตุให้รู้ถึงความเป็นหญิง)

บุคคลบางพวkmีสภาพอันไม่สะอาดก็ไม่ใช่ สะอาดก็ไม่ใช่กิริยาอาการรู้ได้ง่ายก็ไม่ใช่ รู้ได้ยากก็ไม่ใช่ จึงถูกเรียกว่า นปุ่งสกอลิงค์ (เหตุให้รู้ถึงความไม่ใช่ชาย ไม่ใช่หญิง) ที่กล่าว มาเนี้ยเป็นลิงค์โดยเนื้อความ เรียกว่า อตุลิงค์

ศัพท์บางพวkmีเนื้อความของอิตถีลิงค์ แต่มีวิธีสำเร็จรูปได้ง่าย เป็นต้น ก็สมมติให้เป็น ปุ่งลิงค์ เช่น มาตุคามो - หญิงแม่บ้าน, ทาโร - เมีย เป็นต้น

ศัพท์บางพวkmีเนื้อความของอิตถีลิงค์ แต่มีวิธีสำเร็จรูปได้ยากเป็นต้น ก็ถูกสมมติ ให้เป็นอิตถีลิงค์ เช่น ตภ瓦 - ตลิ่งชัน หรือ หน้าพา เป็นต้น

ศัพท์บางพวkmีเนื้อความของนปุ่งสกอลิงค์ แต่มีวิธีสำเร็จรูปได้โดยไม่ง่ายไม่ยาก เป็นต้น ก็ถูกสมมติให้เป็นนปุ่งสกอลิงค์ เช่น กลตุต - เมีย เป็นต้น ทั้ง ๓ จำพวกนี้เป็นลิงค์ โดยศัพท์ เรียกว่า สทุลิงค์

ຂໍ້ຕະຫຼາດ

ວິກັດຕີ ມີ ໂ ປະກາຣ ຄື່ອ ນາມວິກັດຕີ ແລະ ອາຍາຕົວວິກັດຕີ ໃນທີ່ຈະກຳລ່າວຄື່ງ ວິກັດຕີ-
ນາມກ່ອນ

ວິກັດຕີ ຄື່ອ ສັພທ໌ໜູ້ທີ່ລົງທັນຈາກນາມເພື່ອຈຳແນກເນື້ອຄວາມຂອງນທຄວາມໃຫ້ຕ່າງກັນ
ອອກໄປ ຄື່ອຊື່ສັດລົງໄປວ່າ ສັພທ໌ມີຮູບປຸງຢ່າງນີ້ ມີເນື້ອຄວາມກຽມ (ສິ່ງທີ່ຈຸກກະທຳ) ມີຮູບເຜົ່ານີ້
ມີເນື້ອຄວາມກຽມ (ເປັນເຄື່ອງນີ້) ເປັນຕົ້ນ ອຢ່າງໜີ້ ແລະຍຶ່ງໃຫ້ຮູ້ເອັກພຈນ໌ (ຂອງສິ່ງເດືອຍ) ພ່ຽງພຈນ໌
(ຂອງຫລາຍສິ່ງ) ອຢ່າງໜີ້ ມີ ໂ ຕ້າ ນັບອາລປະນະດ້ວຍເປັນ ໂ ຕ້າ ແມ່ງເປັນ ສ ມາວດ ທ ລະ
ໂ ຕ້າ ສີ, ໂຍ. ອົ້ມ, ໂຍ. ນາ, ຫິ. ສ, ນຳ. ສຸມາ, ຫິ. ສ, ນຳ. ສຸມື, ສຸ. ສີ, ໂຍ.

ຂໍ້ຕະຫຼາດ ຂໍ້ເຮັດວຽກ ໂ ມາວດໃນອຮຣອກຄາແລະກົງກາ

ປຈຸດຕຸ'ນຸປໂຢົດຄຸຈ	ກຣນ ສມປຸກທານີຍໍ,
ນີສຸສກຸກ ສາມວິຈນຳ	ກຸມມາລປນນຸ້ຈົມໍ.

ຊື່ຕ່າງຈາກໄວຍາກຮັນເຮັດວຽກ ປຽມວິກັດຕີເປັນຕົ້ນ

ຊື່ວິກັດຕີ		ວິກັດຕີ		ຄຳແປລຂອງວິກັດຕີ (ອາຍຕນິບາຕ)
ຈ.ສີ.	ໄວ.	ເອກ.	ພຫຸ	
ປຈຸດຕຸ ອຸປໂຢົດ	ປຈມາ ຖຸຕິຍາ	ສີ ອົ້ມ	ໂຍ ໂຍ	ອັນວ່..., ອັນວ່ທັ້ງຫລາຍ ໜຶ່ງ, ສູ່, ຢັ້ງ, ສິ້ນ, ຕລອດ, ກະ, ເຄພາະ, ແ່າງ, ໃນ, ໃຫ້ເປັນ....ທັ້ງຫລາຍ
ກຣນ ສປຸກທານ	ຕິຍາ ຈຸດຕຸຄື	ນາ ສ	ຫິ ນຳ	ດ້ວຍ, ໂດຍ, ອັນ, ຕາມ, ເພຣະ, ມີ, ດ້ວຍທັ້ງ, ໃນ....ທ. ແກ່, ເພື່ອ, ຕ່ອ, ...ທ.
ນີສຸສກຸກ ສາມີ	ປ່ານມື ຈຸ້າ	ສຸມາ ສ	ຫິ ນຳ	ແຕ່, ຈາກ, ກວ່າ, ເຫຼຸ, ເພຣະ, ໂດຍ....ທ, ແ່່າງ, ຂອງ, ເມື່ອ, ບຣດາ, ກວ່າ, ອັນ....ທ.
ກຸມມ ອາລປນ	ສຕຸມື ອາລປນ	ສຸມື ສີ	ສຸ ໂຍ	ໃນ, ໄກລ້, ທີ່, ຄຣັນເມື່ອ, ໃນເພຣະ, ແහື່ອ, ບນ, ຊຶ່ງ, ດ້ວຍ, ເພຣະ, ຈາກ, ...ທ. ແນ່ະ, ອູກ່ອນ, ຊ້າແຕ່, ໂອ... ທ., ...

เมื่อรู้คำแปลของวิภัตติแล้วก็ต้องแปลประกอบกับศัพท์ต่าง ๆ มีปริสศัพท์เป็นต้นอย่างนี้

ป. เอก.	ปริโล = อ.บุรุษ
ป. พุ.	ปริสา = อ.บุรุษทั้งหลาย
อा. เอก.	ปริสา = แన่บุรุษ, ดูก่อนบุรุษ, ข้าแต่บุรุษ, โอบบุรุษ
อा. พุ.	ปริสา = แnanบุรุษ ท., ดูก่อนบุรุษ ท., ข้าแต่บุรุษ ท., โอบบุรุษ ท.
ทุ. เอก.	ปริส = ชึ่งบุรุษ, ยังบุรุษ ฯลฯ ให้เป็น
ทุ. พุ.	ปริเส = ชึ่งบุรุษ ท., ...
ต. เอก.	ปริเสน = ด้วยบุรุษ, โดยบุรุษ, อันบุรุษ, ฯลฯ ในบุรุษ
ต. พุ.	ปริเสหิ, ปริเสกิ = ด้วยบุรุษ ท., ...
จ. เอก.	ปริสสุส = แก่นบุรุษ, เพื่อนบุรุษ, ต่อบุรุษ
จ. พุ.	ปริสาນ = แก่นบุรุษ ท., ...
ปญ. เอก.	ปริสสุม = แต่บุรุษ, จากบุรุษ, กว่าบุรุษ ฯลฯ โดยบุรุษ
ปญ. พุ.	ปริเสหิ, ปริเสกิ = แต่บุรุษ ท., ...
ฉ. เอก.	ปริสสุส = แห่งบุรุษ, ของบุรุษ ฯลฯ อันบุรุษ
ฉ. พุ.	ปริสาන = แห่งบุรุษ ท., ...
ส. เอก.	ปริสสุม = ในบุรุษ, ใกล้บุรุษ, ที่บุรุษ ฯลฯ จากบุรุษ
ส. พุ.	ปริเสสุ = ในบุรุษ ท., ...

ข้อควรทราบ

ในนามคณะนี้จะไม่แสดงวิธีสำเร็จรูปทั้งหมด จะบอกเฉพาะรูปพิเศษและสูตรที่เกี่ยวกับคณะเท่านั้น การสำเร็จรูปโดยพิศดารนักศึกษาจะเข้าใจได้ตามวิธีของไวยากรณ์ในคัมภีรไวยากรณ์อีกครั้งหนึ่ง

ครูจะต้องให้นักเรียนเรียนและท่องในเวลากลางวัน ส่วนกลางคืนก็ให้นักเรียนรวมกันเป็นกลุ่ม ๆ ทำตัวรูปพิเศษและนำศัพท์แยกตามที่มีอยู่ในคานามาแยกปทมาลา และควรถามถึงรูปศัพท์เดิมว่าเป็นลิคงอะไร เป็นการันต์อะไร เมื่อถามเช่นนี้ปอย ๆ นักศึกษาจะมีความเข้าใจในนามคณะมากขึ้น

៥៥. ປຸຣິສາທິຄະນະ (ປຸ່ງລິງຄໍ)

ໜູ່ນູ່ທີ່ມີ ອກຮັນຕີເປັນທີ່ສຸດ ມີ ປຸຣິສ ຄັ້ງທີ່ເປັນຕົ້ນ ເພາະປຽນມາເນື່ອລຳເຮົາຈູປແລ້ວ
ມີ ໂອ ອກຮັນຕີເປັນທີ່ສຸດ (ປຸຣິໂສ) ເຊັ່ນນີ້ຊື່ວ່າປຸຣິສາທິຄະນະ ເປັນປຸ່ງລິງຄໍຍ່າງເດືອນ

ປຸຣິໂສ - ບຸຮຸ່ມ, ບຸຄຄລ

ປຸຣິສສທຸກປ່າມາລາ (ບຸຮຸ່ມ, ບຸຄຄລ)

ເອກວົງນະ	ພຫຼວງນະ
ປ. ປຸຣິໂສ	ບຸຣິສາ
ອາ. ໂກ ປຸຣິສ, ປຸຣິສາ	ກວນໂട ປຸຣິສາ
ທຸ. ປຸຣິສົ່ມ	ບຸຣິເສ
ຕ. ປຸຣິເສັນ	ບຸຣິເສທິ ປຸຣິເສກີ
ຈ. ປຸຣິສສຸສ	ບຸຣິສານໍ
ປະ. ປຸຣິສາ ປຸຣິສມຸ່າ ປຸຣິສສຸມາ	ບຸຣິເສທິ ປຸຣິເສກີ
ລ. ປຸຣິສສຸສ	ບຸຣິສານໍ
ສ. ປຸຣິເສ ປຸຣິສມຸ່າ ປຸຣິສສຸນີ	ບຸຣິເສສຸ

ແຈກເໜືອນ ປຸຣິສ ຄັ້ງທີ່

ພຸຖໂໂສ ດົມໂໂມ ສົ່ໂໂ ໂປໂສ ເທົວ ຈ ມນຸສຸໂສ ນໂຣ,
ມາຕຸຄາໂມ ໂອໂຣໂໂທີ ປຸຣິສາທິຄໂນ ມໂຕ.

ຄັ້ງທີ່ວ່າ ພຣະພູທະເຈົ້າ, ພຣະທະຣມ, ພຣະສູງໝໍ, ຜູ້ໜ້າຍ, ເທວດາ, ມນຸຍ່ຍໍ, ດົກ, ແມັງ
ໜ້າວົ້ານ, ນາງສັນນມ, ນັກຄືກໍາຍາພຶ້ງທຽບວ່າ ເປັນ ປຸຣິສາທິຄະນະ

ວິທີສຳເຮົາຈູປໂດຍຢ່ອ

១. ທັງຈາກ ອກຮັນຕີ ໃນປຸ່ງລິງຄໍ ແປລງ ສີ ເປັນ ໂອ = ໂສ
២. ທັງຈາກ ອກຮັນຕີ ແປລງໄໂຢປຽນເປັນ ອາ, ໂຢ ທຸຕິຍາ ເປັນ ເອ ດ້ວຍສູຕຣ ສພພໂຍ-
ນື່ນມາເອ

๓. ตั้งสิ่วภัตติในอາລປນະນີ້ວ່າ ຄ = อາລປນ ຕີ ຄສລູໂລນ
 ในພຣະ ຄ ເບື້ອງຫລັງ ທີ່ມະ ອ ເປັນ ອາ = ອກຣີປິຕາທຍນຸຕານມາ
 ในພຣະ ຄ ເບື້ອງຫລັງ ຮັສສະ ອາ ເປັນ ອ = ອາກໂຮ ວາ
 ດບ ຄ = ເສດໂຕ ໂລປ ຄລີປ
๔. ພັລັງຈາກ ອກຣີນຕໍ ແປລງ ນາ ວັກຕິ ເປັນ ເອນ = ອໂຕ ແນ
៥. ເພຣະ ສຸ ແລະ ຫີ ວັກຕິເບື້ອງຫລັງ ແປລງ ອ ເປັນ ເອ = ສຸທິສຸກໂຮ ເອ
- ໆ. ເພຣະ ສ ວັກຕິເບື້ອງຫລັງ ລົ ສຸ ອາຄມ = ສາຄໂມ ເສ
- ໇. ເພຣະ ສຸ ນຳ ແລະ ຫີ ວັກຕິ ເບື້ອງຫລັງ ທີ່ມະ ອ ເປັນ ອາ, ອີ ເປັນ ອີ, ອຸ ເປັນ ອຸ ບັງ = ສຸນໍທິສຸ ຈ
- ່. ແປລງ ສຸມາ ເປັນ ມຸຫາ, ຫີ ເປັນ ກີ ແລະ ສຸມື ວັກຕິ ເປັນ ມຸທີ ບັງ = ສຸມາສຸມືນຳ ມຸຫາກົມຫີ ວາ
 ເມື່ອທີ່ເວົ້າ ຮູປີໄດ້ມີສະສອງຕົວ ກີ່ຕົ້ງລົບສະຫຼັບສະໜັບ ປົກຕິສະຫະລັງໄວ້ ດ້ວຍສູ່ຕຽວ
 ສຣໂລໂປມາເທສປຈຸຍາທິມຸຫີ ສຣໂລເປີ ຕຸ ປົກຕິ. ແລ້ວຈຶ່ງນຳພັບຢູ່ໝັ້ນທີ່ໄມ້ມີສະໄປປະກອບກັບ
 ສະຫະລັງດ້ວຍສູ່ຕຽວວ່າ ນແຍ ປົກ ຍຸດເຕ ເຊັ່ນ

ປຸຣີໂສ = ປຸຣີສ + ສີ

ປຸຣີສ + ໂອ = ໂສ

ປຸຣີສ × ໂອ = ສຣໂລໂປມາເທສປຈຸຍາທິມຸຫີ ສຣໂລເປີ ຕຸ ປົກຕິ

ປຸຣີໂສ = ນແຍ ປົກ ຍຸດເຕ

ສຳເຮົ່ງຮູປເປັນ ປຸຣີໂສ

ສ່ວນຄັພທີ່ອື່ນ ຣ ນັກຄືກົມາພິ່ງເຖິງວິທີສຳເຮົ່ງຮູປຕາມປຸຣີສຄັພທີ່ນີ້

๕๕. ຈິຕຕາທິຄະະ (ນຸ່ງສກລິງຄໍ)

ໜຸ່ນທີ່ມີ ອກຣີນຕໍ ເປັນທີ່ສຸດ ມີ ຈິຕຸຕ ເປັນຕົ້ນ ເລພະປະຫຼາມເມື່ອສຳເຮົ່ງຮູປແລ້ວ
 ມືນິຄທິຕົກຕິເປັນທີ່ສຸດ (ຈິຕຸຕ) ຂໍ້ວ່າ ຈິຕຕາທິຄະະ ຣ ນີ້ ເປັນນຸ່ງສກລິງຄໍທ່ານັ້ນ

**ຈິຕຸຕໍ່ - ຈິຕ
ຈິຕຸຕສຖທປມາລາ (ຈິຕ)**

ເອກວຈນະ

ພຫວຈນະ

ປ. ຈິຕຸຕໍ່	ຈິຕຸຕາ ຈິຕຸຕານີ
ອາ. ໂກ ຈິຕຸຕ ຈິຕຸຕາ	ກວນຕານີ ຈິຕຸຕາ ຈິຕຸຕານີ
ຖ. ຈິຕຸຕໍ່	ຈິຕຸເຕ ຈິຕຸຕານີ
ຕ. ຈິຕຸເຕັນ	ຈິຕຸເຕທີ ຈິຕຸເຕກີ
ຈ. ຈິຕຸຕສຸສ	ຈິຕຸຕານຳ
ປນ. ຈິຕຸຕາ ຈິຕຸຕມູຫາ ຈິຕຸຕສຸມາ	ຈິຕຸເຕທີ ຈິຕຸເຕກີ
ນ. ຈິຕຸຕສຸສ	ຈິຕຸຕານຳ
ສ. ຈິຕຸເຕ ຈິຕຸຕມູຫີ ຈິຕຸຕສຸມື	ຈິຕຸເຕສຸ

ສັບພົດ ແກ້ໄຂມືອນ ຈິຕຸຕ ສັບພົດ

ກຸລຳ ຈ ກຸສລຳ ປຸລຸນຳ	ກລຕຸຕໍ່ ອຸທກໍ ສຸຂໍ,
ທຸກຸ່ນໍ ອຸກຸສລຳ ປາປີ	ກມຸນໍ ຈິຕຸຕາທີກໍ ມຕໍ.
ຕະກຸລ, ກຸຄລ, ບຸລູ,	ເມືຍ, ນໍ້າ, ຄວາມສຸຂ;
ຄວາມທຸກໆ, ອຸກຸຄລ, ບາປ, ກຣມ (ກາຮງານ)	ເປັນຈິຕຸຕາທີຄະນະ

ສູຕຣທຳຕ້ວຽບ ອກເຮັນຕີໃນປຸງສກລິງຄົ ໂດຍຢ່ອ

๑. ແລ້ວຈາກ ອກເຮັນຕີ ແປລ່ງ ຕີ ເປັນ ອຳ - ສີ
๒. ແລ້ວຈາກ ອກເຮັນຕີ ແປລ່ງ ໂຍ ເປັນ ນີ - ອໂຕ ນິຈຸຈຳ
๓. ແລ້ວຈາກ ອກເຮັນຕີ ແປລ່ງ ນີ ເປັນ ອາ - ສພຸພໂຍນືນມາເວ
๔. ໃນເພຣະ ນີ ເບື້ອງໜັງ ທີ່ມະ ອ ເປັນ ອາ - ໂຍສຸກຕົນກາຣໂລເປັສ ທີ່ມຳ

ຮູບທີ່ເຫັນກັບ ບຸຮັສ ສັບພົດ

กਮุນ ศัพท์มีรูปที่แตกต่างจาก จิตุต ศัพท์ ในตติยาวิภัตติ ถึง สัตตมีวิภัตติมีดังนี้

๗. กมุเม่น กมุมนา กมุมุนา	กมุเมหิ กมุเมกิ
๘. กมุมสุส กมุมูโน	กมุมานំ
๙. กมุมสุมา กมุมมุหา กมุมุนา	กมุเมหิ กมุเมกิ
๑๐. กมุมสุส กมุมูโน	กมุมานំ
๑๑. กมุมนิ กมุเม กมุมมุหิ กมุมสุមី	กมุเมត្រ

ทำເລພາຮູບພິເສດ

๗. ເລພາ ນາ ວິກັດຕີ ແປລ່ງ ອ ຂອງ ກມຸນ ເປັນ ອ, ອຸ ດ້ວຍສູດ - ອກມຸນຫຼຸດສຸສ ຈ
 ຈ.ລ. ເລພາ ສ ວິກັດຕີ ແປລ່ງ ອ ຂອງ ກມຸນ ເປັນ ອຸ ດ້ວຍ ຈ ຄັພ໌ ໃນສູດ - ອຸນາມຫຸ ຈ
 ຕັ້ງ ອຸ ຜື້ອ ລ - ອິວຸແນວຸແນວຸ ພລາ
 ທັນຈາກ ລ ແປລ່ງ ສ ວິກັດຕີ ເປັນ ໂນ - ພລໂຕ ສສສ ໂນ ວາ
 ທັນຈາກ ລ ແປລ່ງ ສຸມາ ວິກັດຕີ ເປັນ ນາ - ພລໂຕ ຈ
 ສ. ແປລ່ງ ສຸມື ວິກັດຕີ ເປັນ ນີ ດ້ວຍ ຕຸ ຄັພທີໃນສູດ - ພຣහມໂຕ ຕຸ ສຸມື ນີ
 ຮູບຄັພ໌ທີ່ເຫັນຂຶ້ນໜຳດຳເໜືອນ ບຸຮິສ ຄັພ໌ ।

៥៦. ກໍລູມາທີຄລະ (ອິຕົລິລິງຄໍ)

ໝູ່ນັກທີ່ມີ ອາ ປັຈ້ຍ ແລະ ຕາ ປັຈ້ຍເປັນທີ່ສຸດຊື່ວ່າ ກໍລູມາທີຄລະ ເປັນອິຕົລິລິງຄໍ
 ເທົ່ານັ້ນ

ກລູມາ - ສາວນ້ອຍ

ກລູມາສຫຼຸກມາລາ (ທ່ອງ)

ເອກະຈນະ	ພຫຼວຈນະ
ປ. ກລູມາ	ກລູມາ ກລູມາໄອຍ
ອາ. ໂກຕີ ກລູເລ	ໂກຕີໄອຍ ກລູມາ ກລູມາໄອຍ

ເອກວຈນະ	ພຫວຈນະ
ທ. ກລຸ່ມລຳ	ກລຸ່ມາ ກລຸ່ມາໄຍ
ຕ. ກລຸ່ມາຍ	ກລຸ່ມາທີ ກລຸ່ມາກີ
ຈ. ກລຸ່ມາຍ	ກລຸ່ມານຳ
ປລູ. ກລຸ່ມາຍ	ກລຸ່ມາທີ ກລຸ່ມາກີ
ອ. ກລຸ່ມາຍ	ກລຸ່ມານຳ
ສ. ກລຸ່ມາຍ ກລຸ່ມາຍ	ກລຸ່ມາສຸ

ສັບທີ່ແຈກເໜືອນ ກລຸ່ມາ ສັບທີ່

ສຖუາ ເມຕູຕາ ປັນຍາ ດົງຄາ ປຸ່ຈາ ລຶກຫາ ກິກຫາ ຕັນຫາ ວາຈາ ດາວໂຫາດ ອມມາ ອນຸນາ ປຣີສາ ຈ ສກາ (ສມາ). (ເຕັກສາວ) ຄຮັກຫາ, ເມຕູຕາ, ປັນຍາ, ແມ່ນ້ຳຄົກຄາ, ຄຳຄາມ, ຂັ້ອຄືກໝາ, ອາຫາຣ, ຕັນຫາ, ວາຈາ, ດາວໂຫາດ, ແມ່, ແມ່, ບຣີໜັກ, ທີ່ປະໜຸມ, (ສມາ ແຈກເໜືອນ ກລຸ່ມາ ສັບທີ່)

ອມມາ ອນຸນາ ແລະ ອມພາ ສັບທີ່ ໃນອາລປນະໄມ່ເປັນ ເອ ເໜືອນ ກລຸ່ມາ ມີຮູບເປັນ ອມມຸນ ອມມຸນ ອນຸນ ອນຸນ ເປັນຕົ້ນ ປຣີສາ, ແລະ ສກາ ສັບທີ່ ໃນສັຕົມວິກັດຕິມີຮູບເປັນ ປຣີສຕີ. ສກຕີ. ໂດຍເອາ ສຸມື ວິກັດຕິເປັນ ຕີ ດ້ວຍສູງຕຽວວ່າ ຕີສກາປຣີສໂຕ (ໂມຄຸຄລານ) ແຕ່ປັ້ງຈຸບັນ ໃຊ້ເປັນ ປຣີສຕີ ສກຕີ, ໂດຍລົບນິຄົກທີ່ເລື່ອກືນີ້ (ໃນປກຽບປະຕູກ ໃນໄດ້ແສດງໄວ້)

ວິທີສຳເຮົ້ງຮູບໃນອິຕືລິງຄໍ

ກລຸ່ມາ + ອາ ພັນຈາກ ອກරັນຕີ ລົງ ອາ ອິຕືລິງຄໍປັງຈັຍ

ດ້ວຍສູງ = ອິຕືລິຍມໂຕ ອາປັງຈຸໄຍ

១. ກລຸ່ມາ ແຢກ - ລົບ - ຮວມ = ປຸ່ພຸພໂນໂຕ ໧, ສຣໂລໂປ ໧, ນເຢ ປໍ ຢຸຕຸເຕ

ກລຸ່ມາ ຕັ້ງເປັນນາມ ດ້ວຍ ຈ ສັບທີ່ໃນ ຕທິທສມາສກິຕກາ ນາມໆວາຕເວຕຸນາທີ່ສຸ ຈ

ກລຸ່ມາ + ສີ ລົງ ສີ ວິກັດຕິ = ລົງຄຸຕຸເດ ປັນມາ

ກລຸ່ມາ ລົບ ສີ ວິກັດຕິ = ເສສໂຕ ໂລປີ ຄລືປີ

ສຳເຮົ້ງຮູບເປັນ ກລຸ່ມາ

២. ຕັ້ງ ອາ ຂຶ້ວ ພ = ອາ ພ

ຫັນຈາກ ພ ລົບ ໂຍວິກັດຕິ = ພປໂຕ ຈ ໂຍນໍ ໂລໂປ

๓. หลังจาก မ แปลง สิ ที่ชื่อ ค เป็น เօ = မတ ຈ
 ๔. หลังจาก မ แปลง นา, ส, สุมา, ส, สုံ, วิภัตติ เป็น อาย = မွှေ นาทีနံ
 ๕. หลังจาก မ แปลง สုံ วิภัตติ เป็น ယံ = မွှေ့စုံ ဆုံ ယံ သာ
-

၅၉. มโนคณะ (ပုံ + နပုံ)

หมู่บทที่มี อาการันต์เป็นที่สุดมี (mn) เป็นต้น เมื่อคำเริ่จรูปแล้ว หมายความ บุริสาทคณะ ต่างแต่มีลักษณะพิเศษกว่า บุริสาทคณะ จึงได้ชื่อว่า มโนคณะ ၇ นี้ มี ၂ ประเภท คือ มโนคณะ อย่างหนึ่ง มโนคณาทคณะ อย่างหนึ่ง

၈. มโนคณะศัพท์ มีลักษณะ ၃

၈. นา, ส, สုံ วิภัตติ เป็น စာ စူ စီ อุทาหรณ์ว่า มนစာ มนစူ มนစီ ตามลำดับ
၉. บทกรรมของกริยา แปลง ခံ วิภัตติ เป็น စြာ ခုစာ ခုစူ ရှုံးแล้ว ซึ่งใจ
၁၀. แปลง ခဲ เป็น ခြာ กลางบทสนานและตัวทชิต อุทาหรณ์ မโนชาတု မโนမယံ

มนส�ุทปทานา (ห่อง)

ເອກຈະນະ	ພຫຼວຈະນະ
ປ. มน မโน	mana mananī
ခ. ဟ မန မဏ	ha manā mananī
ທ. မໂນ မນံ	maenā mananī
တ. มนစာ မဏေ	manehī manekī
ဂ. မနစူ မဏေ	manānī
မ. မනစုံ မဏေ	manehī manekī
ဇ. မနစူ မဏေ	manānī
ဆ. မနစီ မဏေ မဏေ	manekī

ມໂນຄຄະສັພົ້

ມໂນ ວໂຈ ວໂຍ ເຕໂຈ
ອໂຍ ປໂຍ ສີໂຣ ລນຸໄທ
ໃຈ ວາຈາ ວ້ຍ ແດຊ
ເຫັນກ ນ້ຳນມ ທ້ວ ຄວາມຂອບໃຈ (ພັນທເຈຕລິກ) ສະນໍ້ ອກ ທໍ່ລັບ ວັນ

ຕໂປ ເຈໂຕ ຕໂມ ຍໂສ,
ສໂຣ ອຸໂຣ ຮໂທ ອໂທ.

ທຳຕ້ວຽບແພາະຮູປີເສຍ

๑. ພັນຈາກມໂນຄຄະສັພົ້ ແປລງ ອໍ ວິກັດຕີ ເປັນ ໂອ - ຈ ສັພົ້ໃນສູ່ທຣ ສສສ ໂຈ
๒. ພັນຈາກມໂນຄຄະສັພົ້ ແປລງ ນາ, ສ, ສຸມື ວິກັດຕີ ເປັນ ອາ, ໂອ, ອີ - ມໂນຄຄາທິໂຕ ສຸມືນານມີາ
๓. ເພຣະສະ ອາ, ໂອ, ອີ ເບື້ອງຫລັງ ລົ ສຸ ອາຄມ - ສ ສເຣ ວາຄໂມ
ຮູປີທີ່ເຫຼືອທຳເໜືອນ ບຸວິສ ສັພົ້

ຈົມມໂນຄຄະສັພົ້ ๑

ຂໍ້ຄວາມທຣາບ

ໃນລັກຂໍ້ມະທັງ ๓ ນີ້ມີໃຈ່ຈະເປັນໄປໄດ້ແນ່ນອນ ທີ່ໄມ່ເປັນໄປຕາມລັກຂໍ້ມະນີກົມືບ້າງ ເຊັ່ນໃນ
ລັກຂໍ້ມະທີ່ ๑ ນາ, ສ, ສຸມື ວິກັດຕີ ມີຮູປເປັນ ມແນນ, ມນສຸສ, ມນສຸມື ກົມື

ໃນລັກຂໍ້ມະທັງ ๒ ນທກຣມຂອງກົມືຢາ ແປລງ ອໍ ວິກັດຕີ ເປັນ ໂອ ກົມື ໄນແປລງເປັນ ໂອ ກົມື
ມໂນ ປຕວາ ແປລງ ອໍ ເປັນ ໂອ, ມນ ປຕວາ ໄນແປລງ ອໍ ເປັນ ໂອ (ຮູ້ແລ້ວ ຊຶ່ງໃຈ)

ໃນລັກຂໍ້ມະທັງ ๓ ກລາງບທສມາສແລະຕ້ທົມເປັນ ໂອ ກົມື ໄນເປັນ ໂອ ກົມື ເຊັ່ນ ມໂນຫາຕຸ
ມໂນມຍ ເປັນ ໂອ ກລາງສມາສ ແລະຕ້ທົມ, ອີກປລຸລົ ໄນເປັນ ໂອ ກລາງສມາສ, ເພຣະລະນັ້ນ
ນັກຄືກໍາພຶງສັງເກດລັກຂໍ້ມະຂອງມໂນຄຄະສັພົ້ ຕາມທີ່ກລ່າວມາແລ້ວນີ້ ແລະສັພົ້ມໂນຄຄະ
ທັງໝົດ ຄົມກົມືປກຽປກູປລິຖື ກລ່າວວ່າເປັນ ປຸ່ງລິງຄໍ ລ່ວນໃນຄົມກົມືສັທທນີຕິກລ່າວວ່າເປັນປຸ່ງລິງຄໍ ແລະ
ນປຸ່ງສກລິງຄໍ ໃນບາລີ ອຣຣກຄາ ແລະຄູ້ກາ ໃຊ້ເປັນນປຸ່ງສກລິງຄໍ

៥៨. ມໂນຄණາທິຄණະ

ມໂນຄණາທິຄණະນີ້ມີລັກຂ່າຍະ ២

ພິລໍ ພລົມ ວາໂທ	ຕາໂມ ດານໍ ທໂຣ ຤ຣາ
ປທໍ ມຸນຖຸຍງູຈາທຸຍຸກ-	ປຸ່ນຄາ ມໂນ ຄຄາທິໂກ.

ງ (ຊ່ອງ, ໂພຮງ) ກຳລັງ, ກາຮືກ, ເກວີຢັນ, ກຳລັງ, ໂຮດໄຂ້, ຄວາມແກ່, ບທ, ໜ້າ, ໜ້າ
(ປາກ) ຄັພທໍທັງ ៨ ນີ້ ເປັນມໂນຄණາທິຄණະເພຣະມີເລພາະລັກຂ່າຍະທີ່ ១ ເທົ່ານັ້ນ ໃນຄາຕານີ້ຄັພທໍທີ່ມີ
ນິຄົມທີ່ເປັນທີ່ສຸດເປັນ ນປຸ່ງສກລິງຄໍ ມີໂອກາຮັນຕີເປັນທີ່ສຸດ ເປັນປຸ່ງລິງຄໍ ສ່ວນ ຤ຣາ ເປັນອີຕ໌ຄືລິງຄໍ

ພິລສຸຫຼກປ່ານາລາ (ນິ້ມື)

ເອກວຈນະ	ພໍາວງນະ
ປ. ພິລ	ພິລາ ພິລານີ
ອາ. ໄກ ພິລ ພິລາ	ກວນຸຕານີ ພິລາ ພິລານີ
ຖ. ພິລ	ພິເລ ພິລານີ
ຕ. ພິລສາ ພິເລັນ	ພິເລທີ ພິເລກີ
ຈ. ພິລໂສ ພິລສຸສ	ພິລານຳ
ນີ. ພິລາ ພິລມຸ້າ ພິລສຸມາ	ພິເລທີ ພິເລກີ
ນ. ພິລໂສ ພິລສຸສ	ພິລານຳ
ສ. ພິລສີ ພິເລ ພິລມຸ້າ ພິລສຸມີ	ພິເລສຸ

ອາໂປ ຈ ສຣໂທ ວາໂທ
ອນຸທັກທຸຍສມຸປັນນາ

ຮໂໃຈ ຮໜູນຸທີ ອາທໂຍ,
ມໂນຄණາທິໂກ ມຕາ.

ນໍ້າ, ອຸດອັບລມ (ປີ) ລມ, ຜູນ (ຫຼຸລື) ຄັພທໍທັງ & ນີ້ມີລັກຂ່າຍະ ២ ຄື່ອ ລັກຂ່າຍະທີ່ ២ ແລະ
ລັກຂ່າຍະທີ່ ៣ ອາໂປ ຊຶ່ງ ຮໂໃຈ ເປັນປຸ່ງລິງຄໍ, ຮຳ ເປັນ ນປຸ່ງສກລິງຄໍ

ອາປສຫຖປມາລາ (ປຸ່ງ)

ເອກວຈນະ	ພຫວຈນະ
ປ. ອາໂປ	ອາປາ
ອາ. ໂກ ອາປ ອາປາ	ກວນຸໂຕ ອາປາ
ທຸ. ອາປີ ອາໂປ	ອາເປ
ຕ. ອາເປັນ	ອາເປີທີ ອາເປັກີ
ຈ. ອາປສຸສ	ອາປານຳ
ມື. ອາປສຸມາ ອາປມຸ້າ ອາປາ	ອາເປີທີ ອາເປັກີ
ລ. ອາປສຸສ	ອາປານຳ
ສ. ອາປສຸມື ອາປມຸ້ທີ ອາເປ	ອາເປັສຸ

ຄາມສຫຖປມາລາ (ປຸ່ງ)

ເອກວຈນະ	ພຫວຈນະ
ປ. ຄາໂມ	ຄາມາ
ອາ. ໂກ ຄາມ ຄາມາ	ກວນຸໂຕ ຄາມາ
ທຸ. ຄາມຳ	ຄາມ
ຕ. ຄາມສາ ຄາມເນ ຄາມຸ້າ ຄາມໂສ	ຄາມເທີ ຄາມເກີ
ຈ. ຄາມໂສ ຄາມສຸສ ຄາມຸ້ໂນ	ຄາມານຳ
ມື. ຄາມຸ້າ ຄາມສຸມາ ຄາມມຸ້າ ຄາມາ	ຄາມເທີ ຄາມເກີ
ລ. ຄາມໂສ ຄາມສຸສ ຄາມຸ້ໂນ	ຄາມານຳ
ສ. ຄາມສີ ຄາມ ຄມມຸ້ທີ ຄາມສຸມື	ຄາມເສຸ

(หากຕ້ອງການເປັນປຸ່ງສກລິງດີ ພຶກແຈກປຽບມາ, ອາລປນະ ແລະທຸຕິຍາວິກັດຕີ ຕາມວິທີຂອງ
ນປຸ່ງສກລິງດີ ທີ່ເໜືອແໜ້ອນກັບປຸ່ງລິງດີ)

ทำตัวรูปเฉพาะรูปพิเศษ

๑. เพราะ นา วิกัตติ แปลง อ ที่สุดของ ตาม เป็น อุ ด้วย อนุต ศัพท์ในสูตร -
อกมุมนุตสุส จ

๒. หลังจาก อาการันต์ แปลง นา วิกัตติ เป็น ໂສ - ໂສ ວາ (ກຈ ๑๐๕ ใน ປຖຽປລິຫຼື
ໄມ່ແສດງໄວ)

๓. เพราะ ສ, ສຸມາ วิกัตติ แปลง ສະ อ ที่สุดของ ตามศັພ໌ ເປັນ อຸ ດ້ວຍ ຈ ຄັພ໌
ໃນສູຕຣ - ອຸນາມທີ ຈ

๔. ຕັ້ງ ອຸ ຂຶ້ອ ລ - ອົວນຸ້ານຸ້າ ພລາ

៥. หลังจาก ອຸ ຂຶ້ອ ລ แปลง ສ ວິກັດຕີ ເປັນ ໂນ - ພລໂຕ ສສ් ໂນ ວາ

๖. หลังจาก ອຸ ຂຶ້ອ ລ แปลง ສຸມາ ເປັນ ນາ - ພລໂຕ ຈ

ວິທີທີ່ເຫັນ ແມ່ນ ມນ ຄັພ໌

ຂໍ. ຄຸນວັນຕາທິຄະນະ (ປຸ່ງ, ນປຸ່ງ)

ໜູ່ບົກທີ່ມີ ວຸນຕຸ ມນຕຸ ຕວນຕຸ ຕາວນຕຸ ອາວນຕຸ ອິມນຕຸ ປັຈຢັຍເປັນທີ່ສຸດຂໍ້ອວ່າ
ຄຸນວັນຕາທິຄະນະ

ຄຸນວັນຕາທິຄະນະ ປຸ່ງລິງກໍ ຮູບເດີມເປັນ ຄຸນວຸນຕຸ ອຸກາຮັນຕີ ມີຮູບສໍາເລົງເປັນ ຄຸນວາ
ອາກາຮັນຕີ ໂດຍແປງ ນຸ້ຕຸ ກັບ ສີ ເປັນ ອາ ດ້ວຍສູຕຣວ່າ ອາ ລິມທີ, ແລະຮູປວ່າ ຄຸນວຸນໂຕ ແປງ
ອຸ ທີ່ ນຸ້ ເປັນ ອ ດ້ວຍສູຕຣວ່າ ລິມທີ ວາ, ແປງ ສີ ວິກັດຕີ ເປັນ ໂອ ດ້ວຍສູຕຣວ່າ ໂສ, ເຊັ່ນນີ້ເປັນ
ຄຸນວັນຕາທິຄະນະ ປຸ່ງລິງກໍ

ຄຸນວຸນຕຸສຖທິພາລາ (ປຸ່ງ)

ເອກະຈນະ	ພຫວຈນະ
ປ. ຄຸນວາ ຄຸນວຸນໂຕ	ຄຸນວຸນຕາ ຄຸນວຸນໂຕ
ອາ. ໂກ ຄຸນວໍ ຄຸນວາ ຄຸນວາ	ກວນໂຕ ຄຸນວຸນຕາ ຄຸນວຸນໂຕ
ທ. ຄຸນວໍ ຄຸນວຸນທຳ	ຄຸນວຸນເຕ
ຕ. ຄຸນວຕາ ຄຸນວຸນເຕນ	ຄຸນວຸນເຕທີ ຄຸນວຸນເຕກີ
ຈ. ຄຸນວສຸສ ຄຸນວໂຕ ຄຸນວຸນຕຸສຸສ	ຄຸນວຸ່ມ ຄຸນວຸນຕານຳ

ເອກວຈນະ	ພຫວຈນະ
ມ. ອຸນວຕາ ອຸນວນຸຕາ ອຸນວນຸຕມຸຫາ ອຸນວນຸຕສຸມາ	ອຸນວນຸເທີ ອຸນວນຸເຕົກ
ລ. ອຸນວສຸສ ອຸນວໂຕ ອຸນວນຸຕສຸສ	ອຸນວຕໍ ອຸນວນຸຕານຳ
ສ. ອຸນວຕີ ອຸນວນຸເຕ ອຸນວນຸຕມຸຫີ ອຸນວນຸຕສຸມີ	ອຸນວນຸເສຸ

ໃນຄົມກົງປ່ຽນປະເທິດ ກລ່າວວ່າ ໃນພເຣະ ສີ ວິກັດຕີ ແປລງ ອຸ ຂອງ ນຸຕຸ ເປັນ ອ ດ້ວຍສູຕຣ ສິມຸຫີ ວາ, ມີໄດ້ເຂັ້ມງວດ ທີມວນຸຕຸ ສັບທີ່ເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ໃນພຣະບາລີ ແມ່ສັບທີ່ອື່ນທີ່ໄມ້ໃຊ້ ທີມວນຸຕຸ ກົປ່ຽນ ອຸ ຂອງ ນຸຕຸ ເປັນ ອ ໄດ້ ເຊັ່ນ ອຸໂລ ນາມ ນາເມນ ປະລຸບວນຸໂຕ (ຫຼຸດິນຸຫໂຣ) (ພຸຖຮົວສ)

ຄຕິມນຸໂຕ ສຕິມນຸໂຕ ພິຕິມນຸໂຕ ຈ ໂຍ ອິສີ. (ອານຸທເຮຣຄາດາ) ແລະໃນ ສ ວິກັດຕີ ຮູບ ອຸນວສຸສ ໃນປ່ຽນປະເທິດ ໄມໄດ້ແສດງໄວ້ ສ່ວນໃນຄົມກົງປ່ຽນໂມຄລ້າລານະ ກົດີ ໃນພຣະບາລີ ກົດີ ມີໃຊ້ອູ່ ຈຶ່ງນຳມາແສດງໄວ້ໃນທີ່ນີ້

ວິທີທຳຮູບປິກຄົມວັນຕາທີຄນະ

- ①. ເພຣະ ສີ ວິກັດຕີ ແປລງ ນຸຕຸ ກັບ ສີ ເປັນ ອາ = ອາ ສິມຸຫີ
- ②. ເພຣະ ສີ ວິກັດຕີ ແປລງ ອຸ ຂອງ ນຸຕຸ ເປັນ ອ = ສິມຸຫີ ວາ
- ③. ເພຣະ ສຸ, ນຳ, ທີ, ໂຍ ວິກັດຕີ ແປລງ ອຸ ຂອງ ນຸຕຸ ເປັນ ອ = ນຸຕຸສຸສນຸໂຕ ໂຍສຸ ຈ
- ④. ເພຣະ ອຳ, ນາ, ສ, ສຸມີ ວິກັດຕີ ແປລງ ອຸ ຂອງ ນຸຕຸ ເປັນ ອ ດ້ວຍ ຈ ສັບທີ່ ໃນສູຕຣ = ນຸຕຸສຸສນຸໂຕ ໂຍສຸ ຈ
- ⑤. ເພຣະ ໂຍ ແປລງ ນຸຕຸ ກັບ ໂຍ ເປັນ ນຸໂຕ = ນຸຕຸສຸສ ນຸໂຕ
- ⑥. ເພຣະ ສີ ຂໍ້ອ ດ ແປລງ ນຸຕຸ ກັບ ດ ເປັນ ອຳ, ອ, ອາ = ອວນຸມາ ຈ ເຄ
- ⑦. ເພຣະ ສ, ສຸມີ, ນາ ວິກັດຕີ ແປລງ ນຸຕຸ ກັບ ສ ເປັນ ໂຕ ກັບ ສຸມີ ເປັນ ຕ ກັບ ນາ ເປັນ ຕາ = ໂຕຕິຕາ ສສຸມືນາສຸ
- ⑧. ເພຣະ ສ ແປລງ ນຸຕຸ ກັບ ສ ເປັນ ນຸຕຸສຸສ = ນຸຕຸສຸສ ເສ ວ
- ⑨. ທັງຈາກ ນຸຕຸ ແປລງ ສຸມາ ວິກັດຕີ ເປັນ ນາ = ອມໜ້າມໜ້ານຸຕຸຮາພຣ່າມຕຸດ ຈ

ໃນ ນຸ່ງສກລິງຄໍ ຕັ້ງທີ່ເດີມເປັນ ອຸນວນຸຕຸ ອຸກາຮັນຕີ ເມື່ອສຳເນົ້າຈູປແລ້ວ ເປັນ ອຸນວ່າ ມືນິຄຄທີ ເປັນທີ່ສຸດ ໂດຍແປລງ ນຸຕຸ ກັບ ສີ ເປັນ ອຳ ດ້ວຍສູຕຣ = ອຳ ນຸ່ປຸສເກ. ເຊັ່ນນີ້ ເປັນຄົມວັນຕາທີຄນະ ນຸ່ງສກລິງຄໍ

คุณวนนุตุสทุปทมาลา (นปุ)

ເອກຈນະ

ພຫຼວຈນະ

ປ. ອຸນວໍ	ຄຸນວນຸຕາ ຄຸນວນຸຕີ ຄຸນວນຸຕານີ
ອາ. ໂກ ອຸນວໍ ອຸນວາ ອຸນວາ	ກວນຸຕານີ ຄຸນວນຸຕາ ຄຸນວນຸຕີ ຄຸນວນຸຕານີ
ຖ. ອຸນວໍ ອຸນວນຸຕິ	ຄຸນວນຸເຕ ຄຸນວນຸຕີ ຄຸນວນຸຕານີ

ຕຕີຍາວິກັດຕີ ຍຶງ ສັດຕມືວິກັດຕີ ແຈກເໜືອນ ປຸ່ງລິງກົງ

ສັບພົບແຈກຕາມ

ທິມວາ ສຕິມາ ເຈວ	ພນຸຮູມາ ກຸດຕວາປິຈ
ເອຕຸຕາວາ ຈ ຍາວາ ຕາວາ	ຈນຸທິມາ ຄຸນວາທໂຍ.

ທິມວາ - ກູເຂາທິມພານຕີ, ສຕິມາ - ຜູ້ມືສົດ, ພນຸຮູມາ - ຜູ້ມືພວກພ້ອງ, ກຸດຕວາ - ຜູ້ກິນ,
ເອຕຸຕາວາ - ມີເພີ່ມນີ້, ຍາວາ - ເພີ່ມໄດ, ຕາວາ - ເພີ່ມນັ້ນ, ຈນຸທິມາ - ພຣະຈັນທຽງ

ວິທີທຳຕ້ວຽບຄຸນວັນຕາທິຄະນະ (ນປຸ)

๑. ເພຣະ ລີ ວິກັດຕີ ແປລງ ນຸຕຸ ກັບ ລີ ເປັນ ອົມ = ອົມ ນປຸສເກ
๒. ເພຣະ ໂຍ ວິກັດຕີ ແປລງ ອຸ ຂອງ ນຸຕຸ ເປັນ ອ = ນຸຕຸສຸສນຸໂຕ ໂຍສຸ ຈ
๓. ແປລງ ໂຍ ເປັນ ອີ ດ້ວຍ ອນຸຕ ສັບພົບ ໃນສູຕຣ = ນຸຕຸສຸສນຸໂຕ ໂຍສຸ ຈ

ວິທີທີ່ເຫັນໃນປຸ່ງລິງກົງ

๖๐. ຄັຈຈັນຕາທິຄະນະ

ໝູ່ມື້ມີ ອນຸຕ ປ້າຈັຍເປັນທີ່ສຸດ ມີ ຄຈຸລຸນຸຕ ເປັນທັນ ເມື່ອລຳເຮົ່ງຽບແລ້ວ ມືນີຄຄໍທີ່ເປັນທີ່ສຸດ
(ຄຈຸລຳ ແລະ ຄຈຸລຸນຸໂຕ) ຂໍ້ອວ່າ ຄັຈຈັນຕາທິຄະນະ ເປັນໄດ້ ๒ ລິງກົງຄື່ອ ນປຸລິງກົງ ແລະ ນປຸສກລິງກົງ

ຄຈຸນຸຕສຖຖປມາລາ (ປູ້)

ເອກວຈນະ	ພຫວຈນະ
ປ. ຄຈຸນຳ ຄຈຸນຸໂຕ	ຄຈຸນຸຕາ ຄຈຸນຸໂຕ
ອາ. ໂກ ຄຈຸນຳ ຄຈຸນ ຄຈຸນາ	ກວນົໂຕ ຄຈຸນຸຕາ ຄຈຸນຸໂຕ
ທຸ. ຄຈຸນຳ ຄຈຸນຸຕໍ່	ຄຈຸນຸຕ່
ຕ. ຄຈຸນຕາ ຄຈຸນຸເຕັນ	ຄຈຸນຸເຕັທີ ຄຈຸນຸເຕັກີ
ຈ. ຄຈຸນສຸສ ຄຈຸນໂຕ ຄຈຸນຸຕຸສສ	ຄຈຸນຕໍ່ ຄຈຸນຸຕານຳ
ມື. ຄຈຸນຕາ ຄຈຸນຸຕາ ຄຈຸນຸຕມ້າ - ສຸມາ	ຄຈຸນຸເຕັທີ ຄຈຸນຸເຕັກີ
ນ. ຄຈຸນສຸສ ຄຈຸນໂຕ ຄຈຸນຸຕຸສສ	ຄຈຸນຕໍ່ ຄຈຸນຸຕານຳ
ສ. ຄຈຸເນ ຄຈຸນຸຕ່ ຄຈຸນຸຕມຸທີ - ສົມື	ຄຈຸນຸເຕັສູ

ຄຈຸນຸຕສຖຖປມາລາ (ນິ້ງ)

ເອກວຈນະ	ພຫວຈນະ
ປ. ຄຈຸນຳ ຄຈຸນຸຕໍ່	ຄຈຸນຸຕາ ຄຈຸນຸຕີ ຄຈຸນຸຕານີ
ອາ. ໂກ ຄຈຸນຳ ຄຈຸນ ຄຈຸນາ	ກວນ ຕານີ ຄຈຸນຸຕາ ຄຈຸນຸຕີ ຄຈຸນຸຕານີ
ທຸ. ຄຈຸນຳ ຄຈຸນຸຕໍ່	ຄຈຸນຸຕາ ຄຈຸນຸຕີ ຄຈຸນຸຕານີ

ຕຕີຍາວິກັດຕີ ດຶງ ສັຕຕມີວິກັດຕີ ແຈກເໜ້ອນປຸ່ງລິງຄົກ

ສັບພົກພັນ

ເອວໆ ສປໍ ຈරໍ ຕີ່ງຈົ່ງ	ທທໍ ກວຸນຊໍ ສຸນໍ ປຈໍ,
ຊີ່ງ ມື່ ຈວໍ ກຣໍ	ກວໍ ສໍ ອຣໍ ມໍ.

ເອວໆ ແຈກເໜ້ອນ ຄຈຸນຸຕ ຜູ້ໄປ, ຜູ້ນອນອູ່, ຜູ້ເທິວໄປອູ່, ຜູ້ຢືນອູ່, ຜູ້ໃຫ້ອູ່, ຜູ້ກິນອູ່,
ຜູ້ຝຶກອູ່, ຜູ້ຫຸ່ງອູ່, ຜູ້ແກ່, ຜູ້ຕາຍ, ຜູ້ຕາຍ, ຜູ້ກຮະທຳອູ່, ຜູ້ເຈີ້ນ, ຜູ້ສົງ, ພຣະອຮັນຕ໌, ຜູ້ປະເສົາ ສັບພົກ
ໃນຄາຄານີ້ນັ້ນສັບພົກມີວິທີແຈກປົກມາລາໃນ ປຸ່ງລິງຄົກ ຕ່າງຈາກ ຄຈຸນຸຕ ສັບພົກ ຈຶ່ງຈະແຈກໄວ້ຕ່າງໆ,
ສ່ວນ ອຣໍ ແລະ ມໍ ສັບພົກ ມີຮູ່ປົກເລີຍເພາະໃນປົກມາເທົ່ານັ້ນ ມີຮູ່ປັດງນີ້ ຄືວິ

ป. อรหำ อรหนูโトイ อรหາ	อรหนูโトイ อรหนูตา
ป. มหำ มหนูโトイ มหำ	มหนูโトイ มหนูตา

รูปที่เหลือ แจกเหมือน คุณนุต ศัพท์ ในปุ่งลิงค์

วิธีทำรูปใน คัดลั้นตามาทีคณะ

๑. เพราะ สี วิกตติ แปลง นุต กับ สี เป็น อ้ม = สีนุหิ คุณนุตาทีนั่น นุตสุทโโห อ้ม
๒. เพราะ วิกตติ และปัจจัย ท. ที่ไม่ใช่ สี แปลง นุต เมื่อ นุต = เสเสสุ นุตุว
วิธีที่เหลือมีแปลง นุต กับ โย เป็น นุโトイ เป็นต้น เมื่อคุณวันตามาทีคณะ

กโรมนุตสุทุปทมาลา (ปุ่)

เอกวจนะ	พหุวจนะ
ป. กร กโรมนูต	กโรมนูตา กโรมนูโトイ
อ. โภ กโรมนุต กโรมนูตา	กวนูโトイ กโรมนูตา กโรมนูโトイ
ท. กโรมนุต	กโรมนูเต
ต. กโรมต้า กโรมนุเตน	กโรมนูเตหิ กโรมนูเตกิ
จ. กโรมติ กโรมนุตสุส	กโรมต กโรมนูตานั่น
น. กโรมต้า กโรมนูตา กโรมนุตมุห - ลุมา	กโรมนูเตหิ กโรมนูเตกิ
ฉ. กโรมติ กโรมนุตสุส	กโรมต กโรมนูตานั่น
ส. กโรมติ กโรมนูเต กโรมนุตมุหิ - ลุมี	กโรมนูเตสุ

กวนูตสุทุปทมาลา

เอกวจนะ	พหุวจนะ
ป. กว	โภนูโトイ โภนูตา กวนูโトイ กวนูตา
อ. เห กว กว กว โภนุต โภนูตา	เห โภนูโトイ โภนูตา กวนูโトイ กวนูตา
ท. กว กวนุต	โภนูเต กวนูเต
ต. โภต้า กวนต้า โภเตน กวนุเตน	กวนูเตหิ กวนูเตกิ

ເອກຈນະ	ພໍາວຈນະ
ຈ. ກວສສ ກວໂຕ ກວນຸຕສສ ໂກໂຕ ໂກນຸຕສສ	ກວຕໍ ກວນຸຕານຳ
ມື. ໂກຕາ ກວຕາ ກວນຸຕາ ກວນຸຕມຸຫາ - ສຸມາ	ກວນຸເຕທີ ກວນຸເຕກີ
ໜ. ກວສສ ກວໂຕ ກວນຸຕສສ ໂກໂຕ ໂກນຸຕສສ	ກວຕໍ ກວນຸຕານຳ
ສ. ກວຕີ ກວນຸເຕ ກວນຸຕມຸຫີ ກວນຸຕສຸມື	ກວນຸເຕສຸ

ສນຸຕສຖຸທປມາລາ (ປຶ້ມ)

ເອກຈນະ	ພໍາວຈນະ
ປ. ສໍ ສນໂຕ	ສນຕາ ສນໂຕ
ອາ. ໂກ ສໍ ສ ສາ	ກວນຸໂຕ ສນຕາ ສນໂຕ
ທຸ. ສໍ ສນຕໍ	ສນເຕ
ຕ. ສຕາ ສນເຕເນ	ສນຸເຕທີ ສນຸເຕກີ ສພກີ
ຈ. ສສສ ສໂຕ ສນຕສສ	ສຕໍ ສນຕານຳ
ມື. ສຕາ ສນຕາ ສນຸຕມຸຫາ ສນຸຕສຸມາ	ສນຸເຕທີ ສນຸເຕກີ ສພກີ
ໜ. ສສສ ສໂຕ ສນຕສສ	ສຕໍ ສນຕານຳ
ສ. ສຕີ ສນຸເຕ ສນຸຕມຸຫີ ສນຸຕສຸມື	ສນຸເຕສຸ

ກວນຸຕ ສັບພົບ ຕ່າງຈາກ ຄຈຸກວນຸຕ ສັບພົບໃນ ນາ, ສ ວິກັດຕີເທິ່ງນັ້ນ

១. ເພຣະ ໂຍ ວິກັດຕີ ແປລງ ວ ຂອງ ກວນຸຕ ເປັນ ໂອ = ໂອກາໄວ ກ්ຽວ ໂຍສຸ ວກາຮສສ
២. ເພຣະ ສີ ຂຶ້ວ ດ ແປລງ ກວນຸຕ ສັບພົບ ເປັນ ໂກ = ໂກ ເຄ ຕຸ
ເພຣະ ດ ແປລງ ກວນຸຕ ສັບພົບ ເປັນ ກວນຸເຕ ໂກນຸຕ ໂກນຸຕາ ດ້ວຍ ຕຸສັບພົບ ໃນສູຕຣ = ໂກ ເຄ ຕຸ
៣. ເພຣະ ນາ ແລະ ສ ວິກັດຕີ ແປລງ ວ ຂອງ ກວນຸຕ ສັບພົບ ເປັນ ໂອ = ໂອກາໄວ ກ්ຽວ
ໂຍຄວິກາະໃນສູຕຣ ໂອກາໄວ ກ්ຽວ ໂຍສຸ ວກາຮສສ
(ໂຍຄວິກາະ ກີ່ຄື່ອ ກາຮແປ່ງສູຕຣອອກເປັນ ២ ສ່ວນເປັນຕົ້ນ ແລ້ວນຳມາທຳຮູບ)

ວິຊີ່ທີ່ເໜືອ ເໜືອນກັບຄັຈັນຕາທີກະນະສັບພົບ

๖๑. ปุมาทิคณะ (ปຸ)

หนูศัพท์ที่มี อาการันต์เป็นที่สุด มี บุ่ม ศัพท์เป็นต้น เมื่อสำเร็จรูปแล้ว มีอาการันต์ เป็นที่สุด มี ปุมา ศัพท์เป็นต้น โดยแปลง օ กับ ສີ เป็น ອາ ด้วยสูตร - บุ่มนตสุสາ ສິມහີ. ซึ่งว่า ปุมาทิคณะ เป็นปุ่งลิงค์เท่านั้น

บุ่ม - ຜູ້ชาย บุ่มສත්ථපත්මາລາ

ເອກຈະນະ	ພຫຼວຈະນະ
ປ. บุ້ມາ ບຸໂນ	ບຸມາໂນ ປຸມາ
ອາ. ເທ ປຸ່ມ ປຸ່ມ ປຸ້ມາ	ເທ ປຸມາໂນ ປຸມາ
ຖ. ປຸ້ມານຳ ປຸ່ມໍ	ບຸມາໂນ ປຸ່ມເມ
ຕ. ປຸ່ມຸນາ ປຸ້ມານາ ປຸ່ມເມນ	ປຸ້ມາເນີ - ປຸ້ມາເນີກີ ປຸ່ມເມທີ - ກີ
ຈ. ປຸ່ມຸໂນ ປຸ່ມສຸສ	ບຸມານຳ
ມື. ປຸ່ມຸນາ ປຸ້ມາ ປຸ່ມມຸຫາ ປຸ່ມສຸມາ	ປຸ້ມາເນີ - ກີ ປຸ່ມເມທີ - ກີ
ນ. ປຸ່ມຸໂນ ປຸ່ມສຸສ	ບຸມານຳ
ສ. ປຸ້ມາເນ ປຸ່ມເມ ປຸ່ມມຸທີ ປຸ່ມສົມື	ປຸ້ມາເນສຸ ປຸ່ມເສຸ ປຸ້ມາສຸ

ຍຸວ ศัพท์ แยกตาม บຸມ ศັບຕີ ມີພິເສຍກວ່າໃນຮູບທີ່ແປລງ օ ທີ່ສຸດຂອງ ຍຸວ ເປັນ ອານ ດ້ວຍ ຈ ຕັ້ບທີ່ ໃນສູງຕ່ວ່າ ຫິວິກຕຸຕົມහີ ຈ ແລະໃນ ສວິກັດຕີ ຮູບ ຍຸວໂນ ໃນຄັນກົງໂນຄັລລານະກົດ ໃນພຣະບາລີກົດ ມີອູ່ ຈຶ່ງແປລງ օ ເປັນ ອີ ດ້ວຍສູງຕ່ວ່າ ເຕສຸ ວຸທີ ໆ, ຕັ້ງ ອີ ຂຶ້ອ ມ ແລ້ວແປລງ ສ ວິກັດຕີ ເປັນ ໂນ ດ້ວຍສູງຕ່ວ່າ ມລໂຕ ສສຸ ໂນ ວາ

ຍຸວສත්ථපත්මາລາ (ໝາຍຫຸ່ນ່າມ)

ເອກຈະນະ	ພຫຼວຈະນະ
ປ. ຍຸວາໂນ ຍຸວາ	ຍຸວານາ ຍຸວາ
ອາ. ໂກ ຍຸວານ ຍຸວານາ ຍຸວ ຍຸວາ	ໂກນຸໂຕ ຍຸວານາ ຍຸວາ
ຖ. ຍຸວານຳ ຍຸວໍ	ຍຸວານ ຍຸເວ

ເອກຈນະ	ພຫວຈນະ
ຕ. ຍຸວາແນ ຍຸວັນ ຍຸວານາ	ຍຸວາແນທີ ຍຸວາແນກີ ຍຸເວທີ - ກີ
ຈ. ຍຸວານສຸສ ຍຸວສຸ ຍຸວິໂນ	ຍຸວານນຳ ຍຸວັນນຳ
ມື. ຍຸວາ ຍຸວມໜາ ຍຸວສຸມາ ຍຸວານາ ຍຸວານມໜາ ຍຸວານສຸມາ	ຍຸວາແນທີ ຍຸວາແນກີ ຍຸເວທີ - ກີ
ນ. ຍຸວານສຸສ ຍຸວສຸ ຍຸວິໂນ	ຍຸວານນຳ ຍຸວັນນຳ
ສ. ຍຸເວ ຍຸວມໜີ ຍຸວສຸມີ ຍຸວາແນ ຍຸວານມໜີ ຍຸວານສຸມີ	ຍຸວານສຸ ຍຸເວສຸ ຍຸວາສຸ

ມມ ຄັພົ໌ ແຈປ່າມາລາເໜືອນກັນ ຈຶ່ງຈະແຈກປ່າມາລາໄວ້ຕ່າງໆ (ໃນຄົມກີ່ຽວສັກທນີຕີ ກລ່າວວ່າ ມມວາ ເປັນຄັພົ໌ມີ ວຸດຖຸປ່າຈັຍເປັນທີ່ສຸດ ຈັດເປັນຄຸນວາທີຄນະ)

ອທຸນ - ຮະຍະທາງ

ອທຸນສຸກປ່າມາລາ

ເອກຈນະ	ພຫວຈນະ
ປ. ອທຸນາ	ອທຸນາໂນ
ອາ. ໂກ ອທຸນ ອທຸນາ	ໂກນູໂຕ ອທຸນາໂນ
ທຸ. ອທຸນານຳ	ອທຸນາໂນ
ຕ. ອທຸນາ	ອທຸນາແທີ ອທຸນາແກີ
ຈ. ອທຸນຸໂນ	ອທຸນານຳ
ມື. ອທຸນາ	ອທຸນາແທີ ອທຸນາແກີ
ນ. ອທຸນຸໂນ	ອທຸນານຳ
ສ. ອທຸນີ ອທຸນາ	ອທຸນາສຸ

ສູຕຣທຳຕ້ວງປິບໃນ ປຸ່ມາທີຄນະ

១. ເພຣະ ສີ ວິກັດຕີ ແປລັງ ອ ຂອງ ປຸ່ມ ກັບ ສີ ເປັນ ອາ = ປຸ່ມນູຕສຸສາ ສີມຸທີ
២. ເພຣະ ໂຍ ວິກັດຕີ ທ. ແປລັງ ອ ຂອງ ປຸ່ມ ກັບ ໂຍ ເປັນ ອາໂນ = ໂຍສຸວາໂນ
៣. ເພຣະ ສີ ຂຶ້ອ ດ ແປລັງ ອ ຂອງ ປຸ່ມ ກັບ ດ ເປັນ ອົມ = ອມາລປ່ານກວຈເນ
៤. ເພຣະ ນາ ວິກັດຕີ ແປລັງ ອ ຂອງ ປຸ່ມ ເປັນ ອາ = ອຸ ນາມໜີ ຈ

๕. เพราะ ส, สุมา วิภัตติ แปลง อ ของ ปุ่ม, กมุน และ ถาม เป็น อุ ด้วย จ ศัพท์ ในสูตร = อุ นามมุหิ จ
๖. เพราะ หิ วิภัตติ แปลง อ ของ ปุ่ม เป็น อาเน = หิวิภัตติมุหิ จ
๗. หลังจาก อิ, อี ชื่อ อะ และ อุ อุ ชื่อ ล แปลง สุมา วิภัตติ เป็น นา บ้าง ด้วยสูตร ว่า = มวลโต จ
๘. เพราะ ส้มี วิภัตติ แปลง อ ของ ปุ่ม เป็น อาเน = อาเน ส้มีมุหิ วา
๙. เพราะ สุ วิภัตติ แปลง อ ของ ปุ่ม เป็น อา = สุสุมิมา วา

ทำตัวรูป ยุว ศัพท์

๑. แปลง อ ของ ยุว เป็นต้น กับ สิ เป็น อา ด้วย อนุต ศัพท์ในสูตร = ปุ่มนุตสลา สิมุหิ
๒. เพราะวิภัตติทึ้งปวง แปลง อ ของ ยุว เป็นต้น เป็น อา ด้วย จ ศัพท์ ในสูตร = หิวิภัตติมุหิ จ
๓. เพราะ นา, สุ วิภัตติ แปลง อ ของ ยุว ศัพท์เป็นต้น เป็น อา ด้วย จ ศัพท์ ในสูตร = อกมุนนุตสุส จ

วิธีที่เหลือ เหมือนกับ ปุ่ม ศัพท์

จบปุ่มอาทิตย์

---

๖๒. ราชอาทิตย์ (ปุ่)

หมู่บทที่มี อาการันต์เป็นที่สุด มี ราช ศัพท์เป็นต้น ใน สิ ปฐมวิภัตติ มีรูปสำเร็จเป็น อาการันต์ (ราช) โดยแปลง สิ วิภัตติ เป็น อา ด้วยสูตรว่า สุยา จ ซึ่งว่า ราชอาทิตย์ เป็น ปุ่ลงคงอย่างเดียว

រាជា - ព្រះរាជា

រាជសុទ្ធបន្ទាត់

កែវតណ្ឌ

កែវតណ្ឌ

ប. រាជា ក. កើ រាជ រាជា ខ. រាជានំ រាជំ ឌ. រលូលា រាជិនា រាជេន ច. រលូលី រាជិន ម. រលូលា ឌ. រលូលី រាជិន ស. រលូលី រាជិន	រាជានំ កើនុពិ រាជានំ រាជានំ រាជុហិ - ភិ, រាជុហិ - ភិ រលូលំ រាជានំ រាជានំ រាជុហិ - ភិ, រាជុហិ - ភិ រលូលំ រាជានំ រាជានំ រាជុត្ត រាជុត្ត
--	--

ពុរុមា - ព្រហំ

ពុរុមសុទ្ធបន្ទាត់ (ថ្មី)

កែវតណ្ឌ

កែវតណ្ឌ

ប. ពុរុមា ក. កើ ពុរុមេ ខ. ពុរុមានំ ពុរុមំ ឌ. ពុរុមុនា ច. ពុរុមុនី ពុរុមស៊ស ម. ពុរុមុនា ឌ. ពុរុមុនី ពុរុមស៊ស ស. ពុរុមុនិ	ពុរុមានំ កើនុពិ ពុរុមានំ ពុរុមានំ ពុរុមុមិ ពុរុមេកិ ពុរុមុនំ ពុរុមានំ ពុរុមុមិ ពុរុមេកិ ពុរុមុនំ ពុរុមានំ ពុរុមេស៊
--	---

ອຕຸຕາ - ຕນ, ຈິຕ
ອຕຸຕສຖທປມາລາ (ປູ)

ເອກວຈນະ	ພໍງວຈນະ
ປ. ອຕຸຕາ	ອຕຸຕາໄນ
ອາ. ໄກ ອຕຸຕ ອຕຸຕາ	ໂກນຸໂຕ ອຕຸຕາໄນ
ຖ. ອຕຸຕານຳ ອຕຸຕຳ	ອຕຸຕາໄນ
ທ. ອຕຸຕນາ ອຕຸເຫນ	ອຕຸຕແນທີ ອຕຸຕແນກີ
ຈ. ອຕຸຕໂນ	ອຕຸຕານຳ
ມື. ອຕຸຕນາ	ອຕຸຕແນທີ ອຕຸຕແນກີ
ນ. ອຕຸຕໂນ	ອຕຸຕານຳ
ສ. ອຕຸຕັນີ	ອຕຸຕແນສຸ ອຕຸເທສຸ

ອາຕຸມສຖທປມາລາ (ຕນ)

ເອກວຈນະ	ພໍງວຈນະ
ປ. ອາຕຸມາ	ອາຕຸມາໄນ
ອາ. ໄກ ອາຕຸມ ອາຕຸມາ	ໂກນຸໂຕ ອາຕຸມາໄນ
ຖ. ອາຕຸມານຳ ອາຕຸມຳ	ອາຕຸມາໄນ

ປມາລາທີ່ເຫັນ ແມ່ນປຸງສັບພົກ

ສາ - ເພື່ອນ
ສຂສຖປມາລາ (ປຶ້ງ)

ເອກວຈນະ	ພຫຼວຈນະ
ປ. ສາ	ສາໂນ ສາໂຍ ສົງໂນ
ອາ. ໂກ ສຂ ສາ ສເຂ	ໂກນຸໂຕ ສາໂນ ສາໂຍ ສົງໂນ
ທຸ. ສານຳ ສາຮໍ ສຳ	ສາໂນ ສາໂຍ ສົງໂນ
ຕ. ສົງໂນ	ສາເຮີ - ກີ, ສເຂີ - ກີ
ຈ. ສົງໂນ ສົງສູສ	ສົງນຳ ສາຮານຳ ສານຳ
ມື. ສົງໂນ	ສາເຮີ - ກີ, ສເຂີ - ກີ
ລ. ສົງໂນ ສົງສູສ	ສົງນຳ ສາຮານຳ ສານຳ
ສ. ສເຂ	ສາເຮສູ ສເຂສູ

ສູຕຣ໌ໃຊ້ທຳຕ້ວຽບໃນราชາຄນະ

១. ທັດຈາກ ຮາຊ ເປັນຕົ້ນ ແປລງ ສີ ວິກັດຕີເປັນ ອາ = ສຸຍາ ຈ
២. ທັດຈາກ ຮາຊ ເປັນຕົ້ນ ແປລງ ໂຍ ວິກັດຕີເປັນ ອາໂນ = ໂຍນມາໂນ
៣. ທັດຈາກ ພຸຮຸມ ຄັພທີເປັນຕົ້ນ ແປລງ ອໍ ວິກັດຕີເປັນ ອານຳ = ພຸຮຸມຕຸຕສຫຣາຫິໂຕ
ອມານຳ
៤. ເພຣະ ນາ ວິກັດຕີ ແປລງ ຮາຊ ກັບ ນາ ເປັນ ຮຸບລາ = ນາມຸທີ ຮຸບລາ ວາ
៥. ເພຣະ ສຸ, ນຳ, ຫິວິກັດຕີ ແປລງ ຮາຊ ເປັນ ຮາຊຸ = ຮາຊສຸ ຮາຊຸ ສຸນໍທີສຸ ຈ
៦. ເພຣະ ສ ວິກັດຕີ ແປລງ ຮາຊ ກັບ ສ ເປັນ ຮຸບໂລ = ຮາຊສຸ ຮຸບໂລ ຮາຊິໂນ ເສ
៧. ເພຣະ ນຳ ວິກັດຕີ ແປລງ ຮາຊ ກັບ ນຳ ເປັນ ຮຸບໍລິ = ຮຸບໍລິ ນຳມຸທີ ວາ
៨. ທັດຈາກ ຕຸມຸທ, ອມຸທ ຄັພທີເປັນຕົ້ນ ແປລງ ສຸມາ ວິກັດຕີ ເປັນ ນາ = ອມຸທຕຸມຸທ-
ນຸ້ງຮາພຸຮຸມຕຸຕສຫຣາຫິ ສຸມາ ນາວ
៩. ເພຣະ ສຸມື ວິກັດຕີ ແປລງ ຮາຊ ກັບ ສຸມື ເປັນ ຮຸບແລ, ຮາຊິນີ = ສຸມືມຸທີ ຮຸບແລ
ຮາຊິນີ.

ພຸຮຸມ ຄັພທີ ມີຮູປີເສຍ ៥ ວິກັດຕີ ຄື່ອ ດ, ນາ, ສ, ສຸມື

១. ທັດຈາກ ພຸຮຸມ ແປລງ ສີ ຂຶ້ອ ດ ເປັນ ເອ = ພຸຮຸມໂຕ ດສຸສ ຈ

๒. เพราะ ส, นา วิกตติ แปลง อ ของ พຽรม เป็น อุ = อุตุํ សนาสุ
๓. เพราะ น วิกตติ แปลง อ ของ พຽرم เป็น อุ = อุตุํ ໂຍຄວິກາຄໃນສູຕຣວ່າ อุตุํ
๔. หลัง อ, อ ชື່ອ ມ ແລະ ອຸ, ອຸ ชື່ອ ລ แปลง ส เป็น ໂນ = ພລໂຕ ສສໂນ ວາ
៥. หลังจาก พຽرم เป็นຕັ້ນ แปลง ສຸມື້ ວິກັດຕີ ເປັນ ນີ = ພຽຮມໂຕ ຕຸ ສຸມື້ ນີ

ວິທີ່ເຫຼືອ ແມ່ນອັກນັບ ປຸ່ຣິສ ຄັພ໌

ອຕຸຕ ຄັພ໌ຕັ້ງແຕ່ຕິຍາວິກັດຕີຕ່າງຈາກ ຮາຊ ຄັພ໌

๑. เพราะ นา ວິກັດຕີ แปลง อ ທີ່ສຸດຂອງ ອຕຸຕ ເປັນ ອ = ຈ ຄັພ໌ໃນສູຕຣ ອກມຸນຫຼສລ ຈ
๒. เพราะ ອີ ວິກັດຕີ แปลง ອ ທີ່ສຸດຂອງ ອຕຸຕ ເປັນ ອນ = ອຕຸຕນຸໂຕ ອີສຸມິມິນຕຸໍ
๓. หลัง ອຕຸຕ แปลง ລ ວິກັດຕີເປັນ ໂນ = ສສລ ໂນ
๔. หลัง ອຕຸຕ แปลง ສຸມາ ວິກັດຕີເປັນ ນາ = ສຸມາ ນາ
៥. หลัง ອຕຸຕ แปลง ສຸມື້ ວິກັດຕີເປັນ ນີ = ຕໂຕ ສຸມື້ ນີ

ສຂຄັພ໌

๑. หลังจาก ສຂ แปลง ໂຍ ວິກັດຕີ ເປັນ ອາໂຍ, ໂນ = ສຂໂຕ ຈາໂຍໂນ
๒. เพราะ ໂນ, ນາ, ນຳ ແລະ ສ ວິກັດຕີ แปลง ອ ຂອງ ສຂ ເປັນ ອີ = ສຂນຸຕສຸລີ ໂນນານຳເສສຸ
๓. หลังจาก ສຂ แปลง ລີ ທີ່ອ ດ ເປັນ ອ, ອາ, ເອ = ສຂໂຕ ຄສຸເສ ວາ
๔. เพราะ ສຸ, ນຳ, ອີ ວິກັດຕີ แปลง ອ ຂອງ ສຂ ເປັນ ອາຮ = ສຸນຳສຸ ວາ
៥. เพราะ ອີ ວິກັດຕີ แปลง ອ ຂອງ ສຂ ເປັນ ອາຮ = ອາໂຮ ທິມຸທີ ວາ
๖. หลังจาก ສຂ ຄັພ໌ แปลง ສຸມື້ ວິກັດຕີ ເປັນ ເອ ແນ່ນອນ = ສມີເມ

ຈບຣາຫົກຄະນະ

๖๓. ສັຕຄາທິຄະນະ

ໜູ່ຄັພທີ່ນີ້ ອຸກາຮັນຕີເປັນທີ່ສຸດນີ້ ສຕຸລຸ ເປັນຕົ້ນ ເນື້ອສຳເຮົ່ງຮູບແລ້ວມີ ອຸກາຮັນຕີເປັນທີ່ສຸດ (ສຕຸຄາ) ໂດຍແປລ່ງ ຦ູ່ ເປັນ ອາ ແລ້ວລົມ ສົວັກຕິ ດ້ວຍສູງຮວວ່າ ສຕຸລຸປິຕາທີ່ນາມາ ສີສຸມີ ສຶໂລໂປ ຈ ໃນຄະນນີ້ ສຕຸລຸຄັພທີ່ເປັນຕົ້ນເປັນປຸງລິງຄົກ, ມາຕຸ ຄັພທີ່ເປັນຕົ້ນ ເປັນອິຕີລິງຄົກ

ສຕຸຄາ - ພຣະຄາສດາ

ສຕຸລຸສຖຸພກມາລາ

ເອກວຈນະ	ພຫວຈນະ
ປ. ສຕຸຄາ	ສຕຸຄາໄຮ
ອາ. ໂກ ສຕຸຄ ສຕຸຄາ	ໂກນຸໂຕ ສຕຸຄາໄຮ
ທ. ສຕຸຄາຮໍ	ສຕຸຄາຮ ສຕຸຄາໄຮ
ຕ. ສຕຸຄາຮາ ສຕຸຄູນາ	ສຕຸຄາຮ່າ - ກີ, ສຕຸລູຮ່າ - ກີ
ຈ. ສຕຸລຸ ສຕຸລຸໂນ ສຕຸລຸສຸລສ	ສຕຸຄາຮານໍ ສຕຸຄານໍ ສຕຸລູນໍ
ມື. ສຕຸຄາຮາ	ສຕຸຄາຮ່າ - ກີ, ສຕຸລູຮ່າ - ກີ
ໝ. ສຕຸລຸ ສຕຸລຸໂນ ສຕຸລຸສຸລສ	ສຕຸຄາຮານໍ ສຕຸຄານໍ ສຕຸລູນໍ
ສ. ສຕຸຄົງ	ສຕຸຄາຮສຸ ສຕຸລູສຸ

ກຕຸຕຸ ກຕຸຕຸ ວຕຸຕຸ ້ຕຸ
ປຶຕຸ ກາຕຸ ຬາມາຕຸ ຈ
ແນຕຸຕຸ ນຕຸຕຸ ປາຕຸ ສມາ,
ມາຕຸ ຮືຕຸ ວິເລະສກາ.

ຜູ້ກະທຳ, ຜູ້ເລື່ອງ, ຜູ້ກ່າວ, ຜູ້ນໍາໄປ, ພລານ, ຜູ້ທຽງໄວ້, (ແຈກປກມາລາເໜືອນ ສຕຸລຸ
ຄັພທີ່) ຜູ້ຮັກຢາ (ພອ), ຜູ້ກ່າວ (ພຶ້ພາຍ ນ້ອງພາຍ), ລູກເຂຍ, ຜູ້ບູ້ຈາ (ຜູ້ຮັກຢາ, ແມ), ລູກສາວ (ຕ່າງ
ຈາກ ສຕຸລຸ)

ປຶຕຸ ກາຕຸ ຬາມາຕຸ ၃ ຄັພທີ່ນີ້ຕ້ອງ ຮັສສະ ອາ ທີ່ ອາຣ ເປັນ ອຣ
ປຶຕຸ ຄັພທີ່ ໃນ ນາ ວິກັດຕິມີຮູບແບ່ນ ເປດຸຍາ
ແນຕຸຕຸ ຄັພທີ່ ໃນ ສຸມີ ວິກັດຕິມີຮູບແບ່ນ ແນຕຸເຕ

มาตา - มารดา

มาตุสหทปมala (อิต)

เอกสารนั้น	พหุจนะ
ป. มาตา	มาตโร
อา. โภติ มาต มาตา	โภติโย มาตเร
ท. มาตร	มาตโร
ต. มาตรา มาตุยา มตุยา	มาตร嗨 - กิ, มาตุหิ - กิ
จ. มาตุ มาตุสส มาตุยา มตุยา	มาตรานั่น มาตานั่น มาตูนั่น
มี. มาตรา มาตุยา มตุยา	มาตร嗨 - กิ, มาตุหิ - กิ
ฉ. มาตุ มาตุสส มาตุยา มตุยา	มาตรานั่น มาตานั่น มาตูนั่น
ส. มาตริ มาตุยา มตุยา มาตุย์ มตุย์	มาตรゑสุ มาตูສุ

ธีตุ ศัพท์ ไม่มีรูปเป็น ธีตุยา ธีตุย์ เหมือน มตุยา, มตุย์
 นตุตุ ศัพท์ ในอิตถีลิงค์ กล่าวอրรถ หวานสาว ไม่ต้อง รัสสะ อาร เป็น อร มีรูปเป็น
 นตุต้าโร, นตุตาร์.

สูตรที่ใช้ทำตัวรูปในสัตถาทิคณะ

๑. เพราะ สิ วิกตติ แปลง อุ ของ สตุฤ เป็นตัน เป็น อา และลบ สิ ด้วยสูตรว่า
 สตุฤปิตาทีนมา สิสุมี สิโลโภ จะ
๒. เพราะวิกตติทึ้งหลาย (เว้น สิ วิกตติ) แปลง อุ ของ สตุฤ เป็นตันเป็น อาร =
 อะลูເບສຸວາຣຕຸຕໍ
๓. หลังจาก อาร แปลง ໂຍ วิกตติเป็น ໂອ = ຕໂຕ ໂຍນໂມ ຕຸ
๔. หลังจาก อาร แปลง ນາ วิกตติเป็น อາ = ນາ อາ
๕. เพราะ ສ วิกตติ แปลง อุ ของ สตุฤ เป็นตัน เป็น อຸ และลบ ສ =
 อຸ ສສມື ສິລູໂພ ຈ
๖. เพราะ ນຳ วิกตติ แปลง อຸ ของ สตุฤ เป็นตัน เป็น อາර = ວາ ນຳມຸທີ
๗. เพราะ ນຳ วิกตติ แปลง อຸ ของ สตุฤ เป็น อາර ແນ່ນອນ ຂອງศັພທົ່ວັນ ຈ ໄ ໄ ໄ ໄ ໄ ໄ
 = ສຕຸຖຸນຕຸຕະຈຸ

มติ นากิ ภูมิ โพธิ
ปาพิ สนธิ อิทธิ กิตติ
ขนติ ยุวติ โอสถิ,
ยุตตุยงค์'คุลิ ทันทุกิ.

ความรู้, สะดื้อ, แผ่นดิน, อริยมรรคญาณ, ความอดทน, หญิงสาว, ยา, บาลี, ปฏิสนธิ,
ฤทธิ์, ชื่อเสียง, ความสมควร, นิ่วมือ, กลองใหญ่, ศัพท์ในคำานี้แยกปทมาลาเหมือน รตุติ
ศัพท์ ทุกวิภาคติ ยกเว้น ลุเมวิกัตติ ไม่มีรูปเหมือน รตุโต

อุการันต์ อิตถีลิงค์

ยาคุ ราตุ กาสุ เชนุ
ทททุ กណุทุ กเรณุ จ,
ราชุ สสสุ ปิยงคุ'พุ-
ตดุการนุตติติกา ตตา.

ศัพท์เหล่านี้ คือ ข้าวต้ม, ราตุ, หลุม, แม่โคนม, โรคคลาก, โรคเกลี้ยง, ช้างฟัง, เชือก,
แม่ยายแม่ผัว, ต้นประยงค์ ดาว เป็นอิตถีลิงค์ อุการันต์ (ปิยงคุ+อุพุ+อิตอุการนุต+อิตติกา)

อุการันต์ อิตถีลิงค์ มีรูปในปทมาลาเหมือน รตุติ ศัพท์เป็นส่วนมาก ยกเว้นรูป รตุโย,
รตุยา, รตุย ดังนี้ จึงจะแยกปทมาลาไว้ต่างหาก

ยาคุสทุปทมาลา (ข้าวต้ม)

เอกวจนะ	พหุวจนะ
ป. ยาคุ	ยาคุ ยาคุโย
อา. โภติ ยาคุ	โภติโย ยาคุ ยาคุโย
ท. ยาคุ	ยาคุ ยาคุโย
ต. ยาคุยา	ยาคุหิ - กิ, ยาคุหิ - กิ
จ. ยาคุยา	ยาคุน ยาคุน
มี. ยาคุยา	ยาคุหิ - กิ, ยาคุหิ - กิ
ฉ. ยาคุยา	ยาคุน ยาคุน
ส. ยาคุยา ยาคุย	ยาคุสุ ยาคุสุ

ឧករានត់ ឯតិថិក

វគ្គ ធម្ម ឈម្ខ ការុជា

សរុប សរុប ឥណទាន

វាមួយ នាគារាស្ត្រ

តុលាប៊ីរាយនុញ្ញការ

តុកសេក (ឃុុងសាហ), ពុំងអាវ, ពហារ, វិរុទ្ធជុ, មេងកោសរុប, ពុំងកោសរុប, ឃុុងមីគិំរោង, ឃុុងមីខាងខ្លួនរៀងរាល់, ឃុុងមីកាយរៀង (អុំដឹង) គោរពៅលានីដែលបានឱ្យតុកសេក ឯតិថិក

គោរពៅលានីដែលបានឱ្យតុកសេក ឯតិថិក រូបលាក់រៀងមិនមែនតាមរយៈរូបរាងទេ តាមរយៈរូបរាងទេ វគ្គិ, វគ្គុ, វគ្គុស្តី

វគ្គសុទុពមាតា (ឃុុងសាហ)

ការការណ៍

ការការណ៍

ក. វគ្គ	វគ្គ វគ្គិ
ខ. កិច្ច វគ្គ	កិច្ចិ វគ្គ វគ្គិ
គ. វគ្គិ	វគ្គ វគ្គិ
ឃ. វគ្គិយា	វគ្គិ វគ្គិយិ
ឈ. វគ្គិយា	វគ្គិយិ
ឃិ. វគ្គិយា	វគ្គិយិ
ឈិ. វគ្គិយា	វគ្គិយិ
ស. វគ្គិយា វគ្គិយំ	វគ្គិយិ វគ្គិយិ

ស្តុរព័ិច្ឆេទការណ៍ ឯតិថិក

១. ពី ឬ ឱិច ប គីយស្តុរ = ពិ ឯតិថិកបុរាណ
២. លេង ប លុ យិ វិភ័ពិ = ឯបិទ ៗ យិន លូយិ
៣. ពេរាយ យិ កូកលុប ឡៅ ីមេ ឬ ឱិន ឬ ឱិ = យិកូកនិការលូបេតុ ីមេ
៤. បេលង យិ វិភ័ពិ ឱិន ឯូ គីយ ពុ គោរពៅលានី = ពិទិ យិនូ ពុ
៥. ពេរាយ ឯូ លេង បេលង ឬ ីមេ ប ឱិច ប ឱិន យ = បេលុលតុស ៗ
៦. លុ ពុ គោរណានី ឱិច ប ឱិន យ = បុលុលតុស ៗ
៧. លេង ឬ ីមេ ប ឱិច ប បេលង នា, ស, សុមា, ស និង សុមិ វិភ័ពិ ឱិន យ = បិទ យា

ឯកសារ ឯតិថិក

รัตตาทิคณะ (ปุ่)

รัตตาทิคณะ ปุ่ลงค์มีการันต์ ๖ คือ อา อิ อី ុ ុុ និង ូ ការันត់

อาการันត់

สาสទុប្បមាណ (សុណុខ)

ເອກរាងនະ	ພហ្មរាងនະ
ប. តា	តា តានី
ចា. ឃេ តា តា	កូនុពិ តា តានី
ធម. តំ	សេ តានី
ទ. សេន	តាតិ តាកិ តានេហិ តានេវិ
ច. តសុត តាយ	តានំ
អិ. តា សមុទា សសុមា	តាតិ តាកិ តានេហិ តានេវិ
ឯ. តសុត	តានំ
ស. តេ សមុទិ តសុមី	តាតុ តានេតុ

ស្តុតរពីថ្លែងការងារ

១. ពេរាយ ឝឹក និងវិភាគពីផ្លូវការងារ រាសន៍ តាយ តើម្រួល = ឧុមេ រត្តសមេការងារ ឝឹក ឈុរី ឈុរី
២. ពេរាយវិភាគពីព័ត៌មាន ឬការងារ ដែល តើម្រួល = ឈុរី គិតិការណ៍ ឬការងារ ឈុរី ឈុរី
៣. ឬការងារ ឝឹក ឬការងារ ដែល តើម្រួល = ឈុរី គិតិការណ៍ ឬការងារ ឈុរី ឈុរី

ឯកសារពីលើក និងវិភាគពីផ្លូវការងារ

อิการันต์ อคุคิสทุปมาลา (ไฟ)

ປ. ອຄຸກົນິ ອຄຸກີ	ອຄຸກີ ອຄຸກໂຍ
າ. ໂກ ອຄຸກີ	ໄກນຸໂຕ ອຄຸກີ ອຄຸກໂຍ
ຖ. ອຄຸກີ້	ອຄຸກີ ອຄຸກໂຍ
ທ. ອຄຸກົນາ	ອຄຸກົທີ - ກີ, ອຄຸກົທີ - ກີ
ຈ. ອຄຸກົໄນ ອຄຸກົສັສ	ອຄຸກົນຳ ອຄຸກົນຳ
ມື. ອຄຸກົສຸມາ ອຄຸກົມຸຫາ ອຄຸກົນາ	ອຄຸກົທີ - ກີ, ອຄຸກົທີ - ກີ
ລ. ອຄຸກົໄນ ອຄຸກົສັສ	ອຄຸກົນຳ ອຄຸກົນຳ
ສ. ອຄຸກົສົມື ອຄຸກົມູທີ	ອຄຸກົສູ ອຄຸກົສູ

ອາທິ ພູຍາຮີ ມເຫລື'ລີ ສນຸ້ງ ຄນຸ້ທີ ມຸນີ ກຸຈົມື,
ອລີ ປານີ ອໜ ກິມີ ອຣີ ປາຕີ ພລາ'ຕິຄີ.

ເບື້ອງຕັນ, ໂຮກ, ພຣະພູທີ່ເຈົ້າ, ຄາມີ, ກາຣຕ່ອ (ສຣສນຸ້ນີ - ປຸ່ງ, ປົກສິນຸ້ນີ - ອິຕຸ) ຄັ້ງທີ່ຢາກ (ຂໍ້ໄມ້ໄຟ), ກີກໜຸ, ທ້ອງ, ດາບ, ຝ່າມືອງ, ສູງ, ມານອນ, ຄັ້ງຕັນ, ຢູ່າຕີ, ກາຣບວງສຽງ, ອາຄັນຕຸກະ (ແຊກ)

สูตรที่ใช้ทำตัวรูปในอิการันต์

๑. เพราะ สิ วิกัตติ แปลง อิ ของ օคคិ ស័ព្ទ เป็น อិនិ = օគិតិសិនិ
  ๒. ព៉ែង อិ ខីែ ុម = ឯុវណុណុវណា ុមលាត
  ๓. លេងចាក ុម ឲយ ឯុវកិត្តិ = ុមបោទិ ឲយ ឲនា ឲលិវិ
  ៤. เพราะ ឲយ ឲក្បែកលុបនៃលោវ ឲមុខ ិអិ ិនិ ិនិ = ឲយ ឲតុ ិកាលិការិកាល ឲលិរោតិ ឲមុខ
  ៥. លេងចាក ុម ិផលិស ិវិកិត្តិ ិនិ ិនិ = ុមលិទិ ិសតិ ិនិ ិវា

วิธีที่เหลือ เมื่อถูกกักตัว

อีการันต์

ทลมทีสหุปทมาลา (ผู้มีไม้เท้า)

ເອກວຈນະ	ພຫວຈນະ
ປ. ທណຸທີ	ທណຸທີ ທណຸທີໂນ
ອາ. ໂກ ທណຸທີ	ໂກນຸໂຕ ທណຸທີ ທណຸທີໂນ
ຖ. ທណຸທີນິ້ນ ທណຸທີ້	ທណຸທີ້ ທណຸທີໂນ
ທ. ທណຸທີນາ	ທណຸທີ້ທີ ທណຸທີກີ
ຈ. ທណຸທີໂນ ທណຸທີສຸສ	ທណຸທີ້ນິ້ນ
ມ. ທណຸທີນາ ທណຸທີມຸຫາ ທណຸທີສຸມາ	ທណຸທີ້ທີ ທណຸທີກີ
ນ. ທណຸທີໂນ ທណຸທີສຸສ	ທណຸທີ້ນິ້ນ
ສ. ທណຸທີນິ ທណຸທີມຸທີ ທណຸທີສຸມື	ທណຸທີສຸ

គັດທີແຈກຕາມ

ຫຕຸຄີ ທາງ໌ ຄນີ ລົມື
ໄໂຄ ໂຣົກ ລູກໍ ຖກໍ

ສາມີ ດາມີ ຈ ດາມີ,
ຈາງ ຈາກໍ ຈ ກຸສລີ.

ຊ້າງ, ສັຕິງວິວໜີ, ຜູ້ມື້ຄະນະ, ຜູ້ມື້ໜູ່, ເຈົ້າຂອງ ພົບ, ປູ້ໃຫຍ່ບ້ານ, ກຳນັນ, ຜູ້ມື້
ຄວາມເພີຍຮ, ຜູ້ມື້ໂຣຄ, ຜູ້ມື້ຄວາມສຸຂ, ຜູ້ມື້ຄວາມທຸກໆໜີ, ຜູ້ມື້ຄວາມປະປຸດ, ຜູ້ມື້ການບະລິຈາກ, ຜູ້ມື້ກຸຄລ

ສູງຮ່ວມໃນອຶກຮັນຕໍ

១. ເພຣະວິກັດຕິໄຟຢູ່ເອກວຈນະແລະໂຍ ວິກັດຕິທັ້ງໝາຍ ຮັສສະ ອີ ເປັນ ອີ ດ້ວຍສູງຮ່ວມ = ອົມ
ຮຸສສເມກວຈນໂຍສຸວິຈ
២. ແລ້ວຈາກ ອີ ຂຶ້ວ ມ ແປລງ ໂຍ ວິກັດຕິ ເປັນ ໂນ = ໂຍນຳ ໂນ
៣. ແລ້ວຈາກ ອີ ຂຶ້ວ ມ ແປລງ ສຸມີ ວິກັດຕິ ເປັນ ນີ = ສຸມີ ນີ

ວິທີທີ່ເຫັນ ແມ່ນອັນກັບ ອົດຕີ ຕັ້ງທີ່ ၅

អូការណ៍តំ ភិកមុនុសទុពមាណា (ភិកមុ)

ເសក្រាវជ្រាវ

ພហុវជ្រាវ

ប. ភិកមុ	ភិកមុ ភិកមុវា
ា. ໂក ភិកមុ	ໂកនុពិ ភិកមុ ភិកមុវេ ភិកមុវា
ុ. ភិកមុំ	ភិកមុ ភិកមុវា
៣. ភិកមុនា	ភិកមុី - ភិ, ភិកមុី - ភិ
៤. ភិកមុនិន ភិកមុសត	ភិកមុនំ ភិកមុនំ
៥. ភិកមុនា ភិកមុមោ ភិកមុសមា	ភិកមុី - ភិ, ភិកមុី - ភិ
៦. ភិកមុនិន ភិកមុសត	ភិកមុនំ ភិកមុនំ
៧. ភិកមុមី ភិកមុសមី	ភិកមុស ភិកមុស

គំរូទំនាក់ទំនង

បញ្ជី សាន្ត ភាព្យ រាមុ
រោមុ នៅ នៅ មេរុ

កេតុ បង្ហុក'ចុ សិនុធមិ'ចុ,
គួរ'សុ ហេតុ ចនុទុ ៗ.

គុណភាព, ឈល់ខោ, វិសាលី, រ៉ាសុី, រាមុ, នង, គុណបេលីយ, អ៉ីយ, មាតាសមុទ្ធ, ខេះឪ, ឬដី, ឬដី,
រុញុយុសុមុរុ} រុញុយុសុមុរុ, គួរ, គុកសរ, ហេតុ, តំតែវ (សិនុធមិ'ចុ = សិនុចុ + ធមិ'ចុ)

ត្បូរទំនាក់ទំនងនៃអូការណ៍តំ

១. អល់ចាក ឯ ឱ់ ល ឃេល ឲយ ិវិកតិបើន វា = លិតិ វិការិ ៗ
២. ពេរាម រោ, វា ឃេល ឯ ឱ់ ល ិបើន ៩ = រោវិការិ លិ ៗ
៣. អល់ចាក ឯ ឱ់ ល ឃេល ឲយ ិវាលបន់ ិបើន រោ, វា = ិវាលបន់ លិតិ ិវាលបន់

វិធីទំនាក់ទំនង នៅក្នុង គុណិត គំរូ

อุการันต์

ສຍມຸງສຖຸພາລາ (ພຣະສຍ້ມກູພຸທະເຈົ້າ)

ເອກວຈນະ

ພຫວຈນະ

ປ. ສຍມຸງ	ສຍມຸງ ສຍມຸງໄວ
ອາ. ໂກ ສຍມຸງ	ໂກນຸໂຕ ສຍມຸງ ສຍມຸງໄວ
ຖ. ສຍມຸກົໍ	ສຍມຸງ ສຍມຸງໄວ
ຕ. ສຍມຸກູນາ	ສຍມຸກູທີ ສຍມຸກູກີ
ຈ. ສຍມຸກູໂນ ສຍມຸກູສຸສ	ສຍມຸກູນົໍ
ມື. ສຍມຸກູນາ ສຍມຸກູນ໌ຫາ ສຍມຸກູສຸມາ	ສຍມຸກູທີ ສຍມຸກູກີ
ນ. ສຍມຸກູໂນ ສຍມຸກູສຸສ	ສຍມຸກູນົໍ
ສ. ສຍມຸກູນູທີ ສຍມຸກູສົມື	ສຍມຸກູສຸ

ອກົງ ວຕຸຕັງ ສມຸງ

ປັງ ວິງ ປຣາກົງໂຍ.

ຄັ້ງທີ່ທີ່ ໬ ນີ້ແຈກປາມາລາເໜືອນ ສຍມຸງ ສ່ວນ ສພຸພລຸງ ເວທຸງ ວິລຸງ ເປັນຕົ້ນ ແປລັງ ໂຍ ເປັນ ໂນ ແພນ ໄວ ແລະ ສທິງ ຄັ້ງທີ່ ແປລັງ ໂຍ ເປັນ ໄວ ແລະ ໂນ ນັກຄືກິ່າພຶງຈຳດ້ວຍຄາຄາ
ນີ້

ໄວໂຍໂນ ຈນຕຸໂຕ ໂහັດຕີ

ໄວໂຍ່ ເຫດສຖຸໂຕ,

ສທິງສຖຸໂຕ ໄວໂນ

ໄວ ກິກຂາກິກວາທີໂຕ,

ອມຸປກູຕິໂຕ ໂຍວ

ໂນວ ສພຸພລຸງອາທິໂຕ.

ໜັງຈາກ ຈນຕຸ ຄັ້ງທີ່ ມີ ໄວ ໂຍ ໂນ ໜັງຈາກ ເຫດ ຄັ້ງທີ່ມີ ໄວ ໂຍ ເທົ່ານັ້ນ ໜັງຈາກ
ສທິງ ຄັ້ງທີ່ ມີ ໄວ ໂນ ໜັງຈາກ ກິກຂຸ ຄັ້ງທີ່ ແລະ ອກົງ ຄັ້ງທີ່ມີ ໄວ ເທົ່ານັ້ນ ໜັງຈາກ ອມຸ ຄັ້ງທີ່
ເປັນຕົ້ນມີ ໂຍ ອຢ່າງເດືອຍ ໜັງຈາກ ສພຸພລຸງ ຄັ້ງທີ່ເປັນຕົ້ນ ມີ ໂນ ເທົ່ານັ້ນ

**ໂອກາຮັນຕໍ່
ໂຄ - ວ້າ**
ໂຄສຖາປມາລາ

ເອກວຈນະ

ພ້ວຈນະ

ປ. ໂຄ	ຄາໄວ ຄໂໄວ
ອາ. ເໜ ໂຄ	ໄກນຸໂຕ ຄາໄວ ຄໂໄວ
ຖ. ຄວ່າ ຄວ່າ ດາງ	ຄາໄວ ຄໂໄວ
ຕ. ດາວນ ດາວນ	ໂຄທີ ໂຄທີ
ຈ. ດາວສຸສ ດາວສຸສ	ຄວ່າ ອຸນຸນ ໂຄນ
ມື. ດາວາ ດາວມູຫາ - ສຸມາ ດາວ ດາວມູຫາ - ສຸມາ	ໂຄທີ ໂຄທີ
ຈ. ດາວສຸສ ດາວສຸສ	ຄວ່າ ອຸນຸນ ໂຄນ
ສ. ດາວເວ ດາວມູຫີ - ສຸມື ດາວ ດາວມູຫີ - ສຸມື	ດາວສຸ ດາວສຸ ໂຄສຸ

(ໂຄສັບທີ່ນັ້ນ ມີໃຊ້ໝາຍເຂົາວ້າຕັ້ງຜູ້ເທົ່ານັ້ນ ບາງຮູ່ປ່ານຍິ່ງວ້າມີຢືນດ້ວຍ ໃນຄົ້ມກົ່ວ
ໂມຄດລານະກ່າວວ່າ ສ ວິກັດຕິມື້ຮູ່ປ ຄວ່າ ດ້ວຍ)

ສູ່ຕົກທີ່ໃຊ້ທຳຕັ້ງຮູ່ປີໃນໂອກາຮັນຕໍ່

១. ເພຣະ ໂຍ ວິກັດຕິ ແປລງ ໂອ ຂອງ ໂຄ ເປັນ ອາວ = ໂຍສຸ ຈ
២. ເພຣະ ນາ, ສຸມາ, ສຸມື, ສຸ ວິກັດຕິ ແປລງ ໂອ ຂອງ ໂຄ ເປັນ ອາວ = ຈ ສັບທີ່ໃນສູ່ຕົກ ໂຍສຸ ຈ
៣. ເພຣະ ໂຍ, ນາ, ສ, ສຸມາ, ສຸມື, ສຸ ວິກັດຕິ ແປລງ ໂອ ຂອງ ໂຄ ເປັນ ອວ = ຈ ສັບທີ່ໃນສູ່ຕົກ ອວມູຫີ ຈ
៤. ແປລງ ໂຍ ວິກັດຕິ ເປັນ ໂອ = ຕຸ ສັບທີ່ ໃນສູ່ຕົກ ຕໂຕ ໂຍນໂມ ຕຸ
៥. ເພຣະ ອໍ ວິກັດຕິ ແປລງ ໂອ ຂອງ ໂຄ ເປັນ ອາວ ແລະ ອວ = ອວມູຫີ ຈ
៦. ເພຣະ ອໍ ວິກັດຕິ ແປລງ ອ ຂອງ ອາວ ເປັນ ອຸ = ອາວສຸສ ວາ
៧. ທັລັງຈາກ ອຸ ທີ່ຊ່ອ ລ ແປລງ ອໍ ເປັນ ນິຄຸດທີ່ຕົກ = ອົມ ນິຄຸດທີ່ຕົກ ພລເປີ
៨. ເພຣະ ສ ວິກັດຕິ ແປລງ ໂອ ຂອງ ໂຄ ເປັນ ອາວ = ດາວ ເສ

๙. ແປລັງ ນຳ ວິກັດຕີເປັນ ອໍ ແປລັງ ໂອ ຂອງ ໂຄ ເປັນ ອວ = ຈ ຄັພທີໃນສູຕຣ ຕໂຕ
ນຳປົມຫາ ລຸຕູເຕ ຈ ສາມາເສ
໑໐. ເພຣະ ນຳ ວິກັດຕີ ແປລັງ ໂຄ ເປັນ ຄຸ = ຈ ຄັພທີໃນສູຕຣ ສຸທິනາສຸ ຈ
໑໑. ເພຣະ ນຳ ວິກັດຕີ ລົງ ນຸ ອາຄມ ດ້ວຍ ຈ ຄັພທີ ໃນສູຕຣ = ໂໂນ ຈ ທຸວາທີໂຕ ນຳມຸທີ

ຈບຮັດຕາທີຄະະ ນປຸງສກລິງຄໍ

ຮັດຕາທີຄະະ ນປຸງສກລິງຄໍ

ໃນຮັດຕາທີຄະນີ້ ມີ ກາຣັນຕໍ ຂະ ຄື່ອ ອີ - ອີ - ຖຸ - ຖຸ - ໂອ

ອີກາຣັນຕໍ

ອງຈູຈື ສຕຸຖື ທໝ' ກຸຂ'ຈຸຈື ວາຣີ ສປຸປີ ນປຸ່ສກາ.
ເມລື້ດ (ກະດູກ) ຂາອ່ອນ, ນມລົ້ມ, ນ້ຽນໜາ, ນ້ຽນໜາ, ນ້າ, ເນຢໄລ
ຄັພທີເຫຼຸ່ນີ້ເປັນຮັດຕາທີຄະະ ອີກາຣັນຕໍ ນປຸງສກລິງຄໍ

ອງຈູຈືສຖທປມາລາ

ເອກວຈນະ

ພຖວຈນະ

ປ. ອງຈູຈື	ອງຈູຈື ອງຈູຈືນີ
ອ. ເຫ ອງຈູຈື	ເຫ ອງຈູຈື ອງຈູຈືນີ
ຖ. ອງຈູຈື	ອງຈູຈື ອງຈູຈືນີ

ຮູບທີ່ເຫຼືອ ແນ້ມືອນກັບ ອຸດຸ ຄັພທີ ໃນປຸງສກລິງຄໍ

ທຳຕ້ວງຮູບ

- ໆ. ແປລັງ ໂຍ ວິກັດຕີ ເປັນ ນີ = ໂຍນຳ ນີ ນປຸ່ສເກທີ

อีการันต์

สุขารี, สีມยาຍิ เป็นต้นเป็นอีการันต์ นปุ่งสกligc แจกปทมาลาเหมือน ทณฑี ศัพท์ ในปุ่งลิงค์ เพียงแต่ปฐมา สิ วิกตติ ต้องรัสสะเป็น สุขารี, สีມยาຍิ ส่วน โย วิกตติเป็น สุขารีนิ, สีມยาຍินิ เท่านั้น ที่เหลือเหมือน ทณฑี ศัพท์

อุการันต์

อายุ จกชุ วสุ ثارู	มธุรวมพุ ติปุ พิงคุ จ,
ลิงคุ มตุฤ วตุฤ ชตุ	สาลวสสุ ผล พินุทุ จ.

อายุ, ดวงตา, ทรัพย์, ไม้, น้ำผึ้ง, น้ำ, ดีบุก, มหาหิงค์ (ยา), ตันมะรุม, เนยเหลว,
เรื่อง (วัตถุลิ่งของ, สวน, ที่ตั้ง), ครั้ง, เง่าบัว, น้ำตา, ข้อ (ปล้อง), จุด (หยาดน้ำ)

ศัพท์เหล่านี้เป็น รัตตาทิคณะ อุการันต์ นปุ่งสกligc แจกเหมือน อยูริ ศัพท์ แต่ อายุ
ศัพท์ พิเศษใน นา ตติยาวิภัตติมีรูปเป็น อายุสา เหมือนกับมโนคณะเท่านั้น

อุการันต์

โคงรภุ, ชมนุญญ เป็นต้น เป็นรัตตาทิคณะ อุการันต์ นปุ่งสกligc แจกเหมือน
สุขารี ศัพท์ ฯ

ໂອการันต์

ຈິຕຸໂຄສະພົ ເປັນ ສາມາ ໂອກຮັນຕໍ ຕ້ອງຮ່ສະ ໂອ ເປັນ ອຸ ດ້ວຍສູຕຣ = ສໂຣ ຮລໂສ
ນປຸ່ງສເກ ແລ້ວມາເປັນນາມມື ອຸກຮັນຕໍເປັນທີ່ລຸດ ແກປ່ກມາລາເໜືອນ ອຸ ກຮັນຕໍ ອາຍຸ ສະພົ

อธิบาย อีการันต์ นปุ่งสกligic

สุขภาวะ ทานอันกระทำความสุข สีเมียยิ่ง จิตผู้ไม่เปรี้ยวเป็นปกติ ความจริงแล้ว อีการันต์ ในปุ่งสกligic หากกล่าวถึง จิต ทาน ศีล และ ตระกูล เป็นต้น ก็เปลี่ยนเป็นปุ่งสกligicไป เช่น ท่านที่ ศัพท์ แปลว่า ชายผู้มีไม้เท้า ก็เป็นปุ่งสกligic ถ้าแปลว่า ตระกูลผู้มีไม้เท้า ก็เป็นปุ่งสกligic แจกเป็น ท่านที่ ท่านที่ ท่านที่นิ เป็นต้น

สุขภาวะ ถ้าแปลว่า ชายผู้กระทำความสุข ก็เป็นปุ่งสกligic แยกเหมือน ท่านที่ศัพท์ หากแปลว่า ทานอันกระทำความสุข ก็เป็นนปุ่งสกligic สีเมียยิ่งศัพท์ ก็เช่นเดียวกัน

จบรัตตาทิคณะ นปุ่งสกligic

---

๖๕. นาทิคณะ อิตถีลิงค์

หมู่บทที่สำเร็จรูป โดยลง อี ปัจจัย ด้วยสูตรว่า นาทิโต วา อี และสูตรว่า ณวณิก-เณยยณนตุหิ เป็นต้น ซึ่งอ่านว่า นาทิคณะ เป็นอิตถีลิงค์เท่านั้น

นที - แม่น้ำ
นทีส�ุทปทมาลา

เอกสารประจำ	พหุจนะ
ป. นที	นที นทิโย นชูโฉ
อ. โภติ นที	โภติโย นที นทิโย นชูโฉ
ท. นที นทิย	นที นทิโย นชูโฉ
ต. นชุชา นทิยา	นทีหิ นทีกิ
จ. นชุชา นทิยา	นทีน
ม. นชุชา นทิยา	นทีหิ นทีกิ
ฉ. นชุชา นทิยา	นทีน
ส. นชุช นทิยา นทิย	นทีสุ

ສັພ້ແຈກຕາມ

ອິດຖື ນາງ ກຸມາຮີ ຈ
ມາຕຸລານີ ສີຣີ ໂກຄີ
ວຸນທີ ຄຸນວຸຕີ ດາວີ

ທຽບ ພຸພະເຈົ້າ ສົງ,
ຄຈຸນຸຕີ ຄຈຸນຸຕີ ອຸນ-
ທາລີ ປຸລົງ ປຸລົງ.

ຜູ້ໜູງ, ເຕັກໜູງ, ໜູງສາວ, ໜູງຜູ້ປະພຸດທິພຣມຈຣຍ໌, ເພື່ອນໜູງ, ປໍາ, ນ້າໜູງ,
ສີຣີ, ໜູງຜູ້ມື້ທັກພໍຍ່, ໜູງຜູ້ໄປອ່ອູ່, ໜູງຜູ້ໄປອ່ອູ່, ໜູງຜູ້ມື້ຄຸນ, ແມ່ວ້ວ, ທາສໜູງ, ແຜ່ນດິນ,
ແຜ່ນດິນ.

ບທເຫຼຸ່ນນີ້ແຈກປກມາລາເໝືອນ ນທີສັພ້ ຍກເວັນຮູປ ຊຸໂຫ ທຸ່າ ທຸ່ຊໍ ດັ່ງນີ້ ຈຶ່ງຈະແຈກໄວ້
ຕ່າງໆກອກ

ທຳຕັງຮູປເພາະຮູປປີເສຍ

๑. ແປລງ ໂຍ ວິກັດຕີ ເປັນ ໂອ = ຕຸກັພທີໃນສູຕຣ ຕໂຕ ໂຍນໂມ ຕຸ
๒. ແປລງ ອີ ທີ່ອ ປ ເປັນ ຍ = ປສລຸນສຸລ ຈ
๓. ແປລງ ຖຍ ເປັນ ທ = ຍວຕໍ ຕລນທກຣານໍ ພຸຍລຸ່ມຫານີ ຈລຍຊກຣຕໍ
໔. ຊ ສທິສເຫວກວະ = ປຣ ເຫວກໂວ ຈານ
៥. ແລ້ງ ອີ ທີ່ອ ປ ແປລງ ນາ, ສ ວິກັດຕີເປັນ ອາ = ອາ ປໂຕ ໂຍຄວິກາຄ ໃນສູຕຣ ອມາ ປໂຕ
ສຸມීສຸມານໍ ວາ
໖. ແລ້ງຈາກ ອີ ທີ່ອ ປ ແປລງ ສຸມී ເປັນ ອໍ, ສຸມາ ເປັນ ອາ = ອມາ ປໂຕ ສຸມීສຸມານໍ ວາ

ວິທີ່ເຫຼືອ ແນ້ມືອນກັບ ຮຕຸຕີ ສັພ້ ມ

ອິດຖືສຸກປກມາລາ

ເອກວຈນະ

ພທວຈນະ

ປ. ອິດຖື	ອິດຖື ອິດຖືໂຍ
ອາ. ໂກຕີ ອິດຖື	ໂກຕີໂຍ ອິດຖື ອິດຖືໂຍ
ທຸ. ອິດຖືຍິ ອິດຖື	ອິດຖື ອິດຖືໂຍ
ຕ. ອິດຖືຢາ	ອິດຖືທີ ອິດຖືກີ

ເອກວຈນະ	ພຖວຈນະ
ຈ. ອິຕຸຄືຍາ	ອິຕຸຄືນໍາ
ມື. ອິຕຸຄືຍາ	ອິຕຸຄືທີ ອິຕຸຄືກີ
ຈ. ອິຕຸຄືຍາ	ອິຕຸຄືນໍາ
ສ. ອິຕຸຄືຍາ ອິຕຸຄືຍົ່ມ	ອິຕຸຄືສຸ

ປຸລວີສຫຼຸກພາມາລາ

ເອກວຈນະ	ພຖວຈນະ
ປ. ປຸລວີ	ປຸລວີ ປຸລວີໂຍ
ອາ. ໂກຕີ ປຸລວີ	ໂກຕີໂຍ ປຸລວີ ປຸລວີໂຍ
ທຸ. ປຸລວີ ປຸລວີຍົ່ມ	ປຸລວີ ປຸລວີໂຍ
ຕ. ປຸລພູຍາ ປຸລວີຍາ	ປຸລວີທີ ປຸລວີກີ
ຕ. ປຸລພູຍາ ປຸລວີຍາ	ປຸລວີນໍາ
ມື. ປຸລພູຍາ ປຸລວີຍາ	ປຸລວີທີ ປຸລວີກີ
ຈ. ປຸລພູຍາ ປຸລວີຍາ	ປຸລວີນໍາ
ສ. ປຸລພູຍົ່ມ ປຸລວີຍາ ປຸລວີຍົ່ມ	ປຸລວີສຸ

ຄາດາແຈກຕາມຍັງມີສັບທີ່ມີຮູບພິເສດຂຶ້ນ ๒ ສັບທີ່ ຄື່ອ ພຸຣາຮຸມຄົນ ແລະ ທາສີ ໃນ ນາ, ສ, ສຸມາ ວິກັດຕີ ມີຮູບເປັນ ພຸຣາຮຸມຄຸນຄູາ, ທາສຸຍາ ແລະ ສັດຕມືວິກັດຕີ ມີຮູບເປັນ ພຸຣາຮຸມຄຸນຄູ້ນ, ທາສຸຍໍ

ທຳຕ້ວງຮູບພາະຮູບພິເສດ

- ໜຶ່ງຈາກ ອີ ຂຶ້ອ ປ ແປລງ ນາ ແລະ ສ ວິກັດຕີເປັນ ອາ = ອາ ປໂຕ ໂຢຄວິກາຄໃນ ອມາ ປໂຕ ສຸມື້ສຸມານໍ ວາ
- ໜຶ່ງຈາກ ອີ ຂຶ້ອ ປ ແປລງ ສຸມື້ ເປັນ ອົ່ມ, ສຸມາ ເປັນ ອາ = ອມາ ປໂຕ ສຸມື້ສຸມານໍ ວາ
- ເພຣະ ອາ ແລະ ອົ່ມ ແປລງ ອີ ຂຶ້ອ ປ ເປັນ ຍ = ປສລຸມສຸສ ຈ
- ແປລງ ວ ເປັນ ພຸ = ໂພ ວສຸສ

๖๖. ດະບາດທີ່ຄະນະ ອິຕຸລິງຄໍ

ໜູ່ນັກທີ່ສໍາເຮົາຈູປໂດຍ ລົງ ອືນີ ປັຈຍດ້ວຍສູ່ທຣ ປັດທິກຸຽຮ້າສີການນູ່ເທິ ອືນີ ၁ ຂໍ້ອວ່າ ດະບາດທີ່ຄະນະ ເປັນອິຕຸລິງຄໍແນ່ນອນ

ດະບາດນີ້ສຸກປະມາລາ

ເອກະຈນະ	ພໍາວຈນະ
ປ. ດະບາດນີ້	ດະບາດນີ້ ດະບາດນີ້ໄໂຍ
ອາ. ໂກຕີ ດະບາດນີ້	ໂກຕີໄໂຍ ດະບາດນີ້ ດະບາດນີ້ໄໂຍ
ທຸ. ດະບາດນີ້ ດະບາດນີ້ຍຳ	ດະບາດນີ້ ດະບາດນີ້ໄໂຍ

ຕັ້ງແຕ່ ຕະຍາ ໄປຈົນຄື່ງ ສັດຕະນີ ແຈກເໜືອນກັບ ອິຕຸລິຄ້ພໍ່

ສັບພົດທີ່ແຈກຕາມ

ກົກຸ່ານີ້ ຮາຊີນີ ເຈວ ທណຸທີນີ ຈ ໂປກ່ຽນີ,
ຍກຸ່ານີ້ ຈ ປະຈິຕຸຕ-

ນາງກົກຸ່ານີ້, ພຣະຈັນນີ້, ພົມງົງຜູ້ມີໄໝເທົ່າ, ສະໂປກ່ຽນີ, ນາງຍັກຍິນີ, ພົມງົງຜູ້ວົງຈິຕຂອງ
ບຸກຄລອື່ນ, ຄ້ພໍ່ເຫັນນີ້ເປັນດະບາດທີ່ຄະນະ

ບັນຫຼາຍ່ານີ້ແຈກປະມາລາເໜືອນກັບ ດະບາດນີ້ ຄ້ພໍ່ ເວັນ ໂປກ່ຽນີ ຄ້ພໍ່ທີ່ມີຮູປພິເສຍ ໃນ
ປະເມົາວິກັດຕິ ເປັນ ໂປກ່ຽນີໄລ ນາ, ສ, ສຸມາ ເປັນ ໂປກ່ຽນີໄລ ສຸມື ເປັນ ໂປກ່ຽນີໆ ຈຶ່ງຈະແຈກ
ໄວ້ຕ່າງໆ

ໄປກ່ຽນີສຸກປະມາລາ

ເອກະຈນະ	ພໍາວຈນະ
ປ. ໄປກ່ຽນີ	ໄປກ່ຽນີ ໄປກ່ຽນີໄລ ໄປກ່ຽນີໄຍ
ອາ. ເຫ ໄປກ່ຽນີ	ເຫ ໄປກ່ຽນີ ໄປກ່ຽນີໄລ ໄປກ່ຽນີໄຍ
ທຸ. ໄປກ່ຽນີ ໄປກ່ຽນີຍຳ	ໄປກ່ຽນີ ໄປກ່ຽນີໄລ ໄປກ່ຽນີໄຍ

ເອກວຈນະ	ພຫຼວຈນະ
ຕ. ໂປກຊຮຣລີຍາ ໂປກຊຮຣລຸລາ	ໂປກຊຮຣນີ້ທີ ໂປກຊຮຣນີໍກີ
ຈ. ໂປກຊຮຣລີຍາ ໂປກຊຮຣລຸລາ	ໂປກຊຮຣນິໍນ
ນີ. ໂປກຊຮຣລີຍາ ໂປກຊຮຣລຸລາ	ໂປກຊຮຣນີ້ທີ ໂປກຊຮຣນີໍກີ
ນລ. ໂປກຊຮຣລີຍາ ໂປກຊຮຣລຸລາ	ໂປກຊຮຣນິໍນ
ສ. ໂປກຊຮຣລີຍາ ໂປກຊຮຣລີຍໍ ໂປກຊຮຣລຸລຳ	ໂປກຊຮຣນີ່ສຸ

ທຳແນພະຮູບປີເສຍ

๑. ແປລງ ອີ ຂອງ ອືນີ ປັຈຍເປັນ ອ ແລະ ແປລງ ນ ເປັນ ລ = ເຕສຸ ວຸທຸນີໂລປາຄມ ।
- ໨. ແປລງ ໂຍ ວິກັດຕີ ເປັນ ໂອ = ຕຸກັພທີໃນສູຕົර ຕໂຕ ໂຍນໂມ ຖຸ
- ໩. ແປລງ ອີ ທີ່ຂໍ້ອ ປ ເປັນ ຍ = ປສລຸລສຸ ຈ
໔. ແປລງ ລຸຍ ເປັນ ລ = ກາຮຄັພທີໃນສູຕົර ຍາວຳ ຕລນທກາຣານໍ ພຍລຸ່ມໜານີ ।
໕. ລ ເຖວກວະ = ປຣ ເຖວກໄວ ຈາເນ
໖. ທັລັງຈາກ ອີ ທີ່ຂໍ້ອ ປ ແປລງ ນາ, ສ ວິກັດຕີເປັນ ອາ = ອາ ປໂຕ ໂຍຄວິກາດ ໃນສູຕົຮວ່າ ອມາ ປໂຕ ສຸມීສຸມານໍ ວາ
໗. ທັລັງຈາກ ອີ ທີ່ຂໍ້ອ ປ ແປລງ ສຸມື້ ເປັນ ອໍ, ສຸມາ ເປັນ ອາ = ອມາ ປໂຕ ສຸມීສຸມານໍ ວາ

ສຽງປົງລົງອົດຄືລົງຄົ້ອຕກປັຈຍ

๑. ບທທີ່ເປັນໄດ້ ແລ້ວ ລົງ ອີ ປັຈຍ ເປັນລ່ວມາກ ລ ອືນີ ປັຈຍນ້ອຍ
ເຊັ່ນ ສຸນຂີ, ສຸກຮີ, ມກກົງງີ, ຍກຖີ່ ມີຮູປເປັນ ຍກຖິນີ ບ້າງ ।
- ໨. ບທທີ່ມີ ລາ, ປົກ, ເຄຍຸຍ, ລ, ນຸຕ ແລະ ນຸຕ ປັຈຍເປັນທີ່ສຸດ ລ ອີ ປັຈຍເທົ່ານັ້ນ ।
ເຊັ່ນ ມາລວີ, ນາວົກີ, ເວັນເຕຍຸຍີ, ໂຄຕມີ, ຄຸຈນຸຕີ ອຸຄວານຸຕີ (ຕາມລຳດັບ)
- ໩. ອຸຄວານາມທີ່ມີ ອກຮັນຕີເປັນທີ່ສຸດ ລົງເຄພາ ອາ ປັຈຍເທົ່ານັ້ນ ເຊັ່ນ ອກຮູປາ ກຜົນາ,
ນີ້ລາ ມາລາ, ໂສກພາ ວູ້
໔. ບທທີ່ມີ ອີ, ອີ, ອຸ, ອຸ ເປັນທີ່ສຸດ ລ ອືນີ ປັຈຍ
ເຊັ່ນ ດກປັຕານີ, ກົກຂູນີ, ທ່ານຸທິນີ, ໂປກຊຮຣນີ, ປຣືຕຸຕວິຖຸນີ

๖๗. ສັ່ພພນາມຄອນະ

ສພພນາມ ຄືອ ສັ່ພທີ່ໃຊ້ແກນ ນາມສັ່ພທີ່ ທົ່ວ ຖ ໄປ ມີ ແລ ຕົວ ຄືອ ສພພ, ກຕຣ, ກຕມ, ອຸກຍ, ອິຕຣ, ອລຸນ, ອລຸນຕຣ, ອລຸນຕມ, ປຸພພ, ປຣ, ອປຣ, ທກຂິນ, ອຸດຕຣ, ອຮຣ, ຍ, ຕ, ເອຕ, ອິມ, ອນຸ, ກີ, ເອກ, ອຸກ, ທົວ, ຕີ, ຈຕູ (ປຸຈ) ຜຸມໜ ອມໜ ອິຕີ ສຫຕວິສຕີ ສພພນາມານີ, ຕານີ ສພພນາມດຸຕາ ຕິລິງຄານີ ພ

ສພພ - ທີ່ງປວງ ສພພສຖຸທປມາລາ (ບຸ້)

ເອກຈານະ

ພຖວຈານະ

ປ. ສພໄພ	ສພເພ
ອາ. ໂກ ສພພ ສພພາ	ໂກນຸໂຕ ສພເພ
ທຸ. ສພພໍ	ສພເພ
ຕ. ສພພເພນ	ສພເພທີ ສພເພກີ
ຈ. ສພພສຸສ	ສພເພເລີ່ ສພເພສານໍ
ມື. ສພພສຸມາ ສພພມໜາ	ສພເພທີ ສພເພກີ
ນ. ສພພສຸສ	ສພເພເລີ່ ສພເພສານໍ
ສ. ສພພສຸມີ ສພພມທີ	ສພເພສຸ

ສພພສຖຸທປມາລາ (ນິ້ງ)

ເອກຈານະ

ພຖວຈານະ

ປ. ສພພໍ	ສພພານີ
ອາ. ໂກ ສພພ ສພພາ	ກວນຕານີ ສພພານີ
ທຸ. ສພພໍ	ສພພານີ

ຕັ້ງແຕ່ ຕິດຍາວິກັດຕີ ເປັນຕົ້ນໄປ ແຈກເໜືອນໃນປຸງລິງຄໍ

สพพาสทุกภาษา อิตถีลิงค์

ເອກວຈນະ	ພຖວຈນະ
ປ. สพพา	สพพา สพพาย
ອາ. ໂກຕີ ສພເພ	ໂກຕີໄຍ ສພພາ ສພພາໄຍ
ຖ. ສພພຶໍ	ສພພາ ສພພາໄຍ
ຕ. ສພພາຍ	ສພພາທີ ສພພາກີ
ຈ. ສພພາຍ ສພພສສາ	ສພພາສໍ ສພພາສານໍ
ມື. ສພພາຍ	ສພພາທີ ສພພາກີ
ຂ. ສພພາຍ ສພພສສາ	ສພພາສໍ ສພພາສານໍ
ສ. ສພພາຍໍ ສພພສສໍ	ສພພາສຸ

ສູຕຣທຳຕ້ວຽບປິນປຸງລິງຄໍ

๑. ທັດຈາກສັພພນາມ ແປລງ ໂຍ ປັບມາວິກັດຕີ ເປັນ ເອ = ສພພນາມກາຮເຕ ປຮໂມ
๒. ເພຣະ ນຳ ວິກັດຕີ ແປລງ ອ ຂອງສັພພນາມ ເປັນ ເອ = ສພພນາມານຳ ນຳມີ ຈ
๓. ທັດຈາກສັພພນາມ ແປລງ ນຳ ວິກັດຕີ ເປັນ ສໍ, ສານໍ = ສພພໂຕ ນຳ ສໍສານໍ

ນປຸງສກລິງຄໍ

๑. ທັດຈາກ ອກເຮັນຕີ ແປລງ ໂຍ ເປັນ ນີ = ອໂຕ ນິຈຸ່ຈ
๒. ທີ່ເຫັນ ເໜີອັນໃນປຸງລິງຄໍ

ອົຕຄືລິງຄໍ

๑. ໃນອາລປນະ ແປລງ ລີ ທີ່ຊື່ອ ດ ເປັນ ເອ = ພເຕ ຈ
๒. ທັດຈາກ ອາ ທີ່ຊື່ອ ພ ແປລງ ນາ ວິກັດຕີເປັນຕົ້ນ ເປັນ ອາຍ = ພໂຕ ນາທີ່ນ
๓. ທັດຈາກ ພ, ປ ແປລງ ສຸມື ເປັນ ສໍ, ສ ເປັນ ສາ = ພປໂຕ ສຸມືສານໍ ສໍສາ
๔. ເພຣະ ສໍ, ສາ ລົງ ສຸ ອາຄມ = ສໍສາເສຸກຈາກເນສຸ ຈ

កតរ តើ ឧបុលម៉ា ន គោរពនេះផ្លាស់បាន សពុទ គោរព ន នៅឥឡូវតិចមីរួចឱ្យគិតជាដឹកនាំ
ន ស វិភាគ មីរួចឱ្យបាន កតរិសសា, សមី វិភាគ មីរួចឱ្យបាន កតរិសតាំ. ដើម្បី ន នឹង ន ឯ ឈាម
គោរព ន តាមមាត្រានឹងកតរ ន ឈាមសមី

កតរាសុទ្ធបឋមាតា (ខ្លួន)

កតរាសុទ្ធបឋមាតា (ខ្លួន)	កតរាសុទ្ធបឋមាតា (ខ្លួន)
ប. កតរា	កតរា កតរាយ
ា. កិតិ កតរេ	កិតិយ កតរា កតរាយ
ុ. កតរំ	កតរា កតរាយ
៖. កតរាយ	កតរាហិ កតរាកិ
ឈ. កតរាយ កតរិសសា	កតរាលំ កតរាសានំ
មី. កតរាយ	កតរាហិ កតរាកិ
ុ. កតរាយ កតរិសសា	កតរាលំ កតរាសានំ
ស. កតរាយ កតរិសតាំ	កតរាស្ត

ចំណាំ ថ្មី ន បុរិ តើ ឧបុលម៉ា ន គោរពនេះមីរួចឱ្យតែងតាំងពី សពុទ គោរព ន ដើម្បី ន យិត កតរាសុទ្ធបឋមាតា (ខ្លួន) ដើម្បី ន មីរួចឱ្យបាន បុរិ, ដើម្បី ន មីរួចឱ្យបាន បុរិ, ន មីរួចឱ្យបាន បុរិ ន មីរួចឱ្យបាន បុរិ (ពេរ ន គោរពនេះមីរួចឱ្យតែងតាំងពី សពុទ គោរព ន ដើម្បី ន យិត កតរាសុទ្ធបឋមាតា (ខ្លួន))

បុរិ - ខោងអោង, កំរូន **បុរិសុទ្ធបឋមាតា (បុរិ)**

កតរាសុទ្ធបឋមាតា (បុរិ)	កតរាសុទ្ធបឋមាតា (បុរិ)
ប. បុរិ	បុរិ
ា. កិ បុរិ បុរិ	កិ បុរិ បុរិ
ុ. បុរិ	បុរិ
៖. បុរិ	បុរិ

ເອກວຈນະ	ພຫຼວຈນະ
ຈ. ປຸພຸສຸສ	ປຸພຸເພລີ ປຸພຸເສານໍ
ມື. ປຸພຸພາ ປຸພຸພມໜາ ປຸພຸສຸມາ	ປຸພຸເພທີ ປຸພຸເພກີ
ນ. ປຸພຸສຸສ	ປຸພຸເພລີ ປຸພຸເສານໍ
ສ. ປຸພຸເພ ປຸພຸພມທີ ປຸພຸສຸມື	ປຸພຸເຜຸ

ໃນນຸ່ງສກລິງຄໍມີຮູບແຕກຕ່າງເລພາະປຽມາ ແລະຖຸຕິຍາວິກັດຕີເຫັນນັ້ນ ສ່ວນໃນອິຕົຄຶລິງຄໍ ຄັ້ງທີ່ ລົງ ນີ້ ແຈກເໝືອນ ສພຸພາ ຄັ້ງທີ່ ເວັນ ຖກຂີ່ມ ແລະ ອຸດຸຕຣ ຄັ້ງທີ່ ມີຮູບປີເສຍ ໃນ ສຸມວິກັດຕີ ມີຮູບເປັນ ຖກຂີ່ມ ແລະ ອຸດຸຕຣ ເກີນຈາກ ສພຸພາ ຄັ້ງທີ່ (ເພຣະວ່າ ຄັ້ງທີ່ມາຈາກສູງຕຣ ແນຕາທີ່ ສຸມມາຍ ຢາ)

ສັບພනາມຕັ້ງແຕ່ ຍ ຄັ້ງທີ່ ຄື່ງ ອມຸຫ ຄັ້ງທີ່ ໄມມີອາລປະນະ ຍ ຄັ້ງທີ່ ແຈກປາກມາລາເໝືອນ ສພຸພາ ຄັ້ງທີ່ ຫັ້ງສາມລິງຄໍ

ໂສ - ນັ້ນ ຕສຖຸທປມາລາ (ປຶ້ງ)

ເອກວຈນະ	ພຫຼວຈນະ
ປ. ໂສ	ເນ ເຕ
ທ. ນຳ ຕຳ	ເນ ເຕ
ຕ. ແນ ເຕນ	ແນທີ ແນກີ ເຕທີ ເຕກີ
ຈ. ອສຸສ ນສຸສ ຕສຸສ	ແນສຳ ແນສານໍ ເຕສຳ ເຕສານໍ
ມື. ອສຸມາ ນສຸມາ ຕສຸມາ ນມຸໜາ ຕມຸໜາ	ແນທີ ແນກີ ເຕທີ ເຕກີ
ນ. ອສຸສ ນສຸສ ຕສຸສ	ແນສຳ ແນສານໍ ເຕສຳ ເຕສານໍ
ສ. ອສຸມື້ ນສຸມື້ ຕສຸມື້ ນມຸທີ ຕມຸທີ	ແນສຸ ເຕສຸ

ตสทุปทมาลา (นปุ)

เอกสารนจะ

พหุวจนะ

ป. น ต	นานิ ตานิ
ท. น ต	นานิ ตานิ
ต. เนน เต้น	เนหิ เนกิ เเตหิ เเตกิ

ที่เหลือแยกเหมือน ปุลิงค์

ตาสทุปทมาลา (อิตถีลิงค์)

เอกสารนจะ

พหุวจนะ

ป. สา	นา นาโย ตา ตาโย
ท. น ต	นา นาโย ตา ตาโย
ต. นาย ตาย	นาหิ นาภิ ตาหิ ตาภิ
จ. ติสุสาย ตสุสาย อสุสาย นสุสาย ติสุสา ตสุสา อสุสา นสุสา นาย ตาย	นาส์ นาสาນ ตาส์ ตาสาນ
มี. นาย ตาย	นาหิ นาภิ ตาหิ ตาภิ
ฉ. ติสุสาย ตสุสาย อสุสาย นสุสาย ติสุสา ตสุสา อสุสา นสุสา นาย ตาย	นาส์ นาสาນ ตาส์ ตาสาນ
ส. ติสุล ตสุล อสุล นสุล นาย ตาย	นาสุ ตาสุ

เอโส - นั่น

ເອຕສතුපත්මාලා (ປු)

เอกสารนจะ

พหุวจนะ

ป. เอโส	ເອເຕ
ท. ເອຕໍ (ເອນິ້ນ)	ເອເຕ
ຕ. ເອເຕັນ	ເອເຕໜີ ເອເຕກີ

ເອກວຈນະ	ພຫຼວຈນະ
ຈ. ເອຕສຸສ	ເອເຕລໍ ເອເທສານໍ
ນີ. ເອຕມຸຫາ ເອຕສຸມາ	ເອເຕທີ ເອເທກີ
ນ. ເອຕສຸສ	ເອເຕລໍ ເອເທສານໍ
ສ. ເອຕມຸຫີ ເອຕສຸມື	ເອເຕສຸ

ເອຕສຫຼຸບປົມາລາ (ນິ້ງ)

ເອກວຈນະ	ພຫຼວຈນະ
ປ. ເອຕໍ	ເອຕານີ
ຖ. ເອຕໍ	ເອຕານີ
ຕ. ເອເຕນ	ເອເຕທີ ເອເທກີ

ຮູບທີ່ເຫັນວ່າ ແຈກເໜີ່ມືອນໃນປຸງລິງຄໍ

ເອຕາສຫຼຸບປົມາລາ (ອິຕຄືລິງຄໍ)

ເອກວຈນະ	ພຫຼວຈນະ
ປ. ເອສາ	ເອຕາ ເອຕາໂຍ
ຖ. ເອຕໍ	ເອຕາ ເອຕາໂຍ
ຕ. ເອຕາຍ	ເອຕາທີ ເອຕາກີ
ຈ. ເອຕີສຸສາຍ ເອຕີສຸສາ ເອຕາຍ	ເອຕາລໍ ເອຕາສານໍ
ນີ. ເອຕາຍ	ເອຕາທີ ເອຕາກີ
ນ. ເອຕີສຸສາຍ ເອຕີສຸສາ ເອຕາຍ	ເອຕາລໍ ເອຕາສານໍ
ສ. ເອຕີສຸລໍ ເອຕາຍ	ເອຕາສຸ

ຂໍ້ຄວຽກຮາບ

ຕາ ຄັ້ງທີ່ ອິຕຄືລິງຄໍ ໃນ ນຳ ວິກັດຕີ ຮູ່ປ່ວ່າ ອາສີ ມີໃຫ້ນ້ອຍ ສ່ວນ ຕຸຍ ສັ້ນພານາມ ແລກປົມາລາເໜີ່ມືອນ ຕ ຄັ້ງທີ່

ສູຕຣີໃຊ້ທຳຕ້ວງປຸງ ຕ ສັພົກ

១. ແປລງ ຕ ຂອງ ເອຕ ແລະ ຕ ສັພົກ ເປັນ ສ = ເອຕເຕේລີ່ ໂຕ
២. ທັນຈາກສັພພນາມ ແປລງ ໂຍ ປຽນມາ ເປັນ ເອ = ສັພພນາມກາຣເຕ ປຈໂມ
៣. ແປລງ ຕ ສັພພນາມເປັນ ນ = ຕສລ ວາ ນສຸຕໍ່ ສັພພຖຸດ
៤. ເພຣະ ສ, ສຸມາ, ສຸມື້, ສຳ, ສາ ວິກັດຕີ ແປລງ ຕ ເປັນ ອ = ສຸມາສຸມື້ສຸວຸດຕຸໍ
៥. ເພຣະ ນຳ ວິກັດຕີໃນອິຕືລິງຄໍ ແປລງ ອ ເປັນ ເອ = ສັພພນາມມານຳ ນຳມຸທີ ຈ
៦. ເພຣະ ສຳ, ສາ ເອກວຈນະ ລງ ສຸ ອາຄມ = ສຳສາເສຸງວຈນະສຸ ຈ
៧. ແປລງ ສ ວິກັດຕີທີ່ອຢູ່ທັນຈາກ ຕາ, ເອຕາ, ອິມາ ເປັນ ສຸສາຍ = ຕໂຕ ຕສລ ສຸສາຍ
៨. ທັນຈາກ ພ, ປ ແປລງ ສຸມື້ ເປັນ ສຳ, ສ ວິກັດຕີເປັນ ສາ = ພບໂຕ ສຸມື້ສານຳ ສຳສາ
៩. ທັນຈາກ ພ, ປ ແປລງ ສຸມື້ ວິກັດຕີ ເປັນ ຍຳ = ພບໂຕ ສຸມື້ ຍຳ ວາ
១០. ທັນຈາກ ພ ແປລງ ນາ ວິກັດຕີເປັນຕັ້ນ ເປັນ ອາຍ = ພໂຕ ນາທີ່ນຳ
១១. ເພຣະ ສຳ, ສາ ເອກວຈນະ ແປລງ ອາ ທີ່ ຕາ ເປັນ ອີ = ຕສລສາ ວາ
១២. ເພຣະ ສຳ, ສາ ເອກວຈນະ ແປລງ ອາ ທີ່ ເອຕາ ແລະ ອິມາ ເປັນ ອີ = ເອຕິມາສຸມື

ອຍໍ - ນີ້

ອິມສຖຖປມາລາ (ບຸ້)

ເອກວຈນະ	ພຫຼວຈນະ
ປ. ອຍໍ	ອິເມ
ທ. ອິມໍ	ອິເມ
ຕ. ອເນນ ອິມິນາ	ເອທີ ເອກີ ອິເມເທີ ອິເມກີ
ຈ. ອສຸສ ອິມສຸສ	ເອສຳ ເອສານຳ ອິເມສຳ ອິເມສານຳ
ມີ. ອສຸມາ ອິມມຸຫາ ອິມສຸມາ	ເອທີ ເອກີ ອິເມເທີ ອິເມກີ
ຈີ. ອສຸສ ອິມສຸສ	ເອສຳ ເອສານຳ ອິເມສຳ ອິເມສານຳ
ສ. ອສຸມື້ ອິມມຸທີ ອິມສຸມື້	ເອສຸ ອິເມສຸ

ອົມສຖຖປມາລາ (ນິ້ງ)

ເອກວຈນະ

ພຫວຈນະ

ປ. ອີທໍ ອິມ	ອົມານີ
ຖ. ອີທໍ ອິມ	ອົມານີ

ຮູບທີ່ເຫັນແຫຼ່ອເໜືອນກັບ ປຸໍລິງຄໍ ၅

ອົມາສຖຖປມາລາ (ອິຕົກືລິງຄໍ)

ເອກວຈນະ

ພຫວຈນະ

ປ. ອຍ	ອົມາ ອົມາໂຍ
ຖ. ອິນໍ	ອົມາ ອົມາໂຍ
ຕ. ອົມາຍ	ອົມາທີ ອົມາກີ
ຈ. ອສຸສາຍ ອົມືສຸສາຍ ອສຸສາ ອົມືສຸສາ ອົມາຍ	ອົມາສຳ ອົມາສານໍ
ນີ. ອົມາຍ	ອົມາທີ ອົມາກີ
ຈ. ອສຸສາຍ ອົມືສຸສາຍ ອສຸສາ ອົມືສຸສາ ອົມາຍ	ອົມາສຳ ອົມາສານໍ
ສ. ອສຸສຳ ອົມືສຸສຳ ອົມາຍ	ອົມາສຸ

ອສຸ - ໂນ້ຳ

ອມຸສຖຖປມາລາ (ປິ່ງ)

ເອກວຈນະ

ພຫວຈນະ

ປ. ອສຸ ອມຸ	ອມຸ
ຖ. ອນຸ	ອມຸ
ຕ. ອມຸນາ	ອມຸທີ ອມຸກີ ອມຸທີ ອມຸກີ
ຈ. ອມຸຕຸສ ອຖຸຕຸສ	ອມຸສຳ ອມຸສານໍ ອມຸສຳ ອມຸສານໍ
ນີ. ອມຸມ໌ຫາ ອມຸສ໌ມາ	ອມຸທີ ອມຸກີ ອມຸທີ ອມຸກີ
ຈ. ອມຸຕຸສ ອຖຸຕຸສ	ອມຸສຳ ອມຸສານໍ ອມຸສຳ ອມຸສານໍ
ສ. ອມຸມ໌ທີ ອມຸສ໌ມີ	ອມຸສຸ ອມຸສຸ

អមុសទូទែបញ្ហាណា (នាំ)

កេរវាងនេះ

ផ្តល់ជានេះ

ប. អាំ	អមុ អមុនិ
ទ. អាំ	អមុ អមុនិ

រូបថតដែលឈើ នៅលើក្រុងស្នើសុំ

អមុសទូទែបញ្ហាណា (ឯកតិចិនី)

កេរវាងនេះ

ផ្តល់ជានេះ

ប. អតុ អមុ	អមុ អមុយិ
ទ. អមុំ	អមុ អមុយិ
ព. អមុយា	អមុី អមុកិ អមុី អមុកិ
ច. អមុសសា អមុយា	អមុតំ អមុតានំ អមុតំ អមុតានំ
មី. អមុយា	អមុី អមុកិ អមុី អមុកិ
ន. អមុសសា អមុយា	អមុតំ អមុតានំ អមុតំ អមុតានំ
ស. អមុតំ អមុយំ	អមុតុ អមុតុ

១. ពេរាប តិ វិភាគ បញ្ហាណ អិន គំរួច នាំ នៅ ឱ្យ = អនុប័ណ្ណស្តាយ សិរិទិ
២. ពេរាប នា វិភាគ បញ្ហាណ អិន គំរួច នៅ ឱ្យ ឯកតិចិនី ឱ្យ = អនិមិ
៣. ពេរាប នា វិភាគ បញ្ហាណ អិន គំរួច នៅ ឱ្យ ឯកតិចិនី ឱ្យ = សិរិទិ
៤. ពេរាប តិ វិភាគ បញ្ហាណ អិន គំរួច នៅ ឱ្យ ឯកតិចិនី ឱ្យ = អិនិមិ
៥. ពេរាប តិ វិភាគ បញ្ហាណ អិន គំរួច នៅ ឱ្យ ឯកតិចិនី ឱ្យ = អិនិមិ

ນຸ່ງສກລິງຄໍ

๖. ເພຣະ ອຳ ແລະ ສີ ວິກັດຕີ ແປລງ ອິມ ກັບວິກັດຕີເປັນ ອິທໍ = ອິມສຸລືຖາມໍລືສຸ
ນປູ້ສເກ

ອມຸສັພທໍ

ໜ. ເພຣະ ສີ ວິກັດຕີ ແປລງ ມ ຂອງ ອມຸ ເປັນ ສ = ອມຸສຸສໂມ ສຳ

ໝ. ເພຣະ ອຳ ແລະ ສີ ວິກັດຕີ ແປລງ ອິມ ກັບ ວິກັດຕີເປັນ ອິທໍ = ອມຸສຸສາຫຸໍ

ຂ້ອຄວრທຣາບ

ຕ ຄັພທໍ ແປລວ່າ ນັ້ນ ສໍາຮັບໃຊ້ໃນທີ່ ໄກລ, ເອຕ ຄັພທໍ ແປລວ່າ ນັ້ນ ໃຊ້ໃນທີ່ໄມ້ໄກລ໌
ໄມ້ໄກລ, ອິມ ຄັພທໍ ແປລວ່າ ນີ້ ໃຊ້ໃນທີ່ໄກລ໌ ທາງກຳທັນດໄ້ເຊັ່ນນີ້ ຍັງໄມ່ແນ່ນອນ ເພຣະ ເອຕ ຄັພທໍ
ຕາມຄົມກົງໄວຍາກຮົນໃຊ້ໃນທີ່ໄມ້ໄກລ ແຕ່ໃນພະວິນຍ ເອຕ ຄັພທໍມີໃຊ້ໃນທີ່ໄກລ ເຊັ່ນ ເອຕໍ ລົ້ມາກົງ
ອົບົບຈາມີ.

ກີສຖຸທປມາລາ (ປູ້)

ເອກວຈນະ	ພທ່ວງຈນະ
ປ. ໂກ	ເກ
ທຸ. ກຳ	ເກ
ຕ. ເກນ	ເກທີ ເກກີ
ຈ. ກສຸສ ກິສຸສ	ເກລຳ ເກສານໍ
ນີ. ກມຸ່າ ກສຸມາ	ເກທີ ເກກີ
ຈ. ກສຸສ ກິສຸສ	ເກລຳ ເກສານໍ
ສ. ກມຸ່ທີ ກິມຸ່ທີ ກສຸມີ ກິສຸມີ	ເກສຸ

ກົໍສາຫຼຸມພາລາ (ນິ້ງ)

ເອກຈນະ

ພຫວຈນະ

ປ. ກື	ການີ
ຖ. ກື	ການີ

ຮູບທີ່ເຫຼືອ ແນີ້ອນໃນປຸງລິງຄໍ

ກາສາຫຼຸມພາລາ (ອິຕົລິງຄໍ)

ເອກຈນະ

ພຫວຈນະ

ປ. ກາ	ກາ ກາໂຍ
ຖ. ກຳ	ກາ ກາໂຍ
ຕ. ກາຍ	ກາທີ ກາກີ
ຈ. ກສຸສາ ກາຍ	ກາສຳ ກາສານຳ
ມື. ກາຍ	ກາທີ ກາກີ
ຈ. ກສຸສາ ກາຍ	ກາສຳ ກາສານຳ
ສ. ກສຸສຳ ກາຍ	ກາສຸ

ສູດທີ່ໃຊ້ທຳຕັ້ງຮູບ

១. ເພຣະວິກັດຕິທັ້ງໝາຍ ແປລັງ ກື ເປັນ ກ = ເສເສສຸ ຈ
២. ເພຣະພຍ້ນູ້ໜະໜັງ ລບນິຄົດທິຕ = ພຍ້ນູ້ເນ ຈ
៣. ເພຣະສະໜັງ ລບນິຄົດທິຕ = ກວຈີ ໂດປິ

ກື ສັບທີ່ທີ່ມີ ຈີ ນິບາຕອຍູ່ໜັງ ມືອຮຣດ ອຸປຸປົກ ແປລວ່າ ນ້ອຍ

ກົດທຸກຈິອນຕປມາລາ

ເອກວຈນະ	ພຫຼວຈນະ	ເອກວຈນະ	ພຫຼວຈນະ
ປີ	ປີ	ອືດ	ອືດ
ປ. ໂກຈີ	ເກຈີ	ກາຈີ	ກາໂຍຈີ
ທຸ. ກຄຸຈີ	ເກຈີ	ກຄຸຈີ	ກາໂຍຈີ
ຕ. ເກນຈີ	ເກທີຈີ	ກາຍຈີ	ກາທີຈີ
ຈ. ກສຸສຈີ	ເກສຄຸຈີ	ກາຍຈີ ກສຸສາຈີ	ກາສຄຸຈີ
ມີ. ກສຸມາຈີ	ເກທີຈີ	ກາຍຈີ	ກາທີຈີ
ຈ. ກສຸສຈີ	ເກສຄຸຈີ	ກາຍຈີ ກສຸສາຈີ	ກາສຄຸຈີ
ສ. ກສຸມີ່ຈີ ກີສຸມີ່ຈີ	ເກສຸຈີ	ກາຍຄຸຈີ ກສຸສຄຸຈີ	ກາສຸຈີ

ກົດທຸກຈິອນຕປມາລາ (ນິ້ງ)

ເອກວຈນະ	ພຫຼວຈນະ
ປ. ກິຄຸຈີ	ການິຈີ
ທຸ. ກິຄຸຈີ	ການິຈີ

ຮູບທີ່ເຫັນ ແນ້ນຳໃນປຸງລິງຄົກ

ກີ ສັບທີ່ມີ ຍ ອຢ່າຫນ້າ ມີ ຈີ ອຢ່າຫລັງ ມືອຮຣຄ ສກລ (ທັ້ງໝາດທັ້ງສິ້ນ) ແປລວ່າ ດັກໄດ ດັກນິ້ນ ທີ່ວີ້ວ ລຶ່ງໄດລຶ່ງນິ້ນ

ກົດທຸກ ຍປຸພຸ ຈິອນຕປມາລາ

ເອກວຈນະ	ພຫຼວຈນະ	ເອກວຈນະ	ພຫຼວຈນະ
ປີ	ປີ	ອືດ	ອືດ
ປ. ໂຍ ໂກຈີ	ຍ ເກຈີ	ຍາ ກາຈີ	ຍາ ກາຈີ, ຍາໂຍ ກາໂຍຈີ
ທຸ. ຍຳ ກຄຸຈີ	ຍ ເກຈີ	ຍຳ ກຄຸຈີ	ຍາ ກາຈີ, ຍາໂຍ ກາໂຍຈີ
ຕ. ເຢນ ເກນຈີ	ເຢທີ ເກທີຈີ	ຍາຍ ກາຍຈີ	ຍາທີ ກາທີຈີ

ເອກຈນະ	ພຫວຈນະ	ເອກຈນະ	ພຫວຈນະ
ປຸ່ງ		ອືດ	
ຈ. ຍສ්‍ය ກສ්‍ය ສි	ເຢສාນ ແກສාන ຈි, ເຢສ ແກສ ຈි	ຍස්‍ය ກස්‍ය ສාඟි, ຍາຍ ກາຍ ຈි	ຍາສ ກາສ ຢු ຈි
ມී. ຍສ්‍ය ມ ກස්‍ය ມ ຈි, ຍමා ກමා ຈි	ເຢທ ແກທ ຈි	ຍາຍ ກາຍ ຈි	ຍາທ ກາທ ຈි
ຈ. ຍස්‍ය ກස්‍ය ສි	ເຢສ ແກສ ຈි, ເຢසාන ແກສාන ຈි	ຍස්‍ය ກස්‍ය ສාඟි, ຍາຍ ກາຍ ຈි	ຍາສ ກາສ ຢු ຈි
ສ. ຍස්‍ය ມ ກස්‍ය ມ ຈි, යස්‍ය ມ ກස්‍ය ມ ຈි	ເຢත ແກත ຈි	ຍස්‍ය ກස්‍ය ຢු ຈි, ຍາຍ ກາຍ ຈි	ຍາත ກາත ຈි

ກຶ່າທຸກ ຍປຸ່ງພຸພ ຈີອນຸຕສທຖປທມາລາ (ນປຸ່ງ)

ເອກຈນະ	ພຫວຈນະ
ປ. ຍ ກິບ ຈි	ຍານ ການ ຈි
ທ. ຍ ກິບ ຈි	ຍານ ການ ຈි

ຮູບທີ່ເຫັນໄວ້ເມື່ອກຳນົດສັຫທລັງ

ຄາຕາ ກີ ສັພທີ

ຈິນຸໂຕ ກາໂໂກ ຈ ກີສທຸໂທ
ຢກາຣຍຸຕຸໂຕ ອາທິມຸທີ
ອຈິນຸໂຕ ຈ ອອຍາທີ ຈ

ອປຸປກຕຸຄສຸສ ວາຈໂໂກ,
ສກລຕຸຄສຸສ ວາຈໂໂກ,
ນຸຈຸລາ ວາຈກສມຸມໂຕ.

ກາ ສັພທີ ໂກ ສັພທີ ແລະ ກີ ສັພທີ ທີ່ມີ ຈີ ອູ້ໜ້າ ກລ່າວອຣຣຄວ່າ ອປຸປ = ນ້ອຍ ພາກນີ້
ຢ ອູ້ໜ້າ ແລະມີ ຈີ ອູ້ໜ້າ ກລ່າວອຣຣຄວ່າ ສກລ = ທັ້ງໝາດທັ້ງສິນ ຄ້າມີມີ ຈີ ອູ້ໜ້າ ໄມ່ມີ ຢ
ອູ້ໜ້າ ກີກລ່າວອຣຣ ປຸ່ງຈຸລາ = ຄຳຄາມ

ກີ່ ສັພທີ່ປະກອນກັບ ນາມສັພທີ່

ປຸງລິງຄໍ ແຈເປັນ ກິນາໂມ, ໂກນາໂມ
 ນຸ່ງສົກລິງຄໍ ແຈເປັນ ກິນາມໍ, ກຳນາມໍ
 ອິຕືລິງຄໍ ແຈເປັນ ກິນາມາ, ການາມາ ເປັນຕົ້ນ (ສັຫນີຕີ ກລ່ວວ່າ ແຈໄດ້ທຸກວິກັດຕີ)
 ນອກຈາກຮູບ ກິນາໂມ, ໂກນາໂມ ໃນພະໄຕປົກມືໃໝ່ນ້ອຍ ၁

ເອກສັພທີ່ມີອຣຄາກ

ເອໂກ ຕື່ສຸ ສົງຂູຍາຕຸລູຍາ-	ຕຸລູຍາສ່າຍມີສຸສັນ
ເສົ້າຈົມລຸມສຈຸມມຸຂ່າຍສຸ	ອປຸປ່ມໜີ ເກວເລີ ຈ.

ເອກ ສັພທີ່ ມີອຣຄສັງຂາ ຕຸລູຍ (ເໜືອນ), ອຸລູຍ (ໄມ່ເໜືອນ), ອສ່າຍ (ໄມ່ເມືສ່າຍ),
 ມີສຸສັນ (ອຣຄພສມ), ເສົ້າຈົ (ອຣຄປະປະເສົງສູງ), ລຸມລຸມ (ອື່ນ), ສຈຸມ (ຈົງ), ມຸຂ່າຍ (ປະຫານ), ອປຸປ່ມ
 (ນ້ອຍ), ເກວລ (ອຍ່າງເຕີຍວ, ລ້ວນໆ)

ເອກສຸກປຸມາລາ (ອຣຄສົງຂູຍາເປັນຕົ້ນ)

ປຸ້ມ	ນຸ່ມ	ອິຕືລີ
ປ. ເອໂກ	ເອກໍ	ເອກາ
ທຸ. ເອກໍ	ເອການີ	ເອກໍ
ຕ. ເອເກີນ	ເອເກີນ	ເອກາຍ
ຈ. ເອກສຸສ	ເອກສຸສ	ເອກີສຸສາ ເອກາຍ
ນີ. ເອກມຸຫາ ເອກສຸມາ	ເອກມຸຫາ ເອກສຸມາ	ເອກາຍ
ຈ. ເອກສຸສ	ເອກສຸສ	ເອກີສຸສາ ເອກາຍ
ສ. ເອກມຸຫີ ເອກສຸມື	ເອກມຸຫີ ເອກສຸມື	ເອກີສຸສຳ ເອກາຍ

ເອກສັພທີ່ມີ ອຣຄ ລຸມລຸມ (ອື່ນ ໄ) ມີເລັກພາບພໍວຈະເທົ່ານັ້ນ ແຈເໜືອນ ສພພ ສັພທີ່
 ພໍວຈະນະ ທັ້ງ ၃ ລິງຄ

ພຸວຈນະ	ພຸວຈນະ	ອິຕຸລີ
ປຸ.	ນຸ່ງ	ນຸ່ງ
ປ. ເອເກ	ເອການີ	ເອກາ ເອກາໂຍ
ຖ. ເອເກ	ເອການີ	ເອກາ ເອກາໂຍ
ຕ. ເອເກທີ ເອເກກີ	ເອເກທີ ເອເກກີ	ເອເກທີ ເອເກກີ
ຈ. ເອເກສຳ ເອເກສານ	ເອເກສຳ ເອເກສານ	ເອເກສຳ ເອເກສານ
ມື. ເອເກທີ ເອເກກີ	ເອເກທີ ເອເກກີ	ເອເກທີ ເອເກກີ
ຈົ. ເອເກສຳ ເອເກສານ	ເອເກສຳ ເອເກສານ	ເອເກສຳ ເອເກສານ
ສ. ເອເກສຸ	ເອເກສຸ	ເອເກສຸ

ເອກັນພົບທີ່ອຣດ ມີສຸສົນ (ຜສມກັນ) ໄນໃຊ້ສັພພນາມ ມີທີ່ເອກພຈນ໌ແລະພຸພຈນ໌ ๓ ລົງຄໍ ແລກປົມາລາຕາມ ປຸ້ຮັສ, ຈິຕຸຕ, ກຸມາ ດັ່ງທີ່ ສ່ວນອຣດ ເສູ້ອຸ ແລະ ສຈຸ ເປັນຕົ້ນ ໃນໄວຍາກຣົນ ໄນແສດງໄວ່ວ່າແລກປົມາລາຕາມນາມ ທີ່ເອກັນພົບທີ່ ແລ້ວໃນພະບາລີມີຮູບແໜ່ມືອນ ນາມນາມ ໃນ ລົງຄໍທີ່ ๓ ມີ ປຸ້ຮັສ ເປັນຕົ້ນ

ລົງ ກ ອາຄມຫລັງ ເອກ ດັ່ງທີ່ມີຮູບແໜ່ມືອນ ເອກໂກ ແລກຕາມ ປຸ້ສາທິຄະນະ, ເອກກຳ ແລກຕາມ ຈິຕຸຕາທິຄະນະ, ເອກິກາ ແລກເໝືອນ ກໍ່ມູນຄາທິຄະນະ ທີ່ເອກວຈນະ ແລະພຸວຈນະ

ລົງ ກາກີ ປັຈຍ້ ພັລັງ ເອກ ດັ່ງທີ່ມີຮູບແໜ່ມືອນ ເອກາກີ ແລກເໝືອນ ທຸນຸທີ່ ປຸ່ງລົງຄໍ, ເອກາກີ ແລກເໝືອນ ນຸ່ງສກລົງຄໍ, ເອກາກີນີ້ ແລກເໝືອນ ທຸນຸທີ່ ອິຕຸລີລົງຄໍທີ່ ๒ ວຈນະ

ຮູບ ເອເກໂກ (ປຸ.), ເອເກກຳ (ນຸ່ງ), ເອເກກາ (ອິຕຸລີລົງຄໍ) ເປັນຄຳວິຈາ (ກາຮກລ່ວງໜ້າວ່າ ເອກ, ເອກ) ອ່າງໜຶ່ງ ແລກເໝືອນ ເອກ ດັ່ງທີ່ ສັພພນາມ ເປັນເອກວຈນະອ່າງເດືອຍ ທີ່ ๓ ລົງຄໍ

ຮູບ ເອເກໂກ (ລົງ ກ ອາຄມ) ກັບຮູບ ເອເກໂກ (ວິຈາ) ນັ້ນມີເນື້ອຄວາມຕ່າງກັນທີ່ລົງ ກ ອາຄມ ມາຍຄື່ອງຄົນເດືອຍ ສິ່ງເດືອຍ ເຊັ່ນ ເອເກໂກ (ຫາຍ) ຄົນເດືອຍ, ເອກກຳ (ຕະກູລ) ຖ້າ ເດືອຍ, ເອກິກາ (ຫຼູງ) ຄົນເດືອຍ, ຮູບວິຈາ ມາຍຄື່ອງຫລາຍຄົນຫລາຍສິ່ງ ເຊັ່ນ ເອເກໂກ ຄົນໜຶ່ງ ທີ່ ທີ່ອຸທຸກ ທີ່ ຄົນ, ເອເກກຳ ຕະກູລໜຶ່ງ ທີ່ ທີ່ອຸທຸກ ທີ່ ຕະກູລ, ເອກິກາ ຫຼູງຄົນໜຶ່ງ ທີ່ ທີ່ອຸທຸກ ທີ່ ຄົນ

ອຸກ ດັ່ງທີ່ ເປັນພຸວຈນະອ່າງເດືອຍ ມີຮູບແໜ່ມືອນກັນທີ່ ๓ ລົງຄໍ

อุภ - สอง
อุภส�ทุปทมาลา ๓ ลิงค์
พหุจนะ

- ป. อุโภ อุเก
- ท. อุโภ อุเก
- ต. อุโภหิ อุโภกิ อุ伽หิ อุเกกิ
- จ. อุกินุน*
- มี. อุโภหิ อุโภกิ อุ伽หิ อุเกกิ
- ฉ. อุกินุน*
- ส. อุโภสุ

อุภย คัพท์ แจกปทมาลาเหมือน สพุพคัพท์ทั้ง ๓ ลิงค์ แต่ในปุ่งลิงค์ โย วิภัตติ มีรูปพิเศษกว่า สพุพ คัพท์ โดยแปลง โย เป็น ໂອ ด้วย ቱ คัพท์ในสูตร ตโต โยนโน ቱ จึงมีได้ ๒ รูป (อุภโย อุภเย) รูปว่า อุภเย (ในคัมภีร์สังฆหนี่ติ ไม่มี) แต่ในพระบาลีมีรูปว่า “อุภเย เทมนุสุสา” อุภย คัพท์ใน นปุ่งสกอลิงค์ อาจารย์ไวยากรณ์ทั้งหลาย ไม่ได้แสดงไว้ แต่ใน พระบาลีมีรูปว่า “อุภานิ ໂຂ ปนสุส ปัตติโมกุขานิ” (อุภย คัพท์นี้มีอรรถเท่า อุภ คัพท์ แปลว่า สอง)

สังขยา ตั้งแต่ ทวิ (๒) ถึง ปลุจ (๕) เป็นพหุจนะอย่างเดียว ทวิ และ ปลุจ มีรูป เหมือนกันทั้ง ๓ ลิงค์

กติคัพท์ (เท่าไร) ในพระไตรปิฎกมีใช้มาก และอาจารย์บางท่านกล่าวว่าเป็น สัพพนาม แต่คัมภีร์ไวยากรณ์ต่าง ๆ ไม่กล่าวว่าเป็นสัพพนาม กติคัพท์ เป็นพหุจนะ อย่างเดียว แจกเหมือน ทวิ คัพท์

ทุวิปทมาลา ๓ ลิงค์

พหุจนะ

- ป. เทว ทุเว
- ท. เทว ทุเว
- ต. ทุวีหิ ทุวีกิ

กติปทมาลา ๓ ลิงค์

พหุจนะ

- กติ (บุริสาน)
- กติ (บุริเส)
- กติหิ กติภิ (บุริเสหิ)

ទូរពមាតា ៣ តិច

ພអរវឌនៈ

កពិរមាតា ៣ តិច

ພអរវឌនៈ

- េ. ទុវិនុនំ ទុវិនុនំ
 ឬ. ទុវិធមិ ទុវិភិ
 ិ. ទុវិនុនំ ទុវិនុនំ
 ស. ទុវិសុ ទុវិសុ

- កពិនុនំ (ប្រិសានំ)
 កពិធមិ កពិភិ (ប្រិសេធមិ)
 កពិនុនំ (ប្រិសានំ)
 កពិសុ (ប្រិសេសុ)

ពិសុទុរពមាតា ពអរវឌនៈ

បុងតិច

នបុងសកតិច

អិតិច

- ិ. តិយ
 ុ. តិយ
 ិ. តិធមិ តិភិ
 េ. តិណុលំ តិណុលនុនំ
 ឬ. តិធមិ តិភិ
 ិ. តិណុលំ តិណុលនុនំ
 ស. តិត្សុ

- តិណិ
 តិណិ
 តិធមិ តិភិ
 តិណុលំ តិណុលនុនំ
 តិធមិ តិភិ
 តិណុលំ តិណុលនុនំ
 តិត្សុ

- ពិតិត្សិត
 ពិតិត្សិត
 ពិធមិ ពិភិ
 ពិតិត្សិតុនុនំ
 ពិធមិ ពិភិ
 ពិតិត្សិតុនុនំ
 ពិត្សុ

ចតុសុទុរពមាតា ៣ តិច

បុងតិច - ពអរវឌនៈ

អិតិច - ពអរវឌនៈ

- ិ. ចតុតារិ ចតុតារិ
 ុ. ចតុតារិ ចតុតារិ
 ិ. ចតុធមិ - ភិ, ចតុធមិ - ភិ, ចតុធភិ
 េ. ចតុនុនំ
 ឬ. ចតុធមិ - ភិ, ចតុធមិ - ភិ, ចតុធភិ
 ិ. ចតុនុនំ
 ស. ចតុត្ស ចតុត្ស

- ចតុត្សិត
 ចតុត្សិត
 ចតុធមិ - ភិ, ចតុធមិ - ភិ, ចតុធភិ
 ចតុត្សិតុនុនំ
 ចតុធមិ - ភិ, ចតុធមិ - ភិ, ចតុធភិ
 ចតុត្សិតុនុនំ
 ចតុត្ស ចតុត្ស

នបុងសកតិច ិ. ចតុតារិ, ុ. ចតុតារិ រួចទីឡើលី ហេមីនីនបុងតិច

สูตรที่ใช้ทำตัวรูป

๑. เพราะ โย วิกตติ แปลง ทวิ กับ โย เป็น เทว = โยสุ ทวินัน เทว จ
๒. เพราะ โย วิกตติ แปลง ทวิ กับ โย เป็น ทุเว = จ ศัพท์ในสูตร โยสุ ทวินัน เทว จ
๓. ใน เพราะ น วิกตติ แปลง ทวิ เป็น ทุวิ = จ ศัพท์ในสูตร โยสุ ทวินัน เทว จ
๔. ใน เพราะ น ล อาทค = ใน จ ทวาริโต น์มหิ
๕. ใน เพราะ โย วิกตติ แปลง ติ กับ โย เป็น ติสโนส, จตสโนส (อิต), ตโย, จตตาโร (บุ), ติณิ, จตตาเร (บุ) = ติจตุนัน ติสโนสจตสโนสโยจตตาโรติณิจตตาเร
๖. ใน อิตถีลิงค์ เพราะ น วิกตติ ล ล อาทค = จ ศัพท์ในสูตร ใน จ ทวาริโต น์มหิ

ปลุจ (๕) เป็น พหุพจน์อย่างเดียว มีรูปเหมือนกันทั้ง ๓ ลิงค์

ปลุจส�ทุปทมาลา

- ป. ปลุจ
- ท. ปลุจ
- ต. ปลุจหิ ปลุจกิ
- จ. ปลุจนัน
- มี. ปลุจหิ ปลุจกิ
- ฉ. ปลุจนัน
- ล. ปลุจสุ

ลังขยาย ตั้งแต่ ล (๖) เป็นต้น ถึง อภูราส (๑๙) แจกปทมาลา เมื่ອนกับ ปลุจ
ลังขยาย ตั้งแต่ เอกุนวีสติ (๑๙) มีวจนะ และวิกตติ แตกต่างกันออกไป จะกำหนดได้ด้วย
คำานี้

ทวารโย อภูราสนุต้า	ติลิงุเด พหุวاجกา,
วีสตุยาที นาวุตยนุต้า	อิตถีลิงุเคกวاجกา.
สถาที อสุงเชุยยนุต้า	นบุสกา ทวิวاجกา,
โภภูตยมกุโขกิณี	อิตถีลิงุคा ทวิวاجกา.

ลังขยายทั้งหลายมี ทวิ เป็นต้น ถึง อภูราส เป็นพหุวจนะ ในลิงค์ทั้ง ๓ ตั้งแต่
เอกุนวีสติ ถึง นานวุติ เป็นเอกสารนจะ อิตถีลิงค์เท่านั้น, ตั้งแต่ เอกุนสต์ ถึง อสุงเชุยยุย เป็น

ນປຸງສກລິງຄໍ ۲ ວຈນະ, ໂກງູ, ປໂກງູ, ໂກງູປໂກງູ ແລະ ອກໂບກົມ ເປັນອົຕຄືລິງຄໍ ۲ ວຈນະ ۱

ໝາຍເຫດຖຸ ທີກລ່າວວ່າ ສຕໍ ແລະ ໂກງູ ເປັນຕັນ ມີ ۲ ວຈນະນັ້ນ

ໝາຍເຫາໃນຂະແຍກກັນເປັນ ۲ ພວກ ເຊັ່ນ ເຫຼວ ວິສຕິໂຍ, ເຫຼວ ໂກງູໂຍ ເປັນຕັນ ແຕ່ຫາກວ່າ ກລ່າວເນື້ອຄວາມ "ໜຶ່ງ" ເຊັ່ນ ສຕໍ ໜຶ່ງຮ້ອຍ, ໂກງູ ໜຶ່ງໂກງູ ເປັນຕັນ ກີ່ເປັນເອກວຈນະແນ່ນອນ

ວິສຕິ ໃນຄາດໝາຍເຫາຕັ້ງແຕ່ ເອກຸນວິສຕິ ຂຶ້ນໄປ, ນວຸຕີ ມາຍເຫາ ນວນວຸຕີ (໤່) ຮູປນີ້ ມີໃໝ່ນາກໃນອຣຄກຄາ ເຊັ່ນ "ນວນວຸຕິກປຸເປີ" ເປັນຕັນ, ສ່ວນ ສຕໍ ມາຍເຫາຕັ້ງແຕ່ ເອກຸນສຕໍ (໤່) ຂຶ້ນໄປ

ວິສຕິສຖທປມາລາ ອົຕຄືລິງຄໍ

ເອກວຈນະ

- ປ. ວິສຕິ
- ທຸ. ວິສຕີ
- ຕ. ວິສຕິຍາ
- ຈ. ວິສຕິຍາ
- ມື. ວິສຕິຍາ
- ລ. ວິສຕິຍາ
- ສ. ວິສຕິຍຳ

ສັ້ງຢາທີ່ເປັນເອກວຈນະຍ່າງເດືອຍ ເຊັ່ນ ສຕໍ ເມື່ອຕ້ອງກາຮກລ່າງລົງໝາຍ ຖ້ອຍ ຕ້ອງແຍກ ອອກເປັນ ۲ ພວກ ແລ້ວລົງ ໂຍ ວິກຕິ ເປັນ ເຫຼວ ສຕານີ ເປັນຕັນ

ແຍກພວກກັນເປັນພໍວຈນະ

ປ. ເຫຼວ ວິສຕິໂຍ	ທຸ. ເຫຼວ ວິສຕິໂຍ	ຕ. ທຸວິທີ ວິສຕິທີ	ຈ. ທຸວິນຸນໍ ວິສຕິນິ
ປນ. ທຸວິທີ ວິສຕິທີ	ລ. ທຸວິນຸນໍ ວິສຕິນິ	ສ. ທຸວິສຸ ວິສຕິສຸ	

ตุมหลา

ເອກວຈນະ

ພຫວຈນະ

ປ. ຕົວ ຕົວ	ຕຸມເຫ ໂວ
ທຸ. ຕົວ ຕຳ ຕົວ ຕົວ	ຕຸມຫາກໍ ຕຸມເຫ ໂວ
ຕ. ຕຍາ ຕຸວຍາ ເຕ	ຕຸມເຫທີ ຕຸມເກີ ໂວ
ຈ. ຕຸມຫຳ ຕາ ເຕ ຕຸຍັກ	ຕຸມຫາກໍ ຕຸມຫຳ ໂວ
ປລ. ຕຍາ ຕຸວຍາ	ຕຸມເຫທີ ຕຸມເກີ
ຈລ. ຕຸມຫຳ ຕາ ເຕ ຕຸຍັກ	ຕຸມຫາກໍ ຕຸມຫຳ ໂວ
ສ. ຕິຍ ຕຸວຍ	ຕຸມເຫສຸ

ອມຫາ

ເອກວຈນະ

ພຫວຈນະ

ປ. ອໍາດ	ມຢ ອມເຫ ໂນ
ທຸ. ມໍ ມໍາ	ອມຫາກໍ ອມເຫ ໂນ
ຕ. ມຍາ ເມ	ອມເຫທີ ອມເກີ ໂນ
ຈ. ອມຫຳ ມມ ມຍູກໍ ມມໍ ເມ	ອມຫຳ ອມຫາກໍ ອສຸມາກໍ ໂນ
ປລ. ມຍາ	ອມເຫທີ ອມເກີ
ຈລ. ອມຫຳ ມມ ມຍູກໍ ມມໍ ເມ	ອມຫຳ ອມຫາກໍ ອສຸມາກໍ ໂນ
ສ. ມຢ	ອມເຫສຸ ອສຸເມສຸ

ອົບນາຍ ຕຸມຫຳ ແລະ ອມຫຳ ສັບພົມ ເພື່ອມືອນກັນໃນລົງຄໍທີ່ ၃ ເຊັ່ນ ຕົວ ອ.ທ່ານ ຜູ້ໝາຍ ອ. ທ່ານ ຜູ້ໝາຍ ອ.ທ່ານ ຕະກູລ ດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງເຮັດວຽກວ່າ ອລົງຄໍ ເພຣະໄມ່ເປັນທີ່ສັງເກດວ່າ ເປັນປຸງລົງຄໍ ອິຕິລົງຄໍ ແລະ ປຸງສກລົງຄໍ ແຕ່ມີໃຊ້ ໄນມີລົງຄໍຕາມທີ່ກ່າລ່ວງວ່າ ລົງຄຸນຈາ ນີປຸປັງເຕີ

ວິທີທຳຫ້ວຽນປະຈຸບັນ ຕຸມຫຳ ແລະ ອມຫຳ ສັບພົມນີ້ ພິສດາຮາມາກ ຈະໄມ່ແສດງໄວ້ໃນທີ່ນີ້ ແລະ ພົມໃຫ້ນັກຄືກົມາພຶກທຽບວ່າ ແປລງ ຕຸມຫຳ ແລະ ອມຫຳ ສັບພົມ ກັບວິກັດຕິນັ້ນໆ ຮັມກັນແລ້ວ ສໍາເຮົ້າຈູປ ຕາມວິກັດຕິນັ້ນໆ

៦៨. ថ្វីថ្មីនៃរត្សនវិភាគធនាម ៩៥ ពោ

សុបុរាណ ពួ ពុរ ឈ ិ គ ី ហ ំ ហ ឯ ិលុខាំ,
ទា ទាញាំ ទានី រិ ឯ ុណាតិ ទស បែល ឈ.

សុបុរាណ ពួ មាយເខាចឹង សុបុរាណ, ឃ, ព, េត, ឈុម, និង កី គុដី
ល ពួ ថ្វីថ្មីនៃរត្សនវិភាគធនាម ដើម្បីអាជីវកម្ម
ល ពុរ, ឈ, ិ និង ទា ថ្វីថ្មីនៃរត្សនវិភាគធនាម គុដី បាន សុបុរាណ, សុបុរាណ, សុបុរាណ,
សុបុរាណ, សុបុរាណ (សាតា)

ល ពុរ, ឈ, ិ និង ទា ថ្វីថ្មីនៃរត្សនវិភាគធនាម ឱ្យ សុបុរាណ បាន ឈូត, ឈុពុរ, ឈុពុរុត, ឈី
ឈទា

ល ពុរ, ឈ, ិ, ហ ំ, ទា, ទានី ថ្វីថ្មីនៃរត្សនវិភាគធនាម ឱ្យ សុបុរាណ បាន ឈូត, ឈុពុរ, ឈុពុរុត,
ឈី, ឈហ, ឈទា, ឈទានី

ល ពុរ និង ឈ ថ្វីថ្មីនៃរត្សនវិភាគធនាម ឱ្យ សុបុរាណ បាន ឈូត, ឈុពុរ, ឈុពុរុត,
ឈី, ឈហ, ឈទា, ឈទានី

ល ហ, ឯ, រិ, ទានី ឯណា, ថ្វីថ្មីនៃរត្សនវិភាគធនាម ឱ្យ សុបុរាណ បាន ឈូត, ឈុពុរ, ឈុពុរុត,
ឈី, ឈហ, ឈទា, ឈទានី

ល ពុរ, ឈ, ិ, ហ ំ, ឯលុខាំ ទាញាំ, ទា និង រិ ថ្វីថ្មីនៃរត្សនវិភាគធនាម កី គុដី បាន
កូតិ, កូពុរ, កូពុរុត, កូពុរុត, កូ, កូហ, កូហ, កូហ, កូហ, កូហ, កូហ, កូហ

ចំណាំសុបុរាណ

ចំណាំសុបុរាណ

_____.

๖๙. ດຳນຳອາຂຍາຕ

ຍໍ ຕິກາລ ຕົບປະສ
ອຕີລິງຄ ທຸວົງນ

ກ්‍රියາວາຈ ຕິກາຣກໍ,
ຕພາບຢາຕນຸຕ ວຸຈຸຕີ.

ຍໍ ອ.ບທໄດ ຕິກາລ ມີສາມກາລ ຕົບປະສ ມືນຽມສາມ ກ්‍රියາວາຈ ເປັນຕົກລ່າງກ්‍රියາ
ຕິກາຣກໍ ມີສາມກາຮກ ອຕີລິງຄ ໄນມີລິງຄທີ່ສາມ ທຸວົງນ ມີສອງຈົນະ (ອຕຸລ ມືອຢູ່) ຕໍ ອ. ບທນັ້ນ
ວຸຈຸຕີ ຢ່ອມຄຸກກລ່າວ ອາຂຢາຕນຸຕ ວຸຈຸຕີ ວຸຈຸຕີ ຢ່ອມຄຸກກລ່າວ ອາຂຢາຕ

ຕິກາລ ມີສາມກາລ ດື່ອ ອົດືກາລກີມ ປັຈຸບັນກາລກີມ ອນາຄຕກາລກີມ ເຊັ່ນ ອຄຈຸນີ -
ໄດ້ໄປແລ້ວ (ອົດືກາລ), ຄຈຸນີ - ຢ່ອມໄປ (ປັຈຸບັນ), ຄຈຸນີສຸສົຕ - ຈັກໄປ (ອນາຄຕ)

ຕົບປະສ ມືນຽມສາມ ດື່ອ ປສູມບຸຽມ, ມັ້ນລົມບຸຽມ, ອຸຕຕມບຸຽມ, ປສູມບຸຽມ ດື່ອ ບຸຄຄລ
ທີ່ເຮົາພູດຄື່ງ, ມັ້ນລົມບຸຽມ ດື່ອ ບຸຄຄລທີ່ກຳລັງພູດອຢູ່ກັບເຮົາ, ອຸຕຕມບຸຽມ ດື່ອ ຕັ້ງເຮົາ

ກ්‍රියາວາຈ ລ່າງກ්‍රියາ ດື່ອ ລ່າງຄື່ງກ්‍රියາອາກາຣໂດຍຄວາມເປັນປະຫານ ໄນກ່ລ່າງຄື່ງ
ທັພພະວັດຖຸໂດຍຄວາມເປັນປະຫານເໜືອນກັບບທນາມ ເຊັ່ນ ຄຈຸນີມ - ຢ່ອມໄປ ໃນທີ່ນີ້ ລ່າງຄື່ງ
ກ්‍රියາເປັນປະຫານ ດື່ອກ່ລ່າງຄື່ງກ්‍රියາກາຣໄປໂດຍທຽງ ແຕ່ເນື່ອກ່ລ່າງຄື່ງກາຣໄປແລ້ວກີເຊື່ອວ່າ
ກ່ລ່າງຄື່ງຜູ້ໄປໂດຍອ້ອມດ້ວຍ

(ນາມບທກ່ລ່າງຄື່ງທັພພະ ສ່ວນອາຂຢາຕກ່ລ່າງຄື່ງກ්‍රියາ)

ຕິກາຣກໍ ມີກາຮກສາມ ດື່ອ ກາວກາຮກ, ກົມກາຮກ, ກັດຕຸກາຮກ ເຊັ່ນ ຄຈຸນີຍເຕ - ກາຣ
ໄປ (ກາວ), ຄຈຸນີຍເຕ - ຢ່ອມຄຸກໄປ (ກົມມະ), ຄຈຸນີ - ຢ່ອມໄປ (ກັດຕຸ)

ອຕີລິງຄ ໄນມີລິງຄທີ່ສາມ ດື່ອ ໄນເປັນທັ້ງ ອິຕິລິງຄ ປຸ່ງລິງຄ ແລະນັ່ງສົກລິງຄເໜືອນກັບ
ນາມບທ

ທຸວົງນ ມີສອງຈົນະ ດື່ອ ເອກພຈນ ພູພຈນ ເຊັ່ນ ຄຈຸນີ ເປັນເອກພຈນ, ຄຈຸນີຕີ ເປັນ
ພູພຈນ

ບທທີ່ມີລັກນະທັ້ງ ๖ ຕາມທີ່ກ່ລ່າມານີ້ ຂໍ້ອວ່າ ອາຂຢາຕບທ

ຜູ້ໜ້າໝູນໃນນາມປົມາລາແລະອາຂຢາຕປົມາລາ ກີ່ຂໍ້ອວ່າໜ້າໝູນກາຍາບາລີເກີນຄົງແລ້ວ
ດັ່ງນັ້ນ ຂ້າພເຈົ້າຈຶ່ງຈະແສດງອາຂຢາຕປົມາລາຕ່ອໄປ ເພື່ອໃຫ້ກົດກົມຍາທ່ອງຈຳໄວ້ທັ້ງໝົດໂດຍຢ່ອ

(ທ່ອງເລພະຮູປລໍາເຮົາເປັນກ්‍රියາແລ້ວເທົ່ານັ້ນ ບທວິກັດຕິ້ຫ້າໜ້າແລະຂ້າງໜ້າໄມ່ຕ້ອງທ່ອງ)

ข้อควรทราบ

ในอาชญาตปทมานานี้ ไม่ต้องทำวิธีสำเร็จรูป ห่องให้จำได้คล่องปากก็ใช้ได้แล้ว และในขณะท่อง จะให้เข้าใจได่ง่าย ก็ต้องสังเกตระเบียบดังต่อไปนี้

๑. ติ, มิ, ตุ, มิ, เอยุย, เอยุยาลี, เอยุยามิ, เอยุย์, เป็น เอ ๙ อป่าง วิกตติ
๙ ตัวนี้ เมื่อสำเร็จรูปแล้วมีรูปเป็น เอ ได้เช่น กะ = กู+อ+ติ

๒. อนุติ, อนุเต วิภาคติเป็น เร เ雷พะทือญ่าหลังจาก รัสสสะที่มีครุอยู่หน้า เช่น
คุณเร (คุณ + อนุติ) คุจ เป็น ครุ ชິ່ງอยู่หน้าของ ລ อันเป็นรัสสะ อกົກູຍເຣ (ອກົກູຍ + อนุเต)
ກູ เป็น ครุ อยู่หน้าของ ຍ อันเป็นรัสสะ, เมื่อมี อนุติ และ อนุเตวิภาคติทือญ่าหลังรัสสะเช่นนี้
ຈຶ່ງเป็น เร ໄດ້, และอนุติ, อนุเต ที่เป็น เร ນີ້ หมายເອາ อนุติ, อนุเต ในກວິສລັນຕືວິກັດຕິດວຍ

๓. ในหิยยัตนีวิกฤตต้องลง օ อาทمدن้ำชาตุ, ในปีอกขาวิกฤติ และ กวิสสันตี วิกฤตต้องลง օ อาทเดลังชาตุ, ในอัชชตันีวิกฤติและกาลาติปีตติวิกฤตต้องลงทั้ง օ อาทเดน้ำชาตุและ օ อาทเดลังชาตุ วิกฤตติที่กล่าวมานี้ที่ไม่ลงอาทคือ

ใน-project วิภาคต์และภูมิสังเคราะห์วิภาคต์ ลง อย่าง ตามได้เฉพาะที่มีวิภาคต์เป็นพัฒนาชั้นเรียนนั้น เช่น ตุลวิภาคต์ เริ่มต้นที่เป็นต้น. ส่วนที่มีวิภาคต์ที่เป็นสร้าง เช่น อย่าง และ อุปกรณ์ที่ไม่ต้องลง อย่าง

๔. ในที่ยังนี้ และ อัชฌานีวิกตติ รัลลະ อา, อี, อุ, มหावิกตติ เป็น อ, อិ, อុ, มុ ប៉ាង, ឪ ឃិយតនិវิกតตि เป็น ០, ួ ឃិយតនិវิกតตि เป็น ឺ, ទុល ឃិយតនិវิกតตि เป็น ី. អាមិដិបិនិវិកតตि เป็น ុត ប៉ាង, และในទីមិ ុតា และ មុហានិវិកតตិបៀនុលំលែង ុត អាគមិដិប៉ាង

๕. ในการลาติปัตติวิภัตติให้รัสสะ สุสวิภัตติ เป็น สุ, สสามุห เป็น สสามุห, และ แปลง เอ ของ สุสวิภัตติ เป็น อ บ้าง

๖. ชาตุที่ไม่มีกรรม (ไม่มองหากรรม) มี ภูชาตุเป็นต้น ถ้ามี อภิ อุปัลลัค เป็นต้น
อยู่ข้างหน้าก็เป็นชาตุมีกรรม ดังนั้นจึงจะแสดงกัมมawaจกด้วยภูชาตุที่มี อภิ อุปัลลัคอยู่หน้า
มี อภิภูยเต เป็นต้น และกัมมawaจกนี้ จะต้องมีวิกัตติเป็นฝ่ายอัตโนมท รูปกัมมawaจกที่มีรูป
เป็นปรัศสบหกที่มี โดยแปลงวิกัตติฝ่ายอัตโนมท เป็นปรัศสบห เช่นแปลง เต เป็น ติ

ดังนั้น จึงจะแสดงที่เป็นรูปอัตโนมทก่อน แล้วแสดงรูปที่เป็นปรสสบพกายหลังรูปอัตโนมท เป็นปรสสบหนี้จะแสดงเฉพาะในคณะแรกเท่านั้น คณะต่อ ๆ ไปจะไม่แสดงแล้ว

- ໧. ຮູບភາວວາຈກ ມີເລັພະວິກັດທີ່ໄຟຍອັດໂນບທ ປສູມບຸຮຸຍ ເອກພຈນີ່ເຖິ່ນນັ້ນ
 ໨. ປຣອກຫາວິກັດທີ່ແລກາລາຕີປັດຕິວິກັດຕົມໃຊ້ນ້ອຍ ພົງອ່ານແລ້ວສັງເກຕໄວ້ ສ່ວນປົມາລາ
 ຂອງວິກັດທີ່ເຫັນ ມີໃໝ່ນາກ ຈຶ່ງທ່ອງໃຫ້ຄລ່ອງປາກເພື່ອໃຈ
 ໩. ວິກັດທີ່ ໨ ມາດນີ້ແປ່ງໄດ້ເປັນ ໩ ກາລ ແລະມີຄໍາແປລໂດຍຍ່ອ ດັ່ງຕ່ອໄປນີ້
 ວັດຕານາ - ອຸ່ນ, ຢ່ອມ, ຈະ, ປັ້ນນີ້ - ຈົງ, ຂອງຈ, ສັດຕມີ - ຄວາ, ພົງ. ທັ້ງສາມນີ້ຈັດເປັນ
 ປັຈຸບັນກາລ
 ປຣອກຫາ - ແລ້ວ (ນານ), ທີ່ຢັ້ງຕົນນີ້ - ແລ້ວ (ວານນີ້), ອັ້ນຕົນນີ້ - ແລ້ວ (ວັນນີ້) ທັ້ງສາມນີ້
 ຈັດເປັນອົດຕກາລ
 ກວິສສັນຕິ - ຈັກ, ກາລາຕີປັດຕິ - ຈັກ..ແລ້ວ (ອນາຄຕຂອງອົດຕິ) ທັ້ງສອນນີ້ຈັດເປັນອນາຄຕກາລ

ຈບຄຳນໍາອາຂຍາຕ

---

๓๐. ອາຂຍາຕ

ໜຸ່ງທອາຂຍາຕ ຂໍ້ອວ່າອາຂຍາຕຄນະ ປັຈັຍທີ່ທຳໄໝຮາຕຸແຕກຕ່າງກັນເຮັກກວ່າ ວິກຣົນປັຈັຍ
 ມີ ۱۵ ຕັ້ງ ຄື່ອ ອ, ເອ ແລະນີຄຄທີ່ອາຄມ, ຍ, ບຸ, ປາ, ອຸ່ນາ, ນາ, ປູປ, ປຸ້າ, ໂອ, ພິຣ, ເແນ, ບຸ່ນຍ.

- ອາຂຍາຕຄນະນີ້ ເນື່ອຈຳແນກໂດຍວິກຣົນປັຈັຍແລ້ວ ກໍ່ມີ ໨ ຄນະ ຄື່ອ
- ກູວາທີ່ຄນະ ລົງ ອປັງຈັຍ
  - ຮູກາທີ່ຄນະ ລົງ ອປັງຈັຍແລະນີຄຄທີ່ອາຄມ
  - ທີວາທີ່ຄນະ ລົງ ຍປັງຈັຍ
  - ສຸວາທີ່ຄນະ ລົງ ບຸ, ປາ ແລະ ອຸ່ນາປັງຈັຍ
  - ກີຍາທີ່ຄນະ ລົງ ນາປັງຈັຍ
  - ຄຫາທີ່ຄນະ ລົງ ປູປ ແລະ ປຸ້າປັງຈັຍ
  - ຕນາທີ່ຄນະ ລົງ ໂອ ແລະ ພິຣປັງຈັຍ
  - ຈຸຮາທີ່ຄນະ ລົງ ເແນ ແລະ ບຸ່ນຍປັງຈັຍ

(ຕາມລຳດັບສູງຮັດເທິງນີ້ ກູວາທີ່ໂຕ ອ, ຮູກາທີ່ໂຕ ນິຄຸຄທີ່ຕ ປຸ່ພຸພຸຈ, ທີວາທີ່ໂຕ ໂຍ, ສຸວາທີ່ໂຕ
 ບຸ່ນຍອຸ່ນາ ຈ, ກີຍາທີ່ໂຕ ນາ, ຄຫາທີ່ໂຕ ປູປຸ້າ, ຕນາທີ່ໂຕ ໂອຍີຣາ, ຈຸຮາທີ່ໂຕ ເແນນຍາ)

๗๑. กฎบทคณะ

หมู่บทนี้สำเร็จรูปโดยลง อปัจจัย ด้วยสูตรว่า กฎบทใด อยู่แล้วว่า กฎบทใด ๆ นี้ เป็นได้ ๓ วาจก คือ กัตตุวاجก, กัมมวاجก และ ภาววاجก

กฎธาตุ+อปัจจัย+วัตตมานาวิกตติ (กัตตุวاجก)

ปรัชสนบท

ເອກວຈນະ		ພຫວຈນະ	
ຕີ	ກວຕີ, ກວເວ	ກວນຸຕີ	ອນຸຕີ
ລື	ກວລື	ກວຄ	ຄ
ມີ	ກວມີ, ກວເວ	ກວາມ	ມ

ອັຕຕໂນບທ

ເອກວຈນະ		ພຫວຈນະ	
ເຕ	ກວເຕ	ກວນຸເຕ	ອນຸເຕ
ເສ	ກວເສ	ກວເວ່າ	ເວ່າ
ເອ	ກວເວ	ກວາມ່າ	ມ່າ

ກົມມວຈກ

ເອກວຈນະ		ພຫວຈນະ	
ເຕ	ອກົງຢູ່ເຕ	ອກົງຢູ່ນຸເຕ	ອນຸເຕ
ເສ	ອກົງຢູ່ເສ	ອກົງຢູ່ເວ່າ	ເວ່າ
ເອ	ອກົງຢູ່ເວ	ອກົງຢູ່ມ່າ	ມ່າ

ແປລັງອັດຕໂນບທເປັນປ້ອສສນທ

ເອກວຈນະ		ພຫຼວຈນະ	
ເຕ	ອກີກູຍຕີ	ອກີກູຍນຸຕີ, ອກີກູຍເຣ	ອນຸເຕ
ເສ	ອກີກູຍລື	ອກີກູຍຄ	ເວຸ່າ
ເອ	ອກີກູຍມິ	ອກີກູຍານ	ເມຸ່າ

ກູຈາຕຸ+ອປ້ຈັຍ+ປໍ່ມົຈມືວິກັດຕີ (ກັດຕຸວາຈກ)

ປ້ອສສນທ

ເອກວຈນະ		ພຫຼວຈນະ	
ຕຸ	ກວຕຸ, ກວເ	ກວນຕຸ	ອນຸຕຸ
ທີ	ກວທີ, ກວ	ກວຄ	ຄ
ມີ	ກວມີ, ກວເ	ກວາມ	ມ

ອັດຕໂນບທ

ເອກວຈນະ		ພຫຼວຈນະ	
ຕຳ	ກວຕຳ	ກວນຕຳ	ອນຸຕຳ
ສຸສຸ	ກວສຸສຸ	ກວໄວ່	ໄວ່
ເອ	ກວເ	ກວາມເສ	ອາມເສ

ກົມມວາຈກ

ເອກວຈນະ		ພຫຼວຈນະ	
ຕຳ	ອກີກູຍຕຳ	ອກີກູຍນຸຕຳ	ອນຸຕຳ
ສຸສຸ	ອກີກູຍສຸສຸ	ອກີກູຍໄວ່	ໄວ່
ເອ	ອກີກູຍເຢ	ອກີກູຍາມເສ	ອາມເສ

ກູ້າຕຸ+ອປ່ຈ້ຍ+ສັດມືວິກັດຕີ (ກັດຕຸວາຈັກ)

ປັບປຸງສັນຫະ

ເອກວຈນະ		ພຫຼວຈນະ	
ເອຢູຍ	ກວເຢູຍ, ກວ	ກວເຢູຍໍ	ເອຢູຍໍ
ເອຢູຍາສີ	ກວເຢູຍາສີ, ກວ	ກວເຢູຍາຄ	ເອຢູຍາຄ
ເອຢູຍານີ	ກວເຢູຍານີ, ກວ	ກວເຢູຍາມ	ເອຢູຍາມ

ອັຕຕໂນບທ

ເອກວຈນະ		ພຫຼວຈນະ	
ເອດ	ກວເດ	ກວເຮົ່ວ	ເອົ່ວ
ເອໂຄ	ກວເໂຄ	ກວເຢູຍາໄວ້ຫ	ເອຍູຍາໄວ້ຫ
ເອຢູຍໍ	ກວເຢູຍໍ, ກວ	ກວເຢູຍາເມຸ້ຫ	ເອຍູຍາເມຸ້ຫ

ກົມມວາຈັກ

ເອກວຈນະ		ພຫຼວຈນະ	
ເອດ	ອກົງເຢັດ	ອກົງເຢົ່ວ	ເອົ່ວ
ເອໂຄ	ອກົງເຢົໂຄ	ອກົງເຢູຍາໄວ້ຫ	ເອຍູຍາໄວ້ຫ
ເອຢູຍໍ	ອກົງເຢູຍໍ, ອກົງເຢ	ອກົງເຢູຍາເມຸ້ຫ	ເອຍູຍາເມຸ້ຫ

ກູ້າຕຸ+ປໂຮກຂາວິກັດຕີ (ກັດຕຸວາຈັກ)

ເອກວຈນະ		ພຫຼວຈນະ	
ອ	ພກວ	ພກວຸ	ວຸ
ເອ	ພກວເ	ພກວິຕຸ	ຕຸ
ອໍ	ພກວ	ພກວິມຸ້ຫ	ມຸ້ຫ

ອັຕຕໂນນທ

ເອກວຈນະ		ພຫວຈນະ	
ຖ	ພກວິຖ	ພກວິຣ	ເຣ
ຖໂຄ	ພກວິຖໂຄ	ພກວິໄວ້	ໄວ້
ອີ	ພກວິ	ພກວິເມຸ້	ເມຸ້

ກົມມວາຈກ

ເອກວຈນະ		ພຫວຈນະ	
ຖ	ອກີພກວິຍີຖ	ອກີພກວິຍີເຣ	ເຣ
ຖໂຄ	ອກີພກວິຍີຖໂຄ	ອກີພກວິຍີໄວ້	ໄວ້
ອີ	ອກີພກວິຍີ	ອກີພກວິຍີເມຸ້	ເມຸ້

ອາຄມ+ກູ່ຮາຕຸ+ອປ່ຈ້ຍ+ທີ່ຢັດຕນິວິກັດຕີ (ກັດຕຸວາຈກ)

ອາ	ອກວາ, ກວາ, ອກວ, ກວ
ອູ	ອກງູ, ກງູ, ອກງູ, ກງູ
ໂອ	ອກໂອ, ກໂອ, ອກວ, ກວ, ອກວີ, ກວີ
ຖ	ອກວາຖ, ກວາຖ, ອກວຖ, ກວຖ
ອ	ອກວ, ກວ
ມຸ່າ	ອກວມ່າ, ກວມ່າ, ອກວມ້າ ກວມ້າ
ຖດ	ອກວາຖດ, ກວາຖດ
ຖຖໍ	ອກວາຖຖໍ, ກວາຖຖໍ
ເສ	ອກວາເສ, ກວາເສ
ວ່າໆ	ອກວວ່າໆ, ກວວ່າໆ
ອື້	ອກວື້, ກວື້
ມຸ່າເສ	ອກວມ່າເສ, ກວມ່າເສ

ກົມມາຈກ

ຕຸດ	ອກຍກູຍຕຸດ, ອກີກູຍຕຸດ, ອກຍກູຍຕ, ອກີກູຍຕ
ຕຸດໍ	ອກຍກູຍຕຸດໍ, ອກີກູຍຕຸດໍ
ເສ	ອກຍກູຍເສ, ອກີກູຍເສ
ວຸທໍ	ອກຍກູຍວຸທໍ, ອກີກູຍວຸທໍ
ອື້	ອກຍກູຍື, ອກີກູຍື
ມຸຫເສ	ອກຍກູຍມຸຫເສ, ອກີກູຍມຸຫເສ

ອັນຫຼາດນິວັດຕິກັດຕຸວາຈກ

ອື້	ອກວີ, ກວີ, ອກວີ, ກວີ
ອຸ່	ອກວຸ່, ກວຸ່, ອກວີສຸ, ກວີສຸ, ກວ່ຄຸ
ໂອ	ອກໂວ, ກໂວ, ອກວ, ກວ, ອກວີ, ກວີ
ຕຸດ	ອກວິຕຸດ, ກວິຕຸດ, ອກວຸຕຸດ, ກວຸຕຸດ
ອື້	ອກວີ, ກວີ
ມຸຫາ	ອກວິມຸຫາ, ກວິມຸຫາ, ອກວິມຸຫ, ກວິມຸຫ, ອກວຸມຸຫາ, ກວຸມຸຫາ, ອກວຸມຸຫ, ກວຸມຸຫ
ອາ	ອກວາ, ກວາ, ອກວິຕຸດ, ກວິຕຸດ
ອຸ່	ອກວຸ່, ກວຸ່, ອກວຸ່, ກວຸ່
ເສ	ອກວີເສ, ກວີເສ
ວຸທໍ	ອກວິວຸທໍ, ກວິວຸທໍ
ອຳ	ອກວ, ກວ, ອກວຳ, ກວຳ
ເມຸ່ຫ	ອກວິເມຸ່ຫ, ກວິເມຸ່ຫ

ກົມມາຈກ

ອາ	ອກຍກູຍາ, ອກີກູຍາ, ອກຍກູຍືຕຸດ, ອກີກູຍືຕຸດ
ອຸ່	ອກຍກູຢູ່, ອກີກູຢູ່, ອກຍກູຢູ່, ອກີກູຢູ່
ເສ	ອກຍກູຍືເສ, ອກີກູຍືເສ

ກົມມວຈກ

ວໍທ ໍມ ເມ່ຫ	ອກຸຍກູຍີວຸທໍ, ອກຸຍກູຍີວຸທໍ ອກຸຍກູຍ, ອກຸຍກູຍ, ອກຸຍກູຍໍ, ອກຸຍກູຍໍ ອກຸຍກູຍີເມ່ຫ, ອກຸຍກູຍີເມ່ຫ
-------------------	--

ກວິສສັນຕິວິກຊດຕິກຊດຕຸວາຈກປ່າມາລາ

ສຸສົມ	ກວິສຸສົມ	ກວິສຸສົນຕີ, ກວິສຸສເຣ	ສຸສົນຕີ
ສຸສົລີ	ກວິສຸສົລີ	ກວິສຸສົດ	ສຸສົດ
ສຸສຳມື	ກວິສຸສຳມື	ກວິສຸສຳມ	ສຸສຳມ
ສຸສົເຕ	ກວິສຸສົເຕ	ກວິສຸສົນເຕ, ກວິສຸສເຣ	ສຸສົນເຕ
ສຸສົເສ	ກວິສຸສົເສ	ກວິສຸສົເວຸຫ	ສຸສົເວຸຫ
ສຸສົໍ	ກວິສຸສົໍ	ກວິສຸສຳມາເມ່ຫ	ສຸສຳມາເມ່ຫ

ກົມມວຈກ

ສຸສົເຕ	ອກຸຍກູຍີສຸສົເຕ
ສຸສົນເຕ	ອກຸຍກູຍີສຸສົນເຕ, ອກຸຍກູຍີສຸສເຣ
ສຸສົເສ	ອກຸຍກູຍີສຸສົເສ
ສຸສົເວຸຫ	ອກຸຍກູຍີສຸສົເວຸຫ
ສຸສົໍ	ອກຸຍກູຍີສຸສົໍ
ສຸສຳມາເມ່ຫ	ອກຸຍກູຍີສຸສຳມາເມ່ຫ

ภาษาติปติวิภัตติกัตตุวاجปทมาลา

สุสา	อกวิสุสา, กวิสุสา, อกวิสุส, กวิสุส
สุส์สุ	อกวิสุส์สุ, กวิสุส์สุ
สุเต	อกวิสุเต, กวิสุเต, อกวิสุส, กวิสุส
สุสต	อกวิสุสต, กวิสุสต
สุส	อกวิสุส, กวิสุส
สุสามุห	อกวิสุสามุห, กวิสุสามุห, อกวิสุสามุห, กวิสุสามุห
สุสต	อกวิสุสต, กวิสุสต
สุสีสุ	อกวิสุสีสุ, กวิสุสีสุ
สุสเต	อกวิสุสเต, กวิสุสเต
สุสเวห	อกวิสุสเวห, กวสิสเวห
สสี	อกวิสสี, กวิสสี
สุสามุหเต	อกวิสุสามุหเต, กวิสุสามุหเต

กัมมavaจก

สุสต	อกกูยิสุสต
สุสีสุ	อกกูยิสุสีสุ
สุสเต	อกกูยิสุสเต
สุสเวห	อกกูยิสุสเวห
สสี	อกกูยิสสี
สุสามุหเต	อกกูยิสุสามุหเต

ກວາທີຄນິກຮາຕຸ

ຄຈົດຕີ ປາຈີຈຸດຕີ   ຕຸທີ ປວິສົຕີ ນຸທີ,
ໄໂທຕີ ສຍຕີ ຕິກູຈົດຕີ   ຜຸໂທດຸຍາທີ ກວາທີໂຍ.

ຄຈົດຕີ - ຍ່ອມໄປ, ປາຈີ - ຍ່ອມຫຸ່ງ, ອິຈຸດຕີ - ຍ່ອມປຣາດນາ, ຍ່ອມໄຄວ່, ຕຸທີ - ຍ່ອມແທງ,
ປວິສົສົຕີ - ຍ່ອມເຂົ້າໄປ, ນຸທີ - ຍ່ອມທຶ່ງ, ໄໂທຕີ - ຍ່ອມມື, ສຍຕີ - ຍ່ອມນອນ, ຕິກູຈົດຕີ - ຍ່ອມຕັ້ງ,
ຍ່ອມຍືນ, ຜຸໂທດຸຍາທີ - ຍ່ອມບວງສຽງ

ກົງຍາເຫລຸ່ນນີ້ແຈກປ່າມາລາເໜີອນ ກູຮາຕຸ

๗๒. ຮູຫາທີຄນະ

ໝູ່ປົກກົງທີ່ສໍາເລົງຮູບໂດຍກາຮັງ ອັບຈັຍແລະນິຄົມທີ່ຕ້ອງການ ດ້ວຍສູງຮວ່າ ຮູຫາທີ່ໂຕ ນິຄົມທີ່ຕ
ປຸພຸພັນຈາ ຂໍ້ອວ່າ ຮູຫາທີຄນະ

ຮູຫາຕຸ+ອັບຈັຍ+ວັດທະນາວິກັດຕີ (ກັດຕຸວາຈັກ)

ປັບປຸງ

ອັດຕຸໂນບັກ

ຮູນໜີ, ຮູນເຮ	ຮູນໜີ, ຮູນເຮ	ຮູນໜີເຕ	ຮູນໜີເຕ, ຮູນເຮ
ຮູນໜີ	ຮູນໜີ	ຮູນໜີເສ	ຮູນໜີເວຸ່ຫ
ຮູນໜີມີ, ຮູນເຮ	ຮູນໜີມ	ຮູນໜີ	ຮູນໜີມຸ່ຫ

ກົມມວາຈັກ

ນິຮູ້ໜີເຕ	ນິຮູ້ໜີເຕ, ນິຮູ້ໜີເຮ
ນິຮູ້ໜີເສ	ນິຮູ້ໜີເວຸ່ຫ
ນິຮູ້ໜີເມ	ນິຮູ້ໜີມຸ່ຫ

ຮູ້ຮາຕຸ+ອປ້ຈ້ຍ+ປໍລົມມືວິກັດຕີ (ກັດຕຸວາຈັກ)

ຮູນຮົດ, ຮູນເທ ຮູນຮາທີ, ຮູນຮ ຮູນຮາມີ, ຮູນເທ	ຮູນຮົນຫຼຸ ຮູນຮດ ຮູນຮາມ	ຮູນຮົດ ຮູນຮສສຸ ຮູນເທ	ຮູນຮົນຫຼົ່ມ ຮູນຮໄວ້ຫ ຮູນຮາມເສ
--	------------------------------	----------------------------	-------------------------------------

ກົມມວາຈກ

ນີຣູ່ໜົມທຳ ນີຣູ່ໜົມສຸສ ນີຣູ່ໜົມເນ	ນີຣູ່ໜົມນຸ່ທຳ ນີຣູ່ໜົມໄວ້ຫ ນີຣູ່ໜົມາມເສ
---	---

ຮູ້ຮາຕຸ+ອປ້ຈ້ຍ+ສັດຕມືວິກັດຕີ (ກັດຕຸວາຈັກ)

ປັບປຸງສະບັບທ	ອັດຕໂນນບທ		
ຮູນເຮຍີຍ, ຮູນເທ ຮູນເຮຍີຍາສີ, ຮູນເທ ຮູນເຮຍີຍາມີ, ຮູນເທ	ຮູນເຮຍີຍຸ່ ຮູນເຮຍີຍາຄ ຮູນເຮຍີຍາມ	ຮູນເຮດ ຮູນເຮໂຄ ຮູນເຮຍີຍິ່, ຮູນເທ	ຮູນເຮວ່າ ຮູນເຮຍີຍາໄວ້ຫ ຮູນເຮຍີຍາມຸ່ຫ

ກົມມວາຈກ

ນີຣູ່ໜົມເນດ ນີຣູ່ໜົມໂຄ ນີຣູ່ໜົມເນຍິ່, ນີຣູ່ໜົມ,	ນີຣູ່ໜົມເນວ່າ ນີຣູ່ໜົມເນຍີຍາໄວ້ຫ ນີຣູ່ໜົມເນຍີຍາເວຸ້ຫ
---	--

ຮູ້ຮາຕຸ+ປໂຣກຂາວິກັດຕີ (ກັດຕຸວາຈກ)

ປັບປຸງ

ອັດຕະໂນບທ

ຮູ້ຮູນົມ, ຮູ້ໂຣນົມ	ຮູ້ຮູນົງ	ຮູ້ຮູນົມືຖຸດ	ຮູ້ຮູນົມີເຣ
ຮູ້ຮູນົມ	ຮູ້ຮູນົມືຖຸໂຄ	ຮູ້ຮູນົມືຖຸໂຄ	ຮູ້ຮູນົມີໄວ່
ຮູ້ຮູນົມ	ຮູ້ຮູນົມືມ໌ຫ	ຮູ້ຮູນົມື	ຮູ້ຮູນົມີເມ໌ຫ

ກົມມວາຈກ

ນິຮູ້ໜົມືຖຸດ	ນິຮູ້ໜົມເຣ
ນິຮູ້ໜົມືຖຸໂຄ	ນິຮູ້ໜົມີໄວ່
ນິຮູ້ໜົມ	ນິຮູ້ໜົມີເມ໌ຫ

(ອາຄມ)+ຮູ້ຮາຕຸ+ອປ່ຈັຍ+ໜີຍັດຕະນິວິກັດຕີ (ກັດຕຸວາຈກ)

ປັບປຸງ

ອຮູ້ຮູນົມາ, ຮູ້ຮູນົມາ, ອຮູ້ຮູນົມ, ຮູ້ຮູນົມ ອຮູ້ຮູນົໂສ, ຮູ້ຮູນົໂສ, ອຮູ້ຮູນົມ, ຮູ້ຮູນົມ, ອຮູ້ຮູນົມ ອຮູ້ຮູນົມ, ຮູ້ຮູນົມ	ອຮູ້ຮູນົງ, ຮູ້ຮູນົງ, ອຮູ້ຮູນົງ, ຮູ້ຮູນົງ ອຮູ້ຮູນົມືຖຸດ, ຮູ້ຮູນົມືຖຸດ, ອຮູ້ຮູນົມືຖຸດ, ຮູ້ຮູນົມືຖຸດ ອຮູ້ຮູນົມ໌ຫາ, ຮູ້ຮູນົມ໌ຫາ, ອຮູ້ຮູນົມ໌ຫ, ຮູ້ຮູນົມ໌ຫ
--	--

ອັດຕະໂນບທ

ອຮູ້ຮູນົມືຖຸດ, ຮູ້ຮູນົມືຖຸດ, ອຮູ້ຮູນົມືຖຸດ, ຮູ້ຮູນົມືຖຸດ ອຮູ້ຮູນົມເສ, ຮູ້ຮູນົມເສ ອຮູ້ຮູນົມື, ຮູ້ຮູນົມື	ອຮູ້ຮູນົມືຖຸດຸ່ງ, ຮູ້ຮູນົມືຖຸດຸ່ງ ອຮູ້ຮູນົມວຸ່ກຳ, ຮູ້ຮູນົມວຸ່ກຳ ອຮູ້ຮູນົມ໌ຫເສ, ຮູ້ຮູນົມ໌ຫເສ
--	---

កំណត់វាគក

និរុប្បទុល, និរុប្បល និរុប្បលេស និរុប្បី	និរុប្បទុលាំ និរុប្បវុគំ និរុប្បមុខលេស
--	--

(អាគកម) + រូបភាព + អ៉ីចតនីវិវត្តិ (កំណត់ពុវាគក)

ប្រែសេបធម្ម

ឧរុនីធម៌, រុនីធម៌, ឧរុនីធមិ, រុនីធមិ ឧរុនីធមិ, រុនីធមិ, ឧរុនីធម, រុនីធម, ឧរុនីធមិ, រុនីធមិ ឧរុនីធមិ, រុនីធមិ	ឧរុនីធម៌, រុនីធម៌, ឧរុនីធមិសុ, រុនីធមិសុ, ឧរុនីធមិសុ, រុនីធមិសុ ឧរុនីធមិទុល, រុនីធមិទុល, ឧរុនីធមិទុល, រុនីធមិទុល ឧរុនីធមិមុហា, រុនីធមិមុហា, ឧរុនីធមិមុហា, រុនីធមិមុហិ, រុនីធមិមុហ, ឧរុនីធមិមុហា, រុនីធមិមុហា, ឧរុនីធមិមុហ
--	--

អ៉ីចតនី

ឧរុនីធមា, រុនីធមា, ឧរុនីធមិទុល ឧរុនីធមិស, រុនីធមិស ឧរុនីធម, រុនីធម, ឧរុនីធម៌, រុនីធម៌	ឧរុនីធមិ, រុនីធមិ, ឧរុនីធម, រុនីធមិ រុនីធមិទុល ឧរុនីធមុគំ, រុនីធមុគំ ឧរុនីធមិមុហ, រុនីធមិមុហ
---	--

កំណត់វាគក

និរុប្បលា, និរុប្បលិទុល និរុប្បលេស និរុប្បល, និរុប្បលំ	និរុប្បលូ, និរុប្បលូ និរុប្បលុគំ និរុប្បលិមេហ
--	---

ຮູ້ຮາຕຸ+ກວິສສັນຕິວິກັດຕີ (ກັດຕຸວາຈັກ)

ປັບປຸງ

ອັດຕໂນບທ

ຮູ້ຮົມສຸສົມ	ຮູ້ຮົມສຸສົມ, ຮູ້ຮົມສຸສເຣ	ຮູ້ຮົມສຸເຕ	ຮູ້ຮົມສຸສຸເຕ, ຮູ້ຮົມສຸສເຣ
ຮູ້ຮົມສຸສົມ	ຮູ້ຮົມສຸສົມ	ຮູ້ຮົມສຸເສ	ຮູ້ຮົມສຸສເວຸຫ
ຮູ້ຮົມສຸສຳ	ຮູ້ຮົມສຸສຳ	ຮູ້ຮົມສຸສຳ	ຮູ້ຮົມສຸສາເມຸ່ຫ

ນິບທັນ້າ+ຮູ້ຮາຕຸ+ຍັງຈ້າງ+ກວິສສັນຕິວິກັດຕີ (ກັມມວາຈັກ)

ນິຮູ້ຮົມສຸເຕ	ນິຮູ້ຮົມສຸສຸເຕ, ນິຮູ້ຮົມສຸສເຣ
ນິຮູ້ຮົມສຸເສ	ນິຮູ້ຮົມສຸສເວຸຫ
ນິຮູ້ຮົມສຸສຳ	ນິຮູ້ຮົມສຸສາເມຸ່ຫ

(ອາຄມ)+ຮູ້ຮາຕຸ+ກາລາຕີປັດຕິວິກັດຕີ (ກັດຕຸວາຈັກ)

ປັບປຸງ

ອຮູ້ຮົມສຸສາ, ຮູ້ຮົມສຸສາ, ອຮູ້ຮົມສຸສ, ຮູ້ຮົມສຸສ ອຮູ້ຮົມສຸເສ, ຮູ້ຮົມສຸເສ, ອຮູ້ຮົມສຸສ, ຮູ້ຮົມສຸສ ອຮູ້ຮົມສຸສຳ, ຮູ້ຮົມສຸສຳ	ອຮູ້ຮົມສຸສຳສຸ, ຮູ້ຮົມສຸສຳສຸ ອຮູ້ຮົມສຸສົມ, ຮູ້ຮົມສຸສົມ ອຮູ້ຮົມສຸສາມ່າ, ຮູ້ຮົມສຸສາມ່າ ອຮູ້ຮົມສຸສາມ່າ, ອຮູ້ຮົມສຸສາມ່າ
---	---

ອັດຕໂນບທ

ອຮູ້ຮົມສຸສົມ, ຮູ້ຮົມສຸສົມ ອຮູ້ຮົມສຸສຸເສ, ຮູ້ຮົມສຸສຸເສ ອຮູ້ຮົມສຸສື່, ຮູ້ຮົມສຸສື່	ອຮູ້ຮົມສຸສື່ສຸ, ຮູ້ຮົມສຸສື່ສຸ ອຮູ້ຮົມສຸສເວຸຫ, ຮູ້ຮົມສຸສເວຸຫ ອຮູ້ຮົມສຸສາມ່າເສ, ຮູ້ຮົມສຸສາມ່າເສ
---	---

កំណត់រូបរាង

និរុមិតុសទ	និរុមិតីសុ
និរុមិតុសសេ	និរុមិតុសវុ
និរុមិតីសិ	និរុមិតុសាមុហេ

រូបរាង

សុមុកតិ ឯុនុទិ ឈោ	ឯុនុទិ ឯុលុខិ ពតា,
កុលុខិ មុលុចិ ឈាបិ	រូបរាងទុក្សវិនិ.
និរុមិតិ សុពុកតិ ឈោ	ឯុលុខិ កិចុចតិ ពតា,
យុលុខិ កិចុចតិ ឈាបិ	មុជុចតិ កម្មវិនិ.

សុមុកតិ - យោងពី, ឯុនុទិ - យោងត័, ឯុលុខិ - យោងាំលាយ, ឯុលុខិ - យោងមួយាយម, កុលុខិ - យោងកិន, មុលុចិ - យោងបៀតេយ. រូបរាងទុក្សវិនិ ដើរូបរាងអង្គភាព និងរូបរាងទុក្សវិនិ ដើរូបរាងអង្គភាព

និរុមិតិ - យោងតុកកំណែ, សុពុកតិ - យោងតុកពី, ឯុលុខិ - យោងត័, កិចុចតិ - យោងត័, មុជុចតិ - យោងត័, កុលុខិ - យោងតុកព្រកបែ, កិចុចតិ - យោងតុកកិន, មុជុចតិ - យោងតុកបៀតេយ, កម្មវិនិ ដើរូបរាងអង្គភាព

๗๓. ທິວາທີຄະນະ

ໜູ່ຄັພທີ່ສໍາເລົ້າງປະໂດຍກາຮັງ ຍ ວິກຣນປ່ອຈັຍ ດ້ວຍສູງຮວ່າ ທິວາທີໂຕ ໂຍ ຂໍ້ວ່າທິວາທີ-
ຄະນະ

ທິວຸຫາຕຸ+ຍປ່ອຈັຍ+ວັດທະນາວິກັດຕີ (ກັດຕຸວາຈັກ)

ປັບປຸງ	ອັດຕໂນບທ
ທິພຸພົມ, ທິພຸເພ	ທິພຸພນຸຕີ, ທິພຸພເຮ
ທິພຸພລື	ທິພຸພຄ
ທິພຸພາມີ, ທິພຸເພ	ທິພຸພາມ

ທິວຸຫາຕຸ+ຍປ່ອຈັຍ+ປໍ້ມົງມົວິກັດຕີ (ກັດຕຸວາຈັກ)

ປັບປຸງ	ອັດຕໂນບທ
ທິພຸພຕູ, ທິພຸເພ	ທິພຸພນຸຕູ
ທິພຸພາຫີ, ທິພຸພ	ທິພຸພຄ
ທິພຸພາມີ, ທິພຸເພ	ທິພຸພາມ

ທິວຸຫາຕຸ+ຍປ່ອຈັຍ+ປ່ອງຂາວິກັດຕີ (ກັດຕຸວາຈັກ)

ປັບປຸງ	ອັດຕໂນບທ
ທິທິພຸພ	ທິທິພຸ
ທິທິພຸເພ	ທິທິພຸພືຖຸ
ທິທິພຸພ	ທິທິພຸພມ໌

อาปุพุ+ปทราตุ+ยปัจจัย+วัตตมานาวิกัตติ (กัตตุวاجก)

อาปชชติ อาปชเช	อาปชชนติ, อาปชชเร เป็นต้น แยกปทมาลาเหมือน ทิวธารา
-------------------	---

(ในทิวทิกณะ กัมมavaจก กีเหมือนกับ กัตตุวاجก คือ ลง ยปัจจัยในอรรถกรรม เมื่อสำเร็จรูปแล้วกีเหมือนกับกัตตุวاجก ดังนั้น จะไม่แสดงอีก และในวิกัตติที่เหลือ มีอัชชตานี้ เป็นต้น กีให้แก่กศิกษาประกอบเหมือนในกฎทิกณะที่แสดงมาแล้ว)

อุปปชชติ อาปชชติ วิชชณติ ມະญติ เจว ມุจุติ ฉิชชติ เจว	กุชณติ ตุสสติ ตตา, สมาทิยติ ปจจติ, กิชชติ ฯ ทิวทโย.
--	---

อุปปชชติ - ย่อมาเกิดขึ้น, อาปชชติ - ย่อมาถึง, ย่อมาต้อง, กุชณติ - ย่อมากรธ,
ตุสสติ - ย่อมาในดี, วิชชณติ - ย่อมาบิง, ย่อมาแทง, ย่อมาเจาะ, ມະญติ - ย่อมาคำัญ, ย่อมารู้,
สมาทิยติ - ย่อมาถือเอาด้วยดี, ย่อมาสามารถ, ปจจติ - ย่อมาสุก, ย่อมาเพลิดผล, ย่อมาใหม,
มุจุติ - ย่อมาพัน, ฉิชชติ - ย่อมาขาด, กิชชติ - ย่อมาแตก, ทิวทโย เป็นทิวทิกธารา

๗๔. สวاثิกณะ

หมู่ธารุที่สำเร็จรูปโดยการลง ณุ, ณา, อุณາ วิกรณปัจจัย ด้วยสูตรว่า สวاثิโต
ณุณາอุณາ ฯ ชื่อว่า สวاثิกณะ

สุชาตุ+ณุ, ณาปัจจัย+วัตตมานาวิกัตติ (กัตตุวاجก)

ปรัssonบท

สุโโนติ, สุณາติ, สุณเณ สุโโนสี, สุณາลี, สุณสี สุโโนมิ, สุณามิ, สุณเณ	สุณนุติ สุโโนต, สุณາต สุโโนม, สุณาม
--	---

ອັຕຕໂນບທ

ສຸ່ນເຕ	ສຸ່ນນຸ່ຕ
ສຸ່ນເສ	ສຸ່ນເວຸຫ
ສຸ່ນ	ສຸ່ນາມເຫ

ກົມມວາຈກ

ສູຍເຕ	ສູຍນຸ່ຕ, ສູຍເຮ
ສູຍເສ	ສູຍເວຸຫ
ສູຍ	ສູຍາມເຫ

ປັງຈຸມວິກັດຕີ (ກັດຕຸງວາຈກ)

ປະສົງສົມບທ

ສຸ້ໂຄນຸ, ສຸ່ນາຕຸ, ສຸ່ນ	ສຸ່ນນຸ່ຕ
ສຸ້ໂຄນີ, ສຸ່ນາຫີ, ສຸ່ນ	ສຸ້ໂຄນັດ, ສຸ່ນາດ
ສຸ້ໂຄນີມ, ສຸ່ນາມີມ, ສຸ່ນ	ສຸ້ໂຄນົມ, ສຸ່ນາມ

ອັຕຕໂນບທ

ສຸ່ນຕໍ່	ສຸ່ນນຸ່ຕໍ່
ສຸ່ນສຸ່ນ	ສຸ່ນໄວ່ຫ
ສຸ່ນ	ສຸ່ນາມເສ

สุชาตุ+นาปจจัย+สัตตมีวิภัตติ (กัตตุวاجก)

ปรัสสนบท

อัตตโนบท

สุเณยย, สุเณ สุเณยยาสี, สุเณ สุเณยยามิ, สุเณ	สุเณยย สุเณยยาถ สุเณยยาม	สุเณถ สุเณโถ ^๒ สุเณยย สุเณยย	สุเณร สุเณยยาโวห สุเณยยาเมห
--	--------------------------------	--	-----------------------------------

ปนพหน้า+อปราตุ+อุณาปจจัย+วัตตมานาวิภัตติ (กัตตุวاجก)

ปานุณติ, ปานุเณ ปานุณลี ปานุณามิ	ปานุณนุติ ปานุณลก ปานุณาม	ปานุณเต ^๓ ปานุณเส ^๔ ปานุเณ	ปานุณนุเต ^๕ ปานุณเวห ปานุณเมห
--	---------------------------------	--	--

หิยยัตตนวิภัตติ กัตตุวاجก

อปานุณ, ปานุณ, อปานุณ, ปานุณ อปานุโน, ปานุโน, อปานุณ, ปานุณ, อปานุณ, ปานุณ อปานุณ, ปานุณ, อปานุณ, ปานุณ	อปานุញ, ปานุញ, อปานุញ, ปานุញ อปานุณตุ, ปานุณตุ, อปานุณก, ปานุณก อปานุณมห, ปานุณมห, อปานุณมห, ปานุณมห
--	--

อัตตโนบท

อปานุณตุ, ปานุณตุ, อปานุณก, ปานุณก อปานุณเส, ปานุณเส อปานุณ්, ปานุณ්	อปานุณตุ ^๖ , ปานุณตุ ^๖ อปานุณวุห, ปานุณวุห อปานุณมหเส, ปานุณมหเส
--	--

ສວາທິຄນິກຮາຕຸ

ປໍທິພາຕີ ມິໂນຕີ ຈ
ສກຸກຸມາຕີ ຈ ສຸວາທິໄຍ,
ສູຍເຕ ປາປີຍເຕ ຈ
ປົດືຍເຕ ຈ ສກຸກເຕ.

ປໍທິພາຕີ - ຢ່ອມສັງໄປ, ມິໂນຕີ - ຢ່ອມທາງ, ສກຸກຸມາຕີ - ຢ່ອມອາຈ, ສຸວາທິໄຍ ເປັນສວາທິຮາຕຸ,
ສູຍເຕ - ຢ່ອມຄຸກໄດ້ຍືນ, ປາປີຍເຕ - ຢ່ອມຄຸກຄື່ງ, ປົດືຍເຕ - ຢ່ອມຄຸກລ່ົງໄປ, ສກຸກເຕ -
ຄວາມສາມາຮດ. (ຮູບເຫດລຳນຶກລ່າງກຽມແລະກາວ)

๒๕. ກິ່າທິຄນະ

ໜູ້ຄໍ້ພົກໍ່ທີ່ສໍາເລົ້າຈຽບໂດຍກາຮັງ ນາ ວິກຮຄນປັ້ງຈັຍ ດ້ວຍສູ່ຕຣວ່າ ກິ່າທິໂຕ ນາ ຊື່ວ່າ
ກິ່າທິຄນະ

ກິ່າຮາຕຸ+ນາປັ້ງຈັຍ+ວັດຕມານາວິກັດຕີ (ກັດຕຸວາຈກ)

ປຣະສບທ	ອັຕຕໂນບທ
ກິ່າດີ, ກິເລ	ກິ່ານຸຕີ
ກິ່າສີ	ກິ່າຄ
ກິ່າມີ, ກິເລ	ກິ່ານາມ

ກົມມວາຈກ

ກິ່ຍເຕ	ກິ່ຍນຸເຕ, ກິ່ຍເຮ
ກິ່ຍເສ	ກິ່ຍເວຸຫ
ກິ່ຍ	ກິ່ຍາເມຸ່ຫ

(อ่าคอม)+กីរាត្រុ+ណាប៉ាចូយ+អ័ថាចនិវិភាគពី (កត្តុវាជក)

ប្រសសបទ

ប.	អកីធមិ, កិលិ, អកីធមិ, កិលិ	អកីធមិ, កិលិ, អកីធមិស្ត, កិលិស្ត, អកីធមិស្ត, កិលិស្ត
ម.	អកីធមិ, កិលិ, អកីធមិ, កិលិ, អកីធមិ, កិលិ	អកីធមិទុ, កិលិទុ, អកីធមិទុ, កិលិទុ
ឧ.	អកីធមិ, កិលិ	អកីធមិមុហា, កិលិមុហា, អកីធមិមុហា, កិលិមុហា, អកីធមិមុហា, កិលិមុហា, អកីធមិមុហា, កិលិមុហា

អត្ថពិនិមាន

អកីធមិ, កិលិ, អកីធមិ, កិលិ	អកីធមិ, កិលិ, អកីធមិ, កិលិ
អកីធមិសេ, កិលិសេ	អកីធមិវុគំ, កិលិវុគំ
អកីធមិស្ត, កិលិស្ត	អកីធមិមុហា, កិលិមុហា

កិយាយិគិតិកន្លាត់

ចិនាតិ ជ ចិនាតិ ជ
មិនាតិ គុនាតិ ខោ
វិកីឲយេ កិឲយេ ជ
លាយោ មិឲយោ ខោ

ចានាតិ ជ បែលុលាយិ
គុនាតិ ជ កិយាយិ
ចិឲយេ តិឲយេ ជ,
តូលិយោ គុឲយោ ទាតា.

ចិនាតិ - យោះមិន, ចិនាតិ - យោះសំសែ, យោះតិឲយោ, ចានាតិ - យោះរឹង, បែលុលាយិ
-យោះមិនក្រឡើ, មិនាតិ - យោះវិគ, គុនាតិ - យោះកិឲយោ, គុនាតិ - យោះអវ៊ែនិវោ កិយាយិ
ត្រូវបានគិតិកន្លាត់ដោយការតាមរឿង

វិកីឲយេ - យោះកុកខាយ, កិឲយេ - យោះកុកចិំ, ចិឲយេ - យោះកុកមិន, តិឲយេ - យោះកុក
សំសែ, លាយោ - យោះកុករឹង, មិឲយោ - យោះកុកវិគ, តូលិយោ - យោះកុកកិឲយោ, គុឲយោ - គាមអវ៊ែនិវោ
តាតា ត្រូវបានគិតិកន្លាត់ដោយការតាមរឿង

๗๖. ດາວໂຫຼດ

ໜູ່ສັກທີ່ສໍາເລົດໂດຍກາຮັງ ບຸນ ແລະ ລຸ້າປ່ອຈັຍ ດ້ວຍສູ່ຕຽວ່າ ດາວໂຫຼດ ບຸນ
ລຸ້າ ຂໍ້ວ່າ ດາວໂຫຼດ

ຄຫາຕຸ+ລຸ້າປ່ອຈັຍ+ວັດທະນາວິກັດຕີ (ກັດຕຸວາຈັກ)

ປັບປຸງ

ອັດຕິໂນບັກ

ຄນຸ້າທີ, ຄນຸ້າເໜ	ຄນຸ້ານຸ້າທີ, ຄນຸ້າເຮຣ	ຄນຸ້າເຕ	ຄນຸ້ານຸ້າເຕ, ຄນຸ້າເຮຣ
ຄນຸ້າລື	ຄນຸ້າຄາດ, ຄນຸ້າຄຸດ	ຄນຸ້າເສ	ຄນຸ້າເວຸ່າ
ຄນຸ້າມີ, ຄນຸ້າເໜ	ຄນຸ້າກາມ	ຄນຸ້າເທ	ຄນຸ້າເມຸ່າ

ກົມມວາຈັກ

ຄຢູ່ເຕ

ຄຢູ່ນຸ້າເຕ, ຄຢູ່ເຮຣ

ຄຢູ່ເສ

ຄຢູ່ເວຸ່າ

ຄຢູ່ເທ

ຄຢູ່ກາມ

ຄຫາຕຸ+ລຸ້າປ່ອຈັຍ+ກວິສສັນຕິວິກັດຕີ (ກັດຕຸວາຈັກ)

ປັບປຸງ

ອັດຕິໂນບັກ

ຄນຸ້າທີສຸສົດ	ຄນຸ້າທີສຸສົນທີ, ຄນຸ້າທີສຸສເຣ	ຄນຸ້າທີສຸສເຕ	ຄນຸ້າທີສຸສົນເຕ, ຄນຸ້າທີສຸສເຣ
ຄນຸ້າທີສຸສົລີ	ຄນຸ້າທີສຸສົດ	ຄນຸ້າທີສຸສເສ	ຄນຸ້າທີສຸສເວຸ່າ
ຄນຸ້າທີສຸສາມີ	ຄນຸ້າທີສຸສາມ	ຄນຸ້າທີສຸສົ່ມ	ຄນຸ້າທີສຸສາເມຸ່າ

กัมมาจก

คยุหิสสเต	คยุหิสสันเต, คยุหิสสเร
คยุหิสสเล	คยุหิสสเวห
คยุหิสส์	คยุหิสสามเมห

คหราตุ+ปุปปัจจัย+วัตตมานาวิกัตติ (กัตตุวاجก)

ปรัสสนบท

อัตตโนบถ

ເແປປິ, ເແປປະ	ເແປປນຸຕີ, ເແປປເຣ	ເແປປເຕ	ເແປປນຸເຕ, ເແປປເຣ
ເແປປລື	ເແປປຄ	ເແປປເສ	ເແປປເວຫ
ເແປປານີ, ເແປປະ	ເແປປານ	ເແປປເປ	ເແປປານເມ໌

๗๗. ဏາທິຄນະ

ໜູ້ສັກທີ່ສໍາເລົງຈູປໂດຍກາຮັງ ໂອ ແລະ ຍີຣ ວິກຣນປ້ຈັບຍັດວຍສູ່ຮວ່າ ຖາທິໂຕ ໂອຍີຣ
ຊື່ວ່າ ຖາທິຄນະ

ຕນຸຮາຕຸ+ໄວປ້ຈັບຍັດ+ວັດຕມານາວິກັດຕີ (ກັດຕຸວາຈກ)

ปรัสสนบท

อัตตโนບຖ

ຕໂນຕີ	ຕໂນນຸຕີ	ຕນຸເຕ	ຕໂນນຸເຕ
ຕໂນສີ	ຕໂນຄ	ຕນຸເສ	ຕນຸເວຫ
ຕໂນນີ	ຕໂນມ	ຕນຸວ	ຕນຸເມ໌

ករចាតុ+ໂត្រព័ត៌មានវិភ័ព្យ (កំណត់ទូរទាត់)

ប្រែសសបុ

អំពីនិង

កវិតិ	កវិនុតិ	កវិទេ	កវិនុទេ
កវិតិ	កវិទេ	កវិនុទេ	កវិរោះ
កវិមិ	កវិនុមិ	កវិទេ	កវិនុមេុ

ករចាតុ+ិរបៀប+វិធានវិភ័ព្យ (កំណត់ទូរទាត់)

កិរិតិ, កិរិទេ	កិរិនុតិ	កិរិទេ	កិរិនុទេ
កិរិតិ	កិរិទេ	កិរិនុទេ	កិរិរោះ
កិរិនុមិ, កិរិទេ	កិរិនុមិ	កិរិទេ	កិរិនុមេុ

កំណត់ទូរទាត់

កិរិយេ	កិរិយុទេ, កិរិយេ
កិរិយេ	កិរិយេ
កិរិយេ	កិរិយេ

បញ្ហាបុ ឧបចាតុ ិរបៀបវិធានវិភ័ព្យកំណត់ទូរទាត់

ប្រែសសបុ

បញ្ហាបុ	បញ្ហាបុ
បញ្ហាបុ	បញ្ហាបុ
បញ្ហាបុ	បញ្ហាបុ

tantra thikomikraatu

สกุโกรติ ปปุปติ เจ
 ชาครโตรติ tantra moy,
 ปต้ายเต ปตัญญเต
 กรียเต ja กยุยเต,
 สกุกเต ปปียเต ja
 ชาครียเต ja กมุกกา.

สกุโกรติ - ย่อมาจ, ย่อมาสามารถ, ปปุปติ - ย่อมาถึง, ชาครโตรติ - ย่อมาตื่น tantra moy เป็น tantra thikomikraatu,

ปต้ายเต, ปตัญญเต - ย่อมาลูกแพ้ไป, กรียเต, กยุยเต - ย่อมาลูกกระทำ, สกุกเต - ความสามารถ, ปปียเต - ย่อมาลูกถึง, ชาครียเต - การตื่น กมุกกา เป็นก้มมรูป และ ภาครูป

๗๙. จุราทิคณะ

หมู่คัพท์ที่สำเร็จรูปโดยการลง เณ, ณย วิกรณปัจจัย ด้วยสูตรว่า จุราทิโトイ เณณยา ชื่อว่า จุราทิคณะ

จุราตุ+ณยปัจจัย+วัตตมานาวิภัตติ (กัตตุวاجก)

ปรัศสนบท

ใจเรติ	ใจเรนุติ
ใจเรสติ	ใจเรต
ใจเรเมติ	ใจเรเม

จุราตุ+ณยปัจจัย+วัตตมานาวิภัตติ (กัตตุวاجก)

ปรัศสนบท

อัตตโนบถ

ใจรยติ, ใจเรย	ใจรยนุติ	ใจรยเต	ใจรยนุเต
ใจรยลิ	ใจรยถ	ใจรยເສ	ใจรยເວຸຫ
ใจรยามີ, ใจเรຍ	ใจรຍາມ	ใจຮຍ	ใจຮຍາມ່ວ

ກົມມວຈກ

ໂຈຣີຍເຕ	ໂຈຣີຍນຸເຕ, ໂຈຣີຍເຮ
ໂຈຣີຍເສ	ໂຈຣີຍເວ່ຫ
ໂຈຣີຍ	ໂຈຣີຍາເມ່ຫ

ຈິນຸຕຫາຕຸ+ເນປັງຈັຍ+ວັດຕມານາວິກັດຕີ (ກັດຕຸວາຈກ)

ປັບປຸງ

ຈິນຸເຕຕີ	ຈິນຸເຕນຸຕີ
ຈິນຸເຕສີ	ຈິນຸເຕຄ
ຈິນຸເຕມີ	ຈິນຸເຕມ

ຈຸຮາທີຄນົມີກຫາຕຸ

ຈິນຸເຕຕີ ຈ ມນຸເຕຕີ ຈ
ເວເທຕີ ຄແນຕີ ຈາປີ ປາເລຕີ ພາເກູຕີ ຕຄາ,
ອີເມ ຈຸຮາທີຫາຕົວ.

ຈິນຸເຕຕີ, ຈິນຸຕຍຕີ - ຢ່ອມຄິດ, ມນຸເຕຕີ, ມນຸຕຍຕີ - ຢ່ອມປຶກຂາ, ປາເລຕີ, ປາລຍຕີ -
ຢ່ອມຮັກຂາ, ເວເທຕີ, ເວຍຕີ - ຢ່ອມເສວຍ, ຄແນຕີ, ຄລຍຕີ - ຢ່ອມນັນ, ຢ່ອມຄຳນວນ ອີເມ
ອ.ຫາຕຸ ທ. ແຫລ້ນີ້ ຈຸຮາທີຫາຕົວ ເປັນຈຸຮາທີຫາຕຸ (ໂຫຼຸດ) ຢ່ອມເປັນ

ຈບຈຸຮາທີຄນະ
(ສໍາຫຼັບໃນອາຊຍາຕປ່າມາລາ ທີ່ແສດນາແລ້ວກີ່ພອເຂົ້າໄຈໄດ້ແລ້ວ)

ຈບອາຊຍາຕຄນະຍ່ອ

_____

ອັກຂະ ๓๓ ຕ້າ ມີ ກ ເປັນຕົນ ມີ ອ ເປັນທີສຸດ ທີ່ວ່າ ພົມໝູນະ
ພົມໝູນະ ๒๕ ຕ້າ ມີ ກ ເປັນຕົນ ມີ ມ ເປັນທີສຸດ ທີ່ວ່າ ວຣຄ
ໂດຍແມ່ເປັນ ຂ ວຣຄ ຈ ລະ ຂ ຕ້າ ຄື່ອງ ກວຣຄ, ຈວຣຄ, ປູວຣຄ, ຕວຣຄ, ປວຣຄ
ພົມໝູນະ ๙ ຕ້າ ມີ ຍ ເປັນຕົນ ມີ ອ ເປັນທີສຸດ ທີ່ວ່າ ອວຣຄ

ຕາຮາງແສດງວິທີເຂີຍສະແລ່ພົມໝູນະ

ສະລ້ວ ຈ	ອ	ອາ	ອີ	ອີ	ອຸ	ອູ	ເອ	ໄອ
ສະທີ່ຈະຜສນກັບພົມໝູນະ	-	-າ	-	-	-	-	-	-
ພົມໝູນະລ້ວ ຈ	ກ	ຂ	ຄ	ໝ	ງ	(ຖິ່ງ)	ພ	ໝ
ກາຮາງສະຜສນກັບ	ກ	ກ	ກີ	ກີ	ກຸ	ກູ	ເກ	ໄກ
ພົມໝູນະຕາມສກາພເປັນຈິງ	°	~°	°	-	-	-	-	-
ກາຮາງສະຜສນກັບພົມໝູນະ	ກ	ກ	ກີ	ກີ	ກຸ	ກູ	ເກ	ໄກ
ຕາມຄວາມນິຍົມ	-	~	°	-	-	-	-	-

໨. ສະສນີ

၈. ໃນພຣະສະຫຼັງ ລບສະໜັບເລື່ອ

ປກສມພຸນົຫ	ປກຈຸເຈທ	ປກສມພຸນົຫ	ປກຈຸເຈທ
ໂລກຄຸຄປຸຄໂໂລ	= ໂລກ + ອຄຸຄປຸຄໂໂລ	ສມຕາຍສຸມາ	= ສມເມຕຸ + ດາຍສຸມາ
ຕີ່ມີມານີ	= ຕີ່ມີ + ມານີ	ສພຸເພວ	= ສພຸເພ + ເເວ
ໂນເທົ່ມ	= ໂນທີ + ເເວທົ່ມ	ຕຍສຸ	= ຕໂຍ + ອສຸ
ມາຕຸປຸງຈານໍ	= ມາຕຸ + ອຸປຸງຈານໍ	ອສນຸເຕຕຸດ	= ອສນຸໂຕ + ເເວຕຸດ

ໂລກ ສັພທ໌ ແລະ ອຄຸຄ ສັພທ໌ ມີສະອູ້ທີ່ສອງບທ ເນື່ອມີສະອູ້ເຊັ່ນນີ້ ຕ້ອງລບ
ສະໜັບເລື່ອ

ຕ້າວອຢ່າງການທຳຕັງ

ໂລກຄຸຄປຸຄໂໂລ ສັພທ໌ເດີມເປັນ ໂລກ + ອຄຸຄປຸຄໂໂລ

- ລົບສະ ອ ທີ່ ກ (ກ)
- ນຳ ກ ໄປປະກອບສະ ອ ພັ້ນ
- ສຳເຮົ່ງຮູບເປັນ ໂລກຄຸຄປຸຄຸໂລ

ຮູບທີ່ເຫຼືອ ນັກຄືກໍາພິງທຳເຊັ່ນເດືອກັນນີ້

๒. ໃນທີ່ສະໜັບ ແລະ ສະໜັບມີຮູບໄມ່ເໜືອນກັນ ໃຫ້ລົບສະໜັບນ້ຳ

ປກສມພຸນົທ	ປຖຈົເທ	ປກສມພຸນົທ	ປຖຈົເທ
ຍສສຖານີ	= ຍສສ + ອິທານີ	ຈກຂຸນທຣີຢີ	= ຈກຂ + ອິນທຣີຢີ
ສຸນພາຕີ	= ສຸນພາ + ອິຕີ	ອກຕະລຸໝູລີ	= ອກຕະລຸໝູ + ອລີ
ຈາຍາວ	= ຈາຍາ + ອິວ	ວນເທໍທີ	= ວນເທ + ອໍທີ
ກຄາວ	= ກຄາ + ເເວ	ໄສທີ	= ໄສ + ອໍທີ
ອິຕີປີ	= ອິຕີ + ອປີ	ຈຕຕາໂຣເມ	= ຈຕຕາໂຣ + ອິເມ
ອສຸສມຄົນລີ	= ອສຸສມຄົນ + ອລີ	ປາໂຕວ	= ປາໂຕ + ເເວ

ຕັວອຢ່າງການທຳຕັ້ງຮູບ

ຍສສຖານີ ສັບທີ່ເດີມເປັນ ຍສສ + ອິທານີ

- ລົບສະ ອ ພັ້ນເສີຍ
- ສຳເຮົ່ງຮູບເປັນ ຍສສຖານີ

ຮູບທີ່ເຫຼືອ ນັກຄືກໍາພິງທຳເຊັ່ນເດືອກັນນີ້

๓. ເມື່ອລົບສະໜັບແລ້ວໃຫ້ແປລັງ ອິວນຸ່ມ ເປັນ ເອ, ອຸວນຸ່ມ ເປັນ ໂອ (ອີ,ອີ ເຮີຍກ ອິວນຸ່ມ, ອຸ,ອຸ ເຮີຍກ ອຸວນຸ່ມ)

ປກສມພຸນົທ	ປຖຈົເທ	ປກສມພຸນົທ	ປຖຈົເທ
ພນຸ້ຫຸສຸເວວ	= ພນຸ້ຫຸສຸ + ອິວ	ໂນເປີຕີ	= ນ + ອຸເປີຕີ
ອຸເປົກຂົຕີ	= ອຸປ + ອິກຂົຕີ	ເອໂກນສຕໍ	= ເອກ + ອຸນສຕໍ
ອຸເປົໂຕ	= ອຸປ + ອິໂຕ	ວາໂມງ	= ວາມ + ອຸງ
ອເວຈຸ	= ອວ + ອິຈຸ	ໄວກຳ	= ວິ + ອຸກຳ
ຊີແນຣິຕໍ	= ຊິນ + ອິຣິຕໍ	ອເຕວ	= ອຕີ + ອິວ

ຕ້ວອຍ່າງກາರທຳຕ້ວຽນ

ພນູຫຼສຸເສວ ຄັພທີເດີມເປັນ ພນູຫຼສຸສ + ອົວ

- ລບສະຮະ ອ ມໍາແລ້ວວິກາຮສະ ອີ ພັງເປັນ ເຂ
- ນຳພັ້ນຫະໄປປະກອບກັບສະຮະ ເຂ ພັງ
- ສຳເຮົ່ງຽບເປັນ ພນູຫຼສຸເສວ

ໂນເປີຕີ ຄັພທີເດີມເປັນ ນ + ອຸເປີຕີ

- ລບສະຮະ ອ ມໍາແລ້ວວິກາຮສະ ອຸ ເປັນ ໂອ
- ນຳພັ້ນຫະໄປປະກອບກັບສະຮະ ໂອ ພັງ
- ສຳເຮົ່ງຽບເປັນ ໂນເປີຕີ

ຽບທີ່ເຫຼືອ ນັກຄືກາພຶກທຳເຊັ່ນເດືອກັນນີ້

៥. ເມື່ອລບສະຮ້າແລ້ວ ໄທ້ທີ່ມະສະຮ້າຫັ້ງ (ທີ່ມະ ອ ເປັນ ອາ, ອີ ເປັນ ອີ, ອຸ ເປັນ ອຸ)

ປທສມພນູຫຼ	ປທຈຸເຫທ	ປທສມພນູຫຼ	ປທຈຸເຫທ
ພຸຖ້ານຸ່ສຸສຕີ	= ພຸຖ້າ + ອນຸ່ສຸສຕີ	ພູ້ປັກວິ	= ພູ້ + ອຸປັກວິ
ສາຕຸຄິກາ	= ສ + ອຕຸຄິກາ	ໂຢປາຍໍ	= ໂຢປີ + ອຍໍ
ປຸ່ນວາສຸສ	= ປຸ່ນວາ + ອສຸສ	ອປຸປສຸຕາຍໍ	= ອປຸປສຸໂຕ + ອຍໍ
ຍານີ້ຫຼ ກູຕານີ້	= ຍານີ້ + ອີ້ຫຼ ກູຕານີ້	ສທຸ້ຫຼ	= ສທຸ້ຫຼ + ອີ້ຫຼ
ອຕີ້ໂຕ	= ອຕີ + ອີ້ໂຕ	ຕຸ້ປົມ	= ຕຸ້ປາ + ອຸປົມ

ຕ້ວອຍ່າງກາրທຳຕ້ວຽນ

ພຸຖ້ານຸ່ສຸສຕີ ຄັພທີເດີມເປັນ ພຸຖ້າ + ອນຸ່ສຸສຕີ

- ລບສະຮະ ອ ມໍາ ທີ່ມະສະຮ້າຫັ້ງ (ອ ເປັນ ອາ)
- ສຳເຮົ່ງຽບເປັນ ພຸຖ້ານຸ່ສຸສຕີ

๕. เมื่อจบสระหลังแล้ว ให้ทีฆะสระหน้า

ปทสมพนธ	ปทจุเจท	ปทสมพนธ	ปทจุเจท
โลกสุสานติ	= โลกสุส + อิติ	วิชชูว	= วิชช + อิว
วีติปตันติ	= วิ + อติปตันติ	กีสูช	= กีสุ + อิช
วีตินามเณนติ	= วิ + อตินามเณนติ	สาขูติ	= สาขุ + อิติ
สำมาภูปि	= สำมาภู + อปि		

ตัวอย่างการทำตัวรูป

โลกสุสานติ ศัพท์เดิมเป็น โลกสุส + อิติ

- จบสระ อิ หลัง ทีฆะสระหน้าเป็น อา
- คำเร็วๆเป็น โลกสุสานติ

รูปที่เหลือ นักศึกษาพึงทำเช่นเดียวกันนี้

๖. ในเพราะสระหลัง ให้แปลง เอ ของ เม, เเต, เย, ปพุพเต, เก, เจ เป็น ย

ปทสมพนธ	ปทจุเจท	ปทสมพนธ	ปทจุเจท
มุยาด	= เม + อด	ตุยาห	= เเต + อห
ตุยสุส	= เเต + อสุส	ปพุพตุยาห	= ปพุพเต + อห
บุยสุส	= เย + อสุส	กุยสุส	= เก + อสุส
		จุยสุส	= เจ + อสุส

ตัวอย่างการทำตัวรูป

มุยาด ศัพท์เดิมเป็น เม + อด

- ในเพราะสระ อ หลังเออ เอ ของ เม เป็น ย
- ทีฆะสระ อ หลังเป็น อา
- คำเร็วๆเป็น มุยาด

รูปที่เหลือ นักศึกษาพึงทำเช่นเดียวกันนี้

၈. ในພຣະສະໜັກ ແປລງ ໂອ ຂອງ ກ, ຂ, ຍ, ສ*, ແລະ ອຸ ເປັນ ວ (ສ* ມາຈັກ ຕສັພພນາມ)

ປັສມຸນຸ້ນ	ປັຈຸເຫວ	ປັສມຸນຸ້ນ	ປັຈຸເຫວ
ຍາວຕກວສຸສ	= ຍາວຕໂກ + ອສຸສ	ສຸວາຄົ້ມ	= ສຸ + ອາຄົ້ມ
ກວຸໂໂຄ	= ໂກ + ອຕຸໂໂຄ	ຈກຂວາປາກຳ	= ຈກຂູ + ອາປາກຳ
ອດຂວາສຸສ	= ອດໂຂ + ອສຸສ	ພໜວາພາໂຮ	= ພໜ + ອາພາໂຮ
ຍຸວຍໍ	= ໂຍ + ອຍໍ	ວຕຸເຄວຸດ	= ວຕຸຖຸ + ເອຕຸດ
ສຸວສຸສ	= ໂສ + ອສຸສ	ນ ເຫວວ	= ນ ຕຸ + ເຂວ
ອນວາທຸມາສຳ	= ອນຸ + ອທຸມາສຳ		

ຕັວອຢ່າງການທຳຕັວງ

ຍາວຕກວສຸສ ຄັ້ນທີ່ເດີມເປັນ ຍາວຕໂກ + ອສຸສ

- ໃນພຣະສະໜັກ ແປລງ ໂອ ເປັນ ວ
- ສໍາເຮົ່ງຈຸບປະກິດ ເປັນ ຍາວຕກວສຸສ

ຈຸບປະກິດທີ່ເໝືອ ນັກຄືກິ່າພຶງທຳເຊັ່ນເດືອກັນນີ້

ၙ. ໃນພຣະສະເບື້ອງໜັກ ແປລງ ຕີ ຂອງ ອຕີ, ປຕີ, ອິຕີ ເປັນ ຈ

ປັສມຸນຸ້ນ	ປັຈຸເຫວ	ປັສມຸນຸ້ນ	ປັຈຸເຫວ
ອຈຸຈຸນຸໍ	= ອຕີ + ອນຸໍ	ປຈຸເຈົ້ມ	= ປຕີ + ເອົໍ
ອຈຸໂຈທາຕາ	= ອຕີ + ໂອທາຕາ	ອີຈຸຈຸສຸສ	= ອິຕີ + ອສຸສ
ປຈຸໂຍ	= ປຕີ + ອໂຍ	ອີຈຸເຈົ້ມ	= ອິຕີ + ເອົໍ
ປຈຸຈາກຣຕີ	= ປຕີ + ອາກຣຕີ	ອີຈຸຈາທີ	= ອິຕີ + ອາທີ

ຕັວອຢ່າງການທຳຕັວງ

ອຈຸຈຸນຸໍ ຄັ້ນທີ່ເດີມເປັນ ອຕີ + ອນຸໍ

- ໃນພຣະສະໜັກ ແປລງ ຕີ ທັ້ງຕ້ວ ເປັນ ຈ
- ຈຸ ເຫວກາວ ເປັນສອງຕ້ວ
- ສໍາເຮົ່ງຈຸບປະກິດ ເປັນ ອຈຸຈຸນຸໍ

ຈຸບປະກິດທີ່ເໝືອ ນັກຄືກິ່າພຶງທຳເຊັ່ນເດືອກັນນີ້

๙. ในเพาะสาระหลัง แปลง ន ของ อិ គឺ គី ដែលត្រូវបានចំណាំជាកុំព្យូទ័រ "កុំព្យូទ័រ" គឺ គី ត្រូវបានចំណាំជាកុំព្យូទ័រ (មី ១ ពាហិត)

កុំព្យូទ័រ គី គី + អិ + ន

- ในเพาะ ិ លង แปลงនិគិត (៩) ត្រូវបានចំណាំជាកុំព្យូទ័រ គី គី + អិ + ន
- ในเพារាសរាល ឬ លង แปลง ន ត្រូវបានចំណាំជាកុំព្យូទ័រ គី គី
- លបសរាលនាបារាសរាល និងកុំព្យូទ័រ គី គី + ន
- តាមរឿងរបាយការណ៍ កុំព្យូទ័រ គី គី + ន

១០. នៅក្នុងក្រុងក្រាម និងក្រុងក្រាម ត្រូវបានចំណាំជាកុំព្យូទ័រ គី គី + ន

កម្មសមធម៌	កម្មឈាម	កម្មសមធម៌	កម្មឈាម
សាតុទស្សនា	= សាតុ + ទស្សនា	ឯកឯក្រាំ	= ឯក + ឯក្រាំ
ឯកឯក្រាំ	= ឯកឯក្រាំ	ឯធម៌	= ឯ + ធម៌
ឯធម៌	= ឯ + ធម៌		

ពាហិត

សាតុ ទស្សនា គី គី + ន

- កុំព្យូទ័រ គី គី + ន
- តាមរឿងរបាយការណ៍ កុំព្យូទ័រ គី គី + ន

១១. នៅក្នុងក្រុងក្រាម និងក្រុងក្រាម ត្រូវបានចំណាំជាកុំព្យូទ័រ ឬ ឬ + ន

កម្មសមធម៌	កម្មឈាម	កម្មសមធម៌	កម្មឈាម
វុទិយសុត	= វុទិ + យសុត	ឯកឯក្រាំ	= ឯក + ឯក្រាំ
ឯកឯក្រាំ	= ឯកឯក្រាំ	ឯធម៌	= ឯ + ធម៌
ឯធម៌	= ឯ + ធម៌		

ពាហិត

វុទិយសុត គី គី + ន

- នៅក្នុងក្រុងក្រាម និងក្រុងក្រាម ត្រូវបានចំណាំជាកុំព្យូទ័រ ឬ ឬ + ន
- តាមរឿងរបាយការណ៍ កុំព្យូទ័រ ឬ ឬ + ន

៤. ພົມໝະສັນ

១២. ໃນພາກການຮັກຍາລັນທີແລກສາດສະດວກ ໄທ້ມະ ທີ່ ອື່ອ ຮັສສະ ສະຫັກໄດ້

ປັກສຸມພຸນຸ່ຫ	ປັກຈຸເຈທ
ມຸນີ ຈເຣ	= ມຸນີ + ຈເຣ
ຂນຸຕີ ປຣມ	= ຂນຸຕີ + ປຣມ
ໂກວາທີ ນາມ	= ໂກວາທີ + ນາມ

ຕັວຢ່າງການທຳຕັງ

ມຸນີ ຈເຣ ຜັກທີ່ເດີມເປັນ ມຸນີ + ຈເຣ

- ເພຣະການຮັກຍາລັນທີ ທີ່ ມະ ອີ ເປັນ ອື່
- ສຳເຮົ່ງຮູບເປັນ ມຸນີ ຈເຣ

៣. ໃນພາກພົມໝະເບື້ອງໜັງ ລບ ໂອ ຂອງ ໂສ, ເອໂສ ຜັກທີ່ ແລ້ວລັງ ອ ອາຄມ
ໃນທີ່ລົບນັ້ນ

ປັກສຸມພຸນຸ່ຫ	ປັກຈຸເຈທ
ສ ສື່ລວາ	= ໂສ + ສື່ລວາ
ເອສ ຜມຸໂມ	= ເອໂສ + ຜມຸໂມ
ເອສ ອຕຸໂຄ	= ເອໂສ + ອຕຸໂຄ

ຕັວຢ່າງການທຳຕັງ

ສ ສື່ລວາ ຜັກທີ່ເດີມເປັນ ໂສ + ສື່ລວາ

- ໃນພາກພົມໝະເບື້ອງໜັງ ລບສະ ໂອ ຜໍາແລ້ວລັງ ອ ອາຄມ
- ສຳເຮົ່ງຮູບເປັນ ສ ສື່ລວາ

ຮູບທີ່ເຫຼືອ ນັກຕຶກຍາພິ່ນທຳເຊັ່ນເດືອກນັ້ນ

៤. ເຫຼວກາວ ອັກຍາທີ່ຢູ່ໜັງຈາກ ອ, ອີ, ອຸ ແລະ ອາ (ເຫຼວກາວ ດື່ອກການທຳພົມໝະ
ຕັງທີ່ໃຫ້ເປັນສອງຕົວ)

ปทสมุพนธ	ปทจุเจท
อิชปุปมาโท	= อิช + ปมาโท
ปกุกโน	= ป + กโน
วิปุปยุตโต	= วิ + ปยุตโต
สุปปภิปนโน	= สุ + ภิปนโน
อกุกโน	= อา + กโน

ตัวอย่างการทำตัวรูป

อิชปุปมาโท คัพท์เดิมเป็น อิช + ปมาโท

- หลังจากสระ อ บุ สถิสเทวภา
- คำเร็วๆเป็น อิชปุปมาโท

(สถิส - เมื่ອนกัน, เทว - สอง, ภา - ความเป็น ๒ ตัวเมื่อนกัน)

รูปที่เหลือ นักศึกษาพึงทำเช่นเดียวกันนี้

๔๕. เมื่อมีอักษรตัวที่ ๒ ของวรคทึ้ง & คือ ข ฉ ڑ မ อยู่หลังจาก อ, อិ, อុ และ อา อักษร กีทำ อสทธิสเทวภา อักษรตัวที่ ๑ ในวรคของตน เข้าข้างหน้าได้

เมื่อมีอักษรตัวที่ ๔ ของวรคทึ้ง & คือ ຂ ມ ທ ន ក อยู่หลังจาก อ, อិ, อុ และ อา อักษร กีทำ อสทธิสเทวภา อักษรตัวที่ ๓ ในวรคของตน เข้าข้างหน้าได้

(อสทธิ-ไม่เมื่อนกัน, เทว-สอง, ภา-เป็น, เป็น ๒ ตัวไม่เมื่อนกัน)

ปทสมุพนธ	ปทจุเจท	ปทสมุพนธ	ปทจุเจท
รูปกุขุโน	= รูป + ขุโน	นิทธโน	= นิ + ธโน
นิจุโน	= นิ + จโน	ណานปุพลो	= ណาน + พลโ
ຈชណานปุพลो	= ຈ + ណานปุพลो	นิพுกຍ	= นิ + ກຍ
ຍຕຽງຈິທໍ	= ຍຕຽງ + ຈິທໍ	ອកขาໂຕ	= อา + ຂາໂຕ
ຍສຕຸເຄໂຣ	= ຍສ + ເຄໂຣ		

ຕ້ວອຍ່າງການທຳຕ້ວຽບ

ຮູປກຂນໂໂສ ສັພທີເດີມເປັນ ຮູປ + ຂນໂໂສ

- ພັຍໝູນະຕົວທີ ១ ຜ້ອນຕົວທີ ២ (ຜ້ອນ ກ)
- ສໍາເລົ່າງຮູປເປັນ ຮູປກຂນໂໂສ

ຮູປທີ່ເຫຼືອ ນັກຄືກໍາພຶງທຳຕ້ວຽບເຊັ່ນເດືອກນີ້

១៦. ແຕ່ຄໍາມີອັກມະຕົວທີ ១ ທີ ៣ ແລະທີ ៥ ຂອງທຸກ ຖ ວຣຣຄ ໄທ້ທຳ ສທິສເຫຼວກາວ
ເທົ່ານັ້ນ ເຊັ່ນ ເມື່ອມີ ກ ກົດທຳເປັນ ກ ເຫຼວກາວ ເປັນ ກຸກ ເມື່ອມີ ດ ກົດທຳເປັນ ດ ເຫຼວກາວ ເປັນ ດຸດ
ດັ່ງນີ້ເປັນຕົ້ນ

៤៥. ນິຄຄທິຕສນິ

១៧. ໃນພෙරະພັຍໝູນະວຣຣຄເບື້ອງໜັງ ແປລັງນິຄຄທິ ເປັນ ວັດຄັນຕະ (ວຸດຄຸນຕ
ດີ້ອພັຍໝູນະທີ່ສຸດວຣຣຄ ໄດ້ແກ່ ຈ ລຸ ລຸ ມຸ ອັກມະ ຂອງວຣຣຄນີ້ນ ທ)

ປກສມຸພນຸ່ຫ	ປກຈຸເຈທ	ປກສມຸພນຸ່ຫ	ປກຈຸເຈທ
ຕະນຸໜຸກໂຣ	= ຕະນຸໜໍ + ກໂຣ	ຊຸຕິນຸ້ໂຣ	= ຊຸຕີ + ນຸໂຣ
ຮະນຸໜຸ້ໂທ	= ຮະນຳ + ຜໂທ	ສມຸມໂຕ	= ສຳ + ມໂຕ
ສະນຸຈີໂຕ	= ສຳ + ຈີໂຕ		

ຕ້ວອຍ່າງການທຳຕ້ວຽບ

ຕະນຸໜຸກໂຣ ສັພທີເດີມເປັນ ຕະນຸໜໍ + ກໂຣ

- ເພຣະພັຍໝູນະກວຣຣຄ ແປລັງ ນິຄຄທິ ເປັນ ຈ
- ສໍາເລົ່າງຮູປເປັນ ຕະນຸໜຸກໂຣ

ຮູປທີ່ເຫຼືອ ນັກຄືກໍາພຶງທຳເຊັ່ນເດືອກນີ້

๑៨. ໃນພຣະ ເອວ ຄັພທຶກິດ ອີ ນິບາຕເບື້ອງຫລັງກິດ ແປລງ ນິຄຄທິຕ ເປັນ ລຸ

ປກສມຸພນຸຫ	ປຈຸເຂທ	ປກສມຸພນຸຫ	ປຈຸເຂທ
ປຈຸຕຸຕລຸເນວ	= ປຈຸຕຸຕໍ່ + ເອວ	ຕລຸເນວ	= ຕໍ່ + ເອວ
ຕລຸທີ	= ຕໍ່ + ທີ	ເອວຕຸທີ	= ເວຕໍ່ + ທີ

ຕ້ວຍ່າງການທຳຕ້ວງປ

ປຈຸຕຸຕລຸເນວ ຄັພທຶເດີມເປັນ ປຈຸຕຸຕໍ່ + ເອວ

- ໃນພຣະ ເອວ ຄັພທຶ ແປລງ ນິຄຄທິຕ ເປັນ ລຸ, ແລ້ວ ລຸ ເຖວກາວ
- ສໍາເລົ່າງຮູບເປັນ ປຈຸຕຸຕລຸເນວ

ຮູບທີ່ເຫັນ ນັກຄືກໍາພຶງທຳເຊັ່ນເດີຍກັນນີ້

๑៩. ໃນພຣະ ຍ ເບື້ອງຫລັງ ແປລງ ນິຄຄທິຕ ຂອງ ສໍ ອຸປັສັດ ແລະ ນິຄຄທິຕອັນນີ້ ຍ ສັພພນາມ ອູ້ຫລັງ ພຣ້ອມກັນ ຍ ເປັນ ລຸ

ປກສມຸພນຸຫ	ປຈຸເຂທ
ສລຸໂໄໂໂໂໂໂໂ	= ສໍ + ໂໄໂໂໂໂໂ
ສລຸຢຸຕຸຕໍ່	= ສໍ + ຢຸຕຸຕໍ່
ຍລຸນເທວ	= ຍໍ + ຍເທວ

ຕ້ວຍ່າງການທຳຕ້ວງປ

ສລຸໂໄໂໂໂໂໂໂໂ ຄັພທຶເດີມເປັນ ສໍ + ໂໄໂໂໂໂໂໂ

- ໃນພຣະ ຍ ແປລງ ນິຄຄທິຕ ກັນ ຍ ເປັນ ລຸ, ລຸ ເຖວກາວ
- ສໍາເລົ່າງຮູບເປັນ ສລຸໂໄໂໂໂໂ

ຮູບທີ່ເຫັນ ນັກຄືກໍາພຶງທຳເຊັ່ນເດີຍກັນນີ້

២០. ໃນພຣະສະຫລັງ ແປລງ ນິຄຄທິຕ ເປັນ ມຸ ແລະ ທຸ ອັກຍຣ

ປກສມຸພນຸຫ	ປຈຸເຂທ
ຕມໍ່	= ຕໍ່ + ອໍ່
ຍທນິຈຸຈຳ	= ຍໍ + ອນິຈຸຈຳ
ຍມາຫຸ	= ຍໍ + ອາຫຸ
ເອຕທໄວຈ	= ເອຕໍ່ + ອໄວຈ

តัวอย่างการทำតัวរูป

ពមាំ គោល់ធី ត្រូវបាន តាំង + អាំ

- នៃពេរាសរោល៉ាង ឲ្យលើ និគតិ ត្រូវបាន មាំ
- តាំងរួចរាល់ត្រូវបាន ពមាំ

រួចរាល់នៃគោល់ធី ដែលបានបង្កើតឡើងដោយការរៀបចំ

៤៦. ភាគមសនិ

២១. នៃពេរាសរោល៉ាង ឲ្យ, ុ, ម, ុ, ុ, ុ, ុ, ុ, ុ និង គ ភាគម

ភាគមសុទ្ធមុន	ភាគមខាងក្រោម	ភាគមសុទ្ធមុន	ភាគមខាងក្រោម
និយមសុស	= ន + ិយមសុស	លុមសុតិ	= លុ + ុមសុតិ
វុទិកុទិ	= ុ + ុទិកុទិ	សុមុទុលា	= សុមុ + ុទុលា
ីតិ នាយិ	= ីតិ + ីនាយិ	សុភិរោ	= សុភិ + ីរោ
ិសុមាតិុ	= ិសុមាតិ + ិុ	ិលុកិលុលា	= ិលុ + ិកិលុលា

តัวอย่างการทำតัวរួចរាល់

និយមសុស គោល់ធី ត្រូវបាន ន + ិយមសុស

- នៃពេរាសរោល៉ាង ឲ្យ ភាគម
- តាំងរួចរាល់ត្រូវបាន និយមសុស

រួចរាល់នៃគោល់ធី ដែលបានបង្កើតឡើងដោយការរៀបចំ

២២. នៃពេរាបិបុជ្ជប៊ែងល៉ាង ឲ្យ ភាគម

ភាគមសុទ្ធមុន	ភាគមខាងក្រោម
ធមុបុគ្គលិក ឲ្យ	= ធមុបុ + ឲ្យ
ធមុសតាំ	= ធមុ + សតាំ
ធមុសតុលាំ	= ធមុ + សតុលាំ
ធមុសតុលាតាំ	= ធមុ + សតុលាតាំ

ตัวอย่างการทำตัวรูป

อติปุปโค ໂ၇ ศัพท์เดิมเป็น อติปุป + ໂ၇

- ในพระ ฯ เปื້องหลัง ລງ ໂ၇ และ ດຸ ອາຄມ
- ສໍາເຮົາຈູປ່ປັນ ອຕິປຸປົໂຄ ໂ၇

ຮູປ່ທີ່ເຫັນ ນັກຄືກໍາພຶງທຳເຊັ່ນເດືອກກັນນີ້ (ໄມ້ມີ ດຸ ອາຄມ)

๒๓. ລງ ນີກຄືທີ່ ອາຄມ ເພື່ອກາລົດສະດວກ ໃນບາງທີ່

ປກສມຸພນຸຫ	ປຖາເຈທ
ຈກຸ່ ອຸທປາທີ	= ຈກຸ່ + ອຸທປາທີ
ອວໍສີໂຣ	= ອວ + ສີໂຣ
ຍາວລຸຈິຫ	= ຍາວ + ຈ + ອິຫ
ອຸໝ່າລານີ	= ອຸໝ່າ + ລານີ

ตัวอย่างการทำตัวรูป

ຈກຸ່ ອຸທປາທີ ສັບພົມເປັນ ຈກຸ່ + ອຸທປາທີ

- ລງ ນີກຄືທີ່ ອາຄມ
- ສໍາເຮົາເປັນ ຈກຸ່ ອຸທປາທີ

ຮູປ່ທີ່ເຫັນ ນັກຄືກໍາພຶງທຳເຊັ່ນເດືອກກັນນີ້

๙๗. ນິຄຄහີຕໄລປສນິ

๒๔. ລົມນິຄຄහີຕ ເພື່ອກາຮົດສະດວກ ແລະເພື່ອຮັກຍາລັນທີ

ປັກສມຸພນູນ	ປັກຈຸເຈທ	ປັກສມຸພນູນ	ປັກຈຸເຈທ
ຕາສາໜ	= ຕາສຳ + ອໜ	ອຣີຢສຈານ ທສຸສນຳ	= ອຣີຢສຈານໍ + ທສຸສນຳ
ວິຖຸນຄຸ່ນ	= ວິຖຸນໍ + ອຄຸ່ນ	ພຸຖຮານ ສາສນຳ	= ພຸຖຮານໍ + ສາສນຳ
ອທາສາໜ	= ອທາສີ + ອໜ	ສາຮຕູໂຕ	= ສຳ + ຮຕູໂຕ
ຈິຈປປວາສີ	= ຈິຈໍ + ປວາສີ	ຕຄາຄຕາໜ	= ຕຄາຄຕໍ + ອໜ
ເຂວາໜ	= ເຂວົ້ນ + ອໜ	ຄນຸຕກາໂມ	= ຄນຸຕໍ + ກາໂມ

ຕັ້ງອ່າງການທຳຕັ້ງຮູບ

ຕາສາໜ ຄັ້ງທີ່ເດີມເປັນ ຕາສຳ + ອໜ

- ລົມ ນິຄຄහີຕ (ລົມສະໜ້າ ທີ່ມະສະໜ້າ)
- ສໍາເຮົ້ງຮູບເປັນ ຕາສາໜ

ຮູບທີ່ເໜືອ ນັກຄືກໍາພຶງທຳເຊັ່ນເດືອກັນນີ້

๒៥. ທັງຈາກ ນິຄຄහີຕ ລົມສະໜ້ອງ ອິຕີ, ອົວ, ອິທານີ, ອສີ, ເຂວ, ອປີ ເປັນດັ່ນ

ປັກສມຸພນູນ	ປັກຈຸເຈທ	ປັກສມຸພນູນ	ປັກຈຸເຈທ
ກິນຸຕີ	= ກີ + ອິຕີ	ຕຸວຳສີ	= ຕຸວຳ + ອສີ
ອກິນນຸຫຸນຸຕີ	= ອກິນນຸຫຸ + ອິຕີ	ສທິສຳວ	= ສທິສຳ + ເຂວ
ອຸຕຸຕຸຕຸຕຳວ	= ອຸຕຸຕຸຕຸຕຳ + ອົວ	ອຸຕຸຕົວີ	= ອຸຕຸຕົວີ + ອປີ
ຈກຸກຳວ	= ຈກຸກຳ + ອົວ	ອິທີປີ	= ອິທີ + ອປີ
ກລິນຸທານີ	= ກລີ + ອິທານີ	ທາຕຸວີ	= ທາຕຸວີ + ອປີ
ກິນຸທານີ	= ກີ + ອິທານີ		

ຕັ້ງອ່າງການທຳຕັ້ງຮູບ

ກິນຸຕີ ຄັ້ງທີ່ເດີມເປັນ ກີ + ອິຕີ

- ທັງນິຄຄහີຕ ລົມ ອີ ທີ່ ອິຕີ

- แปลง นิคคหิต เป็นวัคคันตะ น
  - คำเร็จรูปเป็น กินติ
- รูปที่เหลือ นักศึกษาพึงทำเช่นเดียวกันนี้

๒๖. พยัญชนะลังโยก เป็น วิสังโยค บ้าง (พยัญชนะ ๒ - ๓ ตัวที่รวมกันอยู่ในสระ ตัวเดียวกัน เรียกว่า สังโยค เช่น สุส การลบพยัญชนะลังโยกตัวหน้า คือ ส แล้วตัวหลัง คือ ส เรียกว่า วิสังโยค)

ปทสมุพนธ	ปทจุเลท	ปทสมุพนธ	ปทจุเลท
เอวส	= เอว + อสุส	อคุยาكار	= อคุค + อาكار
ปุปุผัส	= ปุปุพ + อสุส	วุฒิยสุส	= วุฒิ + อสุส

ตัวอย่างการทำตัวรูป

เอวส ศัพท์เดิมเป็น เอว + อสุส

- ลบพยัญชนะที่ซ่อนไว้ สังโยค ตัวหน้าคือ ส (หลังจากนิคหิต ลบสระหลัง)
- คำเร็จรูปเป็น เอวส

รูปที่เหลือ นักศึกษาพึงทำเช่นเดียวกันนี้

๙๙. อาเทสสนธ

๒๗. ในเพาะสระเบื้องหลัง แปลง อภิ เป็น อพุก และ อธิ เป็น อชุณ

ปทสมุพนธ	ปทจุเลท	ปทสมุพนธ	ปทจุเลท
อพุกทิริต	= อภิ + อุทิริต	อชุโนมาโส	= อธิ + โอโนมาโส
อพุกุখาน	= อภิ + อกุখาน	อชุนามา	= อธิ + อานามา
อพุกุคโค	= อภิ + อุคคโค	อชุณปคโค	= อธิ + อุปคโค

ตัวอย่างการทำตัวรูป

อพุกุทิริต ศัพท์เดิมเป็น อภิ + อุทิริต

- แปลง อภิ เป็น อพุก

- ສໍາເງົບເປັນ ອພຸກທີຣຳ
ຮູປ່ກໍ່ເຫຼືອ ນັກຄືກໍາພຶງທຳເຊັ່ນເດືອກັນນີ້

២៨. ແປລັງ ປຕີ ອຸປສັກ ເປັນ ປົງ ບ້າງ

ປກສມຸພນຸຫ	ປຖຈຸເຈທ
ປົງຄຸຄີ	= ປຕີ + ອຄຸຄີ
ປົງໜຸ້ມຸຕີ	= ປຕີ + ຜຸ້ມຸຕີ
ປົງຮູປ່ເທສວາໄສ ຈ	= ປຕີ + ຮູປ່ເທສວາໄສ ຈ

ຕ້ວອຍ່າງກາರທຳຕັວງ

ປົງຄຸຄີ ສັພົບທີ່ເດີມເປັນ ປຕີ + ອຄຸຄີ

- ແປລັງ ປຕີ ເປັນ ປົງ
- ລົບສະ ອີ ທັນ້າ
- ສໍາເງົບຮູປ່ເປັນ ປົງຄຸຄີ

ຮູປ່ກໍ່ເຫຼືອ ນັກຄືກໍາພຶງທຳເຊັ່ນເດືອກັນນີ້

២៩. ໃນພະບາຍໍ້ມູນນະເບື້ອງໜັງ ແປລັງ ອວ ເປັນ ໂອ ບ້າງ

ປກສມຸພນຸຫ	ປຖຈຸເຈທ
ໂອນຖຸໂຣ	= ອວ + ນຖຸໂຣ
ໂອວທີ	= ອວ + ວທີ

ຕ້ວອຍ່າງກາրທຳຕັວງ

ໂອນຖຸໂຣ ສັພົບທີ່ເດີມເປັນ ອວ + ນຖຸໂຣ

- ແປລັງ ອວ ເປັນ ໂອ
- ສໍາເງົບຮູປ່ເປັນ ໂອນຖຸໂຣ

ຮູປ່ກໍ່ເຫຼືອ ນັກຄືກໍາພຶງທຳເຊັ່ນເດືອກັນນີ້

៤៨. អ៊ុបសគ្គគិត្យ

អ៊ុបសគ្គ ២០ ពោ គី ប៊ា និ នី អូ ទុ សំ វិ ខាង នូវ ប្រិ ខិ អិ ប្រិ សុ ខាង នូវ ប្រិ ខិ អិ

និបាត ធមួយៗ គី ខាង ខេ ខេ

ឈរសង្កិច្ច

៩០. ສາມາສັກົນທີ່

ກາຮຍ່ອບທັງແຕ່ ២ ນາທີ່ຂຶ້ນໄປໃຫ້ເປັນບທເດືອກັນ ເພື່ອໃຫ້ເນື້ອຄວາມ ແລະ ວິກັດຕີເປັນອັນເດືອກັນເຮືອກວ່າ ສາມາສ (ກາຮຍ່ອບທ)

៩១. ສາມາສວ່າໂດຍຢ່ອມື່ ៦ ອຢ່າງ

១. ອພູຍີກາວສາມາສ	២. ກມຸນຮາຣຍສາມາສ
៣. ທຶກຸສາມາສ	៤. ຕປປຸງສສາມາສ
៥. ພຫຸພຸພື້ທີສາມາສ	៦. ຖວນຖສາມາສ

(ພູຍີ' ກມຸນ ທຶກຸ ຕປປຸ-
ພຸ' ຖວນຖາ ສາມາສກາ)

៩២. ອພູຍີກາວສາມາສ

ອພູຍີກາວສາມາສ ຄື່ອ ສາມາລທີ່ມີ ອພູຍົນທ ຄື່ອ ອຸປັສົບທແລະ ນິບາຕນຫອຍູ່້ຂ້າງໜ້າ ແລະ ເປັນປະຮານ ເຊັ່ນ ອຸປນຄຣຳ = ອຸປ + ນຄຣຳ, ອຸປ ເປັນອຸປັສົດ ມີອຣຄວ່າ ໄກລີ່ ແລະ ອູ່ໜ້າ, ນຄຣຳຄົພົ່ງ ເມື່ອ ຮີ້ອນຄຣ ເມື່ອຢ່ອເຂົາກັນ ນຄຣສຸສ ສມື່ປີ ລຳເຮົ້ຈຽບເປັນ ອຸປນຄຣຳ ໄກລີ່ ແກ່່ງນຄຣ ອຣຄວ່າ ໄກລີ່ ເປັນປະຮານໃນສາມາສນີ້ (ສາມາສນີ້ ມຸ່ງໝາຍເອາທີ່ ໄກລີ່ ມີໄດ້ມຸ່ງໝາຍເອາຕ້ວນນຄຣ)

ບທຂ້າງໜ້າລົງລັກງົງວິກັດຕີ ນຄຣສຸສ ສມື່ປີ ປະນາວິກັດຕີ ອຸປນຄຣຳ ໄກລີ່ແກ່່ງນຄຣ

ທຮຄານ ອກາໄວ = ນິຖຸທຣຳ. ອ. ຄວາມໄມ່ມີ ແກ່່ງຄວາມເຮົ້ຮ້ອນ

ຮຄສຸສ ປຈຸຈາ = ອນຸຮຄຳ. ກາຍໜັງ ແກ່່ງຮຄ

ວາຕສຸສ ປຈຸຈາ = ອນຸວາຕຳ. ກາຍໜັງ ແກ່່ງລມ

ໄສຕສຸສ ອນຸຄຕຳ = ອນຸໄສຕຳ ໄປຕາມ ແກ່່ງກະຮແສ

ວາຕສຸສ ປົງໂລມຳ = ປົງວາຕຳ. ຖວນ ແກ່່ງລມ

ໄສຕສຸສ ປົງໂລມຳ = ປົງໄສຕຳ. ຖວນ ແກ່່ງກະຮແສ

ອຕຸຕານມຕຸຕານ ປຕິ = ປຈຸຈຕຳ. ເລພາະ ຜົ່ງຕນ ເລພາະຕນ ໆ

อา กุมาเรหิ = อากุมาร์. (ยีส) อ.ยค (ชื่อเลียง) (กจจายนสส) ของพระมหา-กจจายนะ ถึงเด็ก ท.

อา ปาณโภคภิยา = อาปาณโภคภิกข์. ถึง ที่สุดแห่ง ชีวิต

กิกุขาย สมิทธิธิ = สุกิกุข์ ความสมบูรณ์ แห่งข้าว

กิกุขาย อสมิทธิธิ = ทุพกิกุข์. ความไม่สมบูรณ์ แห่งข้าว

วุฑฒานั่น ปฏิปักษิ = ยถา Vuṭṭha. ลำดับ แห่งผู้เฒ่า ท. (ผู้เจริญ)

สตุตี อนติกุมิตรava (กรอตติ) = ยถาสตุติ. ไม่เกินไปแล้ว ซึ่งความสามารถ (ย่อمنกระทำ), ย่อมไม่กระทำล่วงซึ่งความสามารถ

พล อนติกุมิตรava (กรอตติ) = ยถาพล. ไม่ก้าวล่วงแล้ว ซึ่งกำลัง (ย่อمنกระทำ)

กม อนติกุมิตรava (กรอตติ) = ยตากุกม ไม่ก้าวล่วงแล้ว ซึ่งลำดับ (ย่อمنกระทำ)

ผลสุส อนธูรปี = ยถาพล. ตามกำลัง

กมสุส อนธูรปี = ยตากุกม. ตามลำดับ

ชีวสุส ยตุตโก ปริจุณโล = yaw�ีว. กำหนด เพียงไร แห่งชีวิต

อายุสุส ยตุตโก ปริจุณโล = yawตาหยก. กำหนดเพียงไร แห่งอายุ

ยตุตเกน อตุโถ = yawทตุต. ความต้องการ ด้วยวัตถุมีประมาณเท่าได

ปพุพสุส ติโร = ติโรปพุพต. ภายนอกแห่งภูษา

ปปสุส อนุโต = อนุโตปปสุส. ภายใน แห่งปราสาท

วสุสสุส อนุโต = อนุโตวสุส. ภายใน แห่งฤทธิ์ (ภายในพระยา)

นครสุส พหิ = พหินคร. ภายนอก แห่งนคร

ปปสุส อุปปิ = อุปปิปปสุส. เมืองบน แห่งปราสาท

มลุจสุส เဟ္မာ = เဟ္မာจามลุจ. ภายใน แห่งเตียง

กตุตสุส ปุเร = ปุเรกตุต. ในกาลก่อน แห่งกัตร

คงคาย ໂອรິ = ໂອຮຄຸກ. ຜຶ່ງນີ້ แห่งແມ່ນ້ຳຄົງຄາ

คงคาย ປາຮ = ປາຮຄຸກ. ຜຶ່ງໂນນັ້ນ แห่งແມ່ນ້ຳຄົງຄາ

ສຫ ມກຸຂິກາຍ = ສມກຸຂິກ. ກັນ ດ້ວຍແມລງວັນ

යේ ເය ວຸດຸມາ = ຍถาວຸດຸມ. ຜູ້ເຈົ້າໄດ ພ

ວຸດຸມານັ້ນ ປົກື ປັກື = ຍถาວຸດຸມ. ตามลำดับ แห่งຜູ້ເຈົ້າ

៥. ກມຸນຫາຍສາມາສ

ກມຸນຫາຍສາມາສ ຄືອ ສາມາສທີ່ມີບໍາຫານສອງນົມມືເນື້ອຄວາມເດີຍກັນ ເຊັ່ນ ມහນົໂຕ ປຸຣີໂສ ບຸຮູ້ຜູ້ປະເສົາ ທີ່ກ່າວວ່າມີເນື້ອຄວາມເດີຍກັນພຣະ ບຸຮູ້ ແລະ ປະເສົາ ເປັນລິ້ງ ຖໍ່ ເດີຍກັນ ແກ້ວຂອງຈາກກັນໄມ້ໄດ້ ແລະ ເນື້ອຍ່ອ ມහນົໂຕ ແລະ ປຸຣີໂສ ເຂົ້າເປັນສາມາສແລ້ວ ຄໍາເຮືອ ເປັນ ມາຫາປຸຣີໂສ ມີວິກັດຕິເດີຍກັນ ນີ້ເປັນລັກຂະນະຂອງກມຸນຫາຍສາມາສ ຖໍ່ ນີ້ ຈໍາແນກອອກເປັນ ດົກປະກາດ

ວິເສັນປຸ່ພຸພປໂຕ	ວິເສັນນຸ້ຕຸຕຽບໂຕ,
ວິເສັນໂນກໂຍ ເຈວ	ອຸປ່ນານຸ້ຕຸຕຽບໂຕ.
ສມັກວານປຸ່ພຸພປໂຕ	ອວຫາຮັນປຸ່ພຸພໂກ,
ນ-ກຸປຸພປປໂຕ ເຈວ	ປາທິບຸປຸພປປໂຕ ຈ.

១. ວິເສັນປຸ່ພຸພປ

ບທໜ້າເປັນວິເສັນນະ ແລະ ມີ ວິກັດຕິ ເສມອກັນບທປະຫານ
 ເຊັ່ນ ມහນົໂຕ ຈ ໂສ ປຸຣີໂສ ຈາຕີ = ມາຫາປຸຣີໂສ. ບຸຮູ້ຜູ້ປະເສົາ
 ມහນົຕລຸຈ ຕໍ່ ພລຸຈາຕີ = ມາຫຸພລຳ. ກໍາລັງນາກ
 ສນົໂຕ ຈ ໂສ ປຸຣີໂສ ຈາຕີ = ສປປຸຣີໂສ. ບຸຮູ້ຜູ້ສົງບ, ສັຕບຸຮູ້
 ນີ້ສລຸຈ ຕໍ່ ອຸປລຸຈາຕີ = ນີ້ລຸປຸປລຳ. ດອກນັ້ງເຂີຍ
 ພຽງມຸນົມ ຈ ສາ ທາວິກາ ຈາຕີ = ພຽງມຸນທາວິກາ. ເດີກຫຼູງພຣາຮມ໌
 ຂຕຸຕິຢາ ຈ ສາ ກລຸລາ ຈາຕີ = ຂຕຸຕິກລຸລາ. ນາງກໍ່ຕຣີຢ

២. ວິເສັນນຸ້ຕຸຕຽບ

ບທໜ້າເປັນວິເສັນນະ ແລະ ມີ ວິກັດຕິ ເສມອກັນບທປະຫານ
 ເຊັ່ນ ສາຣີປຸ່ຕຸໂຕ ຈ ໂສ ເຄໂຣ ຈາຕີ = ສາຣີປຸ່ຕຸຕຸເຄໂຣ. ພຣະສາຣີບຸຕຣເກຣະ
 ວິນໂຍຈ ໂສ ປິບຸກ ຈາຕີ = ວິນຍປິບຸກ. ພຣະວິນຍປິບຸກ
 ອວິຊ່າ ຈ ສາ ປຈຸໂຍ ຈາຕີ = ອວິຊ່າປຈຸໂຍ. ອວິຊ່າເປັນປັຈ້ຍ

៣. ວິເສັນໂນກຢາ

ບທໜ້າເປັນວິເສັນນະ ແລະ ມີ ວິກັດຕິ ເສມອກັນປະຫານ.
 ເຊັ່ນ ສີຕຸລຸຈ ຕໍ່ ອຸນໜ່າຍຈາຕີ = ສີຕຸລຸທໍ. ທັ້ງເຢັ້ນທັ້ງຮ້ອນ

៤. ອຸປ່ນານຸ້ຕຸຕຽບ

ມີບໍາຫານເປັນອຸປ່ນາ ໂດຍໄມ່ຕຽງກັນຂ້າມກັບຊື່ອ
 ເຊັ່ນ ພຸຖໂຣ ຈ ໂສ ອາທິຈຸໂຈ ຈາຕີ = ພຸຖ້າທິຈຸໂຈ. ພຣະພຸທ້າເຈົ້າເພີ່ມດັ່ງພຣະອາທິຕິຍ

៥. ສມັກວານປຸ່ພຸພປ

ມີບໍາຫານເປັນອຸປ່ນາ ອຸປ່ນາ ດ້ວຍ ອິຕີ
 ເຊັ່ນ ຂມຸໂມ ອິຕີ ສລຸລາ = ຂມຸສລຸລາ. ຄວາມໝາຍຮູ້ວ່າຊຣມ
 ປາໂນ ອິຕີ ສລຸລາ = ປາໂນສລຸລາ. ຄວາມໝາຍຮູ້ວ່າສັວມມື້ວິຕ

ອນຈຸຈຳ ອີຕີ ສະລຸພາ = ອັນຈຸສະລຸພາ. ຄວາມໝາຍຮູ້ວ່າໄມ່ເຖິງ
ຮື້າ ອີຕີ ສະລຸພາ = ຮື້າສະລຸພາ. ຄວາມໝາຍຮູ້ວ່າລູກສາ

- ໬. ອວຮາຣມປຸພຸພັກ ມືບທ່ານ້າປະກອບດ້ວຍ ເວເວ ເພື່ອຫັນເນື້ອຄວາມອື່ນ
ເຊັ່ນ ສຖາ ເວເວ ຊນໍ = ສຖາຊັ້ນ. ກ້າພົມຄື່ອຄວັຫາ
ຈກຸ່າ ເວເວ ອິນທີຣີໍ = ຈກຸ່າອິນທີຣີໍ. ອິນທີຣີໍຄື່ອຈັກໜຸ

- ໭. ນນິປາຕປຸພຸພັກ ມືບທ່ານ້າເປັນ ນ ນິນາຕ

ເຊັ່ນ ນ ພຸຮາໝູໂນ = ພຸຮາໝູໂນ. ໄມໃຊ່ພຣາໝູນ໌
ນ ກຸສລຳ = ອຸກສລຳ. ອຸກສລ
ນ ກຕວາ = ອຸກຕວາ. ໄມກະທຳ

- ໨ ກຸປຸພຸພັກ ມືບທ່ານ້າເປັນ ກຸ ນິນາຕ.

ເຊັ່ນ ກຸຈົດິຕິ ອນໍນຳ = ກາທຸນິນໍ. ຂ້າວນ່າເກລື້ອຍດ
ອປຸປັກ ລວຄຳ = ກາລວຄຳ. ເກລື້ອນ້ອຍ

- ໩. ປາທີປຸພຸພັກ ມືບທ່ານ້າເປັນ ປ ອຸປສັດຕິ ເປັນຕົ້ນ.

ເຊັ່ນ ປຣານໍ ວຈນໍ = ປາວຈນໍ. ພຣະດຳຮ້າສອນປະເສົງ (ປາພຈນໍ, ພຣະໄຕຣປິງກ)
ສຸນທໂຣ ດນຸໂຫຼື = ສຸຄນຸໂຫຼື. ມຶກລື່ອນໜອມ
ອໂສກຄນໍ ກຕິ = ທຸກກູ້. ກຣມອັນກະທຳໄມ້ມື້

ວິທີຕັ້ງວິເຄຣະທ໌ ບທ້ຳສອງ ຕ້ອງລົງປຽມວິກັດຕິ ຕ ສັພທ໌ ຕ້ອງຕາມລົງຄໍຂອງບທ່ານ້າ ດື່ອ
ບທ່ານ້າເປັນປຸງລົງຄໍ ກີ່ຕ້ອງເປັນປຸງລົງຄໍ ບທ່ານ້າເປັນອິຕົລື່ງຄໍ ກີ່ຕ້ອງເປັນອິຕົລື່ງຄໍ ແລະ
ບທໍາເວົ່າງ ກີ່ຕ້ອງຕາມລົງຄໍຂອງບທ່ານ້າ ພຶກສັງເກດດູໃນຂໍ້ອ ۲

ຈົບກົມມຫາຍສມາສ

៤៨. ពិគុសមាស

ពិគុសមាស គឺ កំមងចារយសមាសទាំងមីនាយាយូរដោយ

ខេក ខ ឯក បុគុគិល ខាតិ = ខេកបុគុគិល. បុគុគិលផ្លូវឱ្យ

ទេវ រតុពិយ = ទុវិរតុពិយ. ២ គីន

ពិសុីតិ រតុពិយ = ពិរុវិរតុពិយ. ៣ គីន

ពិយ តិកាត = ពិតិកាត. តិកាត ៣

ចតុពារិ សុខានិ = ចតុសុខានិ. អិរិយត័រ៉ែ ៤

បលុជ សិលានិ = បលុជសិល. គីល ៥

បលុជ តិកុខាបានិ = បលុជតិកុខាបានិ. តិកុខាបានិ ៥

ឯ ខាយុពានិ = ខាយុពានិ. ខាយុពានិ ៦

សតុព ខាមិ = សតុពខាមិ. ១ វីរុណី នឹងសំបាត់

សតុព គិទារិពិយ = សតុពគិទារិពិយ. ៩ នាម៉ែគិទារិ ១ តាយ

នវ តិកុពុទ្ធរា = នវតិកុពុទ្ធរា. តិកុពុទ្ធរា ៥

សតុព ពិយខានិ = សតុពពិយខានិ. ១ ពិយខានិ

ទសសុសំ កករាជាណិ = ទសសុសំកករាជាណិ. អំពីរាជាណិ

សង្គមុយា

ខេកាពស	១១	ខេកុនវិស៊ិ	១៩
ទុវាពស	១២	វិស, វិសិ	២០
ពេរស	១៣		
ចតុពុទស, ឈុពុទស, តុពុទស	១៤		
បលុជពស, បលុណុរស	១៥		
ឯសពស	១៦		
សតុពរស	១៧		
អ្នូចារស	១៨		

๙๕. ຕປປຸໂຮສສມາສ

ຕປປຸໂຮສສມາສ ດືອ ສມາສທ່ນນີ້ນີ້ມີບານ ໂ ບານ ຈ ມີນາລັງ ອຳ ທຸດຍາວິກັດຕີເປັນຕົ້ນ ປຶ້ງ ສັຕະນີ-ວິກັດຕີ ບາທຫລັງລັງປຽບມາວິກັດຕີ ຕປປຸໂຮສສມາສ ມີເນື້ອຄວາມຂອງບາທຫລັງເປັນປະຫານ ເຊັ່ນ ກູມື ຄໂຕ ກູມືຄໂຕ (ຜູ້ໄປສູ່ພື້ນດິນ) ບາທວ່າ ກູມື ເປັນບາທຫນ້າ ຕ້ອງລັງ ອຳ ທຸດຍາວິກັດຕີ ຄໂຕ ເປັນບາທຫລັງ ຕ້ອງລັງ ລືປຽບມາວິກັດຕີ ນັກຄືກໍາພັນກຳໜັດເຮັດວຽກຂໍ້ອຂອງສມາສນີ້ຕາມວິກັດຕີຂອງບາທຫນ້າ ເຊັ່ນ ກູມືຄໂຕ ນີ້ເປັນ ທຸດຍາຕປປຸໂຮສສມາສ ອາກນບາທຫນ້າລັງສັຕະນີ-ວິກັດຕີ ກີ່ເຮັດວຽກ ສັຕະນີຕປປຸໂຮສສມາສ

ທຸດຍາຕປປຸໂຮສສມາສ

ອ. ກູມື ຄໂຕ = ກູມືຄໂຕ. ຜູ້ໄປສູ່ພື້ນດິນ

ສຸ່ ປຸຕໂຕ = ສຸ່ປຸຕໂຕ. ຜູ້ຄື່ງສຸ່

ຕິດຍາຕປປຸໂຮສສມາສ

ອ. ພຸຖເຊນ ກາລີໂຕ = ພຸຖກາລີໂຕ. ອັນພຣະພູທຣເຈົ້າຕັ້ງແລ້ວ

ສລເລນ ວິຖົໂຮ = ສລລວິຖົໂຮ. ອັນລູກຄຣແທງແລ້ວ

ສີເລນ ສມປັນໂນ = ສີລສມປັນໂນ. ຜູ້ຄື່ງພັ້ນແລ້ວດ້ວຍຄືລ

ເອເກນ ອູນວິສຕີ = ເອກູນວິສຕີ. ຍືລົບຫຍ່ອນດ້ວຍໜຶ່ງ

ອສເສນ ຍຸຕໂຕ ຮໂໂດ = ອສສຣໂໂດ. ຮຄອັນນຸ່ມຄລເທີມແລ້ວດ້ວຍນ້າ

ຈຕຖຸລືດປປຸໂຮສສມາສ

ອ. ກຈິນສຸສ ທຸສຸສ = ກຈິນທຸສຸສ. ຜ້າເພື່ອກຈິນ

າຄນຸກສຸສ ກຕຸຕຳ = ຢາຄນຸກກຕຸຕຳ. ຊ້າວເພື່ອଆຄນຸກະ

ພຸຖານຳ ເທຍຸໍ = ພຸຖທເທຍຸໍ. ດອກໄມ້ທີ່ຄວາຍແດ່ພຣະພູທຣເຈົ້າ

ປລຸຈົມຕປປຸໂຮສສມາສ

ອ. ເມຄຸນມຸຫາ ອເປໂຕ = ເມຄຸນເປໂຕ. ທີ່ກອອກແລ້ວຈາກເມຄຸນ

ນຄຣມຸຫາ ນິຄຸຄໂຕ = ນຄຣນິຄຸຄໂຕ. ອອກໄປແລ້ວຈາກນຄຣ

ປີລຸທປາຕມຸຫາ ປົກົກນຸໂຕ = ປີລຸທປາຕປົກົກນຸໂຕ. ກລັນມາແລ້ວຈາກປິລຸທປາຕ

ໂຈຣມ໌ຫາ ກຍ = ໂຈຣກຍໍ. ກ້າຍຈາກໂຈຣ
 ຖຸຈຸຈົງຕົມ໌ຫາ ວິຣີຕີ = ທຸຈຸຈົງຕົມ໌ວິຣີຕີ. ກາຮເວັນຈາກທຸຈົງຕີ
 ກມູນໂຕ ຈາຕຳ = ກມູນຊໍ. ຮູບທີ່ເກີດເພົະແຮມ

ຂໍ້ມູນປະປຸງປະສົມາສ

- ອຸ. ຮລຸໄລ ປຸ່ຣີໂສ = ຮາຊປຸ່ຣີໂສ. ບຸຮູ່ຂອງພຣະຣາຊ
- ຮລຸໄລ ປຸ່ຕຸໂຕ = ຮາຊປຸ່ຕຸໂຕ. ບຸຕຸຂອງພຣະຣາຊ
- ພຸທຸສຸສ ສາວໂກ = ພຸທຸສາວໂກ. ສາວຂອງພຣະພຸທຸເຈົ້າ
- ເທວານໍ ຮາຊາ = ເທວຣາຊາ. ຮາຊາຂອງເທວາດາ

ສຕຸຕົມືຕປະປຸງປະສົມາສ

- ອຸ. ຮູປສຸມື ສົມຸລາ = ຮູປສົມຸລາ. ຄວາມສຳຄັງໃນຮູປ
- ສຳສາຣສຸມື ທຸກຸໍ = ສຳສາຣທຸກຸໍ. ທຸກຸໍໃນສຳສາຣ
- ຮມູນເຮ ຮໂຕ = ອມູນຮໂຕ. ຍິນດີແລ້ວໃນຮຣມ
- ຈັກຊຸສຸມື ນິສຸຕິຕິ ວິລຸນານໍ = ຈັກຊີວິລຸນານໍ. ຈິຕອາສີຍແລ້ວໃນຈັກຊຸ
- ວິກາເລ ໂກໜນໍ = ວິກາລໂກໜນໍ. ໂກໜນະໃນເວລາວິກາລ
- ປັພຸເຕ ຈີໂຕ = ປັພຸຕຸໂຈ. ຕັ້ງອູ່ບັນກຸເຫາ
- ປັງເກ ຈາຕຳ = ປັງກຳ. ເກີດແລ້ວໃນໂຄລູນຕມ

៥៦. ພຫຸພຸພື້ທີສົມາສ

ພຫຸພຸພື້ທີສົມາສ ຄືອສົມາສທີ່ມີເນື້ອຄວາມຂອງບທ່ອນຈາກທີ່ຖຸກຍ່ອເປັນປະຫານ ບທໍທີ່
 ດຸກຍ່ອເຂົາກັນເປັນສົມາສ ເຮີຍກວ່າ "ສກນທ" (ບທຂອງຕນ) ສ່ວນບທໍທີ່ໄມ່ນັບເຂົາໃນບທໍທີ່ຖຸກຍ່ອນັ້ນ
 ເຮີຍກວ່າ "ອລຸ່ມປທ" (ບທ່ອນຈາກທສົມາສ) ອລຸ່ມບທ ນັ້ນ ມີເນື້ອຄວາມເປັນປະຫານໃນສົມາສ
 ເຊັ່ນ ສທ ວິຕຸກເກນ ເມື່ອຍ່ອເປັນບທສົມາສເປັນ ສວິຕຸກໂກ ເນື້ອຄວາມຂອງ "ສທ" ກີ່ດີ ຂອງ
 "ວິຕຸກເກນ" ກີ່ດີ ມີໄດ້ເປັນປະຫານໃນບທສົມາສ ອຣຣຄອງ "ອລຸ່ມປທ" ຜຶ້ງອູ່ນອກບທສົມາສ
 ເທົ່ານັ້ນ ເປັນປະຫານໃນສົມາສນີ້ ລະນັ້ນ ສວິຕຸກໂກ ຈຶ່ງແປລໄດ້ວ່າ ອຣຣມອັນເປັນໄປກັບດ້ວຍວິຕຸກ
 ໄດ້ບທ່ອນ ຄືອ ອຣຣມ ເປັນປະຫານ

- ປຣມາ.** ສහ ວິຕກຸເກນ ໂຍ ວຸຕຸຕີຕີ ລວິຕກໂກ. ຊຣມທີ່ເປັນໄປກັບດ້ວຍວິຕກ
ທຸດີຢາ. ອາຄຕາ ສມຄາ ອິນໆ = ອາຄຕສມໂນ. ວັດອັນສມຄະມາສູ່
ຕົດີຢາ. ຜິຕານີ ອິນຸທີຣີຢານີ ເຢນ ໂສຍໍ = ຜິຕິນຸທີຣີຢ. ພຣະອິຣີຜູ້ມືອິນທີຣີອັນຫະແລ້ວ
 ທີ່ມາໂຮ ເຢນ ໂສຍໍ = ຜິຕມາໂຮ. ພຣະພຸທະເຈົ້າຜູ້ມືມາຮັງຫຽນທຽບແລ້ວ
ຈຸດຸດຸລີ. ທິນໂນ ສຸງໂກ ຍສຸສ ໂສຍໍ = ທິນຸນສຸງໂກ. ພຣະຣາຜູ້ມືລ່ວຍອັນຫາວັນຄຣຄວາຍແລ້ວ
ປລຸຈົມີ. ນິຄຸຕໂຕ ທໂນ ຍສຸມາ ໂສຍໍ = ນິຄຸຕໜໂນ. ອ. ມຸງບ້ານອັນບຸຄຄລອອກແລ້ວ
ຈຸງຸຮີ. ຈິນໂນ ທຸໂຄ ຍສຸສ ໂສຍໍ = ຈິນຸນທຸໂຄ. ອ. ບຸຄຄລຸ່ມືມືອັນຫາດແລ້ວ
ສຕຸຕົມີ. ສມປຸນໂນ ສສໂສ ຍສຸມີ ໂສຍໍ = ສມປຸນສສໂສ. ຜັນທອນມີຂ້າວກລ້າສມບູຮຸນ໌

៤៧. ຖຸນຸທສມາສ

ຖຸນຸທສມາສ ດື່ອນ ສມາສທີ່ມີບທນາມ ២ ບທຊື້ນໄປ ເນື່ອຍ່ອເຂົກ້ານເປັນບທສມາສແລ້ວ
 ມີເນື້ອຄວາມຂອງຕນ ຖຸກ ១ ບທ ເປັນປະຫານ ຜຶ່ງຕ່າງຈາກກົມຮາຍສມາສ ທີ່ມີເນື້ອຄວາມຮັມກັນ
 ແມ່ງອອກເປັນ ២ ອ່າງຄົວ

១. ສມາຫາຮຖຸນຸທສມາສ ບທສຳເຮົ່າເປັນເອກຈະນະ ນຸ່ງສກລິງຄໍ (ເພຣະວົບຮົມ)
២. ອສມາຫາຮຖຸນຸທສມາສ (ອີຕຣີຣໂຍຄ) ບທສຳເຮົ່າເປັນພຸ່ງງານ ຕາມລິງຄໍຂອງບທ
 ທລັງ (ເພຣະໄມ່ຮົບຮົມ)

ວິທີ່ຕັ້ງວິເຄຣະໜ້າ ໃຫ້ແຢກສັກພົກພົກຂອງບທສມາສ ອອກມາຕັ້ງເປັນປຸງມາວິກັດຕີ ຕາມລິງຄໍຂອງ
 ບທນັ້ນ ១ ແລະ ໄກສ ຈ ສັກພົກພົກທີ່ໄວ້ຂ້າງທລັງບທນາມນັ້ນ ១ ໄມຕ້ອງມີ ອິຕີສັກພົກ

១. ເຊັ່ນ ຈກຸ ຈ ໂສຕໍ ຈ = ຈກຸໂສຕໍ.	ຕາ ແລະ ຫຼູ
ຄືຕໍ ຈ ວາທີຕໍ ຈ = ຄືວາທີຕໍ.	ຈິງ ແລະ ລາບ
ພາໄລ ຈ ປາສນ ຈ = ພາລປາສນ.	ພາລໄລ ແລະ ປັກ
ທຸດຸ ຈ ອລຸໂສ ຈ = ທຸດຸລຸໂສ.	ໜ້າງ ແລະ ມ້າ
ທຳສາ ຈ ມກສາ ຈ = ທຳສມກສ.	ເຫດືອບ ແລະ ຢູ່
ອທີ ຈ ນກຸໄລ ຈ = ອທິນກຸລ.	ງ ແລະ ພັກພອນ
ສີລ ຈ ປລຸມາລ ຈ = ສີລປລຸມາລ.	គື່ລ ແລະ ປໍລູມາ
ອໜາ ຈ ເອພກາ ຈ = ອເໜັກກ.	ແມ່ແພະ ແລະ ແກະ

๒. ເຊັ່ນ ສມໂໂນ ຈ ພຸරາຫຼຸມໂໂນ ຈ = ສມຜູພຸරາຫຼຸມຄາ. ສມຜະ ແລະ ພຣາຫມນ໌
ສາຮີປຸຕູໂຕ ຈ ໂມຄຸຄລາໂນ ຈ = ສາຮີປຸຕູໂມຄຸຄລານາ.
ພຣະສາຮີບຸຕຣ ແລະ ພຣະມາໂມຄັລານະ
ເທໂວ ຈ ມນຸສຸໂສ ຈ = ເທວມນຸສຸສາ. ເທວດາ ແລະ ມນຸຂຍໍ
ມາຕາ ຈ ປິຕາ ຈ = ມາຕາປິຕໂຣ. ມາຮດາ ແລະ ປິດາ
ຮາຕຸໂຍ ຈ ລົງຄານີ ຈ = ຮາຕຸລົງຄານີ. ຮາຕຸ ແລະ ລົງຄີ

ຈບກວັນທສມາສ

ຈບສມາສ

๙๙. ตัวที่นักกฎหมาย

ตัวที่นักกฎหมาย คือ ปัจจัยหมุนนิ่ง ที่มีประโยชน์เกือบกุลแก่เนื้อความของนามบท ตัวที่นักกฎหมายเดิมเป็น ต + หิ แปลง ห เป็น ธ แล้วแปลงนิคคิตเป็น ท สำเร็จรูปเป็น ตตุธิต มีวิเคราะห์ว่า เตส์ หิต ตตุธิต หิต อ.ปัจจัยอันมีประโยชน์เกือบกุลแก่เนื้อความ เตส์ แห่งบทนาม ท. เหล่านี้นั้น ตตุธิต ชื่อว่า ตัวที่นักกฎหมาย เช่น วาสีภูริสุส อปจจ วาสีภูริ บทว่า วาสีภูริสุส กล่าวถึงทัพพระอย่างเดียว คือ ถ้ามีวิสิฐะ เมื่อลอง ณ ปัจจัย ในเบื้องหลัง สำเร็จรูปเป็น วาสีภูริ แล้ว กล่าวอรรถ ๒ อย่าง คือ ลูกของ, ถ้ามีวิสิฐะ วรรณว่า ลูกของ เป็นอรรถที่เกิดขึ้นมาจากการ ตัวที่นักกฎหมายปัจจัย

เพราะเหตุที่ตัวที่นักกฎหมายปัจจัย ลงหลังจากนามแล้วทำให้เนื้อความของนามบท เปลี่ยนเป็น อย่างอื่น จึงได้ชื่อว่า ตัวที่นักกฎหมาย ปัจจัยอันมีประโยชน์เกือบกุลแก่นามบท

๙๙. ตัวที่นักกฎหมายแบ่งออกเป็น ๖ หมวด

๑. อปจจตุตตุธิต
๒. อเนกตุตตุธิต
๓. อสุสตุตติธิต
๔. สุขยาตตุธิต
๕. ภาตตุธิต
๖. อพุยยตตุธิต

ในตัวที่นักกฎหมายทั้ง ๖ นั้น บทสำเร็จของตัวที่นักกฎหมายทั้ง ๔ เป็นเบื้องแรก คือ อปจจตุตตุธิต อเนกตุตตุธิต อสุสตุตติธิต มีลักษณะตามลักษณะของประชาน

เช่น วาสีภูริ เป็นปุลิ่งค์ เพราะมีประชานคือ ทรงโภค เป็นปุลิ่งค์ หากมีประชาน เป็น ภูมารี อิตถีลิ่งค์ ก็ต้องมีรูปเป็น วาสีภูริ อิตถีลิ่งค์ เช่นเดียวกัน และยังต้องมี วจนะและ วิกตติตรกับประชานอีกด้วย

๑๐๐. ອປຈຸດທຸນິຕ

ບຸຕຽກີ່ດີ ຫິດາກີ່ດີ ພລານກີ່ດີ ແຫລນກີ່ດີ ຂໍ້ອວ່າ ອປຈຸດ ໃນທີ່ນີ້ລັງປ່ຈັຍ ๑๐ ຕົວ ຄືອນ, ພາຍນ, ພານ, ເຄນູຍ, ລົມ, ປົກ, ພົມ, ລູມ, ພວ, ເຄຣ, ລຳຮຽນປ່ຈັຍທີ່ມີ ລຸ ອນຸພັນຮັກຂຽນ ລົງຫັ້ງຈາກບໍາໄດ ໄກ້ວຸທີສະໜັກຂອງບໍນຫັນ ຄືອ ວຸທີ ອ ເປັນ ອາ, ອີ ອື ເປັນ ເອ ແລະ ອຸ ອູ ເປັນ ໂອ ແລ້ວລົມ ລຸ ອນຸພັນຮັກ ນັ້ນເລື່ອຍ

(ອປຈຸດ ເປັນປຸງສກລິງຄີແນ່ນອນ ໄມເປັນປຸງສກລິງຄີອື່ນ)

๑. ລົງ ລຸ ປ່ຈັຍໃນອຣຄວ່າ ວຸທີສຸສ ອປຈຸດ.

ເຊັ່ນ ວຸທີໂຈ = ລູກໜາຍ, ພລານໜາຍ, ແຫລນໜາຍຂອງຖານຢືນວິວລຸທີສຸສ

ວຸທີຈື້ = ລູກສາວ, ພລານສາວ, ແຫລນສາວຂອງຖານຢືນວິວລຸທີສຸສ.

๒. ລົງ ພາຍນ, ພານ, ປ່ຈັຍໃນອຣຄວ່າ ວຸຈຸນສຸສ ອປຈຸດ ເປັນຕົ້ນ

ເຊັ່ນ ວຸຈຸນຍໂນ ວຸຈຸນໂນ = ລູກໜາຍຂອງຖານຢືນວິວຈະ

ວຸຈຸນຍື່ນ ວຸຈຸນຍື່ນ = ລູກສາວຂອງຖານຢືນວິວຈະ

ກຸຈາຍໂນ ກຸຈາໂນ - ລູກໜາຍຂອງຖານຢືນວິວຈະ

ກຸຈາຍນື່ນ ກຸຈານື່ນ - ລູກສາວຂອງຖານຢືນວິວຈະ

๓. ລົງ ເຄນູຍ ປ່ຈັຍໃນອຣຄວ່າ ກຕຸຕິກາຍ ອປຈຸດ.

ເຊັ່ນ ກຕຸຕິເກູຍໂໄ ທີ່ - ລູກໜາຍຂອງນາງກັດຕິກາ

ກຕຸຕິເກູຍຢື່ນ ທີ່ - ລູກສາວຂອງນາງກັດຕິກາ

๔. ລົງ ລົມ ປ່ຈັຍໃນອຣຄວ່າ ຖກຫສຸສ ອປຈຸດ.

ເຊັ່ນ ພກຫີ - ລູກໜາຍຂອງຖານຢືນວິວຂະ

๕. ລົງ ລົມ ປ່ຈັຍໃນອຣຄວ່າ ສກູຍປຸຕຸຕຸສຸສ ອປຈຸດ,

ເຊັ່ນ ສກູຍປຸຕຸຕິໂກ - ໂອຮສຂອງຄາກຍບຸຕ ຢ້ອງ ໂອຮສຂອງພຣະພູທີເຈົ້າ

๖. ລົງ ລົມ ປ່ຈັຍໃນອຣຄວ່າ ສກູຍປຸຕຸຕຸສຸສ ອປຈຸດ.

ເຊັ່ນ ສກູຍປຸຕຸຕິໂຍ - ໂອຮສຂອງຄາກຍບຸຕ ຢ້ອງ ໂອຮສຂອງພຣະພູທີເຈົ້າ

๗. ລົງ ລົມ ປ່ຈັຍ ໃນອຣຄວ່າ ກຸນຸທ່ານີຍາ ອປຈຸດ.

ເຊັ່ນ ໂກລູ່ທ່ານໂໄ - ລູກໜາຍຂອງນາງກຸນຸທ່ານີ

๘. ລົງ ລົວ ປ່ຈັຍໃນອຣຄວ່າ ອຸປຸຕສຸສ ອປຈຸດ.

ເຊັ່ນ ໂອປຸຕໂໄ - ລູກໜາຍຂອງອຸປຸຕ

๙. ລົງ ເຄນ ປ່ຈັຍໃນອຣຄວ່າ ວິຫວາຍ ອປຈຸດ ເປັນຕົ້ນ

ថែង វេជ្ជវេទ្ធ - តូកខំង់អំបាយ
 សាមណែទ្ធ - តូកខំង់ពរោចច្បាវ់
 (សមណសស អុប្រាមាយសស បុត្តិតាហុប្រាមាយ)

វិធីាំងតាព្យាបាល

វាសិក្សា គិតសាដ់ទិន្នន័យ

- លង ណ ចាញ់ នៃនៅនរណ៍ នៃ (វាសិក្សាសស អុប្រាមាយ) តូកខំង់វាសិក្សា
- នៃពួរ ណ ខុស បុត្តិតាហុប្រាមាយ នៃ នី ។ បើ នី នៃ នី និង នី នៃ នី និង នី
- នាំឈឺល្អុជនះ ពីព្រំនៃភាគ នៃនរណ៍
- លង តិ បារិបរាណ និង តិ បារិបរាណ
- នាំឈឺល្អុជនះ ពីព្រំនៃភាគ នៃនរណ៍
- ស្ថាបនីពី នី និង នី

១០១. ឧណែនកតុតតិនិត

លង ណិក ចាញ់ នៃនរណ៍ តាម និង នី និង នី

ក. លង ណិក ចាញ់ នៃនរណ៍ ពី ព្រំនៃភាគ និង នី

ថែង ពេលិក - ក្រុមការងារក្រោមជាមុន

ខ. លង ណិក ចាញ់ នៃនរណ៍ ពី ព្រំនៃភាគ និង នី

ថែង នាលិក - ក្រុមការងារក្រោមជាមុន

គ. លង ណិក ចាញ់ នៃនរណ៍ ពី ព្រំនៃភាគ និង នី

ថែង តាមិក - ក្រុមការងារក្រោមជាមុន

ឃ. លង ណិក ចាញ់ នៃនរណ៍ ពី ព្រំនៃភាគ និង នី

ថែង សិតិក - ក្រុមការងារក្រោមជាមុន

ឃ. លង ណិក ចាញ់ នៃនរណ៍ ពី ព្រំនៃភាគ និង នី

ថែង សិតិក - ក្រុមការងារក្រោមជាមុន

ឃ. លង ណិក ចាញ់ នៃនរណ៍ ពី ព្រំនៃភាគ និង នី

ថែង ពារិក - ក្រុមការងារក្រោមជាមុន

ឃ. លង ណិក ចាញ់ នៃនរណ៍ ពី ព្រំនៃភាគ និង នី

ថែង អាកិនមិក - ក្រុមការងារក្រោមជាមុន

- เวนยิโก - ผู้เรียนพระวินัย, หรือผู้ชั่นนำญาพระวินัย
- สุตุตุติโก - ผู้เรียนพระสูตร, หรือผู้ชั่นนำญาพระสูตร
- เวยุยากรณิโก - ผู้เรียนไวยากรณ์, หรือผู้ชั่นนำญาไวยากรณ์
- ฉ. ลง ณิก ปัจจัย ในอรรถ กายen กโต, วงศा กต., มนสา กต.
- เช่น กายิโก - ความเพียรอันบุคคลทำด้วยกาย
 วาลีก - กรรมอันบุคคลกระทำด้วยวาจา
 مانลีก - กรรมอันบุคคลกระทำด้วยใจ
- ช. ลง ณิก ปัจจัย ในอรรถ สรีร สนุนธานา, กาย สนุนธาน, มนลี สนุนธาน.
- เช่น สาริกา - เวทนาอันประชุมลงในสรีระ
 กายิก - ทุกข้ออันประชุมลงในกาย
 มนลิก - ทุกข้ออันประชุมลงในใจ
- ฌ. ลง ณิก ปัจจัย ในอรรถว่า ทวาร นิยุตโต เป็นต้น
- เช่น トイวาริโก - ผู้ประกอบที่ประตู (ยามผู้รักษาประตู)
 ภณุฑาการิโก - ผู้ประกอบในโรงเก็บของ (ผู้รักษาคลัง)
- ญ. ลง ณิก ปัจจัย ในอรรถว่า วีณา อสุส ลิปุปิ เป็นต้น
- เช่น เวณิโก - ผู้มีการดีดพิณเป็นศิลปะ
 วัลสิโก - ผู้มีการเป่าชลุยเป็นศิลปะ
- ฎ. ลง ณิก ปัจจัย ในอรรถว่า เตล อสุส ภณุทัม เป็นต้น
- เช่น เตลิโก - ผู้มีน้ำมันเป็นสินค้า (พ่อค้าน้ำมัน)
 คนุธิโก - ผู้มีของหอมเป็นสินค้า (พ่อค้าเครื่องสำอาง)
- ฐ. ลง ณิก ปัจจัย ในบทว่า อุรพุก หนต佗 ชีวติ เป็นต้น
- เช่น ໂອรพุกิโก - ผู้มาแกะเลี้ยงเชื้ิอ
 นาควิโก - ผู้มาเนื้อเลี้ยงเชื้ิอ (พรานเนื้อ)
 มะจุนิโก - ผู้มาปลาเลี้ยงเชื้ิอ (ชาวประมง)
 สากุณิโก - ผู้มานกเลี้ยงเชื้ิอ (พรานนก)
- ຖ. ลง ณิก ปัจจัย ในอรรถว่า ชาเลน หโต.
- เช่น ชาลิโก - ปลาอันถูกฆ่าด้วยแห
- พ. ลง ณิก ปัจจัย ในอรรถว่า สุตุเตน พทูโธ.
- เช่น สุตุติโก - ผู้ถูกผูกด้วยด้าย (คนแต่งงานกัน)

ລ. ລົງ ປົນກ ປ່ຈັຍ ໃນອຣດວ່າ ວຕຸເຄີນ ກີ່ຕຳ.

ເຫັນ ວຕຸລືກິກ	- ກັບທະ ອັນບຸກຄລ໌ຊື້ອດ້ວຍຜ້າ
ສາຕິກິກ	- ກັບທະ ອັນບຸກຄລ໌ຊື້ອດ້ວຍເນີນຮ້ອຍ

ຕ. ລົງ ປົນກ ປ່ຈັຍ ໃນອຣດວ່າ ອກເຊນ ທີພຸພຕີ.

ເຫັນ ອກຸໂທິໂກ	- ຜູ້ເລັ່ນດ້ວຍສກາ
ສາລາກິໂກ	- ຜູ້ເລັ່ນດ້ວຍສລາກ

ຖ. ລົງ ປົນກ ປ່ຈັຍ ໃນອຣດວ່າ ຈາໂປ ອສຸສ ອາວຸຊຳ.

ເຫັນ ຈາປີໂກ	- ຜູ້ມີຮູ້ເປັນອາວຸຊ

ທ. ລົງ ປົນກ ປ່ຈັຍ ໃນອຣດວ່າ ວາໂຕ ອສຸສ ອາພາໂນ.

ເຫັນ ພຸທຸນິໂກ	- ຜູ້ເລື່ອມໄສໃນພະພຸທະເຈົ້າ
ຮມມິໂກ	- ຜູ້ເລື່ອມໄສໃນພະນະຮຽມ
ສຳໝິໂກ	- ຜູ້ເລື່ອມໄສໃນພະສົງໝົງ

ນ. ລົງ ປົນກ ປ່ຈັຍ ໃນອຣດວ່າ ພຸທຸສຸສ ສນຸຕໂກ.

ເຫັນ ພຸທຸນິໂກ	- ທຣັພຍໍຂອງພະພຸທະເຈົ້າ
ຮມມິໂກ	- ທຣັພຍໍຂອງພະນະຮຽມ
ສຳໝິໂກ	- ທຣັພຍໍຂອງພະສົງໝົງ
ບຸດຸຄລືໂກ	ທຣັພຍໍຂອງບຸດຸຄຄລ
- (ສຳໝິກຳ ຈົວໆ ຈົວໆອັນເປັນທຣັພຍໍຂອງພະສົງໝົງ = ສຳໝິສຸສ ສນຸຕກຳ)

ປ. ລົງ ປົນກ ປ່ຈັຍ ໃນອຣດວ່າ ກຸມໂກ ອສຸສ ປຣິມາຄຳ.

ເຫັນ ກຸມກິກິກ	- ວັດຖຸອັນມີປະມາດໜຶ່ງກຸນກະ

ຜ. ລົງ ປົນກ ປ່ຈັຍ ໃນອຣດວ່າ ກຸມກສຸສ ຮາສີ, ກຸມກຳ ອຣහຕີ.

ເຫັນ ກຸມກິໂກ	- ກອງແໜ່ງກຸນກະ, ພົບປ່າຍອັນສມຄວາຕ່ອ້ອນນຶ່ງກຸນກະ

ພ. ລົງ ປົນກ ປ່ຈັຍ ໃນອຣດວ່າ ປັສຸກູລຳ ສີລຳ ຍສຸສ.

ເຫັນ ປັສຸກູລືໂກ	- ຜູ້ມີປົກຕິທຽງໄວ້ໜຶ່ງຜ້ານັບສກຸລ (ປັສຸກູລືກິຫຼຸດງົດ)
ອາຮຸລົມິໂກ	- ຜູ້ມີປົກຕິຍູ່ໃນປ່າ (ອາຮຸລົມິກິຫຼຸດງົດ)
ໄສສານິໂກ	- ຜູ້ມີປົກຕິຍູ່ໃນປ່າຊ້າ (ໄສສານິກິຫຼຸດງົດ)

ກ. ລົງ ປົນກ ປ່ຈັຍ ໃນອຣດວ່າ ອປາຍ ຤າໂຕ.

- เช่น อปปายิโก - ผู้เกิดในอบาย
 เนรยิโก - ผู้เกิดในนรก

ม. ลง ณิก ปัจจัย ในอรรถว่า ราชคเห ชาโต, ราชคเห วสติ.

- เช่น ราชคหิโก - ผู้เกิดในเมืองราชคฤห์, ผู้อยู่ในเมืองราชคฤห์
 สาวตุลิโก - ผู้เกิดในเมืองสาวตถี, ผู้อยู่ในเมืองสาวตถี
 นาคริโก - ผู้เกิดในเมือง, ผู้อยู่ในเมือง
 คำมิโก - ผู้เกิดในหมู่บ้าน, ผู้อยู่ในหมู่บ้าน

ย. ลง ณิก ปัจจัย ในอรรถว่า โลเก วิทีโต.

- เช่น โลกิโก - ธรรมอันประภูมิในโลก, เป็น โลกิโย กีได

ร. ลง ณิก ปัจจัยในอรรถว่า มาติโต อาทต.

- เช่น มาติก - ทรัพย์อันมานาจแแม่, (มรดกตกทอด)
 ปิติก - ทรัพย์อันมานาจพ่อ, เป็นรูป มตุติก ปetime tig กีได

ล. ลง ณิก ปัจจัยในอรรถว่า จตุมหาราเช ภตุติ เอเตล

- เช่น จตุมหาราชิกา. - เทวดาผู้ภักดีในท้าวจตุมหาราช ท.

อเนกตุณฑุธิ

หมวดที่สอง

๑. ลง ณ ปัจจัย ในอรรถว่า เตน รตุต, ตสุส อิท เป็นต้น

ก. ลง ณ ปัจจัยในอรรถว่า กา丈 รตุต.

เช่น กา丈 - ผ้าอันบุคคลย้อมด้วยน้ำฟ้าด

โภสุมก - ผ้าอันบุคคลย้อมด้วยดอกคำ

ข. ลง ณ ปัจจัยในอรรถว่า มหีสสุส อิท.

เช่น มหาล - ทรัพย์ของความ (เนื้อ, หนัง, น้ำนม เป็นต้น)

กุจายน - ทรัพย์ของอาจารย์กุจายน (หรือคัมภีร์กุจายน)

โสคต - ทรัพย์ของพระพุทธเจ้า (คำสั่งสอน)

ค. ลง ณ ปัจจัยในอรรถว่า อุทุมพรสุส อวิฐูร กว.

เช่น อุทุมพร - วิมานอันเกิดขึ้นในที่ใกล้แห่งต้นมะเดื่อ

ฉ. ลง ณ ปัจจัยในอรรถว่า มนสี กว, อุรสี ภโว, มิตุเต ภา, ปุเร ภา.

- ເຫັນ ມານສຳ - ສຸຂອັນເກີດຂຶ້ນໃນໄຈ
 ໂອຣໂສ - ລູກອັນເກີດໃນອກ
 ເມຕູຕາ - ພະນອັນເກີດຂຶ້ນໃນມິຕຣ
 ໂປຣີ - ຄຳພູດອັນເກີດຂຶ້ນໃນເມືອງ

ງ. ລົງ ດັນ ປັບປຸງໃນອຮຣຄວ່າ ມຄຖາຍໍ ທ້າໂຕ, ມຄຖາຍໍ ອາຄໂຕ, ມຄຖາ ອສສ ນິວາໂສ,
 ມຄຖາຍໍ ອີສຸສໂຣ.

- ເຫັນ ມາຄຖາ - ຜູ້ເກີດໃນເມືອງມຄຖາ. ທີ່ຢູ່ ຜູ້ມາຈາກເມືອງມຄຖາ, ທີ່ຢູ່ ຜູ້ທີ່ຢູ່
 ໃນເມືອງມຄຖາ ທີ່ຢູ່ພຣະຣາຊີຜູ້ຮອງເມືອງມຄຖາ
 ເວຣຸໂຈ - ຜູ້ເກີດໃນເມືອງເວຣຸ້ຈາ ແລ້ວ
 ນາຄໂຣ - ຜູ້ເກີດໃນເມືອງ ແລ້ວ
 ຬານປົກໂທ - ຜູ້ເກີດໃນບະນົບທ ແລ້ວ

ຈ. ລົງ ດັນ ປັບປຸງໃນອຮຣຄວ່າ ກຕຸຕິກາຍ ນິຢຸຕູໂຕ.

- ເຫັນ ກຕຸຕິໂກ - ເດືອນອັນປະກອບດ້ວຍດາວກັດຕິກາ (ເດືອນ ១២)
 ນາຄລືໂຣ - ເດືອນອັນປະກອບດ້ວຍດາວມີຄສົຮະ (ເດືອນວ້າຍ)
 ຜຸລຸໂສ - ເດືອນອັນປະກອບດ້ວຍດາວຜຸສສະ (ເດືອນຍື່ງ)
 ມາໂສ - ເດືອນອັນປະກອບດ້ວຍດາວມະມະ (ເດືອນ ៣)
 ພົມຄຸໂນ - ເດືອນອັນປະກອບດ້ວຍດາວຝັກຄຸນີ (ເດືອນ ៥)
 ຈິຕູໂຕ - ເດືອນອັນປະກອບດ້ວຍດາວຈິຕິຕະ (ເດືອນ ៥)
 ເວສາໂຂ - ເດືອນອັນປະກອບດ້ວຍດາວວິສາຂາ (ເດືອນ ៦)
 ເໜັງໂຈ - ເດືອນອັນປະກອບດ້ວຍດາວເໜັງໂຈ (ເດືອນ ៧)
 ອາສາພູໂທ - ເດືອນອັນປະກອບດ້ວຍດາວອາສາພູທີ (ເດືອນ ៨)
 ສາວໂໂນ - ເດືອນອັນປະກອບດ້ວຍດາວສວໂນ (ເດືອນ ៩)
 ໂປ່ງງູຈປົກໂທ - ເດືອນອັນປະກອບດ້ວຍດາວໂປ່ງງູຈປົກໂທ (ເດືອນ ១០)
 ອສສຢູ່ໂຈ - ເດືອນອັນປະກອບດ້ວຍດາວອ້ສສຢູ່ໂຈ (ເດືອນ ១១)

ຈ. ລົງ ດັນ ປັບປຸງໃນອຮຣຄວ່າ ເວຍຸຍກຣົນ ອົມືເຕ, ພູຍາກຣົນ ຬານາຕີ.

- ເຫັນ ເວຍຸຍກໂໂນ - ຜູ້ເຮັດວຽກຄົມກົງໄວຍາກຣົນ, ທີ່ຢູ່ ຜູ້ໜ້ານາມູຄົມກົງໄວຍາກຣົນ

ຈ. ລົງ ດັນ ປັບປຸງໃນອຮຣຄວ່າ ວສາຕິນໍ ວິສໂຍ.

- ເຫັນ ວສາໂຕ - ທີ່ອັນເປັນທີ່ຢູ່ຂອງພຣະເຈົ້າສາຕີ

ຈ. ລົງ ດັນ ປັບປຸງໃນອຮຣຄວ່າ ອຸທຸມພຣາ ອສມື ສນຸຕີ.

เช่น ໄວທຸມພໂຣ - ທີ່ອັນມີຕັນນະເດືອ

ງ. ລາງ ປ້ອຈັນໃນອຮຄວ່າ ບຸຮົສ ປຣິມາລຳ ອສສ.

เช่น ໂບຣິສໍ - ນໍ້າອັນມີປະມານ (ລຶກ) ເຫັນຕົວບຸຮົມ (ຍືນຫຼຸມືອ)

๒. ລາງ ເນຍຸຍ, ເນຍຸຍກ ປ້ອຈັນໃນອຮຄ ຬາຕ, ວສຕີ, ອຣທີ, ອິຕໍ ເປັນຕັນ

ກ. ລາງ ເນຍຸຍ, ເນຍຸຍກ ປ້ອຈັນໃນອຮຄ ພາຮານລີຍໍ ຬາຕ, ພາຮານລີຍໍ ວສຕີ.

เช่น ພາຮານເສຍູໂຍ - ຜູ້ເກີດໃນເມືອງພາຮານລີ, ຜູ້ຍູ້ໃນເມືອງພາຮານລີ ພາຮານເສຍູໂກ - ຜູ້ເກີດໃນເມືອງພາຮານລີ, ຜູ້ຍູ້ໃນເມືອງພາຮານລີ ຄຸງເຄຍູໂຍ - ປລາຕົວເກີດໃນແມ່ນໍ້າຄົກຄາ, ຮີ້ອປລາຍູ້ໃນແມ່ນໍ້າຄົກຄາ ໂກເຄຍູໂຍ - ສຸນໜັກີດໃນບ້ານ (ກຸເລ ຬາຕ) - ສຸນໜັຍູ້ໃນບ້ານ (ກຸເລ ວສຕີ)

ຂ. ລາງ ເນຍຸຍ ປ້ອຈັນໃນອຮຄວ່າ ຖກຸຂີ່ນ ອຣທີ.

เช่น ຖກຸຂີເນຍູໂຍ - ຜູ້ຄວ້ວຮັບໜຶ່ງທັກພິພາຫານ

ຄ. ລາງ ເນຍຸຍ ປ້ອຈັນໃນອຮຄວ່າ ປຄສສ ອິຕໍ.

เช่น ປາເຄຍູໍ - ວັດຄຸອັນເປັນປະໂຍ້ນເກື້ອງກຸລແກ່ທາງ (ເສີບຍິງເດີນທາງ)

ສາປເຕຍູໍ - ທຽບຍົວເປັນປະໂຍ້ນເກື້ອງກຸລແກ່ເຈົ້າອອງທຽບຍົ

(ສສສ ປຕິ ສປຕິ. ເຈົ້າອອງທຽບຍົ, ສປຕິສສ ອິຕໍ ສາປເຕຍູໍ)

ປົກປະຢູໍ່ - ນໍ້າມັນອັນເປັນປະໂຍ້ນຕ່ອປະທຶປ (ຕະເກີຍງ)

๓. ລາງ ອິມ, ອິຍ, ອິກ, ປ້ອຈັນໃນອຮຄວ່າ ຬາຕ, ນິມຸຕຸຕ, ຕ ອສສ ອຕຖື, ຕມໜີ ກໂວ ເປັນຕັນ

ກ. ລາງ ອິມ ປ້ອຈັນໃນອຮຄວ່າ ປຈຸລາ ຬາຕ.

เช่น ປຈຸລົມໂມ - ຜູ້ເກີດໃນກາຍຫລັງ

ປຈຸລົມາ (ໜນຕາ)- ມູນຸ່ານູ່ຜູ້ເກີດໃນກາຍຫລັງ

ອນຸຕິໂມ - ຜູ້ເກີດໃນທີ່ສຸດ

ເຫຼຸງຈິໂມ - ຜູ້ເກີດໃນກາຍໃຕ້

ຂ. ລາງ ອິຍ ປ້ອຈັນໃນອຮຄວ່າ ມນຸສສ່າຕິຍໍ ຬາຕ.

เช่น ມນຸສສ່າຕິໂຍ - ຜູ້ເກີດໃນໝາຕິມນຸ່ມຍໍ

ໂລກິໂຍ - ຜູ້ເກີດໃນໂລກ

ຄ. ລາງ ອິມ, ອິຍ, ອິກ ປ້ອຈັນໃນອຮຄວ່າ ອນຸເຕ ນິມຸຕຸໂຕ, ບຸດໂຕ ອສສ ອຕຖື.

เช่น ອນຸຕິໂມ - ຜູ້ປະກອບໃນທີ່ສຸດ

អនុគិយី	- ផ្សោរករបស់នឹងការសែល
អនុគិកី	- ផ្សោរករបស់នឹងការសែល
បុពុគិមី	- ផ្សោរករបស់នឹងការសែល
បុពុគិយី	- ផ្សោរករបស់នឹងការសែល
បុពុគិកី	- ផ្សោរករបស់នឹងការសែល

ខ. លង ឯឈាយឱនវរត្ថវា បណ្តុះគុក ក្រុង

ខេះ បណ្តុះគុកឯឈាយ	- ផ្សោរករបស់នឹងការសែល
ធម្មុកឯឈាយ	- ផ្សោរករបស់នឹងការសែល

េ. លង ឯឈាយឱនវរត្ថវា អូទូ ក្រុង ឧទុពន្លឺ ឯឈាយ

ខេះ អូទុពន្លឺ	- ឧបាទីរបស់នឹងការសែល
ឧទុពន្លឺ	- ឧបាទីរបស់នឹងការសែល

៥. លង ឯឈាយឱនវរត្ថវា សាស្ត្រ, ហិត, ក្រុង, ជាតិ បើនៅ

ក. លង ឯឈាយឱនវរត្ថវា កម្មុជា សាស្ត្រ, សកាយ សាស្ត្រ, ប្រិសាយ សាស្ត្រ.

ខេះ កម្មុជាលុំ	- វត្ថុឯកសារីនការងារ
សុភា	- កំណើនឯកសារី
បារិសាយិច	- បរិវារិយីនការងារ

ខ. លង ឯឈាយឱនវរត្ថវា មេរាយ ឃិត, ពាក្យ ឃិត, រត្តសត ឃិតា, សមណាន ឃិតា.

ខេះ មេរាយ	- ឈើឯកសារីដែលបានបង្ហាញ
បុរាយ	- ឈើឯកសារីដែលបានបង្ហាញ
រត្តសត	- ឈើឯកសារីដែលបានបង្ហាញ
សមណាន	- វត្ថុឯកសារីដែលបានបង្ហាញ

គ. លង ឯឈាយឱនវរត្ថវា គាមេ ក្រុង, កវិមុទិ ក្រុង, ឧរូបេ ក្រុង, តន្លែ ជាតិ.

ខេះ គាមេ	- ឈើឯកសារីដែលបានបង្ហាញ
កវិមុទិ	- ឈើឯកសារីដែលបានបង្ហាញ
ឧរូបេ	- ឈើឯកសារីដែលបានបង្ហាញ
តន្លែ	- ឈើឯកសារីដែលបានបង្ហាញ

៥. លង ឯឈាយឱនវរត្ថវា សម្បុទ្ធសាស្ត្រ

៦. លង តាន ឯឈាយឱនវរត្ថវា សកោតុត ឬវិត សាស្ត្រ

- ก. ลง กนุ, ณ ปัจจัยในบรรกว่า อภิญชุนั่ม สมูโห, คำานั่ม สมูโห, ชนาั่ม สมูโห.
 เช่น อภิญโก - หมู่แห่งแปด
 คำตา - ประชุมแห่งหมู่บ้าน
 ชนตา - หมู่แห่งชน
- ข. ลง ตา ปัจจัยในบรรกว่า สกตุต ว่า เทโวเยา เทวตา.
 เช่น เทวตา - เทวดา

หมายเหตุ

สกตุต หรือ สวตุต มาจาก โล เ yeast อตุโโค สวตุโโค. โล เ yeast อ.บรรของบทนั้นนี้เที่ยว อตุโโค เป็นบรรของปัจจัย สวตุโล ซึ่งว่า สวตุต ได้แก่ บรรของบทน้ำ หมายความว่า ปัจจัย ไม่มีบรรพิเศษกว่า บรรของบทน้ำ ๆ มีบรรเช่นไร ดังนั้นจึงเรียกว่า ลงในบรร สกตุต หรือ สวตุต (บรรของบทเดิม) ในที่นี้ เทวคพ์ มีบรร เทวดา เมื่อลง ตา ปัจจัยมาแล้ว ก็ยังคงมีบรรว่า เทวดาอยู่ เช่นเดิม

๗. ลง อาลุ ปัจจัยในบรร ความมากของธรรมมี อภิชุมा เป็นต้นนี้
 ก. ลง ก อาคมเป็น อภิชุมาลุโโค, สีตาลุโโค เป็นต้น
 เช่น อภิชุมาลุ - ผู้มีอภิชุมามาก (อภิชุมา อสุส พหลา)
 สีตาลุ - ผู้มีความหนาวยามาก, คนเขี้ยวนา (สีตา อสุส พหลา)
๘. ลง ก ปัจจัยในบรร ปฏิภาวด (เหมือนกัน) กุจุลิต (น่าเกลียด) อนุกปุป (ความ สงสาร) สัญญา (ซื้อ) เป็นต้น
 ก. ลง ก ปัจจัยในบรร ปฏิภาวดว่า หตุถิโน อิว.
 เช่น หตุถิกา - รูปอันเหมือนกับช้าง ท. (รูปปืนช้าง, ตีกตาช้าง)
 อสุสกา - รูปอันเหมือนกับม้า ท. (รูปปืนม้า, ตีกตาม้า)
 โคลณา - รูปอันเหมือนกับวัว ท. (รูปปืนวัว, ตีกตาวัว)
๙. ลง ก ปัจจัยในบรรว่า กุจุลิโโต สมโโน.
 เช่น สมณะโโค - สมณผู้น่าเกลียด
 มุณฑโโค - หัวโโล้นน่าเกลียด
- ค. ลง ก ปัจจัยในบรรว่า อนุกมปิโโต ปุตุโโค.
 เช่น ปุตุตโโค - ลูกน้อยผู้น่าสงสาร
 ภูโโค - คนรับจ้าง (ลง ก ปัจจัยในบรร ชุททก)

ຮໂກ - ຮອດຕັນເລີກ (ຊູທຸກໂກ ຮໂກ ລົງ ກ ປັຈິຍໃນອຣດ ຊູທຸກ)

ດ. ລົງ ຕຸຕົກ, ວນຸຕຸ ປັຈິຍ ພັງຈາກ ກີ, ຍ, ຕ, ເອຕ ສັບທີໃນອຣດ ປຣິມາລົນ

ກ. ລົງ ຕຸຕົກ ປັຈິຍໃນອຣດວ່າ ກີ ປຣິມາລົນ ຍສຸສ ເປັນຕົ້ນ

ເຫັນ ກີຕຸຕົກ - ມີປະມາລົນເທົ່າໄດ

ຍົຕຸຕົກ - ມີປະມາລົນເພີ່ງໄດ

ຕຸຕົກ - ມີປະມາລົນເພີ່ງນັ້ນ

ເອຕຸຕົກ - ມີປະມາລົນເພີ່ງນີ້

ຂ. ລົງ ວນຸຕຸ ປັຈິຍໃນອຣດວ່າ ກີ ປຣິມາລົນ ຍສຸສ.

ເຫັນ ກີວາ - ມີປະມາລົນເທົ່າໄຮ (ກີ+ວນຸຕຸ ແປລົງ ນຸຕຸ ກັນ ສີ ເປັນ ອາ)

ຍາວາ - ມີປະມາລົນເພີ່ງໄດ (ຍ+ວນຸຕຸ ແປລົງ ນຸຕຸ ກັນ ສີ ເປັນ ອາ)

ຕາວາ - ມີປະມາລົນເພີ່ງນັ້ນ (ຕ+ວນຸຕຸ ແປລົງ ນຸຕຸ ກັນ ສີ ເປັນ ອາ)

ໜ້າຍເຫດຸ

ວນຸຕຸ ປັຈິຍ ອາຈາຮົ່ນງ່າງໜ່ານ ກລ່າວວ່າເປັນ "ວານຸຕຸ" ປັຈິຍ ສ່ວນຮູ້ປ່ວ່າ ຍາວດໂກ ແລະ ຕາວດໂກ ສໍາເລົ່າມາຈາກ ອາວຕກ ປັຈິຍ

ດ. ລົງ ມຍ ປັຈິຍໃນອຣດ ຖຸກກະທຳດ້ວຍສິ່ງນັ້ນ, ເກີດຂຶ້ນພຣະສິ່ງນັ້ນ, ມີສິ່ງນັ້ນ ເປັນປົກຕິ

ກ. ສຸວຸນຸ່ມໂຍ - ຮອດທີ່ຖຸກກະທຳດ້ວຍທອງຄຳ. (ສຸວຸນຸ່ມ ປົກໂຕ) ທີ່ອີງ ຮອດທີ່ມີ ທອງຄຳເປັນສກາພ (ສຸວຸນຸ່ມ ປົກຕິ ຍສຸສາຕີ)

ຂ. ອິຖີ່ມີມ - ບາຕຽແລະຈິວຮັ້ນສໍາເລົ່າມະວະເຖິງທີ່ (ອິຖີ່ມີມ ນີ້ມີມື່ນ)

ມໂນມີມ - ຖຸກທີ່ອັນສໍາເລົ່າມະວະເຖິງທີ່ (ມໂນມີມ ນີ້ມີມື່ນ)

ດ. ລົງ ມຍ ປັຈິຍ ໃນອຣດ ສກຕຸດ (ອຣດຂອງບທເດີມ)

ອຸ ທານມີມ - ທານ (ທານເມວ ທານມີມ)

ສືລມີມ - ຄືດ (ສືລເມວ ສືລມີມ)

ກວານນາມີມ - ກວານາ (ກວານເຢວ ກວານນາມີມ)

ເຫດຸທີ່ເຮັດວຽກວ່າ ອິນັກຕຸຕົກທຸລືຕ ເພຣະກລ່າວອຣດນາກມາຍຫລາຍປະກາດ

ຈບອນເນັກຕຸຕົກທຸລືຕ

១០២. ກາວທຸນິຕ

១. ລົງປ່ຈັຍ ៣ ຕົວ ດື່ອ ນຸ້ຍ, ຕຸຕ, ຕາ ໃນອຣຄ ກາວ (ອຣຄອັນເປັນເຫດຸເກີດខຶ່ນ)

ກ. ລົງ ນຸ້ຍ ປ່ຈັຍໃນອຣຄວ່າ ອລສສຸສ ກາໂວ ເປັນຕົ້ນ

- ເຊັ່ນ ອາລສຸຍ^{*} - ຄວາມເປັນແຫ່ງບຸຄຄລຜູ້ເກີຍຈອກຮ້ານ
- ອາໂຮຄຢູ່ - ຄວາມເປັນແຫ່ງບຸຄຄລຜູ້ມີມືໂຣຄ
- ໂກສລຸລົ່ມ - ຄວາມເປັນແຫ່ງບຸຄຄລຜູ້ລວລາດ
- ປະຸທິຈຸ່ມ - ຄວາມເປັນແຫ່ງບຸຄຄລຜູ້ມີປຸງປູາ
- ພາຫຸສຈຸ່ມ - ຄວາມເປັນແຫ່ງບຸຄຄລຜູ້ສີການາກ
- ອີສຸສຕິຍ - ຄວາມເປັນແຫ່ງບຸຄຄລຜູ້ເປັນໄຫວ່ງ

ຂ. ລົງ ຕຸຕ, ຕາ ປ່ຈັຍ ໃນອຣຄວ່າ ມນຸສຸສສຸສ ກາໂວ ເປັນຕົ້ນ

- ເຊັ່ນ ມນຸສຸສຕຸຕົໍ - ຄວາມເປັນແຫ່ງບຸຄຄລຜູ້ເປັນມນຸ່ຍ
- ມນຸສຸສຕາ - ຄວາມເປັນແຫ່ງບຸຄຄລຜູ້ເປັນມນຸ່ຍ
- ທະຸທິຕຸຕົໍ - ຄວາມເປັນແຫ່ງບຸຄຄລຜູ້ມີໄໝເທົ່າ
- ທະຸທິຕາ - ຄວາມເປັນແຫ່ງບຸຄຄລຜູ້ມີໄໝເທົ່າ

២. ລົງປ່ຈັຍ ៥ ຕົວ ດື່ອ ຕຸຕນ, ເຄນຸຍ, ລົມ, ກົມ ໃນອຣຄ ກາວ (ເປັນເຫດຸມາ)

ກ. ລົງ ຕຸຕນ ປ່ຈັຍ ໃນອຣຄ ທາຮສສ ກາໂວ.

- ເຊັ່ນ ທາຮຕຸຕນົໍ - ຄວາມເປັນແຫ່ງບຸຄຄລຜູ້ເປັນໜ້າຍຫຼື
- ໜ້າຍຕຸຕນົໍ - ຄວາມເປັນແຫ່ງບຸຄຄລຜູ້ເປັນກຣຽາ

ຂ. ລົງ ເຄນຸຍ ປ່ຈັຍ ໃນອຣຄວ່າ ສຸຈິໂນ ກາໂວ.

- ເຊັ່ນ ໂສເຈຍຍູ່ - ຄວາມເປັນແຫ່ງບຸຄຄລຜູ້ສະອາດ

ຄ. ລົງ ລົມ, ກົມ ປ່ຈັຍໃນອຣຄວ່າ ວິສມສຸສ ກາໂວ ເປັນຕົ້ນ

- ເຊັ່ນ ເວສນົມ - ຄວາມເປັນແຫ່ງຂອງໄມ່ເສມອກັນ
- ຄາຮວ່າ - ຄວາມເປັນແຫ່ງບຸຄຄລຜູ້ເຄາຮພ
- ອໜ່ວ່າ - ຄວາມເປັນແຫ່ງບຸຄຄລຜູ້ຕຽງ
- ນທຸທວ່າ - ຄວາມເປັນແຫ່ງບຸຄຄລຜູ້ອ່ອນໂຍນ
- ຮາມຄື່ນຍົກ - ຄວາມເປັນແຫ່ງທີ່ອັນຮືນຮມ໌

* ອາລສຸຍ ຄວາມເປັນແຫ່ງບຸຄຄລຜູ້ເກີຍຈອກຮ້ານ ອັນເປັນເຫດຸເກີດຂຶ່ນ

ຕ. ລົງ ປຸຍ ປ່ຈັຍ ໃນອຣຄ ກມູນ ແລະ ອຣຄ ສກຖຸຄ

- ກ. ວິໄຍ້ - ກຽມຂອງບຸກຄລື້ກລ້າຫາລູ (ວິຮານ ກມູນ) ທີ່ອ ຄວາມເປັນແໜ່ງບຸກຄລື້ກລ້າຫາລູ (ວິຮສຸສ ກາໂວ ກີ່ໄດ້)
  - ເກສຊຳ - ຍາອັນເປັນກາງານຂອງໜອ (ກີສຄຸຄສຸສ ກມູນ) ທີ່ອ (ກີສຄຸຄສຸສ ກາໂວ ກີ່ໄດ້)
  - ສາເຮຍູ່ - ກາງານຂອງຄນຫລອກລວງ (ສຈສຸສ ກມູນ)
- ລົງ ປຸຍ ປ່ຈັຍໃນອຣຄ ວິຮານ ກມູນ ເປັນຕົ້ນ
- ຂ. ຍາກຸຈຳ - ຕາມຄວາມເປັນຈິງ. (ຍາກ ກູຕເມວ ຍາກຸຈຳ. ປຸຍ)
  - ກາຮຸໝຸໆລົ່ມ - ຄວາມສົງສາຣ (ກຮຸໝາ ເຢວ ກາຮຸໝຸໆລົ່ມ)
  - ປັດຕຸກລຸ່ມ - ກຽມອັນມືເວລາອັນຄື່ນແລ້ວ (ປັດຕຸກລຳ ເຢວ ປັດຕຸກລຸ່ມ. ປຸຍ)
- ລົງ ປຸຍ ປ່ຈັຍໃນອຣຄວ່າ ຍາກ ກູຕເມວ ຍາກຸຈຳ ເປັນຕົ້ນ

ຈນກາວຕ້ຫິຕ

๑๐๓. ວິເສສຕທິຕ

(ຕ້ຫິຕນີ້ຈັດເຂົາໃນ ອນເກຕຸຕທິຕ)

ບຸກຄລື້ກວິເໜຍກວ່າບຸກຄລື່ນ ເຮີກວ່າ ວິເສສ

ຕ. ລົງປ່ຈັຍ & ຕັ້ງ ຂື້ອ ຕຣ, ຕມ, ອິສິກ, ອິຍ, ອິກູຈ ໃນອຣຄ ວິເສສ ນັ້ນ

- ກ. ລົງ ຕຣ ເປັນຕົ້ນໃນອຣຄວ່າ ສພຸເພ ອິເມ ປາປາ, ອິມິເມສ ວິເສເສນ ປາໂປຕ...
- ທີ່ອ ປາປານ ວິເສສ. ຜູ້ວິເໜຍກວ່າຄນເລວ ທ. (ຄນເລວລື້ນດີ)

- ເຊັ່ນ ປາປຕໂຣ - ຄນເລວໂດຍພິເໜຍ
- ປາປຕໂມ - ຄນເລວໂດຍພິເໜຍ
- ປາປລິໂກ - ຄນເລວໂດຍພິເໜຍ
- ປາປໂຍ - ຄນເລວໂດຍພິເໜຍ
- ປາປິກູໂຣ - ຄນເລວໂດຍພິເໜຍ

ຂ. ລົງ ຕຣ ປ່ຈັຍເປັນຕົ້ນໃນອຣຄວ່າ ສພຸເພ ອິເມ ປຸງ, ອິມິເມສ ວິເສເສນ ປຸງຕິ ... ທີ່ອ

ປຸງນ ວິເສສ. ຜູ້ວິເໜຍ ກວ່າຄນນລາດ ທ.

- ເຊັ່ນ ປຸ້ມໂຣ - ດົນລາດໂດຍພິເສຍ
 ປຸ້ມໂມ - ດົນລາດໂດຍພິເສຍ
 ປຸ້ມລືໂກ - ດົນລາດໂດຍພິເສຍ
 ປຸ້ມໂຍ - ດົນລາດໂດຍພິເສຍ
 ປຸ້ມໂຈ - ດົນລາດໂດຍພິເສຍ

ຈບວເສສຕ້ຖື

---

๑๐៥. ອສຸສຕຸຄືຕທູທື

- ຮ. ລົງ ວິ, ອິລ, ສ, ວ, ອາລ ປັຈັຍໃນອරຄວ່າ ອສຸສ ອຕຸຄື
 ນະນັ້ນ ຈຶ່ງເຮັດວຽກວ່າ ອສຸສຕຸຄືຕທູທື ໃນບາງວິເຄຣາຮ່າເຊັ່ນ ດູໂລນ ຍສຸມີ ວິຊູ່ຫີ ດູຄວາ.
 ໄນນີ້ ອສຸສ ອຕຸຄື ແຕ່ກີ່ເຮັດວຽກວ່າ ອສຸສຕຸຄືຕທູທື ໄດ້ ເພຣະ ວິຊູ່ຫີ ແລະ ອຕຸຄື ມີອຣຄາເໝືອນກັນ,
 ຕາມລົບບັນລື່ອດເດີມ ເຮັດວຽກວ່າ ອຕຸຄຸມຕຸຄຕທູທື ຕັກທືທີ່ມີອຣຄ ອຕຸຄື

ກ. ລົງ ວິ ປັຈັຍໃນອරຄວ່າ ເມຮາ ອສຸສ ອຕຸຄືຕີ ເມຮາວີ.

- ເຊັ່ນ ເມຮາວີ - ຜົ່ມືປໍ່ຢູ່ຄູາ
 ເມຮາວີນີ້ - ແຫຼິງຜົ່ມືປໍ່ຢູ່ຄູາ
 ເມຮາວີ - ຕະກູລຜົ່ມືປໍ່ຢູ່ຄູາ
 ມາຍາວີ - ຜົ່ມືນາຍາ ຈາລາ

ຂ. ລົງ ອິລ ປັຈັຍໃນອරຄວ່າ ປິຈຸນໍ ອສຸສ ອຕຸຄືຕີ ເປັນຕົ້ນ

- ເຊັ່ນ ປິຈຸນໂລ - ຕັ້ນໄນ້ມີຍາງ
 ຂໍໂລ - ດາຍີ່ຜົ່ມື່ຈກວາ
 ຕຸນຸ່ຫົວໂລ - ນກຕ້ວມີຈອງປາກ

ຄ. ລົງ ສ ປັຈັຍໃນອරຄວ່າ ສຸເມຮາ ອສຸສ ອຕຸຄືຕີ ເປັນຕົ້ນ

- ເຊັ່ນ ສຸເມຮໂສ - ຜົ່ມືປໍ່ຢູ່ຄູາດີ
 ໂລມໂສ - ຜົ່ມື່ຂນ

ແລ. ລົງ ວ ປັຈັຍໃນອරຄວ່າ ແກສາ ອສຸສ ອຕຸຄືຕີ.

- ເຊັ່ນ ແກສໄວ - ຜົ່ມື່ພມງາມ

ກ. ລົງ ອາລ ປັຈັຍໃນອරຄວ່າ ວາຈາ ອສຸສ ອຕຸຄືຕີ.

- ເຊັ່ນ ວາຈາໂລ - ຜົ່ມື່ຄຳພູດ (ຄນພູດມາກ)

២. លេ សី ប៉ះតី មើល់លេងខាង ពប គោរព, លេ អិក អី ប៉ះតី លេង ទណុទ គោរព, លេ រប៉ះតី លេង មនុ គោរពដែលត្រូវបាន

ក. លេ សី ប៉ះតីនៃវរកវា ពប អស់ ឧទិន្នន័យ ដែលត្រូវបាន

ខែន ពបសិតិ - ជាយីជួយធម្មិតបែប

ពបសិតិនឹង - អលុយជួយធម្មិតបែប

ឲសសិតិ - ជួយធម្មិតបែប

ពេទសិតិ - ជួយធម្មិតបែប

ខ. លេ អិក, អី ប៉ះតីនៃវរកវា ទណុទ អស់ ឧទិន្នន័យ ដែលត្រូវបាន

ខែន ទណុទិកិ, ទណុទិ - ជួយធម្មិតបែប

សំដី - ឧបារម្ពិយៗជួយធម្មិតបែប

ធម្មិតិកិ, ធម្មិតិ - ជួយធម្មិតបែប

ិណាលិកិ, ិណាលិ - ជួយធម្មិតបែប

គ. លេ រប៉ះតីនៃវរកវា មនុ អស់ ឧទិន្នន័យ ដែលត្រូវបាន

ខែន មនុវិ - នាទាល់អនុមិត្តវាង

កុលុចិវិ - ខោងតាមិកាង

ឯកិវិ - ឯកិវិអនុមិត្តវាង

មុខិវិ - គោរកក្នាំ

៣. លេ វនុតុ ប៉ះតី លេងខាង គុណ គោរព, រក គោរព ដែលត្រូវបាន, លេ មនុតុ ប៉ះតី លេង សតិ គោរព ដែលត្រូវបាន លេ ិណ ប៉ះតី លេង សុទ្ធតា គោរព ដែលត្រូវបាន

ក. លេ វនុតុ ប៉ះតីនៃវរកវា គុណ អស់ ឧទិន្នន័យ ដែលត្រូវបាន

ខែន គុណវា - ជួយធម្មិតបែប

គុណវិ - អលុយជួយធម្មិតបែប

រកវា - ពររុទ្ធសោះជួយធម្មិតបែប (រកិគិ ឲសសិតិ ឧទិន្នន័យ)

ខ. លេ មនុតុ ប៉ះតីនៃវរកវា សតិ អស់ ឧទិន្នន័យ ដែលត្រូវបាន

ខែន សតិមា - ជួយធម្មិតបែប

ឯនុមា - ជួយធម្មិតបែប

សតិមិ - អលុយជួយធម្មិតបែប

គ. លេ ិណ ប៉ះតីនៃវរកវា សុទ្ធតា អស់ ឧទិន្នន័យ ដែលត្រូវបាន

ខែន សុទ្ធតិ - ជួយធម្មិតបែប

បលុស	- ផ្សែនីជូនិត្យ
តាបតី	- តាមីផ្សែនិត្យ (សង ន ប៉ារីយីល៉ាង ពី គុណភាព ឬ ទីតាំង ដើម្បី និង សេវាទីតាំង)
តាបតី	- អសុយតាមី
ឈាយសុខ	- ផ្សែនីឈាយសុខ (សកុត្រ បោកតាមគុណភាព) ឬ ឈាយសុខ (អិបាយទុក បោកអិបាយ) សង ន ប៉ារីយីល៉ាង គុណភាព ឬ ទីតាំង ឈាយសុខ ឬ សេវាទីតាំង

ចំណាំសំណើតិច

១០៥. សង្គមឈាយទុក

១. សង្គមឈាយ ៥ គោល ឯ, ៩, ៩, ៩, ៩ នៃវត្ថុ (បែងចាយពី ៩)

ក. សង ន ប៉ារីយីល៉ាង ឬ សេវាទីតាំង

ខែន បលុស	- ពី ៩
បលុស	- បារមីបែងចាយពី ៩
បលុស	- បារមីបែងចាយពី ៩
បលុស	- ចិត្តបែងចាយពី ៩

ខ. សង ៩ ប៉ារីយីល៉ាង ឬ សេវាទីតាំង

ខែន ឧត្តមិត្ត	- ពី ៩
ឧត្តមិត្ត	- បារមីបែងចាយពី ៩
ឧត្តមិត្ត	- បារមីបែងចាយពី ៩
ឧត្តមិត្ត	- ចិត្តបែងចាយពី ៩

គ. សង ៩ ប៉ារីយីល៉ាង ឬ សេវាទីតាំង (និង សេវាទីតាំង)

ខែន ធន្លឹក	- ពី ៩
ធន្លឹក	- បារមីបែងចាយពី ៩
ធន្លឹក	- បារមីបែងចាយពី ៩
ធន្លឹក	- ចិត្តបែងចាយពី ៩

ឃ. សង ៩ ប៉ារីយីល៉ាង ឬ សេវាទីតាំង, ធន្លឹក

ខែន ធន្លឹក	- ពី ៩

ທຸຕິຍາ	- ບາຮມີເປັນເຫດູເຕີມແໜ່ງ ۲, ພຣົບບາຮມີທີ ۲
ທຸຕິຍຳ	- ບາຮມີເປັນເຫດູເຕີມແໜ່ງ ۲, ພຣົບບາຮມີທີ ۲
ຕົຕິໂຍ	- ເຫດູເຕີມແໜ່ງ ۳, ພຣົບທີ ۳
ຕົຕິຍາ	- ບາຮມີເປັນເຫດູເຕີມແໜ່ງ ۳ ພຣົບບາຮມີທີ ۳
ຕົຕິຍຳ	- ຈິຕ ເປັນເຫດູເຕີມແໜ່ງ ۳, ພຣົບຈິຕທີ ۳

ໝາຍເຫດູ

ຄໍາວ່າເປັນເຫດູເຕີມ ມາຍລຶ່ງ ສັງຂາ ທີກລ່ວງຄື່ງຂອງລຶ່ງເດືອຍ ເຊັ່ນ ປລຸງໂມ ທີ ៥ ຄໍາເປັນ
ບຸຄຄລ ກໍ່ມາຍລຶ່ງຄນທີ ៥ ເຫັນນັ້ນ ມີໄດ້ມາຍລຶ່ງຄນ ແລະ ດນ

๑๐๖. ລຳດັບສັງຂາ

ເອໂກ, ເອກາ, ເອກຳ	= ១	ປຈໂມ, ປຈມາ, ປຈນຳ	= ທີ ១
ເຫດູ	= ២	ທຸຕິໂຍ, ທຸຕິຍາ, ທຸຕິຍຳ	= ທີ ២
ຕໂຢ, ຕິສຸໂສ, ຕີ່ນີ	= ៣	ຕົຕິໂຍ, ຕົຕິຍາ, ຕົຕິຍຳ	= ທີ ៣
ຈຕຸຕາໂຣ, ຈຕສຸໂສ, ຈຕຕາຣີ	= ៤	ຈຕຸຕຸໂຄ, ຈຕຸຕຸຕາ, ຈຕຸຕຸຕື້, ຈຕຸຕຸຄຳ	= ທີ ៤
ປລຸງ	= ៥	ປລຸງໂມ, ປລຸງມາ, ປລຸງນີ, ປລຸງນຳ	= ທີ ៥
ໝ	= ៦	ລກູໂຈ, ລກູຈາ, ລກູຈີ, ລກູຈົ່ງ	= ທີ ៦
ສຕຸຕ	= ៧	ສຕຸຕໂມ, ສຕຸຕມາ, ສຕຸຕມີ, ສຕຸຕນຳ	= ທີ ៧
ອກູຈົ່ງ	= ៨	ອກູຈົ່ງໂມ, ອກູຈົ່ງມາ, ອກູຈົ່ງນີ, ອກູຈົ່ງນຳ	= ທີ ៨
ນວ	= ៩	ນວໂມ, ນວມາ, ນວມີ, ນວນຳ	= ທີ ៩
ທສ	= ១០	ທສໂມ, ທສນີ, ທສນຳ	= ທີ ១០
ເອກາທສ, ເອກາຮສ	= ១១	ເອກາທສໂມ	= ທີ ១១
ທວາທສ	= ១២	ທວາທສໂມ	= ທີ ១២
ເຕຣສ	= ១៣	ເຕຣສໂມ	= ທີ ១៣
ຈຸຖຸທສ	= ១៤	ຈຸຖຸທສໂມ, ຈາຕຸຖຸທໂສ	= ທີ ១៤
ປນຸນຮສ	= ១៥	ປນຸນຮສໂມ, ປນຸນຮໂສ	= ທີ ១៥

ຄ້າເປັນອິຕຸລິງຄໍ ກື່ລົງ ອື່ ປັຈັຍ

ເອກາທີ	= ທີ ๑		
ທຸວາທີ	= ທີ ๒		
ເຕຣີ	= ທີ ๓		
ຈາດຖຸທີ	= ທີ ๔		
ປັນຮີ	= ທີ ๕ ເປັນຕັນ		
ໂສພສ	= ៦	ໂສພສໂມ	= ທີ ៦
ສຕຸຕຣສ	= ៧	ສຕຸຕຣສໂມ	= ທີ ៧
ອຸ້ງຈາຣສ	= ៨	ອຸ້ງຈາຣສໂມ	= ທີ ៨
ເອກູນວິສຕີ (ຢືນຢັນຫຼຶ່ງ) = ៩		ເອກູນວິສຕີໂມ	= ທີ ៩
ວິສຳ, ວິສຕີ	= ຢືນບົບ	ວິສຕີໂມ	= ທີ ១០
ຕື່ສຳ, ຕື່ສຕິ	= ១០	ຕື່ສໂມ	= ທີ ១០
ຈດຸຕາລີສຳ	= ១១	ຈດຸຕາລີສຕີໂມ	= ທີ ១១
ປະລາສຳ	= ១២	ປະລາສຕີໂມ	= ທີ ១២
ສ້າງ	= ១៣		
ສຕຸຕຣຕີ, ສຕຸຕຣວີ	= ១៤		
ອລື່ຕີ	= ១៥		
ເອກາລື່ຕີ	= ១៦		
ເອກູນນາງຸຕີ	= ១៧		
ນາງຸຕີ	= ១៨		
ເອກູນສຳ	= ១៩		
ສຳ	= ២០		
ສຫສຸສຳ	= ២០០		
ທສສຫສຸສຳ	= ២០,០០០ (ນິຢູ່ຕຳ = ២០,០០០)		
ສຕສຫສຸສຳ	= ២០០,០០០ (ລກຖື່ = ២០០,០០០)		
ທສສຕສຫສຸສຳ	= ២,០០០,០០០		
ໂກງົງ	= ພົນໆໂກງົງ		
ປໂກງົງ	= ພົນໆປໂກງົງ		
ໂກງົງປໂກງົງ	= ພົນໆໂກງົງປໂກງົງ		

อกุไขกนี = หนึ่งอักไขกนี
อสุขเยยุย = หนึ่งอสุขไขย

- ก. ทวี (๒) ถึง อภูราล (๙) เป็นพหุจังทั้ง ๓ ลิงค์
ข. เอกุนวีสติ (๑) ถึง นานุตติ* (๕) เป็นเอกวจนะ อิตถีลิงค์อย่างเดียว
ค. เอกุนสต (๔) ถึง อสงเบยบยม เป็นเอกวจนะ นปุ่งสกลิงค์อย่างเดียว
ง. โภปฏิ, ปโภปฏิ, โภปฏิปโภปฏิ, อภิโภกนี เป็นเอกวจนะ อิตถีลิงค์อย่างเดียว

สังขยาที่เป็นเอกสารจะอย่างเดียว แต่เมื่อแยกออกเป็นสองพวก ต้องลงวิภัตติพหุจนะ เสมอ เช่น สต์ เป็นต้น เมื่อต้องการกล่าวถึงหลาย ๆ ร้อย ก็ต้องเขียนแยกออกจากกัน เป็น "เทว สตานิ" ร้อย ท. สอง "เทว โภปฏิโย" โภปฏิ ท. สอง "จตุตรา օสุนเขยยยานิ" օสุนไชย ท. สี ดังนี้เป็นต้น ๆ

ฉบับ สงขยาตทุนิต

១០៣. ឧបិយត្តកិច្ច

๑. ลง กบุตตุ ปัจจัยในอรรถ วาร (ครึ้นกราว) ลง ชา, ชุม แล้ว โล ปัจจัยในอรรถ
วิภาค และ อาการ, ลง ตา, ถ แล้ว ตقطตา ปัจจัยในอรรถ ปการ

- ก. ลง กុខទត្តំ ប៉ារីយីនឹងវរណ ខេក្តី វារូ ពើនៅព័ត៌មាន
 ឡើង កុខទត្តំ - គ្រឿងដីយុ (ខេក្តី វារូ)
 ធម្មុកុខទត្តំ - សងគ្រឿង (ធម្ម វារេ)
 ពិភុកុខទត្តំ - តាមគ្រឿង (ពិភុ វារេ)
 ធម្មុកុខទត្តំ - លាយគ្រឿង (ធម្ម វារេ)
 កពិភុកុខទត្តំ - កីគ្រឿង (កពិភុ វារូ)

- ข. ลง ช้า ปัจจัยในอรรถว่า เอเกน วิภาเคน เป็นต้น

เช่น เอกภาษา	- โดยส่วนเดียว (ເອເກີນ ວິກາເຄີນ)
ทวิชา	- โดยส่วนสอง หรือมีสองอย่าง
กติชา	- มีกี่อย่าง
พหุชา	- มีหลายอย่าง (ພຫຼື ວິກາເຄີ້ມ ໂດຍປະກາດ ທ. ອັນຄູນ)

* ទូរនិបាយនៃសំណង់

จำแนก)

- ค. ลง ชุด ปัจจัยในอรรถว่า เอโก วิภาโค เป็นต้น
  - เช่น เอกชุด - เป็นพากเดียว (เอโก วิภาโค)
  - เทวชุด - สองอย่าง (เทว วิภาดา)
- ฉ. ลง โส ปัจจัยในอรรถว่า สพุเพน อากาเรน, สพุเพน ปกาเรน เป็นต้น
  - เช่น สพุโส - โดยอาการทึ้งหมด (สพุเพน อากาเรน)
  - อุปายโส - โดยการทึ้งปวง (สพุเพน ปกาเรน)
  - จานโส - โดยเหตุ หรือ โดยอุบາຍ
  - จานโส - โดยฉับพลัน, โดยทันที, โดยฐาน
  - โยนิโส - โดยเหตุอันสมควร
- ฯ. ลง ตา ปัจจัยในอรรถว่า เยน อากาเรน, เยน ปกาเรน เป็นต้น
  - เช่น ยตา - โดยอาการอย่างไร หรือโดยประการไร (เยน อากาเรน)
  - ตตา - โดยอาการอย่างนั้น หรือ โดยประการนั้น
  - อุลมตา - โดยอาการอย่างอื่น หรือ โดยประการอื่น
  - อิตรตา - โดยอาการอกนี้ หรือ โดยประการอกนี้
  - อุกยตา - โดยอาการทึ้งสอง หรือ โดยประการทึ้งสอง
- จ. ลง กำ ปัจจัยในอรรถว่า เกน ปกาเรน เป็นต้น
  - เช่น กำ - โดยประการได (เกน ปกาเรน)
  - อิตุ่ม - โดยประการนี้ (อย ปกาโร)
- ฉ. ลง ตตตตา ปัจจัยในอรรถ ปการ
  - เช่น ยตตตา - ประการได
  - ตตตตา - ประการนั้น

จบอัพยิบตทธิต

จบตัวทธิตย่อ

๑๐๙. กิตก์กัณฑ์ย่อ

อาจารย์ครับ... กิตก์ คืออะไรครับ ?... คำว่า กิตก์ นี้เป็นชื่อของ ปัจจัยจำพวกหนึ่ง มี ๓ ปัจจัย เป็นต้น ที่ทำให้นักศึกษาหมดความสนใจ (สีสุสาน งุข กรรม อบรมเด็ตติ กิต) หมายความว่า ลำพังชาตุอย่างเดียว เมื่อนักศึกษาเห็นแล้ว ก็เป็นเหตุให้สนใจได้ว่า ชาตุนี้ เป็นว่าจก (สาชนะ) อะไร เพราะชาตุนั้น ไม่มีเนื้อความกล่าวถึง กตตุว่าจก หรือ กมุว่าจก เป็นต้น แต่เมื่อลงปัจจัยข้างหลังชาตุแล้ว ก็ทำให้รู้ได้ว่า ชาตุนี้เป็น กตตุว่าจก หรือ กมุว่าจก เป็นต้น ความสนใจก็หมดไป เพราะเห็นปัจจัย (ปจจย หิ ทิสุว่า สาชน เน นิราสุโภ โหติ) เพราะจะนั้น ปัจจัยที่ทำให้หมดความสนใจนั้น จึงถูกเรียกว่า กิตก์ โดยตรง ส่วนชาตุที่ ประกอบกับกิตกปัจจัยนี้เรียกว่ากิตกได้ (โดยอ้อม) กัณฑ์ที่แสดงกิตกเหล่านั้นก็เรียกว่า กิตก์กัณฑ์

๑๐๙. สาชนะ ๗

ในกิตก์กัณฑ์นี้ มี สาชนะ ๗ อย่าง คือ

๑. กตตุสาชน
๒. กมุมสาชน
๓. กรรมสาชน
๔. สมปทานสาชน
๕. อปทานสาชน
๖. อธิกรรมสาชน
๗. ภาวสาชน

คำว่า สาชน คือ ความสามารถ (สตุติ) ที่ทำกริยาให้สำเร็จ (สาเดตติ สาชน) ส่วนกริยาที่ประทานทำให้สำเร็จ ก็เรียกว่า สาชน ได้ ดังนั้น สาชนะ จึงจัดเป็น ๒ อย่าง คือ

๑. สตุติสาชน
๒. กริยาสาชน

ในสาชนะทั้งสองนั้น ปัจจัยที่กล่าวถึงความสามารถที่ให้สำเร็จกริยาได้เป็นสาชนะ โดยตรง ส่วนที่ประกอบกับปัจจัยเหล่านั้นเรียกว่า กตตุสาชนะ เป็นต้น เป็นสาชนะโดยอ้อม

ในสาชนะทั้ง ๗ นั้น ภาวสาชนะ เป็นกริยาสาชน ส่วนสาชนะ ๖ นอกนี้เป็น สตุติสาชน

คำแปลของสารนະ ๗ (ท่องจำ)

กตุตุสารน	- แปลออกสำเนียงว่า ผู้ เช่น การโก ผู้กระทำ
กมุมสารน	- แปลออกสำเนียงว่า ถูก หรือ อันเขา เช่น กโต ถูกกระทำ, อันเขาระทำ
กรณสารน	- แปลออกสำเนียงว่า เป็นเครื่อง เช่น กรณ เป็นเครื่องกระทำ
สมปทานสารน	- แปลออกสำเนียงว่า เป็นที่ เช่น ทานโนย เป็นที่ให้
อปทานสารน	- แปลออกสำเนียงว่า เป็นแดน เช่น นิคุโต เป็นแดนหลัก ออก
อธิกรณสารน	- แปลออกสำเนียงว่า เป็นที่ เช่น ราน เป็นที่ตั้ง
ภาวะสารน	- แปลออกสำเนียงว่า การ, ความ, อัน, พึง เช่น ภวิตพุพ ความเป็น, พึงเป็น

๑๐. ปัจจัยที่ลงในสารนະเหล่านັ້ນ ມີດັ່ງນີ້

ตพพ, อนីຍ, ណុវ, ន, օ, ព, ពាណិជ្ជ, ពារី, ឬ, ឬ, កិ, មាន, ឧនុត

ตพพ, อนីយ ปัจจัย

กร + ตพพ + อนីយ

เช่น กตุตพุพ, กรณិយ = ถูกกระทำ, พึงกระทำ, ควรกระทำ, กระทำได้, ต้องกระทำ

กตุตพุໂໂ กรณិໂຍ = ถูกกระทำ, พึงกระทำ, ควรกระทำ, กระทำได้, ต้องกระทำ

กตุตพุພາ, กรณិຢា = ถูกกระทำ, พึงกระทำ, ควรกระทำ, กระทำได้, ต้องกระทำ

គគុតពុພា, គគុណិយ = พึงໄປ ។ លាប (គគុ ចាតុ)

បជិតពុພា, បជិណិយ = พึงឃុំ ។ លាប (បជិ ចាតុ)

ភវិតពុພា, ភវិណិយ = พึงបើន ។ លាប (ភវិ ចាតុ)

លុ ណុវ បូជីយ និងររកវា (កវិទិធនិ) การកិ เป็นពុំ

เช่น การកិ ផ្សេង់ផ្សេង់ (ករ ចាតុ+ណុវ)

ករិកា អសុុងផ្សេង់ផ្សេង់ (ករ ចាតុ+ណុវ)

ករកំ ពរក្វុលផ្សេង់ផ្សេង់ (ករ ចាតុ+ណុវ)

тайโก	ធ្វើឱ្យ	(ទា ចាតុ+ណុវ)
тайកា	អលិងធ្វើឱ្យ	(ទា ចាតុ+ណុវ)
тайកំ	តរាជូលធ្វើឱ្យ	(ទា ចាតុ+ណុវ)
បានកែ	ធ្វើឱ្យុ	(បា ចាតុ+ណុវ)
បានកា	អលិងធ្វើឱ្យុ	(បា ចាតុ+ណុវ)
បានកំ	តរាជូលធ្វើឱ្យុ	(បា ចាតុ+ណុវ)
ឧបាសកែ	បុរុនធ្វើឱ្យុលើព្រវតនទរួយ.	(អាស ចាតុ+ណុវ)
ឧបាសកា	អលិងធ្វើឱ្យុលើព្រវតនទរួយ.	(អាស ចាតុ+ណុវ)
ឧបាសកំ	តរាជូលធ្វើឱ្យុលើព្រវតនទរួយ.	(អាស ចាតុ+ណុវ)
នាយកែ	ធ្វើឱ្យឱ្យ	(នី ចាតុ+ណុវ)
នាយកា	អលិងធ្វើឱ្យឱ្យ	(នី ចាតុ+ណុវ)
នាយកំ	តរាជូលធ្វើឱ្យឱ្យ	(នី ចាតុ+ណុវ)
ល ន ប៉ាងឈីនីររតវា កុមកំ កូរិតិ កុមភាងវិ.		
ខែន កុមភាងវិ	ធ្វើករាជាំងម៉ោង	(ខោងម៉ោង) (កុមភ+ករ+ន)
មាលាការវិ	ធ្វើករាជាំងកុំណិំ	(ខោងកុំណិំ) (មាលា+ករ+ន)
ការវិ	ការករាជាំង វិធម៌ករាជាំង	(ករ+ន)
ល ន ប៉ាងឈី		
ខែន ពកកូវិ	ធ្វើករាជាំងរំនៅន៍	(កូវ)
និស្សូយិ	ពីរាជី	(និបុពុប តិ+ន)
ិនិយិ	មើលិស់សែន, មើលិគីរិស់សែន	(ិ-និ+ន)
ិយិ	មើលិតិំនិំ	(ិ+ន)
ិយិ	ការជនះ	(ិ+ន)
ិកូវិ	មិតិំបែងកិច្ចិំបែងរោក	(ិ+កូ+ន)
សុគិទិ	ការយែង	(សំ+គុ+ន)
និគុគិទិ	ការខែង	(និ+គុ+ន)
ិគុគិទិ	ការសរសើរិយុ	(ិ+គុ+ន)
ិកុវិទិ	ការមាន វិធម៌ ឬកម្មរាជកម្ម	(ិ+កុ+ន)
ល ព ប៉ាងឈី		
ខែន គុតិ	ិកុតិ, ធ្វើិកុតិ	(គុ+ព)

ຄໂຕ	ອັນເຫາໄປແລ້ວ	(ຄມຸ+ຕ)
ກໂຕ	ຄູກກະທຳແລ້ວ, (ອັນເຫາທຳແລ້ວ)	(ກຣ+ຕ)
ຮໂຕ	ຍິນດີແລ້ວ	(ຮມຸ+ຕ)
ກຸຕຸໂຕ	ກິນແລ້ວ ພຣີອຄູກກິນແລ້ວ	(ກຸຈຸ+ຕ)
ງຸໂຕ	ເປັນແລ້ວ	(ງຸ+ຕ)
ກາວິໂຕ	ຄູກໃຫ້ເປັນແລ້ວ ພຣີອຄູກໃຫ້ເຈີສູແລ້ວ (ກຸ+ຕ)	
ກາຣິໂຕ	ຄູກໃຫ້ກະທຳແລ້ວ	(ກຣ+ຕ)
ຍາຈິໂຕ	ຄູກຂອແລ້ວ	(ຍາຈາ+ຕ)
ນື້ໂຕ	ຄູກນຳໄປແລ້ວ	(ນີ+ຕ)
ຄີໍ່ຕຳ	ກາຮົອງເພັນ	(ເຄເ+ຕ)
ຄົໍ່ຕຳ	ກາຣໄປ	(ຄມຸ+ຕ)
ຈົໍ່ຕຳ	ກາຮົ່ນ	(ຈາ+ຕ)
ຊື້ໂຕ	ຄູກໝະແລ້ວ	(ຊື+ຕ)
ໝາໂຕ	ຄູກຮູ້ແລ້ວ	(ໝາ+ຕ)

ລັງ ຕວນຖຸ, ຕາວີ ປັຈຍີ

ເຊັ່ນ ກຸຕວາ, ກຸຕຸຕາວີ	ຜູ້ກິນແລ້ວ	(ກຸຈຸ+ຕວນຖຸ, ຕາວີ)
ຫຸຕວາ, ຫຸຕາວີ	ຜູ້ນູ້ຈາແລ້ວ	(ຫຸ+ຕວນຖຸ, ຕາວີ)
ວຸລິຕວາ, ວຸລິຕາວີ	ຜູ້ປະພຸດີແລ້ວ	(ວສ+ຕວນຖຸ, ຕາວີ)

ລັງ ຕຸ ປັຈຍີ

ເຊັ່ນ ກຕຸຕາ	ຜູ້ກະທຳ	(ກຣ+ຕຸ)
ກຕຸຕາ	ຜູ້ເລື້ອງ, ເຈົ້ານາຍ, ຜ້ວ	(ກຣ+ຕຸ)
ວຕຸຕາ	ຜູ້ກ່າວ	(ວຈ+ຕຸ)
ເນຕາ	ຜູ້ນຳໄປ	(ນີ+ຕຸ)
ໄສຕາ	ຜູ້ຟັງ	(ສຸ+ຕຸ)
ສາວເຕາ	ຜູ້ໄທໄດ້ຍິນ ພຣີອ ຜູ້ປະກາດ (ສຸ+ເນ+ຕຸ)	
ຮາຕາ	ຜູ້ຮອງໄວ້	(ຮາ+ຕຸ)
ທາຕາ	ຜູ້ໄຫ້	(ທາ+ຕຸ)

ລັງ ຢຸ ປັຈຍີ

ເຊັ່ນ ນນຸທນໍ	ຄວາມຍິນດີ ພຣີອວັດຄຸອັນຄູກຍິນດີ	(ນນຸທ+ຢຸ)
--------------	--------------------------------	-----------

កោណាំ	ការតីអោហីវត្ថុអ៊ូកតីអោ	(ក+យ)
ជានាំ	ជាម	(ជ+យ)
វិលុជានាំ	វិលុជាម	(វ+ជ+យ)
ជានាំ	ជាម	(ជ+យ)
ប្រានាំ	បើនហេពុពិន	(ប្រ+យ)
បានាំ	វត្ថុអ៊ូកឱ្យ ឬវិទ្យាជាប់គីឡូនីងឱ្យ	(បារ+យ)
សមុបានាំ	បើនពីហេដាយី	(សំ+ប+បារ+យ)
ឧបាទានាំ	បើនពីនាមុកឡាតីអោ	(ឧប+ខ+បារ+យ)
លេ យុ ចំណួនីនួររត ពស្តិត		
ខែន ឪមែលិន	ធូមិភកពីបារុង	(ូស+យ)
ភាគិន	ធូមិភកពិភាក	(ភាស+យ)
កុកិន	ធូមិភកពិក្រុ	(កុក+យ)
ចាគិន	ធូមិភកពិវ៉និវ៉ា	(ចាល+យ)
មណុទិន	ធូមិភកពិពកពោះ	(មុទិ+យ)
វិរិនិន	ធូមិភកពិងារ	(វិរិ+យ)
លេ កុវិ ចំណួនី		
ខែន ឯុវិកិ	ធូវិបាបីយុក	(ឯុវ+គុ+កុវិ)
សិមុកុ	ធូវិបើនេង	(សំ+កុ+កុវិ)
សុងិ	ធូុងុដី	(សំ+ុង+កុវិ)
លេ ធនី ចំណួនី		
ខែន ពុរុមារី	ធូមិភកពិរាលុពិរុមារី	(ពុរុមារ+គុ+ធនី)
ពុរុមារិនី	អុលុងធូមិភកពិរាលុពិរុមារី	(ពុរុមារ+គុ+ធនី+ិនី)
មុនុមារី	ធូមិភកពិរាលុមុនុមារី	(មុនុ+គុ+ធនី)
(ពស្តិត គីឡូនីងបើន ព+ស្តិត = ភកពិនិងសំនើន៍ ឬវិទ្យាជាប់គីឡូនីងបើន រាស្តានាបីពិតាមមាត្រាណាពកទិន្នន័យ)		
លេ មាន, ឈនុត ចំណួនី		
ខែន គុលមាលិន	គុលមាលិន	(គុ+ល+ម+ាលិន)
គុលមាលិន	គុលមាលិន	(គុ+ល+ម+ាលិន)
គុលមាលិន	គុលមាលិន	(គុ+ល+ម+ាលិន)
លេ មាន, ឈនុត ចំណួនី		
ខែន គុលមាលិន	គុលមាលិន	(គុ+ល+ម+ាលិន)
គុលមាលិន	គុលមាលិន	(គុ+ល+ម+ាលិន)
គុលមាលិន	គុលមាលិន	(គុ+ល+ម+ាលិន)

กุพนูโต	เมื่อกระทำ	(กร+โว+อนุต)
กรอนโต	เมื่อกระทำ	(กร+โว+อนุต)
กริยามาโน	เมื่อถูกกระทำ, หรืออันเข้ากระทำอยู่	(กร+อิ+ย+มาน)
กватि	ยอมเป็น	(กู+อ+ติ)

บทที่มี مان และ อนุต ปัจจัยเป็นที่สุด ต้องมองหากริยาหลังเสมอ เพราะเป็นกริยา
ยังไม่สำเร็จยังต้องเป็นไปอีก หรือ ยังต้องกระทำต่อไปอีก จึงต้องมองหากริยาที่เป็นประชาน
 เช่น กватि เป็นต้น ฯ

จบกิตก

จบสัททสังเขป

การฝึกอ่าน เขียน และพูด

๑๑. บทเรียนที่ ๑

มโนสังกุมา วุฒิ

๑. ໂພນິສຕູໂຕ ມໂທສະກຸມາໂຣ ອມຮໍ ນາມ ກລຸ່ມ ດເຫດວາ ອາຄຈຸຈັນໂຕ ເອກສົມື້ ຈານ ພທຣຸກໍາ ທີສ່ວາ ຕສຸສ ມູເລ ນີ້ສື່ຖື.
๒. ອມຮາ ເທົ່ງ ພລສມປັນນຳ ພທຣຸກໍາ ທີສ່ວາ ອາຫ "ສາມີ ອກົງຮິທຸວາ ພທຣຸກໍາ ໂອຈິນິທຸວາ ທທາກີ, ມຍຸ້ມຸປີ ເທົ່ງ" ຕີ.
๓. "ກົກທຸກ ອໍາ ກິລມານີ, ອກົງຮິທຸ່ ນ ສກໂກມີ. ຕຸວເມວ ອກົງຮຸ້າ" ຕີ.
๔. ອມຮາເທົ່ງ ຕສຸສ ວຈນ ສຸດວາ ອກົງຮຸ້າ ສາຂນຸຕເຣ ນີ້ສື່ຖືວາ ພລ ໂອຈິນີ.
៥. ໂພນິສຕູໂຕ ອາຫ "ກົກທຸກ ພລ ມຍຸ້ທ ເທົ່ງ" ຕີ.
- ໆ. "ອຸ້ນຸພຜລ ຂາທີສຸສສີ, ອຸທາຫຸ ສີຕິຜລ ?"
- ໇. "ກົກທຸກ ອຸ້ນຸພເລນ ເມ ອດຸໂໂດ"
- ່. ອມຮາເທົ່ງ ພລານີ ອຸນຸພ ຊີປີທຸວາ ອາຫ "ສາມີ ຂາທາກີ" ຕີ.
- ້. ໂພນິສຕູໂຕ ພລານີ ດເຫດວາ ຮ່າມເນຸໂຕ ຂາທີທຸວາ ປຸ່ນ ອາຫ "ກົກທຸກ ສີຕິຜລ ເມ ເທົ່ງ" ຕີ,
- ໊. ອມຮາເທົ່ງ ພທຣປຸ່ພລານີ ຕິດອຸນຸພ ອຸປິບ ຊີປີທຸວາ ອາຫ "ສາມີ ຂາທາ" ຕີ, ໂພນິສຕູໂຕ ຕຳ ດເຫດວາ ຂາທີ.

แบบฝึกหัด (ก)

๑. ນາຍສຸທັດ ເຮັດວຽກນາຍຈັນທີ ໄປສູ່ວັດ
๒. ເຂາເຫັນຕົ້ນມະມ່ວງທີ່ມີຜົດກໃນທີ່ແກ່ງໜຶ່ງ ແລ້ວພູດວ່າ "ແນະນາຍຈັນທີ ທ່ານເຂົ້າສູ່ ຕົ້ນມະມ່ວງ ແລ້ວຈົງເກີບຜລມະມ່ວງ ແລະຈົງໃຫ້ຂ້າພເຈົ້າດ້ວຍ
๓. ນາຍຈັນທີ ພມເຂົ້າໄມ້ໄດ້ ທ່ານນັ້ນແລະຈົງເຂົ້າ
໔. ນາຍສຸທັດ ເຂົ້າສູ່ຕົ້ນມະມ່ວງແລ້ວ ນັ້ນໃນຮະຫວ່າງ ແກ່ງຄາຄນ ເກີບຜລມະມ່ວງແລ້ວ ເຄື່ອງກິນ
៥. ນາຍຈັນທີ ຂອວ່າ ແນະສຸທັດ ເອົາຜລມະມ່ວງໃຫ້ຜມດ້ວຍ
- ໆ. ນາຍສຸທັດ ເກີບລູກມະມ່ວງແລ້ວ ເມື່ອຈະໂຢັນລົງ ພູດວ່າ ແນະຈັນທີ ທ່ານຈົງກິນ

๑. นายจันทร์ รับลูกมะม่วงแล้ว เคี้ยว กิน
๒. หลังจากนั้น เมื่อนายสุทัต ลงจากต้นมะม่วงแล้ว เขาทิ้งสองพากันกลับสู่บ้าน
(อมพ - มะม่วง, อุโกปี - เขาทิ้งสอง, ตโต ปร - หลังจากนั้น)

๑๑๒. บทเรียนที่ ๒

ความทราบกวดๆ

๑. สุทัต จัน ทร์ นามกा ความทราบ กิจกรรม อาจารย์ อาจารย์ ออก มธุรผล จิณารักษ์ ทิสวา อารุหีสุ.
๒. พุทธกรกูโจ นาม สามเณร นิวารเต "มา อารุหิตา, มา อารุหิตา" ติ.
๓. เต เอว นิวาริยามานาปี อารุหนูติyeว. จันทร์ ปน "อมเหสุ อารุหนูเตสุ กี กวิสุสตีติ" ปี ภณติ.
๔. สามเณร มหาสุทัต ภตุว่า ภิกขุน อาจารย์ "อิช ภนต์ ความทราบ จิณารักษ์ อารุหนูติ" ติ.
๕. อายสุมา จกุปปะโล ต สุทัต ภุทโธ อหา "เอต สามเณร ลেทุทุนา ปหริทว่า ป่าเตตรา" ติ.
๖. พญ สามเณร อาจารย์ ปริวารเตตว่า ลেทุทุหิ ปหรีสุ.
๗. เตปี ทราบ กีตา สีฟ สีฟ โอรุยุห คามากิมุชา ปลาเยสุ.
๘. "เอว ใจ อัวโโซ สมคุกมุม นาม กลุยาน วา ป้าปัก วา ยถิจฉิต สมชุมติ- yeว่า" ติ.

ข้อควรทราบ

ความทราบ = เด็กชาวบ้าน, **มธุรผล** = อันมีผลหวาน, **จิณฯ** = มะขาม, **นิวารเต** = ยอมห้าม, **อารุหนูติyeว** = ยอมขึ้นนั่นเทียว, **อมเหสุ อารุหนูเตสุ กี กวิสุสติ** = เมื่อพาก ข้าพเจ้าขึ้น อะไรจะเกิดขึ้นเล่า, **อิช ภนต์** = ในที่นี่ครับ, **ภุทโธ** = โกรธ, **ลেทุทุ** = ก้อนดิน, **ป่าเตตรา** = ให้ตก, **คามากิมุชา** = ป่ายหน้าไปสู่บ้าน, **สมคุกมุม** = การงานของบุคคลผู้ พร้อมเพรียงกัน หรือการงานอันพร้อมเพรียงกัน, **กลุยาน วา ป้าปัก วา** = ดีกีดี ชั่วกีดี, **ยถิจฉิต** = ตามความปรารถนา, **สมชุมติ yeว** = ยอมสำเร็จขึ้นเทียว

ແບບຝຶກຫັດ (၃)

១. ເຕັກຫຼູງທັງໝາຍ ຜູ້ມີຊື່ວ່າ ມາລີ ແລະ ອັຈນຣາ ມາອຢູ່ ສູວັດເຫັນແລ້ວ ຜຶ່ງກອດອກໄມ້ ເກັບອຢູ່
២. ສາມເນຣ ຮັ້ນມຽກຂີຕະ ທ້າມວ່າ ພວກເຮອອຢ່າເກັບເລຍ
៣. ເຕັກຫຼູງທັງໝາຍ ແມ່ຈະຄຸກທ້າມອ່າງນີ້ ຍ່ອມເກັບນັ້ນເຖິວ
៤. ສາມເນຣຮັ້ນມຽກຂີຕະ ເຮີຍກສາມເນຣລັ້ງໝຽກຂີຕະ ແລ້ວຂ້າວງດ້ວຍກົອນດິນ
៥. ແມ້ເຕັກຫຼູງທັງໝາຍ ເປັນຜູ້ກລ້າ ຍ່ອມວິ່ງ ມຸ່ງໜ້າໄປສູ່ບ້ານໂດຍເຮົວ
៦. ທລັງຈາກນັ້ນ ພ່ອແມ່ຂອງເຕັກຫຼູງ ທ. ມາສູວັດແລ້ວ ບອກເຮື່ອງນີ້ ແກ່ພຣະມາເຄຣະ
៧. ພຣະມາເຄຣະ "ໄມ່ພຸດຄໍາອະໄຮ" ຖ. ກະສາມເນຣ ທ.

(ເອຕມຕຸດ = ເອຕ + ອຕຸດ = ຜຶ່ງເຫັນນີ້, ນ ກິລຸຈີ ວເທດ = ໄມກ່ລ່ວ່າຜຶ່ງຄໍາອະໄຮ ໆ,

ເຄໂຣ = ພຣະເຄຣະ)

๑๓. ບທເຮືອນທີ ๓

ມໂහສຮປນຸທິຕາຕຸດ

១. ມໂහສຮປນຸທິໂຕ ອຕຸດໂນ ອນຸຈຸລວິກໍ ກຸມາຮີກໍ ປຣີເຍສມາໂນ ອມຮາເທົ່ວ ນາມ ໂປຣະນກເລົກຈຸກລຸສຸສ ຮີທໍຣ ທີສ່ວາ ຕ ວິ່ມລືຕຸກາໂມ ຕສຸສາ ເຄເຫ ກຕິປໍາທໍ ວລີ.

២. ອດ ນຳ ວິ່ມສນຸໂຕ ອາຫ "ກພຸເທ ອຖຸນາລິກຕຸນຸເລ ດເຫດວາ ປາໂຕວ ມຍໜໍ ຍາດຸຈຸຈ ປູ່ປັນຈ ກາຕຸລຸຈ ປັງຈາກ" ຕີ

៣. ອມຮາ ເທົ່ວ "ສາຫຼຸ" ຕີ ສມປັກົງຈຸດຕຸວາ ຕຸນຸເລ ໂກງູເງູຕຸວາ ມູລຕຸນຸເລທີ ກາຕຸທຳ, ມ໇ໜົມຕຸນຸເລທີ ຍາຄຸ້ມ, ກມເກທີ ປູ່ວິ່ມ ປົງຕຸວາ, ປົມ ຍາຄຸ້ມ ອາຫລີ.

៤. ໂສ ຕສຸສາ ຈິຕຸທຳ ວິ່ມລືຕຸກາໂມ "ຍາຄຸ້ມ ປົງຕຸ້ມ ອໜານນຸຕີ ກິມຕຸທຳ ມມ ຕຸນຸເລ ນາເສລີ" ຕີ ວຕຸວາ ກູມຍິ່ມ ປາເທລີ.

៥. "ສາມີ ສເຈ ຍາຄຸ້ມ ສຸນທຣາ, ປູ່ວິ່ມ ພາຫາ" ຕີ.

៦. ຕມປີ ຕເຄາ ອກາລີ.

៧. "ສາມີ ສເຈ ປູ່ວິ່ມ ສຸນທຣໂ, ກາຕຸທຳ ກູມໜ້າ" ຕີ.

៨. ກາຕຸປີ ຕເຄາ ກຕຸວາ ກຸຖືໂຈ ວິ່ມ "ຄຈຸນ ຖວາເຣ ນິລື່ທາ" ຕີ ອາຫ.

៩. ອມຮາເທົ່ວ ປນ ອກູ່ມືຕຸວາ "ສາຫຼຸ ສາມີ" ຕີ ວຕຸວາ ດນຕຸວາ ນິລື່ທີ.

ข้อควรทราบ

อนุจุนวิກ = อันสมควร, **ปริyeสmaไn** = แล้วหาอยู่, **โปรดgnกเสภุชิกุล** = ตระกูลเศรษฐีเก่าแก่, **วีม&s** = ทดลอง, **กติป&a** = ลื้นวันเล็กน้อย (เพียงสองสามวัน), **อทุณนาพิกต&u** = ข้าวสารครึ่งระบบอก, **ปาโถา** = แต่เช้าที่เดียว, **บูป&i** = ขนม, **อชานน&u** = ไม่รู้อยู่, **ปจ&u** = ซึ่งวิธีhung, **สมป&uจ&uชิต&uwa** = รับแล้ว, **โภภ&u夷&uต&uwa** = ตำแหน่ง, **มูลต&u** = ข้าวชั้นหนึ่ง, **มช&uมิมต&u** = ข้าวชั้นสอง, **กณ&u** = ปลายข้าว, **กิม&uต&u** = (กี + อต&u) = เพื่อประโยชน์อะไร, **นาเส&uส** = ยอมทำลาย, **กุท&uโช** **วิย** = เป็นเหมือนกรง

หมายเหตุ วรรณของ ป้า ราชุ คือ หุง, ต้ม, แกง, ทอด, ปิ้ง, ย่าง, เผา, อบ, คั่ว ๆ

แบบฝึกหัด (ค)

๑. แนะนำสามเณรพุทธรักขิตตะ ท่านรู้ซึ่งวิธีhungข้าวต้มหรือ ?
๒. ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ครับ กระผม ต้มข้าวต้มเป็น
๓. ถ้าว่า ท่านจารักซึ่งวิธีต้มข้าวต้มใช้ร ท่านจะต้มข้าวต้มเพื่อประโยชน์แก่สามเณรรักขิต
๔. สามเณรรักขิตะ ไม่สบายอยู่ เธอยากตื้มข้าวต้ม
๕. สามเณรรักขิตะ ทดลองสามเณรรักขิตะ ว่า ท่านดื้มข้าวต้มไหม ?
๖. เธอหุงข้าวต้มแล้ว จงต้มน้ำร้อนเพื่อประโยชน์แก่พระสงฆ์ด้วย และสามเณรเมธานันทะ จักหุงข้าว
๗. สามเณรรักขิตะ สบายดีแล้ว เขาจักไม่ตื้มข้าวต้ม เขายังนั่งอาหารเท่านั้น
(คิล่าโน = คนไข้, กลุโล = คนสบาย)

๑๔. บทเรียนที่ ๔

สุmnาเท&uว&uต&u

๑. สาวตุลิย อนาคตปัญทิกสุส นาม เสภุชิโน ชีตา สุmnาเท&u นาม อโหสี. สาสกทาคามิผล ปต&uwa กุมาริกา หุต&uwa คิลانا อโหสี. สา มรณกาเล ปิตร ทภ&uช&uกามา หุต&uwa ปก&uโภสapeล&u. เสภุชิ อาคนุต&uwa อาห

"កី អមុន សុមាន" ?
 "កី ពាត កនិត្យភាពិក" ?
 "វិលបសិ អមុនា" ?
 "ន វិលបាមិ កនិត្យភាពិក".
 "រាយតិ អមុន" ?
 "ន រាយមិ កនិត្យភាពិក".
 エオトタクム វត្ថុវា កាលមកាសិ.

២. សេដ្ឋិ និទុ សីរីកិច្ចាំ កតុវា ទ្រពន្ទូត សព្វ សនុតិកំ អាគនុតុវា ខេត្តមេត្ត ខាងត្រូវ.
 ឧប នំ កគ្រា ខាង

"ន ពេ គហពទិ និទិា វិលបពិ. កនិត្យទុព្យាយេវ កនិត្យភាពិកាតិ ពំ ខាលបពិ,
 ពុំ ឬ តួតាបនុនិន, ពេ និទិា បន សកម្មភាគមិនិ" ពិ. "ខេវ កនុពេ" ? "ខេវ គហពទិ"
 "កនុពេ នម និទិា ឬឯ ឆាតការណំ ធម្មតារេ ននុកម្មានា វិវិតុវា ឬិត គនុតុវាបិ
 ននុកម្មានេយោ និធម្មតា" "ខាម គហពទិ ឬិបុប្បមុតុតា នាម កណ្តាគារ វា បុប្បជិតា
 វា ឬឯ តួកេ តែ ប្រតួកេ ឱ ននុកម្មានេយោ

ឬឯ ននុកម្មានេយោ ពេជ្ជ ននុកម្មានេយោ
 កតបុប្បិល ឯកិយុទ្ធន ននុកម្មានេយោ,
 បុប្បិល ឬ កតនុតិ ននុកម្មានេយោ
 កិយិយិ ននុកម្មានេយោ តុកិតិ គតិ.

ឱ្យគុរពរាប

កុមារិកា = អស្សិងតាម, ក្បកិត្យសាបេពិ = ឲ្យរើរិក, វិលបសិ = ថ្មីអំពេះ, េិតុកំ = ពិំង
 ី, វត្ថុវា = កតាតេឡ៉ា, កាលិ = គាមពាយ, សីរីកិច្ចាំ = មាបានកិច្ចាំ (ផោ), គហពទិ = គហបិ,
 កនិត្យទុព្យាយេវ = ពេរាជគម្មាលេដៃបំផែនិនិយោ, ខេវ កនុពេ = ឲ្យយោងនំន័ំ
 ទីរីករប, ននុកម្មានេយោ = ទីបិំងទីឯិនិ, ពេជ្ជ = ឲ្យរិក, កតបុប្បិល = ឲ្យមិបុប្បិលនៃការបំ
 វិវេឡ៉ា, កិយិយិ = ឲ្យិយិក, គតិ = តិំនេឡ៉ា, សមានិន = មិំនេបិំនិនិ

แบบฝึกหัด (๙)

๑. ท่านกลัวข้าพเจ้าไหม ?
๒. ข้าพเจ้าไม่กลัวคนเช่นท่าน
๓. และท่านไม่กลัวข้าพเจ้าหรือ ?
๔. ข้าพเจ้าจะกลัวท่านทำไม
๕. แนะนำให้ญี่ปุ่นเข้าใจกลัวท่านจัง
๖. โلون้องชาย เธอย่างลักษณะ雷電, เธอจะกลัวอาจารย์เท่านั้น
๗. แนะนำน้องชาย เธอชอบใจคำพูดของเราหรือ ?
๘. ครับพี่ ผู้สอนใจคำพูดของพี่
๙. ชน ท. มาก ตายแล้ว แม้ในอดีต กำลังตาย แม้ในปัจจุบัน จะตาย แม้ในอนาคต
๑๐. คนแกร่งกว่าข้าพเจ้าตาย ก็มีมาก, คนอ่อนกว่าข้าพเจ้าตาย ก็มีมาก, คนเสมอ กับ ข้าพเจ้าตาย ก็มีมาก

(ภาษา, ภารกิจ = พี่ชาย, เชื้อชาติ, เชื้อชาติก = พี่ชายใหญ่, กนิษฐา, กนิษฐาติก = น้องชาย, มยา = กว่าข้าพเจ้า, วุฒิโถ = ผู้แก่, สโน = ผู้เสมอ, โนโว = ผู้อ่อน, ผู้ใหม่, ตาทิโส, ตุมหายทิโส = ผู้เช่นกับท่าน)

๑๕. บทเรียนที่ ๕

อथุณุโภสสิกาตุณ

๑. อนาถปิณฑิกสุส เสภูจิโน เคเห อุโภสสิกาติวส สายมาส์ น ภุชุนุติ. สพุเพ อุโภสสิกา โนหนุติ. อนุตมโส ณปายโนปี ทรงแก่ มุข วิภาดา เตตรา จตุมธร์ มุเช ปกุชิปะเพตตุรา อุโภสสิกา การเตติ ฯ
๒. น จิร์ ตํ เคห สมปตุโต กติโก อุโภสสิกาว องานนุโต กมุกรมตุตยา อรุณ คงตุติ. อดสุส ปตุโຄหน บจีสุ.
๓. โส ทิวส์ อรุณ เกมุ กตุรา สาย อาคนุตุรา กตุตํ วทุเตตุรา ทียามาน ชาโนมุหีติ สหสา อภุชิตุรา จินุเตติ "อัญเชิญสุ ทิวสส อิมล้มี เคเห 'กตุตํ เทก, พุยลุชัน แทก' ติ มหาโภกพาหโล โภติ. อชช สพุเพ นิสสุทุกา นิปชชีสุ, มยุหเมว เอกสุส กตุตํ วทุณยีสุ, กี นุ โข เอตํ" ติ.

៥. ເຂວົ້າ ຈິນເຕະວາ ປຸຈັນຕົວາ ກາຣນ ລັດວາ ຕໍ່ ກຕຸຕໍ່ ອກະບູຊີຕົວາ ມຸ່ ວິກຸຫາເລຕົວາ
ອຸໂປສຄງຄານີ ອົທຶນຫຼຸໂທ ອຸປາທຸຜູໂປສຄກມຸ່ ອກາລີ.

៥. ຕສລສ ສກລທິວສໍ ກມຸ່ ກຕົວາ ຂາຕສລສ ສຽງ ວາຕາ ກຸບປິສູ.

໬. ເສົ້າຈີ ຕໍ່ ປວຕຸຕື້ ສຸຕົວາ ຈຕຸມຮູ້ ດາຫາເປັຕົວາ ຕສລສ ສນຸຕິກຳ ອາຄນຸຕົວາ
"ກຸ ຕາຕາ" ຕີ ປຸຈັນ.
"ສາມີ ວາຕາ ເມ ກຸບປິຕາ."
"ເຫັນ ທີ ອຸກະຈາຍ ອີທີ່ ແກສະໜີ່ ຂາທາທີ."
"ຕຸມເໜີ ຂາທຄ ສາມີ."
"ອມໜາກ ອົພາສຸກ ນຕຸຄີ, ຕຸວໍ ຂາທາທີ."
"ສາມີ ອໍທີ່ ອຸໂປສຄກມຸ່ ກໂຮນໍໂທ ສກລ ກາຕຸ ນາສກຖື້ ອຸປາທຸຜູກມຸ່ ເມ
ວິກລຳ ມາ ອໂໄຫສີ" ຕີ ນ ອີຈົນ.
"ມາ ເຂວົ້າ ກຣີ ຕາຕາ" ຕີ ວຸຈົມາໂນປີ ອອນິຈົນຕົວາ, ອຽນ ອຸກະຫຼາຍ, ມີລາຕມາລາ
ວິຍ ກາລຳ ກຕົວາ ນິໂຄຣຮຽກເຊີ ເທວຕາ ທູຕົວາ ນິພຸພຸຕີ.

ข้อควรทราบ

สายมา索 - อาหารค่ำ. อุโปสติกो - ผู้รักษาอุโบสถ. ถนนป้าย-เด็กน้อย. อนุตโน索 - โดยกำหนดมีในที่สุด หรือ โดยต่ำสุด. กติกो - คนรับจ้าง. อุโปสติกาวา - ความเป็นวันอุโบสถ. ปตุโลทโน (ปตุล + โททโน) - ข้าวสุกแล่งหนึ่ง. วทุเมตุวา - คด (ให้เจริญ). ฉาโトイ - ผู้หัว. สหสา - อาย่างรีบเร่ง. ອพາສຸກ - ไม่สบาย. ວິກຄົມ - พร่อง. อຸກຽຫນູເຕ - เมื่อขึ้น. ມີລາຕ - ເຖິງຈາກ

แบบฝึกหัด (๑)

១. ដូរីមីខាយុ ថាំងពេងលាយ ចងក្រោមតាមអ៊ូបិសត នៃវគ្គអ៊ូបិសត
  ២. ខាប់ជោ ទ. ចងក្រោមតាមអ៊ូបិសត នៃវគ្គអ៊ូបិសត
  ៣. ឃុំឯងគននឹង ឈុំដោកនាយកម្មាធិការ
  ៤. ខេត្តបានដោកនាយកម្មាធិការ
  ៥. ក្រុងក្រោមបានដោកនាយកម្មាធិការ
  ៦. ក្រុងក្រោមបានដោកនាយកម្មាធិការ
  ៧. ក្រុងក្រោមបានដោកនាយកម្មាធិការ

๙. ลูกจ้าง เข้าในป่า เพื่อทำงาน เขาไม่รู้ว่าเป็นวันอุโนสต เมื่อเขากลับมา ย้อมรักษา อุโนสตครึ่งวัน
๑๐. หุงข้าวเพื่อข้าพเจ้าหรือ หากหุงจนคดมา ข้าพเจ้าทิวแล้ว
๑๑. หุงข้าวสารแล่งหนึ่งไว้ เพื่อท่าน คนเดียว ข้าพเจ้า จะเอามาให้
๑๒. มีความโกรกหาหล ว่า "ท่าน จะให้ข้า ท่าน จะให้แกง
๑๓. จัดข้าวงานหนึ่ง ไม่พอแก่ข้าพเจ้าหรอก จงคดมาอีก
๑๔. อย่าพูดอย่างนี้ซิ มันไม่ดี
๑๕. อรุณ ยังไม่เข็นหรือ ?
๑๖. ดอกไม้ ท. เที่ยวเลาแล้ว จงพรอม ด้วยน้ำ

๑๖. บทเรียนที่ ๖

วาสุลทตตาเทวี วตุถุ

๑. โภสมุพิย อุเทโน นาม ราช ราชช กาเรติ. อุชชเนนิย ปน จันทปชุโชคโต นาม ราช อโหสี. อุเทโน ราช หตุถิกนุต นาม สิปุปี ชานาติ. ม努ต ปริวตเตตุว่า หตุถิกนุตวีณ วาเทนุโต นาเด ปลาเยติปี คณุหาติปี. จันทปชุโชคสส วาสุลทตตาเทวี นาม ธิตา อตุถุ.
๒. เอกสุเมี่ สมเย จันทปชุโชคโต อุเทน หตุถิกูปเกน วณุเจตุว่า คณุหิตุว่า -
 "ต ม努ต หสสสี, น หสสสี" ติ ปุจฉิ.
 "หสสามิ, คหณสมเย ปน ม วนุหิสสสส"
 "กุยาห ต วนุหิสสามิ. น วนุหิสสามิ"
 "อหปี เต น หสสามิ"
 "เอว សนุเต ราชาน เต กริสสามิ"
 "กโโรหิ, สรีรสส เม อสสโร. น ปน จิตตสส"
 "อญลสส วนุหิตุว่า คณุหนตสส หสสส" ?
 "อาม มหาราช"

"ເຫັນທີ່ ອມໜາກໍ ມາຮ ເອກາ ປຸ່ອຊາ ອຕິ, ຕສສາ ອນໂຕສາມີຍໍ ວຸກີຕວາ ນິລືນຸ້າຍ
ຕວ່ງ ພົກສາມີຍໍ ຈີຕວາ ມນຕໍ່ ວາເຈີ"

"ສາງ ມหารາช ຫຼຸ້າຊ່າ ວ ໂທດ ປິຈສູບປິນີ ວ. ວຸນທຸນຕິຍາ ທສສາມີ"

๓. ตโต ราชานุตัว ชีตร์ วาสุลทตด อາຫ
"ອມນຸ່ມ ເອໂກ ສັງຂກູງຈີ ອັນຄຸມມນຸ່ມ ທ້ານາຕີ. ອຸນົມ ທ້ານາເປີຕຸ້ນ ສກຖາ ຕຳວໍາ
ອັນໄຕສານີຍໍ ນິລື່ທິຕຸວາ ຕຳ ວຸນທິຕຸວາ ມນຸ່ມ ຄະນຸ່ມ. ໂສ ພທິສານີຍໍ ຈົດວາ ຕຸຍໍ່ທຳ
ວາເຈສຸສົດີ" ຕີ.

๔. ອຸເທໂນ ຕສຸລາ ອັນໄຕສານີຍໍ ວຸນທິຕຸວາ ນິລີນຸ່ມາຍ ພທິ ຈີໂຕ ມນຸ່ມ ວາເຈສີ. ອັດ ນຳ
ເອກທິວສຳ ປຸ່ນປຸ່ນປຸ່ນ ວຸຈົມານີ້ມີ ມນຸ່ມປັກ ວິດຕຸ້ມ ອສກໂກນຸ້ມ ອາຫ
"ເຮຣ ຂູ້ເຊ ອຕີພໂລກູຮກໂປລໍ ຕວ ມຸ່ມ ໂປ່ລີສຸລາມີ. ເວຳ ນາມ ວເທທີ" ຕີ.
"ເຮຣ ຖູ້ຮສງຄູງຈີ ກີ ວເທສີ. ກີ ມາທິລາ ຂູ້ໜ້າ ນາມ ໂທິ"

៥. ໂສ ສານີກມຸນໍ ອຸກົມປີຕຸວາ "ກາສີ ຕຸວາ" ນຸ້ຕີ ປຸ່ຈຸລື.
"ຮ່ວໂມ ຢື່ຕາ ວາສຸລທດຕາ ນາມຫຸ້ມ"
"ປີຕາ ເຕ ມຍໍ່ກເຄີນໄຕ 'ຂູ້ໜ້າ' ຕີ ກເຄສີ" "ມຍໍ່ປີ ກເຄີນໄຕ ຕຳ ສັງຂກູງຈີ ກສມາ
ກເຄສີ"

๖. ຕໂຕ ປູ້ຈາຍ ມນຸ່ມຄຸຄ່າໜໍ ວາ ສີປຸ່ງຄຸຄ່າໜໍ ວາ ນັຕຸດີ. ຮາຊີ່ຕາ ປີຕົ່ງ ວຸນເຈຕຸວາ
ເອກ ທຸວາຮຸນເຈວ ແຕ່ລົງວາຫນຸ່ມ ຍາຈີ.

๗. ອຸເທໂນປີ ຕຳ ແຕ່ລົງວາຫນໍ ອາຮຸຍ່າ ຮາຊີ່ຕົ່ງ ອາຫາຍ ປລາຍືຕຸວາ ອົດຄມແຫລືງູຈານ
ຈົບປັດີ.

แบบฝึกหัด (จ)

๑. สามเณรพุทธรักขิตะ ลักษณะนี้ลือของสามเณรธัมมรักขิตะไป
  ๒. สามเณรธัมมรักขิตะ รู้ชึ่งความที่แห่งหนังสือถูกลัก ย้อมขอคืนภายหลัง
  ๓. ท่านจะให้หนังสือ ของข้าพเจ้าคืน หรือจะไม่ให้
  ๔. จะให้ทำไม้ ข้าพเจ้าจะไม่ให้
  ๕. ถ้าไม่ให้ ข้าพเจ้า จกนออก หลวงพ่อ
  ๖. บอกเลย ข้าพเจ้าก็จะบอกเหมือนกัน
  ๗. สามเณรพุทธรักขิตะ ลักษณะนี้ลือของผู้ไปครับ

๙. จริงรึ สามเณรพุทธรักขิตะ
 ๑๐. ไม่จริงครับ เขาแลกกับจีวรของพม
 ๑๑. พูดจริงนะ อย่าโกหก
 ๑๒. พมไม่โกหก รอกรับ
 ๑๓. ใครรู้บ้าง ?
 ๑๔. สามเณรลังฟรักขิตะ รู้ครับ
 ๑๕. สังฆรักขิตะ เชอร์หรือเปล่า ?
 ๑๖. ไม่รู้ครับ
 ๑๗. เชอพูดโกหก หากเป็นคนอื่นต้องตอบแกล้มเชอแน่ ส่วนเราไม่ตอบหรอก เราจะลงทัณฑกรรม ให้เธอตักหน้า เช่องให้หนังสือเขาคืน และจงรับไตรสรณคมนีใหม่
 (ปีตุถก = หนังสือ, คหิตภารโว = เหตุที่ลือเอ่า, สงจ กิร = จริงรึ, ปริวตุเตตุว่า = แลกเปลี่ยน, มุสา = คำไม่จริง)
-

๑๗. บทเรียนที่ ๗

ตาปัสสหายกวนตุสุ

๑. อตีเต อลุกปุปราชา เจว เวญจทีปกรชา จ อุโภ ทหารกาลโต ปภูราย สหายกາ
ເອກາຈີຍກຸລ ສົບປັບ ຄຸນທິຕວາ ປີຕູນໆ ອຸຈະເຍັນ ຮາຫາໂນ ອເຫສຸ.
๒. ອປຣາເຄ ຮັ້ງຈານີ ປຸດຕທາຣສຸ ນິຍຸຍາເທຕວາ ອີສີປຸພ່ຊໍ ປຸພ່ຊື່ສຸ. ວິສຸ ທິວສຸ
ປຸພ່ເຕສຸ ວິສຸ.
๓. ອຸໂປສຄທິວເສ ປນ ອຕຸລິກາວສຸ ຬ້ານນາຍ ອຄົກ ທາເລສຸ. ອປຣາເຄ ເວັງຈີທີປກ-
ຕາປໂສ ກາລີ ກຕວາ ມເຫສກໂຂ ເທວරາ້າ ມຸຖວາ ນິພຸດຕິ.
๔. ໂສ "ນມ ສຫາຍກ ປສຸສີສາມີ" ຕີ ມຄຸດິກເວສຳ ຄເທດວາ ອລຸກປຸປຕາປສສຸ
ສນຸຕິກ ອາຄນຸຕວາ ເອກມນຸດ ອຸຈາສີ. ອຄ ນໍ ໂສ ອາຫ -
 "ກຸໂຕ ອາດໂຕສີ" ຕີ
 "ມຄຸດິກປຸຣໂສທ ກນຸເຕ ທຽງໂຕ ອາດໂຕມຸහີ"
 "ກີ ປນ ກນຸເຕ ອຸໂຍ ອິມສົມີ ຈາແນ ເອກໂກວ ວສຕີ. ອຸໂລປີ ໄກຈີ ອຕຸລິ"
 "ອຕຸລິ ແນ ເອໂກ ສຫາຍໂກ."
 "ກຸ້ຫີ ໂສ"

"ເកេសុមី បុរិបាត វត្ថិ. អូពេសាទិវេស បន អគុំ ន ចាល់ទិ, ម៉ែ ភិសុស៊ី" ពី
"ខោវា ភាព ?"

"ខោមានុវិស"

"ខោ វិស ភាព"

"កុហិ និបុពទិតិ ?"

"ខោលើក ភាព"

"អិ នូ ខិ ឯយានាំ ិមសុមី ចាន់ វសុណានាំ កិតិ អូបុបុវោ អតិ ?"

"អាម ខានុវិស អតិ និសុសាយ កិតិមានិ"

"កិ ពេ ភាព អតិ កិតិ ?"

"សមុមុជុនុចាន់ លុណុាំ បាតេនុតិ. បាតេហិ ភុមិយ បារិទុវា ប៉ែតុ អូបុរុនុតិ.

ស្ថាត លុណុាំ ធមុទេនុតិ ប៉ែតុ សំ កិតិនុតិ កិតិមានិ"

"កិ បន ពេត សំ ធមានាំ ិចុចិត ?"

"ខោមានុវិស"

"ពេន ិ ពេត សំ ធមានាំ កិតិសុសានិ" ពី ពាបសសុស អតិកិតិវិំណុលេវា
អតិកិតិមុនុតិលុ ទុវា កិតិកាសិ.

៥. ពាបតិតិ បានុមុនុតិ វតុវា បានុមុនុតិ បារិទុវា អតិនិ បានុមុនុតិ វតុវា វតិ.

ខ័ត្តការទាប

ធមរកាល = សមិយដែក, សាយក = ផៀនរក, កោរជិយក្នាំ = សំណកវាជារី
គុណដើរិយាយ, ឯុទ្ធយេន = ធ្វើការឡើងឱ្យ, ិសុំ = គុណភាព, អតិភាពវោ = គុណមឹះឲ្យ, ចាល់សុំ =
កំរួច (ិរិ), មេសកុខិ = ដុំមិកកិតិឲ្យ, មគុកករោស = គេកង់បុគគលដុំដើរិយាយ, មគុកកបុរិវិស
= បុរិយាយ, អូបុបុវោ = ឯុទ្ធយេន, អតិ អិ នូ ខិ ឯយានាំ = មឹះឲ្យអីរឹងនៅ, និសុសាយ = វាគី
ឡាតាំ, កិតិមានិ = លើកលើក, សមុមុជុនុចាន់ = ទីការដិបាយ, លុណុាំ = ធមុទេនុតិ, ប៉ែតុ =
ផុនលាសែង, អូបុរុនុតិ = ធមុទេនុតិ, ធមុទេនុតិ = ធមុទេនុតិ, សំ = ឲ្យសែម, កិតិកាសិ = អីកិតិកាសិ,
បានុមុនុតិ = មនុតិដែកឲ្យកិតិ

แบบฝึกหัด (๙)

๑. ท่านเป็นชายหรือเป็นสมณะ ?
๒. ข้าพเจ้าไม่ใช่ชาย แต่เป็นสมณะผู้เดินทาง
๓. ท่านมาจากไหน มาทำไม ?
๔. ข้าพเจ้ามาแต่ที่ไกล เพื่อพบเพื่อนรัก
๕. เพื่อนของท่าน อยู่ที่ไหน ?
๖. เพื่อนของข้าพเจ้า อยู่ที่วัดนี้
๗. เขาชื่ออะไร ?
๘. เขายื่อสามเณรพุทธรักขิตະ
๙. ข้าพเจ้าไม่เคยเห็นเขาเลย คิดว่ากลับไปแล้ว ท่านรู้ว่าเขาอยู่ที่วัดไหนหรือ ?
๑๐. ข้าพเจ้ารู้ว่า เขายังอยู่ที่นี่ เขายังไม่กลับ
๑๑. ถ้าอย่างนั้น ท่านจะค้นหาเขาเอง
๑๒. ครับ

๑๙. บทเรียนที่ ๙

ปูรนตุปุปราชาตถุ

๑. โภสมพิย์ ปูรนตุปุปรัญโญ เทวี คพุกนี ໂທ, ສາ ຮຸ່ມາ ສທິ້ ເໝນຸເຕ ພາລາຕປໍ
ຕປມານາ ນີສືຖື.
๒. ທັດຄືລິງຄສກຸໂນ ອາກາເສນ ອາຄຈຸນໂຕ ຮັດຕກມຸພລໍ ປາຮູປີຕວາ ນີສືນຸ່ນ ເທິ ທີສຸວາ
"ມຳສປັບສື" ຕີ ສຸລຸມາຍ ເວເຄີນ ໂອຕຣິຕວາ ນີ້ປະລຸຊະເນ ອຸດຸເຫັນ.
๓. ຕໂຕ ທີມວນຕຸປະເທເສ ມາຫານໂຄຣຮຽກຸໍ່ ແນຕວາ ວິດູປຸກນຸຕເຣ ຈປັບລື. ອັດ ເທິ
ປານີສຖທຸລູຈ ມຸຂສຖທຸລູຈ ກຕວາ ປລາປັບລື, ອຽນຸຄຸມນເວລາຍລູຈ ຂົງກວູງຈານ
ໂທ.
๔. ອລຸລກປຸປຕາປສສຸສົມ ໂຂ ຕໂຕ ອວິຖູເຣ ວັນກູງຈານ ໂທ. ໂສ "ສກຸເນທີ ຂາທິຕົມສຳນັ້ນ
ອາຫິຕວາ ໂກງູແກງຕວາ ຮສໍ ກຕວາ ປິວິສສານີ" ຕີ ຕສມີ ຮຸກຂມູເລ ປິເຍສນຸໂຕ
ທາຮກສທິ່ ສຸຕວາ ອຸລໂລເກນຸໂຕ ທີສຸວາ ປຸຈົນ

"ភាគតិ ពុវំ" ?
 "មនុស្សតុកិមុហិ"
 "កត់ អាគចាតាតិ"
 "សក្ខោះន អានីតាមុហិ"
 "វូតរាងិ"
 "ជាតិសមុកេហ្ឌ ភាយាមិ ឲយូយ"
 "ភាគតិ ពុវំ"
 "ខទុគិយាមុហិ"
 "អុហិ ធទុគិយិយោវ"
 "ពេន ឬ អារូយុហ បុត្តតំ មេ វូតារេហិ"
 "អាម ភគិនិ"
 "មាន មំ ឃុំឡេន ឯុបិ"

៥. ឧប្បាល់ ពាប់សសុត ភិចិដ្ឋ.

ទារកើត បន ពសុស សនុតិកេ ឃទុកិនុទិនុលុខោ ឃទុកិនុទមនុលុខោ លភិទ្ធា
 រួយបញ្ហាកាល បិតុ ឧចាយេន កូសមិី គុណទុវា ឯុទេនិ នាម រាជា វូអិតិ.

ឱ្យគរទរប

គុណិនិ = អ្វីងព៉ែងគ្រែរក់, អេមនុត = ក្នុងទានារ, ពាលាតិវិ = ណែនាំ, ពុំមាន = ធម៌,
 ឃទុកិនុទិនុលុខោ = នក់សេតិកិនិ, ឃទុកិនុទិនុលុខោ = ដៃការណែនាំ, មំសេប៊ិ = កំណើន, ឯុបលុខោ
 = ក្រងលើប, ឯុបិធមុនុទិនុ (ឯុបិ + ឯុនុទិនុ) = រាជវោងគារប, គុណរុក្រានា = ការគល់ដ
 បុត្រ, កូសមិីគុណទុវា = ឈុបលេវ, កត់ = ឈុប់ឈុប, អានីតា = ក្នុងនាំ, ជាតិសមុកេហ្ឌ = ការបែប
 ដោយជាតិ, ធទុគិយ = ជាតិកម្មពិរិយ, វូតរាងិ = ថានាច់រាបុព្យាបាប់ខាងក្រោម, ឯុបិ = ពេចពេង,
 រួយបញ្ហាកាល = ផ្លូវជិំវិយ

ແបនិកអ័ដ (ខ)

១. ឲ្យមើំង ឲ្យងទាន ឬ មិនធមែងណែនាំនៅក្នុងទានារ ?
២. គុណិនិ ឲ្យងទាន ឲ្យការណែនាំ ឲ្យមិនធមែងណែនាំ
៣. ឲ្យមើំងឲ្យងទាន មិនក់សេតិកិនិនៅ ?
៤. មិគុណ

๔. เมืองของท่าน ท. ไก่จากภูเขาหิมาลัย หรือไกล์ ?
๖. ไม่ไกล จากภูเขาหิมาลัย
๗. ในประเทศไทย พระราชนั่น ตั้งอยู่ที่ไหน ?
๘. ตั้งอยู่ที่กรุงเทพ ครับ
๙. ท่านไม่ได้ยินเสียงร้องและเสียงปรบมือหรือ ?
๑๐. ครับ ได้ยิน มันเป็นเสียงอะไร ?
๑๑. นกกระจาบป่า ท. มาเพื่อกินข้าวนี้เป็นเสียงร้องໄลฯให้หันจากพราหมกใจ
(สมีป = ไกล์, วี_hi = ข้าวเปลือก, วนจاتโก = นกกระจาบป่า, ตาสนสุโถ = เสียงร้องให้หักใจ)

๑๑. บทเรียนที่ ๙

มาลูตัวตุณ

๑. เทว ภิกขุ ธรรมญาเต วสนุติ, เอโโค กາພຕුເක්ර ນາມ. ເອໂກ ຜູ້ຫຼຸດເຄົຣ ນາມ
๒. ອເຄກທິວສໍ ສີຕໍ ນິສຸສາຍ ເຕສໍ ວິວາໂທ ອຸທປາທີ.

"ພນເຕ ຜູ້ຫຼຸດ ສີຕໍ ນາມ ກາພປກເຂ ໂທຕີ. ຕຸວ ປນ 'ກທາ ໂທຕີ' ຕີ ມລຸລັດີ ?"

"ອໝ ປນ 'ສີຕໍ ນາມ ຜູ້ຫຼຸດປກເຂ ໂທຕີ' ຕີ ມລຸລັດີ"

๓. ເຕ ອຸໂກປີ ອຕຕໂນ ກງ່າ ປືນຖືຕຸ ອສກໂກນຸຕາ ສຕຸຄາຮ ປຸຈັດືສຸ.
๔. ອຄ ສຕຸຄາ ອາຫ

"ກາເພ ວາ ຍົກ ວາ ຜູ້ຫຼຸດ
ຍທາ ວາຍຕີ ມາລູໂຕ,
ວາຕ່ານີ ທີ ສີຕ່ານີ
ອຸໂກ'ຕຸ ມປປຣາຊີຕາ" ຕີ.

แบบฝึกหัด (๙)

๑. ຜູ້ມີອາຍຸ ຂ້າພເຈົ້າທັງສອງຄົນ ຈັກອູ້ວັດໃນປ່າ
๒. ທ່ານໜາວໃນເວລາໄໝນ ໃນເວລາຂ້າງຂຶ້ນ ຮີ້ວ້າຂ້າງແຮມ
๓. ທ່ານມີຄວາມເຫັນອ່າງໄຣ ອຢາເຄີຍກັບພມນະ
๔. ພມໄມ່ເຄີຍຫຮອກ ພມມີຄວາມເຫັນວ່າໜາວໃນຂ້າງແຮມຈິງ

៥. ໄມໃຈ່ ໃນເວລາທີ່ລົມພັດມາ ຂ້າງຂຶ້ນກີດີ ຂ້າງແຮມກີດີ ຢ່ອມໜາວ
- ໆ. ທ່ານແພ້ ພົມໜະ
- ໇. ໄມໃຈ່ ແພ້ທັງສອງນັ້ນແລລະ
- ່. ໄມຈົງ ຜະທັງສອງນັ້ນແລລະ

—————
**๑๒๐. ບົກເຮັດວຽກ
ໂສກນາໂສກນວິວາຫວະຖຸ**

១. ດັບຕາຍມູນານຳ ສາມາຄມກູຈານ ມຈຸຈາ ວສນຸຕີ, ດັບເຄີຍໂຍ ຈ ຍາມຸນັບໂຍ ຈ.
២. ເອກທາ ເຕັ້ນ ໂສກນາໂສກນ ນີສຸສາຍ ວິວາໂທ ໂທີ.
៣. ດັບເຄີຍໂຍ ອາຫ -
 "ອໍາທ ໂສກນີ. ຕຸວໍ ນ ໂສກສີ" ຕີ.
៤. ຍາມຸນັບໂຍປີ ອາຫ -
 "ນ ຕຸວໍ ໂສກສີ, ອໍາເນວ ໂສກນີ" ຕີ.
៥. ເຕ ດັບຕີເຕີຣ ເອກ ກຈຸຈປີ ນີປັນນຸ່ ທີສຸວາ ຕສຸສ ສນຸຕິກຳ ດນັຕວາ ປຸຈຸນີ້ສຸ-
 "ກີ ນຸ ໂໂ ສມຸມ ກຈຸຈປີ ດັບເຄີຍໂຍ ໂສກຕີ, ອຸທາກ ຍາມຸນັບໂຍ" ຕີ. ?
៦. ອັດ ກຈຸຈປີ ອາຫ -
 "ດັບເຄີຍໂຍປີ ໂສກຕີ, ຍາມຸນັບໂຍປີ ໂສກຕີ. ຕຸມເຫັກ ປນ ທົງທີ ອໍາເນວ
 ອຕີເຮັດວຽກ ໂສກນີ" ຕີ.

ຄາດາ

ໂສກຕີ ມຈຸໄລ ດັບເຄີຍໂຍ
 ອົດ ໂສກຕີ ຍາມຸນີ,
 ຈຕຸປັປໂທ' ຍ ບຸຮົງໂສ ນີໂຄຮຮບຮົມນຸ້ໂລ,
 ອືສມາຍຕົ້ໄວ ຈ ສພຸເພວ ອຕີໂຮຈຕີ.

คำแปลค่าฯ

มจุโล อ.ปลา คงเดย์อย ตัวเกิดในแม่น้ำคงคา โสกติ ย่องดงงาม อโถ อื่นจากนั้น มจุโล อ.ปลา ยามุโน ตัวเกิดในแม่น้ำยมุนา โสกติ ย่องดงงาม อยู่บุรุษนี้ คือเรา จดุปุปโท ผู้มีลีเท้า นิครุหประมณฑโล ผู้มีตัวกลมประดุจต้นไทร อีスマายตคีโว จ (อีส + อายตคีโว จ) ผู้มีก้านคอยาวเล็กน้อย อติโรจติ ย่องงามล่วง สพเพว ซึ่งพากເຮືອ ທ. ทั้งปวงนั้นเที่ยว ๆ

แบบฝึกหัด (ญู)

๑. ปลาสองตัวคือ ปลาตัวเกิดในแม่น้ำปิง และปลาตัวเกิดในแม่น้ำวัง อาศัยอยู่ที่ปากแม่น้ำของแม่น้ำทั้งสอง
๒. เต่าใหญ่ตัวหนึ่ง นอนอยู่ริมฝั่งแม่น้ำปิง
๓. เต่าสำคัญกว่าตัวหล่อกว่าปลา ท.
๔. แท้ที่จริง ปลาซึ่งไม่มีเท้า ย่องดงงามกว่าเต่าซึ่งมี ๔ เท้า เลี้ยอิก
๕. การทวงตัว เป็นธรรมชาติของสัตว์โลก
๖. เพราะฉะนั้น เมื่อท่านเทียบตัวเองดูแล้ว ไม่พึงดูหมิ่นคนอื่น

จบการฝึกเขียนบาลีเบื้องต้น

ข้อความตอนท้ายหนังสือ

๑๒๑. ประโยชน์พิเศษ

ประโยชน์พิเศษ ๆ ในพระบลี วรรณคดีและภูมิปัญญาที่มีได้ อธิบายไว้ใน ปาพิสิกขา ดังนี้ ข้าพเจ้าจักนำมาอธิบายไว้ในที่นี่ พร้อมทั้งตัวอย่างตามพระบลี เพื่อจะได้ เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาใหม่ผู้ประสงค์จะเรียนพระไตรปิฎกต่อไป ดังนั้น จึงจะแสดงประโยชน์ อนاثร ก่อน

ประโยชน์อนاثร

ประโยชน์อนاثร ก็คือการรวมประโยชน์ ๒ ประโยชน์ ให้เป็นประโยชน์เดียวกัน, พึงดู ตัวอย่างข้างล่าง จะเข้าใจได้โดยไม่ยาก

ประโยชน์อนاثรทริย

- (๑) ก. ثارโก รุทนูโต
เด็กเมื่อร้องไห้

ประโยชน์อนاثร

- ปิตา ปพุพชต.
พ่อค้าไปบัวช

ในที่นี้การบัวชของพ่อ แสดงให้รู้ว่าพ่อไม่อาثر (ไม่ไยดี) ลูก เพราะฉะนั้นกิริยา อาการบัวชจึงเรียกว่า อนاثรกิริยา, และ ปิตา เป็นกัตตาของ ปพุพชต. จึงเรียกว่า อนاثร- วนตุตุตุกตุตา (กัตตาที่ถูกกิริยาไม่เอื้อเฟื้อกล่าวถึง)

ส่วน รุทนูโต การร้องไห้ของลูกผู้ลูกทดสอบทึ้งจึงเรียกว่า อนاثริยกิริยา, และ ثارโก เป็นกัตตาของ อนاثริยกิริยา จึงเรียกว่า อนاثริยวนตุตุกตุตา

ถ้าหากต้องการทำประโยชน์ทั้งสองนี้ให้เป็นประโยชน์เดียวกัน (ประโยชน์อนاثร) จะต้อง เปลี่ยนกัตตาและกิริยาของประโยชน์ อนاثริย ให้เป็น จักษุ หรือสัตตมีวิภัตติ และต้องมี ลิงค์ วนะ เมื่อนกัน ส่วนประโยชน์อนاثร ให้อยู่คงฐานเดิมไม่ต้องเปลี่ยนแปลงประโยชน์อนاثร จักษุวิภัตติ ให้แปลงว่า เมื่อ, สัตตมีวิภัตติ แปลงว่า ครั้นเมื่อ ดูตัวอย่างข้างล่าง

- ข. ثارกสส รุทนูโต, ปิตา ปพุพชต. (จักษุ)
เมื่อเด็ก ร้องไห้อยู่, อ.พ่อ ย้อมบัวช

- ค. ثارเก รุทนุสุมี, ปิตา ปพุพชต. (สัตตมี)
ครั้นเมื่อเด็ก ร้องไห้อยู่, อ.พ่อ ย้อมบัวช

ข้อ ก. สมมุติเรียกว่า ประโยชน์อนاثริย อนاثร เพราžeจะเป็นแน่นอนในข้อ ข.
และ ค.

ขอให้นักศึกษาจงฝึกทำตัวอย่างต่อไปนี้

(๒) ก. เวสสุนดูโร เปปุกุนุโต, ชูชโก ทารเก เนติ.

ข. เวสสุนดูโร เปปุกุนุโต, ชูชโก ทารเก เนติ.

ค. เวสสุนดูโร เปปุกุนุโต, ชูชโก ทารเก เนติ.

เมื่อพระเจ้าเวสสันดร ทอดพระเนตรอยู่, อ.พระมหาณัฐชาก ย้อมนำไป ซึ่งเด็ก ท.
ครรั้นเมื่อพระเจ้าเวสสันดร ...

(๓) ก. มหาชนใน เปปุกุมาโน, มจุ คิลาน์ เนติ.

ข. มหาชนใน เปปุกุมาโน, มจุ คิลาน์ เนติ.

ค. มหาชนใน เปปุกุมาโน, มจุ คิลาน์ เนติ.

เมื่อมหาชน มองดูอยู่, อ.ความตาย ย้อมนำไป ซึ่งคนไข้
ครรั้นเมื่อมหาชน ...

ในข้อ ก. บทอนาทริยกรรม แสดงไว้เป็น กิตกรรม (อนุต, มาน ปัจจัย) เช่น
เปปุกุนุโต เป็นต้น ก็เพื่อให้นักศึกษาสังเกตเห็น ลิงค์ วจนะ วิภัตติตรงกัน. แม้เป็นอาชญาต-
กรรม เช่น เวสสุนดูโร เปปุกุชติ เมื่อจะทำเป็นประโยชน์เดียวทัน (อนาท) ก็ให้เปลี่ยน อาชญาต-
กรรมนั้น มาเป็นกิตกรรม (อนุต, มาน ปัจจัย) ฉันวี หรือสัตตนิวิภัตติ เหมือนกันอย่างนี้

ประโยชน์อนาทร ก้มมวاجก

บางครั้งประโยชน์อนาทร มีนาทริยกรรมเป็น กมุมวจาก เพาะະฉະนี้ บทกรรมและ
บทอนาทริยกรรม ต้องเป็น ฉันวี หรือ สัตตนิวิภัตติ ส่วนบท กัตตา (อนกิหิตกัตตา) ของ
อนาทริยกรรม จะต้องเป็น ตติยาภิภัตติ หรือฉันวีภิภัตติเสมอ พึงดูตัวอย่างต่อไปนี้.

ประโยชน์อนาทริย

กัตตา   ก้มมะ   กรรม

(๑) ก. มยา โอวาโท ทียามาโน.   ต ตุ ว น สุโโนสิ.

ข. มยา โอวาทสุส ทียามานสุส   ต ตุ ว น สุโโนสิ

ค. มยา โอวาทสุมี ทียามานสุมี   ต ตุ ว น สุโโนสิ.

ประโยชน์อนาทร

เมื่อโอวาท อันเรา ให้อยู่, อ.เชอ ย่อมไม่ฟัง ซึ่งโอวาทนั้น
ครรั้นเมื่อโอวาท ...

(ในที่นี้ ทียามา เป็นกรรมก้มมวاجก ดังนั้น มยา อันเป็นบท กัตตา แม้มอาจอยู่ใน
ข้อ ข. ก็ไม่ต้องเปลี่ยนแปลง)

ในที่นี้บ่งว่า โ渥าทสส กับ ต สองบทนี้กล่าวเนื้อความเดียวกัน จะเขียนใหม่วิภัตติ ต่างกันอย่างที่แสดงมาแล้วนี้ก็ไม่ผิด แต่ขอให้นักศึกษาทราบว่า ยังสามารถเขียนได้อีกสอง วิธี คือ บทที่มีเนื้อความเดียวกันก็ต้องเขียนใหม่มีลิงค์ วจนะ วิภัตติเหมือนกันเป็น มยา โ渥าท ที่ยามาน ต ตร ว น สุโนลี, อีกอย่างหนึ่ง เป็น มยา โ渥าท ที่ยามาน ต ตร ว น สุโนลี. ทั้งสองวิธีนี้ เรียกว่า ทุติยาตุลยาธิกรณ์วิเสสนวิเสสຍ มีใช้มากในพระบาลี อรรถกถา และภูกิจ

(๒) ก. พุทธชน ธรรมชาติ เทสิยามานา. เอกจุเจ ภิกษุ สญนติ.

ข. พุทธชน ธรรมมาน ธรรมชาติ เทสิยามานา เอกจุเจ ภิกษุ สญนติ.

ค. พุทธชน ธรรมเมสุ เทสิยามาเนสุ เอกจุเจ ภิกษุ สญนติ.

อ.พระธรรม ท. อันพระพุทธเจ้า ทรงแสดงอยู่, อ.ภิกษุ ท. บางพาก ย่อมน่อน.

เมื่อพระธรรม ท. อันพระพุทธเจ้า ทรงแสดงอยู่, อ.ภิกษุ ท. บางพาก ย่อมน่อน.

ครั้นเมื่อพระธรรม ท. อันพระพุทธเจ้า ทรงแสดงอยู่, อ.ภิกษุ ท. บางพาก ย่อมน่อน.

(ในที่นี้บ่งธรรม (ธรรมมาน) เป็นพหุพจน์ ปุลิ่งค์ บทอนอาทิตย์กิริยา ก็ต้องเป็นพหุพจน์ ลิงค์เดียวกัน)

ประโยชน์คลักษณะ

ประโยชน์คลักษณะก็มีสองประโยชน์คือ หมายความว่า คือเป็นลักษณะประโยชน์นี้ (ประโยชน์ของผู้จัดจำ) เป็น ลักษณะ ประโยชน์นี้ (ประโยชน์ถูกจัดจำ) และประโยชน์คลักษณะนี้ ต้องเป็นสัตตนิวิภัตติอย่างเดียว แปลว่า ครั้นเมื่อ ในประโยชน์คลักษณะที่มีลักษณ์กิริยาเป็น กัมมavaจก บทกรรม (ลักษณ์นุต្តុតកម្ម) ก็ต้องมีลิงค์ วจนะ วิภัตติ เมื่อมองกับ ลักษณ์กิริยา เช่นเดียวกันกับประโยชน์คลอนาคต พึงดูตัวอย่างต่อไปนี้.

ประโยชน์คลักษณะ

๑. ก. โพธิสตุโトイ ชัยมาโน

มาตา ปโมทย์.

ข. โพธิสตุเต ชัยมาเน,

มาตา ปโมทย์.

อ.พระโพธิสัตว์ ประสูติอยู่, อ.พระมารดา ย่อมยินดียิ่ง

ครั้นเมื่อพระโพธิสัตว์ ประสูติอยู่, อ.พระมารดา ย่อมยินดียิ่ง

๒. ก. ภิกษุ ภุตตา

ปุริโล ปจุภาคจุตติ.

ข. ภิกษุสุ ภุตเตสุ,

ปุริโล ปจุภาคจุตติ.

อ.ภิกษุ ท. ฉันแล้ว,

อ.บุรุษ ย่อมกลับมา

ครั้นเมื่อภิกษุ ท. ฉันแล้ว,

อ.บุรุษ ย่อมกลับมา

ประโยชน์ลักษณะ

๓. ก. ปุตุโต มโต. มาตา โรทติ.
 ข. ปุตุเต มเต, มาตา โรทติ.
 อ.บุตร ตายแล้ว. อ.มารดา ย่อmrองให้.
 ครรั่นเมื่อบุตร ตายแล้ว, อ.มารดา ย่อmrองให้.

๔. ก. มาตา มตา. ปุตุโต โรทติ.
 ข. มาตุยา มตาย อ.ปุตุโต โรทติ.
 อ.มารดา ตายแล้ว. อ.บุตร ย่อmrองให้.
 ครรั่นเมื่อมารดา ตายแล้ว, อ.บุตร ย่อmrองให้.

๕. ก. พรหมทตโต ราชช์ การenuโต, โพธิสตุโต พราหมณกุเล นิพพตติ.
 ข. พรหมทเต ราชช์ การenuเต, โพธิสตุโต พราหมณกุเล นิพพตติ.
 อ.พระเจ้าพรหมทตต (มหาชน ยังมหาชน) ให้กระทำอยู่ซึ่งความเป็นแห่งพระราชา, อ.โพธิสตว บังเกิดแล้ว ในตระกูลของพระหมณ
 ครรั่นเมื่อพระเจ้าพรหมทตต (ยังมหาชน) ให้กระทำอยู่ซึ่งความเป็นแห่งพระราชา, อ.พระโพธิสตว บังเกิดแล้ว ในตระกูลของพระหมณ

๖. ลักษยกริยา ก้มมวاجก
 ก. มาตา มตา. ตว เม มาตา วิย ลทโธ. ปิตา มโต. ตว เม ปิตา วิยา ลทโธ.
 ข. ตว เม มาตรี มตาย มาตา วิย, ปตรี มเต ปิตา วิย ลทโธ.
 อ.มารดา ตายแล้ว, อ.ท่าน อันเรา ได้แล้ว เพียงดังแม, อ.บิดา ตายแล้ว,
 อ.ท่าน อันเราได้แล้ว เพียงดังบ่อ
 อ.ท่าน ครรั่นเมื่อมารดา ตายแล้ว อันเรา ได้แล้ว เพียงดังมารดา, อ.ท่าน ครรั่น
 เมื่อบิดา ตายแล้ว อันเรา ได้แล้ว เพียงดังบิดา
 ในที่นี้ ลทโธ เป็น ลกุญกริยา ก้มมวاجก จึงต้องนีบทกรรม (ลกุญวนตวุตตกมุน)
 เป็นปฐมวิภัตติเหมือนกัน, และมีประโยชน์ คือ มาตรี มตาย และมี มาตา อันเป็น
 อุปมาของกรรม คือ ตว อยู่ในภายในของประโยชน์ลกุญ ขอให้นักศึกษาพึงพิจารณาให้ดี

๗. ลักษณกริยา ก้มมวاجก
 ก. กพโพ อนหาโต, น มุขทวาร วิวริสุสามี.
 ข. น อนหาเต กพเพ, มุขทวาร วิวริสุสามี.
 ครรั่นเมื่อคำข้าว ยังไม่ถูกนำมานา, อ.เรา จักไม้อ้าปาก.

ในที่นี้ อนหาเต เป็นลักษณกริยา ก้มมวاجก กพเพ จึงเป็นลักษณวันตวุตตกมุน

ปฐมาลักษณะ (ประโยชน์คลักษณะที่เป็นปฐมวิภัตติ)

นักศึกษาพึงสังเกตตัวอย่างของประโยชน์คลอนاثร และประโยชน์คลักษณะทั้งสองนี้ ประโยชน์คลอนนี่ ๆ จะต้องมีบทกริยา ๒ บท และมีบทก็ตตา ๒ บท มีสภาพต่างกัน คือ 'ไม่ใช่คน' ๆ เดียวกัน

ส่วนตัวอย่างที่จะแสดงต่อไปนี้ก็มีบทกริยา ๒ บท เช่นกัน แต่บทก็ตตามีสภาพเหมือนกัน คือ เป็นคน ๆ เดียวกัน หากมีลักษณะเช่นนี้ บทก็ตตาที่ดี บทลักษณะกริยาที่ดี ไม่ต้องลงสัตตนิวิภัตติ ให้ลงปฐมวิภัตติ และลงบทก็ตตาเลียงบทหนึ่ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

กัตตา	กัตตา
๑. อห ท่ามะโอาราม วิหารนูโトイ, มยิ ท่ามะโอาราม วิหารนูเต, อห ท่ามะโอาราม วิหารนูโトイ อิม ปาพิสิกุํ อุคคณุหามิ. อ.เรา เมื่อออยู่ ในวัดท่ามะโอ, อ.เรา ย่อมเรียน ซึ่งปาพิสิกานี ครั้นเมื่อเราอยู่อยู่ ในวัดท่ามะโอ, อ.เรา ย่อมเรียน ซึ่งปาพิสิกานี. (ผิด) อ.เรา เมื่อออยู่ ในวัดท่ามะโอ ย่อมเรียน ซึ่งปาพิสิกานี. (ถูก)	อห อิม ปาพิสิกุํ อุคคณุหามิ. อห อิม ปาพิสิกุํ อุคคณุหามิ. (ผิด) อุคคณุหามิ. (ถูก) อ.เรา ซึ่งก้อนหัว. อ.สามเณร ไปแล้ว สูบ้าน. อ.สามเณรนั้น ย่อมได้ ซึ่งก้อนหัว. อ.สามเณร ไปแล้ว สูบ้าน, อ.สามเณรนั้น ย่อมได้ ซึ่งก้อนหัว. (ผิด) อ.สามเณร ไปแล้ว สูบ้าน ย่อมได้ ซึ่งก้อนหัว. (ถูก)
๒. สามเณโร คำม คโต, ໂສ (สามเณโร) ປິຜຸທໍ ລກຕີ. สามเณเร คำມ ຄເຕ, ໂສ (สามเณโร) ປິຜຸທໍ ລກຕີ. (ผิด) สามเณโร คำມ คໂຕ ປິຜຸທໍ ລກຕີ. (ถูก) อ.สามเณร ไปแล้ว สูบ้าน. อ.สามเณรนั้น ย่อมได้ ซึ่งก้อนหัว. อ.สามเณร ไปแล้ว สูบ้าน, อ.สามเณรนั้น ย่อมได้ ซึ่งก้อนหัว. (ผิด) อ.สามเณร ไปแล้ว สูบ้าน ย่อมได้ ซึ่งก้อนหัว. (ถูก)	

นักศึกษาพึงจดจำไว้ว่า ประโยชน์คลักษณะ ที่มีกัตตา ๒ ตัว ไม่ใช่คน ๆ เดียวกัน บทก็ตตาและกริยาของประโยชน์คลักษณะ จะต้องลงสัตตนิวิภัตติ หากมีกัตตา ๒ ตัวเป็นคน ๆ เดียวกัน ต้องลงปฐมวิภัตติ

เพราะฉะนั้น ถ้าจะเขียนประโยชน์คลักษณะ ก็ต้องทำให้เป็น ๒ ประโยชน์ก่อน แล้วถูกกัตตาต่างกันหรือเหมือนกัน ถ้าต่างกันต้องลงสัตตนิวิภัตติในบทลักษณะวันตาก็ตตา และลักษณะกริยา. ถ้ากัตตา (ประธาน) คนเดียวกันก็ต้องลงปฐมวิภัตติ ตามที่กล่าวมาแล้วนั้น

ວຸດທະນາຄົມ

ໃນประโยชน์ກັດຕຸວາຈັກ ບທກັດຕາ ຕ້ອງລົງປະຫຼາມວິກັດຕີ ແລະບທກຣມ ຕ້ອງລົງທຸດີຢາ ພຣີ ຂັ້ນວິກັດຕີ. ສ່ວນໃນประโยชน์ກັມມາຈັກ ບທກຣມ ຕ້ອງລົງປະຫຼາມວິກັດຕີ ແລະບທກັດຕາ ຕ້ອງລົງທຸດີຢາ ພຣີຂັ້ນວິກັດຕີ ຕາມທີ່ໄດ້ກ່າວມາແລ້ວ

ບທທີ່ລົງປະຫຼາມວິກັດຕີ ເຮີຍກວ່າ ວຸດທະນາ ຄື່ອ ປະຮານ ສ່ວນບທທີ່ລົງທຸດີຢາຂັ້ນວິ ແລະທຸດີຢາ ວິກັດຕີ ເຮີຍກວ່າ ວຸດທະນາ ດັ່ງນັ້ນ ໃນประโยชน์ກັດຕຸວາຈັກ ບທກັດຕາ ເປັນ ວຸດທັດຕາ ແລະບທກຣມ ເປັນ ວຸດທັດກົມມະ ສ່ວນໃນประโยชน์ກັມມາຈັກ ບທກຣມເປັນ ວຸດທັດກົມມະ ແລະບທກັດຕາເປັນ ວຸດທັດກັດຕາ ເຫັນ

១. ບຸຮົມ ມຄດຳ ຄຈຸດຕິ. (ບຸຮົມ ເປັນ ວຸດທັດກັດຕາ, ມຄດຳ ເປັນ ວຸດທັດກົມມະ)
២. ບຸຮົມ ມຄໂດ ຄຈຸ້ນຍິເຕ. (ບຸຮົມ ເປັນ ວຸດທັດກັດຕາ, ມຄໂດ ເປັນ ວຸດທັດກົມມະ)

ບາງທີ່ໃນประโยชน์ນີ້ມີບທກຣມ ២ - ៣ ບທ ຮາກອູ້ໃນประโยชน์ກັດຕຸວາຈັກ ກີ່ເປັນ ວຸດທັດກົມມະທີ່ໜັດ ຕ້ອງລົງທຸດີຢາວິກັດຕີ ເຫັນ

១. ໂຄປາໂລ ດວຍ ຂຶ່ວ່າ ທຸທິ. (ນາຍໂຄບາລ ຍ່ອມຮີດ ຜົ່ງນົມ ກະແມ່ວັວ)
២. ອ່ອປາໂລ ອໍ່ ດາມ ເນີ. (ຄນເລື້ອງພະ ຍ່ອມນຳໄປ ຜົ່ງພະ ສູ່ໜູ່ນ້ຳນັ້ນ)

ໃນประโยชน์ກັມມາຈັກ ຮາກມືບທກຣມ ២ - ៣ ບທ ວຸດທັດກົມມະ ດືອນບທທີ່ລົງປະຫຼາມວິກັດຕີ ກີ່ມີໄດ້ບທເດືອກ ທີ່ເຫັນໄດ້ເປັນ ວຸດທັດກົມມະ ຕ້ອງລົງທຸດີຢາວິກັດຕີ ແຕ່ມີປັບປຸງຫາຍູ້ວ່າ ບທໄຫ້ເປັນ ວຸດທັດກົມມະ ບທໄຫ້ເປັນ ວຸດທັດກົມມະ ນໍາຮູ້ຈັງເລີຍ ເພຣະວ່າຄ້າໄມ່ຮູ້ກີ່ເຂີຍໄມ່ຄຸກແນ່ນອນ ຮາກວ່າ ນັກຄຶກຍາກຈະຮູ້ກີ່ທີ່ອ່ານທ່ອງຄາຄານີ້ກ່ອນ

ຖ້າ ຍາຈ ຮູ້ທີ ປຸຈຸລ	ກິກຸຂ ສາສ ວາຫໂຍ,
ນີ້ ວາ ຜຣມາທີ ຈ	ອຸກເຍ ເຕ ຖົວກມຸນກາ.
ນິຍາທີ່ນຳ ປຣານລຸຈ	ອປຣານ ທຸຫາທິນໍ,
ກາຣີເຕ ສຸທຸກຕຸຕາ ຈ	ກມຸມ' ມາບູຍາຕໂຄຈຳ.

ຮາຕູທັ້ງໝາຍ ມີ ຖ້າ, ຍາຈ, ຮູ້ທີ, ປຸຈຸລ, ກິກຸຂ, ສາສ ແລະ ວາຫາຕູ ເປັນຕົ້ນ ເປັນຖ້າທີ່ຮາຕູ, ຮາຕູທັ້ງໝາຍ ມີ ນີ້, ວາ ແລະ ຜຣ ເປັນຕົ້ນ ເປັນ ນຸ້າທີ່ຮາຕູ ຮາຕູທັ້ງສອງພວກນັ້ນເປັນຮາຕູນີ້ ២ ກຣມ ດື່ອ ມີບທກຣມ ២ ບທ

ປຣານກົມມະ (ບທກຣມທີ່ເປັນປະຮານ) ຂອງພວກ ນຸ້າທີ່ຮາຕູ ດ້ວຍ ອປຣານກົມມະ (ພວກ ກຣມທີ່ໄໝເປັນປະຮານ) ຂອງພວກ ທຸຫາທີ່ຮາຕູ ດ້ວຍ ຕ້ອງເປັນວຸດທັດກົມມະ ປະຫຼາມວິກັດຕີ ໃນປະ

โดยคกมมวล. สุทธกัตตา (ประธานในประโยคก์ตตวาก) เป็นวุฒิกัมมะ ในการตักมมวล
ปัจจัย. (กริยาคกมมวลที่มีการตักปัจจัย)

จดูตัวอย่างประกอบจะเข้าใจได้โดยไม่ยาก

นุญาทิชาตุ

๑. ก. อชป้าโล อช คำม เนต.
อ.คนเลี้ยงแพะ ย่องนำไป ชื่นแพะ สู่หมู่บ้าน
- ข. อชป้าเลน อโซ คำม นียเต.
อ.แพะ อันคนเลี้ยงแพะ ย่องนำไป สู่หมู่บ้าน
๒. ก. ภารว่าให ภาร เคห วหติ.
อ.คนนำภาระ ย่องนำไป ชื่นภาระ สู่เรือน
- ข. ภารว่าเหน ภาร เคห วหียเต.
อ.ภาระ อันคนนำภาระ ย่องนำไป สู่เรือน
๓. ก. ธีดา อุทก เคห หรติ.
อ.ธีดา ย่องนำไป ชื่นน้ำ สู่เรือน
- ข. ธีตรา อุทก เคห หรียเต.
อ.น้ำ อันธีดา ย่องนำไป สู่เรือน

ข้อ ก. เป็นประโยคก์ตตวาก, ข้อ ข. เป็นประโยคก์มมวล บทที่มีอักษรตัวดำใหญ่
เน้นประธานกัมมะ (กรรมที่มีความสำคัญ) เช่น อช - ชื่นแพะ เป็นสำคัญ เพราะถ้าไม่มีแพะ ก็ไม่มี
จะนำอะไรไป จะนำบ้านไปก็ไม่ได้ ดังนั้น ประธานกัมมะ เมื่ออญในประโยคก์มมวล จึงเป็น
วุฒิกัมมะ ต้องลงปฐมาวิภัตติ (เป็นประธาน) ในที่มีกริยาเป็น นี ชาตุ, วห ชาตุ, หร ชาตุ
เป็นต้น ตามที่กล่าวแล้วในคานา

ส่วนในทุหาทิชาตุ บทที่มีอักษรตัวดำใหญ่ เป็นประธานกัมมะ ประธานกัมมะนี้ เมื่ออญ
ในประโยคก์มมวล ต้องเป็นวุฒิกัมมะ จึงลงปฐมาวิภัตติ (เป็นประธาน) ดูตัวอย่างประกอบ

ทุหาทิชาตุ

๑. ก. โโคป้าโล คาวี ชีร ทุหติ.
อ.นายโโคบาล ย่องรีด ชื่นนม กะแม่วัว
- ข. โโคป้าเลน คาวี ชีร ทุยหเต.
อ.แม่วัว อันนายโโคบาล ย่องรีด ชื่นนม (แม่วัวถูกนายโโคบาลรีดนม)

๒. ก. พุราหมโณ เสฎฐี ชัน ยาจติ. อ.พราหมณ์ ย่องขอ ชั่งทรัพย์ กะเศรษฐี
    ข. พุราหมเณน เสฎฐี ชัน ยาจียเต. อ.เศรษฐี อันพราหมณ์ ย่องขอ ชั่งทรัพย์
๓. ก. มนูสุสาน คาวา วชิร รุนธนติ อ.มนูญ ท. ย่องปิด ชั่งคอก กะวัว ท.
    ข. มนูสุสเทหิ คาวา วชิร รุนธียนุเต. อ.วัว ท. อันมนูญ ท. ย่องปิด ชั่งคอก
๔. ก. เกโล ทหร ปลุห ปุจฉดิ. อ.พระกระ ย่องตาม ชั่งปัญหา กะพระหนุ่ม
    ข. เกเรน ทหโร ปลุห ปุจฉียเต. อ.พระหนุ่ม อันพระกระ ย่องตาม ชั่งปัญหา
๕. ก. ยาจโก ชนี กิกุขิ กิกุทธิ. อ.ผู้ขอ ย่องขอ ชั่งอาหาร กะผู้เมืองทรัพย์
    ข. ยาจเกน ชนี กิกุขิ กิกุชียเต. อ.ผู้เมืองทรัพย์ อันผู้ขอ ย่องขอ ชั่งอาหาร
๖. ก. อาจาริยะ สิสุสม ทนุต สาสติ. อ.อาจารย์ ย่องสอน ชั่งมารยาท กะศิษย์
    ข. อาจาริยエン สิสุโซ ทนุต สาสิยเต. อ.ศิษย์ อันอาจารย์ ย่องสอน ชั่งมารยาท
๗. ก. ภาควา กิกุชิ เอต วนำ อโวจ. อ.พระผู้เมืองราช ได้ตรัสแล้ว ชั่งพระคำรัตน์
    ก กิกุชุ ท.
    ข. ภาคตา กิกุชิ เอต วนำ อวจิย. อ.กิกุชุ ท. อันพระผู้เมืองราช ได้ตรัสแล้ว
    ชั่งพระคำรัตน์

หมายเหตุ : ข้อ ก. เป็นประโยชน์กัตตุวาก, ข้อ ข. เป็นประโยชน์กัมมวาก

ประโยชน์การิต

ปัจจัย ๔ ตัวนี้ คือ เณ, ณุ, ณape, ณape เรียกว่า การิตปัจจัย (ปัจจัยแสดง การใช้เป็นต้น แปลว่า ยัง... ให้) การิตปัจจัยนี้ตัวใดตัวหนึ่งมีอยู่ในกิริยาบทใด กิริยานั้นเรียกว่า การิตกิริยา และประโยชน์ที่มีการิตกิริยานี้ เรียกว่า ประโยชน์การิตมี ๒ คือ การิตกัตตุวาก (เหตุกัตตุวาก) และ การิตกัมมวาก นักศึกษาผู้ต้องการเข้าใจประโยชน์ การิต พึงท่องค่านี้

๑. เณณยา อุวนุณนุตา	อาโต เทว ปจฉิมา สิย,
ເສສໂຕ ຈຕුໂຣ ເທ්ວ ວາ	වාසත්තුස්ථානුවාත්ටිໂට.
๒. ອກມນາ ຢາຕໂວ ໂໂහනුຕີ	ກරිເຕ තු ສກමුນກາ,
ສກමුນກາ ທ්විගමුනාසුස්	ທ්විගමුනා තු තිගමුນກາ.

๑. เณ และ ณุยปัจจัย ๒ ตัว ต้องลงหลังชาตุที่มี อุ, อู เป็นที่สุด เช่น สาเวติ, สาวยติ, ย่อมให้ฟง. (สุ+ณ+ติ, สุ+ณุย+ติ)
ภาเวติ, ภาวยติ, ย่อมให้มี. (ภู+ณ+ติ, ภู+ณุย+ติ)
ณาเป และ ณาปายปัจจัย ๒ ตัวหลังจากชาตุที่มี อา, อิ, อี และ เอ เป็นที่สุด เช่น ทาเปติ, ทาปยติ ยัง... ให้ให้. (ทา+ณาเป+ติ, ทา+ณาปาย+ติ)
สยาเปติ, สยาปยติ. ยัง... ให้นอน. (สิ+ณาเป+ติ, สิ+ณาปาย+ติ)
นยาเปติ นยาปยติ... ให้ไป. (นี+ณาเป+ติ, นี+ณาปาย+ติ)
หลังจากชาตุที่มีพยัญชนะเป็นที่สุด (สระหลังกุกลบแล้ว) ลงการิตปัจจัยได้ทั้ง ๔ ตัว หรือเฉพาะ ๒ ตัวหน้า เช่น การติ, การยติ, การเปติ, การปยติ.
ยัง... ให้ทำ (กร+ณ, +ณุย, +ณาเป, +ณาปาย) ทเมติ, ทมยติ. ยัง... ให้ฝึก.
(ทมุ+ณ, +ณุย)
๒. กิริยา (ชาตุ) ที่ไม่มีกรรม ถ้าลงการิตปัจจัยแล้วก็เป็นกิริยามีหนึ่งกรรม (มีกรรมบทหนึ่ง) กิริยาที่มีหนึ่งกรรมก็เป็นกิริยามีสองกรรม กิริยาที่มีสองกรรมก็เป็นกิริยา มีสามกรรม

พึงดูตัวอย่างโดยย่อต่อไป

กิริยา (ชาตุ) ไม่มีกรรม เป็นกิริยามี ๑ กรรม

๑. ก. กุสล ภาติ. อ.กุศล ย่อมเกิด
ข. สามเณร ภุสล ภาเวติ. อ.สามเณร ยังกุศล ย่อมให้มี (เกิด)
ค. สามเณเรน ภุสล ภาวีyet. อ.กุศล อันสามเณร ย่อมให้มี (เกิด)

กิริยามีหนึ่งกรรม เป็นกิริยามีสองกรรม

๒. ก. บุรีส มงคล ใจติ. อ.บุรุษ ย่อมไป สู่หมู่บ้าน
ข. สามิก บุรีส คำม คอมยติ. อ.นาย ยังบุรุษ ย่อมให้ไป สู่หนทาง
ค. สามิกเgn บุรีส คำม คอมปยต. อ.บุรุษ อันนาย ย่อมให้ไป สู่หนทาง

กิริยาไม่สองกรรม เป็น กิริยาไม่สามกรรม

๓. ก. โโคปาโล คาวี ชีร์ ทุหติ. อ.นายโคงาล ย้อมหรีด ซึ่งนัม กะแมรัว
- ข. สามิโก โโคปาล คาวี ชีร์ ทุหาเบติ. อ.นาย ยังนายโคงาล ย้อมให้รีด ซึ่งนัม กะแมรัว
- ค. สามิเกน โโคปาโล คาวี ชีร์ ทุหาปียเต. อ.นายโคงาล อันนาย ย้อมให้รีด ซึ่งนัม กะแมรัว

อธิบาย

ข้อ ก. ในข้อ ๑ - ๒ - ๓ เป็นประโยคสุทธิกัตตา, ข้อ ข. เป็นประโยคการิกัตตุวاجก (เหตุกัตตุวاجก), ข้อ ค. เป็นประโยคการิกัมมวลจก (เหตุกัมมวลจก), ขอให้นักศึกษาสังเกตุ บท กุสล บุรีส และ โโคปาโล ในข้อ ก. เป็นสุทธิกัตตุ ปฐมวิภัตติ เมื่อมาอยู่ในประโยค การิกัตตุวاجก ข้อ ข. ที่เป็นการิกัมมะ ทุติยวิภัตติ และเมื่อมาอยู่ในประโยคการิกัมมวลจก ข้อ ค. กลับเป็นวุตตกัม ปฐมวิภัตติ (เป็นประธานอีก), ดังที่กล่าวมาแล้วในคำาว่า "การิเท สุทธิกุตตา จ, กุมມາชญาตโคลร์.

ส่วนบทกิริยาว่า ภาติ คุจนติ และ ทุหติ ในข้อ ก. เป็นกิริยาไม่มีกรรม, มี ๑ กรรม และ มี ๒ กรรมตามลำดับ เมื่อลองการิtipปัจจัยแล้วเป็นกิริยาไม่ ๑ กรรม ๒ กรรม และ ๓ กรรม ตามลำดับ นี้เป็นความพิเศษของการิtipปัจจัย

นักศึกษา จงเปลี่ยนตัวอย่างของประโยค นุยาทิราตุ และทุหาทิราตุที่ผ่านมาแล้ว ให้เป็นประโยคการิกัตตุวاجกและการิกัมมวลจกเพื่อความชำนาญในการเขียนประโยคบาลี

บทการิกัมมะ ที่นิยมใช้

ในประโยคการิกัตตุวاجก (เหตุกัตตุวاجก) บทการิกัมมะ ลงตติยา และฉันวิภัตติ ก็ได้ ดังนั้น บทการิกัมมะจึงมีได้ ๓ วิภัตติ เช่น

๑. สามิโก บุรีส มงคล คณยติ. (ทุติยา)
๒. สามิโก บุรีเสน มงคล คณยติ. (ตติยา)
๓. สามิโก บุรีสสุส มงคล คณยติ. (ฉันวี)

ทั้ง ๓ วิภัตตินี้ ในพระบารี บรรดาศึกษา และ ภูมิ นิยมใช้ติดไว้กับติดเป็นส่วนมาก ตัวอย่างเช่น

๑. โย ปน กิกุ ตนตัวเยพิ จีวะ วาญาเปญย.
- กี อ.กิกุได ยังช่างทอง ท. พึงให้หอ ซึ่งจีวร.
๒. โย ปน กิกุ อลุณาติกาย กิกุนิยา บุราณจีวะ โรวาเปญย วา.
- กี อ.กิกุได ยังนางกิกุณี ผู้ไม่ใช่ญาติ พึงให้ซัก ซึ่งจีวรเก่าหรือ
๓. เต กิกุ อนุปสมบุนเนน กปปิย การาเปตุ瓦 ปริกุลชีสุ.
- อ.กิกุ ท. เหล่านั้น ยังอนุปลัมบัน ให้ทำแล้ว ให้เป็นกปปิยะ ลันแล้ว
๔. (กิกุ) ประพิ วิปุปกต (กุภี) ประพิ ปริโยสาเปติ.
- (อ.กิกุ) ยังคน ท. เหล่าอื่น ให้สำเร็จ (ซึ่งกุภี) อันบุคคลอื่น กระทำค้างไว้

สกุกา ก้าตุ

ในประโยชน์ที่มี สกุกา ก้าตุ เป็นได้ ๒ นัย คือ ก้มขวาจก และ ภาวะจก, ในที่มีบทกรรมลงปฐมวิภัตติเป็นประชานและบทกัตตาลง ตติยาวิภัตติ (ตติยา กัตตา ปฐมกัมมะ) ประโยชน์นี้เป็น ก้มขวาจก, กีประโยชน์ก้มขวาจกนั้นเอง หากเปลี่ยนบทกรรมปฐมวิภัตติให้เป็น ทุติยาวิภัตติ (อวุตตกัมมะ) กีเป็นประโยชน์ภาวะจก, พึงดูตัวอย่างประกอบ

๑. ก. สมณธรรม นาม สรี ยาเปนุเตน สกุกา ก้าตุ. (ก้มขวาจก)
  - ชื่อ อ.สมณธรรม อันบุคคล ผู้ยังสรีระ ให้เป็นไปอยู่ อาจ เพื่ออันกระทำ
- ข. สมณธรรม นาม สรี ยาเปนุเตน สกุกา ก้าตุ. (ภาวะจก)
  - อันบุคคล ผู้ยังสรีระ ให้เป็นไปอยู่ อาจ เพื่ออันกระทำ ชื่อ ซึ่งสมณธรรม

หมายเหตุ

ที่กล่าวว่าประโยชน์ สกุกา ก้าตุ ที่มีบทกรรมลง ปฐมวิภัตติ (เป็นประชาน) และ บทกัตตาลงตติยาวิภัตติเป็นประโยชน์ก้มขวาจกนั้น เป็นการกล่าวเพื่อให้นักศึกษาจดจำ ลักษณะได้โดยง่ายเท่านั้น หากกล่าวโดยสภาพจริงแล้วก็ไม่ใช่ก้มขวาจกเพียงแต่มีลักษณะเหมือนก้มขวาจก เพราะว่าประโยชน์นี้มีกริยา ๒ บทคือ สกุกา เป็นกัตตุขวาจก (เป็นกริยาให้ คล้ายกริยาอาชญาต) บทหนึ่ง, และ ก้าตุ เป็นกิตกริยาภาวะจกบทหนึ่ง เมื่อ สกุกา เป็น กัตตุขวาจก กีต้องมีกัตตา (ประชาน) ที่เป็น ปฐมวิภัตติ เรียกว่า อวุตตกัตตา ในที่นี้คือ สมณธรรม และในขณะเดียวกัน สมณธรรม บทนี้ก็เป็นบทกรรมของ ก้าตุ เมื่อเป็นเช่นนี้จะลง ทุติยา-

วิกัตติเป็น สมณธรรม เปลี่ยนเป็นประโยคภาวะจากก็ได้

กาตุ เป็นกิริยาภาวะจากก็ต้องมีบทกตตาเป็น ตติยาวิกัตติ ในที่นี้คือ ยาเป็นuten และ สริริ เป็นบทกรรมของ ยาเป็นuten จึงลงทุติยาวิกัตติ. นักศึกษาพึงจำไว้ประโยคที่มีกิริยา ๒ บท ๆ หนึ่งเป็น ตุ ปัจจัย และบทหนึ่งเป็นกิริยาอื่น ต้องมีลักษณะดังที่กล่าวมาแล้วนี้ หมายความว่า สกุกา และ กาตุ ส่องบทนี้ เมื่อร่วมกันแล้ว ก็มีสภาพเท่ากับ กາຕพโโพ แต่ จะกล่าวว่า สกุกา เป็นกัมมภาวะไม่ได้ เพราะถ้าเป็นกัมมภาวะแล้ว บทกตตาของ สกุกา (สมณธรรมโน) จะเปลี่ยนไปลงทุติยาวิกัตติไม่ได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ ประโยคภาวะจาก (ข้อ ๑.) ก็ไม่ได้. ทั้งสองประโยคนนี้ ประโยค(ที่เหมือน)กัมมภาวะมีมากในพระบาลี วรรณคดี และภูมิปัญญา พึงดูตัวอย่างต่อไป

๑. พุทธานัม ชีวิตสุส น สกุกา เกนจิ อนุตราย กาตุ.

อ.อันตราย แห่งชีวิต ของพระพุทธเจ้า อันไคร ฯ ไม่อาจ เพื่อจะกระทำ

๒. อมุเหหิ อานุท วินา สงค์ติ น สกุกา กาตุ.

อ.สังคายนา อันเรา ท. เว้น ซึ่งพระอานันท ไม่อาจ เพื่อจะกระทำ

๓. น สกุกา โถ (ธมโน) อาคารมชเว วสนุтен ปูเรตุ.

อ.สมณธรรมนั้น อันเรา ผู้อยู่ ในท่านกลางบ้าน ไม่อาจ เพื่ออันให้เต็ม

๔. น สกุกา บุริสพเลน วา ปกชุปตตมugen วา อาการโก การโก กາตุ, การโก วา อาการโก กາตุ.

อ.ผู้ไม่กระทำ อันอำนาจของบุรุษก็ดี อันผู้สนับสนุนฝ่ายอื่นก็ดี ไม่อาจ เพื่ออันกระทำ

ให้เป็นผู้กระทำ, อ.ผู้กระทำ ฯลฯ... ให้เป็นผู้ไม่กระทำ

๕. เอเตหิ สถา กถาปปุเจน อตตโน ปติภูร กາตุ น สกุกา. (ภาวะจาก)

อันการพุดคุยมาก กับด้วยญาติ ท. เหล่านี้ ไม่อาจ เพื่ออันกระทำ ที่พึง แก่ตน

วภูภูติกริยา

วภูภูติ ที่ไม่ประกอบกับ ตุปจุยนุตบห (บทนี ตุปัจจัย) เป็น อกมุนกตตุวะจาก (กตตุวะจาก ที่ไม่มีกรรม) เช่น

๑. โภณสตุตปีพกา จ จีวะ รตุเต ทุพพิญเณยรูป วภูภูตุ. (ว. จ. ๒) ส่วนว่า อ.ปม ด้วยที่มุน ท. ครั้นเมื่อจีวะ ถูกย้อมแล้ว มีรูปอันบุคคลพึงรู้ได้โดยยาก ย้อมควร

๒. ทานิ (ติลกานีนิ ลภุณานิ) หริตาลาทีพิป น วภูภูตุ.

อ.รอยเจม ท. เหล่านั้น ย้อมไม่ควร แม้ด้วยวัตถุ ท. มี หารดาล เป็นต้น

๓. กสุมา อิตติรูปा, อิตติโพธิจพุพาน วภูภูนติ. เอเตปี วภูภูนติ.
 อ.รูปแห่งหลง, อ.สัมผัสแห่งหลง ย่อมไม่ควร เพราะเหตุไร ?
 อ.รูปและสัมผัสแห่งหลง ท. แม้เหล่านั้น ย่อมควร. (ความคิดของพระอริภูจัง)

วภูภูติ ที่ประกอบกับ ตุปจยนตบท เป็นกัททุวاجก ที่มี เป็นภาววاجก และกัมมavaจก
 เมื่อนอก ก้าตุ สกุกา ที่มี เช่น

๑. อิทานิ มยา อตตโน อคุณ ปริ耶สิตุ วภูภูติ.
 ในกาลนี้ อ.อัน- อันเรา -ແສງหา ซึ่งลิงไม่ใช่คุณ แก่ตน ย่อมควร
๒. อิทานิ เตส์ มยา อุปการ กาตุ วภูภูติ.
 ในกาลนี้ อ.อัน- อันเรา -กระทำ ซึ่งอุปการะ แก่ชน ท. เหล่านั้น ย่อมควร
๓. มยาปี อิทานิ กาสาว ลทุช วภูภูติ.
 อ.อัน- แม้อันเรา -ได้ ซึ่งผ้ากาสาว ในกาลนี้ ย่อมควร
๔. เอวรูปា หิ คุณ กาเตตุ วภูภูนติ.
 จริงอยู่ อ.คุณ ท. อันมีสภาพอย่างนี้ ควร เพื่ออันกล่าวได้
๕. อา米สปปฏิภาโโค ทาตุ วภูภูติ.
 อ.ส่วนแห่งอา米ส ควร เพื่อให้
๖. เอวรูปานิ ลหุกมามานิ อบโลเกตุวารี ทาตุ วภูภูนติ.
 อ.กรรมเบา ท. อันมีสภาพอย่างนี้ แม้บอกเล่าแล้ว ควร เพื่อให้
๗. อิเมสุ ปน ปលจสุ สนุดเตสุ บุริมานิ ติณ วินยกมุน กตุว่า ปฏิลิกิตว่า ปริกุลชิตุ
 น วภูภูนติ. ปจฉามานิ เทว วภูภูนติ.
 บรรดาสันถัต ท. ห้า เหล่านี้ อ.องค์ ท. ๓ เป็นองค์ กรรม กระทำวินัยกรรมมาแล้ว
 ย่อมไม่ควร เพื่อใช้สอย, อ.องค์ ท. สองเป็นหลัง ย่อมควร เพื่อใช้สอย
๘. ตยาปี เอก ภตตาร, อิมินาเปก ปاختปริ贾ริก ลทุช วภูภูติ.
 อ.อัน- แม้อันเชอ -ได้ ซึ่งสามี คนหนึ่ง ย่อมควร, อ.อัน- แม้อันบุรุษนี้ -ได้ ซึ่งกรรยา
 คนหนึ่ง ย่อมควร
๙. อิโต ปฏิจจาย มยา มคุค สม กโรมุเตน วิจิตุ วภูภูติ.
 อ.อัน- อันเรา ผู้กระทำอยู่ ซึ่งทาง ให้เสมอ -เที่ยวไป จำเดิม แต่วันนี้ ย่อมควร
 (กริยาที่ประกอบกับบทที่มี ตุ ปจจัย มีลักษณะตามตัวอย่างที่แสดงมาแล้วนี้
 แน่นอน)

อปุเปา, อปุเปา นาม

ประโยชน์ที่แสดงถึงความลงสัยต้องใช้ อปุเปา นาม นิบัตไว้เบื้องต้นของประโยชน์ และกิริยาอาชญาตต้องเป็น สัตتمวิภัตติ omnibus (อุตตมบุรุษ) ถ้าเป็นเอกสารจะต้องเป็น ฝ่าย อัตตโนบท หากเป็นพุพจน์ ต้องเป็นฝ่ายปรัสสบท ที่เป็นนามโดย (ปฐมบุรุษ) มีได้บ้าง

๑. อปุเปา นาม นำ อิมมุหา พุหุมจริยา จาเวยุย. (เอกสาร, อัตตโนบท)
๒. อปุเปา นาม เสรวี อุปสุกเมยุยาม กากลุจ สมยลุจ อุปอาทาย. (พุ, ปรัสสบท)

อโห วต, อโห, วต.

นิบัตเหล่านี้อยู่เบื้องต้นของประโยชน์ แสดงถึงการติดเตียน, การสรรเสริญ และมีความหวัง ในที่ติดเตียน และสรรเสริญ ไม่ต้องมีกิริยาอาชญาต ส่วนในที่มีความหวัง ต้องมีกิริยาอาชญาต เป็นอนาคตgaard หรือ สัตتمวิภัตติกได้

ติดเตียน ไม่ต้องมีกิริยา

๑. อโห วต เร อสุมาก ปณุทธก. อโห วต เร อสุมาก พหุสุตุตก. อโห วต เร อสุมาก เทวิชชก. เออ บัณฑิต ของเรา อโห วต น่าแกลก
๒. สุโริ วต เร เอส วินัยธโร. โอ อ.พระวินัยธรองค์นี้ ช่างกล้าหนอ

สรรเสริญ (ไม่ต้องมีกิริยา)

๑. อโห พุทธิ, อโห ธรรมโอม, อโห สోమ, โอ ๆ ๆ พระพุทธเจ้า ฯลฯ
๒. อโห สุข, อโห สุข, โอ ๆ ๆ สุ

ความหวัง (กิริยาเป็นอนาคตgaard หรือ สัตتمวิภัตติ)

๑. อโห วต มย น ชาติธรรม อสุสาม. น จ วต โน ชาติ คุณเคยย.
๒. อโห วต ย ปรสุส. ต มมสุส.
๓. อโห วต ทำ กายสุส เกatha ปร มนรณา ชตุติยามaha สาลาน สาพุยต อุปปชุเชยย.

ນູນ

ນູນ ນິບາຕອຢູ່ຫຼັງບທແຮກຂອງປະໂຍດແສດງຄື່ງ ກາຣຄາດຄະເນ ຄວາມຄົດ ຄິດຄົງ, ແລະ ຕ້ອງມີກົມືຢາເປັນວັດທຳມານາວິກົດຕີ ສັດຕມືວິກົດຕີ ອັ້ນຫຼັນວິກົດຕີ ພຣຶກົມືຢາທີ່ເປັນອາຄາດ ກີ່ໄດ້ ຈ.

ກາຣຄາດຄະເນ

๑. ນ ທີ ນູນ ໂສ ດົມວິນໂຍ ໂອຣໂກ, ນ ສາ ໂອຣກາ ປຸພັບຊ່າ. (ວັດທຳມານາ)
ຮຽມວິນຍິນນັ້ນ ນ ທີ ນູນ ຄຈະ ໂອຣໂກ ໄມໃໝ່ຂອງຕໍ່ ຄົງເປັນ
๒. ອຸ່ນໂໄລ ນູນ ເຕັນ ສມເຍັນ ຮາຊາ ມາຫາສຸກສຸລົມ ອໂລລີ. (ອັ້ນຫຼັນ)
- ໃນສັມຍິນນັ້ນ ອ.ພຣະວາຊາພຣະນາມວ່າ ມາຫາສຸກສຸລົມ ຄຈະເປັນຄົນອື່ນແລ້ວກະມັງ.
๓. ນິພຸພູຕາ ນູນ ສາ ມາຕາ ນິພຸພູໂຕ ນູນ ໂສ ປິຕາ,
ນິພຸພູຕາ ນູນ ສາ ນາວີ ຍສຸສາຍ ອົກໂສ ປິຕ. (ວັດທຳມານາ)

ຄວາມຄົດ

๑. ອໂທ ນູນ ມາຫາສົມໂໂນ ສຸວາຕານາຍ ນາຄຈຸເຊຍຍ. (ສັດຕມື)
- ຄໍາພຣະມາຫາສົມະ ໄມເພີ່ມມາ ໃນວັນພຽງນີ້ ກີ່ຄຈະດີ
๒. ນ ທີ ນູນ ໂສ ກົກົງເວ ກົກົງ ອິມານີ ຈຕຸຕາຣີ ອທິຣາຊກຸລານີ ແມຕູເຕັນ ຈິຕູເຕັນ ຜຣີ.
(ອັ້ນຫຼັນ)
ດູກ່ອນກົກົງ ທ. ອ.ກົກົງນີ້ ຄຈະໄມ່ແຜ່ແລ້ວ ດ້ວຍເມຕຕາຈິຕ ສູ່ຕະກຸລແໜ່ງ
ຜູ້ພຣະວາຊາ ທ. ຂ ແລ້ນ້ຳໜອ

ຄິດຄົງ

๑. ສາ ນູນ ກປລາ ອມມາ ກປລາ ອມມາ ຈິຣຖຸຕາຍ ຮູຈົລຕີ. (ອາຄາດ)
ກປລາຫາຊີໍນ ອປສຸສນຸຕີ ກຸມາຮີ ຈາຮຸທສຸລົມນີ້.
ອ.ແມ່ຄນນັ້ນ ຜູ້ມີຄວາມທຸກໆ ໄມເຫັນ ຜົ່ງກຸມາຮີ ຂຶ້ວ່າກົມາຫາຊີໍນ ຜູ້ນໍາເອັນດູ
ຈັກຮ້ອງໄກ້ ຕລອດກາລນາໜອ
๒. ສາ ນູນ ສາ ກປລິກາ ອນ້າ ອປຣິຍາຍິກາ,
ຂາໜຸ້ ປາເທນ ພູ້ເກົດ ດົກ
ຄຣີ ຈຸນໂທຣນຳ ປິຕ. (ວັດທຳມານາ)

ອ.ແມ່ນ້ຳຕັ້ງຕົວນີ້ຕາບອດ ມີຄວາມທຸກໆ ຜູ້ໄມ້ຜູ້ນຳ ຄື່ງງູເຂາຈັນໂທຣກ ຢ່ອມກະທບ
ຕອ ດ້ວຍເຫັນອ

ຕັດສິນ

๑. ນີ້ຍຳ ນູນ ຄຈົກມີ
ຕາຫ ທີ ປກຕໍ ປາປໍ
ອ.ເຮາ ຈະໄປ ສູ່ຮກແນ່ ອ.ຄວາມສົງສ້າຍ ໃນການໄປ ສູ່ຮກນີ້ ຂອງເຮາ ຢ່ອມໄມ້ມີ ຈົງໃນ
ເວລານີ້ ອ.ນາປ ອັນທາຮູ້ ອັນເຮັດກະທຳແລ້ວຕົດກາລນານ
๒. ໂສທໍ ນູນ ອົໂຕ ດນຕຸວາ
ວທລຸ່ມ ສື່ລສມປຸນໂນ
ອ.ເຮານີ້ ໄປຈາກຮກນີ້ແລ້ວ ໄປໄດ້ກຳເນີດນຸ່ມຍໍ ຈັກເປັນຜູ້ໂອບອ້ອມອາຮີ່ ເປັນ
ຜູ້ສົມບູ້ຮົດົວຍື່ນ ຈັກກະທຳກຸຄລມາກ ພ ແນ່ນອນ
๓. ນູນ ອູ່ຢູ່ຫຼັກນ້ຳ
ນູນົມສຸສ ຝານສຸສ ການາ ປົງປົກຂຽງຕາ.
ກີເລສການ ທ. ເປັນປົງປົກໍ ຂອງມານີ້ ແນ່ນອນ
ນູນົມສຸສ ທາຮິກາ ສື່ລຳ ຂາທິຕຸວາ ວຕຸຕຸນຸຕີ.
ອ.ເຕັກຫຼູງ ທ. ຂອງຄົນີ້ ຄຈະກິນຄື່ນແລ້ວຢູ່ ພ

ຂ້ອສັງເກດ

ກາຣຄາດຄະເນ ກົງຍາຕ້ອງເປັນວັດທະນາ ຮີ້ອສັດຕົມ

ຄວາມຄົດ ກົງຍາຕ້ອງເປັນ ສັດຕົມ ຮີ້ອ ອັ້ນຕົນ

ຄົດຄົງ ກົງຍາຕ້ອງເປັນ ວັດທະນາ ອັ້ນຕົນ ຮີ້ອ ກົງຍາອນາຄຕກາລ

ຕັດສິນ ກົງຍາຕ້ອງເປັນ ວັດທະນາ ສັດຕົມ ຮີ້ອ ກົງຍາອນາຄຕກາລ

ຍົກ, ອຸດ, ສເຈ, ເຈ

ບທເຫັນີ້ແສດງຄື່ງຄວາມຄົດ ທີ່ນີ້ຕ້ອງເປັນ ໂ ປະໂຍດ ແລະມື່ອຢູ່ໃນປະໂຍດແຮກ
ເປັນສ່ວນມາກ (ມີໃນປະໂຍດຫຼັງໄດ້ນ້ຳ) ສ່ວນກົງຍາຈະເປັນໝາວດໄດ້ກີໄດ້

ยทิ

๑. ยทิ สัมสุล ปตุกกลุ่ม, สโโภ อิตตุนนาม อุปสมปาเทยย อิตตุนนามエン
อุปชามาเยน.
ถ้าหากของพระสงฆ์พร้อมเพรียงแล้ว พระสงฆ์ยังบุคคลซึ่งนี้พึงให้บัวช ด้วย
อุปชามายซึ่งนี้
๒. ปุจฉ มหาราช ยกากุหลี.
ข้าแต่มหาราช ถ้าต้องการตาม ก็จงตาม

ยทิ ศพที บางครังเมืองรถ บริกบุป เหมือนกับ วา ศพที เช่น

๑. ย奮ุณเทว ปริສ อุปสุกมติ, ยทิ ชาตติยปริສ, ยทิ พราหมณปริສ, ยทิ คหปติปริສ,
ยทิ สมณปริສ.
เข้าไปหาบริษัท ได ได ขัตติยะบริษัทกีดี พราหมณบริษัทกีดี คหบดีบริษัท
กีดี สมณะบริษัทกีดี
๒. คำเม วา ยทิ จากรุณ เน นินุเน วา ยทิ วา ถเล.
ยตุล อรานุโต วิหารนุติ ต ภูมิรามเณยุยก.
พระอรหันต์ ท. อญญในที่ได ในบ้านกีดี ในป่ากีดี ที่ดอนกีดี ที่ลุ่มกีดี ที่น้ำเป็นที่
น้ำรื่นรมย
๓. นตุถิ โลเก โรห นาม ปากมุม ปกุพูโต,
อตุตา เต บุรีส ชนาติ สรุจ วา ยทิ วา មุสา.
ขึ้นซึ่องว่าความลับไม่มีในโลก แกบุคคลผู้กระทำบ้าป ดูก่อนบุรุษ ตัวของตน
ย่องมรร จริงหรือ หรือไม่จริง

อต

๑. อกาปีสุส หตุเต อทตัว อาจริโย วา อุปชามาโย วา สยเม瓦 อจชาเทติ วภูภูติ.
แม้ถ้าไม่ให้ในเมืองของເธอนนັ້ນ อาจารย์ກີດີ อุปชามายກີດີ ນຸ່ງເອງນັ້ນເທິຍວ ຍ່ອມຄວາ ।
  ๒. อกาปีสุส สතຸທີ ຈຣາ නຕຸຄື. ຕສົມේຍວ ປນ ວິຫາເຮ ເອໂກ วา ເຫວ วา ວຸດສູມປຸນນາ
ວາທຸນຸตີ...
แม้ถ้าວ່າ ກີກມູອງຄົນນັ້ນໄມ້ມີສາມແນຮຜູ້ໄປພຣັມກັບຕະນິວິຫາຣນັ້ນ ຖ້າ ເທິຍວ ອົງຄໍໜຶ່ງ
ຫຼືວ່າສອງອົງຄໍ ຍ່ອມບອກ (ໄມ້ຕ້ອງອາບັດ)
- อต ศพทีນอกจากนີ້ມີອຣຄຫລາຍອຍ່າງ

ສເຈ

១. ສເຈ ពໍ ກົດນີ້ ຂອງຮມມຳ ອີຫ ເມ ປຕຸເຕ ອາກີຣ.
ດູກ່ອນນັ້ນຂອງໜີ້ ຄ້າວ່າ ວັດຖຸນັ້ນ ມີສົກພະຈິກ ຈຶ່ງໄສລັງ ໃນບາຕາຮານີ້
២. ສເຈ ເຕ ກສສປ ອຄງ, ວເສຍຢາມ ເອກຮຸຕໍ ອຸດຍາຄາເຣ.
ດູກ່ອນກໍສສປະ ຄ້າວ່າ ຄວາມໄມ່ໜັກໃຈ ມື້ຢູ່ ແກ່ທ່ານ ເຮົາ ຂອອງຢູ່ ໃນໂຮງໄຟ ສັກຄືນ

ເຈ

១. ໂນ ເຈ ມໍ ອນຸສຸສເຮຍຢາດ, ອດ ຮມມຳ ອນຸສຸສເຮຍຢາດ.
ຄ້າວ່າທ່ານ ທ. ໄມ່ນຶກຄື່ງເຮົາ, ເວລານັ້ນ ທ່ານ ທ. ພຶ້ງນຶກຄື່ງຮຽມ
២. ເຄໂຣ ເຈປີ ມໍ ວເທຍຢູ່, ທີ່ຕານຸກມູປີ ມໍ ວເທຍຢູ່, ໂນ ອທິຕານຸກມູປີ.
ແມ່ນ້າກວ່າພຣະເຄຣະພຶກລ່າງກະເຮາ ເປັນຜູ້ມີຄວາມອນຸເຄຣາທ໌ ພຶກລ່າງກະເຮາ
ໄມ້ມີຄວາມອນຸເຄຣາທ໌ແລ້ວ ໄມພຶກລ່າງກະເຮາ

ຍນຸ້ນ

ຍນຸ້ນ ນິບາຕນີ້ອູ່ໜ້າປະໂຫຍດແສດງອຣຣຄວາມຄິດ ແລະຕ້ອງມີກິລີຍາອາຊຍາຕເປັນ
ສັດຕະນິວິກັດຕີ ອມຫໂຍດ ເປັນສ່ວນນາກທີ່ເປັນ ຕຸມຫໂຍດ ແລະກວິສສັນຕິວິກັດຕີ ມີໃຫ້ນ້ອຍ

១. ຍນຸ້ນາທຳ ປະຈຸກຸດຍິນໍ ປຣມ ຮມມຳ ເຫເສຍຢູ່.
ເຮາແສດງຮຽມແກ່ປົ້ງຈັກຄື່ງ ທ. ກ່ອນ ດີ່ຫນອ
២. ຍນຸ້ນາໜ່າມູປີ ຮມມຳ ສຸເຜັຍຢູ່
ຄ້າວ່າເຮາດ້ວຍ ພຶກພະຮຽມ ດີ່ຫນອ
៣. ຍນຸ້ນ ມຍມູປີ ຕິດໝານີ ສຕຸຕານີ ກາරາເປັນສຸສາມ.
ຄ້າວ່າເຮາ ທ. ດ້ວຍ ໄກ້ທຳຄັ້ຕຣາ ທ. ອັນຄມ ດີ່ຫນອ
៤. ຍນຸ້ນ ມຸນຸໂທ ຮາຊາ ອາຍສຸມນຸ້ມ ປົງຢູ່ປາເສຍຢູ່.
ອປຸເປວ ນາມ ມຸນຸໂທ ຮາຊາ ອາຍສຸມໂທ ນາຮຖສຸ ຮມມຳ ສຸຕຸວາ ໂສກສລຸລົ້ມ ປະເໜຍຢູ່.
ຄ້າວ່າພຣະເຈົ້າມຸນທະ ພຶກໄປ້ຫາ ນາຮທະ ດີ່ຫນະ ພຣະເຈົ້າມຸນທະພັງຮຽມ ຂອງນາຮທະ
ຜູ້ມີອາຍຸ ຄົງຈະຄອນຮຽມຄື່ອຄວາມໂສກ ໄດ້ຫນອ

กิจวุฒิ

ກົມຈາປີ ນິບາຕນີ້ທ່າກກລ່າວອຣຣຍກຢ່ອງ (ອນຸຄຸດຫຼຸດ) ແລະ ອຣຣຕີເຕີຍນ (ຄຫຮ່າດ) ຈະຕ້ອງມີສັບພົດທໍ່ເຫັນນີ້ຄື້ອງ ປນ, ອຄ, ໂພ, ເວຳ ສນເຕ, ຕຄາປີ, ອປິຈ. ສັບພົດທີ່ໄດ້ ສັບພົດທີ່ໜຶ່ງຍູ້ໃນ ປະໂຍດຕ່ອ່ານີ້ ແລະ ຕ້ອງມີເນື້ອຄວາມຕຽບກັນຂ້າມ ຄ້າທ່າກໄມ້ມີກີ່ຕ້ອງໄສເຂົ້າມາໃນເວລາແປດ

๖. อย் กิญญาปี ทานໍນ ເທີ, ກເນຸໂທ ປນ ເຕເລນ ວິຍ ມກຸختີ.
ອ.ຄນນີ້ ແມ່ໄມ່ຄວາຍทาน ແຕ່ວ່າ ກລ່າວອູ້ ຢ່ອມໝໍ ລາງກະວ່າ ນໍ້ມັນ (ຕີເຕືຍນ)
  ๗. อຍໍ ກນຸເຕ ອານນຸໂທ ກີບຸຈາປີ ເສກຸໂຂ, ເຕນທີ ກນຸເຕ ເຄໂຮ ອາຍສຸມນຸຕມຸປີ ອານນຸທຳ
ອຸຈຸຈິນຕຸ.

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ อ.พระอานันท์ แม้เป็นสกขบุคคล ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ถึงอย่างนั้น
อ.พระเคราะ ขอจงเลือก ชีวิৎประทานนท์ ผู้มีอายุด้วย

၁၁၅

แปลว่า แนวแท้ ใช้กริยาได้ทั้งหมด

๑. การ์ จชาม อสุเรสุ ปานิ. แม่ อ.เรา ท. จะสละ ชีวิต ในอสูร แน
  ๒. การ์ ตโ佳 นหารุ จ อกุจิ จ อาลีสุสตุ. ลรีเร อุปสุสตุ มัสโลหิต.

แม้หนัง แม้เว็บ แม้กระดูก จักเหลือลง แม้เนื้อและเลือด ในร่างกาย จัก
เหลือแตง...แน

ในบางที่ กาม ศัพท์มีอรรถหมายอน กิญาณ

๖. ก้าม ໂຂ ມາຫຸ ປຣໂລໂກ. ໂທຖ້າ ເນສໍ ກວຳ ສມຜູພຣາຮຸມພານໍ ສຈຸ່ງ ວຈນໍ.
ກີ່ແລ ແມ່ໃນໂລກອື່ນໄມ່ມີ. ເວຳ ສຕີ ຄຣັນເມື່ອຄວາມເປັນອຍ່າງນັ້ນ ມືອຢູ່ ອ.ຄຳລັ້ງຈ່
ຂອງສມຜະພຣາຮຸມໝໍ ຜູ້ເຈົ້າຢູ່ເຫັນໆ ຈະເປັນຄວາມຈິງ
  ๗. ກີກຂຸນິຫຼຸສໂກ ເຈຕຸດ ການໍ ອພຣາມຈາຣີຄຸຄຫເນນ ດທໂຕວ, ອພຣາມຈາຣີ ປນ ອາຍຕີ
ສໍາວເຮ ຈາຕຸການໍ ສຽນານີ ທຕວາ ອຸປສນູປາເທັ່ງ ວກູ້ອູຕີ.
ກີ່ໃນບຣດາສາມເນຣ ທ. ແຫລ່ນີ້ ອ.ສາມເນຣຜູ້ປະຖຸຮ້າຍນາງກີກໝູ້ນີ ແມ່ຮັບເອາແລ້ວ
ດ້ວຍ ອພຣາມຈາຣີສັກພົກ ຄວຣໃຫ້ສຽນຄມນີແລ້ວໃຫ້ອຸປສນບທ ແກ່ອພຣາມຈາຣີບຸຄຄລ ຜູ້ຕ້ອງກາ
ຕື່ອງຢູ່ໃນຄວາມສໍາຮັມຕ່ອໄປ

ອຕຸລີ ນາມ, ກຄໍ ທີ ນາມ, ຍຕ່ຽນ ທີ ນາມ

ນາມ ອົດ ຄຣາຫາ ປລືສນ ສະບັບ ປະເທສູ ຈ (ຮູປສິທີ. ๑๓๕)

ຄ້າຕ້ອງການຕິເຕີຍນ ມີຄວາມສຳເນົາໃຈໜຶ່ງໃຈຢ່າງຫຼື ພົມປຸງ ແລະ ຕ້ອງມີກົດໝາຍເປັນອາຄາຕ ວິກັດຕິໃນອົດຕີເປັນສ່ວນມາກ (ອຣດ ປັຈຸບັນມືນ້ອຍ) ທາກໃຈໜຶ່ງ ຍຕ່ຽນ ທີ ນາມ ຈະຕ້ອງເຂີຍນໃຫ້ເປັນ ๒ ປະໂຍດ ຂຶ້ນປະໂຍດແນ່ນອນ (ປະໂຍດ ຕ) ແລະ ປະໂຍດໄມ່ແນ່ນອນ (ປະໂຍດ ຍ)

ຍຕ່ຽນ ທີ ນາມ ນີ້ມີເນື້ອຄວາມທ່າກັນ ໂຍ ນາມ, ຍາ ນາມ, ຍສຸມີ ມີ ຍສຸມາ ອຢ່າງໄດ້ ອຢ່າງໜຶ່ງ

ຕິເຕີຍນ

๑. ອຕຸລີ ນາມ ອານນຸທ ເຄຣ ກົກຊູ້ ວິເໜລີມານຳ ອໜູ້ເປັກຂີສຸສັດ. ນ ທີ ນາມ ອານນຸທ ກາຮຸບຸມບັນ ກວິສຸສົດ ເຄຣມຸທ ກົກຊູ້ມຸທ ວິເໜລີມານຸມຸທ.

ດູກ່ອນອານນີ້ ເຮອ ທ. ວາງເຈຍແລ້ວ ຊື່ພະເຄະຜູ້ຄູກເບີຍດເບີຍນອຢູ່ (ແສດງຄວາມໄມ່ພອໄຈ) ອານນີ້ ຄວັນເມື່ອພະເຄະກົກມຸຖຸຄູກເບີຍດເບີຍນ ອ. ຄວາມກຽດນາ ຈັກໄມ່ມີໄດ້ອຢ່າງໄຮ

ຕິເຕີຍນ

๒. ກຄໍ ທີ ນາມ ໂສ ກົກຊເວ ໂມໝບຸຮີໂສ ສພຸພມຕຸຕິກາມຍໍ ກຸ້າກົກ ກຣີສຸສົດ. ນ ທີ ນາມ ກົກຊເວ ຕສສ ໂມໝບຸຮີສສສ ປາເນສູ ອນຸທຸທຍາ ອນຸກມປາ ອວິເຫສາ ກວິສຸສົດ.

ດູກ່ອນກົກມຸທີ່ໜ້າລາຍ ອ.ໂມໝບຸຮູນນັ້ນ ກະທຳແລ້ວ ຊື່ກຸ້າກົກອັນສໍາເຮົ່າແລ້ວ ດ້ວຍດິນເໜີຍວ ທີ່ໜ້າມີກະທຳໄດ້ອຢ່າງໄຮ ດູກ່ອນກົກມຸທີ່ໜ້າລາຍ ອ.ຄວາມກຽດນາ ຂອງໂມໝບຸຮູນນັ້ນ ໄມ່ມີແລ້ວ ໃນສັດວົ່ວທີ່ໜ້າລາຍເລຍຮູ້

ຕິເຕີຍນ

๓. ຄົຮຕຸກຸ ກົຮ ໂກ ຬາຕີ ນາມ ຍຕ່ຽນ ທີ ນາມ ທຣາ ປະບັບຍືສຸສັດ.

ຄວັນເມື່ອບໍານັດກົດໝາຍມີອຢູ່ ອ.ທຣາ ປະບັບຍື ໄດ້ຍິນວ່າ ຊື່ ອ.ບໍານັດ ອັນເຈຣີຢ ນໍາເກລື່ອດ
ໜ້າອ

สารเรียนรู้

น่าอัศจรรย์หนอ ไม่น่ามีแล้วหนอ อ.นางสุปปิยาคนนี้ มีครรภาระแรงมาก เพรา
สละแม้เนื้อของตนเอง ๆ

นาม ศัพท์ กล่าวอรรถ สลุณา (ชื่อ)

៥. ອູ້ຈຳກົດຊື່ສານັກ, ອູ້ຈຳລົກສະຫຼຸບຕິທຸຕະນີ ນາມ.

นาม ศัพท์กล่าววรรณ ติเตียน

ກີ່ນໍ້າໂຄ ຕຸຍຸ້ທໍ່ອຸທາຍີ ພາລສູສ ພູມຕະສູສ ກວົມເຕັນ, ຕວມປີ ນາມ ກວົມຕພິມ ມລູມລື.

ດូករាងនៃភាគី ន.បរមិយជននេះទៅ ដើម្បីចាប់ពុំពេនដែល មេ ន.ខេត្ត
យំណែងតាមក្នុងវាបានគឺជាការក្លាហី ?

ឧភាពមេត្ត នគរាវីស នៅទំនាក់ទំនងវិទ្យាឌី.

หากต้องการกล่าวถึงสภาพที่เป็นไปไม่ได้ จะต้องเขียนเป็น ๒ ประโยค คือเขียนอยู่ฐานเมตตา อนุกาโต เป็นประโยคหน้าแสดงความแน่นอน (นิยมวากุย) และต้องมีประโยคแสดงความไม่แน่นอน (อนิยมวากุย ประโยค ย) มีกิริยาอาชญาตเป็น สัตتمวิกัตติ เป็นประโยคหลัง และมี เนต ฐานะ วิชชติ อยู่หลังจากประโยค ย อีก (จะไม่มีก็ได้) ย ศัพท์ มีอรอรรถเป็น เย็น จานน. เย็น โօกาเสน.

๖. อภิธานเมตต์ กิกิเว อนวากา索, ย์ ทิกูชิสมปุนโน ปุคคโล มาตร์ ชีวิตา โวโรเปย়,
เนต จান วิชชติ, (อุ., ออก, ๒๘)

อ.บุคคลผู้เป็นสัมมาทิภูณุ ปลงลง ชื่มารดา จากชีวิต เพราะฐานะได. อ.ฐานะนั่น
ไม่มี (บุคคลผู้เป็นสัมมาทิภูณุ ฆ่าแม่ เป็นไปไม่ได้)

๒. ອົງຈານເມຕໍ ກົກຂເວ ອນວກໂສ, ຍ່ ກາຍຖຸຈົງຮິຕສຸສ ອົງໂໂຈ ກນໂຕ ມນາໂປ ວິປາໂກ
ນີພັດເຕີຍ. ເນຕໍ ຈານໍ ວິຊ້ຊື້. (ອັກ. ໄກ. ๓๐)

ຈານເມຕໍ ວິຊູໜີ

หากຕ້ອງກາລ່າວຄືສກາພທີເປັນໄປໄດ້ຈົງ ຈະຕ້ອງເຂີຍປະໂຍດ ຈານເມຕໍ ວິຊູໜີ ເປັນປະໂຍດໜ້າ ວິຊີທີ່ແລ້ວເໝືອນກັບປະໂຍດ ອົງຈານເມຕໍ ອນວກາໂສ.

๑. ຈານຜຸ ໂຂ ເອຕໍ ກິກຂວາ ວິຊູໜີ. ຍໍ ປຸ່ລຸ່ມໃນ ມາຕົ່ມ ຂຶວິຕາ ໂວໂຮເປຢູ່. ຈານເມຕໍ ວິຊູໜີ.

ນ ໂຂ ປ່ານຕໍ ປົດຮູປໍ (ປນ ສັພທີໄມມີກີໄດ້)

หากຕ້ອງກາລ່າວຄືຄວາມໄມ່ສົມຄວາ ຕ້ອງເຂີຍປະໂຍດ ນ ໂຂ ປ່ານຕໍ ປົດຮູປໍ. ປະໂຍດ ໜ້າແລະປະໂຍດຫັ້ງເປັນປະໂຍດອນນິຍມ (ຍ ສັພທີ) ມີຈະຕາມປະຮານນິຍມ

๑. ນ ໂຂ ປ່ານຕໍ ປົດຮູປໍ. ຍຸວ່າທີ່ ເສກໂຂ ສາມາໂນ ສນຸນປາຕີ ຄຸເຈຍຍໍ. (ວ, ຈ, ១, ១០)

ເຮັດ ແມ່ເປັນເສັກຂະ ມືອຢູ່ ພຶກເຂົາໄປສູ່ທີ່ປະຊຸມ ອ.ກາຣເຂົາໄປສູ່ທີ່ປະຊຸມນັ້ນ ໄມ່ສົມຄວາແກ່ເຮັດນັ້ນ ។

២. ນ ໂຂ ປ່ານຕໍ ປົດຮູປໍ ຍຸວ່າທີ່ ທສພລສຸສ ສາສນວິປຸດຖີ່ ສຸຕວາ ອປປໂປສສຸກໂກ ກາຍຍໍ (ວ, ຈ, ១, ១០)

៣. ນ ໂຂ ປ່ານຕໍ ອມທາກໍ ປົດຮູປໍ. ເຍ ມໍ ປຸ່ພຸເກທີ ດົມມີເກທີ ດົມມຽງໜີ ສມນຸຄ-ຄທິທສຸສ ພຸທສສາສນສຸສ ບຣີຫານີກາຣຄົມ ປສສມານາເຍວາ ອໜ້າປະກິທວາ ອບປໂປສຸກກາ ວິທເຮຍາມ. (ລູກຮົນທານ) ອ.ເຮົາ ທ. ເຫລັດ ເຫັນອຢູ່ຊົ່ງເຫດຸແໜ່ງຄວາມເລື່ອມແໜ່ງພຣະສາສາ ຂອງພຣະພູທສເຈົ້າ ຜູ້ອັນພຣະຫຣມຣາຈາ ທ. ຜູ້ເປັນໂປຣານ ອຸນຸເຄຣະທີ່ດ້ວຍດີ ອຢູ່ເລຍ ។ ແລ້ວ ໄມ່ຂວ່າງຂວາຍອຢູ່ ອ.ກາຣອຢູ່ຍ່າງນີ້ໄມ່ສົມຄວາ ແກ່ເຮົາ ທ. ເຫລັນນີ້ໄດ້

៤. ນ ໂຂ ປ່ານຕໍ ປົດຮູປໍ. ຍຸວ່າທີ່ ສາສເນ ປປພົມໂຕ ສາມາໂນ ປຣຍທຸກໍ ອປຣຍາປຸ່ມນຸໂຕ ປົງປຸດຖີ່ ອປປຸປ່ຊັນໂຕ ວິທເຮຍໍ.

ອຸປາ ອຸປເມຍ

หากຕ້ອງກາລ່າວຄືກາເປົ້າປະໂຍດທີ່ກຳນົດໃນລົ່ງສອງລົ່ງກີ່ຕ້ອງໃຊ້ນິບາຕເຫລັນນີ້ເກືອ ຍາ, ເສຍຸຄາປີ, ເສຍຸຄາປີ ນາມ ເປັນຕົ້ນ ແສດ ອຸປາ (ລົ່ງທີ່ນຳມາເປົ້າປະໂຍດ) ອຢູ່ໃນປະໂຍດໜຶ່ງ, ແລະ ໃຊ້ ຕາ, ເຂວ່າ, ເວມວ່າ ສັພທີເປັນຕົ້ນແສດ ອຸປເມຍ (ລົ່ງທີ່ລູກເບຣີຍ) ອຢູ່ໃນອັກປະໂຍດໜຶ່ງ, ຄ້າວ່າກາຣເປົ້າປະໂຍດນັ້ນອຢູ່ໃນປະໂຍດເດືອກັນຕ້ອງໃຊ້ ອິວ, ວິຍ, ຍາ, ສັພທີເປັນຕົ້ນເປັນຕົ້ນແສດ ອຸປາ ກີ່ແລະອຸປາບາທແລະອຸປເມຍບາທຈະມີກັດຕິ ແລະຈະນະເໝືອນກັນກີ່ຕາມ ໄມ່ເໝືອນກັນ

ก็ตาม แต่ต้องมีวิภัตติเดียวกัน และในบางที่ อุปมาโนชตก (คัพท์แสดงอุปมา) หรือ อุปเมยุ ไซตก (คัพท์แสดงอุปเมยุ) อย่างใดอย่างหนึ่งไม่มีในเวลาแปรลักษณะ เช่น

ନୀୟମ

๖. นาหំ កិរុខេវ អណុលំ កែក្រុមមិ សមនុបត្តាមិ. យំ ខោវ បុរីតត្ត តិចតាំ ប្រិយាទាយ ពិភាក្សាជិតិ ឲលិយិថា កិរុខេវ ឬទិន្នរូបំ.

ยัง เป็น อุปเมயุย, อิทั่ว อิตรุปี เป็น อุปมาณ มีวิภัตติตรงกัน

- ## ២. ផលំ វេ កពី អាណុតិ ផលំ វេដ្ឋុ ផលំ នដ្ឋា,

ສັກພາໂຮ ກາປຸ່ງສິ້ນ ມະນຸຕີ ດົກເລີກ ອສສຕຣີ ຍາຕາ.

อ.ผลกล้วย ป้อมม่า ซึ่งต้นกล้วย อ.ชุมไฝ ย้อมม่า ซึ่งต้นไฝ อ.ผลอ้อ ย้อมม่า ซึ่งต้นอ้อ อ.ม้าอสตร ตัวอยู่ในท้อง ย้อมม่า ซึ่งแม่ม้าอสตร ฉันได, อ.สักการะ ย้อมม่า ซึ่งบุรุษน่าเกลียด (เหมือนพระเทวทัต) ฉันนั้น. ผล กทลี เป็นต้น เป็น อุปมา, สกุการ กาบูโรส เป็นอุปเม喻 มีวิภาคติเหมือนกัน

๓. เสயุยถาปี ໂກ ໂຄຕມ ນິກຖະໜີຕໍ່ ວາ ອຸກຖະເຫຍັນ ປັບປຸງຈຸນຸ່ນ ວາ ວິວເຮຍັງ. ມຸພ່ອສັສ
ວາ ມຄດຳ ອາຈິກເຫຍັງ. ອນຮກາເຣ ວາ ເຕລປ່ອໄຫວ້ ຢາເຮຍັງ. "ຈກຊຸມນຸ້ໂຕ ຮູປານີ
ທກຂນູຕີຕີ. ເວມເນວ່າ ໂກຕາ ໂຄຕເມນ ອານກປ່ຽຍເຢັນ ດົມໄມ ປກລືໂຕ.

๔. เอกมปี โข อายสุมา อานนโท กគວຕາ ໂອພາຣີເກ ນິມືຕຸເຕ ກຣີຍມານເ ໂອພາຣີເກ
ໂອກາເສ ກຣີຍມານເ ນາສກຸມ ປັງວິຊ່ມີຕຸ້ນ ກຄວນຕຸ້ນ ຍາຈີ (ຕົງຮູຈຕຸ ກນເຕ ກຄວາ ກປປີ.
ຕົງຮູຈຕຸ ສຸກໂຕ ກປປີ ພຫຼຸນທີຕາຍ ພຫຼຸນສຸຂາຍ ໂຄການຸກມປາຍ ອຕຖາຍ ທີຕາຍ
ເຫວມນຸສຸສານນຸຕີ. ຍາຕາ ຕຳ ມາເຮັນ ກຣີຢູຈີຕິຈິຕົໂຕ.) (ຕຳ ໄມ່ມືອຮຣດ) ຕຳ ທີ່ອຢູ່ຫລັ້ງ
ຍາຕາ ໄມ່ມືອຮຣດ ແຕ່ຄ້າເປັນ ຕຳ ຍາຕາ ກີມືອຮຣດ

៥. อยໍ ໂຂ ເມ ພຣາຮຸມຄນ ຮຕຸຕິຍາ ປັບເມ ຍາເມ ປົງມາ ວິຊ້າ ອົກສາ. ວິຊ້າ ວິທາ. ວິຊ້າ ອຸປະນຸ້າ. ຕໂມ ວິທໂຕ. ອາໄລໂກ ອຸປະນຸ້ອນ. ຍາຕາ ຕໍ ອຸປະມຕຸຕສູດ ອາຕາປີໂນ ປົກຕຸຕສູດ ວິທໂຕ.

เม เป็น อุปเมයย และ อปปมตตสส เป็นต้น เป็น อุปมา มีวิภาคติตรงกัน

๖. อย் โจ พราหมณ ปรมากินิพกิทา อโหล กุกุกุจฉาปกสเสว อณูทโกลมุห.

ເມ ເປັນ ອູປ່ເມຍຸ່ງ ກຸກກຸຈຳປາກສູ່ ເປັນ ອູມານ ມົວກັດຕິຕຽງກັນ ອົວ ເປັນ ອູມາ-

อุปมา กับ อุปเมยุย มีวิภาคติต่างกันก็มีเช่น

๑. เอกาห์ ภนute ปานี อกินิมุนิสสามิ เสยยตาปี มหาปารี.

(ปานี เป็น อุปเมยุย ทุติยาวิภาคติ มหาปารี เป็น อุปมา ปฐมาวิภาคติ)

เอก ห์ ภนute หตุํ ยตา อย มหาปารี เอว อกินิมุนิสสามิ ปตวีสทิล ภริสสามิ.

(คำขยายของข้อ ๑)

๒. บุพเพฯ สนนนิวาเสน ปจจุปปนุหิเตน วา,
เอว ต ชายเต เปน อุปปล ยโลทเก.

เปน อุปเมยุย, อุปปล เป็น อุปมา มีวิภาคติตrong กัน

๓. อดสุส ภานผเลน สนนุนิสินโนปี กิเลส กรณุหเก ปกขิตอาลีวีส วิย ผณ กตุว่า อุภูธหิ. ชีรุกุชสุส วาลิยา อาโกภิต้าโล วิย อโหลส.

กิเลสอันนอนเนื่อง เพระภานผล ของถายีนั้น เกิดขึ้นเหมือนกับงูอันบุคคล ใส่เข้าแล้วในตะกร้าเป็นเหมือนการถูกฟันด้วยขวาน แห่งต้นไม้มีียง (กิเลส เป็น อุปเมยุย ปก...ลีวีส และ อาโก...กาโล เป็น อุปมา มีวิภาคติตrong กัน

๔. อิมมุหิ เจ อย (ปทุภูจิตโต) สมเย ปุคคโล กาล กาเรยุ. ยถาภต นิกุจิตโต.
เอว นิรเย.

๕. เยล กิกุชุ อบรมตร วา อบรมตร วา อาปชุชิตุวาน ลกติ กิกุชุหิ สดุชี สำวัล ยตา ปุรี, ตตา ปจจา.

ตาทิส ยาทิส เป็นศัพท์แสดง อุปมา, อุปเมยุย อีกอย่างหนึ่ง

๖. สดุช ภิกุชเว ภิกุชุ เอว สมุม อาญาจามโน อาญาเจยุ "ตาทิส โใหม. ยาทิสา สาริปุตตโนมคุคลานา" ต.

ยาทิสา เป็น อุปมา ตาทิส เป็น อุปเมยุย

๗. สดุชชา ภิกุชเว ภิกุชุนี เอว สมุม อาญาจามนา อาญาเจยุ ตาทิสี โใหม. ยาทิสี เชมา จ ภิกุชุนี อุปปลวนณา จاتि.

บางครั้ง วิย, อิว เป็น ตทธมุปจาร (กล่าวถึงสิ่งที่ไม่เคยมีให้มีขึ้น) คือเป็น ตัวแสดงถึงสภาพที่ไม่เคยมีหรือไม่ได้ในบางสิ่ง ให้มีขึ้นได้ ในสิ่งที่ไม่มีนั้น เช่น พุดว่าดอกบัว อยู่ในน้ำนานก็เห็นอย จึงขึ้นมาอยู่บนบก เหมือนกับมาพักผ่อนความเห็นอยและการพักผ่อน ของบัวไม่มีแต่กล่าวให้มีขึ้นเป็นต้น

(สภาพที่มีอยู่กับสิ่งที่มีชีวิต นำไปใช้กับสิ่งที่ไม่มีชีวิต)

๑๔. โพธิสตุปปกาวน
นุทนุตานิว สุจิรา
บหว่า นุทนุตานิ อิว เป็น ตทธมูปจาร เพระความเหน้อยไม่มีในดอกบัว แต่ใช้
คำว่า นุทนุตานิ อิว ดอกบัวเหน้อย

พิเศษ

บางครั้ง ยถा, ตถा ไม่ได้เป็น อุปมา กิริยาของประโยชน์ ตถा จะต้องเปลี่ยนเป็น
ลกุณกิริยา แล้วลัมพันธ์กับยถาคัพท์

ยถा, ตถा ที่ไม่ใช่ อุปมา

จะรู้ได้โดยเนื้อความและกิริยาของประโยชน์ ตถा จะต้องไปเป็น ลกุณกิริยา (เป็น^{กิตกิริยา สัตตนิเวศตติ)} ของ ประโยชน์ ยถा

๑. โสห ภนุเต ตถा กริสสามิ. ยถा ม์ มาตาปิตโว อนุชานิสสุสนุติ օการสุมา^{อนาริย ปพพชชาย.}

ครั้นเมื่ออาการอันเรากระทำโดยประการใด อ.มารดา บิดา จัก...ไม่มี อ.เรา จัก^{กระทำ ซึ่งประการนั้น}

กริสสามิ เป็นกิริยาของ ตถा กริสสามิ นั้น เป็นลักษณะกิริยาของ ยถा ว่า^{"กริยามาเน"}

๒. ตถាហ ภគต้า ຮມນຳ ເທສີຕໍ່ ອາຈານາມື ยถາ ເຍເມ ອනුතරາຍິກາ ຢມມາ ວຸຕູຕາ^{ภគຕາ. ເຕ ປົງເສວໂຕ ນາລໍ ອනුතරາຍາຍ.}

๓. ยถा ตถាហ ภນຸເຕ ພກວຕາ ຮມນຳ ເທສີຕໍ່ ອາຈານາມື. ນຍິທໍ ສຸກົກໍ ອຄາຮໍ ອຊ່ພາວສຕາ^{ເອກນຸຕປຣິບຸນຸ້ນ ເອກນຸຕປຣິສຸທັບ ສຸຂໍລືຫິທໍ ພຽນມຈຣີຍໍ ຈຣີຕຸ.}

๔. ยถາ ສກຖາ ໂສ ກາຕຸ, ตถາ ເມ ອາຈິກຸາຫີ.

ครั้นเมื่อบอกโดยประการໄຮ อ.ท่านนັ້ນ อັນເຮົາຈາເພື່ອຮູ້ໄດ້ ຈົນອັກແກ່ເຮາ^{โดยประการนັ້ນ}

ຍາດ ສັພທີ່ແປລວ່າ ຕາມ

ຍາດ ສັພທີ່ປະກອບກັບບທຖືຍາວິກັດຕິແສດງອຮຣດ ຕາມທີ່ເຄຍປະພັດຕິມາ.

១. ຍາດກຸດຕະບູນ ກຸດຸ່ຈະ ຈົບປະດາມທີ່ເຄຍບຣິໂກຄາ
២. ຍາດສຸ່ນ ນິລື່ຫຼຸ. ຈົນ້າຕາມສນາຍ
៣. ຍາດກຄືຕິ່ ກເທີ. ຈົກລ່າວຕາມຄຳທີ່ເຂັນອກ

ຍົກ ເວົ້າ

ประ邈ໂຈທີ່ໃຊ້ ຍົກ ເວົ້າ ແປລວ່າ ຄ້າເຂັນນັ້ນ

១. ຍສຸມາ ປັນສຸສ ກິລົງຈີ ທສພລເທລີຕິ ສຸດຸຕເຄຍຍາທິກຳ ກາງໄຕ ອສມມຸ່າ ປັບປຸດທີ່
ນາມ ນັດຖື. ທສຸມາ ວິນາປີ (ເຫັນ ອາຍສຸມຕາ ຮມມຸນສຸກົດີ ພາຕຸ່) ນ ສກຸກາ. ຍົກ ເວົ້າ
ເສກໂຂປີ ສາມໄອນ ຮມມຸນສຸກົດີຢາ ພຸກກາຣຕຸຕາ ເຄຣນ ອຸຈຸຈິນິຕຟົມ ອສລສ. ອັດ ກສຸມາ
ນ ອຸຈຸຈິນໂຕ.
២. ຍົກ ເວົ້າ ອໝນປີ ເອຕຸເຄວ ປັພັບປາມີ.
ຄ້າອ່າງນັ້ນເຮັດວຽກໃນສາສນານີ້ ນັ້ນເທີຍວ
៣. ຍົກ ເວົ້າ ສນຸເຕ ໂທີ ວ ສນຸທິກູງຈີກຳ ສາມຜູ້ຜູ້ຜລຳ ໂນ ວ
ຄ້າເນື່ອເປັນອ່າງນັ້ນ ສາມຜູ້ຜູ້ຜລ ຍັນຄວຣແກ່ກາຣເຫັນ ມີຫີ້ອໄມ່ມີ

ຍາວ, ຕາວ, ປຸເປັນ

ประ邈ທີ່ມີສັພທີ່ແລ່ານີ້ອ່າຍ່າເປັນຫັນ ກົງຍາຕ້ອງເປັນ ວັດທມານາວິກັດຕິລົງໃນອຮຣດ ອນາຄຕ

១. ເອຍຸຍາສີ ກນຸເຕ ປຸ່ວາທຳ ແລຸ່ມາມີ.
ທ່ານ ຄຮັບ ທ່ານພຶ່ງມາ ກ່ອນທີ່ພມຈະຄູກ່າ
២. ໜ້າທ ມຍໍ ອາວຸໂສ ຮມມຸນຈຸ ວິນຍຸນຈຸ ສຸງຄາເຍຸຍາມ. ປຸ່ວ ອັນໂມ ທີປຸປິດ, ອັນໂມ
ປັບປຸງທີ່, ອັນໂມ ທີປຸປິດ ວິນໂຍ ປັບປຸງທີ່, ອັນໂມ ທີປຸປິດ ປຸ່ວ ອັນໂມ
ວາທີ່ໂທ ອັນໂມ ອັນໂມ ອັນໂມ ອັນໂມ ອັນໂມ ອັນໂມ ອັນໂມ ອັນໂມ ອັນໂມ
ວາທີ່ໂທ ອັນໂມ ອັນໂມ ອັນໂມ ອັນໂມ ອັນໂມ ອັນໂມ ອັນໂມ ອັນໂມ

ເຊື່ອເຄີດ ອາວຸໂສທີ່ໜ້າ ເຮົາທີ່ໜ້າ ພຶ່ງສັງຄາຍນາພະຮຽມແລະພະວິນ້ຍ
ກ່ອນທີ່ອຮຽມຈະຮູ່ງເຮືອງ ວິນຍຸຈະຄູກັດຄ້ານ ກ່ອນທີ່ອຮຽມວາທີ່ຈະມີກຳລັງ ຮັ້ມວາທີ່ ຈະຄອຍກຳລັງ
ອວນຍາວາທີ່ຈະມີກຳລັງ

๓. ตรา ตุ่ว อิเชว่า ໂທທີ, ຍາວາທຳ ອາຄຈຸລາມີ
ຂອທ່ານ ຈງຮອ ຂ້າພເຈ້າ ໃນທີ່ແລະ ຈນກວ່າຂ້າພເຈ້າຈະມາ ।

ບາງທີ ຍາວ ສັພທີມືອຣດ ມຣີຍາທ ແປລວ່າ ຄົງ, ຕ້ອງ, ຈຽດ ປະກອບກັບປັບປຸງມີວິກັດຕີ
ເປັນສ່ວນນາກ ທຸຕິຍາວິກັດຕີ ມີໃຫ້ບ້າງ ।

๑. ຍາວ ພຸຮູມໂລກາ ສຖຖາ ອພກຸຄຸຈຸນີ. ເສີ່ງແຜໄປຄົງສິ່ງພຸຮູມໂລກ ।
๒. ຍາວ ເສື່ອຕຸຕຸຮນຄຣາ ສກູງໂຍ່ນໍ. ຄົງສິ່ງຄຣເສື່ອຕຸຕຸຮນ ๖๐ ໂຍ່ນໍ ।
๓. ຍາວ ກຸນຸຄກີປຸລຸລິເກ. ຄົງສິ່ງມດແລະປລວກທັ້ງໝາຍ ।

ຍາວ, ຕາວ ສັພທີ ແປລວ່າ ນາກ (ຍາວສຖຖາ ປມານາຕິກຸກເມ)

๑. ຍາວ ຄມກົງໂຮ ຈາຍ ປົງຈົງສມຸປັປາໂທ
ກີ່ປົງຈົງສມຸປັປານີ້ ອຸ່ມລຶກນາກ

ຍທິທຳ

ຍທິທຳ ສັພທີມືອຢູ່ຈະຕ້ອງເຂັ້ນເປັນ ๒ ປະໂຍດ ນິຍມ (ປະໂຍດ ຕ ແສດງຄື່ງຄວາມ
ແນ່ນອນ) ປະໂຍດໜຶ່ງ ແລະປະໂຍດອນນິຍມ (ປະໂຍດ ຍ ແສດງຄື່ງຄວາມໄມ່ແນ່ນອນ) ປະໂຍດໜຶ່ງ
ຕາມລຳດັບ (ຍທິທຳ ເທົ່າກັນ ໂຍ+ອຍໍ, ຢາ+ອຍໍ, ຍຳ+ອິທຳ)

๑. ເອຕທຄຸດ ກີກຸຂເວ ມມ ສາວການ ກີກຸ່ນໍ ມາຫາປຸລົມານຳ, ຍທິທຳ ສາຮີປຸດູໂຕ.
ດູກອນກີກຸ່ນໍທັ້ງໝາຍ ອ.ພຣະສາຮີບູຕຣີ ມືອຢູ່, ອ.ພຣະສາຮີບູຕຣນີ໌ ເລີສກວ່າກີກຸ່ນໍ ທ.
ຜູ້ມືປັບປຸງນາກ ຜູ້ເປັນສາວກຂອງເຮົາ ।
๒. ເອຕທຄຸດ ກີກຸຂເວ ມມ ສາວການ ກີກຸ່ນໍນຳ ອິທິທີມນຸ່ຕິນຳ, ຍທິທຳ ອຸປ່ປລວນຸມາ.
ດູກອນກີກຸ່ນໍ ທ. ອ.ອຸນລວ້ນຸມາໄດ ມືອຢູ່, ອ.ອຸນລວ້ນຸມານີ້ ເລີສກວ່າກີກຸ່ນໍ ທ. ຜູ້ມື
ຖົກ ຜູ້ເປັນສາວກຂອງເຮົາ
๓. ລົນນວຸຕິນຳ ປາສນຸ່ຫານຳ ອຸນມານຳ ປວັນ, ຍທິທຳ ສຸກຕວິນໂຍ.
ອ.ຄຳສອນຂອງພຣະພູທະເຈົ້າໄດ ມືອຢູ່, ອ.ຄຳສອນຂອງພຣະພູທະເຈົ້ານີ້ ປະເສີຣີສູກວ່າ
ລັກທີປາສນຸ່ຫານຳ ທ. ๙๖

ອິທຳ ວຸຕຸຕຳ ໂທຕີ. ອິຕີ ວຸຕຸຕຳ ໂທຕີ.

ປະໂຍດທີ່ມີເນື້ອຄວາມໄມ່ປຣາກງູ້ຊັດ ພາກຕ້ອງການໃຫ້ເນື້ອຄວາມນີ້ປຣາກງູ້ຊັດຕ້ອງເຂັ້ນ
ອິທຳ ວຸຕຸຕຳ ໂທຕີ ໄວ້ານໍາປະໂຍດທີ່ໃຊ້ ອິຕີ ວຸຕຸຕຳ ໂທຕີ ໄວ້າທ້າຍປະໂຍດ

ทุติยาวิภัตติ

ในที่มี อนุ, ปติ, ปริ, อภิ อุปสัคและนิบາตที่กล่าวกรรม (กมุนปุปวจนีย) ประกอบอยู่ให้ลงทุติยาวิภัตติในวรรณที่จะกล่าวต่อไปนี้

๑. ลกุณตุต

- ก. ปพพชิตมนุ ปพพชีสุ.
- ข. สริยุคคุณนำ ปติ (ปริ, อนุ, อภิ) ทิพพา กิกุชา ป่าตุกawayy.

๒. สหตุต

- ก. นทิมนุวสิตา พาราณสี.

๓. หีนตุต

- ก. อนุสาริปุตต์ ปณญา.

๔. อิตตมภูติกุขาน

- ก. สาธุ เทวทฤติ มาตร ปติ. (ปริ, อนุ, อภิ)
- ข. ต์ โข ปน ภควนุต โคตม เอว กลุยาโน กิตติสหทโภ อพกุคคโต.

๕. ภาคตุต

- ก. ยเทตุต ม ปติ (ปริ, อนุ) ลิยา. ต ทียต.

๖. วิจุฉาตุต

- ก. อตตุมตุต ปติ สหทโภ นิวสติ.
- ข. รุกุข รุกุข ปติ (ปริ, อนุ, อภิ) วิชูโชคเต จนุโภ.

ทุติยาวิภัตติ (กมุนปุปวจนีย) มีเนื้อความเท่ากับประโยชน์เหล่านี้

- ๑. ก. ปพพชิตมนุ = โพธิสตุเต ปพพชิเต. (ลกุณตุต)
- ๒. ก. นที อนุ = นทิยา สห. (สหตุต)
- ๓. ก. อนุ สาริปุตต์ = สาริปุตต์โต หีโน (หีนตุต)
- ๔. ข. ต ภควนุต โคตม ภก = ตสส โภโต โคตมสส. (อิตตมภูติกุขานตุต)
- ๕. ก. ม ปติ. = นม (ภาคตุต)
- ๖. ก. อตุต อตุต ปติ = อตุເຄ อຕຸເຄ (ວິຈຸຈາ)

และในที่ประกอบกับ ธ, วินา นิบາต กีลงทุติยาวิภัตติ เช่น

- ๑. ธ พราหมณสส หนุตรา.
- ๒. ธิรตุตุม ปุตติกาย.

- ๓. ນິຮຕຸຖໍ ຕໍ ວິສວນຸໍ.
- ៤. ວິນາ ອາຫາຣໍ.
- ៥. ວິນາ ສທູໝມຸນໍ.

ຂໍ້ມູນ (ກວຈີ ທຸຕິຍາ ຂໍ້ມູນຕຸເຄ)

ອນຸຕາ ອກົໂໂຕ ປຣົໂຕ ປຕ ປົງປາຕິໂຍເຄ ອຍໍ.

ລັງທຸຕິຍາວິກັດຕິໃນອຮຣຄຂໍ້ວິກັດຕິໃນທີ່ປະກອບກັນ ອນຸຕາ ຄັພ໌ ອກົໂໂຕ ຄັພ໌ ປຣົໂຕ ຄັພ໌ ປຕ ປຕ ແລະ ປົງປາຕິຄັພ໌

១. ອນຸຕາ ຄັພ໌

ກ. ອນຸຕາ ຈ ຮາຊຄທໍ ອນຸຕາ ຈ ນາລນຸທໍ ອທຮານມຄຄປົງປຸນໂນ ໂທດ.

២. ອກົໂໂຕ

ກ. ອກົໂໂຕ ດານໍ ວສຕີ.

៣. ປຣົໂຕ

ກ. ປຣົໂຕ ດານໍ ວສຕີ.

៤. ປຕ

ກ. ນີ້ ແນວຍໜ້ ປຕ.

៥. ປົງປາຕິ.

ກ. ປົງປາຕິ ຕໍ ຈຸນທ ໂພ່ພົມງານ.

ຂ. ອຸປາ ນໍ ປົງປາຕິ.

ຄ. ປົງປາຕິ ຕໍ ກິກຊ ດັນໄມ ກາລີຕຸ.

ໆ. ອົບສຸ ນໍ ອຄຄົວສຸນໍ ຕິລູໂສ ອຸປາ ປົງປຸກສຸ.

ຕຕິຍຕຸ, ສຕຸຕມຍຕຸ ທຸຕິຍາ (ຕຕິຍາ ສຕຸຕມືນຄູຈ)

ລັງ ທຸຕິຍາວິກັດຕິໃນອຮຣຄຕິຍາແລະສັດຕມື ໃນທີ່ປະກອບກັນຮາຕຸເປັນຕົ້ນເຫັນ໌

ລປກາສຮາຕຸໂຍເຄ

ວິນານຸຕເຮນ ຍຸ່ຊ່່ຜົນ,

ຕຕິຍາຍ ສຫຕຸເຄວ

ທຸຕິຍາ ສູ່ຊີ້ນາ ມຕາ.

ກາເລ ອຸປານຸວ່ະມາວສ

ອົບປຸພລສີຈານ ຈ,

ໂຍເຄ ຕປປານຈາເຮ ຈ

ສຕຸຕມຢາ ທຸຕິຍາ ມຕາ.

ตติยตุณ	ลงทุติยาในวรรณตติยา ในที่ประกอบกับ ลปธາตุ เช่น สเจ ม สมโน โโคตโน นาลปีสุสติ.
	ภาสพาตุ เช่น ตัวญา ม นาภิกาสสี,
	วินาคัพท์ เช่น วินา สಥมุม กฎ ลุข.
	อนตรคัพท์ เช่น อุปายนุตเรน น อตุลสิทธิ.
สตุตมุยตุณ	ลงทุติยาวิภัตติในวรรณสัตตมี ในวรรณกาล และที่ประกอบกับชาตุ เหล่านี้ที่มีอุปสัคคอยู่หน้า
ในวรรณกาล.	เช่น ปุพพณุหสมย นิวาเสตุwa, เอก สมย ภาคwa อิม รตตี จตุตรา มหาราชานิ.
อุป + วสพาตุ	เช่น คำม อุปวสติ.
อนุ + วสพาตุ	เช่น คำม อนุวสติ.
อธิ + วสพาตุ	เช่น วิหาร อธิวสติ.
อา + วสพาตุ	เช่น คำม อาวสติ.
อธิ + อา + วสพาตุ	เช่น อาการ อธิਆวสติ.
อธิ + สิพาตุ	เช่น ปลว อธิเสสสติ.
อภิ + นิ + สีพาตุ	เช่น มนุ วา ปิจ วา อภินิสีเทยุย วา อภินิปชเซยุย วา.
อธิ + ราพาตุ	เช่น คำม อธิติภูจติ.
ตปปาน - ดีมในนั้น	เช่น นที ปวติ.
ตจาร - ประพฤติในนั้น หรือเที่ยวไปในนั้น	เช่น คำม จตติ.

ตติยาภิภัตติ

สาหิโยเค จ. ลงตติยาภิภัตติในที่ ๆ ประกอบด้วย สหคัพท์ เป็นต้น

๑. สาหปี คคุเคน สొ祚 อุปอสติ ภเรยุย.

อ.สงฟ์ พึงกระทำ ซึ่งอุปอสติ แม้กับ ด้วยพระคัคคะ ผู้เป็นบ้าหรือ ?

๒. วินาปี คคุเคน สొ祚 อุปอสติ ภเรยุย.

อ.สงฟ์ พึงกระทำ ซึ่งอุปอสติ แม้เว้น จากพระคัคคะ ผู้เป็นบ้าหรือ ?

๓. มหา กิกุชุสัมเมน สทุธี. กับ ด้วยหมู่แห่งกิกุชุ หมู่ไหลု

๔. สหสุเสน สม มิตา. นับแล้ว เสมอ ด้วยพัน

สหศุภโยค ลงติยาวิภัตติในที่มีเนื้อความ สห ศพท์

๑. เทวฤตโต ราชคห ปาวิสิ โภกาลิกен ปจฉาสมเณ.

๐.พระเทวทัต เข้าไปแล้ว สู่เมืองราชคฤห์ กับด้วยพระโภกาลิกะ ผู้เป็นปัจฉา-
สมณะ

๒. อุมพูโจ ปน มาณโว จุกมนูโตปี นิลินเนน ภาควตา กิญจิ กำ วิติสารติ.

บางครึ่งมี สห ศพท์ อยู่หน้า ลงปัญมีวิภัตติ และสัตตนมีวิภัตติ ในที่ประกอบกับ
สหศพท์ แปลว่า "พร้อมกัน"

๑. ปรินิพพุต ภาวดี สห ปรินิพพานา มหาภูมิใจโโล อโහสี.

ครั้นเมื่อพระพุทธเจ้า ปรินิพพานแล้ว ๐.การหวนไหวแห่งแผ่นดินใหญ่ ได้มีแล้ว
พร้อมกับ ด้วยการปรินิพพาน

๒. สห วจนา จ ปน ภาโต สุปปวารา โภสิยธีตา อโรค อโรค ปุตุต วิชัย.

ก็แล ๐.นางสุปปวารา ผู้เป็นธิดาของเจ้าโภสิยะ ผู้ไม่มีโรค คลอดแล้ว ซึ่งบุตร ผู้
ไม่มีโรค พร้อมกับ ด้วยพระดำรัส ของพระผู้มีพระภาคเจ้า

๓. สห อุทาหรณเวลา ธรรมากิสมโย โหติ.

๐.การตรัสรู้ธรรม ย่อมมี พร้อมกับ ด้วยเวลาภกุษาธรรม (แสดงธรรม)

**อัตถมนูกุตลกุขณ ลักษณะพิเศษ หรือ ความแปลงของบุคคล เป็นต้น ต้องลงติยา-
วิภัตติ ในศพที่แสดงความพิเศษนั้น เพื่อเป็นเครื่องจดจำหรือทำให้ต่างจากบุคคลอื่น**

๑. สา กินเนน สีเสน ปคุณนุเตน โลหิเตน ปฏิวิสสกาน อกุณาเบติ.

๐.นางทาสี ชื่อว่ากาลีนั้น มีหัวแตกแล้ว มีเลือด ไหลออกอยู่ ยังชนผู้คุ้นเคย ท. ย่อม
ให้ติเตียน

๒. ໄย ปน กิกุชุ อุนปญุพนธเนน ปตุเตน ອลุบล นว ปตุต เจตาเบยุย.

ก็ ๐.กิกุชุได มีนาตร ที่เย็บยังไม่ถึง & เปราะ พึงขอ ซึ่งนาตร ใบใหม่อื่น

๓. ติทกุตากุน ปริพาก'มทุกุชิ. - เห็นแล้ว ซึ่งปริพาก ก็ไม่เท้าสามัคคี

๔. อสสุปญุณเณหิ เนตุเตหิ ปิตร ໂສ อุทกุธติ. - ๐.บุตรนั้น มีนัยตาทั้งหลาย อันเต็ม
ด้วยน้ำตา ย่อมดู ซึ่งบิดา

๕. อต ໄโซ กิกุชุ ปุพพณุหสมย นิวาเสตุว่า ปตุตจีวรมาทาย กีญาคิรี ปญุทาย
ปาวิสิ ป拉斯ทิกุน อกิกุกุนุเตน ปฎิกุกุนุเตน อาโลกิเตน วีโลกิเตน สมิลุชิเตน
ปสาริเตน โอคุชิทุตจกุช อริยาปกสมบุปนโน.

ครั้นนั้นแล օ.กิกขุนั้น นำ แล้ว ถือเอาแล้ว ซึ่งนาตรและจีวร มีอาการก้าวไป การถอยกลับ การแลดุ การเหลี่ยงกลับ การคืบเข้า การเหยียดออก อันนำไปเลื่อมใส ผู้มีสายตาอันยอดลงต่ำ ผู้สิ่งพร้อมด้วยอธิบายบล เข้าไปแล้ว สุกี้ภารีชันบท เพื่อบินทนาต ในเวลาเช้า

๖. ป้าภิหารีย์ ปีณุพาย ปวิสติ. - อ.กิกนุ ด้วยทั้งป้าภิหารย์ ท. ย้อมเข้าไป เพื่อ บินฑบาต
  ๗. อุกขิตตากาย อนุตรมะเร คุจฉนุติ. กิกนุ ท. มีผ้าไวกี้ขึ้นแล้ว ย้อมไป ในภายใน แห่งบ้าน
  ๘. น อุกขิตตากาย อนุตรมะเร คอมิสุสามีติ สิกุชา กรณียา. อ.ข้อศึกษาว่า อ.เรา มีผ้าอัน เวิกขึ้นแล้ว จักไม่ไป ในภายในแห่งบ้าน อันกิกนุพึงประพฤติ
  ๙. ปลดตุถิกาย อนุตรมะเร นลีทนุติ. อ.กิกนุ ท. มีการรัดเข่า ย้อมนั่ง ในภายในบ้าน
  ๑๐. น ปลดตุถิกาย อนุตรมะเร นลีทิสุสามีติ สิกุชา กรณียา.
อ.ข้อศึกษาว่า อ.เรา มีการรัดเข่า จักไม่นั่ง ในภายในบ้าน อันกิกนุพึงประพฤติ

อิตตุณภูตหลักบนนี้ เป็นตุลยารชีกรรมวิเสสัน ชนิดหนึ่ง ดังนั้นจึงเขียนได้อีกอย่างหนึ่ง
ดังต่อไปนี้

ອົຕຸມມູກຕລກຂ່ານ	ຖ່ານຍາເຊີກຮັວສັນ
១. ກິນຸແນນ ສື່ເລັນ ກາພື້.	= ກິນຸສື່ສາ ກາພື້.
២. ອູນປຸລຸຈພນຸຮ່ານ ປຕුເຕັນ ກີກູ່.	= ອູນປຸລຸຈພນຸຮ່ານປຕුໂຕ ກີກູ່.
៣. ຕີກຄຸກທເກີນ ປຣິພາະກມທທກຸ່.	= ຕີກຄຸກກຳ ປຣິພາະກມທທກຸ່.
៤. ອສສຸປຸ່ນຸແລ້ທີ ເນຕຸເຕັທີ ໂສ.	= ອສສຸປຸ່ນຸແລ້ນຕຸໂຕ ໂສ.

กิริยาปวคุค กิริยาที่สำเร็จได้เร็วกว่าธรรมด้า วิ. กิริยา ปวคุโคงติ กิริยาຍ อาສຸ
ปรินິກູງຈາປນໍ.

(ลงตัวโดยวิถีตัวในศพที่กำหนดน้ำเวลา)

- ເອກາເໜັງ ພຣະນະລື ປາຍາສີ - ໄປແລ້ວ ສູ່ເມືອງພຣະນະລື ໂດຍວັນເດືອນທີ່
  - ນາວທີ ມາເສທິ ວິຫາරໍ ນິກູຈາເປີສີ - ຍັງວິຫາර ໃຫ້ສໍາເຮົ່ງແລ້ວ ດ້ວຍເດືອນ ທ. ເກົ້າ
  - ອດ ໂໄ ກິກຸຂເວ ກິກຸຂ ເຢກຸຍເຍັນ ເອກາເໜັງ ຜນປາກຈຳ ປົກມືສຸ - ດູກຮັກກິກຸຂ ທ.
ອ.ກິກຸຂ ທ. ທຶນືກໄປແລ້ວ ສູ່ທີ່ຈາກໃຈໃນຜົນບັນຫາ ໂດຍວັນເດືອນທີ່
  - ເອກາເໜັງ ພນຊຸມຕີ ຮາຊຫານີ ອຸປສົງມືສຸ - ເຂົ້າໄປແລ້ວ ສູ່ເມືອງໜີ້ວ່າພັນຊຸມຕີ
ໂດຍວັນເດືອນທີ່

៥. พุทธawan ສຸຕະທິ ມາເສທິ ສຸກືດົ່ມ - ອ.ພຸທຫພຈນ໌ ອັນພຣະເກຣະ ທ. ວົບຮວມແລ້ວ ໂດຍເດືອນ ທ. ເຈິດ

ໆ. ອຳ ສຸກືດົ່ມ ອູ້ຈີທີ ມາເສທິ ນິກູ້ຈີຕາ - ອ.ກາຮລັງຄາຍນານີ້ ລຳເຮັງແລ້ວ ດ້ວຍເດືອນ ທ.

ແປດ

ກາລທູ້ານ ລົງທະຍາວິກັດຕີໃນອຣຄ ກາລ ແລະ ຮະບະທາງ

່. ມາເສນ ກຸລຸ່າຕີ - ຢ່ອມປຣິໂກຄ ໃນເດືອນ

້. ໂຍີ່ແນນ ຄຸຈຸຕີ - ຢ່ອມໄປ ໃນໂຍ້ໜໍນ

ປຈຸຈຸຕຸ (ປສູມາ) ຕຕິຍາ ລົງທະຍາວິກັດຕີໃນອຣຄປສູມາ

່. ອຕຸຕະວາ ອຕຸຕານຳ ສມມນຸນຕີ.

້. ອ.ຕະນິ້ນເຖິວາ ຢ່ອມສມນຸຕີ ຊຶ່ງຕນ.

ກມຸນຕຸລ ຕຕິຍາ ລົງທະຍາວິກັດຕີໃນອຣຄກຣມ

່. ຕີເລັທີ ເຂດເຕີ ວປຕີ.

ຢ່ອມຫວ່ານ ຊຶ່ງຈາ ທ. ໃນນາ

້. ສົວິກເຊດ ໂນ ຮຸ່າເໝນ.

ອ.ທ່ານ ທ. ຈົງແປ່ງ ຊຶ່ງຮາຈສມບັຕີ ແກ່ເຮາ ທ.

ປລຸຈມຸນຕຸລ ຕຕິຍາ ລົງທະຍາວິກັດຕີໃນອຣຄປ່ຽນມື

່. ສຸມຸດຸຕາ ມີ ເຕັນ ມາຫາສມເນັນ.

ເຮາ ທ. ພັນດີແລ້ວ ຈາກພຣະມາສມະນັ້ນ

້. ດາເມນ ພເລັນ ປຣິຫາຍນຸຕີ (ທີ, ໂ, ໧໐໨)

ຢ່ອມເລື່ອມ ຈາກຄວາມສາມາຮັກ ຈາກກຳລັງ

ອຸປະກິກາຮລຸກ່ານ ຕຕິຍາ ລົງທະຍາວິກັດຕີໃນສັພທີກ່າລ່າວອຣຄວ້ຍວະພິກາຮ

່. ອກຸຂິນາ ກາໂໂນ = ບອດ ດ້ວຍຕາ

້. ທັດເລັນ ກຸ່ນີ່ = ໜົງກ ດ້ວຍມື້ອ

່. ການຳ ປສຸສຕີ ເນຕຸເຕັນ = ຢ່ອມເຫັນ ຊຶ່ງຄນບອດ ດ້ວຍຕາ

່. ປາເທນ ຂຸ່ໂສ = ກຣະເຜກ (ເປົ່ງ) ດ້ວຍເທົ່າ

່. ປິກູ້ຈີຍາ ປຸ່ໂສ. = ຄ່ອມ ດ້ວຍຫລັງ

สตุตมุยตุ ตติยา ลงติดยาวิภัตติในบรรณ สัตตมีที่กล่าวกาลเวลา, ระยะทาง, ทิศ, และสถานที่เป็นต้น

(สตุตมุยตุ เจ. กາລທຸນທີສາເທສາທີສຸ ອຍ)

๑. กາລ ກາລເວລາ ເຊ່່ນ ເຕັນ ສມເຢັນ, ເຕັນ ກາເລນ, ກາເລນ ຜມູນສຸສວນ.

ໃນສມັຍນັ້ນ, ໃນກາລນັ້ນ, ກາຮັງຊຣມ ໃນກາລ

ໂສ ໂວ ມນຈະເຢັນ ສຕຸຄາ. ມາເສັນ ຖຸລູ່ຈົດ.

ອ.ຊຣມວິນຍັນນັ້ນ ຈັກເປັນຄາສດາ ຂອງເຫຼວ ທ. ໃນກາລລ່ວງໄປ ແຫ່ງເຮົາ. ຍ່ອມບັນໂກຄ
ໃນເດືອນ

๒. ອຖ້າ ຮະຍະທາງ ເຊ່່ນ ໂຍຊແນນ ຢາວຕີ. ຍ່ອມວົງ ໃນໂຍໜ໌

๓. ທີສາ ທີສ ເຊ່່ນ ປຸຣຕຸລິເມັນ ດຕຣງູໂຈ, ທກຸຂີເຄັນ ວິຮູພຸໂກ.

ປຸຈຸລິເມັນ ວິຮູປຸກໂຂ.

ອ.ທ້າວທຽບ ຍ່ອມອູ່ ໃນທີຕະວັນອອກ, ອ.ທ້າວວິຮູພາກ ຍ່ອມອູ່ ໃນທີຕິ, ອ.ທ້າວ
ວິຮູປັກ ຍ່ອມອູ່ ໃນທີຕະວັນຕກ

ອຸດຸຕເຣນ ກສົວນໂຕ, ຜໂນໝ່າມປເຣນ ຈ. ອ.ເມືອງກສົວນຕະ ມືອູ່ ໃນທີເຫັນອ, ອ.ເມືອງ
ໜໂນໝະ ມືອູ່ ໃນທີອື່ນ

๔. ເທສ ສຕານທີ ເຊ່່ນ ເຢັນ ກຄວາ, ເຕັນປັສຸກນີ - ອ.ພຣະຜູ້ມີພະການເຈົ້າ ປະທັບອູ່
ໃນທີຕິ ເຂົ້າໄປເຝົ້າແລ້ວ ໃນທີຄົນນັ້ນ

ຈຸຕຸຕົວິກັດຕີ

ອລ ອຣຫຸດ ລົງຈຸຕຸຕົວິກັດຕີໃນທີປະກອບກັນ ອລ ຄັພທ ທີ່ມີອຣຄວ່າສົມຄວຣ

๑. ອລ ເມ ຮັຊເຊນ ອລ ກີກຸ ປຸຕຸສຸສ. ອລ ມລໂລ ມລລສຸສ. ອຣທີ ມລໂລ ມລລສຸສ.
ອກຫຼຸດໂຕ ປຸຮັສປຸຄຸໂລ ນາລຳ ທາງການ.

ອ.ຄວາມສົມຄວຣ ດ້ວຍຄວາມເປັນພຣະຣາຊ ແກ່ເຮົາ

ອ.ກີກຸ ສົມຄວຣ ແກ່ປາຕຣ. ອ.ນັກມວຍ ສົມຄວຣ ຕ່ອກກາຊກ. ອ.ບຸດຄລຜູ້ເປັນນຸ່ຽມ
ເປັນນັກເລັງການພັນນັ້ນ ໄນສົມຄວຣ ເພື່ອເລື່ອຍ່ງໜຶ່ງການ.

ອລ ປຸກົມເຫັນຫຸດ ລົງຈຸຕຸຕົວິກັດຕີໃນທີປະກອບກັນ ອລ ຄັພທ ອຣຄ ປຸກົມ, (ຫ້າມ)

๑. ອລ ເຕ ອີສ ວາເສັນ, ອລ ເມ ພິຮລຸນສຸວຸນຸເແນນ.

ໄນ່ມີປະໂຍໜ໌ ແກ່ທ່ານ ດ້ວຍກາຣອູ່ໃນທີ່ນີ້, ໄນມີປະໂຍໜ໌ ແກ່ເຮົາ ດ້ວຍເຈີນແລະທອງ

๒. กี เม เอเกน ติณุเสน ปูริเสน ตามที่สุลินา.

อ.ประโยชน์อะไร แก่เรา ด้วยบุรุษผู้เห็นความสามารถของตน ผู้ข้ามไป คนเดียว

๓. กี เต ชฎาพิ ทุมเมธ. กี เตตุต จตุณภูจสส (กาย, ตระกูล, เสียง, คุณ) พิล ปวิส.

ดูก่อนบันทิตชั่ว อ.ประโยชน์อะไร แก่ท่าน ด้วยชฎา ท. อ.ประโยชน์อะไร แก่ท่านหมายจึงจากผู้สมบูรณ์ด้วยคุณอันละเอียด ๔ อย่าง ในที่นี้ อ.ท่าน งดเข้าไป สู่รัฐ

มูลวนานทรปาณิ ลงจตุตถีวิภาคในเนื้อความของธรรมที่ถูกดูหมิ่น โดยไม่เคารพ และต้องไม่เบรี่ยงกับสัตว์

๑. กญจสส ตุ่ว มูลเณ. กลิงครสส ตุ่ว มูลเณ.

ป้อมสำคัญ ซึ่งท่าน เหมือนกับฟืน. ป้อมสำคัญ ซึ่งท่าน เหมือนท่อนไม้เล็ก ๆ

๒. ชีวิต ติณายปี น มูลมาโน.

ไม่สำคัญอยู่ ซึ่งชีวิต เหมือนหล้า

๓. คณเย จกกว่าพิ โล จันทนาญปี สีตลด,

สมโพธิสตุตุหาโย ปฏิบัตุการปูริตร.

พระโพธิสัตว์พระองค์นี้น ผู้มีพระทัยอันมั่นแล้ว ในสัมโพธิญาณ พึงนับ (คำนึงถึง)

ซึ่งจกราวพ อันเต็มด้วยถ่านเพลิงอันลูกโพลง กระทำให้เย็น เหมือนจันทน์

๔. โภ มารเสน'มาสนุน' มาสนุนวิชยุสสโว,

ติณายปี น มูลปฏิก โล โว เทตุ ชย ชิโน.

พระพุทธเจ้าพระองค์ใด มีความสำเร็จ (ฉลอง) อันใกล้เข้ามาแล้ว ไม่สำคัญแล้ว
ซึ่งพญาณารและเสนามาการ อันเข้ามาสู่ที่ใกล้แห่งพระองค์ เหมือนหล้า พระพุทธเจ้าพระองค์นี้น
ขอจงประทานให้ชัยชนะแก่ท่าน ท.

คตุยตุต ภมุนิ ลงจตุตถีวิภาค ในศพที่เป็นกรรมของชาตุ ที่มีอรรถว่า "ไป"

๑. อนุชญโต อย โลโก ตนุเกตุต วิปสตติ,

สกุโณ ชาล'มุตโต'ว อบุปี สดคาย คุณต.

สัตว์โลกนี้เป็นผู้บุด สัตว์จำนวนน้อยในโลกนี้จักพิจารณาเห็น เหมือนกจำนวน
น้อยพันแล้วจากตาข่าย สัตว์จำนวนน้อยไปสู่สวรรค์ ๆ

๒. นิพุพานาย วชุนติยา - ไปสู่นิพพาน

๓. มูลาย ปภิกสุเสยย - พึงชักเข้าหา ซึ่งอาบติดiem

อาสาสตุติ จตุตถี จงจตุตถีวิภัตติ ในอรรถ ความหวัง ในที่ประกอบกับคัพท์เหล่านี้

อายุ ภทุญา กฎลัม สุข อตุถ อนามย,
หิต จ สุvacต โสตุติ อาสาสตุตเ เนื้อยา.

อายุ	- อายสูณโต ทีชาญา ໂຫດ.
ภทุ	อ.อายุยืนยา จมี แก่ท่าน
กฎลัม	- ภทุ ภวโต ໂຫດ.
สุข	อ.ความเจริญ จมี แก่ท่าน
อตุถ	- อตุถ ภวโต ໂຫດ.
อนามย	อ.ประโยชน์ จมี แก่ท่าน
หิต	- หิต ภวโต ໂຫດ.
สุvacต	อ.ประโยชน์เกื้อกูล จมี แก่ท่าน
โสตุติ	- สุvacต ภวโต ໂຫດ. อ.การไปดี จมี แก่ท่าน อ.ความสวัสดิ์ จมี แก่ท่าน ในการทั้งปวง

**สมมุติปโยค ลงจตุตถีวิภัตติในที่ประกอบกับ สมมุติ และ กิยุย คัพท์
สมมุติ - สาธ สมมุติ เม ตสุส ภควโต ทสุสนา.**

**การสมมุติ เพื่อเห็นช่องระหว่างมีพระภาคเจ้า พระองค์นั้น เป็นการดี ต่อเรา
กิยุย - กิยุโยโส มตุต้าย - เพื่อประมาณโดยยิ่ง**

**สตุตมุยดุต ลงจตุตถีวิภัตติ ในอรรถสัตตนี ในที่ประกอบกับ อาวิกรณคัพท์ และ
ป่าตุกวนคัพท์**

(ในอรรถกระทำให้แจ้ง และ ความปรากฏ)

๑. ตุยหูจสุส อาวิกโรมิ. อ.เรา ยื่มกระทำให้แล้ง ในท่านด้วย ในบุคคลนั้นด้วย
๒. ตสุส เม สกุโกร ป่าตูโรหสี. อ.ท้าวสักกะ ปราภูแล้ว ในเรานั้น
ลงจดที่วิภัตติในที่ประกอบกับ พิพิฒติ กิริยา. (การส่งไป) และ ผาสุคพท์เป็นต้น
๓. ตสุส ปหิเณยุย. พึงส่งไป แก่บุคคลนั้น
๔. กิกชูน ทูต ป่าเหล. ส่งทูตไป แก่กิกชู ท.
๕. กปุปติ สมณาน อายโโค, อิท โว กปุปติ.
อ.ความเพียร ยื่มควร แก่สมณะ ท., อ.กรรมนี้ ยื่มสมควร แก่ท่าน ท.
๖. เอกสุส ทินุน ทวินุน ตนุณ ปโหร.
อ.วัตถุที่ให้ แก่คนหนึ่ง ยื่มเพียงพอ แก่คน ท. ๒ - ๓ คน
๗. อุปม เต กริสสามิ. อ.เรา จักรกระทำ ซึ่งอุปมา แก่ท่าน
๘. อัญชลี เต ปคุณามิ. อ.เรา ยื่มประคง ซึ่งอัญชลี แก่ท่าน
๙. ตสุส ผาสุ โหร. อ.ความผาสุก ยื่มมี แก่ท่านนั้น
๑๐. โลกสุสตโโถ. เป็นประโยชน์ แก่ชาวโลก
๑๑. มนีนา เม อตุโโค. อ.ความต้องการ ด้วยแก้วมณี ยื่มมี แก่เรา
๑๒. เสยุโยย เม อตุโโค. มต เซวิตา เสยุโยย. อ.ประโยชน์ ของเรา ประเสริฐกว่า,
ความตาย ของท่าน ประเสริฐกว่า การเป็นอยู่

ปัญjmีวิภัตติ

ราตุนามานมุปสคุโยกาทีสุวปิ จ. ลงปัญjmีวิภัตติ บรรลุป่าทาง ในที่ประกอบกับ
ราตุ, นาม และอุปสัค

ราตุโยเค ปรา - ชิ, ป - กฎ, ชนราตุโยเค. ในที่ประกอบกับ ปราปุพพ ชิราตุ, ปปุพพ
กฎราตุ และ ชนราตุ

๑. พุทธสุมา ปราเซนติ อัญลติตุลิยา.
อ.เดียรถี ท. ยื่มแพ้ จากพระพุทธเจ้า
๒. หิมวตา ปกวนติ ปญจ มหาทิโย.
อ.แม่น้ำใหญ่ ท. ๕ สาย ยื่มเริ่ม จากภูเขาหิมพานต์
๓. การໂຕ ชาຍຕී ໂສໂກ ກາມໂຕ ชาຍຕී ກຍ,
ກາມໂຕ ວັບປຸນມູຕຸສຸສ ກາມໂຕ ກຸໂຕ ກຍ.

อ.ความโศก ย่อมเกิดจากการ อ.ภัย ย่อมเกิดจากการ, อ.ความโศก ของบุคคล ผู้พัน
จากการ ย่อมไม่มี, อ.ภัย จักมี แต่ที่ไหน

๔. อุรสุมา ชาโต ปุตุโต. อ.บุตร เกิดแล้ว จากอก

นามปุปโยเด อะลุณฑุติราทีหิ ยุตุเต. ลงปัญjmวิภัตติ วรรณอปาน ในที่ประกอบ
กับคัพท์ที่มีอรรถอื่น (อื่น) และอิติ คัพท์เป็นต้น

๑. นาลุณตร ทุกข สมโภติ, นาลุณ ทุกข นิรุชณติ. อ.สภาพอื่น จากทุกข ย่อมไม่เกิด
ขึ้น, อ.สภาพอื่น จากทุกข ย่อมไม่ดับ

๒. ตโต อัลเเลน กมุเมน. ด้วยกรรมอื่น จากรณนี้

๓. ตโต อิตร. อ.วัตถุ นอกนี้ จำกวัตถุนั้น

๔. อุกโต สุชาโต ปุตุโต. อ.บุตร ผู้เกิดดีแล้ว จากฝ่ายมารดาและฝ่ายบิดา ทั้งสอง

อุปสคุยตุเต อป, ปรีหิ วชุชนตุเตหิ โยเด, มริยาทากวิธิ อตุเต อาโยเด, ปตินิธิ
ปฏิทานตุเคน โยเด ฯ.

ลงปัญjmวิภัตติ ในที่ประกอบกับอุปสัคเหล่านี้คือ อป, ปรี ที่มีอรรถว่าเว้น, อาอุปสัค
ที่มีอรรถขอบเขต และอรรถແபີ, และที่มีปติ วรรณเหมือนกัน และอรรถให้แทน

คัพท์เป็นอปาน วรรณเป็นกรรม

อป - วชุชนตุต	- อป สาลาย อายนุติ วานิชา. อ.ฟองค์ ท. เว้น ซึ่งคานา ย่อมนา
ปรี - วชุชนตุต	- ปรี ปพุตตา เทโว วสุสติ. อ.ฟน เว้น ซึ่งภูษา ย่อมตก
อา - มริยาท	- อา ปพุตตา เขตต์ ติภูธติ. อ.นา ถึงซึ่งภูษา ย่อมตั้งอยู่
อาอภิวิธิ	- อา พรหมโลกา สทโธ อพกุคุจุณติ. อ.เสียง ย่อมดังขึ้นไป ถึงซึ่งพรหมโลก
ปติ - ปตินิธิ	- พุทธสุมา ปติ สาริปุตุโต ธรรมเทสนาย กิกุ อาลปติ เตมาส. อ.พระสารีบุตร ย่อมเรียก ซึ่งกิกุ ท. เพื่อแสดงธรรม แทน พระศาสดา ตลอดสามเดือน
ปติ - ปติทาน	- ฉัตมสุส เทลสุมา ปติ ทพาติ. ย่อมให้ ซึ่งเนยใส แทนน้ำมัน แก่บุคคลนั้น

- กนกมสส หริรุณสุมา ปติ ททาติ.
ย่อมให้ ซึ่งทอง แทนเงิน แก่นุคคลนั้น

นิปاتยุตเต ริเต นานา วินาทีหิ โยเค. (ယາວ)

ลงปัญจมีวิภัตติในวรรณป่าทาง ในที่ประกอบกับนิบทะเล่านี้ คือ ริเต, นานา, วินา,
และ ယາວคัพท์

ริเต	- ริเต สทธมมา กูโต สุข ลกติ. เว้น จากพระสัทธรรม จะได้ความสุข อย่างไร
นานา	- เต กิกழ นานากุลา ปพพชิตา. (นานา = ออกรแล้ว) อ.กิกழ ท. เหล่านั้น ออกรแล้ว จากตระกูลต่าง ๆ บัวชแล้ว
วินา	- วินา สทธมมา นตฤณโโล ໂກຈີ ນາໂຄ ໂລເກ ວິຊະຕີ. ອ.ທີ່ພຶ່ງ ໄຣ ພ ມື້ອຢູ່ ໃນໂລກ ອ.ທີ່ພຶ່ງອື່ນ ເວັນ ຈາກພຣະສັທ້ຣມ ຢ່ອນ

ໄມ່ມີ

ປຸດ	- อຣຍທີ ປຸດເຄວາຍໍ ທໂນ. ອ.ຫນີ້ ເປັນອື່ນ ຈາກພຣະອຣີຍະ ທ.
ယາວ	- ຍາວ ພຣໝມໂລກາ ສຖົໂທ ອພກຸດຈຸດຕີ. ອ.ເລື້ຍ ຢ່ອມຟຸງຂຶ້ນໄປ ເພີຍໃດ ແຕ່ພຣໝມໂລກ

ອປົກຫເນນ ກມາປາທານກາຮມໜ່າເປີ ປລຸງມີ ກາລທຸາແນທີ.

ลงปัญจมีวิภัตติ ศັບພົກທີ່ອູ່ໃນທ່ານກາລແກ່ ບທກຣມ ແລະ ນົບປາທານທີ່ສ່ອງອຣຣດ ກາລ
ເວລາແລະ ຮະຍະທາງ

ນົບປາທານ	ບທກມຸມ
១. ລຸທົກ ອົໂຕ ປກຂສຸມາ	ມີຄຳ ວິຊະມຕີ.
ອ.ນາຍພຣານ ຢ່ອມແທງ ຊື່ງເນື້ອ ຈາກປັກຍີ ແຕ່ກາລນີ້	
២. ອົໂຕ ປກຂສຸມາ	ໂກຈນຳ ກຸລູ່ຈົດຕີ.
ຢ່ອມບຣິໂກດ ຊື່ງໂກຈນະ ຈາກປັກຍີ ແຕ່ກາລນີ້	
៣. ອົໂຕ ໂກສາ	ກຸລູ່ຈົບ ວິຊະມຕີ.
ຢ່ອມແທງ ຊື່ງເນື້ອ ຈາກໂກສະ ແຕ່ທີ່ນີ້	
៤. ລຸທົກ ອໜີ ວິຊະມີຕວາ	ປກຂສຸມາ ວິຊະມຕີ.
ອ.ນາຍພຣານ ແທງແລ້ວ ໃນວັນນີ້ ຢ່ອມແທງ ຈາກປັກຍີ	

ຈສຖາគຸດແນນ ປກຖາທີ່ອຕຸເຄ, ຕທຄປໂຍເຄ ຈ.
ລົງປ່ຽນມືວິກັດ ໃນອຮຣດອປາຫານ ໃນທີປະກອບກັນ ປກຸຕີ ຄັພ໌ (ຈຳເດີນ) ແລະ ໃນທີປະກອບກັນອຮຣດອຂອງ ປກຸຕີ ຄັພ໌

๑. ຍໂຕທໍ ກົດຕິ ອຣີຍາຍ ທາດີຍາ ທາໂຕ.

ດູກຮນ້ອງຫຼິງ ອ.ເຮາ ເກີດແລ້ວ ໂດຍຫາດີ ແ່ວ່ອຮີຍະ ແຕ່ກາລໄດ

๒. ຍໂຕ ສຣາມ ອຕຸຕານໍ ຍໂຕ ປຕຸໂສຸມ ວິນຸ້ມຸຟໍ.

ອ.ເຮາ ຢ່ອມຮະລຶກຄື່ງ ຜົ່ງຕົນ ແຕ່ກາລໄດ ອ.ເຮາ ບຣລຸແລ້ວ ຜົ່ງຄວາມເປັນຜູ້ຮູ້ ຢ່ອມເປັນ
ແຕ່ກາລໄດ

๓. ຍຕວາຮີກຣນເມນໍ. ຍໂຕ ປກຸຕີ. ຍໂຕ ປກຸຈາຍ.

ເພຣະເຫດຸໃດ ຜົ່ງກີກໝູນ້ນ໌. ເກີດຂຶ້ນແລ້ວ ແຕ່ກາລໄດ. ຈຳເດີນ ແຕ່ກາລໄດ

ກາລນິມຸມານ ອປາຫານ

ລົງປ່ຽນມື ໃນຄັພ໌ທີ່ກ່າວລ່າວອຮຣດກຳໜັດກາລເວລາ

๑. ອົໂຕ ເອກນວຸຕິກປຸມຕຸກເກ ວິປລສີ ກຄວາ ໂລກເກ ອຸທປາທີ.

ອ.ພຣະຜູ້ມືພະກາຄເຈົ້າ ພຣະນາມວ່າວິປລສີ ໄດ້ອຸບັດຂຶ້ນແລ້ວ ໃນໂລກ ໃນທີສຸດແໜ່ງກັບປີ
ທີ ៩១ ແຕ່ກ້າທກັບປິນ໌

๒. ອົໂຕ ຕິນຸ້ນໍ ມາສານໍ ອຸຈາຍෙນ ຕຄາຄໂຕ ປຣິນິພຸພາຍສຸສຕິ.

ອ.ພຣະຕຄາຕ ຈັກປຣິນິພພານ ໃນກາລລ່ວງໄປ ແ່ວ່ອເດືອນ ທ. ສາມ ແຕ່ກາລນີ້

ຕຸວາໂລປ ອປາຫານ

ລົງປ່ຽນມືວິກັດ ໃນອຮຣດອປາຫານ ໃນທີລົມ ຕຸວາ ປິຈ້ຍ

๑. ປາສາຫາ ສຸກເມຍຸຍ = ປາສາທໍ ອກົງຮູທີຕຸວາ ສຸກເມຍຸຍ.

ຟຶ່ງຍ້າຍ ຈາກປາສາຫາ = ຂຶ້ນແລ້ວ ສູ່ປາສາຫາແລ້ວ ພຶ່ງຍ້າຍ

๒. ທຸດົກຂຸນຫຼາ ສຸກເມຍຸຍ = ທຸດົກຂຸນຫຼົ້ ອກົງຮູທີຕຸວາ ສຸກເມຍຸຍ.

ຟຶ່ງຍ້າຍ ຈາກຄອ້ອ້າງ = ຂຶ້ນແລ້ວ ສູ່ຄອ້ອ້າງແລ້ວ ພຶ່ງຍ້າຍ

๓. ອກົງຮູມາ ປຸຈຸລຸນຸຕີ = ອກົງຮູມຳ ສຸຕຸວາ ປຸຈຸລຸນຸຕີ.

ຢ່ອມຄາມ ຈາກອກົງຮູມ = ພຶ່ງແລ້ວ ຜົ່ງອກົງຮູມແລ້ວ ຢ່ອມຄາມ

๔. ອກົງຮູມາ ກຄຍນຸຕີ = ອກົງຮູມຳ ປິຈຸຕຸວາ ກຄຍນຸຕີ.

ຢ່ອມກ່າວ ຈາກອກົງຮູມ = ສວດແລ້ວ ຜົ່ງອກົງຮູມແລ້ວ ຢ່ອມກ່າວ

๕. อาสาฯ วุญจ์เหยีย = อาสาฯ นิสิตทุวฯ วุญจ์เหยีย.
พึงลูกชื่น จากอาสาฯ = นั่งแล้ว บนอาสาฯแล้ว พึงลูกชื่น

ทิสาโยค อปากาน

ลงปัญมีวิภาคติในบรรดาอปากาน ในที่ประกอบกับคำพห้อันกล่าวอրรถว่าทิค

๑. อิโต สา ปุจิมา ทิสา.
อ.ทิคนัน เป็นทิศตะวันตก จากภูเขาสินธุนี
๒. อวีจิโต ยาวยุปริ ภาคคุค.
ลีงซึ่งภวัคคภูมิ ในเมืองบัน จากอเวจีนราก
๓. อุทุร์ ปากตลา อโธ เกสมตุลกา.
ในเมืองบัน จากพื้นเท้า เมืองล่าง จากปลายผน

สตุตมุยดุล อปากาน ลง โต ปัจจัยในบรรถสัตมี

๑. ปุรุตติมโต ทกขิณโต.
ในทิศตะวันออก ในทิศใต้

วิกฤตอปากาน เป็นอปากานในที่จำแนกคุณ โดยคุณ

มีสภาพต่างกันอยู่แล้ว เปรียบเทียบด้วยคุณอีกครั้งหนึ่ง

๑. ยิโต ปณิตโร วา วิสิฐตโร วา นตุถิ.
อ.ธรรม ที่ประณีตกว่า หรือประเสริฐกว่า กว่าคำสอนของพระพุทธเจ้าพระองค์ใด
ย่อมไม่มี
๒. อตุตพนโต ตโต วร.
อ.ผู้ฝึกตน ประเสริฐกว่า กว่าการฝึกบุคคลอื่น มีม้าเป็นต้นนี้
๓. ทานโต สีลม Eva วร.
อ.ศีลนั่นเที่ยว ประเสริฐกว่า กว่าท่าน
๔. ตโต มยา สุตา อสุตเมว พหุตร.
อ.สิ่งที่ยังไม่เคยฟัง มีมากกว่า กว่าธรรมที่เราฟังแล้วนั้น
๕. สีลม Eva สุตา เสยโภ
อ.ศีลนั่นเที่ยว ประเสริฐกว่า กว่าการฟัง
๖. มหารา ป้าภูลิปุตตเกหิ อภิรูปตรา
อ.ชาวมหารา เป็นผู้มีรูปงามกว่า กว่าชาวป้าภูลิบุตรทั้งหลาย (ย่อมเป็น)

๙. ปลุกวนต้า นาม สารีบุตรโต หีนา.
ชื่อว่าผู้มีปัญญา ท. ตា กว่าพระสารีบุตร
๙. ตโต อธิก วา อุน วา น วัญญติ.
มากกว่า หรือว่าน้อยกว่า กว่าประมาณนั้น ย่อมไม่ควร

โลกตุล อปาน เป็นส�ุทอปาน วรรณติยาภิวัตติ. (ลงตติยาภิวัตติก็ได้)

๑. โลกา มุจจติ. ย่อมพัน โดยหน่อยหนึ่ง
๒. อบปุ่มตุตา มุจจติ. ย่อมพัน โดยประมาณน้อย
๓. กิจฉา มุจจติ. ย่อมพัน โดยยาก

เหตุวตุล อปาน ลงปัญมีวิภัตติในวรรณเหตุ

๑. สตสุมา พทໂຮ นໂຣ รѹษາ. อ.ชน อันพระราชา ผูกแล้ว เพราะทรัพย์ร้อยหนึ่ง
๒. อิสุสิริยา ชน รุกขติ ราช. อ.พระราชา ย่อมรักษา ซึ่งชน เพราะความเป็นใหญ่
๓. สีลโトイ น ปลสันติ. ย่อมสรรเสริญ บุคคลนั้น เพราะศีล
๔. ปลุกยา วิมุตตุมโน. มีใจพันแล้ว เพราะปัญญา
๕. กมุนสุส กตตุตา อุปจิตตุตา วิปุลตุตา อุปปุนุน ໂให ຈกุชิวิญญาณ. อ.จักชุวิญญาณ เป็นวิญญาณอันเกิดขึ้นแล้ว ย่อมเป็น เพราะความที่แห่งกรรมถูกกระทำแล้ว ถูกสั่งสมแล้ว มากขึ้นแล้ว แผ่ขยายออกไป

๖. หุตว่า อภารໂຕ'นิจจา อุทัยพุพยปีพนา,
ทุกขา อวสวัตติตุตา อนตุตาติ ติกลุขณ์.

อ.สังหารธรรม ท. เป็นสภาพไม่เที่ยง เพราะความมีแล้วไม่มี, เป็นทุกข์ เพราะความเกิดขึ้น และความเลื่อมเบี้ยดเบี้ยน ชื่อว่าอนตตา เพราะไม่เป็นไปในอำนาจ ของตน

๗. จตุนุน ภิกขวะ อริยสจุจาน อนนูโพชา อปภิเวชา ยถาภูต อาทสุสนา เอວมิท ทีฆมಥุชาน สนธิวิต สำเร็ต มนമุเจว ตุมหากลุจ. ดูกอยกิกขุ ท. อันเราด้วย อันท่าน ท. ด้วย แล่นไปแล้ว เวียนไปแล้ว สุททางไกลอันยืดยาว คือ สงสารนี้ อย่างนี้ เพราะไม่รู้ เพราะไม่แหงตลอด ซึ่งอริยสัจ ท. ๔ เพราะไม่เห็น ตามความเป็นจริง

๘. อวิชชาปจจยา สุขารา. สุขารปจจยา วิญญาณ. อ.สังหาร ท. ย่อมเกิด เพราะอวิชชาเป็นเหตุ, อ.วิญญาณ ย่อมเกิด เพราะสังหารเป็นเหตุ

๙. อวิชชา�เดว օสเตสวิรากนิโรชา สุขารนิโรธ. สุขารนิโรชา วิญญาณนิโรธ.
ส่วนว่า อ.การดับแห่งสังหาร ย่อมมี เพราะการดับไม่เหลือ แห่งอวิชชานั้นเทียว

ฉบับจีวภัตติ

ឧភ្នែរ ១. ពិធីការ សំណងជាតិ និង បង្កើតរោងចក្រភព នៃក្រសួងពេទ្យ

ลงจัดสืบวิภัตติ ในอรรถตติยา และ สัตตนี

ຢ່າງເກີດເມນຸຍ ດັ່ງນີ້

ໄໂຍເຕ ລູກງົມ ຕະຫຼາມ ຖະໜາ ກຸມມຸນຕຸເຄ ກຸສລາທິນາ.

ຕະຫຼາດ ປະເທດ ລັດຖະບານ. ລົງຈູນວິກັດຕີອຣດ ກຣມ

ຍັງ ຮາດຸ - ປຸປ່ພສ්ສ ພຸທ້ົມ ຍັຕີ. (ເປັນ ປຸປ່ເພນ ກີ່ໄດ້)
ຢ່ອມບັນຫາ ຜົ່ງພະພູທະເຈົ້າ ດ້ວຍດອກໄມ້

- ยังบานตร ให้เต็มแล้ว ด้วยข่าว, ยอมพิจารณา ซึ่งกายนี้นั่นเที่ยว
อันเต็ม ด้วยของไม่สะอาด นานับประการ

- ปริ หิรัญสวัณณสส. เต็ม ด้วยเงินและทอง

- ปรติ พาโอล ปาปสส. คนพาล ยื่นอุમเต็มด้วยบาก

- ปีตสส ใจโยย, มา๊ ใจโยย, เสมอ ด้วยพ่อแม่

- กី ពស់ ជ ពុរិត្យសុស. អ.ប្រាប់ឯមនៃវិវាទ ដោយវត្ថុ ឬនាំសំណើដូម
នៅ

- อดีตสุส จ ตุภูษสุส. อ.อย่าเลย ด้วยวัตถุ อันน่าสันโดษ
บื้น

ກາຕຸຕົກ ກິດປັບປຸງຢານໍ ໂຍເຄ. ລວງຈີ ກາຕຕາ

สตุตมุยตุต ลงฉันวีวิภัตติ ในอรรถสัตตมี

๑. กุสลา นจุจคีตสุส สิกขิตา ชาตริตรถิโย.
๒. กุสโล ตว่ รถสุส องคปจจุคน. อ.ท่าน ผู้ฉลาด ในอวัยวน้อยใหญ่ ของรถ
๓. กุสโล มคุคสุส. กุสโล อมคุคสุส.
๔. ผู้ฉลาด ในหนทาง. ผู้ฉลาด ในที่มิใช่หนทาง
๕. สนธิ หิ ภิกขา โอพารา ยกขา ภาวดี ปสนุนา.
๖. ดูก่อนกิกนุ ท. ยักษ์ (เทวดา) จำนวนมาก เลื่อมใส ในพระผู้มีพระภาค มีอยู่
๗. ทิวสสส ติกุชตุ, มาสสส ทวิกุชตุ.
๘. ๓ ครั้ง ในวัน, ๒ ครั้ง ในเดือน

ทุติยตุต ปณจมุยตุต ฉันวี. ลงฉันวีวิภัตติ ในอรรถทุติยา และปณจมวีวิภัตติ

กิตปจจยโยคสุส	ศรีจันทีน กมนนิ,
ปติปุพกโกรติสุส	ทุติยตุเต ฉันวี นตา.
หานิกยตุโลโค ตุ	ปณจมุยตุเต ฉันวี นตา,
ต ตวนตุ ตาวีสุ	นิภูจานทีสุ น สา ภา.

อ.ฉันวีวิภัตติ ในอรรถของทุติယวีวิภัตติ อันนักศึกษาพึงทราบ ในการขอของบทที่ประกอบด้วยกิตปจจัย ยุ ณุ ตุ เป็นต้นด้วย กรรมของสรชาตุ และอิสุชาตุ เป็นต้น ท. ด้วยแห่งกรชาตุอันมี ปติเป็นบทหน้าด้วย ส่วน ฉันวีวิภัตติในอรรถปณจมวีวิภัตติ อันนักศึกษาพึงทราบ ในที่ประกอบด้วยคัพท์ที่มีอรรถเลื่อม และคัพท์ที่มีอรรถกล้าว อ.ฉันวีวิภัตติ ย่อไม่ลงในอรรถกรรมในที่ประกอบด้วยนิภูปจจัย ท. คือ ต, ตวนตุ, ตาวี

ฉันวีกมุ บทกรรมของ ยุ, ณุ, ตุ ปจจัยเป็นต้น ส่วนมากเป็นฉันวีวิภัตติ

๑. อเสวนา จ พาลัน ปณุพิตานบุจ เสวนา.
๒. อ.การไม่ครบ ซึ่งคนพาล ท. ด้วย อ.การครบ ซึ่งบัณฑิต ท. ด้วย
๓. ปานปาน จกรณ สุข. อ.การไม่กระทำ ซึ่งบาน ท. เป็นสุข (ยอมเป็น)
๔. กมุสสุส การโก นตุลิ วิปากสุส จ เวทโก.
๕. อ.ผู้กระทำ ซึ่งกรรม ย่อไม่มี, อ.ผู้เสวย ซึ่งผลกรรม ย่อไม่มี
๖. อวิժวัทโก โลกสุส. ไม่เป็นผู้หลอกลวง ซึ่งโลก
๗. ตสุส หวานติ วตุต้าโร. อ.ผู้กล่าว ซึ่งบุคคลนั้น ย่อไม่มี
๘. สมสา กมุสสุส กตุต้าโร. อ.ผู้กระทำ ซึ่งกรรม โดยผู้ลุนผลัน

๗. ออมสุส ทาตา. อ.ผู้ให้ ซึ่งนิพพาน
๘. กินุนาน สนธารา. อ.ผู้ประธาน ซึ่งบุคคลผู้แทรกแยกกัน ท.
๙. สหitan อนุปุปทาตา. อ.ผู้ให้กำลังใจ ซึ่งบุคคลผู้พร้อมเพรียง ท.
๑๐. โพธेता ปชาย. อ.ผู้ยังหมู่สัตว์ ให้รู้
๑๑. สีตสุส ปฏิมาตาย อุณุหสุส ปฏิมาตาย.
เพื่อป้องกัน ซึ่งความหน้า เพื่อป้องกัน ซึ่งความร้อน

บางทีลงทุติยาภิการ ก็มีใช้

๑. คมภีร์จบ กล กตุตา. อ.ผู้กระทำ ซึ่งคำพูด อันลุ่มลึกด้วย
๒. กาเลน ธรรมม กล กตุตา โหติ. เป็นผู้กระทำ ซึ่งธรรมกถา ในกาล ย้อมเป็น
๓. ประล ปุลบาลานิ อนุโมทิตา. อ.ผู้อนุโมทนา ซึ่งบุญ ท. ของชน ท. เหล่าอื่น
๔. กุชชมิตา สถาจาน. อ.ผู้ໂກຮແລ້ວ ต่อสัจจะ ท.
๕. กกฎ การໂກ. อ.ผู้กระทำ ซึ่งເດືອ
๖. ปสໂໄ ชาຕໂກ. อ.ผู้ຜ່າ ซึ่งສัตว์ ท.

สรราตุ อิสุราตุ มีบกกรรมเป็นຈັກສູງ (เป็นทุติยาภิการ ก็ได้)

๑. มาตุ สรติ. ย้อมระลึกถึง ซึ่งมารดา
๒. ปุตุตสุส อิจุนติ. ย้อมประณนา ซึ่งบุตร

ปติปุพุพ กรราตุ. มีบกกรรมเป็นຈັກສູງ (เป็นทุติยาภิการ ก็ได้)

๑. อุทกสุส ปติก្រุเต. กណุพสุส ปติก្រุเต.
ปຽງແຕ່ງ ซึ่งນໍາ. กระทำปรับปรุง ซึ่งลูกศร (ดัด)

ปญจมุยตุ. ลงຈັກສູງ ภิวิการ ในอรรถปญจมวิวิการ

๑. อสุสวนตา ဓမມสุส ប្រិយាយนុ. ย้อมເລីំអ មកទរន ពោរាងការໄន់សតាំ (ໄន់រើយឯ)
๒. กី នុ ໂខ ឧំ ពសស សុខសុស ភាយមិ. ពោរាងហេតុវិរាងន អ.រោ យូមកລ៉ា ពោតសុខន័ំ
๓. សុដឹង ពសនុ. ឥឡូវ សុដឹង ភាយមិ មជុលិន.
អ.សัตវ ท. ទៀងបង យូមសະគុំ ពោតកនករុ អ.សัตវ ท. ទៀងបង យូមកລ៉ា
ពោតគម្រោយ

๔. กีโต จตุนัน อาลีวิสาນ โอมริวิสาห์.

กล้าวแล้ว จากพิษ ท. ตัวมีพิษน่ากลัว ๔ ตัว

น นิกูราทีสุ. นิกูรปัจจัย คือ ต, ตวนตุ, ตาวี, ตุวา, อนต, มาน, وان ประกอบอยู่
ห้ามเขียนบทกรรมเป็นนักภูมิวิถีกัตติ

๑. สุขกามมี วิหาร กีโต. ผู้มีความต้องการซึ่งความสุข กระทำแล้ว ซึ่งวิหาร

๒. รัล กตวนตุ. ผู้กระทำแล้ว ซึ่งรถ

๓. รัล กตาวี. ผู้กระทำแล้ว ซึ่งรถ

๔. กฏ กตุวา, กฏ กโนนตุ, กฏ กรมโน, กฏ กรโน. กระทำ ซึ่งเลื่อ

อปานาทตุ ณูรี. ลงนักภูมิวิถีกัตติ ในอรรถอปานา

๕. จนนุตุทีน ปานสูตาน ชุมาน ปาร. ยพิท ศุคตวินโย.

๖. คำสอนของพระพุทธเจ้า ได มีอยู่ อ.คำสอนของพระพุทธเจ้านี้ ประเสริฐกว่า
กว่าธรรมทั้งหลายของลัทธิป่าสัตตวะ ท. ๙๖

๗. สเทวගສ්ස ලොගස්ස පත්‍රා ලොග මුතුට්‍රී.

๘. พระศาสดา เป็นผู้ประเสริฐกว่า กว่ามนุษย์โลก กับทั้งเทวโลก ในโลก

๙. องค์โคหมสุมิ ලොගස්ස, සේෂුණෝධමසුම්ලොගස්ස, එෂුණෝධමසුම් ලොගස්ස.

๑๐. เรา เป็นผู้เลิศ กว่าสัตว์โลก ย่อมเป็น, อ.เรา เป็นผู้เจริญที่สุด กว่าสัตว์โลก,
ย่อมเป็น, อ.เรา เป็นผู้ประเสริฐที่สุด กว่าสัตว์โลก ย่อมเป็น

สัตตมีวิถีกัตติ

กมุน กรณ นิมิตตุเตสุ สตุตมี.

ลงสัตตมีวิถีกัตติในอรรถกรรม, กรณะ และอรรถเหตุ

กมุน.

๑. สุนทรaruโส อิเม อาชีวกา, ກົກງຽສູ ອກວາເທນຸຕີ.

ดູກອນທານຜູມ້ມ້ອຍ ອ.อาชีวກ ท. เหล่านີ້ ຈານ, ຍ່ອມກຣາບໄໝວ້ ຊິ່ງກົກນູ ท.

๒. ມຸຖັນ ຈຸມພິຕຸວາ. ຈູບແລ້ວ ຊິ່ງກະຮ່າມ່ອນ

๓. ປຸຣີສສ්ස ພາຫາສු ດາເທວາ. ຈັບແລ້ວ ຊິ່ງແຂນ ท. ຂອງບຸຮູນ. (ຈັບແລ້ວ ຊິ່ງບຸຮູນ ທີ່ແຂນ)

គຽດຕາມ อาหาร ກົມື, ຣູ້ງຈື້ ກມຸນ.

ອາ ກມຸນ, ຖຸດີຢາ ຣູ້ງຈື້.

อธิบายว่า ถ้าแปลบทลัตมีวิกตติ (ภูมิ) เป็น อาหาร (สถานที่) บทที่เป็น ลักษณะวิกตติ จะต้องแปลเป็น กมุน, และถ้าแปลบท ลัตมีวิกตติเป็น กมุน บททุติยาวิกตติ ต้องแปลเป็น ลักษณะวิกตติ ตามที่อุรรถกถาพรบนาไว้ว่า

- ก. บุริสสุส พาหาสุ คเหตุва. จับแล้ว ซึ่งบุรุษ ที่แขน ท.
- ข. บุริส พาหาสุ คเหตุва. จับแล้ว ซึ่งแขน ท. ของบุรุษ
- ๔. ปุราณทุติยกาย พาหาย คเหตุва. จับแล้ว ซึ่งกระยาเก่า ที่แขน
ปุราณทุติยก พาหาย คเหตุва. จับแล้ว ซึ่งแขน ของกระยาเก่า (ว. ๒ ปราารชิก)

กรณ์ตุล สตุตมี สัตตมีวิกตติ อุรรถ กรณ์ (เครื่องมือ)

- ๑. หตุเลสุ ปิณฑาย จนุติ. ปตุเตสุ ปิณฑาย จนุติ.
อ. กิกขุ ท. ย่องเที่ยวไป เพื่อบินพาต ด้วยมือ ท. ๑๖ฯ ด้วยบาทร ท.
  - ๒. ปเลสุ คุจนุติ. ย่องไป ตามทาง ท.
  - ๓. ตพหุ ปพพชิโトイ สนโต ชาติยา สตุตวสลิโก,
โสปี ม อนุสาเสยุย สมปภูจามิ ມตุกเก.
- อ. สามเณร ผู้บัวชแล้วในวันนั้น เป็นอยู่ ผู้มีอายุเจิดขวบโดยชาติ (การเกิด) พึง
สั่งสอน ซึ่งข้าพระองค์ อ. ข้าพระองค์ จักรับ ด้วยกระหม่อม

นิมิตตุตตุล สตุตมี. ลงสัตตมีวิกตติ ในอุรรถเหตุ

- ๑. ทีป จมุเมสุ หลุบเต, กุลุชโร ทนุเตสุ หลุบเต.
อ. เสือดาว ย่องถูกฆ่า ในเพราหนัง. หรือเพราหนัง ท. เป็นเหตุ เสือจึงถูกฆ่า, อ. ช้าง
ย่องถูกฆ่า ในเพราจะง ท. หรือเพราจะง ท. เป็นเหตุ ช้างจึงถูกฆ่า
- ๒. อนุมตุเตสุ วชูเชสุ ภยทสสาวี. อ. ผู้มีปกติเห็นภัย ในเพราโทย ท. อันมีประมาณ
น้อย. หรือ เพราโทย ท. อันมีประมาณน้อยเป็นเหตุ
- ๓. สมุปชานมุสาวาเท ปาจิตติย. อ. อาบัติปาจิตตี้ ย่องมี แกกิกขุ ในเพราการกล่าว
เท็จทึ้งรู้ตัวอยู่, หรือเพราจะกล่าวเท็จโดยรู้อยู่เป็นเหตุ

สมุปทานตุล สตุตมี. ลงสัตตมีวิกตติ ในอุรรถสัมปทาน (จตุตถี)

- ๑. สัมເມ ຕວ ໂຄຕມີ ເທິ, ສຳເມ ທິນຸນ ມຫປຸລຳ.
ແນະນາງໂຄຕມີ อ. เชอ ຈົກວາຍ ແກສັງໝູ, อ. ຖານ ອັນເຊອຄວາຍແລ້ວ ແກສັງໝູ ເປັນທານ
ມືພລມາກ ຍ່ອມເປັນ

๒. สัมເໜ ເຕ ທິນຸແນ ອໝນເຈວ ປູ້ສີໂຕ ກວິສຸສາມີ.

ຄຣັນເມື່ອທານ ອັນເຫຼອ ຄວາຍແລ້ວ ແກ່ສົງໝໍ ອ.ເຮັນນິ້ນເຖິ່ງ ຈັກເປັນຜູ້ອັນເຫຼອບູ້ຫາແລ້ວ
ຈັກເປັນ

๓. ຍາ ປລາລມຍໍ ມາລໍ ນາງີ ທຸດວານ ເຈຕີເຢ,

ອລຕຸດ ກມຈຸນມຍໍ ມາລໍ ໂພະໝາງຄຶກລຸງ ສາ.

ອ.ຫຼົງໃດ ຄວາຍແລ້ວ ຊຶ່ງພວງມາລັຍ ອັນສໍາເຮົາແລ້ວດ້ວຍຝາງ ແກ່ເຈດີ່ຍ ອ.ຫຼົງນິ້ນ
ໄດ້ແລ້ວ ຊຶ່ງມາລັຍ ອັນສໍາເຮົາແລ້ວດ້ວຍທອງດ້ວຍ ຊຶ່ງມາລັຍຄື້ອໂພະໝາງຄົດ້ວຍ

ປລຸຈມູຍຕຸດ ສຕຸຕມີ. ປລຸຈມູຍຕຸເຄ ຈ. ລົງສັຕມມືວິກັດຕີ ໃນອຮຮດປາການ

๑. ກທລືສຸ ດເຊ ຮກຂຸນຕີ. ອ.ໜນ ທ. ຢ່ອມຮັກຍາ ຊຶ່ງໜ້າງ ທ. ຈາກຕັນກລ້ວຍ ທ.

ອຸປາຫຼາສີກສຽງຈັນ. ໃນທີປະກອບກັນ ອຸປ ແລະ ອົງ ທີ່ມີອຣຣ ຍິ່ງ ແລະອຣຣ ເປັນ
ໄຫຍ່ ຕ້ອງລົງສັຕມມືວິກັດຕີ

ອຸປ, ອົງ ທີ່ມີອຣຣ ຍິ່ງ

๑. ອຸປ ຂາຍິ່ງ ໂທໂນ, ອຸປ ນິກຸເຂ ກຫາປຳນົມ.

ອ.ທະນານ ອັນເກີນໄປ ຈາກຂາຣ. ອ.ກຫາປຳນະ ອັນເກີນໄປຈາກນິກຂະ (ຫົ່ງຂາຣ
ເກີນໄປທະນານໜຶ່ງ, ແມ່ນອັນກັນໜຶ່ງກິໂລ ເກີນໄປຈິດໜຶ່ງ)

๒. ອົງ ເທວະສຸ ພຸຖົໂຮ. ອ.ພຣະພຸຖົເຈົ້າ ຍິ່ງກວ່າ ກວ່າເທວດາ ທ.

ອົງ ທີ່ມີອຣຣ ເປັນໄຫຍ່

๑. ອົງ ພຣະມູທຸເຕ ປລຸຈາລາ. ອ.ໜາວປໍ່ລູຈາລາ ເປັນທາສຂອງພຣະເຈົ້າພຣມທັດ ພຣີ້ອ
ອ.ໜາວປໍ່ລູຈາລາ ມີພຣະເຈົ້າພຣມທັດ ເປັນໄຫຍ່

ອົງ ນຈຸເຈຸຖ ໂຄຕມີ. ໂຄຕມີ ເປັນໄຫຍ່ ແກ່ໜ້າງຝຶກົມ ທ.

ມນຸທຸສຸສຸກຸເກສຸ ຕຕິຍາ ຈ. ໃນທີມີເນື້ອຄວາມ ເລື່ອມໄສ ແລະຄວາມເພີຍຮ ຕ້ອງລົງຕຕິຍາ
ຫົ່ງສັຕມມືວິກັດຕີ

๑. ບາເຄນ ປສນຸໂນ. ບາເຄນ ສຸມື ປສນຸໂນ

ເລື່ອມໄສແລ້ວ ດ້ວຍງູາລ ເລື່ອມໄສແລ້ວ ໃນງູາລ

๒. ບາເຄນ ອຸສຸສຸກຸໂກ. ບາເຄນ ສຸມື ອຸສຸສຸກຸໂກ.

ອ.ບຸດຄຄລຜູ້ເພີຍຮແລ້ວ ດ້ວຍງູາລ ຜູ້ເພີຍຮແລ້ວ ໃນງູາລ

๑๒๒. อุปโยชนคคลา

นิจั่ง ปสุสนตุ โสตราโ
ยา สมมานจิตตeten ปาพิสิกุช อิม สุก,
โนโล นวบิโย ปิย.

เหล่านักศึกษา จงเฝ้าดูปาพิสิกขา อันโสภานี้ เป็นนิจ เหมือนบุรุษ ได้บรรยายใหม่ ๆ
เฝ่ายล้อมโสภานี้ด้วยใจพึง

ลิกุชต์ ปาพิสิกุช ป้าพิ หดุดุดตา กวิ,
ปุพุพ คณตุวน คณหนุตุ มา ตีภูรนุเตวิช'ลุชเส.

พระบาลีคือพระไตร เข้ามาใกล้มือของผู้ศึกษาปาพิสิกขาแล้ว แต่ว่านักศึกษาต้องก้าว
ไปข้างหน้าแล้วค่าว่าເອາ อย่ามัวเพลินหยุดอยู่แต่บนเส้นทางถนนคือปาพิสิกขาแล้ว

ปาพิยา กตกาเล จ สรนตุ สุสุก อิม,
ยา สริตจิตตeten มคุค โนโล ทิล็อกโต.

ในเวลาเรียนพระไตร นักศึกษา จงระลึกถึงปาพิสิกขาอันโสภานี้ เหมือนกับบุรุษ
ผู้เที่ยวไปในทิศต่าง ๆ ได้ ด้วยจิตที่จะจำหนันนั้น ๆ ไว้ก่อน

ดูปาพิสิกขา	อันโสภานี้ เป็นนิตย์
คำนึงและควรคิด	จำให้สัตทุกบทตอน
เปรียบเหมือนกับบุรุษ	ชัมชื่นนุชสายสมร
คำนึงถึงบังอร	ยามจากจรด้วยใจพึง ๆ

พระไตรอันโสภा	สภาพมาใกล้มือนักเรียน
พยายามใช้ความเพียร	ทวนอ่านเขียนปาพิสิกขา
มุ่งมั่นตั้งใจไว	ก้าวหน้าไป ค่าว่าเอามา
สั่งสมสร้างปัญญา	อย่าหยุดช้า บนทางนี้ ๆ

ระลึกปาพิสิกขา	ในเวลาเรียนพระไตร
เมื่อยามที่ลงลัย	นำมาใช้ทันเหตุการณ์
ดูบุรุษผู้เที่ยวไป	ถูกทิศใหญ่น้อยทุกสถาน
จะจำหนทางผ่าน	ทุกวันวารีเที่ยวมา ๆ

รายชื่อเจ้าภาพพิมพ์หนังสือ
“ปาพิสิกขา และ สัทธสังเขป”
วัดท่ามะโอล.เวียงเหนือ อ.เมือง จังหวัดลำปาง
จำนวน ๒,๐๐๐ เล่มๆ ละ ๑๙๘ บาท

สายบุญกลุ่มเชียงใหม่

๑.	แม่ชี ผ่องพรณ ล่องทอง	๕๐๐ บาท
๒.	แม่ชี ปาริชาติ บุญประเสริฐ	๕๐๐ บาท
๓.	พญ. มณีรัตน์ อนันต์ธนวนิช	๕,๐๐๐ บาท
๔.	คุณ พัชราภรณ์ อุปสรรค์	๑,๒๘๐ บาท
๕.	พญ. อรุณุช หล่อราน	๑,๒๘๐ บาท
๖.	นาง พิมพา สามนันถี	๑๒๘ บาท
๗.	นาย อภิรักษ์ จิตรรัตน์	๑๒๘ บาท
๘.	นาย ชาญชัย - นาง สุประวีณ รัตนาภรณ์นุกุล	๑,๒๘๐ บาท
๙.	นาง เพ็ญศรี แก้วมีศรี	๓๕๖ บาท
๑๐.	พญ. ณัทญา ศรีเมือง	๑,๐๐๐ บาท
๑๑.	น.ส. สุพาณี เพื่อนาง จินตนา สุพงศ์พัฒนกิจ	๑,๒๘๐ บาท
๑๒.	น.ส. สุปิยา เพื่อนาง จินตนา สุพงศ์พัฒนกิจ	๑,๑๕๒ บาท
๑๓.	นาง จาเรียร์ - น.ส. โซติรัส หอเจริญ	๓๐๐ บาท
๑๔.	นาย สิงขร รักแฝ่นดิน	๖๔๐ บาท
๑๕.	ร.ต. เข็มชาติ - นาง อัจฉราภรณ์ สนามพล	๑,๐๐๐ บาท
๑๖.	พี่นุช ไทยรัฐ	๕๐๐ บาท
๑๗.	นาย พงษ์ศักดิ์ รอดโพธิ์ทอง	๑,๐๐๐ บาท
๑๘.	น.ส. โซติกา รัตนาภรณ์นุกุล และ นาย ณัฐชนน อุปสรรค์	๕๐๐ บาท
๑๙.	นาง อุไร วัชรยิ่งยง	๕๐๐ บาท
๒๐.	แม่ชี ชญาณนันท์ วิจิศุภกันต์	๓๙๔ บาท
๒๑.	น.ส. กชพร รัตนาภรณ์	๕๑๒ บาท
๒๒.	นาย ภาวัต คงเทพบวรกุล	๑๒๘ บาท

๒๓. นาย สุวิทย์ ใจจ้ม	๑,๐๐๐ บาท
๒๔. น.ส. สายทอง หยกน้ำติรัตน์	๖๔๐ บาท
๒๕. คุณ พรพรรณชาชล มูลกุย	๒๐๐ บาท
๒๖. คุณ สนธิลักษณ์ รักไทย	๒๕๖ บาท
๒๗. คุณ ผ่องศรี ยองจา	๑๒๘ บาท
๒๘. ทพ. สรรช แก้วกำเนิด	๒,๐๐๐ บาท
๒๙. พ.ต.ท. ประسنศ วรพิศิษฐ์	๑,๒๘๐ บาท
๓๐. น.ส. อารณ์ ผืนเพื่อ	๓๐๐ บาท
๓๑. บจก. สุวรรณะรุ่งเรือง ช่างทอง นำโดย คุณอนุรัตน์ รัมมอัญญา และบุตร	๑๐๐,๐๐๐ บาท
๓๒. คุณ เมธาวี และคุณ เอกสิทธิ์ ศรีชัยวิทย์	๕๐๐ บาท
๓๓. พญ. เพ็ญพักตร์ รัตนรังรอง	๑,๐๐๐ บาท
๓๔. คุณ ปกรณ์ เจ็ดคัมภีร์	๒,๐๐๐ บาท
รวม	๑๒๘,๖๕๒ บาท

สายบุญกลุ่มวัดท่ามະໂອ จ.ลำปาง

๑. วัดท่ามະໂອ	๓๐,๐๐๐ บาท
๒. คุณ วรรุตติ - พญ. รัตนาวดี ปุปดาเจริญสุข	๒๐,๐๐๐ บาท
๓. คุณ กวี - คุณ ปรางค์มาศ นิติธรรม	๕,๐๐๐ บาท
๔. คุณ กลีบผกา แก้วปลิ่ง และครอบครัว	๒,๐๐๐ บาท
๕. คุณ กิติศักดิ์ กัลยาณมิตร และครอบครัว	๒,๐๐๐ บาท
๖. คุณ สายหยุด ศกุลมิตรภาพ	๑,๐๐๐ บาท
๗. บริจากอุทิศกุศลแด่ พ่อไส - แม่แดง และพี่วีโรจน์ โสภารรณ์	๑,๐๐๐ บาท
๘. คุณ ชาตรี ฉายศรี	๑,๐๐๐ บาท
๙. คุณ สุเทพ - คุณอัมพร เหลืองมะลาภีร์	๕๐๐ บาท
๑๐. คุณ สุพัตรา ปินยา และครอบครัว	๒,๐๐๐ บาท
๑๑. คุณ สิทธิชัย รา拉อริยกุล	๕,๐๐๐ บาท
๑๒. คุณ ชุติมา แก้วกลาง	๕๐๐ บาท
รวม	๗๐,๐๐๐ บาท

ส่ายบัญกลุ่มโดยมีเสริมสุข

๑.	คุณ เสริมสุข ปัทมสถาน	๕๐,๐๐๐ บาท
๒.	คุณ อภิญญา แจ้งอริยวงศ์	๑๐,๐๐๐ บาท
	รวม	๖๐,๐๐๐ บาท

ส่ายบัญกลุ่มศิษย์บาลีใหญ่

๑.	คุณ พรกมล ໂຕรุ่ง	๒๐,๐๐๐ บาท
๒.	คุณ ชวีวรรณ โนมนัช	๑,๐๐๐ บาท
๓.	คุณ ภัทรี วัยอุดมวุฒิ	๕,๐๐๐ บาท
๔.	ญาติมิตรร่วมทำบุญขึ้นบ้านใหม่ บ้าน “คงสบ้าย”	๒๓,๒๖๐ บาท
๕.	คุณ อุ่นเรือง เทียมศักดิ์	๑๐,๐๐๐ บาท
๖.	ทพญ. อัจฉรา กลินสุวรรณ	๕,๐๐๐ บาท
๗.	พระครูปคุณสรกิจ (พระมหากรุณย์)	๑,๐๐๐ บาท
๘.	พระมหาปริญญา อุทิศให้ คุณพ่อนายแพทัยชูศักดิ์ ไปบรรกุล และนางสาววิสาวดา ไปบรรกุล	๒,๐๐๐ บาท
๙.	คุณอัญชลี อุปแก้ว	๓๐๐ บาท
๑๐.	คุณ สุทธนาภรณ์ วงศ์บรรกุล	๑,๐๐๐ บาท
๑๑.	คุณ ศิริพร มงคลทวีสิทธิ์	๑,๓๐๐ บาท
๑๒.	คุณ ชญาดา ราารัชคุณเดช	๓๐๐ บาท
๑๓.	คุณ ธนาภรณ์ มีคะวง และครอบครัว	๒๐๐ บาท
	รวม	๓๐,๓๖๐ บาท
	รวมปัจจัยทำบุญพิมพ์หนังสือปาพิสิกขาทั้งสิ้น	๓๒๙,๐๑๒ บาท
	ค่าพิมพ์	๒๕๖,๐๐๐ บาท
	คงเหลือ	๗๓,๐๑๒ บาท
	ถวายวัดท่ามะโอลีว์ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายถ่ายเอกสาร พิมพ์หนังสือเล่มอื่นๆ หรืออุปกรณ์การศึกษา	

สาธุ สาธุ อนุโมทนา.

๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ เวลา ๑๐.๓๒ นาฬิกา
